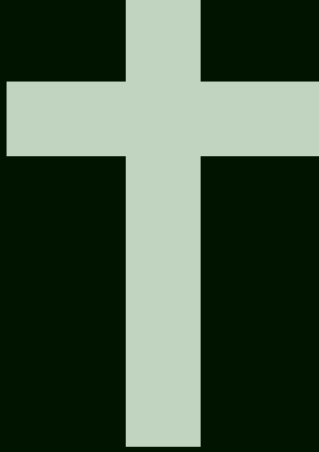

Mooçaani iiji

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

Moocaani iijɨ

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	60
SAN LUCAS	95
SAN JUAN	154
HECHOS	196
ROMANOS	247
1 CORINTIOS	271
2 CORINTIOS	294
GALATAS	310
EFESIOS	319
FILIPENSES	327
COLOSENSES	333
1 TESALONICENSES	339
2 TESALONICENSES	344
1 TIMOTEO	347
2 TIMOTEO	354
TITO	359
FILEMON	362
HEBREOS	364
SANTIAGO	382
1 SAN PEDRO AAME	388
2 SAN PEDRO AAME	395
1 SAN JUAN AAME	399
2 SAN JUAN AAME	405
3 SAN JUAN AAME	406
SAN JUDAS AAME	407
APOCALIPSIS	409

SAN MATEO

Jesucristo Siicijeminaa.

(Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiiibo Davidco. Jaabo aivojiiibo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiiciugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiiinjivi asatyuudihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaño Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci siino igueenemeheje idimobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevaro, bu israelmico babiloniami iguiinonimoro aamocasiunovi. Jaamo nani-vaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiiinjivi satyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuhi.

Jesucristo Ifiivuuono.

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuuhi seeji Maria Joseque itajevaqui icacuuhi. Jarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeebiiñaño icacuuhi Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebii imino iicahicaumaño imuguutiibo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaajaciratino idugaavequi omoonijiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafañodi Moocaani

toomominaafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiiboro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofaño seemene ifiivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi atajasujiibo iicamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onoobofeenedi unuuno imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onono: Moocaani mihaivi gasecui, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo isemeneque #ciugoro Jesuti omomoniutinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onoocuumivi Judea jiinijevi. Jaasumi Herode onoobo toojiinije aivojibou.* Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluuhi: ¿Cuuca iicaabo judiomi aivojiibo ifiivoobo? Mi#ro mi#hai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojiibo Herode uguubuuboro niji niji minifutuui, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojiibo paryi#cino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajibaco miyaminaaco i#ibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatinuhi:

⁶ Ijoho Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinije aivojitoguiniovi diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuhi. Mi#ro difa#oti aivojiibo fiiveji taacuumiminaa israelminaaco etemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma icaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluuhi diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tah# mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicama#oco. Jaamo mahatyimedi uco mi#ibogo ujoho bu tolli#ro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojiibo i#ibuguuneri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofeenevi jari imeecirigai sama#oviro minifutuui toosee iicaunohallivi. ¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaaveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseguiino ememu#vuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafa#odi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afaguunegui, siij#riro uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiinijejaago Agauno.

* 2:1 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

13 Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima diicibo Egipto jinijevi digaa. Jaaboro tahi diica jari ico ononohachuta Herode amisi seemeneque guinejiibo igaicaaqui, nooboro.

14 Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseema seejico iicuboro fucufeeneviro fuuhi Egipto jinijevi. 15 Tahi icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihiimaaminaafifenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jinijeti Taseemeneque cuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisui.

16 Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajaciuboro sihidi sifiratuubo. Jaaboro seemeque paryicino gaisiraicisuubo mifacaciti guinovi iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifiivuusehejeque. 17 Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno:

18 Guubuvusuno ico Rama onohigovi ataacasino sihidi ijijovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogothi diigoco ajacusunoco ochoomocinicuuneguiiha, nooboro.

19 Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jinijevi. Jaabo diiboco nuuhi: 20 Goova gañiivoobo seemeneque seejima diicibo dojicuviro duhuumi Israel jinijevi guijevuumo seemeneque agaicaauguehicaumo, nooboro.

21 Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jinijejaago. 22 Jaarunaa Arquelao onoo bo caanibuuna Judeavi aivojiboti iicaunoco Jose agaajauboro tahi ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi ijibuguunoma iicaubo Galilea jinijejaagoviro fuubo. 23 Jahigo ifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Tusumi Jua Nitiminaafi saahi Judeati iicano sicaihigovi jibogooboro jilli neehicauhi: 2 Amihai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji iicajino fiitvucuuhi, nooboro.

3 Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatiniubo:

Saatoho ico guubuvusuhi sicaihigoti ocoovadiicinino: Moocaani jiihaico mihimibachu; sano ticovoro jiihaico meheetavo, onoono.

4 Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajio iimi icanoro. 5 Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jinijeminaa, bu Jorda teehi fiitino iicano jinijeminaa icamo diiboco uguubunicivamo. 6 Jaamo iimitico ijibogonobuunati Jua diitoco Jorda onohifaño nitihicauhi.

7 Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomoto, saduceomoto icamo diibojaa iniquimaavivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: jiiinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Mijoho

amiihaico ijibogonoti mataajaji nihicuno Moocaani omoonijino ifitivonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amiihai eedeehifico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui. ⁹ Jaamoro miihai Abraham iyaachimihai, noomoro mihiimaadino. Miiro jino amiihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimihaiti Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Miiro jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onoovatihehejeque miqutimoro cijigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amiihai imitico mejeevesucuuno jibogobadi iicano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amiihaico nitiji Moocaani Gajjari, cijigairi icano. Diibo tajanaanivivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototihii diibo tihaijaaejeque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuui. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiibo ufucuro ajabaavejitino cijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onoohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua initiqui. ¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutihii. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha ijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihica tolli icano, tolli Moocaani atajibanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco initiubo iteehifañoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuui. Jaanofañoti Jesu atyimeuhi Moocaani Gaija nimiihubadi jeevaabo diibohallivi iniiitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutiibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuhi. ³ Jaaneguiiha ihiji Jesujaa asaaboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji jiba guisibaco tajiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro Caatinihaame neehi: Idinoro maahu sefari miyaminaafi icajitihii, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahuco nijequevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casiniivo. Miiro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

7 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: M̄iro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

8 Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovoba ni jequevi. Jaaboro paryi diiboco ifusuubo fanoojiini jeneque paryi ihaivojinoma.

9 Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooco ico uujo ho aciji, taaguino ememuivooboro uco idiimohachijji, nooboro.

10 Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, m̄iro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

11 Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuhi. Jaadi Moocaani toomominaa asaaumoro diiboco jeecevovauhi.

Jesu Ticonihi Ijibogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 Jaanaa Jesu guubuuhii Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jinijevi. 13 Jaaruubo Nazare cuumivi icautiiboro ufuubo icatuuhi Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jinije onohigo muuaijiniri iicaucuumivi. 14 Tolle icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatiniuno imiyaacafetequi:

15 Zabulon jinije, Neftali jinije icano muuaijinidi iicano jiihairi, Jordanti aamijjaagovi, Galilea iicahigo judiomi iicatimo iicahigo. 16 Civo jinijeguiino iicaumoco achicuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jinijeguiino iicaumoco sese achicahi, nooboro.

17 Jaadi jari Jesu ticoniuhii miyaminaaco ijibogoobo: Amihai imitico mejeevesucu jino Moocaani aivoji fiitvucuuhii, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuaijinidi. Jaabo atyimeuhi miimisiici inahaboma icamisico. Saafi momo Simon onoo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momo Andre onoo. Jaamisi fiiciminaatisi iicaumaño isinicuhuneri muuifaño fiicihicaumisi. 19 Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amisico miyaminaa fiiciminaatititi etavequi, nooboro.

20 Jaasumiro isinicuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

21 Bu jaano janaanici Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacoobo onoo, bu Jua icano icamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinicuhunoco amaahuniumisico. 22 Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegui caanico imeenegafaño ejeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Lc 6.17-19)

23 Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jinijeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jibogoboro. Moocaani aivoji jibogo iimino jibogoco jibogoboro, bu fanoova guihvaneri iguihuvamoco buheesuboro.

24 Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryicino Siria jinijeri. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicino fanoova guihvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guihvari iicaumoco, bu idiino isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. 25 Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jinije cuuminooto Jerusale cuumoteheje, bu Judea jinijeoteheje, bu Jordan aamijjaagoteheje icano.

5

Ifabaihallivi Jesu Ijibuguuno.
(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai niquevevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi ijibogominaa igaivuuhi.

² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco ijibogoobo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebino idaasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo idaasuno iicamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebino isicumo. Diito jiinijeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonijirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco idaasugomo. Diitoco Moocaani idaasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebinihinivatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeebini icaco omoonimo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omooninohalliti diitoco ijiiheveme. Diitononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani amiihai tahalliti amiihaico miyaminaa aivonoono onoomoro idaasuno omoonimo, amiihallivi sicamañehejeque ijibocasimo. ¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefaño sihidi jeevano ijaadaco magaayiciji. Miïro tolliïro amiihai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonimo.

Jiinije Imuhu Ohoovicino.
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Amiihai jiinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, ¿jinejeri bu miihimuhunijirahi; jinejebaguiiha imicuujitiruno? Jaanoco buhi magañnoco miyaminaa quicujirahi.

Jiinije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Amiihai jiinije aachiciniminaa. Miïro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatihi. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco minimoro siinerihallivi mafabaacutatihii. Jilliïro ofoovomañovi caamo mificutahi paryi jaaha iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi amiihai momooni amiihai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro amiihai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niquejefaño iicaaboco iimequi.

Jesu Tajibaco Ijibogono.

¹⁷ Uco mehesicinidino, Moise tajibaco, bu Moocaani iimaaminaa jibogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Miïro miyanotiro amiihaico neehi: Niqueje, jiinije icano iicanohachuta tajibahaame naavutusuti sanooba gañicafetejitihii, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaamaño tajibati sanoogayi ajashurunoco miyaano nootiïbo tolli omoonïbo, bu jaaboro sitaaco tolliïro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefaño tolliïro jilli imiihifooboti noocafetejiïbo. Jaanoti imityagooboro imino omoonïboro sitaaco tolliïro imooniqui ijibogoobo ufucu niquejefaño aivo miyaaboti noocafeteji. ²⁰ Miïro jino amiihaico neehi: Amiihai caatiniminaa,

fariseomi icamo iicabadiro mihicamoro Moocaani iimogonoco momoonitihachijji bu niquejefaño mefeelijitihi.

Icaj#suditi Jesu J#ibogono.

(Lc 12.57-59)

²¹ Am#hai muguubuhicacuui, am#hai eedeetem#haico jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaaubo castigacafeteji, noomoro. ²² M#ro jino uujoho am#haico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiratomo castigafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaabo#vidi, onoomo infierno cijigai #hicuguiino guinov# minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeesafotooboro, ²⁴ siino uduumi#boro iticoni dinahabojagovihi difoo. Jaaboro diibo dimij#votoobo sajeeb# minifototo. Jaadi jari duhuumi#bo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho dihall#vi ij#ibogomoro ico isis#suqui asatyohachijji, dinahaboma j#haiviro dimij#vo. Ico dugaacum#naafico acitot#bo iicaqui. Jaabo diibo sisim#naaco ico acijiruubo. Jaamo ico c#vojafaño j#hacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejit#rahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu J#beguehi Sifigoma Mihicajirunohall#vi.

²⁷ Am#hairyo muguubuhicacuui s#cije unuucuunoco: Sifigoma dicadino. ²⁸ M#ro jino uujoho am#haico neehi: Cajaatyohacho gaigooco imogomoro emeecimo ijeeb#fañodi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaall# ico imitifaño aga#suhachijji, tooll#co d#ic#bo tehesino ga#; imijirunaa difiti sama#ogayiro iti aga#cafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi cijigai#faño aga#cafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifaño aga#suhachijji quitic#bo tehesino ga#; imijiruno sama#ogayiro iti aga#cafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro cijigai#faño aga#cafotono.*

Jesu J#beguehi Gaigooco Ejeevesufinohall#vi.

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu s#cije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesucuunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofaño uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachijji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucuugoco #c#bo diigofañodi ajeva imitico icih.

Jesu Moocaani Momofañodi Monoonicinohall#vi J#ibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, s#cijem#naaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucuunoco ba#idino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho am#haico neehi: Moocaani momofañodi mohoov#cidino, niquejefañodi oovicimoro menedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu j#injefañodi mohoov#cidino, toojehall#vi Moocaani it#haico ificuunicije iicamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohoov#cidino, tuucuumi Aivoj#bo Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu oovic#boro: Ta#igai seseeteji, needino. Tolli eneeneri sajabaco diiniga#jeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi

* 5:30 Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jihi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanicivi mejeenesucuuno, toono ijiti asaacuuno.

Miino Minaafico Magaijino.

(Lc 6.29-30)

³⁸ Amiihairyo muguubuhicacuhi, siicije jilli unuunoco: Saafi aalliico ifinicaruhachiiji, bu diibo aalliico finicarujirumo. Tolliro iigaico igaiisuruva, bu diibo iigaico gaiijirumo. ³⁹ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Iimitiboma mihibacacidino. Iviinaaca jilliro saatoho amiihai imeti agabacuhachiiji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaanoyohacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumicigohachiiji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minooi kilometro ticovovi satyequi atajibahachiiji igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaanoyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuuhi: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico diihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Amiihai minaaafico magaiji, Moocaaanima mihiimaa amiihaico aivonoono onoomoro idaasuno omoonimohallivi.† ⁴⁵ Jaachiiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo semeti mihicaji. Miuro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro nijabaco galluhicaabo iimihiijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amiihaico agaijimocoro magaijihachiiji, ¿milli bu ijaadaco magaaicijirahi? Miuro bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro mooninichi. ⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachiiji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Miuro bu tolliro Moocaanico agaajatimeheje tolliro moonifihi. ⁴⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Imimo mihica oono amiihai Caani niquejefaño iicaabo aivo imiibo iicabadi.

6

Jesu Jibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

¹ Amiihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amiihaico imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachiiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo ijaadaco amiihaico acijitih. ² Jaaneguiiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaamususumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofaño, callenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninicimo miyaminaa diitoti imino ihiiamaaqui. Jaarunofaño uujoho miyanotiro amiihaico neehi: Jaamaño miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha ijoho iidaasumoco siinoco adaacihachiiji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo, jaachiiji diicaani niquejefaño iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

† 5:44 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imino monoo amiihaico imitino onoomoco, imino momooni amiihaico ijiheguemeque.

Jesu J#baguehi Moocaanima Iimaaco.

(Lc 11.2-4)

⁵ Jaamo bu am#hai Moocaanima mihiiimaasumi ba#isum#naafi iicabadi mihicadino. Diibo imegufihi julleecin#boro sinagoga-janofa#o ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyam#naa diiboco ihaty#mequiguiharo. Miyanoti am#haico neehi: Toono miyam#naafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶ Jaanoti naha #joho Moocaanima idiimaajisumi, dimecufa#o idicafotooboro cuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima #iro idiicahigo. Jaachiji diicaani niquejefa#o iicaabo toovono omoon#noco aaty#meebere ico ijaadaco acijiibo.

⁷ Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mi#honeheje sicama#eheje sama#ocoro unuucuma#ocoro siino needino: Oono Moocaanico agaa-jatimo iicanic#badi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocaani uco gu-ubuhi, noomoro eesicini#fimo. ⁸ Jaamobadi mejeevadino. Mi#ro Moocaani imegav#ro am#hai midillutinaacaro gaajacuuhi am#hai mu-cuuj#vaachunoco. ⁹ Jaaneguiha am#hai jilli noomoro Moocaanima mihiiimaa:

Moocaani niquejefa#o idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficu-cafete#i. ¹⁰ Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebi# onoobadi ee-tavocafete#i jii#nehallivi, oono niquejefa#o iicabadi. ¹¹ Mi#haico daaci machutaati#fafucuvaaciv#ro. ¹² Jaaboro mi#haico mohimitico buusu, oono bu mi#hai, mi#haico imitino omoon#moco toonoco mihimibachubadi. ¹³ Jaaboro mi#haico in#sunofa#o ga##sudinno.

Mi#haico imiti#i#i useti# taajasu.* Fine.

¹⁴ Mi#ro am#haico sita imitino omoon#moma toonoco mihim-ibachuhachiji, bu toll#ro am#hai Caani niquejefa#o iicaabo am#hai imitico imibachuji. ¹⁵ Jaanoti am#hai sitaama mihimibachuca-sitihachiji, bu am#hai Caani niquejefa#o iicaabo am#hai imitico imibachujit#i.

Jesu J#baguehi Aigahallivi.

¹⁶ Jaabadi#ro bu am#hai safucuco mahaigasumi am#hai imeque idaasuno mimini#yudinno, oono ba#isum#naa omoon#nic#badi. Diito tolli moon#f#i amachutinoco miyam#naa ihaty#mequi. Jaanegui am#haico neehi: Toono ijaadaco mi#hicicuuhi miyam#naa obocigoneriro. ¹⁷ Jaanoti #joho machut#bo adaigasumi di#imeque nit#bo imino feedamaje, ¹⁸ miyam#naa machut#bo adaigai#noco gaajacitimo iicaqui, id#boro niquejefa#o iicaabo Moocaani ijeevadi sam#si diiboma mihicaabo igaa-jaqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefa#o Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Ji#nehallivi sihidi busumijeeneque mititibaan#dino, deera ifinisufijehallivi, bu toll#ro pary# busumijeene unucufijehallivi, bu toll#ro nanivam#naa ananinic#nehejehallivi icano. ²⁰ Ivi idihigoro niquejefa#o sihidi busumijeque mititibaani, deera ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivam#naa ananitifihigo icano. ²¹ Mi#ro am#hai busumijeene iicahigovi, bu am#hai jeebi# icajirahi.

* **6:13** Sahaamefa#o janaanici jilli ficuumo: Mi#ro pary#cinoro diino aivoji, mitya dihovosi# ufucuro ifin#jitino icano, onoonoco.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 11.34-36)

²²⁻²³ Miiro saafi ihaalli iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebi iimitiibo imihuseti. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiico iimibachuhachiji imihusetijiibo. Moocaani iimogobadi icacujiiibo. Jaanoti miino imitico iminobadi mehesicinihachiji, janaanivivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.

(Lc 16.13)

²⁴ Miihaiñooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Miiro saafico ijihegueebere saaficoro gaijijiruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magajitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Lc 12.22-31)

²⁵ Amiihaico neehi: Niji niji amiihai jeebiinoco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijicinijino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanivivi jaaducafototihi? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco mihifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amiihai Caani niquejefaño iicaabo† diitoco machuco acifhi. Jaamo diito joomi janaanivivi amiihai majaaducafetehi. ²⁷ ¿Nacu amiihaiti cajaan siino janaanici ticovovi macaamevetejirahi toono fanoovari niji niji mihichicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihi amiihai gaachehuri niji niji mihichicahi? Eneecau oono deecanoco mihifinici, dudicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa amiihaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevauti. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicaaga toono ñaavahu jaachiji bajifaño icano, civohogo iquiticafotonoro cijigaifaño jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijihacubadi moonihi. Jaanegui amiihaico gaachehunoco jicujiiibo, ajashucani amiihai miyaavogo mihicano miyaminaaco. ³¹ Jaanegui niji niji mihicadino jilli noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² Miiro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehicahi. Jaanoti naha amiihai, amiihai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucuuji vaachunoco. ³³ Jaaneguiiha Moocaani aivojijaagoviro dijebiico ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiiha civohogo iicajinehejeri amiihai jeebiico niji niji momoonidino. Toono amiihaiti civohogoro finijitih. Fafucuvaaciviro iima ajashutin icahicacuuno toono niji niji idiicano.

7

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Sitaaco iimiti menedino, jaachiji amiihaico bu Moocaani amiihai imiti needino. ² Toono amiihai sitaaco meneehicadiro bu amiihaico moonijiibo, bu oono amiihai sitaaco mohovichicaneriro amiihaico oovicijiibo. ³ ¿Jaabo milli bu dinahabo aalliifaño iicano beevagayico

daatyimejirahi, dihaallifaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiboro? ⁴ Jaabo ijoho dihaallifaño cutuucima idiicaabo, ¿milli bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaallifaño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¡Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaallifaño iicatuucico diici. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aallifaño iicano beevagayico diiciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amihaijaagovi emecafotomoro amihaiico dedaahenidimo. Bu amihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguiino Icano.

(Lc 11.9-13)

⁷ Midillu amihaiico Moocaani ihaciqui. Miguiino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amihaidi ifaayiciqui. ⁸ Miïro idillu-ubo gaayicifihhi, bu iguiinoobo atyimefihhi; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amihaiti amihai seemeneque maahuco idillusumi guisibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jininocoro mahacijirumo? ¹¹ Miïro amihai mihimifitirumo iiminocoro amihai seemeque mahacinoco magajahi. ¡Jaanegui imi amihai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiha amihai sitaama imino mihica oono amihaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Miïro tolli Moise tajuba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jihai Aamiji.

(Lc 13.24)

¹³ Ijene jihai aamijiriro mijicamaaje. Jaanoti oono gujivefaño asatono jihai aamiji guiraahi, jihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatono jihai aamiji, bu fiivojaa asatono jihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño mïdimoro atyimehicahi.

Imohoco Inoovatatiro Magajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amihai ifico magaihuini oono abañififimo uujoho Moocaani-jaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amihaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicumi sifiirafimo. ¹⁶ Jaamoco magajaci omooninehejeti; miïro mijoho baacuco jaanoti icitatihhi, bu añaajeque jarimohoti icitatihhi icano. ¹⁷ Miïro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihhi. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihhi. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro cijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiha diitoco magajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitihhi.

(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivojïbo, Aivojïbo, eneehicamo niquejefaño feejitihhi. Idimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojïbo, Aivojïbo, miïhai dimemeri mihiimaahicahi, dimomofañodi miïhai

iimitino ijimico buhi magañihicahi, bu dimomofañodi mihai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amihaico uujoho gaajatih. Uuti buhigovi miminifoto amihai iimitinoco momoonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onobadi omoonibo, oono saafi agaajaabo guisibanohallivi ijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutih, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano inicuciniumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuuruubo uujoho onoonoco omoonitibo agaajatibobadi jiniigaibaahohallivi ijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguuno, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. Jaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu ijibuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafiitehicaui, ²⁹ fariseomibadi icatibo, aivojibo mityama iicaabo iicanicibadi ijibeguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jaabo Jesu tobai nijequeti inituuboco sihidi miyaminaa bucasiuhi. ² Jaanaaca diibojaago saaubo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuvuuboro diiboco nuuhi: Aivojibo idiimogohachijico uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuui. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedihicahi mihaiñoobaco dibeguedino, jilliro foobo sacerdotique difico dihihusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajibaubadi, toonoti famooro igaajaqui toono diguihuvati idihimitucunoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojibo Cojiminaafico.

(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivojibo diibojaago asauboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivojibo, tacominaafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifañibo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivojibo iimusuuhi: Aivojibo, sihidi jeevahi jaabo iijaagou efeejuruno. Jilliro tajiiba dihijico jaaneri tacominaafi ibuheetequi. ⁹ Miho bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiino icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivojiboti icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi foonicibo. Jaanoti bu sifico: Disaa, unuusumi bu saanicibo. Tolliro bu tacominaafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavonicibo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Miyanotiro amihaico neehi. Paryi Israel cuuminaafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco atyimetih. ¹¹ Amihaico neehi, ajashutimo saaji nijequejaagoti, aamijjaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifaño Abraham, Isaac, Jacob,

icamoma acasi#vomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa ni#queje aivojifaño efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro gañ#cafeteji tahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivoj#boco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa di-cojiminaafi buheecuji ijoho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuuhi.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti ududiciuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo aga#niivuugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeebifaño iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo icahi moniinovahañooco, bu moguihuvahañooco icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyaminaa emecuvuunoco. Jaanegui taj#baubo onogoomuaaivi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise taj#ba gaajaminaafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: J#bogominaafi, ima uujoho feejirahi ijoho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihiicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iinigaico conoovi isucarujirumaño chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi ij#bogominaaototi diiboco nuuhi: Aivoj#bo, jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi ic#dihhiica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ijoho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque c#ji, nuuruubo.

Jesu Sicutusuhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafaño j#cafutuuhi ij#bogominaama.

²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saahi imuuaiahallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi.

²⁵ Jaanegui ij#bogominaa diiboco aacususumoro nuuhi: j#Aivoj#bo, m#haico taajasu! Jino miniitucuuhi, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusuubo: ¿Collhi mihiguetehi? j#Ajashucani am#hai miyaavogo! nooboro.

Jaadi aga#niivuuboro iguibuhubaco #baubo, bu imuuaico #baubo icano. Jaasumiro sano paryi sicutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafiituumoro nuumo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Jaabo onogoomuuaivi Gadara jiiñjjevi ñfutuubaaca miimisiiçi gaifiimiçi cñhojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeebñifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiiramisi. Jaamaño mñhaiñooba toojiri feehicautihi. 29 Jaamisi asaumisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihi mojaago saahi, ijoho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi mñhaico imegaviro idaasunisiçi gaifiimiçi cñhojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijee mooniqui? noomisiro.

30 Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro ñguumo; 31 Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluui: Mñhaico buhigovi agaññihachijji, jaatyo faafaimifaño mñhaico gallu, noomoro.

32 Jaanegui Jesu: Jii tahì diitofaño mofoo, nooboro iimusuihi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihiinumoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi macaniuhi imuuaifaño.

33 Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinomoro cuumijaago ufuumoro jñbugutuui tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. 34 Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaamoro diiboco galluumo, iijinijeti buhigovi ifeequi.

9

Jesu Buheesuhi Idño Isifaññiboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo ifutuuihi onogoomuuaivi iicacuumi iicauhigo. 2 Jahi diibojaago sivaumo saafico idño isifaññubo icigaijefaño siucinuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico imibachucafutucuuihi, nooboro.

3 Jaanoco tajiiba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeebñifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocanico imitino moonihi ihiimaari? noomoro.

4 Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihiica imiticani mehesamaahi?

5 ¿Tihñcani jana amñhaidi, dihimiti imibachucafutucuuihi onono, gañiivoobo diigo onono?

6 Eneecau bu amñhaico ñfusuqui uu-joho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiiñjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idño isifaññuboco nuubo: Gañiivoobo dicigaijjeque dñciibo diijajaago fuucu, nooboro.

7 Jaasumiro idño isifaññubo icigaijjeque ñciuboro iijajaago fuucuuihi.

8 Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguiumo. Jaamoro Moocanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunhallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onooboco, impuestoco ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

10 Jaanaaca bu Jesu jaache amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuestoco jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaamoro Jesu ijñbogominaama icaubo cojivi casñcamaaivauhi. 11 Jaanoco fariseomi aatyimeumoro ijñbogominaaco dilluuihi: ¿Milli jaabo oono

amihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Imimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. ¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinahaamefaño jilli onoonoco magaajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeecivo asimico magaicaaumoro mejeecivonoco. Miïro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saatihî. Iimitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafnohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatihi? noomoro.

¹⁵ Jaanegui Jesu diitoco ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumiticafotodihivi idaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miïro mihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatihi bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiiha. Jaaneri toopaaje janaaniviro guiraatejirahi.

¹⁷ Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivofaihuco eedejutafaño ficutatihi. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanoociro icafihi, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedeeljibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududicigo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiomi aivojibo agaseuboro diibo imegavi ajavuvuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachiiïro guiivecuuhi. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu agaivuuuboro diiboma fuubo ijibogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idinohachuta tijeheri iicaugo ibujinaagoti asaugoro Jesu gaachehujinibaco dudicivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco ududicineriro: Buheejî, noogoro eesamaaihicaumaño. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuuhi.

²³ Jaanaa Jesu ihaivojibo iijafaño ifutuubo atyimeuhi masiminaaco diigoco iciqui igaiyiciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicinonoco icano aatyimeuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino miïro guiivetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jejebacasiuhi. ²⁵ Jaarunaa Jesu diitoco jahisivi ihiinusuuboro fañoojavî ufuuboro diigoco ihuseti agaayicuboro gañiyicuihi. Jaasumiro diigo gañivuuhi. ²⁶ Jaano paryi toojiinjeri gaajacafutuuhi diibo tolli omoonuno.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisico.

²⁷ Jaabo toojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi bucasuhi coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu amisi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Jihhi Aivojibo, noomisiro iimusuuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aallinoco ududicuboro nuuhi: Jaafa amisi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisico ihaallino iminutuuhi. Jaaboro Jesu diitisico faguuhi: Jeedicahi mihaiñoobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofaño ufuumisiro jibuguumisi paryi toojiinjeri Jesu omooninoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatiboco.

³² Jaamo iinuumaacaro saatoho sivauhi Jesujaago ihiimaatibo iimitino ijima iicauboco. ³³ Jaaboco Jesu buhi agañhudi jari diibo ihiimaahicautibo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidi ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratitino jilli icano, noomoro.

³⁴ Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino jimico buhi gañhicahi, diito aivojibo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imidi cuumineri icano igooboro sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji ijico jibogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaiivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano. ³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutuhi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa midihi diitoco icijirumo. ³⁸ Jaaneguiiha ihabajaabo Moocanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

10

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo jibogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino jimico buhi igañhicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

² Jaamo jibogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomonubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi. ³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomonubo, ⁴ bu Simon onoo cananistamioobo, bu Juda Iscariote onoo Jesuco aaciujiibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jibogovi Galluui.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiomi iicatimo jijnijejaago mefevedino, bu tolliro samaritanomi cuumico majaahevedino. ⁶ Israel cuumi miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jibogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivuuhi,

noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, fojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Amiihai jilli ticovono jino mityaco magaaicichi; jaaneri momooninoco majaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco jiihaiguiiha masatyedino icano ivi idiijacoro masaty sajaacoro caamoojaco. Bu tihaiapaajebaco, queseibaco icano masatyedino. Miiro dudicamaajeminaafi imachutaama icafihi.

¹¹ Jaamo amiihai cuumivi mihifutusumi, bu alio cuumivi mihifutusumi icano, miguiino iimihusene miyaminaafico. Jaabo iijafaño mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebii icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachiiji diitedi mejeevesu toono sajeebii ica dilluco. Jaanoti iimogotihachiiji toono sajeebii ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amiihaico agaayicigotihachiiji, bu uguubugotihachiiji icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amiihai thaiñoguiino jiiñico diitojaagovi matatacu iibabadi icano. ¹⁵ Miyanotiro amiihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucuumije miyaminaa janaanivivi.

Ijiihevejineheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino amiihaico galluui oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicinicu oono jiiñimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimiihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amiihaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amiihaico aamijimo sinagogajanofaño. ¹⁸ Jaamoro amiihaico satejimo tajiiibaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihiimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amiihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amiihai jeebiiifaño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amiihai mihiimaajino icatino jilli amiihai jeebiiifañoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisuji, bu caanimi iseemequere moonisuji. Jaabadiro bu iseeme caanimijaagovi isifiratomoro chumususujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amiihaico jiiheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji amiihai paryi Israel jiiñije cuumineri mofoomo tuucuumijequ mihimivotinaacaro.

²⁴ Miiro cajaanii iijibogominaafi allinohocivi jeevatatihi, bu cojeevivominaafi ihaivojiiibo janaanivivi jeevatatihi. ²⁵ Jaanegui ejeevamaaisuubo iijibogominaafi ticovovi iicacuuneriro imo imo iicaqui, bu ijeevivominaafi ihaivojiiibobadi iicacuuneri icano. Miiro iijaminaa aivojiiibo icaruuboco ijimi aivojiiibo neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Miico Fine Mihiguijirahi.
(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miiro chahano aivo otoovono agaajaciratino, bu chahano afatanicinino gaajaciratino icano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amiihaico onoonoco amiihai cuuje esesehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amiihai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihiguijirahana oono miyaminaa ifiico agaicaaufimoco. Jaarumo ijeebiiico gaicaaujiturumo. Jaanoti naha idiihocoro mihigui allio ifiico agaicaauboro, bu tolliro ijeebiiico cijigaifaño iguijenijiruuboco.

²⁹ Miiro miimisiici joomisico sajehegayiriro manaajeniciji. Jaarumisiti saafiba guijevetatihii amiihai Caani niquejefaño iicaabo onootimaño hiica. ³⁰ Miiro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. ³¹ Jaanegui mihiguijirahana. Miiro amiihai janaanici majaaducafetehi ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesucristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaaimoditi, bu ufucu uujoho tuunamaajii Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiiinjehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivatihii moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miiro gaifiico caanima moonicasisuvahi, bu gaigooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco ibaabama moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanicivi caanico, seejico icano agaijii bo tatyaha iicajitihii, bu illico, illeque icano tajanaanicivi agaijimo tatyha icajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifiico sefano eesicinii bo tadyojicuti ofootii bo tatyaha icajitihii. ³⁹ Jilli ificoro atajasugoobo ifiico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifiico imitasuubo ifiico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.

(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jii bogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayicibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneque agaajamaño imino agaayicibo, diibo imihuseebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaanohacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco siicufaihutii iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisiicidimo iicaumo iminisuminaaco iijii beguehicaudi toonoti fuubo toojiinjeko cuuminovi jii bogoooro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuuhi Cristo imino mooniboro efeehicaunoco. Jaaboro saatohoti ijibogominaati galluubo Jesuco imeeciqui. ³ Diiboco idillutequi: ¿Naa ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijibogo milli aatyimetimo aatyimeneque, igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvatimibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti idaasumo jibogocafetehi taajasujibogoco. ⁶ Imicani icajiibo uuvi ejeevevetibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amihai memecituuhi sicahigo iicahigo? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba iguibuhucinicibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminonoco jiciniuboco? Miro amihairyo magajahi iminonoo jiciniimo aivojito iijanofaño icafih. ⁹ Ji, ¿jinejeque nacu memecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jih, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaaniv iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinihaame jilli onoobo: Uujoho tajibogominaafico tahimegavi galluuhi, dihimega jihhaico iimbachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaaniv iivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejevatiibo niqueje aivojifaño Jua janaaniv sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaanobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicamo icano. ¹³ Miro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachiji, miro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo. ¹⁵ Amihai nohojima mihicamo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Ji, jilli fine oovicih i oono seeme anaajenicahasifaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiicinihibadi: ¹⁷ Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijibaiminitih, bu idaasu masinoco amihaidi mamasivacuurahi. Jaarunofaño mataatih, noomoro iicanicibadi jeevamo. ¹⁸ Miro Jua asaaubo aaigafilboro machuutirahi, bu aivofaihuco adutirahi icano. Jaaruuboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amihai uco: Machufiibo, adufiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.

(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihibaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amihai feenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, sicije imitico jeevesucuujiromo. Jaamoroo ifusucuujiromo idaasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoro ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco ifusumo. ²² Jaarunofaño amihhaico neehi:

Ufucu jaadusufucu iicadi amiihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaanivivi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujoho niquejefaño gañiivicafeteji, noonoro deesicinahi? Jaaruno-faño guinoviro niitusocafeteji guujeveminaa iicahigovi. Miuro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi. ²⁴ Jino amiihaico neehi: Jaadusufucusumi aivo amiihai Sodoma jiinijeo miyaminaa janaanivivi momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.

(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqueje Aivojiiho, bu jiinijeo Aivojiiho icano idiicaaboco. Jaanaa jiijegaa-jaminAADiti, bu jijeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeebiiha iicamocoro dihiifusuhi. ²⁶ Jiihi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuuhi. Miyanotiro aivo miihaiñooba Illico gaajatihii. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico miihaiñooba aivo gaajatihii. Idiiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryiicino amiihai amiihai dudicamaajeneri, amiihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amiihaico uujoho jaguisisuuui. ²⁹ Magaayivi amiihaico uujoho atajiihanoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaabicififinoco, bu tajeebi isiihunoco icano. Jaamo amiihai jeebiico majaguisisujinoco mahatyimehi. ³⁰ Uujoho amiihaico atajiihano, sihidi jeevatihii isatyo, bu amiihaihallivi ificuuno aivo ijeevesutihii icano.

12

Ijiihogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichi.

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaaca ijiihogominaa ajeba aivuunegui ticovau mo trigo noovataco iicimoro ifayinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, diijiihogominaa jaguisifucu eheetavusutatinooco dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu amiihai aamefaño memecihiicatihi safoono David inahaboniminaama aajebavausumi omooniiunoco?

⁴ Miuro Moocaani iijafaño ufuuboro machuubo jeechivo imimaahunoco, miijoho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idimoro sacerdotemii amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiiba aamefaño onoonoco memecihiicatihi, sacerdotemii Moocaani iijafaño jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicanicunoco? Jaaruno imiti iicatinoco. ⁶ Miuro amiihaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaanivivi ejeevano. ⁷ Miuro amiihai magaaajatihii Caatinahaame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi miihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraicimoro mejeevivonoco imogotihii, onoonoco. Miuro toonoco magaaaruva oono milli imitico omoonitirunoco iimiti meneejitirahi.

⁸ Miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo bu tolliro jaguisifucuhallivi mityama icahi.

*Ihuse Ifigatyuubo.**(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)*

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafaño jicafutuuhi. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyaminaafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omooninoco aatyimemere ifurumo toonohalliti diiboco imooniqui iimuguumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguisifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Nacu cajaanatyo amihaiti saatoho amihai jooi oveja jaguisifucusumi jacohojifaño ihacuturuva mofoomoro mihicitejitirahi? ¹² Jaanoti miiro miyaminaafi oveja janaanici jaaducafetehi! Jaamaño jaguisifucusumi imino momooninoco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicaru, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afalliricaruuneri tsumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasiuhi Jesuco iguijeniqui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucasiuhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuboro feehicauhi. ¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco miico mijibeguedino, nooboro diitoco faguehicauhi. ¹⁷ Jilli icauno Mocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

¹⁸ Jaani tajeecivominaafi uujoho icibo. Jaaboco uujoho agaijiboro diiberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagaijaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco jibegueji. ¹⁹ Jaaruubo ñaajitibo, coovadiinamaajitibo icano. Mihaiñooba ihimaaco guubujitihicuumino jihaiñovi. ²⁰ Aivo gañicafetejitino buiga miivi iquisivuruno, bu jaabadi jabacarurajitino cuugahuba jari inifuturuno. Jarihuca iimi aivojico eheetavusunohachuta. ²¹ Jaadi naha jari paryi jiniije miyaminaa diibocoro esicnicuui, unuuno.

*Jesuco Iji Mityama Icaabo Noomo.**(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

²² Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaallino aatyimetibo, ihimaatibo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuuhi. Jaaneri atyimecuubo, bu iimaacuubo icano. ²³ Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumororo nuuhi: ¿Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

²⁴ Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijimico buhi gañihicaabo, diito aivojibo Beelzebu mityariro, noomoro.

²⁵ Tolli noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivoji minooi udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva guenenene icatinoro goovano finijirumo. Jaabadi bu cuucuumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva guenenene icajitirahi. ²⁶ Jaabadi ¿milli bu Satanas ificoro buhigovi gañijirahi? Jaanoti jilli imooniruva, ¿milli bu imitya guenenene icajirahi? ²⁷ Miiro amihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijimico Beelzebu mityari buhi agaño meneehicahi; ¿Jaano bu tolli iicahachiji, miijoho nacu oono amihai jibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi igañihicaqui? Jaamaño bu diito tolliro omoonimaño imino gaajavechuno amihai guiraano aivo mimitanoco. ²⁸ Jaanoti naha uujoho imitino ijimico buhi gañihicahi Mocaani Gaija

mityafeenedi. Jaamaño toono gaajasuhi Moocaani aivojɨ mitya amiihaivi agasecuunoco.

²⁹ ¿Milli bu sifi esefaabo ijafaño ofooboro inehejeque dumitiicijirahi iticoni diiboco sisitiboro? Jarihiica naha diiboco isisiboro inehejeque dumitiicijiruubo.

³⁰ Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

³¹ Jaanegui amiihaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitihɨ. ³² Jaabadiro bu cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihɨ jiijehallivi, bu ufucu siijehallivi icano.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-45)

³³ Miiro iimino imoho, iiminocoro noovanicihɨ. Jaabadiro bu iimitiho iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi.

³⁴ Jiiinimomi cuumi mihicamo! ¿Milli bu iiminoco mihiiamaajirahi, imitaminaa mihicamo? Miiro iiji iimaanicihɨ ijeebifaño agahaficinoti.

³⁵ Miiro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicihɨ iimino ijeebifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicihɨ ijeebifaño iimitino iicamaño.

³⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaajaji oono iminootino mihiiamaahicanehejeque.

³⁷ Miiro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imitibonoocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomoto, bu Moise tajuba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, miihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saafiicoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitihɨ, idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji.

⁴⁰ Miiro oono Jonas iguirano taavaabo jeebifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiiinje ciidifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva,

bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiveje. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idasuno iicajihɨ diitoco oovicijimo; Miiro Ninive miyaminaa iimitico ejevesumoro imino icauhi Moocaani jibogoco agalluunoco diitoco Jonas ijibuguusumi. Miiro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiiinje aivojigo gañiveje jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emeeci. Jaagoro diitoco idasuno iicajihigo oovicijigo; Miiro diigo aivo tehesino jiiinjeti saauhi, Salomon gaajaco uguubuvaugo. Miiro Salomon janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Imitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 11.24-26)

43 Miiro iimitino iji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifihigaimañehejedi ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiboro siino esamaaifibo: 44 Siino dojicuviro tahigoti asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebico atyimefihii, iija sicaija, imibachuciniija, iguijaacinijabadi iicaaboco. 45 Jaanegui ofooboro siino icitefibo sahuse juugahuseti miimisiici idino aivo diibo janaanivii iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefihii. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Jaabo Jesu miyaminaamaahiica ihiimaaunaacarehiica gaseumo seejiima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaaqui omoonumo jahisiro icauhi. 47 Jaanaa saatoho diiboco jibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo ima iimaajirahi, noomoro.

48 Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro ijibuguuboco: ¿Mijoho taaseeji, mijoho tañahabomi? 49 nooboro ijibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. 50 Miiro cajaanoyohacho Tacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 Tufucu Jesu iihatii ihiinuuboro muuajinivii casivutuuhii. 2 Jaanaa diibo cojivii sihidii miyaminaa iigaivuuno iijeuneguiiha Jesu meene-gafaño ijicafutuuboro imuuaifaño casivutuuhii. Jaanaa imiyaminaa isi-ro fitafutuuhii, jiiigaibaahohallivii. 3 Jaaboro diitoco sihidii sinehe-jeque jibeguehicaubo siinovii ooviciboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. 4 Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomii asaamoro faayisujenuuhi. 5 Jaanotii samañoono guisihallivii aifuuhi, miyaadi jiiini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinu-ucuuno miyaadi ijiinije afaicuvautimaño. 6 Jaaruno nihiba aachicuneri chuumucuuno abacocoovautimaño fiigatyuuno. 7 Jaanotii samañoono aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaano ijarimihoono toonohallivii ujusi-nerii toono macanuihi. 8 Jaanotii samañoono iimino jiiinjehallivii aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuu-uno noovauhi ciendigaiva. Jaanotii sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanotii sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. 9 Jinooco muguubu amihai nohojima mihicahachijii, nooboro.

Milliti Siinovii Oovicuubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Jaanegui ijibogominaa diibojaagovi asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Collihica miyaminaaco siinovii ooviciboro dibeguehicaahi? noomoro.

11 Jaanegui iimusuubo: Amihaico naha Moocaani niquejeo aivoji otovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanotii diito imino gaajajitirahi. 12 Miiro sihidii icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanotii chahanoma iicaaboco ajashunogayii iicaruno dumiticicafeteji. 13 Tooneguiiha diitoco

siinovi oovici#boro j#beguehichahi, atyimecuurumo atyimetimobadi iicahicaneguiiha, bu guubucuurumo gaajahicat#hi inohojima achahamobadi iicahicaneguiiha. ¹⁴ Jaama#no diitovi nijequevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Am#hai fine muguubuji. Jaarumo magaajajitihi; Fine mahatyimejirahi. Jaarunoco mehesicinijitihi. ¹⁵ Am#hai jeeb#no ucuhufunuu-tucuma#no, imitino muguubuhicahi, bu ihaall#no manihicinihi, ihaall#neri atyimetimo iicaqui, bu inohojineri guubutimo iicaqui, bu jeeb#iri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uu-joho ubuheesujiruneguiiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani am#hai mihicahi am#hai aall#neri mahatyimema#no, bu am#hai nohojineri muguubuma#no icano. ¹⁷ M#iro jino miyanotiro jino am#haico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino am#hai mahatyimeneque atyimegueuhi, bu jino am#hai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubuutimoro, bu aatyimetimoro guijevecuuhi.

Jesu J#beguehi Basuminaafivi Ohoovicinoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. ¹⁹ Jino niqueje aivoji ijico guubucuurumo agaajatimo johono abasu-uno j#haifa#no aacotonobadi jeevahi. M#iro iji asaaboro ijeeb#ifa#noti icicuuhi ijeeb#ifa#no j#bogoco abasucuurunoco. ²⁰ Jaanoti guisihallivi aifuuno onoono onoo j#bogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. ²¹ Jaaruno miyaadi abacocoovatima#no gueenene icatino. M#iro diitovi nisu agasesumi, bu tobogohalliti ij#hevesumi icano toonoco jeeveyicifimo. ²² Jaanoti jari#mihoonofeenevi abasuuno onoono, onoo j#bogoco guubucuurumo sinehejejaagovi#ro ijeeb#no iicamoro jijeo nehejeriro niji niji iicama#no nihibami diitoco ba#fihi. Jaano paryi jinehejere toj#bogoco amacan#suma#no diitofa#no toonoco noovasutatino. ²³ Jaanoti naha iimino jiinjehallivi abasucafutuuno, onoono j#bogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saatohejeevahi onoo ciendiyiva sayi ifiivunoo onoo vabadi. Jaanoti saatohe onoo sesentadino onoo vabadi jeevahi, bu saatohe treintadino onoo vabadi icano.*

Trigofeenevi Iimitino #aavahu Iicanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu jino siino j#buguuhi siinovi ohoovicuboro: Niqueje aivoji jeevahi onoo miyaminaafi iimino toogai#ooco ifaguifa#no abasu-unobadi. ²⁵ Jaarunaaca paryi cigamaaca diibo m#naafi ijicafutuuboro iimitino #aavahuco abasujeuboro fuuhi. ²⁶ Jaanaaca itrigo ifiivunoro noovaunofeeneti, bu tolliro toono iimitino #aavahu fiivuuhi. ²⁷ Jaanegui ijee#vom#naa ufuumororo abajaaboco nuutuuhi: Aivoj#bo m#iro faguifa#no imino toogai#ooco basuuhi. ¿Cuucati jana bu jino iimitino #aavahu fiivehi? noomoro. ²⁸ Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaan#hacho tam#naafi tolli moonihi, nooboro. Jaanegui ijee#vom#naa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magaijucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magaijucihigo, bu itrighuibaimaryo magaijucijirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanoociro

* **13:23** Jino miyaavogoditi ij#bogono.

jusihí. Jaadi dudícamaajemínaaco tajíbají itíconí toono iimitino ñaavahuco ihíciquí, jaamoro faasihije isisíquí chíjigaifaño mijigasuquí. Jaadi itrigoco ícimoro tamachuta íjafaño toonoco ifícuuquí, nooboro.

Mostaza Tooví Ohoovícino.

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu siino jillí ohoovícíboró nuuhi: Niqueje aivojé jeevahi oono miyamínaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuno íicanícíbadí. ³² Míiro jaagai paryí fanoova toonoguíinoví síhajashugayi. Jaarugai ujusidí fahoova janaanícíví íminifotohoro ímohodího minífotonícíhí. Jaaho aivo aajashutímaño joomí agahafomo asaamoro íhaafeneví íicunávícíhí, nooboro.

Levaduraguijíví Ohoovícino.

(Lc 13.20-21)

³³ Tollíro bu siino jillí ohoovícíboró nuubo: Niqueje aivojé jeevahi oono gaigo levaduraco minoočí, sano ícano oovodíno harínaco íícigoro toonoma acáiseníno toosíhíma ímíno acáísecafotonícíno íicabadí.

Jesu Sano Oovícíro Eneehicauno.

(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesu jillí paryí miyamínaaco síinoví oovícíboró jíbéguehícauhi, síinoví oovícítíboró jíbéguehícautíbo. ³⁵ Jillí ícauno Moocaaní íimaamínaafi unuuboro acaatíníuno ímíyacafetequí: Síinoví ohoovícínofeenedíro íimaají; Síícíjetíro Moocaaní jííníjeque ífíivusunotíro toovono íicanehejeque, nooboro.

Jesu Jíbéguehí Íimitíno Ñaavahuví Ohoovícínoco.

³⁶ Jaadi Jesu miyamínaaco agalluuboro jaaheví fuubojaago íjíbógomínaa ífítívuumoro díiboco dílluuhí: Mííhaíco dííbogo oono íimitíno ñaavahu faguifaño íicanedití, noomoro.

³⁷ Jaaneguí Jesu díitoco nuuhí: Mííro íímíno toogáíñooco abasubo oono uujoho Miyamínaafíbadí Ifíívuubo. ³⁸ Jaanotí faguí onoono jííníje. Jaanotí oono íímíno toogáíño, onoono Moocaaní aivojé seemetí onoono. Jaanotí íimitíno ñaavahu onoono íjé seemedití íicamedítí onoono. ³⁹ Jaanotí mínaafi íicaabo díibo íjé. Jaanotí íbasutaaco íícíjino onoono ufucu jííníje ífíníjínótí onoono. Jaanotí toono íbasutaaco íícíjimo Moocaaní toomomínaa. ⁴⁰ Jaanotí oono íimitíno ñaavahuco míhícímoro mijígasunícíradí, bu tollíro ufucu jííníje ífínídí ícajino. ⁴¹ Jaasumí uujoho Miyamínaafíbadí Ifíívuubo ítoomomínaaco tajíbají íhaívojífañótí ínaníquí oono sítaaco ímítíco íícíshícamoco, bu ímítíco omooníhícamoco ícano. ⁴² Jaamoco chíjigaifaño gañíjimo tahí ataacasíjíhígo, ídaasuno íicanerí ígáíñonoco catíríri oojísujíhígo. ⁴³ Jaanotí Moocaaní íimogonoco omooníhícamo níhíba íicanícíradí achícíníjí Moocaaní aivojífaño. Amííhai nohójíma míhícháchííjí mugubu.

Níhíbamí Jííníjefaño Toovono Íicanoví Ohoovícino.

⁴⁴ Niqueje aivojé oono níhíbamí toovono jííníjefaño afatanícíníbadí jeevahi. Jaanoco saafi miyamínaafi aatyímeebere síino dojícuvíro síino toonovíro fatanícíhí. Jaaboro ímo ímo ofooboro paryí ínehejeque anaajeberé toono níhíbamírí tomaño jííníjeque naajénícíhí, fanooro tomañoníhíbamí dííbedíro íicaquí.

Perla Guisiyi Sihidi Ijaadama Icanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyo guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehejeque anaajebere tooneri tooyico naajenicahi.

Sinicuuhuvi Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco icinicino iicabadi jeevahi. ⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafucuudi ificiminaa jiniigaibaahohallivi isi guiycinicicahi. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninicimo. Jaamoro iimifimoco jiiibaifanoño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinicimo. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jinije ifinidi; Moocaani toomominaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco cijigaifaño gañijimo, tahigo ataacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluui: ¿Naa paryi jinooco magajahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jiihi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miïro Moise tajiiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jii bogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miïro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo cijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jii bogoco agaajaabo jibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi ujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciboro jii beguehicaudi toonoti fuucuubo. ⁵⁴ Jaabo jii njeve i futuui. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jii bogoboro feehicaubo. Jaaneri miyaminaa ajabafitomoro neehicauhi: ¿Cuucati jaani gaajahinihi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi eeevanoonoco eetavehicahi? ⁵⁵ Miïro jaani imohobujene dudicamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacoobo onoobo, Jose, Simon, bu Juda icamo. ⁵⁶ Miïro bu inagomi mihaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicicicahi. Jaanoti idimoro iicumiminaa, bu iijaminaa icamo gaayicitihhi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi eeevanehejeque eetavuutibo diito diiboco imiyaavuguutineguiiha.

14

Jua Nitiminaafi Guijeveque Ijii bogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoobo Galilea aivojii boti icauhi. Jaabo guubuui Jesuditi. ² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuuhetebe guijeveti. Jaamaño jino sihidi eeevano mityama icabo, nooboro.

³ Miïro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisiuuboro civojafaño ficusuui. Herodia onogo inahabo Felipe taabaco unuuneguiiha. ⁴ Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadino, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco guijenijirahi. Jaaruubo miyaminaaco ñihicuguehicauhi; famooro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro eenehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifivu ficabavi ifutusumi jibaimoco Herode eheetavuuhigo Herodia aicigai diibo cuuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanooco conoocohacho digo idilluguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajinubadi, ufuugoro Herodeque nuutuui: Uco butajefañ Jua Nitiminaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojibo Herodeque sihidi idaasuvusuuhi. Jaarunofañ Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano, tajibaubo ihaciqui. ¹⁰ Jaanegui tajibaubo Jua nigaico iquiticiqui civojafañ icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹² Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro cijeuhi. Jaadi ufuumoro Jesuco jibugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusuhi.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyaminaa agaajaciumoro cuuminoti diiboco bucasiuhi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihinuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaasuguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo. ¹⁵ Jaanaa ijicuunegui ijibogominaa diibojaa asaaumoro diiboco noovauhi: Aivo mihijicuui, bu mihaiñooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amihai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Miuro mihaima chahano, idinoro jino sahusedibava momaahuno, bu miimisiicro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyaminaaco tajibaubo ñaavahallivi icasicamaaiqui. Jaaboro ihusefano icuubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niquejeque emeeciuboro Moocanico toonohallivi iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciuubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ²⁰ Jaanoco famooro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananimo gahafusuui jibaiñooco fahuseeci motihaiti siino miibaici idino. ²¹ Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijibogominaaco imeenegafañ ijicuuboro galluui ihimega oonogoomuuvivi ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocanima ihimaagu. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tah iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaa imeenegafeene muairi icaunaaca sefano guibuhaba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojagovi saauhi, nifaiuhallidi igooboro. ²⁶ Jaaboco ijibogominaa nifaiuhallidi

igooboro asaanoco aatyimeumoro gaihivuumo igutuumoro: ¡Ajaani iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojũbo, miyaano ijoho idiicahachiiji taca, tajiiba bu uujoho dijaa saaqui nifaihuhallidi igooboro, nooboro.

²⁹ Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati iniituuboro ticovauhi nifaihuhallidi iiguubo Jesujaagovi ifeequi. ³⁰ Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibuunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovaubo inifaihufaña iniituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojũbo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti iguiiyiciuuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collihi miyaavogotih? nooboro.

³² Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhuba lliiviuhi.

³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino ememuivuumoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.

(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuaaico afatyuudi ifutuumo Genesare jiiinjevi. ³⁵ Jaanaa toojiinijeo miyaminaa Jesu iicaunoco agaajaciunoro paryi toojiinijeri jibohocasimo. Jaamoro Jesujaagovi sivaumo paryi iguuhuvamehejeque. ³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli igaachehujiniba nijequegayico idudicitequi. Jaanoco paryi famooro ududicudimo buheeuhi.

15

Miyaminaaco Imihininisuno.

(Mr 7.1-23)

¹ Jaadi fariseomiti saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumiti asaanoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Milliti dijibogominaa moheedetemihai jeevamaaje icabadi moonitih? Miro momoonicibadi moonitimoro ihusenegue nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amihai Moocaani tajibaco mejeevesumoro amihai jeevamaajequere momoonihicahi?

⁴ Miro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amihai meneehicahi jilli, mĩno caanico, bu mĩno seejico icano meneejirahi: Ico acijitih: Miro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico jibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco achicacuutih. Jilli momoonimaño Moocaani tajibaco jihovonobadi momoonihicahi. Amihai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño.

⁷ Amihai bañifiraminaa mihicamo. Miro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinisumi:

⁸ Jiicumui uco jilli ticovono iijiro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditi tehesino icahi. ⁹ Jilli sicamañovi iigaivomoro uco imehicahi.

Jilli amihai jibogono, ticovono miyaminaa jibogonoro icamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaaja: ¹¹ Miro miyaminaafi iijiri ijicafotono diiboco mihininitih. Jaanoti naha iijifañoti asaano diiboco mihininihi, nooboro.

12 Jaanegui ijibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

13 Jaaneguiiha diitoco iimusuubo: Guihirubi niquejefañõ iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciboro gañijjiibo. 14 Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco siiguehicahi. Miõro ihaallinoma achahaabo sifico isiguruva faamisicro ifahojifañõ aquetejirahi, nooboro.

15 Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mihaico diibogo, nooboro.

16 Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amihi tolliro magaatihhi? 17 Miõro paryi miyaminaa iijiri ijicafotono moobafañõ feehe. Jaadi mofiti inoonicino. 18 Jaanoti naha miyaminaafi iijifañoti asaano diiboco mihininihi, ijeebifañoti asaamañõ. 19 Miõro ijeebifañoti iimitinoono esamaajene saanicahi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico icimoro ejevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono icaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamañõ jibogoneheje icano. 20 Jineheje naha miyaminaafico mihininihi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininihi.

Sijinijeõ Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.

(Mr 7.24-30)

21 Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jinijejaagovi. 22 Jaanaaca Canaan jinije miyaminaago toojiinijeri iicaugo saauhi Jesu-jaago coovadiicinigoro: ¡Aivojjiibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

23 Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuutihhi. Jaanegui ijibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

24 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi icamojaagoviro galluuhi, nooboro.

25 Jaarunofañõ diigo asaagoro diiboguiino ememuivovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojjiibo, uco daamusu, noogoro!

26 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumiticimoro jicumico aacino, nooboro.

27 Jaarunofañõ diigo nuuhi: Miyaano Aivojjiibo; Jaarunofañõ jicumichi machufihi iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

28 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

29 Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuaijinidi. Jaadi ifabaihallivi ufuuboro casivutuuhi. 30 Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuuhi diibo icauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi igotimehejeque, bu ihaallino aatimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene icamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo. 31 Jaaneri miyaminaa sihidi jabafiitehicauhi ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicaumeheje imino ihusenema iicacuuneri, bu siiguehicautimehejeque igucuuneri, bu ihaallino

aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.

(Mr 8.1-10)

³² Jaadi Jesu ijibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idasuguehi. Miuro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuui. Jaanegui imogotihimachutimoco iijanojaago agalluunoco ofoomo jihai nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu millimihicijirahi jino mihaihooba iijano achahahigo mihicamo jityigabamiyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amihai machutaano icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooci idinoro mo-maahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajibaubo imiyaminaa jiinijehallivi icasicamaaiqui.

³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minooci, bu itaavagayi icanoco ihusefano agaayicuboro toonohallivi Moocanico graciao aciui. Jaadi toonoco iquisicuboro ijibogominaaco aciui. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuvoco ananimo gahafusuuhi sahuse bu juugahuseti miibaici idino jiiibaifooco. ³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaifimiu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautihi. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafano ijicafutuuboro fuuhi Magdala onocuumi jiinijejaagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatinoo Eetavoco Tajibahi.

¹ Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuuhi Jesuco emeecituumo. Jaamoro diiboco ifurumo iimitinofano iganisiqui dilluui: Mihai niquejefano aatyimeratatinoco dihfusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuhi: Ijicuuvi niqueje tifaño iicasumi amihai: Aiguejitino miuro oono niqueje tifañi, meneefi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefi: Jaachiji imijitifucu, miuro oono niqueje tifaño nijama icahi, noomoro. Bañifiraminaa mihicamo, amihai magajahi niquejeque memecimoro aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magajatihi milli jisumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofanoro imiyaavogonofano iicatatimo, dilluhicahi aatyimeratatineheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idinoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onoogoobavi afatyumo ijibogominaa jabajeveuhi pan aaminanaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijini, nooboro.

⁷ Jaanegui ijibogominaa noocasiuhi: Aaminanaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

8 Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasihí? Ajashucani amíhai miyaavogo. 9 ¿Nacu magaajatíhi, mehesicínicuutihí oono cinco mildimoco sahusedibavariro amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiiibaiñoooco magahafusuunoco icano? 10 ¿Bu mehesicínitíhi sahuse juugahuseti miibaaci idíneri cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiiibaiñoooco magahafusuunoco icano? 11 ¿Jaamo bu millití amíhai magaajacítíhi uujoho machutaatí onootinoco oono fariseomí, bu saduceomí icamo juurisutaguijítí onoonoco?

12 Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añimínaa maahuno juurisutaguijítí unuutinoco, iví jilli fariseomí, bu saduceomí icamo jibogoti mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaajuibo Icanoco Unuuno.
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Jaanaa Jesu Cesarea de Filipino onoocuumi jinijeví #futuudi ijibogomínaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyamínaafibadí Ifiivuubedití, ¿nacumillí miyamínaa uudití neehicamo? nooboro.

14 Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitímínaafi, neehicahi. Jaanotí saatoho: Elia, neehicahi. Jaanotí bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanotí saatoho: Cajaaníhacho síicijeototí Moocaani iimaamínaavíooobó, neehicahi, noomoro.

15 Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amíhai, ¿míjohó uujohó iicanoco meneehicahi? nooboro.

16 Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Íjohó Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

17 Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi íjohó Simon Jona achi idiicaabo. Míro cajaaní miyamínaafi íco jinooco gaajasutihí idíiboro Guihirubi niquejefaño iicaabo. 18 Jaaneguiiha uujohó íco jino Pedrotí momoníhi, guíisiyí eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallíví uujohó taajaco eetaveji. Jaajaco guiíve mitya icaruno guiinoníjítíhi. 19 Íco uujohó jino niqueje llaveneque acíji. Jaabo íjohó jiijehallíví isisino, bu niquejefaño sisicafetejino. Jaanotí jiijehallíví isinaayuno, bu niquejefaño sinaayucafetejino, nooboro.

20 Jaadí Jesu ijibogomínaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco míhaiñooobaco jibogotímo iicaqui.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

21 Tusumi Jesu ticoníuhi ijibogomínaaco agaajasuubo Jerusaleví ofooboco quillahuto, bu sacerdotemí aivojito, bu caatinímínaa icamo diiboco síhidí idaasuno omooníujinoco: Uco gaícaausujímo. Jaaruubo mífucuci, safucu icanotí síino buheeteji, nooboro. 22 Jaaneguiiha Pedro síhi Jesuco asatyuuboro íbauhi: Jaanova Moocaani íco tollí moonísujítírahí, tollí icatííbo diicaqui, nooboro.

23 Jaarunaaca Jesu dojícuvíro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uutí buhígoví minifoto íjohó íjí idiicaabo. Fine, íjohó uco acasivusuno. Dihesamaaje Moocaani esamaajebadí icatíhi. Jilli miyamínaa esamaajebadíro jeevahí, nooboro.

24 Saatoho ijibogomínaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojícutí asaagomo ifíco ajabajevemere tadyojícutí isaaquí ifíco idaasuno

omoonisujinoco iguitimo.* 25 Miro ifico agaijimo ifico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifico imitasumo ifico taajasuji. 26 Miro saafi miyaminaafi paryi jinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuruva, nacu milliti imijiruno? Nacu minodino fine miyaminaafi ijeebico itaajasuqi jaadujirahi? 27 Miro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo saaji Caani ovosiima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovoci vi jaadujiibo omoonihicanehejeque. 28 Miyanotiro neehi: Jino iicamoti saatoho guiwejitithi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo ihaivojiri asaaboco atyimetimoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojiri Asaano.

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu iciuhi Pedroco, bu Jacooboco, bu diibo Jacobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. 2 Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memeecebadi, bu igachehe seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. 3 Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

4 Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachiji masi nijeganoco migaaci, saga idiino meheetavequi, idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

5 Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaano ihaimuufaifañoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

6 Jaanoco uguubuumoro ijibogominaa jinijehallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

7 Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududciuboro nuuhi: Magañiivo mihiguetedino, nooboro.

8 Jaadi siino emeeurumo mihaiñoobaco atyimecutithi idiboro Jesu icauhi.

9 Jaamoco tobaiti iniituhigo Jesu faguuhi: Jino mahatyimeneque mihaiñoobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo iguijeebe siino ubuheetedi, nooboro.

10 Jaanegui diito diiboco dilluui: Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

11 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujibo. 12 Jaarunofaño amihaiico uujoho jino neehi Elia saahiniciuhi. Jaaruuboco gaajacininitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

13 Jaanoti ijibogominaa esafutuui Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Jaadi miyaminaa iicauhigo ifutuumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuivuuboro nuuhi: 15 Aivojibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaifaño aquetehicaabo, bu teehifaño

* 16:24 Sahaamefaño noono: diguijeve imohobujeque diicibo tadyojicuti disaa.

aqutehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino dijibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutihi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiihaico jaabiciboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico ihibauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuhi.

¹⁹ Jaadi ijibogominaa ijeevadi Jesuma ihimaumoro diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana miihai diibo imitino ijico buhi magañititahi? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amiihai miyaavogo aajashumaño. Miyantiro amiihaico neehi, amiihai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. ¿Conooba amiihaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Iguivejinoco Siino Ijibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jiiinjeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. ²³ Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, safucu idiiñoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idasuvuumo.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu ijibogominaama Capernau cuumivi ifutuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumoro diiboco dilluuhi: ¿Amiihai jibogominaafi templojaguiha impuestoco jaadujititahi? noomoro.

²⁵ Jaaneguiiha Pedro: Jaadujiiho, nuuhi.

Jaadi Pedro jaaha ifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, idi milli jiiinije aivojito miico impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jaaneguiihacuva icuumioto jaadutatitahi. ²⁷ Jaarunofaño miihaiñooba miiñiti imitino eneejiruneguiiha johono caasifaño foobo difiigaico gañito. Jaabo iticoni uduuboco diicibo iijifañoti nihibajeque diici. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jaasumi ijibogominaa asaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyantiro amiihaico neehi, amiihai jeebico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachiiji niqueje aivojifaño mefejjititahi. ⁴ Miiro niqueje aivojifaño imiyaabo iicajiiho oono guinov iifico iminiyuuboro jiiise seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaaniohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicahi.

* **17:20-21** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idiiñeriro buhi magañititahi mahaigamoro Moocaanima mihiiimaaneri, onoonoco.

Imitifaño Mahaquetejiruno Ñihicu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatyigabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniitusuno. ⁷ Jiinjeminaadi imiticanicano miyaminaaco imitifaño agańisuno. Jaano jilli fahijivarocajino. Jaarunofaño idaasucanicajilbo diibofeenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiiha dihuse, ditihai icano ico imitifaño agańisuhachijijititico sihi gańi. Imijiruno idi ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti idi imitino dihusenema, ditihaińoma icano diicaabo ifinijitino cijigaifaño agańicafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalli ico imitifaño agańisuhachijijititico toohaallico buhudaruubo tehesino gańi. Imijiruno idi sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaallimaryo diicaabo cijigaifaño agańicafotono.*

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saatohobaco mitimejetasudino. Miıro jino amıhaico neehi; Miıro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahijivarocajilbo Guhirubi Moocaani niquejefaño iicaabo imefeeneri icahicahi. ¹¹ Miıro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² ¿Jinooco millı mehesicinıhi amıhai? Saafi joomı ciendimo ovejani iicamoti saafi imitaruva, ¿nacı fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomańovi ejeevesuhinıboro imitaaboco guinetejitirahi?

¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanıci aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatımo janaanıci. ¹⁴ Jaabadıro amıhai Caani niquejefaño iicaabo‡ imogotıhi jitoti saseba imitanoco.

Jilli Mıno Nahaboco Meperdonano.

(Lc 12.3)

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonıhachijijititico diiboma ıro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omoonınoco. Jaabo ico uguubuhachijijititico dimıjıcarucuıhi. ¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachijijititico sitatı cuuhuva miımsııci. Jaamo miımsııci, saafi idımo onono imino igaaacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jıı, onotıhachijijititico Moocaani iıjaminaaco dıbogo. Jaamo ononoco bu: Jıı, onotıhachijijititico oono Moocaanico imiyaavogotıboco mihıcanııbadi mehesicinı, bu impuesto jaadusumınaafico mehesicinııbadi icano.

¹⁸ Miyanotıro amıhaico neehi jino jıınıjehallııvı mafatyusutino, bu tollıro niquejefaño fatyusurajitıhi. Jaanoti bu jıınıjehallııvı mafatyusuno niquejefaño fatyusufeteji.

¹⁹ Tollıro bu jino amıhaico neehi: Jıno jıınıjehallııvı amıhaitı miımsııci mehesamaamıısiro mihimogonohallııvı Moocaanico midılluhachijijititico Guhirubi niquejefaño iicaabo acıjı. ²⁰ Miıro miımsııci tamomofeenedı ıgaıvomofeenerı bu uujoho icajı.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dılluıhi: Aıvojııbo, tańahabo uco imitino omoonınoco, ¿mınoodıfoova uujoho diiboco perdonahıcajı, sahuse juugahusetı mıfoocı idıno tıcovovı? nooboro.

* **18:9** Jıno jıllı iıminocoro moonı, imıtıco deetavedıno, eneejıruno. † **18:11** Sahaamefaño toversıculoco fıcuutımo. ‡ **18:14** Moocaanı

22 Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeeçivominaafi Imuguutih Sifico Eperdonauoco.

23 Jaamaño niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivojiibo ijeeçivominaama idudicamaajeque iimibachubadi. 24 Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafiico ajashutino millones ticovovi edebeuboco. 25 Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivojiibo tajibauhi diiboco inajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehejema icano toonoco ijaadujui. 26 Jaaneguiiha ijeeçivominaafi ihaivojiiboguiino ememu#vuuboro ihaivojiiboco neehicauhi: Aivojiibo, uco didaasugo ico paryi faneeri jaaduji, nooboro. 27 Jaaneguiiha ihaivojiibo diiboco #daasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi. 28 Jaabo diibo ijeeçivominaafi ihiinuuboro ufuubo atyimeteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco m#dino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayiciuboro sefano dusuuciubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

29 Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememu#vuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaaduji, nooboro.

30 Jaarunofaño diibo: Jii, nootiibo ufuuboro diiboco civojafaño jihacuui paryi diiboco ajaadutinohachuta. 31 Jaanoco saatoho aatyimeuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivojiiboco paryi jibugutuumo.

32 Jaaneguiiha ihaivojiibo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticani jeeçivominaafi. Ico uujoho didebeque paryi perdonahinihi uco idilluuneguiiha. 33 Jaabadiro bu #joho dinahaboniminaafico didaasuguejirahi ico uujoho icahinibadi, nooboro. 34 Ihaivojiibo sihidi isifiratuuboro tajibauhi diiboco civojafaño ificusuuboro ihaamisiqui paryi idebeque ajaadutinohachuta.

35 Jilli nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefaño iicaabo am#haico mooniji am#hai nahaboco am#hai jeeb#maryo mepardonatihachiji, nooboro.

19

Jesu Jibeguehi Gaigooco Mejeevesunoditi.

(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

1 Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jiinjeti. Jaabo ifutuuihi Judea jiinjevi, Jordan teehiti baagovi iicajijiinejevi. 2 Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

3 Jaanaaca saatoho fariseomoto asaumoro diiboco dilluuihi #furumo iimitinofaño diiboco igañisuqui: ¿Nacu fine tajibabadi imijiruno miino taabaco jilli siinohalliti mejeevesuno? noomoro.

4 Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu am#hai Caatinhaamefaño onoonoco memeechicatihiti? M#ro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuhi gaifico, bu gaigooco icano. 5 Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiibadiro minifutucuji, nooboro. 6 Jaamaño miimisiici icacuutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli icamaño miyaminaa dugaacucuujitihiti Moocaani agataacucuunoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajiibauhi mñino taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeebimñaño Moise tajiibauhi amñihai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. ⁹ Jaanoti jino uu-joho amñihaico neehi: Mogaico sifima icatigoco ejeevesuuboro sifigooco iicibo ajeva imitico icihhi. Jaabadiro bu sifi ejeevesugoco ataabavaabo ajeva imitico icihhi, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihhiica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Miñiro saatoho ifiivuunotiro caanimi oovicicubadi taabavajitibo unuubadi icanicihhi. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanicihhi niqueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinooco agaayicigomo jaafa gaayicihhi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque siivaumo diitohallivi ihuseque ificuboro Moocaanima iimaaqui. Jaarunofaño ijibogominaa ibahicauhi iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaa saahi fine miñibano. Miñiro niqueje aivoji seemebadi iicamono, ¹⁵ nooboro toseehejhallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafefi Jesuco emecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo jibogominaafi, ¿cono iiminoco moonijirahi uujohe ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collihhi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinijitino fiivofaño ofoonoco idiimogohachiiji tajiiba onoobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha sicafefi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moonidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco dibeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difico agaijibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha isicafefi nuuhi: Seemenetiro uujohe paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idiimogohachiiji, foobo paryi dinehejeque naajebe ñdaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi inihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafefi uguubuuboro ñdaasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

²³ Jaanehuiha Jesu ijibogominaaco nuuhi: Miyanotiro amñihaico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono. ²⁴ Siino bu jino neehi: Tihñino aivo camello jaanutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sithiñ sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaaty fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Jesu diitoco emeeci#boro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Idi#boro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivoji#bo, mi#ro paryi mi#hai monehejeque mejeevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro ami#haico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tahimi aivoji icagahallivi acasi#voodi, bu ami#hai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaiji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehejeque ejeevesumo iijanoco, inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu ijiinijenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifinijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guinovi minifeteji. Jaanoti jisumi guinovi iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

¹ Mi#ro ni#queje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninici#badi. Mi#ro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino ami#haico jaaduji, nooboro diitoco ifaguifa#no galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono gohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Ami#hai tolliro tafaguifa#no tabasutaaco mihicito. Imino ami#haico jaaduji, nooboro. Jaaneguiiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadi#iba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooni#uhi. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatoho ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi ami#hai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiiha diiboco nuumo: ¿Eti bu mi#joho mi#haico atajibatineguiiha? noomoro. Jaaneguiiha diitoco nuubo: Ami#hai bu tolliro tafaguifa#no mududicamaaito, nooboro.* ⁸ Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivoji#boco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiiha ticoni#ubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayicihuhi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Mi#hai fine janaanici magaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayicihuhi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayiciumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco mi#hai ticovoviro daaduhi, mi#hai sihidi mududicamaaimoro sihidi aiguucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafico iimusuuhi: Fa#ni, ico uujoho imitino moonitih. Mi#ro i#joho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. ¹⁴ Jaaneguiiha jino dijaadaco

* **19:30** Griego iijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji. * **20:7** Sahaamefa#no janaanici jilli ficuumo: Ami#haico imino jaaduji, onoonoco.

diiçiĩbo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu ijoho diimogotihii uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji jisumi oono guinovii iicarumo ufucu sihidi ejeevamoto minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinovii minifeteji.†

Siino Bu Jesu Iguivejejinoco J#beguehi.

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jaanaaca Jesu Jerusale jiihairi ufuuhigo ij#bogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuboro nuuhi: ¹⁸ Amiihairyo magajacuhi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco guivevefaño ficuji. ¹⁹ Jaamoro siicumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tetecujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucu idiiñoti guivevefañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.

(Mr 10.35-45)

²⁰ Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaugoro Jesuguiino memuiivovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiĩba dihaivojifaño jitisi taseemenetisi di-hufocovi icasiivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

²² Jaarunaa Jesu diitisico iimusuuhi: Amiisi magajatihii midillunoco. ¿Nacu amiisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.‡

Jaaneguiiha diitisi: Jiihi, nuuhi.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jiihi, miyaano amiisi jino iidaasunofañodi mafatyehi. § Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasiivejinoco, ¿milli bu acijirahi? Jaatyo idiiñocoro Guihirubi aciji diiteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

²⁴ Jaanoco sajiibogominaa uguubuumoro diitisijaago sifiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amiihairyo magajacuuhi jiiñijeminaa aivojito iyotoco sefano atajiiñbanicinoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idaasugotimo moonifihii. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitihii. Jilliro ivi amiihai miyaavogominaafeenevi sihidi ejeevaabobadi diicaqui, jilli saatoho diitoti jeecivominaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu amiihaifeenevi imiyaabo iicagoobo saatoho jijovonoti iicaqui. ²⁸ Miïro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uco ijeecivequi saautihii. Jilli uujoho ejeecivooboro saauhi tafiico aaciqui ajashutimohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuuhi Miimisiici Aatyimetimisico.

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

† **20:16** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miïro guiiramo cuuhuvacafetehi. Jaarunofañoo miidimoro nanicafetehi, onoonoco. ‡ **20:22** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetefijifaihuri miniticafetefirahi, onoonoco. § **20:23** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetefijifaihuri miniticafetefirahi, onoonoco.

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi. ³⁰ Jaanaa jiihaijiniiri miimisiici ihaallino ifuvusuutimisi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoci uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivojiiho, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitisico iibauhi illivequi. Jaarunofaño janaaniviro sefano coovadiivuumisi: Aivojiiho, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³² Jaanegui Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli amisico omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivojiiho mahatyimeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitisico idaaasuguuboro ihaallinoco dudiciuhi. Jaasumiro aatyimeumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jaamo ifuutuuhi Olivohono iicagajiguiino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fitino. Jaamañoti Jesu galluuhi miimisiici ijiihogominaatisico jilli nooboro: ² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva. ³ Jaanoti cajaanoyohacho amisico: ¿Milli? onohachiiji, Mohaivojiiho eneeneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatinuno imiyaavequi: ⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivojiiho dijaa saahi, oono siicujeebiiha icaabo, burrahalliri giciniho, burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha ijiihogominaatise ufuumisiro Jesu unuubadiipi mooniuihi. ⁷ Jaamisi iburraco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casiihacuuhi. ⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuneri jiihaico jeebuuhi. Jaanoti saatoto jaaineri jiihaico jeebuuhicauhi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaumo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivojiiho David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivojiiho memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño ifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaaviuuhi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Miijoho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jiiinije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuui.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuuhi. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inuusuuho. Miyaminaa nihibamico ubuunanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimiihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro diitoco nuubo: Miiro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuihi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saumo aatyimetimeheje, iigotimeheje icano. Jaamoco buheesuubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa

icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivoj#bo David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiratuuhi.

¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuuihi jito jilli onoonoco? noomoro. Jaanegui Jesu iimusuuhi: J#hi, guubuuihi. ¿Nacu ami#hai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memeeetitih? Mi#ro jilli noono: #joho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cumijaago. Jaacuumivi c#gaubo.

Jesu Higuera Onoohoco Fajahi Inoovatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuhi. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco j#haijiniri icahoco. Jaahoco meeciturubaaca inoovatama chahauho jilli boti aamenereu. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacuuji#hi, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuihi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ij#ibogominaa sihidi jabafituuhi. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro ami#haico neehi, miyaano miyaavogoma mihicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachiji jino uujoho higuerahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabadiro bu pary#icino Moocaanico midillunoco mimiyaavogohachiji magaay#iji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro j#beguehicaunaaca diibojaago saumo sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari #joho jilli moonihicahi? ¿M#joho ico tomityaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu ami#haico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihimuhachiji ami#haico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿M#joho nacu Juaco galluuhi iniqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuhi, munuuruva, m#haico: ¿Collihi janabuu mimiyaavogotih? neejiruubo.

²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, m#haico miyaminaa moonijirahi. M#ro paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatihi, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Ji, jaaneguiiha bu uujoho ami#haico neejitih jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa ami#haidi jino milli? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafiico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco d#cito, nooboro. ²⁹ Jaarunaa illi iimusuuhi: Chahano, imogotih, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi #cituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuuhi: Jii, feeji,

nooboro. Jaaruubo fuutihi. ³¹ Jaaneguiiha amiihaidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuhi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaaji amiihai imegaviro. ³² Miïro Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro amiihaico ijibogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutihi. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco amiihai mahatyimecuurumo amiihai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutihi, nooboro.

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidi baacuco abasuborohallidi cuhufono meegueuhi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuuho, bu torrehacico eetavuuho tohaciti toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovauno anaamucuudi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañoco diibojaago igalluuqui. ³⁵ Jaarumoco tofagui dudicamaajeminaa diitoco agaayiciumoro saafico aamiumo. Jaanoti saafico gaicaaumo, bu saafico guisiri aamiumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluui guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonubadiro mooniui.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bociguejimo, nooboro. ³⁸ Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiibo. Masiï magaicaauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaayiciumoro tofaguiti buhigovi asatyumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluuhi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imañoco ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amiihai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memeechicaciti? Miïro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguiisibaco itihisumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobacco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. Jinooco Aivojiibo eetavehi. Jaano miihaidi aivo sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amiihaico neehi: Amiihaiditi Moocaani ihaivojico dumitacijiibo. Jaaboro sitaaco acijiibo diibedi imino icamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomoco gafaryunamaaji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyicijiiba, nooboro.* Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonjinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicujirumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

* **21:44** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

22

Taabava J̄ibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi oovicinboro diitoco ij̄ibogoobo jilli nooboro: ² Niqueje aivoji jeevahi oono aivoj̄ibo illi taabava j̄ibaimoco eheetavuubobadi. ³ Jaabo ij̄eecivominaaco galluubo imogaibico aacicuumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutihisaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuui. Tañiivimico gaisiraicisucuui, bu saatoho id̄iribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuui ij̄ibaiminivacuui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutihisa. Jilliro sihigueheje focinumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivoj̄ibo jeevovominaaco agaayicimoro ahaamimoro gaicaaui. ⁷ Jaaneri ihaivoj̄ibo sihidiro isifiratuuboro isoldaomico galluui diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ij̄igasuqui. ⁸ Jaadi ij̄eecivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mij̄ibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo ihmuhuminaa imitimaño saatihisa. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya j̄ihaiñeri mofoo mahatymemeque j̄ibogomoro j̄ibaimovi isaaqui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ij̄eecivominaa miya j̄ihaiñeri ufuumo igaiȳicuihi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidisa gahafuui.

¹¹ Jaadi ihaivoj̄ibo fuuhi ij̄ibaimoco emeecituubo. Jaabo atyimeuhi saafico, jaaruubo j̄ibaimo gaachehuco iimogot̄iboro j̄icafutut̄iboco. ¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿m̄illi jaabo juuga saahi j̄ibaimo gaachehufaño j̄icafotot̄iboco? nooboro. Jaarunaa diibo iimusuutihisa. ¹³ Jaaneguiiha ihaivoj̄ibo ij̄icavominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañi. Tahigo ataajihigo, igaiñoco ojisujihigo icano. ¹⁴ M̄iro sihidisa cuhuvacafetejimo. Jaarumoti m̄idimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ifurumo imitino inuusiqui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: J̄ibogominaaafi, m̄ihai magaajahi ifjoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ifjoho Moocaanijaa ofoono j̄ihaico d̄ibeguehicahi miyaminaa ihiimaanoco jeevovot̄iboro. Miyaminaaco jilli jeeb̄ibatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti m̄ihaico dinoo: ¿Naa ifdi imino romanomi aivoj̄iboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu m̄illi? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaa-jacuuboro nuuhi: ¡Bañifiraminaa mihicamo! ¿Collihisa uco imitinofaño magañisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco m̄ihifusu, nooboro.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeeciuboro Jesu diitoco dilluui: ¿M̄ifjoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaaneguiiha nuumo: Romanomi aivoj̄ibo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

22 Jaanoco diito uguubuumoro sihidi eetyeuhi. Jaamoro diiboco jeevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 Tufucuro bu saatoho saduceom̄oto fuuhi Jesuco emeecituumo. Jaamo saduceom̄i uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonicihi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo: 24 J̄ibogom̄inaafi, Moise taj̄ibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatīboro ochoomohachiji, inahabo ifibaijigoco īc̄iboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. 25 Jaabadi m̄ihaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimīsīcī id̄ino iicaumo. Jaamoti iticonīoobo ataabavaubo seemevatīboro guijeveuhi. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco īciuhi. 26 Jaabo bu tollīro icauhi. Jaano all̄iv̄īoobo bu diigoco īciuboro tollīro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi. 27 Jaanobuunati bu diigo tollīro guijeveuhi. 28 Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedi, ¿c̄ajaani taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

29 Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Am̄hai aivo magaajatihi Caatinihaame onoonoco magaajatihi, bu Moocaani mityaco magaajatihi icano. 30 M̄iro iguijevecuumo siino ubuheetedi taabavacujitimo, bu iseemeque tajen̄ic̄ijitimo icano. Jilliro Moocaani toomom̄inaa niq̄uejefaño iicamobadiro jeevacujimo. 31 Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu am̄hai memecitihi Caatinihaamefaño Moocaani am̄haico onoonoco? M̄iro jilli noobo: 32 Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivoj̄ibo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivoj̄ibo icatino, ubuheeme Aivoj̄iboro, nooboro.

33 Jilli unuunoco miyam̄inaa uguubuumoro sihidiro jabafituuhi ij̄ibegueri.

Ibocima Iicano Taj̄iba.

(Mr 12.28-34)

34 Jaabo Jesu saduceom̄ico ill̄inociunoco fariseom̄i uguubuumoro igaiuuhi. 35 Jaamoti saafi Caatinīm̄inaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inisuubo dilluuhi: 36 J̄ibogom̄inaafi, ¿cono aivo taj̄ibati aivo obocino? nooboro.

37 Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaivoj̄ibo Moocaanico gaiji paryi dijeeb̄imaryo, paryi difimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro. 38 Jino aivo ibocima icano taj̄iba, aivo imiyaano. 39 Jaano all̄iv̄iono bu aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difiico agaij̄ibadiro, noonoro. 40 Jinoocivi Moise taj̄iba tanoocinihi, bu Moocaani iimaam̄inaa j̄ibogo tanoocinihi icano, nooboro.

¿M̄ijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Jaamo ifariseom̄i tooneriro iicaumoco 42 Jesu dilluuhi: ¿Milli am̄hai mehesicinihi Cristoditi? ¿M̄ijoho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

43 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gaijafenedi iimaubo: Tahaivoj̄ibo, nuuhi? M̄iro bu nuubo:

44 Mohaivoj#bo Moocaani nuuhi Tahaivoj#bo Cristoco: Tamiyanaagonovi casivo dit#haiguiino dim#naaco uujoho ificunohachuta, nooboro.

45 #Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David iicaruuboha-cho diiboco: Aivoj#bo, unuuno? nooboro.

46 Jaarunaa diiboco m#hai#ooba ajashuno iimusuut#hi. Toonotiro ivi m#hai#ooba diiboco ajashuno dillucuut#hi.

23

Jesu Fariseomi, Bu Caatinim#naa Icamo Imitico Neehi.

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Jaaboro Jesu ij#bogom#naaco, bu miyam#naaco icano nuuhi: ² Oono fariseomi, caatinim#naa icamo: Moise taj#baco magaaasuhicano mityama mihicahi, noomoro esicin#hicahi. ³ Jaaneguiiha am#hai diito onoonoco: Jii, meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitino icahicahi. ⁴ M#iro sihidi jeevanoco miyam#naahall#vi ficuhicamo miyam#naa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyam#naa ihatyimequiro fanoovaaco moonihicamo. M#iro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu ihusequejenhallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohall#vi taj#ba onoonoco acaatin#nehejeque, bu gaachehunoco jicamaahicamo fanoovano janaan#ivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoro bu imeguehicamo j#baimonofa#o aivo iimima#ejeri iicanoco, bu sinagogajanofa#o imiya icaganofa#o ig#cininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuuminofa#o diitoco miyam#naa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajam#naa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi am#hai mihimeguedino am#haico miyam#naa: Gaa-jam#naa, onoonoco. M#iro sam#naaro am#hai id#bboro am#hai gaa-jam#naafi Cristo. ⁹ Bu jiinjehall#vi m#hai#oobaco: Caani, meneedino, id#bboro am#hai Caani niquejefa#o iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino am#haico saatoho: Aivoj#bo, onoonoco. M#iro id#bboro am#hai Aivoj#bo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo am#haifeenevi diibo aivo sihidi ejeevaabo. ¹² M#iro: Uujoho sihidi jeevahi, onoo bo guinon#cafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevat#hi, onoo bo sihidi jeevano miniyucafeteji.

¹³ Jaanoti idaasucani am#hai fariseomi, caatinim#naa icamo mihi-caji. Ba#fiiram#naa mihicamo. M#iro am#hai niqueje guhugaco kuhufono mafabaacuhicahi sita tahi j#cafototimo iicaqui. Bu am#hai mij#cafetehicat#hi, bu ij#cafetejirumoco mij#cafutusuhicat#hi icano.

¹⁴ Idaasucani am#hai fariseomi, caatinim#naa icamo mihi-caji. Ba#fiiram#naa mihicamo. M#iro gaigoomi fibaijito iicamo iijanoo co mudumit#cihicahi. Jaamoro jilli #furumo Moocaanima guenene mihiimaahicahi. Jaama#o am#hai aivo guiraano mahaam#cafeteji.*

¹⁵ Idaasucani am#hai fariseomi, caatinim#naa icamo mihi-caji, ba#fiiram#naa mihicamo. Am#hai jiinjeneri, muuai#neri icano tehesino mi#guehicahi saatohoco mi#cimoro am#hai ij#co mij#beguequi. Jaamoco mahaty#mesumi aivo diitoco am#hai imiti janaan#ivi meheetavehicahi cij#gaifa#o ifeequi.

* 23:14 Sahaamefa#o toversiculoco ficuutimo.

16 Idaasucani amiihai mihicaji agaajatino jii bogominaa, aatyimetimo sii gominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono sihidi jeevatíhi. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi. 17 Gaajaticanimo, amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocaanidi iimibachuno? 18 Tolliro bu meneehicahi: Saatoho jeejivojicifañodi: Aivo miyaano, onoono sihidi jeevatíhi. Jaanoti naha tojicifaño iicano ijeejivofañodi: Aivo miyaano, onoono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi. 19 Gaajaticanimo, amiihai aatyimetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijeejivo, nacu ifajicici ijeejivoco Moocaanidi iimibachuno? 20 Miuro tojicifañodi: Miyaano, onoobo, bu tojicifaño iicanomaryo bu neehi. 21 Jaabadíro bu templojafañodi: Miyaano, onoobo, bu Moocaani toojafaño iicaabofañodi bu neehi. 22 Jaabadíro bu niquejefañodi: Miyaano, onoobo, bu toojefaño Moocaani aivoji icagafañodi neehi, bu togafaño igicinibo Moocaanifañodi neehi.

23 Jaamaño idaasucani mihicaji amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo. Bañifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani onobadi diiboco paryi mahacihicahi mentahiibai aamenegayimaryo, bu anisiibai aamenegayimaryo, bu cominohiibai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajjibati aivo imiyaano onoonobadi momoonihicatíhi. Jaano jino toono imi ica, idaasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanoocoro momooninoguiinodi siino jeevesutimo. 24 Amiihai aatyimetimobadi mihicamo saatohoco misii guehicamo jootobaco magañimoro guiraaruubo camelloma mafaayihicahi amiihai jeebifaño.

25 Idaasucani mihicaji amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allicoro minitihicahi. Jaarumo amiihai jeebifaño sano nanivariro magahaficiníhi, fanoova imogori magahaficiníhi, icano. 26 Fariseomi amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo amiihai jeebinoco miniti iticoni oono guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitinicibadi. Jaadi jari bu amiihai allicomo imiteji.

27 Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, ciihojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miuro aliohoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficiníhi. 28 Jaabadi amiihai mejeevahi. Jilli amiihai alliotero miyaminaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño amiihai jeebifaño sano bañifiraro gahaficiníhi, bu sano imitiro gahaficiníhi icano.

29 Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani iimaaminaaivi ciihojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro decanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa ciihojinoco. 30 Jaamoro jilli meneehicahi: Miihai siicije moheedetemíhai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumobadi mihicaujitráhi, noomoro. 31 Tolli monoomaño amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumoo iyaachimíhai mihicanoco magajasuhi. 32 Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amiihai eedeetemíhai iticoniunoco.

33 Amiihai jiiinimomi, jiiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataajaji ciijigaifaño agañijinoti? 34 Tooneguiiha amiihaijaago uujoho galluuji

Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jibogominaaco icano. Jaamoco amihai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amihaihallivi icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tiihoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijenunovi. Muro amihai diboco magacaauhi templojafaño iimimaño, jeecivomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyanotiro jino amihaco neehi, paryi diito jaada jisumi miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amihai Moocaani iimaaminaaco agaicaauficuumi, bu Moocaani amihaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihi. Jaanoti uujoho fahijivaro imeguehichahi tuucuumi seemeque tajaagovi igaiyicinoco oono catava iseemeque ijijecuguiino igaiyicinicibadi. Jaarunoco amihai mihimeguehichatihi. ³⁸ Eneecau bu magaaja amihai iijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amihaco neehi: Uco siino mahatyimecujitihari jari johono uco: Imicani Aivojibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojaago ijibogominaa asaaumoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeeci paryi tonehejeque. Miyanotiro amihaco neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifinijino Gaajata.

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago ijibogominaa ufuumoro toovono dillutuuhi: Mihimeguehi mihaico idiibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaajaji ijoho siino asaajinoco, bu jiinije ifinjinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini mihaifnooba amihaco bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco bañijimo. ⁶ Bu miinaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, muro tolli icajino. Jaaruno toono jiinije ifinijino icatino. ⁷ Tusumi siijinijeoto siijinijeotoma moonicasiji, bu siicumiotoma siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiinije maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhica iticovajino.

⁹ Jaasumi amihaco acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu amihaco gaicaaujimo. Paryi jiinjeminaa amihaco jiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Mihai Moocanifañodi mihiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gajicasijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño

icaaboro nijequevi #fotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji j#bogo iimibogo fanoojiinijeriro j#bogocafeteji. Jaadi jari jii#je finiji.

¹⁵ M#ro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatin#uhi: Jaadi idicuno imitino omoon#boro ifini#ujiibediti. Jaano iimima#ovi #futucuunoco mahaty#medi jhaamefa#o onoonoco mih#finicichicamo magaaja. ¹⁶ Jaamoro Judeari mihicamo ifabaijaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu am#hai iijahalliri mihicamo fa#oojavi mefeedino siinoco mihiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifa#o iicamo muhuumidino am#hai gaachehuco mihicivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifa#otio seehejema iicamo icano. #Milli bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiiha Moocaanico midillu: Am#hai magaajifucu j#nijafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ M#ro jino sihidi ejeevano idaasu icaji eede#vi jii#je ifivuunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenene icasujitih# guenene iicaruva tusumi iicajimoti m#hai#ooba ataajajit#runeguiiha. Jaanoti diibo #cicuumo gajirari toono idaasuno guenene icasujit#bo.

²³ Jaasumi am#haico saatoho neeji: Memee#i jaani Cristo, memee#i jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, meneedino. ²⁴ M#ro saajimo ba#im#naa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejeevanehejeque #fusujimo miyam#naaco iba#i#qui, bu tolliro Moocaani #cimoco ba#ijirumo icano. ²⁵ Tooneguiiha jino am#haico imegav#ro nuucuuhi. ²⁶ Jaaneguiiha am#haico: Memee#i johono sicaihigoti saabo, onoodi memee#itedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufa#o icaabo, onoodi mimiyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti nijequevi aachic#nicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyam#naafi atyimeji. ²⁸ M#ro chuumuhu iicahigo a#im#i igaivefihi. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyaminaafibadi Ifivuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitih#i, bu meeciri niquejefa#oti aifeji, bu niquejefa#o iicano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica #fuvusujino uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino. Jaaneri pary#i bu jii#je cuuminom#naa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovos#no asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomom#naaco galluuji pary#icino fanoojiinijeti taty#i icamoco miriicu sefano ojidi iigaiy#iciqui.

³² Jaaneguiiha oono higuerahotiro magaaja; m#ro ficaba ifit#icusumi bohono aamevafiho. Jaanoti magaanic#ih#i ficaba ifit#icunoco. ³³ Jaabadiro bu pary#i jineheje iicacuudi magaajacu finifucu ifit#icunoco. ³⁴ Miyanotiro am#haico neehi: Pary#i jilli icajino tsumio miyam#naa gujjevet#naacaro. ³⁵ Niqueje, bu jii#je icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitih#i.

³⁶ Jaaruno jii#je ifinijifucuco m#hai#ooba ajashuno gaajatihi Moocaani toomom#naa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Id#boro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ Miiro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ Miiro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyaminaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemihaico tajenimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhi; ³⁹ Jaamo gaajacutumoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadireji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiici gaifiimisi bajifaño icaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicaatibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicaatigo satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiiha amihai mehesicinimoro motoomo gaajaratino cusumihacho Aivojibo saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaja. Iija abajaabo, nanivaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igajaruva cigatibo icajiruubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicaqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu amihai mihimibaicini. Miiro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeevivominaafi, Iimitino Jeevivominaafi Icano.

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeevivominaafi agaajaaboco ihaivojibo iijaminaaco tuumusuhininihi imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiibo ihaivojibo onoonoco imino omoonibovi ihaivojibo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro amihaiico neehi, diiboco ihaivojibo ficuji paryi inehejema iijaminaa toomominaafti. ⁴⁸ Jaanoti saafi imitibo: Tahaivojibo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaamiiboro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojibo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono bañiminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñoooco oojisujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

¹ Miiro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami icijigaimeecunoco iicumoro fuuhi taabava jibaimojaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuutahi. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuuihi. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino icijigaimeecunoco ifañoniqui satyuutahi. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo icijigaimeecunofaño ifafaihunoco satyuuihi, bu botellanofaño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujiibo goovano agaseutimaño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: ¡Saacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami agañiivuumoro icijigaimeecunoco nifutusuhi. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutifiguheje oono iimibaivuufiguhejeque nuuhi: Mihaiico amihai cijigafaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mocijigaimecuno jabaacamaaicuuhi, noomoro. ⁹ Jaarunofaño iimibaivuufiguheje diitoco iimusuuhi: Chahano, mihaidi ifetejitiruno, bu amihaidi ifetejitiruno icano. Amihairoyo mofoomoro amihaiñoti manajete,

noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo ciiigaifaihuti inaajequi ufuunobuujinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivuucumo toojafaño jicafutuuhi igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacuucumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivojũbo, aivojũbo, miĩhaico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuuhi: Miyanotiro uujoho amĩhaico gaajatihĩ, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho amĩhaico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ Miĩro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiinijevi ifeequi ijeevivominaaco ucuuhuvauboro inihibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafiico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifiico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafiico mildijeva aciubo. Diitoco iticovooçivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuui. Jaaneri iiciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omoonuboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiinijeque eseediuboro ihaivojũbo nihibamico ficuui.

¹⁹ Jaanobuunati govacuutinoti siino diito aivojũbo gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivojũboco aciuhi diez mildijevaaco: Aivojũbo, uco daaciuhi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro iicino, nooboro. ²¹ Jaaneguiiha ihaivojũbo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihĩ. Ijoho aivo imino jeevivominaafi idiimihuseebe. Miĩdirunoco imino omoonimaño ico siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivojũboco: Aivojũbo, uco dos mildijeva daaciuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro iicino, nooboro. ²³ Jaaneguiiha ihaivojũbo nuuhi: Aivo imino moonihĩ. Ijoho aivo imino jeevivominaafi idiimihuseebe. Miĩdirunoco imino omoonimaño ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro ihaivojũboco nuuhi: Aivojũbo, ijoho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. Miĩro ijoho sihinicĩhi abasaturihigoti, bu tolliro nihibamico diicinicĩhi ududicamaaitiruhigoti icano. ²⁵ Jaamaño ico iĩhicugoooro dinihibamico jiinijefaño ciijehinĩhi. Jaano jino paryi faneeri dinihibami, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha ihaivojũbo diiboco iimusuuhi: Ijoho agaiquiibo idiimitino jeevivominaafi, iiro gaajacuui uujoho abasaturihigoti isihinicĩnoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico iicinicĩnoco icano. ²⁷ Jaaneguiiha, çcollĩhi jana taĩnihibamico dusisutihĩ? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanivĩ siino agaayicijirunaaca, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumitiici inihibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci. ²⁹ Miĩro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiĩbo sihidi icanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono miĩdino iicarunoco dumitiicijiĩbo. ³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeevivominaafico magaayicimoro buhigo icivohigovi magaĩhi. Tahigo ataaboro igaiĩooco oojisujihigo, nooboro.

Jiinijeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivojiboti icavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi casiveji. ³² Jaadi paryi jinijeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi udugaacunicibadi. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. Jaanoti cabramico tañaninaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojibo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Amihai Guihirubi amihaiico imino omoonimo jino tahaivojifaño mijicafoto sicije jinije ifiivuunotiro amihaidi eheetavuunofaño. ³⁵ Miuro ajebavauboco uco machutaati mahaciuhi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadi amihaifeeneri iicausumi uco amihai ijafaño magayiciuhi, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuniuhi, bu iguihuvauboco uco memeecituuhi, bu civojafaño iicauboco uco memeecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivojibo, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco ico mihai mamachusuhi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco ico mihai mihisuuhi? ³⁸ ¿Bu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico mihai moojafaño magayiciuhi? ¿Bu cusumi ico sicaibo diicaaboco magaachehuniuhi? ³⁹ ¿Bu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi ico civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojibo diitoco jilli iimusuji: Miyanotiro, amihaiico neehi: Imiyaavogomoco* sihidi jeevatirumoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniuhi, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uuti buhigovi miminifoto imitino monoocinicumo cijigaifaño mofoo Satanasguiha, bu paryi ihijimiguiha icano eheetavunofaño. ⁴² Miuro ajebavauboco uco mamachusutihi. Adufirama icauboco uco mihisuutihi. ⁴³ Bu siicumioobobadi amihaiifañodi iguusumi uco amihai ijafaño majaahevesutihi. Bu agaachehuvautiboco uco gaachehuti mahaciutihi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautihi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivojibo, ¿cusumi nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiha uujoho iimusuji: Miyanotiro, amihaiico neehi: Imiyaavogomoco sihidi ejeevatimoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniutihi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino cijigaifaño feeji. Jaanoti iimifiimo feeji ifinijitino fiivofaño.

26

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ijibogominaaco nuubo: ² Amihairyo magaajacuhi jino mifucucirucu Pascua jibaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco acijimo, uco imohovi itetcuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaivuuhi Caifas onoobero sacerdotemi aivojibo ijatyigaba goohasivi. ⁴ Jaamoro iimaacasiuno Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaauqui.

* 25:40 tañahabomico.

⁵ Jaamo neehicauhi: Jiībaimofeenevī tollī momoonijitihī miyaminaā mojaagō isifiratomoronī ñaavīvedino, noomoro.

Betaniavī Jesucō Facicifaihurī Jeesugo.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jaanaacā Betaniā cuumirī fojohomā Simon̄ iicaubō Jesucō un-
uuneguiihā diibō iijafañō ifutuuubo. ⁷ Jaanaacā gaigō diibojaagō saauhī
alabastrō eetavotapaajefañō ifacicifaihū sihidī ijaadamā iicanō gatyuucī
icanoma. Jaabō Jesū imachuquī mesavī casivuuubō nigaihallivī tofaihucō
tucaruugo.

⁸ Jaanocō ijiībogominaā atyimeuhi. Jaamorō isifiratuomorō noocasi-
uhi: ¿Collihī jinoocō bañamaaishi? ⁹ Ajashutinō nihibamirī manaaajemerē
ñdaasufiimocō mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanocō Jesū uguubuuborō diitocō nuuhi: ¿Collihī diigocō mihibahi?
Iminō ucō moonigo. ¹¹ Mīirō fahiījivarō ñdaasumō amiīhaī mihicaji.
Jaanotī uujohē fahiījivarō amiīhaimā icajitihi. ¹² Jaamō jinō tahallivī
facicifaihucō utucarunerī taflicō imibachugō ciīhojifañō icicafetejinō
imegavi. ¹³ Miyanotirō amiīhaicō neehi, fahigovā jinō taajasū jiībogocō
faajinījerī ijiībogohigō jinō diigō omooninō jiībogocafeteji, toonotī di-
igocō ihesafetehicaqui, nooboro.

Judā Jesucō Naajeguehi.

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaacā ijiībogominaatī saafī Judā Iscariotē onoōbō fuuhī sac-
erdotemī aivojitomā ihiimaatuubo. ¹⁵ Jaaborō jillī diitocō nuubo:
¿Minoodinō ucō majaaduji, Jesucō amiīhaicō aacihachiīji? nooboro.

Jaaneguiihā diitō diibocō jaaduuhiī treintadījevā nihibamico.
¹⁶ Jaasumitirō Judā guinehicauī Jesucō diitō usefañō aaciīujifucuco.

Aivojiībō Niinoonō Amachuuno.

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Jaanaacā ijuurisutamā achahanō maahunocō amachujibuunō
jiībaimō iticovaufucū Jesujaagō ijiībogominaā ufuomorō diibocō
dilluui: ¿Conoovī diimeguehī Pascuā machutaacō meheetavonoco?
noomoro.

¹⁸ Jaaneguiihā Jesū diitocō nuuhi: Mofoō cuumifañō johonō
amiīhairyō magaajacuubojaago. Jaamorō diibocō monoo:
Mohaivojiībō jillī neehi: Tahoovovī ifutucuui. Jaaneguiihā diijafañō
tajībogominaamā Pascuā machutaacō eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiihā ijiībogominaā ufuomorō Jesū unuubadī mooniui.
Jaamorō toofafañō Pascuā machutaacō eetavuui.

²⁰ Jaanaā mihiījicuudī Jesū docedimō ijiībogominaamā mesavī
casivuuui. ²¹ Jaamō machumaacā Jesū nuuhi: Miyanotirō, amiīhaicō
neehi, amiīhaitī saafī ucō acijī igaiçaaucui, nooboro.

²² Jaanerī diitō sihidī ñdaasuvuumorō diibocō dilluui: Aivojiībo,
¿nacufinē uujohe? noomorō sifī idilluno, sifī idillunō icanō fuumo.

²³ Jaaneguiihā Jesū diitocō nuuhi: Sajefañōrō uumā amachuubō diibō
ucō aciji. ²⁴ Mīirō uujohē Miyaminaaafibadī Ifiivuuubō Caatinīhaamefañō
onoobadī feehi. Jaarunaacā ñdaasucanī icajiībō ucō aacībo. Aivō
imijirunō diibedī fiivuutībō icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiihā Judā diibocō aaciījiībō nuuhi: Aivojiībo, ¿nacufinē
uujehiji? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jiihi, iijeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro, Moocaanico graciaco aaciudi tohicaco iquisiciuboro ijiiibogominaaco aciubo: Ifaaji, jino tafiico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro diitoco aciuhi: Paryi famooro jifaihuti mahadu. ²⁸ Miiro jino tatyijoho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyijoho gañicafetehi ajashutimohallivi imiti buusu iicano. ²⁹ Jino amiihaico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amiihaima johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajijaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amiihai uco mejeevesumoro mofociniiji. Miiro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranamaaiji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amiihai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujitihii, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyanotiro ico neehi, jaafañiinofucu catava ojiiibaacaro mifocci, safo icano: Diiboco gaajatihi, bu diibo ijiiibogominaafi icatiji, neehi, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa iima iguijevehachiiji guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaaijitihii, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho ijiiibogominaa nuuhi.

Jesu Moocaanima Iimaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ijiiibogominaama Getsemani onoomañovi ifutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocaanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuboro ticovauhi iñhicuguuboro sihidii iidaasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajeebifaño iidaasu icahi miguijevejibadi. Jaaneguiiha jino mihica uuma cigatimo mubuhée, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaaniciivi ufuuboro jiiñjehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachiiji uco taajasu jino iidaasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ijiiibogominaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collihii jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetihii?

⁴¹ ¡Mubuhée! Jaamoro Moocaanima mihimaa iji amiihaico inisunofaño mahaquetedino. Miyanotiro amiihai jeebii imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amiihai allio ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho iidaasuno iicanoco idiimogohachiiji eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo ijiiibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidii cigarari icacuutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino

* 26:39 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

ijibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacicafetejino. ⁴⁶ Jaaneguiiha magañiivomoro masigucu mee oono uco aacivaabo fiiticuuhi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaabaacaro Juda gaseuhi ijibogominaa docedimo iicahicaurumoobo. Jaaboma saaumo sihidi miyaminaa nisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiom i quillahuto icamo agalluumo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayicumoro Jesuco sisuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuui.

⁵² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miho oono nisugari omoonicasimo, bu nisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatihi uujoho Guihirubico dilluruva jaachiijgayiro tajaa galluujiruubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idino dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli icaruva, ¿milli bu Caatinihaamefaño jilli icajibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai taticovodi masaahi cudaahenema, nisuganoma icano nanivaminaafico magaaayiciqui mihicanicibadi? Miho fafucuvaviro amihafeenevi uujoho templojafaño casivooboro jibeguehicahi. Jaaruboco du uco magaaayicihatihahi. ⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatinuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaacinuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisimoro sacerdotemi aivojibo Caifas onoobo imefeenevi satyuuhi. Tah i caatiniminaa, bu judiom i quillahuto icamo iigaiciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhi sacerdotemi aivojibo goohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo. Jaabo policiami cojivi casivutuuhi.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiom i quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicauhi Jesuhallivi sicamañoco ijibogonoti diiboco igaicaausuqui. ⁶⁰ Jaarunofaño tonoogayijehalliti gaicaaujiturumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañoco jibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañoco ijibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idinotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemi aivojibo agañiivuuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusutih? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusutih. Jaaneguiiha diibo isacerdotemi aivojibo Jesuco nuuhi: Moocaani momofenedi miyaanocoro

m#haico dinoo, ¿naa miya #joho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: J#hi, uujoho diibo, #joho toono onoobadi. Tolliro bu am#haico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi gicini#boco, bu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivoj#bo igaachehuco gallicuuhi sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani ijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collihi bu siino sita onoonoco mehesujirahi? Am#hairyo muguubucuuhi imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli am#haidi? nooboro.

Jaaneguiha diito nuuhi: Toli ihiimaama#o guijevejiibo, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefa#o ij#rebamaaiumoro gan#ciumo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefa#o agabejeniumoro nuuhi: ⁶⁸ #joho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa m#joho ico gabacuuhi? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajat#hi, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifa#o giciniunaaca sacerdotemi aivoj#bo jeecivominaago asaaugoro diiboco nuuhi: #joho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofa#o Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajat#hi jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofa#odi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajat#hi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, #joho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiha diibo nuuhi: Moocaani momofa#odi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajat#hi. Jaanoti jilli onoobo aba#hachiiji jaafa uco Moocaani guijenihi, nooboro.

Jaasumiro catava ojiuhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuhi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifooci safo id#ino tuunamaaiji, unuunoco. Jaaneguiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicauqui. ² Jaamoro diiboco sisicini#boco asatyumoro toojiinijeo aivoj#bo Poncio Pilato onooboco aciuhi.

Juda Igujeveuno.

(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefa#o Jesuco aaciuboco guijevefa#o ificuunoco aatyimeuboro sihidi idaasuvuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiomi quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico ic#hi aivo imiiboco guijevefa#o aacima#o, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli miihaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufu-uboro gaibairi icodaaheti uduujecafutuuboro lluhivuuhi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico #ciumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaniguiiha ificunicinofaño mificujitihii tiihoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihiimaacasiunoro tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi siijiinijeoteheje ochoomomoco icihicaqui.

⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tiihohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuuno: Iciumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificuunoco.

¹⁰ Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, onono uco Aivojiiho atajiihabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Jaadi Jesuco aivojiiho Pilato imegavi #futusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa iihoho onono judiomi Aivojiiho idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: Jiihi, tolli icano toono iihoho onobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icamo diibohallivi imitino iihibeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuuhi.

¹³ Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutihii onono dihallivi imitino ihiimaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuuhi. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautihii.

Jesuco Iguijeniqui Ificuuno.

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Jaasumi miiro aivojiiho Pilato omooninibadi civojaminaafiti saafico sinaayujibuuhi miyaminaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onoboko sihidi ejeevaabo iimitiiho. ¹⁷ Jaanaa paryi miyaminaa igaicinumoco Pilato dilluuhi: ¿Cajaanico mihimeguehi, amiihai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, naco onono Jesu Cristo onoboco? nooboro.

¹⁸ Tolli nuubo jilli Jesuco iihiheveunoro diibo usefaño aaciuunoco agaa-jaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saatohoco galluuhi jilli noogoro: Milli moonidineheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu nihicuno tighi diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo miyaminaaco fajiniuhi Barrabaco dihiinusuu. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluuhi: ¿Diitisiti cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiiha siino Pilato diitoco dilluuhi: ¿Jaanaa milli mooniji onono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiiha paryi famooro iimusuuhi: imohobujehallivi tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitino mooniiho? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuui: ¡mohobujehallivi tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenaauumoro janaaniviro aivo añaaivuunoco aatyimeuboro, tajibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihu-faño ihuseneque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo gujivefañodi icatihu. Jilli toono amihai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Mihai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

²⁷ Jaaneguiiha ihamocasiminaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato iijajaago. Jaamoro igaiyiciumo paryi amocasiminaaco Jesuhallivi. ²⁸ Jaamoro diiboco igaachehuco ujujuyaacuumoro sichehuco jihacuumo gachicohai deecano tifaibadi itifai icachehuco. ²⁹ Jaamoro bu iinigaiahallivi javucaruumo januutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguiino ememuivomoro diiboco dejecuhicauhi: ¡imicani ijoho judiom! Aivojibo! noomoro.

³⁰ Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco iinigaati gafucuhicaumo. ³¹ Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi jujuyaacuumo diiboco tifaiba icacheuco jihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi Cirene cuumioobo Simon onoboco. Jaamoro diiboco tajibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

³³ Jaadi ifutuumo nigapaa Jebai onoomañovi; jaanoti hebreomi iijiri Golgota onobai. ³⁴ Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo faafañooco. Jaarunoco inisucuuruhigoti adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallivi: ¿Cajaani fine tochehuma icaji? noomoro.* ³⁶ Jaamoro ifitino casicamaaiumo diiboco ootomomo. ³⁷ Jaamoro ijibogoco ihmohobujeti iinigaiahallivi caatinumo: JAANI JESU JUDIOM! AIVOJIBO, onono.

³⁸ Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiici nanivaminaatisico, saafico imiyanaagonovi, bu saafico inaninaagonovi icano. ³⁹ Jaanaaca toonodi afatyomo diiboco ihibamoro ihuseneque gavaracuumoro ibajirubadi icano iinigaicoro garya garya moonhicaumo, ⁴⁰ jilli noomoro: ¿Naa ijoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edeetavejiruubo? ¡Eneecata iro difiico taajasu! ¡Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachiji, toono caamoti niito! noomoro.

⁴¹ Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiom quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojibo iicahachiji, toono ihmohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³ Miho Moocaaniviro ifiico sefaabo. Eneecata

* **27:35** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi acaatinuno: Tagaachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachijji. Jaadi jari magaajaji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco iibahicauhi.

Jesu Igujivevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jaadi ivi paryi jiiinije civono minifutuuhi gadicibati. Jaano sesee-teuhi imohonohalliti nihiba icaaberi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gaihivuuhi: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco devesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeci johono Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuuboro icijeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañofoño matyusuuhi. Jaaboro toosihico imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño cabuyaacuui ihaduquui, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco ataajasuvaabo mahatymequi, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agaihivuuboro chuumucuui. ⁵¹ Jaano ticovovi temploja ofoboociniuchehe gaachehujetuno feemene icano gallivuui feenedi caamoti sano guinovi. Bu jiiinije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuhi. ⁵² Bu tolliro ciihojino faayicafutuui. Jaaneri Moocaanico imiyaavuguumo iguijevecinuumo ajashutimo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati iciihojinofaño ihiinumoro iimicuui Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

⁵⁴ Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojiiibo ihamocasiminaa Jesuco utuumuumo jiiinije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatyimeumoro sihidiro igutuui. Jaamoro nuuhi: Miyantiro, jahi jaani Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro iifiniciumo Galileati Jesu dojicuti asaamo diiboco jeecivomoro. ⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onoogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onoogo; Zebedeo seemenemisi seeji icamife.

Jesuco Iciiuno.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihijicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onobo Arimatea cuumioobo, Jesu ononoco imiyaaveguehicaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ifico diiboco dillujeuhi. Jaaneguiiha Pilato tajiibauhi diiboco ihaciqui. ⁵⁹ Jaadi Jesu ifico Jose iiciuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro iciihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhofifaño jiihacuui. Jaaboro tohojico guisibatygabari amaninuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico ihiifiniciumife.

Jesu Ciihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevede, Pascua jiiibaimoguiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiimaaqui. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojiiibo, mehesafetehi oono tobañiifiboba

ubuheeusumi: Ochoomodí mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiiha tajíba icíhojico cuhufono imooniqui mifucuci safucu idíno ticovovi ijíibogomínaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyamínaaco jíibeguedimo. Jaanoti tolli omooníhachíji tobañi aivo iticoniono janaanicivi jeevaji-rahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty toomomínaaco mihicimoro amíhairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiiha ufuumorotohojico cuhufutusuuhi. Jaamoro bu igaa-jataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomomínaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jaguisífucu sabado icafucu afatyuno sesevedí fucugayíro Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi icíhojico emeecítuumife. ² Jaanaaca sefano jíiníje maryíbauhi Moocaani toomomínaafi níquejefañoti iníituuneri. Jaaboro tohoji imegaví agaseuboro tohoji guisibaco buhigoví íciuboro tobahallivi casívuuhi. ³ Jaabohalli aricuuhi sisi anamebano aricubadí, bu igaachehu sесеene sесеeuihu cuugaihallibadí. ⁴ Jaaboco amocasimínaa tohojico utuumuumo aatyimeumoro síhidiro igutuumoro íñíhicuri uchuumucumobadí minífutuuhi. ⁵ Jaaboro Moocaani toomomínaafi diítifeque nuuhi: Mihiguetejirahana uujoho gaajahi amífe Jesu etetecucafetehiníboco miguiinonoco. ⁶ Jineeri chahacuubo siino buheetecuubo unuubadí. Eneecau bu jino díiboco íficuhinímañoooco memeeçiva. ⁷ Jaaneguiiha goovano mofoomífere íjíibogomínaaco míjíibogoto jilli noomífere: Guijevefañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amíhai imega síigucuubo Galileaví. Tahígo díiboco mahatyímeji. Jinooco amífeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diítife toonoti fuucuuhi. Goovano síhidi igutuumífere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamífere diítife Jesu jíibogomínaaco jíibugutuuhi. ⁹ Jaamífeví Jesu ajafeveuboro diítifeque dílluuhi. Jaaneguiiha díibojaago ufuumífere ítihaiñoco íhiibicímífere díiboco ímuuhi. ¹⁰ Jaaneguiiha díibo diítifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomífere tañahabomíco míjíibogoto Galileaví ífeequí tahígo uco atyímejimo, nooboro.

Amocasimínaa Jilli Jíibuguuhi.

¹¹ Jaanaaca diítife ufuunobuunati tohojico utuumuumoti saatoho amocasimínaa cuumifaño ufuumoroto sacerdotemí aivojítoco jíibuguuhi paryí aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiiha díito sacerdotemí aivojito júdiomí quillahutojaago ufuumoroto diitoma íimaajeuhi. Jaamoro síhidi níhibamíco íhamocasimínaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Míyamínaaco monoo: Míhai fucufeene micíganaaca íjíibogomínaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojíibo uguubuuboro amíhaijaago ísífíratohachíji míhai díiboma míhiimaaji amíhaihí aivojítoto júdiomí quíallivi. Jaamo ¿míllí ícatímo míhicahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiiha íhamocasimínaa ínihíbamíco agaayícíumoro díito unuubadí mooníuhi. Jaabadí júdiomí jíibeguehicahí jísumíhachuta.

Jesu Ijibogominaaco Atajibano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha ijibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutih. ¹⁸ Jaadi Jesu asauboro diitoco nuuhi: Uujoho gaayicicuuhi paryi aivoji iijico niquejefano, jiinjehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajiinijero mofoomoro tajibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofeenedi, bu Illi momofeenedi, bu Igaija momofeenedi icano. ²⁰ Jaamoro diitoco mijibogo amihaiico paryi uujoho ijibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaaja uujoho amihaima fahijivaro icaji jiinije ifinjinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ² Miro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuuhi, Moocaani unuunoco: Dihime galluuhi tajibogominaafico, dihime jiihaico iimibachuqui, nooboro. ³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivojibo jiihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuui.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amihai eedehifico mejevesu, amihai imiti ibuuqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jijnijeoto, bu Jerusale cumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicotomo. Jaamoco iimitico jibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onoohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamicoro duuhicauhi, bu bajio iimicoro nejeecuhicaubo icano. ⁷ Jaabo jibeguehicauhi jilli nooboro: Taabuunati saajiibo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatihii. Jaamaño diiboguiino idijivooboro itihaipaaje duujeque sinaayujitirahi. ⁸ Uujohonaha, amihaiico miyaano nifaihuri nitihii. Jaanoti diibo amihaiico Moocaani Gajjari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jijnijeri iicacuumiti. Jaaboco Jua nituui Jorda onoohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu iteefifañoti ihinuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofeenedi nimihubadi jeevaabo Moocaani Gaija ihallivi nitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Ijoho agaijibo taseemene, iri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gaija diiboco satyuuhi sicaihigovi miyaminaa achahauhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeecevehicauhi.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jibogoooro taajasu jibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuui, jino Moocaani aivoji fiitivucuui. Jaanegui-ihai amihai imitico mejevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuaijinidi igoooro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi fiiciminaatisi iicaumaño muuaifaño isinicuuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amisico miyaminaa fiiciminaatitisi eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tusumiro isinicuuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanivivi afatyuubo Jacoobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuuhuco

amaahuniumisico atyimeteuhi. ²⁰ Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño jeevesuumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Icaubo.

(Lc 4.31-37)

²¹ Jaadi Capernau cuumivi #futuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro j#beguehicauhi. ²² Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicauhi diibo j#begueri diitoco aivoj#bo iicanicibadi ij#beguehicauneri, caatiniminaa ij#bogenicibadi iicatineri.

²³ Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: ²⁴ Ijoho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi ijoho m#haima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa m#haico finisiqui asaabo? nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ih#bauboro nuuhi: L#vi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji diiboco baavi aga#i#boro ifico vivi vivi iminiyuuboro sefano gaihivuuboro diiboti iinuui. ²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro dillucasihicauhi: ¿Jineje jino bohono j#bogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ijimi iicarumoco ataj#banoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicauhi.

²⁸ Jaanoco Jesuti ij#bocasiuno paryi Galilea jiinjeri goovano gaajacafutuui.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi ijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco j#buguumo diigo iguihuvaunoco.

³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayicuboro ga#i#yic#uhi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi ijicuuvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi iguihuvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asaaneri guhugavi gahafuui. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicauhi siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumehejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi ga#ihicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicauthi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi J#beguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuujetaviro Jesu aga#i#vuuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocanima ihiimaagui. ³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuui. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuihi: Masigo siicumijaago ifiticumijaago tah tolliro j#beguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jiinjeri sinagogajafaño j#bogooboro feehicaui ijimico gavaracuuboro.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguiino ememuiivuuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

⁴¹ Jaanogui Jesu diiboco iidaasuguuboro ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

⁴² Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. ⁴³ Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluuhi jilli nooboro: ⁴⁴ Mihaiñoobaco diibeguedino. Jilli ofooboro sacerdoteque dihi fusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jeecivoco asimico ficuuto Moise atajibaubadi toono jibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igajaquui ijoho ubuheecunoco, nooboro.

⁴⁵ Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jibogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesuunoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofaño di igucutiibo, jilli buhigueejere miyaminaa achahiguejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovatí saahicaumo diiboco emecivamo.

2

Jesu Buheesuhi Idiño Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubuumo iijafaño iicaunoco. ² Jaanogui miyaminaa diibojaa go ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jibeguehicaubo. ³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihiibimoro idiño isifañiboco. ⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficiniuneri Jesuvi ifutuutimo. Jaanogui caamoti tooja niibahucuco afaayicumoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema. ⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavugunoco agaajaciuboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachufutucuuhi, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igiciniamañoti ijeebifañodi esamaaiuhi: ⁷ ¿Collíhi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿Mijoho nacu imitico buusujirahi? Idiboro naha Moocaani, noomoro.

⁸⁻⁹ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collíhi tolli amihai jeebifañodi mehesamaahi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachufutucuuhi, onono; gañivoobo dicigaiijema fuucu, onono. ¹⁰ Jaamo magajahi jiijehalli uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, ¹¹ idiño isifañiboco nuubo: Ico neehi: Gañivo, jaaboro dicigaiijeque dicibo fuucu diijajaago, nooboro.

¹² Jaasumiro diibo agañivuuboro icigaiijeque icuboro fuucuhi ifinicimofenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatíhi aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuaijinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atymeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uuma difoo, nuubo.

Jaanogui Levi agañivuuboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño ijjibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano

gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro ijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amihai jibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasiivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihi. Jaabadiro uujoho: Imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saahinithi. Iimifitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jibogominaa, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jibogominaa aiganana dita aigatihi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco ataabavaaboro ijibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miro diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajibogominaati udumitino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Miro mijoho eedechehuco bobaryuri maahunitatihi? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanicro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿mijoho bohaivofaihuco eedejutafano ficutatihi? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafano mificutahi, nooboro.*

Ijibogominaa Trigo Noovataco Icihi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisisumi Jesu basutafanodi igooboro feeheicauhi. Jaanaa ijibogominaa toono basuta noovataco icimoro feeheicauhi. ²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collihi dijibogominaa olli moonihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaaajatihi amihai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujivaachusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omoonunoco? Miro Moocaani iija tabernaculojafano David ufuuboro Moocaani jeeivo maahunoco machuui mijoho amachutatirunoco, Aviata onoobero sacerdotemi aivojibo iicaujiibo icau-naaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohero sacerdotemi amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Miro jaguisifucu miyaminaadi eetavocafutuuihi. Jaanoti miyaminaa jaguisifucudi eetavocafutuutihi. ²⁸ Jaamaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jaguisifucu aivojibo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

* **2:22** Jilli Jesu nuuhi eedejibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetavequi.

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahi icaubo saafi ihuse ifigatyu-ubo. ² Jaaboco ifinimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisisumi buheesu-jiibo? noomoro ifurumo diibohallivi ijibeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifigatyuuboco nuuhi: ¡Gañivo! ¡Jaaboro feenevi dulleeve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluuhi: ¿Jinejeque jaguisisumi moonisunicimo iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Magaicaunoco, nacu mubueesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuutihi. ⁵ Jaanegui diito jeebino cuhuferi iidaasuvuuboro, sifirano ihuufococo emeciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: ¡Dihuseque fallirihicaru! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojicuviro imituuhi. ⁶ Jaasumiro toonoti ifariseomi ufuumoro Herodianomima fitacucasiuhi Jesuco igaicaauqui.

Muuaijinivi Miyaminaa Icauno.

⁷⁻⁸ Jaanaa Jesu ijibogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyaminaa bucasiuhi Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda oonegueehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidi ejeevanonoco omoonihicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ijibogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene eñeñerujiruneguiiha momeenegaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhicaunegui sihidi iguihuvanoma iicadimo diiboco idudiciqui ijene ñeñeruhicauhi. ¹¹ Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihivehicaumo: ¡joho Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magaajasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu ifabavi fuuhi. Jahigo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saaumoo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco icuboo diiboma iicaqui, bu diitoco igalluuqui jibogoco ijibeguequi icano. ¹⁵ Jaamoco ijico aciubo ijimico igañhicaqui.* ¹⁶ Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomonubo. ¹⁷ Jacoobo Zebedeo achi, bu Jua Jacoobo nahabo icano. Jaamisico momonubo Boaneegemisiti, sisiseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacoobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda Iscariote diiboco aaciujiiibo igaicaauqui icamoma saaubo jaahe.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ijibogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubuumoro saauhi diiboco icivamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivojiboma. Jaamaño diibo mitya ijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinoví ooviciboro neehicauhi: ¿Milla jaabo Satanas bu ificoro buhi gañijirahi? ²⁴ Miuro saafi

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

aivojifaño minooci udugaavonoro sanomi ro imoonicasiruva sanomi ro finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji guenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomi ro imoonicasiruva guenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanas iinoro ifimaro imoonicasiruva, ¿milli bu guenene icajiruubo? Iinoro ifico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro ¿miijoho esefaabo ijafaño ofoomoro inehejeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyanotiro jino amihaiico neehi: Miyaminaaco paryicino imitino ihiimaaruno buusucafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gaijati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitihifufucuro. Jilli tohimitinoma iicacujibo, nooboro.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, enehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaaumoro jahisitiro diiboco cuuhvasuuhi. ³² Jaanegui Jesuhallidi emecucinumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhvahi, noomoro.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Miijoho gaharubi? ¿Miijoho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecucinumoco emeeciuboro diitoco nuuhi: Jino tacojiri iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaha jino Moocaani ijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi muuajinivi. Jaabojaa go sihidi miyaminaa igaiuuhi. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro casivutuui. Jaanoti diitoto ijinivi jiniigaibaahohalliviro icauhi. ² Jaaboro diitoco sihidi sinovi oovicuboro jibeguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jihaiifaño acutuui. Jaanoco joomi asaaumoro machujeuhi. ⁵ Jaanoti samañoono acutuui guisihallivi miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno ijinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicuneri arivucuuno, chuumuucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoogahaije aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihiinuunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuui imino jinijevi. Jaano ihiinuunoro jusucuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuuhi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuhi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuhi icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro.

¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacudi jibogominaama iicaumo diiboco dilluui: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amihaiico naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaajaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli sinovi oovicuboro neehicahi. ¹² Jaamo emeeciurumo atimetimo iicacui, bu guubucurumo guubutimo iicacui. Miuro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu ijibogominaaco nuubo: ¿Nacu amihai magaajatihi jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miïro basuminaafi, oono Moocaani iijico ijibogoobo abasuubo. ¹⁵ Miïro jino jiihaifaño acotono onono; miïro saatoho jeebifa abasucuurunoco ijibugucuurunoco Satanasaaboro ijeebifañoti dumiñicicuuhi. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onono; miïro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatimaño gueenene icatatino nisuhifiivi agasesumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jarimihoonofeenevi aacutuuno tobogoco gaayicicuurumo ¹⁹ jiije busumije jaagoviro ijeebino niji niji iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebifaño agahafonoguiinodi toono miyaaji icarujico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jiiñivevi abasuuno onono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuño saatohofaño treintadino, saatohofaño sesentadino, bu saatohofaño ciendino icano.

Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.
(Lc 8.16-18)

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaijeguiino icano mificutatihi. ¿Ivinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miïro chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaa-jacafototino iicajino. ²³ Jaanogui jinooco amihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miïro oono amihai mohoovicihicaneriro ufucu amihai Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanivi acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco midino icarunoco dumiñicijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiiñjefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevede agañivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihiinogairo jusihi diibo gaa-jacitinaaca. ²⁸ Jiiñje toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi ideecanoco. Bu jaadi ifagaño ifallahifaño gahafonicihi. ²⁹ Jaano ifagaño ujusicuudi iciniciuumo niisugari ihicifucu agasesumini.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jiiñjefaño mabasuniciviibadi jeevano. Miïro tooyi aivo jiiñjehalliri iicano noovata ajashuyigaiyi. ³² Jaaruo abasucafutucuudi jusifihi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene llicuvafihi. Jaaho aafeneguino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jiiñbeguehicauhi miyabogoco siinovi ooviciboro diito agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono nootiibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha ijibogominaaco ijeevadi paryi imino jiiñbeguehicaubo.

³⁵ Jaanaa mihijicuudi ijibogominaaco nuubo: Masii onago muuaivi mafatyequi, nooboro.*

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuaivi icuhi. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigai jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aaicusuumoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijeveneque? noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¡Lliviicu toonoviro siicuto! nuubo. Jaanegui iguibuhuba lliviicuuhi. Jaanoro paryi imino siicutucuuno. ⁴⁰ Jaadi ijibogominaaco nuubo: ¿Collihi sihidi mihiguetehi? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotih? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutuumoro noocasihicauhi: ¿Mijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onoono? noomoro.

5

Gadarenomiobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jiiinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa iicahicahigoti emeimvatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco miihaiñooba jigaiñehineri duujenicutihi. ⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuuro. Jaarunoco ihusenehonoco dubaibu, bu itihaiñonoco ididaheje mooniubo icano. Jaaboco miihaiñooba guinonicutihi. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi coovadiiciniboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujaacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojaago ijinafatyuuboro iguiino memuvutuuhi. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocanifañodi ico neehi: fdaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehi-cauneguiha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuhi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Miihaico jiiicumiti buhi galluudino, nooboro. ¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi. ¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Miihaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefeequi, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuuaifaño aafuumoro macaniuhi.

¹⁴ Jaanoti diitoco etemehicamo agaaumoro ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicaajefaño icano jibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumoro meecivaumo jineje fine onoomaño. ¹⁵ Jaamo Jesujaa asaumo atyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gaachehufaño jiciniiboco, bu imino iicaucuboco icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguiumo. ¹⁶ Jaamoco toonoco aatyimeumo jibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu

* 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

ifaafaimico omoonuunoco icano. ¹⁷ Jaanegui Jesuco ijiinijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

¹⁸ Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: ñima saahi, nooboro.

¹⁹ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco diibogo guiraano Aivojibo Moocaani ico ñdaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

²⁰ Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri jibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesuunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafitehicauhi.

²¹ Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuavi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaivuuhi muuajiniri icaubo cojivi. ²² Jaanaa sinagogaja aivojibo Jairo onoobo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguiino ememuivutuuboro nuuhi: ²³ Aicigai aivo niinovacuuhi goova foobo diigoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

²⁴ Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasiumo ijene ñeñejehicauhi. ²⁵ Jaamofenedi saafigo gaigo tijeheri fahuseeci motihaiti mificabaci idiino iicaucuugo. ²⁶ Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucuugo. ²⁷ Jaago Jesuti ijiibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaagoro ibujinaagoti igaachehuco dudicivauhi. ²⁸ Jilli igaachehuco ududicineriro buheej, noogoro esamaaihicaumaño. ²⁹ Jaasumiro itijoho diigoco fiigatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecuunoco. ³⁰ Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi ñimeveuboro diitoco nuuhi: ¿Mijoho tagaachehuco dudicichi? nooboro.

³¹ Jaarunaa ijiibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijiimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿Mijoho uco dudicichi? neehi? noomoro.

³² Jaarunaa Jesu fahigovaco ñfinicihicauhi ihatyimequi: ¿Mijoho fine dudicichi? onoomaño. ³³ Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememuivuuugoro paryi imino jibuguugo.

³⁴ Jaanegui diigoco nuubo: Ñiba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiiha sajeebi fuucu, diguihuvati buheetecuuhi, nooboro.

³⁵ Jilli iimaabaacaro sinagogaja aivojibo iijati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai guijevecuui. Fine Mojiibogominaafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivojiboco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro mihaiñooba diiboma ufuunoco imuguutibo idimomaryo Pedro, Jacoobo, Jua Jacoobo nahabo icamomaryo fuubo. ³⁸ Jaamo isinagogaja aivojibo iijavi ñfutuui atyimeuhi gañuhusuno omoonuunoco, miyaminaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. ³⁹ Jaanegui Jesu jicafutuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejeri guiraacani gañuhusuno misiramaahi? ¿Collihi mataacasih? Gujivetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiiha Jesu paryicino famoocoro jahisivi ihinusuuboro caani, seeji iicamisicro satyuubo, bu

diiboma asaamo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuseti agaayiciuboro hebreo iijiri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañiivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja agañiivuugoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci motihaiti mifcabaci idiino ficabava icacuuhi. Jaaneri miyaminaa sihidi igutuuhi. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguuhi: Mico mijibeguedino, nooboro. Jaaboro tajibaubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ijiinijejaagovi siino uumiubo. Jaaboma jibogominaa fuuhi. ² Jaadi judiomi jaguisifucu iicacuudi ticovaubo jibogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi ajabafituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi jinehejeque? ¿Milli fine diibo igaaajo gaayiciuhi? Mee jino agaajaratinehejeque moonibo, noomoro. ³ Miuro du jaani imohobujene ducicamaajeminaafi Maria achi, Jacoobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, tolliro bu jino inagomi mihaifeeneri icahi, noomoro diiboti sifiratehicaumo.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bociguefihi. Jaanoti ijiinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuutiibo, midimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificuuneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobuunati Jesu ifiti cuumijeri feehicauhi jibogoboro. ⁷ Jaadi coovaubo jibogominaaco fahuseeci motihaiti miimisiiciidimoco.* Jaaboro diitoco galluubo miimisiicisaajeri. Jaaboro iimitino jimico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jihaiivi idinocoro queseico masatyedino. Jaanoti leegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino amihai niivigai meehevi. ⁹ Bu saapaajequere tihapaajeque mijicafoto, bu michehuci mijicafetedino saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaavihacho mihifotojafañoro mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amihaiico agaayicitihachijji, uguubutihachijji icano toonoti mihiinomoro amihai tihapaajeguiino jinicoo toonovi matatacu jei diito iimitico jibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco jibogomoro feehicauhi iimitico jjevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañihicaumo iimitino jimico, bu iguihuvamoco diribari eeesumoro buheesuhicaumo icano.

¹⁴ Jaanaaca toojiinijeo aivojibo Herode* guubuui Jesuditi fahigovadi jibocasihunoco. Jaanoco saatohe neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheetebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatohe neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatohe neehicauhi: Jaani siicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

* 6:7 Mt 12.5-15; Lc 9.1-6

* 6:14 (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoobo Jesu ifiivuumi iicaubo chuumucuuhi. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheetebe, nooboro.

¹⁷ Miïro Herodia noojiri Herode atajiiibauneguiiha Juaco isisimoro civojaniumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiano aciubo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco ijiiheguere gaicaausuhicaujirahi. ²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeebii iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco millii moonihicautihi. Diibo onoonoco gaajatiruubo jilli imino guubunihicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaausujifucuvi ifutuuihi. Miïro Herode ifiivu ficabavi ifutufucu iicauneguiiha jiiibaimoco eetavuuihi. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiiinije bocifimoco, bu tajiiibaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaana Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaaseteuihi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuihi. Jaaneguiiha ihaivojiiibo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui. ²³ Miyanotiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojiiibojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuutuhi: Jisumiro imeguehi butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi unuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tsumiro amocasiminaafico atajiiibauboro galluuihi Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafaño icaubo nigaico iquiticuboro butajefa sivaaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuihi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jiiibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifiico iiijeumoro ciihojifaño ficuuihi.

Jesu Machusui Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutumoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jiiibeguehicauhi paryi omoonuuno ijiiibuguno iicanoco. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii majaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miïro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahahicauhi. ³² Jaanegui Jesu ijiiibogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuhi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajaciumoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinoociniuhi. Jaamo ihimegaro tomafiovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuhi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidi idaasuguuihi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco jiiibeguehicauhi. ³⁵ Jaanaa iijicuunegui ijiiibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mihiijicuuihi. Jaanomaryo bu jimañovi mihihihooba iijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiiha gallucu miyaminaaco ifiticuumijaago, bu

ifiitijajejaago icano ofoomoro machutati inaajequi. M̄ro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am̄hairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denarioro maahunoco manaajeteji paryi diitoco mamachusui? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minodino nacu am̄haima maahunoco icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emeecejumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñaavahuhallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayuihi ihusefaño sahusedino imaahunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niquejeque emeejiboro toonohallivi Moocanima iimaaubo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro ijibogominaaco acubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisiko tolliro ifuumo paryi famoomaryo. ⁴² Jaanoco amachuomoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananimo jiiibaiñoco gahafusuuhi fahuseeci motihaiti miibaici idino, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco. ⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifiimi.

Muuaihallidi Jesu figono.

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu ijibogominaaco galluuihi ihimega imeenegari onagoo muuaivi Betsaida cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocanima ihiimaauqui. ⁴⁷ Jaanaa civucuhi ijibogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuuihi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. ⁴⁸ Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaihuhallidi igoboro. Jaabo diitoco fatyuujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaihuhallidi asaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igutuuihi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba sicutuuihi. Jaaneri diito sihidiro eetyeuihi. ⁵² Jilli bu gaajacurumo esiciniutithi maahunoco iguiratusuunoco, jilli diitoco ijeebno uchufunuutumaño.

Genesarevi Iguihvamoco Jesu Buheesuhi.

(Mt 14.34-36)

⁵³ Jaamo imuuaico oonegueehivi afatyuudi ifutuomoro cañavutuuihi Genesare cuumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajacuihi. ⁵⁵ Jaamoro faacuumivariro jinocinimo. Jaamoro ticovaumo iguihvamoco cigaijeneri acañimo Jesu tahi icahi onohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imidicumijeri, iguiracuumi- jeri, bu buhi icajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihvamoco ificumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheethicauhi.

7

*Miyaminaaco Imihininino.**(Mt 15.1-9)*

¹ Jaanaa Jerusaleti asaumo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuuhi. ² Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco. ³ Miïro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo siicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehihiica initamaaitisumi machutatimo. ⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miïro jilli siicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. ⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluuhi: ¿Collihi dijibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amihaiti Isaia caatinuhi amihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatinubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehichi. Jaarumo jeebino uuditi tehesino icahi. ⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli amihai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji, menehichi, nooboro.

⁸ Miïro amihai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayichi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehichi, nuubo Jesu.

⁹ Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰ Miïro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoboco miyanotiro gujjevesu, nooboro. ¹¹ Jaanoti amihai monoonichi miyaminaaco: Amihai caanimico monootahi: Ico amusujithi, paryi uuma iicano Corban, noomoro Moocaanico ijibaicuuno eneejiruno. ¹² Jilli amihai monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicathi. ¹³ Jaamaño amihai Moocaani iijico majabatusuhi amihai jeevamaajequere sifiiti, sifiiti icano mafatyusumaño. Jaamo jibedaje iicanehejequere guiraano aivo meheetavehichi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamororo magaaja: ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininijiruno. Jaanoti naha ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininichi. ¹⁶ Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

¹⁷ Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaahe fuubo. Jaaboco ijibogominaa toonoti dilluhi. ¹⁸ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amihai, amihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaaajathi? Miïro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininithi ¹⁹ ihesamaajefaño ofootimaño. Miïro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iionichi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatithi eneejirunoco. ²⁰ Jaanoti naha: Miyaminaa jeebifañoti ihinono miyaminaaco mihininichi. ²¹ Miïro miyaminaa jeebifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, ²² sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifirano, fanoova imiti

☆ 7:14 Mt 12.10-20

* 7:16 Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco.

imoyiicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiiheveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesiciniibama achahaneheje icano. ²³ Jaano paryi jino imiti ijeebiiifañoti asaano miyaminaaco mihininichi, nooboro.

²⁴ Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja ijafaño jicafutuubo: Miihaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajaciuco. ²⁵ Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuuihi. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuiivutuugo. ²⁶ Jaago siicuumiogo griegomiogou, sirofenicia icano jiniijeminaagou. Jaago Jesujaa asaugoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusuqui. ²⁷ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumitiiicimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸ Jaanegui diigo nuuhi: Jiihi, miyaano tolli Aivojiiibo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicumii machufihi, noogoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuuihi, nooboro.

³⁰ Jaanegui ufuugo ijavi ifutuudi atyimeteugo illeque icigaiijefaño icagoco diigoti ihiji ihiinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiiboco.

³¹ Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jiniijefeenedi fatyuuhi, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaabo gaseuhi Galilea muuaijinivi. ³² Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutiibo llaallabano ihiimaauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificuqui. ³³ Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiinuihi. Jaadi ijiiirebamaaiuboro inejebaco dudiiiciuhi. ³⁴ Jaaboro niquejeque emeeciuboro sefano ajaguusiuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuihi, bu inejeba imitauno sinafutuuihi icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguuihi: Miihaiñoobaco mijiiibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofaño janaaniciiviro jiiibogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidii ajabafiiuumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino mooniiibo, uguubutiimejeque guubusuubo, ihiimaatiimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi.

(Mt 15.32-39)

¹ Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuuihi. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu ijiiibogominaaco ocoovauboro nuuhi: ² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idiino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi. ³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jiihaivi ajebari nacatejirumo. Miiro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui ijiiibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino miihaiñooba ijano achahigo mihicamo? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluuihi: ¿Nacu minoodino amiihai maahuno icahi? nooboro.

† 7:24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idiño, noomoro.

⁶ Jaanegui tajiibaubo miyaminaa baavi icasicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayicuboro Moocanima tohicajehallivi iimaabo. Jaadi tohicajeque icuisicuboro ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ⁷ Jaabadiro bu müdino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocanima ihiiamauboro diitoco aciui imiyaminaama ihifequi. ⁸ Jaanoco famooro amachuumo sihidituvauhi. Jaadi ihatyuuvoco naniumo gahafusuhi sahuse juugahuseti miibaici idiño. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluui. ¹⁰ Jaadi ijibogominaama meenegafaño ijicafutuumororo fuui Damanuta jinijevi.

Fariseomi Niquejeo Jibogoco Dilluhi.

(Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaumoro Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluui: Eneecata niquejeo mityaco mihaico dihiifusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebifañodi sefano ajaguisuboro nuuhi: ¿Collihi jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluhi? Miyanotiro, amihaico neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya ifusurajitih, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejeevesuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onagoo muuavi ijibogominaama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahunica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri ijibogominaa sanomiro noocasihicauhi: Fine añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monocasih? ¿Nacu aivo magaaajatih, mehesicinicuutih? Cuhufocani amihai jeebino fine. ¹⁸ Amihai aallinoma mihicarumo mahatimetih, monohojivarumo muguubutih. Jaana mehesicinitih sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu minoodibaiva ihatyuuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idiño, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu minoodibaivaco mananimumo magahafusuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Sahuse juugahuseti miibaici idiño, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinitih, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatymetiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatymetiboco sivaumo: Diiboco dudici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayicuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuui. Jaaboro ihaallacico ijireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuui. Jaaboro diiboco dilluui: ¿Naa, miivigayi daatymehi? nooboro.

24 Jaanegui diibo emeeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atyimehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

25 Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaalli hallivi ficuui. Jaadi siino emeeciuhigo ivi diiboco ihaalli imitucuui. Foovono paryi imino atyimecuubo. 26 Jaadi Jesu diiboco iijajaa agalluuboro imino faguui: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro J#beguehi: Diibo Cristo Asaaujiibo Jesu Iicanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Jaanobuunati Jesu i#bogominaama fuuhi Cesarea de Filipino jaago jahi #ihaivi dilluubo i#bogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

28 Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatoho neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine #icijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

29 Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana am#hai, m#joho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: #joho Cristo, nooboro.

30 Jaarunaa Jesu diitoco faguui: M#hai#oobaco m#beguedino, nooboro.

Jesu Iguivejinoco J#beguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Jaadi ticoniubo diitoco i#buguubo. Uujoho Miyaminaafbadi Ifiivubo guiraajino idasuno iicano. Quillahuto iijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco #heveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

32 Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuboro ticoniurahi #baabo. 33 Jaarunaa Jesu acajebeveuboro i#bogominaaco emeeciuboro Pedroco #bauhi: ¡Uuti buhigovi minifoto #joho Satanas idiicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatihi. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

34 Jesu i#bogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimogoobo difico guinodi ficu. Jaaboro ifico idasuno omoonisujinoco iguit#bo tadyojicuti disaa.*

35 M#ro ifico agai#bo ifico mitasuji. Jaanoti taajiguinodi, bu taj#bogo iijiguinodi icano ifico imitasuubo, ifico taajasuji. 36 ¿Nacu milli imijiruno miyaminaafi paryi j#n#je busumijeque gaayiciruubo ijeeb#co imitasuruva? 37 ¿Nacu minoodino fine jaadujiruubo ijeeb#co itaajasuqui? 38 Jaabadi cajaanihacho uuti, taj#bogojiti icano jisumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeebeti, bu tolliro uujoho Miyaminaafbadi Ifiivubo nucufeejei johono Guihirubi aivojiri itoomominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

1 Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, am#haico neehi: Jineeri jino iicamoti saatoho guivejejitahi Moocaani aivoji imityama asaanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

* 8:34 Sahaamefa#o noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque dici#bo tadyojicuti disaa.

² Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuhi seseene nitiminaati ca-jaatyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Masi migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito ijiibogominaa sihidi igutuumoro milli eneejiruno achahauneguiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuuhi. Jaanaa ihaimuufai fañoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijiibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeciurumo miñhaiñoobaco atyimecuutihini idibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Miñhaiñoobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeebebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miico jibuguuimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guivefeenetini siino ubuheetejino onono? noomoro. ¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jñhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¿Milli nacu Caatinihaamefaño uu-joho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miñro idaasuno icajiibo, jñhevecafetejiibo icano noono. ¹³ Miñro jino amñhaico neehi: Miyaano Elia saahinicuuhi. Jaaruuboco iimogobadi mooniimo diiboti Caatinihaamefaño: Jilli icajiibo unuucuubadi, nooboro.

Jesu Buheesuhi Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi ifutuumo saatoho ijiibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito uufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaucasimo. ¹⁵ Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinoociniuhi idillutuumo. ¹⁶ Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasihini? nooboro.

¹⁷ Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatihini. ¹⁸ Jilli fahijivaro diiboco agaayiciboro baavi gaññhicahi. Jaaboro diiboco iijiti jivaasecuo iinusuuboro igaiñooco ojisusuhicaabo. Jaadi diiboco sifañisuhicaabo. Jaanegui dijiibogominaaco tajibacurahi ihijico diiboti buhi igaññqui. Jaarumo fiivototihini agaññinoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi, jeedi fine amñhai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amñhaima icaji? ¿Mihachuta fine, amñhaico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiyubo. Jaaneri baavi cavinamaaiboro acutuubo iijiti jivaasecunoco gaññboro. ²¹ Jaanegui Jesu caanico dilluuhi: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. ²² Fiiva foova ihiji diiboco cijigaifaño, nifaihufaño icano gaññisuhicahi, ifuruubo diiboco

igaicaauqui. Jaanegui m̄haico d̄daasugoobo m̄llihacho m̄haidi mooni, nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachijji. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevat̄hi, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihivuuhi: J̄h̄hi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaan̄ci miyaaveguequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyam̄naa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ij̄ico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasut̄ino iji, uguubusut̄ino iji, ico uu-joho taj̄ibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño d̄cafutucuudino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ih̄iji agaihivuuboro diiboco siino v̄iv̄i v̄iv̄i miniiȳuhi. Jaadi diiboti iinuubo miguijavecubadi diiboco omoon̄hin̄uboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijavecuboro, neehicauhi. ²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaaȳciuboro diiboco gañ̄iyc̄iuh̄i. Jaaneri diibo julleveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu iijafa ij̄icafutuuhigo ij̄ibogom̄naa ijeevadi diiboco dillu- uhi: ¿Milliti jana m̄hai magañ̄iti tohimiti ij̄ico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ij̄imi ticovono iinotatihi. Jilli Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

Siino Jesu Iguijavejinoco J̄ibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañ̄odi fatyuuhi. Jaamoco m̄haiñ̄ooba agaajac̄inoco Jesu imuguut̄i, ³¹ ij̄ibogom̄naaco ij̄ibugumaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyam̄naafibadi Ifiivuubo miyam̄naa usefaño ac̄icafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano n̄jequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ij̄ibugurunoco gaajahicaut̄imo, bu idilluqui omoon̄irumo iguihicauhi.

¿Cajaan̄i Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi if̄futuuh̄i jaahe iicacudi Jesu ij̄ibogom̄naaco dilluuh̄i: ¿Jinejeque jana j̄ih̄aivi am̄hai ihiimaacasi- moro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito iimusut̄i: ¿Cajaan̄iji fine aivo m̄haiti imiyaabo? noomoro j̄ih̄aivi ihiimaacasiumaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acasīvuuboro fahuseeci motihaiti miim̄siici id̄ino iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaan̄ihacho am̄haiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinov̄i iminifotooboro famoocoro ijeecivequi, ³⁶ nooboro seemeneque ic̄iuboro diitofeenev̄i ficuuh̄i. Jaaboro tooseeque ihiib̄ciuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaan̄ihacho tamomoco imiyaavogomaño j̄ibadi seemeneque agaaȳc̄imo uco gaaȳc̄ihi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaaȳc̄ihi, nuubo ij̄ibogom̄naaco.

Mom̄naafi Iicat̄ibo Mojaagodi Iicaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Moj̄ibogom̄naafi, meeci, saafico m̄hai mahatyimehi dimemeri iimitino ij̄im̄ico buhi agavaracuuboco. Jaaru- uboco m̄hai m̄h̄bahi, m̄h̄haima igot̄ineguiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: M̄h̄bajirahana. M̄ro saafi tamo- mofañ̄odi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imit̄ino iima- j̄it̄ibehiica. ⁴⁰ M̄ro mojaagodi iicaabo mom̄naafi iicat̄ibo. ⁴¹ Jaanoti

* 9:29 Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

cajaatyohacho amiihaico Cristooto mihicaneguiiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayiciji.

Imitifaño Agañ#sujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaatyohacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomotu saseeque imitifaño agañ#sumoco aivo imijiruno guisibatyigabari icodaaheti mudujenimoro muuaifaño magañ#no. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agañ#suhachi quitic#bo buhi gañ#. M#ro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahuseecima diicaabo c#jigaiifaño ofoono tahi ufucuro ic#jigai ajabaavejiti#go, ⁴⁴ bu #joho icarumo echeemejiti#go icano. ⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifaño agañ#suhachi quitic#bo gañ#. M#ro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti fatihaicima idicaabo c#jigaiifaño gañ#cafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo #joho icarumo echeemejiti#go, ic#jigai ufucuro ajabaavejiti#go icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaall# ico imitifaño agañ#suhachi buhudaruubo gañ#.† Imijiruno Moocaani aivojifaño sa#maryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo c#jigaiifaño gañ#cafetejirahi. ⁴⁸ Tahi #joho icarumo echeemejiti#go, ic#jigai ufucuro ajabaavejiti#go icano.

⁴⁹ Jaabadi m#ro paryi famooro c#jigairi imuhunicafetejimo.‡
⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, ¿jinejeri dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanegui amiihai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeeb# mihicacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jiinijeri, Bu Perea Jiinijeri Icano Iguehi.

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinijev# Jorda onegueehi iicano jiinijevi. Jahi siino miyam#naa diibojaa igaiuuhi. Jaamoco j#beguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu J#beguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.

(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaamoro diiboco dilluvauhi #furumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amiihaico taj#bauhi? nooboro.

⁴ Jaanegui nuumo: M#ro Moise taj#bauhi jeevesuhaameque mahacimoro amiihai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: M#ro amiihaico Moise tolli taj#bauhi amiihai cuhufojeeb#ico aatyimeuboro. ⁶ Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifiivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. ⁷ Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunichi mogaima iminifetequi. ⁸ Jaamisi saafibadiro icanicuuhi. Jaamaño miimisici icacuutino saafirucu. ⁹ Jilli iicamaño Moocaani agataacucuunoco miyam#naa mudugaacucuudino, nooboro.

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno. ‡ 9:49 Sahaamefaño noono: Jaabadi m#ro paryi famooro c#jigairi imibachucafetefihi.

10 Jaadi jaahe iicacuudi ijibogominaa siino diiboco toonoditi dillu-
uhi. 11 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco
iicibo iticoniogohallivi ajeva imitico icihi. 12 Jaabadiro bu gaigo aijico
ejeevesugoro sifico atajevago tolliro ajeva imitico icihi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca
ijibogominaa toseejeque isivaumoco ibahicauhi. 14 Jaanoco Jesu
aatyimeuboro sifiratuuhi. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme
saahi fine mihibano. Miuro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono.
15 Miyantiro amihaihaico neehi: Jino seemene icabadi Moocaani aivojico
agaayicitiibo ufucu feejitihhi Moocaani aivojifaño, nooboro.

16 Jaaboro toseejeque ihibiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo.
Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi iji-
nafatyuuboro iguiino ememuivuuuboro diiboco dilluuhi: Idiimiibo
Jibogominaafi, ijinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma
iacui? nooboro.

18 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Mijoho,
nacu, iimiibo? Idiboro saafiro Moocaani iimiibo. 19 ¿Nacu gaajahi
Moocaani tajibajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino,
sitaaditi sicamañoco dibeguedino, bañisudino, diicaanimisico gaiji,
nooboro.

20 Jaanegui diibo nuuhi: Jibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco
uujoho imino moonicichi, nooboro.

21 Jaanegui Jesu emeciuboro diiboco gaijuhi. Jaaboro nuubo: Sa-
nurucu aivo dihimega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro
idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro
tadyojicuti disaa, nooboro.*

22 Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuuboro, idaasuno fuubo sihidi
inhibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gaijuhi.

23 Jaanegui Jesu ihuufococo emeciuboro ijibogominaaco nuuhi:
jivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono!
nooboro.

24 Jaaneri ijibogominaa sihidiro jabafituuhi. Jaaruna Jesu siino
diitoco nuuhi: jTaseeme, tihicani Moocaani aivojifaño ofoono!† 25 Miuro
sihidi jeevajitiruno camello januutupaajeri afatyono. Jaano janaanici
aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono,
nooboro.

26 Jaaneri imi janaanici ajabafituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana ca-
jaatyo fine taajajirahi? noomoro.

27 Jaanegui Jesu diitoco emeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi
jeevano. Jaanoti Moocaanidi sihidi jeevatino. Miuro diibedi jineje
itihinoba chahahi, nooboro.

* 10:21 Sahaamefaño noono: Diguijeve imohobujeque dicitibo tadyojicuti disaa. † 10:24
Sahaamefaño noono: jTihicani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono!

28 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: M̄ro m̄hai paryi mubusumijeque mejevesuhinimoro im̄ma m̄higuehi, nooboro.

29-30 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro am̄haico neehi, cajaanatohacho iijaco, inahabom̄ico, inagom̄ico, seejico, caanico, iseemeque, iijiniijeque icano taguiniodi, bu tahalliti taajasujibogoguiniodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jiiiniijehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabom̄haico, inagom̄haico, seejico, seemeque, jiiiniijeque icano idaasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niquejevi ifinijitino fiivoma icajimo icano. 31 Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejevamo iicarumo guinovi minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinovi iicarumo tusumi sihidi ejevamoti minifeteji, nooboro.‡

Jesu Igujevejinoco Siino J̄beguehi.

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32 Jaanaa j̄hairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu iijibogom̄inaaco imegavi s̄iguehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici id̄ino iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi iijibuguubo diibo idaasuno iicaujinoco.

33 Jilli nooboro: Memeeeci, jino Jerusalejaago mefeehi. Jahigo uujoho Miyam̄inaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatinim̄inaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco guijevefaño ohoovicimoro sihigootoco acijimo. 34 Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, j̄irebamaaijimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati guijevefañoti siino buheeteji, nooboro.

35 Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaumisiro diiboco nuuhi: Mojjibogom̄inaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.✧

36 Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli am̄sico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

37 Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

38 Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo am̄si toono magaajat̄inoco midilluhi. ¿Nacu am̄hai uujoho idaasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno iicajifaihuri uujoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro.§

39 Jaanegui: J̄hi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho initicafetejibadi miniticafeteji icano. 40 Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macas̄ivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo id̄imeguiiharo iimibachucinoco diito gaayiciji, nooboro.

41 Jaanoco saatoho iijibogom̄inaa uguubumoro Jacobomisijaago sifiratuuhi. 42 Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Am̄hairyo magaajacuuhi jiiinjeminaa aivojito iijiniijeque ataj̄ibafinoco. Jaamofeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyaminaaco guinonifih.

43 Jaabadi am̄haifaño tolli icajitino. Jaanoti am̄haifañoti sihidi

‡ 10:31 Griego iijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuv̄i minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuv̄i iicamo tusumi imegavi icaji. ✧ 10:35 Mt 22.20-28 § 10:38 jilli eneejiruno: ¿Nacu am̄si uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi?

ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeecebominaafiti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaanihacho amihaiñañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amihai jeeçivominaafiti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo, uco ijeeçivequi saautihi. Jilli uujoho ejeecivooboro miyaminaahallivi tafiico aacinofenedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jaanobuunati ifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu ijibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onoo ajashuno aatyimeutiibo Timeo achi jihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaaunoco agaajaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma iicamo saatoho diiboco: Illivequi, noomoro ibauhi.

Jaarunofaño janaaniciïviro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucivuboro: Diiboco mocoova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruuboro sefano ujulleveuboro Jesujaago fuuhi. ⁵¹ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Milli ico omooninoco dimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuuhi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti jihairi fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino ifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijibogominaatisiti miimiico galluuhi: Mofoo, oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi duujeciniiboco mihaiñooba diiberihi ñgotiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³ Jaanoti mihaiñooba amisico: ¿Collihi misinñhi? onoohachi, monoo: Mohaivojibo eneeneguiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeteuhi burrogayico guhugajinivi jahisivi jihaiñaño duujeciniiboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatoho tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momonñhi? ¿Collihi muburroco misinñhi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusumo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casivuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehuner jiihaico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaanoco iquitimoro jihaiña tatusuhicauhi.

⁹Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojibbo memeri asaabo. ¹⁰Imicani aivoji asaano; mootadi siicijeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejefa Hosana Moocaanico masahago! noomoro.

¹¹Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeecihaudi fuucuubo paryi ijjibogominaama Betaniavi mihijicuneguiha.

¹²Jaano sesevedi Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi.* ¹³Jaanaa tehesinoti atyimeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onooafisumi iicaufimaño. ¹⁴Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Mihaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitih, nooboro. Jaanoco ijjibogominaa guubuuih.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuuih. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimihumico anaajehicaumo icaganoco moonubo icano. ¹⁶Jaaboro imuguutibbo mihaiñooba siinoco toojafañodi acañunoco. ¹⁷Jaadi jilli nooboro diitoco jibeguehicauhi: Miuro Caatinahaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyuih, nooboro.

¹⁸Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicaaqui ituma ifehicauhi: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicauhi paryi miyaminaa diibo ijjibegueneri ajabafitehicaunoma iicaumo. ¹⁹Jaadi mihijicuneguiha Jesu tuucuumiti fuucuuih.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

²⁰Jaano sesevedi siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibacoconomaryo uchuumucunoco. ²¹Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci mojjibogominaafi, mee oono higuerahoco ijoho afajjahincho chuumucuih, nooboro.

²²Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaanico mimiyaavogo. ²³Miyanotiro amihaihaico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedenenere muuaifaño difoo, onoomoro agalluhachijji tolli icajino. Jaamo ijeebifañodi guucibatimo jino onoobadi iicajinoco imiyaavogohachijji onoobadi icajino. ²⁴Jaanegui amihaihaico neehi: Paryi Moocaanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachijji amihaidi tolli icajino. ²⁵Jaamo bu Moocaanima mihimaasumi cajaatyomahacho imitino mihicahachijji diitoma mihimibachusihachijji niquejefaño iicaabo amihai Caani amihai imitico buusuji. ²⁶Jaanoti mihimibachusitihachijji amihai Caani niquejefaño iicaabo amihai imitico buusujitih, nooboro.*

²⁷Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuuih.* Jaadi Jesu templojafañodi igoboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu

* 11:12 Mt 22.18-19 * 11:26 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. * 11:27 Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

tomaño quillahuto icamo diibojaa asaamoro ²⁸ diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri #joho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿M#joho ico tomityaco jilli mooniqui aacineri? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu tolliro am#haico dilluji. Jaanoco uco mihiimuhachiiji, am#haico neeji comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihiji cuucatiojiu? ¿Niquejejaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiimusu, nooboro.

³¹ Jaanegui sanomiro noocasihicauhi: Niquejeoji munuuruva du m#haico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotih? neejiruubo. ³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguimoro. M#ro paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agaajauneguiha. ³³ Jaamoro: Magaajatihi, nuumo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujoho am#haico jilliti moonihi eneejiruno, nooboro.

12

Limitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticoniuhi siinovi oovici#boro ij#buguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifaño abasuuboro toonocohallidi mecuniuhi, bu ifafaihuco #icijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeeneti torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco iteemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhiniuboro sihi tehesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco d#cito, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayiciumoro ahaamihicaudi bot#boco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaiti agafucuhicaumoro diiboco aivonoono eneehicaumoro bot#boco galluui. ⁵ Jaaneguiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aam#umo, jaanoti saatohoco gaisiraiciumo icano.

⁶ Jaanobuuna saafirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijiubo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bociguejimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masi miguijeniqui. Jaadiji m#hai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayiciumoro guijeniumo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi ga#numo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluui: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? M#ro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecithiica Caatinihaamefaño jilli onoonoco?

Guisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco ithisumoro ga#nhi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icih toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivoj#bo Moocaani eetavehi. Jaano aivo m#haidi sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui mooniumo diitoco eneejirunoco siinovi oovici#boro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyaminaaco iiguimoro diiboco ejeevesuumoro fuucuumo.

13 Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomioto, Herodianomioto iicamoco #furumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui.✠ 14 Jaamo asaamoro diiboco nuuhi: J#bogominaafi, ijoho miyaminaa onoonoco jeecivotiibo miyaabo idiicanoco mihai magajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicinifinoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani j#haico miyanotiro di#beguehacahi. ¿Naa #idi imino Cesar ajaadusunoco ma-jaaduno? ¿Nacu majaadujitih? noomoro.

15 Jaarunaa ibañifiira jeeb#co agaajaciuboro diitoco nuubo: ¿Collihico uco minisuihi? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciQui, nooboro.

16 Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu mijoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

17 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

18 Jaanaaca diibojaa saatoho saduceomi iguijevecumo siino buheetejitihi onoonicimo asaamoro diiboco dilluvauhi:✠ 19 J#bogominaafi, Moise mihaidi jilli caatinuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevehachiji inahabo ifbaijigoco #c#b#oro inahabobuuna eseemevase caani momofaño icaji, nooboro Moise. 20 Mi#ro saatohoti sano nahabomiro icauhi sahuse juugahuseti miimisii#i idiimo. Jaamoti saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevati#b#oro guijeveuhi. 21 Jaanegui saafi inahabo ifbaijigoco icuhi. Jaaruubo tolliro seemevati#b#oro guijeveuhi. Jaaneguiiha bu alliv#oobo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. 22 Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevautihi. Jaano nijequeti bu tolliro diigo guijeveuhi. 23 Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine famooro diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

24 Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Jilli amihai mitihivehi Caatinahaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaajatimaño. 25 Mi#ro guijeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitih niquejefaño iicamo toomominaabadiro icacuujimo. 26 ¿Nacu toono guijeveaminaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amihai memecitihica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimauhi imoho ijigaunofeeneti? Mi#ro nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivoj#bo, nooboro. 27 Jaamaño Moocaani guijeve aivoj#bo icatino. Moocaani ubuheeme Aivoj#b#oro. Jaamaño aivo amihai jilliro guiraano mitihivehi, nooboro.

Aivo Imiya Taj#ba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

28 Jaanaaca saafi caatiniminaafi gaseuhi diitoma ihiimaacasinoco ugu-ubuuboro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo taj#bati aivo obocino? nooboro.

29 Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya taj#ba jino; muguubu Israel id#b#oro saafi#ro Mohaivoj#bo Moocaani. 30 Jaabo Moocaani Dihaivoj#b#oro gaiji paryi dijeeb#maryo, paryi difimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya taj#baji.

31 Jaano alliv#ono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difiico agaij#badiro, onoono. Chahano sataj#ba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

✠ 12:13 Mt 22.15-22; Lc 22.20-26 ✠ 12:18 Mt 22.23-33; Lc 22.27-40

³² Jaanoma iicaubo icaatiniminaafi diiboco iimusuhi: Jiihi jiiibogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiuro Moocaani iianoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. ³³ Jaaboco magaijino paryi mojeebimaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magaijino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaumoro jeecivonoco ifajicivivi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocanico, bu sitaaco icano magaijino imino fanoo janaanivivi, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jii, tehesitii ijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro miihaiñooba siino diiboma dillamaaicuutihii igutumaño.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani iijafaño ijiiibogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatiniminaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Miiro David icaruubo Moocaani Gaijafenedi ihiimaasumi nuuhi:

Mohaivojiiibo Moocaani Tahaivojiiibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco ditihaiiguino uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiiibo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyaminaa iicaumo imono guubunivihicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ijiiibogoobo neehicauhi: Iicigusuno mihica caatiniminaati, oono caamovonoono gaachehunoma iigomoco, goohasinofeenevi aivo imino idillunoco iimoyicifimoti.* ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujovicamaaifimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udumitii cimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocanima iimaanivimo sitaaco ibañoiqui. Jaamaño guiraajino aivo ciijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

⁴¹ Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani iijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igicinimañoti iifinivihicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidi inihibamima iicameheje guiraano jicuhicauhi. ⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijeegayicico jiihacuvauhi miiidino ijaada iicajecico. ⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ijiiibogominaaco ocoovauboro nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumoo janaanivivi aivo ficuuhi. ⁴⁴ Miiro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti aciihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifinisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijiiibogominaafi nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, bañifiira guisibano bañifiira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivivi, siibahallivivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

* 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

3-4 Jaadi fuumo Olivohono iicagajijaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacobo, Jua, Andre icamo toovono dilluuhi: Mihimeguehi mihaico idibogonoco cusu ijoho onono iicaji. ¿Milliti magajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

5 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esiciniino mihica mihaifnooba amhaico bañidino. 6 Guiraaajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

7 Jaabadiro bu minaano jibogonoti muguubusumi, imucugai ñihicunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaarun toono inijequeevacuujino icatino. 8 Miuro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idaasu iicajino iticovano.

9 Jaasumi amhai ifico magaihuini amhaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amhai uco mimiyaavogomo tajibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco mijibeguehi.

10 Miuro jiinije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faajiinjeriro jibogocafeteji.

11 Jaasumi amhaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneeki? noomoro mehesamaaijirahana. Tolli iicacuudi Moocaani amhai jeebifaño ificuunocoro monoo.

Amhairyo mihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amhaifañoti iimaaji. 12 Jaasu inahaboro inahaboco igaicaaqui aciji. Jaabadiro bu caaniro iseemenequeji iseemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicaaqui icano. 13 Jaasumi faaboho amhaico jibeveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaaubo taajaji.

14 Miuro Moocaani iimaajibogominaafi caatinuhi: Johono imitino idicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacuutinoco mahatymecuudi, aameque mihifinichicamo magaja. Jaadi Judeo jiinjeri mihicamo ifagajinojaa magacini.

15 Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri mihicahachijji miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco mihiciqui. 16 Jaanoti bu buhi faguifaño mihicamo amhai gaachehuco mihiciqui jaahevi muhumidino.

17 Jaanoti, ayi, fine idasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo?

18 Jaanegui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje sicurasumi gaatimo mihicahi. 19 Tusumiji sihidi aivo idasuno mihicaji fucuje icaji jiinijeque Moocaani ifivusuunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujithi.

20 Jaafucujeque Mohaivojibo ibaaretutiruva tusumi iicajimoti mihaifnooba taajajitirahi. Jaaruubo tufucujeque baaretesujiibo itaadimo diibo iciumo toono idasunoti itaajaqui.

21 Jaanoti amhaico saatoho: Memeeci jaani Cristo, memeeci jaadi Cristo, onohachijji: Miyaano meneedino. 22 Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaajibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanonoco eetavejimo niqueje mitya ijinobadi iicanehejeque ifurumo miyaminaaco ibañiqui, bu Moocaanita iicacuurumoco ijishitachijji bañijimo.

23 Jaanegui amhai mityano mihimibaicinicu amhaico jino uujoho imegaviro jibugucuuhi, nooboro.

*Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuboo Siino Asajino.
(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)*

24-25 Jaasumi toono #daasufucujebuunati nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicujitih, bu meeciri niquejefañoti aifeji, paryi niquejefaño iicano mitya maryibaji icano. ²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufaifeededi sihidi mityama, tahaivojima icano asanoco. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco atajibamo tañanitamoco igaiyicijimo fahigovati jiinijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higuerahotiro magaaja m#ro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunichi. Jaanoti ficaba ifiiticunoco magaajanichi. ²⁹ Jaabadi amihai magaaja paryi fanooro jino uujoho onoono iicanoco mahatyimecudi mehescinicu jiinije ifinijino ifiiticunoco. ³⁰ Miyanotiro jino amihaiico neehi, paryi jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo guijevetimaacaro. ³¹ Niqueje, bu jiinije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onoono sicamañovi fatyejitih.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco mihaiñooba gaajatih. Moocaani toomominaa niquejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatih icano id#boro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui amihai mihimibaicinicu toomomoro magaajatih ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesino ifeequi iicojiminaaco idudicamaajeque aaciboro iguhugaco ofoonobuuna saafico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejihiica. ³⁵ Jaanegui mihimibaicinicu magaajatih aivoj#bo cusumihacho agasejinoco ijicuvibahacho, fucufeenevibahacho, catava oj#beribachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui mihimocisu amihaiico imimañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino amihaiico onoonoco famoocoro neehi mihimibaicinicu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucucirucu Pascuaco eheetavuujino iicauno, bu ijicutaama achahano maahuno j#baimoco eheetavuujino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo guinehicauhi millihacho #furumo sicamañoco abañimoro toonohalliti Jesuco igaicauqui. ² Jaarumo neehicauhi: J#baimofa momoonijitih miyaminaa ñaavotimo iicauqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari fojohoma Simon iicaubo ijafa icauhi. Jaabo imachuqui acas#vuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefaño facicifaihu nardo onoofaihu gatyuuci sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuugoro ifacicifaihuco Jesu nigaihallivi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho tomañeri iicaumo isifiratumoro noocasiuhi: ¿Collih oono facicifaihu bañamaaiquifetehi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanicivi manaajemere #daasufiimoco mahacitanoco, noomoro diigojaa sifiratumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collih macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ #daasufiimo fahijivaro amihaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho amihaima fahijivaro icajitih. ⁸ Ajaamo id#goro imino uco moonih tafico afacicisugo

cihohjifaño icicafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro amihhaico neehi: Cucahacho fahigova jino taajasujibogoco faajiinijeri ijibogohigo tolliro jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca Juda Iscariote onoobo, ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idiimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emecitoobo diitoma ihiimaaboro Jesuco diito usefaño ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicauhi.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ijibogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui ijibogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi iciñuuri nifaihuco asatyoboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo ijicafotojaoboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañ tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi amihhaico ifusujibo guiraamecu caamovohi icamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo mihaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui ijibogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamisi atyimeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi I Pascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica ijicuuvi Jesu ijibogominaama fahuseeci motihaiti miimisiici idimoma gasevauhi. ¹⁸ Jaamo amachumo gicinumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amihhaico neehi: Jino amihai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi idaasvuumoro diiboco saafiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amihai fahuseeci motihaiti miimisiici idino mihicamoti saafi uuma butajefaño maahuco efeeyacuubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinhaamefaño uutí onoobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo feehi. Jaarunofaño idaasucani icajiiubo uco aaciibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuutibo iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro Moocanico graciaco aciuhi. Jaadi iquisiciuboro diitoco aciubo: Ifaaji, mamachu. Jino tafi, taahucu icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaayiciubo. Jaanoco tolliro graciaco aaciuboro ifuuhi. ²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono. ²⁵ Miyanotiro amihhaico neehi: Siino aducujitíhi jino vinofaihuti jari bofaihuti Moocaani aivoji icadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo. 27 Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amihai uco mejeevesuji.* Miiro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranamaaiji, noonoro. 28 Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

29 Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitihii, nooboro.

30 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifoooci catava ojitiibaacaro mifoooci, safo icano uco agaajaruubo uco tuunamaaiji, nooboro.†

31 Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa iima iguijevehachiiji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaaijitihi, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

32 Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaanima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

33 Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi iidaasuvuuboro ataafiraruhifico. 34-35 Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebi sihidi uco iidaasuhi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro mifitafotomoro mihiha cigatimo mubuhée, nooboro Jesu janaaniciivi ufuboro jiinjehallivi ajavuvuuboro Moocaanico dilluubo toono iidaasuno iicaujineri iidaasuno icatibo iicaqui. 36 Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova idi sihidi jeevatihii. Jaanegui jino iidaasuno iicajinoti uco taajasu.‡ Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro.

37 Jaadi ijibogominaajaa asaabo cigaumoco atyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetihii? 38 Moocaanima mihiimaamoro mubuhée Satanasi amihaiico inisunofaño jaamo aacototimo mihihahi. Miyaano amihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai alli ifi niinovahi, nooboro.

39 Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. 40 Jaadi siino asaabo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaalliino iicacumaño. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo. 41 Jaadi siino asaaboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacifafetejino. 42 Jaaneguiiha magañivomoro masigucu, mee oono uco aacivaabo fiiticuuihi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

43 Jesu iimaabaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimisiici icamo iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saamo miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. 44 Jaabo diibo

* 14:27 Sahaamefaño janaaniciivi jilli ficuumo; Jifucu, onoonoco. † 14:30 Sahaamefaño ficuutimo: mifoooci ojitiibaacaro, onoonoco. ‡ 14:36 Griego ijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noonoo.

aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jibuguuhi diito igaajaqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco cuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayiciumo isatyequi.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuui. ⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai tatyicovodi masaahi nisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? ⁴⁹ Miro fafucuvaaciviro amihafeenevi Moocaani iijafaño icahicahi jibogooboro. Jaaruuboco du magaayicihatih. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño onoono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Sicafefi Agaabo.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuriro miniciniibo. Jaaboco gaayiciumo. ⁵² Jaarunaaca igaachehuco ejeevesuhiniuboro sicaibo gaabo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi. ⁵⁴ Jaanaaca Pedro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo sacerdotemi miya aivojibo goohasifeeneri casivuuihi sacerdote toomominaama cijigaiti efeemeubo.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guiinehicaurahi sicamañoooco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautih. ⁵⁶ Fiivaamo sicamañoooco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautih. ⁵⁷ Jaanaaca saatoho agañiivuumoro diibohallivi sicamañoooco bañiuihi: ⁵⁸ Mihai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifiimi usetio eetavotajaco acallajaniiboro mifucuci, safucu idinotiro boojati boobaniji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofaño diito jibogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautih.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivojibo famoofeeneti agañiivuumoro Jesuco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutih? ¿Jinejeque nacu jino iti dihallivi ijibocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusutiibo. Jilli llivi moonicinihicauhi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojibo dilluuihi: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jih, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniiboco, bu ufucuniqueje aimuufafeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶³ Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojibo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collhiica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyicicuujiirahi? ⁶⁴ Mee, amihairyo muguubuuihi Moocaaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli amihaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco gujivejiibo, noomoro fañusuuihi.

⁶⁵ Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijirebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganicahicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jibogominaafi idiicahachijji gaajaci: ¿Naa mijoho ico ganicahi? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauhi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Jaanaa Pedro guino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojibo jeevivominaago agaseugoro ⁶⁷ cijigaijniri efeemebe iicauboco aatyimeugoro diiboco guenene ihifinichicaugoro nuugo: Ijoho bu tolliro Jesu Nazareoboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatih, bu ¿jine-jetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehiniubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaró catava ojicuui. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino digo diiboco emeejugoro tomañeri iicaumoco neehicauhi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunatiro bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ijoho diitotobo Galileaobo idiicamaño, noomoro. §

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi jibacasiiboro ihimaaubo Moocaani mofañodi ooviciboro: Gaajatih uujoho diiboco diiboti toono mihi-imaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifooci ojubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojitiibaacaro siino mifooci, safo idino uco tuunamaaji unuunoco esafutuuboro taacuubo tsumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaiuuhi paryi fagominaama iimaacasiqui. Jaamoro Jesuco sisiciniboco asatyumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa ijoho judiomi Aivojibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jih, ijoho toono onoobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallivi iimitinoono jibeguehicaui. ⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluuhi: ¿Ajashuno aivo diimusutih? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi jibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutineri Pilato sihidiro eetyehicaui.

Jesuco Guijevafaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jibaimosumi civojaminaati saafico miyaminaa idilluuboco sinaayuhicaui. ⁷ Jaanaa Barraba onoobo civojafa icauhi sano ihaivojitohalliti saatohoma omoonicasuhigo miyaminaaco agaicaaunohalliti civojaniubo. ⁸ Jaanaa imiyaminaa asaaumoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jibaimosumi omoonihicaubadi imooniqui. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco amihaidi isinaayunoco? nooboro.

§ 14:70 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Diitobadi idiimañaño, onoonoco.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquivomoro aaciunoco Pilato agaajauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajiniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluui: ¿Jana milli judiomi Aivojibo amihai meneehicaaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaaniviro coovadiivuui: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasiminaa satyuuhi aivojibo iijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryi ihamocasiminaaco iigaiyiciumoro gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco jihacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuutunoma iicanoco aafeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo sahaomoro: ¡Imino dica judiomi Aivojibo! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri iinigaiti gafucuhicaumo jirebamaaimoro iguiino ememuivomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jilli diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco jihacuuchehuco ujujuyaacuumoro jari imiya gaachehuco jihacuumororo diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaubo tomanodi fatyuuboco ocoovaumororo Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaipaajebai eneejiruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facicifaihuma vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi diiboco etetecucuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaimoro: ¿Naa cajaan cochehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagotirehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi. ²⁶ Jaamoro toonohalliti diiboco omoonunoco iguijeve imohovi inigaihalliti acaatinuumoro ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJIBO, onoonoco. ²⁷ Jaabo uufocovi bu tolliro miimisiici nanivaminaatisico tetecuumo saafico imiyanaagonovi, sifiico inaninaagonovi icano. ²⁸ Jilli Caatinihaamefaño onocinino nijequevauhi; iimitifimofenedi oovocafutuubo, onocinino.*

²⁹ Jaanaa tomanodi afatyumo Jesuco ihibamoro ihuseneque gavaracuumoro hibajirubadi icano inigainocoro garya, garya omoonihicaumororo neehicauhi: Ajaanivahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edeetavejiruubo. ³⁰ Eneecata hro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo edejecumo noocasihicauhi: Sitaaco naha atajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi

* 15:28 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ifiicoro taajasunoova. Miyaano ijoho Cristo Israel Aivojibo idiicahachii; jisu diguijeve imohoti niito, maatyimemere ico mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucinimisi diiboco gububusuhicauhi.

³³ Jaanaa gadiçiba paryi jiniije cívono iijuihi. Jaano jari sano iijicuuví imohonohalliti nihiba icaaboví seseveuhi. ³⁴ Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iijiri gaihivuuhi: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihi iicanoco iimitino aivofaihufañó ichimayaacuuboro imei nijequeví ificuuboro Jesu iijifaño catejeruuhi. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahatyimequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyigaba agaihivuuboro chuumucuuhi.

³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboociniu chehu gaachehujetuno feemene iicano gallivuuhi sanoodinociro nijequeti sano baavi.

³⁹ Jaanaa ihamocasiminaa aivojibo Jesu imega julleecinunaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Miyanotiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadiro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinicihicauhi. Jaamofeneri icaumo Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeecivomoro diibo dojicuti efeehicaumo. Jaabadiro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalemí diiboma sano ufuumo.

Jesuco Içiuuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuunaa imibaivofucusumi judiomí jaguisifucu imegaví iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tolliro etemehicaubo asaaboro iguitibo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifiico dillutuuhi. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasiminaa aivojiboco coovauhi idil-luqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivojibo ijibugunegui jari Joseque Jesu ifiico Pilato acisuuhi. ⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifiico iniitusuuboro tochehuri mibociuhi. Jaaboro guisigajifaño seedicinihojifaño icuboro iguhugaco guisibatygabari fabaacuuhi.

⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onoogo, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi icinoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomí jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedí Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifiico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevedí tohojiví ifutuumo nihiba iinucuberi. ³ ¿Mijoho mihhaima iguisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasi-moro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafehi sesechehu caamovochehufa jiciniibo imiyanaagueneri giciniiboco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amihai Jesu Nazareoobo etete-cucafetehiniiboco miguiinehi. Buheetecuubo chahacuubo jineeri. Eneecau, memeeeci jino diiboco ificuhinimañoooco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ijibogominaa, Pedro iicamoco mijibogoto amihai imegavi Galileavi fuucuubo tahi diiboco mahatyimeji amihai unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi igutuomoro tohojiti gaumo jiterere. Jaamoro ajashuno mihaiñooobaco jibugutuumo sihidi iguiumaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.**

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Jaanaa fucuro mihai jaguisifucu iicauno sesevedi ubuheeteubo ticoniuhi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti miimisiici idimoco ijimico agavaracuugovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco jibugutuuhi. ¹¹ Jaano Jesu ubuheeuno diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucuurumo miyaavuguutuhi.

Jesu Jafeveuhi Ijibogominaati Miimisiicivi.

(Lc 24.13-35)

¹² Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi. ¹³ Jaanegui uhuumiumisiro saatoho ijibogominaaco jibugutuumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

Jesu Ijibogominaaco Minisuhi.

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebiihalliti buheetecuuboco aatyimeumo ijibuguuonoco imiyaavuguutinohalliti iibaubo. ¹⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Faajiinijeri mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fano miyaminaaco mijibogo. ¹⁶ Jaanoco imiyaavogooboro initisuquimaalbo taajaji. Jaanoti imiyaavogotibo taajajitih. ¹⁷ Jaamo uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi ijimico gavaracujimo, bojiijeri iimaajimo, ¹⁸ ihusenefa jiiinimomico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitih. Jaabadiro iguihuvamohallivi ihuseque ificuumeri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Feehi.

(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

¹⁹ Aivojiiibo Jesu jilli ijibogominaama ihiimaahicauno nijequeti gañiivuubo niquejefaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufuomoro taajasubogoco faajiinijeri jibogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojiiibo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauhi niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoonihicaunofenedi.

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficuutimo. Jimañoviro ifotono.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatiniujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti jibugumoco amusuuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi idi agaijibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jibeguehicanoco.

Moocaani Toomominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifiivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoobo, Abia onoobojaagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onoogo Aaron iyaachimihai cuumiminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajibauboro unuubadi. Jaamaño mihaifnooba diitisico milli neehicautihi. ⁷ Jaarumisi iseemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi iicacumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamoto Moocaanico ejeevifufucu iicauno. ⁹ Moocaani jeevivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofooboro Aivojibo Moocaani imefeenevi aimoguijico ijigasucui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihiimaauomo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toomominaafi Zacariavi jafeveuhi fañoojavi aimoguijinoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Zacaria, diiguetedino, Moocaani guubucui diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseeque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivofaihunoco adujitibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seeji jeebifaño icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuumiminaaco sihidi uumisujibo dojicuviro Ihaivojibo Moocaanijaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojibo Jesu asaajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico iseemema sajeebii ificucui, bu tolliro iicajisufimoco: Jii, onoonoco igaajasucui. Jilli imibachujiibo miyaminaaco Mohaivojiboco igaayicui, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluui: ¿Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajibanoco omoonifiibo. Jaabo uco galluui ico jibeguequi jino imino jibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotibo idicaumaño dihiimaa ico buuji. Jaaneri iimaatibo diicaji guenenene toosee ifivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toojafañoti diibo goovano iinutineguiha. ²² Jaaruubo

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

tahigoti ihiinuudi iimaacuut#bo. Jaanoti gaajaciumo toojafaño Zacaria gaijaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi icano ihuseriro j#beguehicaubo ihiimaacuutimaño.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejeecivuujifucu afatyunobuunati fuucuubo ijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi ijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutih i Aivoj#bo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi J#beguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaunobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluui itoomominaafi Gabrielque Galilea jiinije cuumi Nazare onoocuumivi, ²⁷ gaifiquehi agaajatigo bagocaja Maria onogoco imeecitequi. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivoj#bo Moocaani #ma icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecui. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifiico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivoj#boti iheedebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico taji#baji. Jaano ufucuro finijitih i, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Maria dilluui: ¿Milli jaano icajirahi ujehehi-icaduhu tajevatih i? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufaibadi. Jaamaño #ti seemene ifiivosee ijeevadi Moocaanidi ficufafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuurugo. Jaagoco achiba enehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba id#no icacuui oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje itih#no, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivoj#bo Moocaani j#jovogo. Uco onoobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuui.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumi-jaago. ⁴⁰ Jaago Maria Zacaria ijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuui. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubuusumiro ijeeb#faño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuui. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gai-goomihallinoocivi tolliro diseemeneque imino mooni#bo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejevaticogoco Tahaivoj#bo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubusumiro taseemene iimooboro tajeeb#faño maryibahi. ⁴⁵ Imicani #joho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivoj#bo enehinibadi #ma icajino, noogoro.

46 Jaanegui Maria nuuhi: Tajeebiima Moocaanico imehi. 47 Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyaaajasuminaafivi, 48 Moocaani uu-joho #daasugo ijijovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro paryi#cono miyaminaa fahiijivaro iicamo uco: Imino iicago, neeji, 49 Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiibo. 50 Jaaboco famooro agaijimoco fahiijivaro #daasugoobo. 51 Sihidi jeevanoco mooniibo. Guinon#bo ifiicoro: Mityahi, noomoro iicamoco. 52 Imityafiirumoco guinov# niitusuubo. Jaaboro ijeeb#no s#icuno iicamoco sihidi ejeevamoti ficuubo. 53 Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inihibamivamoco sicaihusejema galluubo. 54 Ijeecivominaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeeveti#bo diitoco #daasugonoco. 55 Mootadi Abrahamco iseemema fahiijivareji unuucubadi, noogoro.

56 Jaadi Maria guenene icauhi Elizabema minihibaci, sanihiba icano. Jaanobuunati jari uumiugo ijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiivuuhi.

57 Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevaujino. Jaago gaifico seemevauhi. 58 Jaanegui ifitino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijiunoma iicaumo. 59 Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momonujirahi caani Zacaria momoco. 60 Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

61 Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collihica? Diyototi chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

62 Jaanegui caanico dilluumo uguubuti#neguihahica ihuseneri caani omomoninoco igaajaqui. 63 Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatinuhi: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeuhi. 64 Jaasumiro ivi Zacaria jari siino iiji jafeveuhi. Jaaneri ihiiamauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. 65 Jaaneri paryi icojineri iicaumo sihidi jabafiituuhi. Jaanoco paryi Judea jiinije gajineri j#bocasiumo. 66 Jaanoco paryi uguubuumo esamaahicauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivoj#bo Moocaani miyanotiro tooseque imino omoonineri.

Zacaria Masi.

67 Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficin#bo iimaauhi Moocaani diibo jeeb#faño ificuunoco nuuhi:

68 Jaafa imocin#bo israelmi Aivoj#bo Moocaani. M#hai diibo cuumiminaa mihicamojaa asaaboro m#haico taajasuubo. 69 M#haico aci#bo sihidi jeevaabo Motaajasuminaafico ijeecivominaafi David iyaachimihafañoti. 70 Tolle nuubo iimimo ihiiamaaminaafeenedi s#icijetiro: 71 M#haico mominaafañoti, atajasujinoco, bu paryi m#haico ij#heguemeti icano, 72 tollirovaha bu moheedetemihaihivico: #daasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. 73 Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: 74 M#haico mominaati atajasujinoco, diiboco mejeecivequi #hichugotimo, 75 imino ijeevadi mofino diibedi icacqui j#jehallivi mihicanohachuta.

⁷⁶ Jaanoti ijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojibo imega ijahaico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igaajaqui mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi idaasugooboro mihaico acihi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucu niija iicafucu nihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹ Jaabo seseeqe sivaji civohigo iicamedi, guijeve civoguiino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco sagueji sajeebi icano jhairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebi sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sicaihigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifico jafeniubo.

2

Jesu Fiivuuhi.

(Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivojibo Augusto onoobo tajibauhi paryi jiinije miyaminaaco iheevequi. ² Jilli ohoovonoco ticoniimo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivojiboti icaunaaca. ³ Jaanegui famooro fuuhi iicumijejaago tahi imomonoco icaatiniqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiinjeti Nazare cuumiri iicaumañoti Judea jiinjevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuuhi, Jose diibo iyaachimihai cuumioobo iicaumaño. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui aivucuuhi. ⁷ Jaago iticonioseque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro faiji iibañeri ejeebunohallivi tooseque siucaruuhi miyaminaa icigafija diitisivi ifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiitijisuno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico ootomomo. ⁹ Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojibo Moocaani imi diitohallidi aricuno achiciuhi. Jaaneri sihidi iguiumo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, amihaidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachiji fiivoobo amihaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojibo Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneque gaachehubaryuneri minicinisee faiji iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomominaa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ ¡Imicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiinjehallivi gaifimi diibo onoobadi imino iicamo sajeebi iicajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefaño ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masigo Belenjaago jino iicanoco memecitequi Aivojibo itoomominaafeenedi mihaico jibogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atymeteuhi Jose, Maria, bu seemene faijihuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jibuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti jibuguumoco.

18 Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. 19 Jaarunoco lliivi Maria ijeebiiifañodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. 20 Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuui. Moocaanico agaijimoro, imehicaui uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco ijibugubadi icauneguiiha.

Jesuco Templojafaño Ifusumisi.

21 Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoniumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

22 Jaanobuunati Moise tajiba onoobadi ifico iimibachufucuva iifniudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojibo Moocaanidiro ificuuqui. 23 Jilli mooniumisi Moocaani tajiba jilli noonoro acaatinicininguiiha: Paryi gaifiimi iticoni ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneeneguiiha. 24 Jaaneguiiha fuumisi Moocaani tajiba onoobadi, iicanoco jeequivo asimico ficutumisi: Namuduucumisi iicahachijji, nimiihumisi iicahachijji onoobadi iicanoco.

25 Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeequivoobo teemehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco. 26 Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauhi. Jaabo diiboco jibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. 27 Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiba onoobadi imooniqui. 28 Jaaseeque Simeon ihiibicuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

29 Aivojibo, ivi sajeebii jaafa chuumucuui. Daatyimesucuui uujoho dijeecivominaafico unuunoco: 30 tahaalliri imino atyimecuui taajasuminaafico 31 paryicino miyaminaa imefeenevi ificuboco. 32 Diibo seseehachici. Jaabo israelmi iicatirumoco achicijibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujibo, nooboro.

33 Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafiitehicaui. 34 Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jiisee seemene icahi diibofenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aafimo finiji. Jaanoti saatoho taajaji. Jaabo jibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho jibhegejimo. 35 Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeebii nofaño esamaaino. Jaanotiji idi paryi toono aamigari dijeebico miqiticibadi jeevajino, nooboro.

36 Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onoogo; Famuel onoobo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci idinoro aijima icaugo. 37 Jaanoti jisumi ochenta y cuatrodino ficabava icacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigocuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeevehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo. 38 Jaago tahi iicaujojaagovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi jibuguugo paryi famooro Jerusale miyaminaa ataajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojiĩbo Moocaani tajiiba onoobadi omoonihicaunoco iimivuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea jiinjivi iicuumi Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moonihicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicauhi Pascua jibaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahiijivaro tojibaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhi seejimisi gaajaciutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutineguiiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguunutuumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu icano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajiiba gaajaminaafeeneri giciniiba icauboco. Jaaboco diitoco uguubuniboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihidiro jabafiitehicauhi, sihidi diibo agaajaneguiiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Besha, ¿collihi misico jilli moonihi? Diicaani, uujoho icano gaihuinimisiro ico miguiinehichi.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaa-jatiji Guihirubi iijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicauhi. Jaarunoco seeji lliivi ijeebifaño ficuhicauhi. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicauhi ifiiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gajihicauhi.

3

Jua Nitiminaafi Jibeguehi Sicaihigoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onoobo fahuseeci satihai icano ficabava aivojiboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiboti icauhi. Jaanoti Herode onoobo* Galilea aivojiboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Tracnite onoojiinije aivojiboti icauhi. Jaanoti Lisania onoobo Abilinia jiinije aivojiboti icauhi. ² Jaanoti Anas onoobo, Caifas onoobo icamisi sacerdotemi aivojitisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijibogoco aciui sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoojiniidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro amihai eedehefifico mejeevesucu amihai imitico ibuusuqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatinuno:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojiĩbo jiihaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabano, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jiihaifño ciryu ciryu iicajije ticuvusucafeteji.

* **3:1** Herode Imityaabo onoobo Jesu ifiivusumi iicaubo chuumucuuhi. Jaaneguiiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

Imitijije imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jinijeminaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifico initsuqui asaamoco neehicauhi: ¡Amihai jiniimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Mijoho amihaiico jibeguehi inihicuno ifiitivonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amihaiti, amihai eedehefifico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Mihai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amihaiico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onoovaho quiticafeteji cijigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo cijigaifaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluui: ¿Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuuhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo inoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initsuquimaaivaumo. Jaamo Juaco dilluui: Jibogominaafi, ¿milli jana mihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluui: ¿Jaanaa mihai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuuho: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatohohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumiticidino. Jilli amihai dudicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaahicauhi sicujeebije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amihaiico nifaihuri nitihi. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gajjari, cijigairi icano initijilbo. Diibo tajanaanici sihidi mityahi diibobadi uujoho jeevatihii. Jaamaño conovaha bu diibo tihaiipaaje dujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuui trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagaañooco ficujiibo ijafaño. Jaanoti iimeehunoco ifinijitino cijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiniboro Jua miyaminaaco jibeguehicauhi iimino jibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojibo Herode onooboco iibaubo Herodia onoogo inahabo Felipe taabaco udumiticunohalliti, tolliro sihidi iminootino omoonihicaunohalliti icano. ²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua initihicausumi, tolliro bu Jesu nitisuquimaauihi. Jaabo iteehifañoti ihiiinuuboro Moocaanima ihiimaanaa niqueje faayacafutuui. ²² Jaanofenedi Moocaani Gajja foovono niituui diibohallivi nimiihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusunono niquejefañoti unuuno: Iijoho Agaijibo Taseemene, Iiri sihidi imo imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetemihaiti Ijibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onoobo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose. ²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficinibo Jordan onoohifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihigovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiboco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachijijiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitih, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco ifusuubo goovanogayi paryi jiinije miyaminaa cuuminoco. ⁶ Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajibahi uujoho gaayicuihi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. ⁷ Jaanegui taaguiino ememuivooboro uco idiimooboro edeecivohachijij paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas, Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojibo Moocaanicoro diimo. Jaaboro saaficoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijji juugati daacoto baavi, ¹⁰ mĩro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi. ¹¹ Ico ihusenehallivi gañiijijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivat#bo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivoj#bo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutuubo guenenehachuta.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojiinjeminaa j#bocasihicauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño j#bogooboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicauhi.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifivuuhigo. Jaaboro judiomĩ jaguisifucu sinagogajafaño j#cafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleveubo Caatinihaameque ihiiimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque acũmo. Jaahaameque faayicũbo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸ Aivoj#bo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino j#bogoco #daasufiimoco aciqui. Uco galluubo ijeeb#no #daasufiimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajasubogoco j#beguequi, aatyimetimo aallinoco faayiqui, #daasuno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹ Aivoj#bo imino omoonijsumico j#beguequi, onoonoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aaciuboro cas#vuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco #finicihicauhi. ²¹ Jaadi ticoniubo onoo: Jifucu icacuuno am#hai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onoono, nooboro.

²² Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafituuhi ovosino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine am#hai uco meneeji onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi #ro difico buheesu, noomoro. Jaamoro uco meneeji: Capernauvi omoonunoco muguubuubadi jino dimiya j#inijevi mooni, meneeji, ²⁴ nooboro cuhubacafutuubo ihiiimaabo: Miyantiro am#haico neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi ij#inijevi imino agaayicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibajito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoo iicausumi aigootino mifcabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojiinjivi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo Israel cuumi fibajitojaa Moocaani Eliaco galluut#hi, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiitino iicaucuumiri

iicaugojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jiinjivi foohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiba buheesurautihi idiboro Naaman onoobo Siria jiinjieoobo buheesucafutuuhi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiratuuhi. ²⁹ Jaamo agañiivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi gañuhi. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco igañiqui togajihallivi tuucuumi iicaugajifaño. ³⁰ Jaarunaa Jesu diitofenedi afatyuboro fuucuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.

(Mr 1.21-28)

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernaivi Galilea jiinije cuumivi. Jahi jibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojibo iijibadi icaneri jibeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima iicaubo. Jaabo gaihivuuhi: ³⁴ Mihaico suufeni. ¿Collihi mihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi mihaico finisuqui? Ico uujohe gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu ibauhi: ¡Llivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi gañuhi diito imefeenevi. Jaaruboco diiboco milli moonitiibo diiboti iinuuhi.

³⁶ Jaaneri famooro iigutumoro fahigova noocasihicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojibo iijiri tajibahi ijimico. Jaaneri diito iinehicahi, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi jibocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihinuudi fuubo Simon Pedro ijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiha Jesuma iimaamo diigohallivi. ³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idijivuuboro iguihuvaco iibaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuhi. Jaasumiro agañiivugoro diitoco jeevicehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Jaanaa mihijicuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihinomoro gaibacimoro neehicauhi: Ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ihibauboro iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agajahicauneguiha.

Jesu Galileavi Jibeguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa meseseveecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruboco miyaminaa iguiinuumo diibovi ifutuuhi. Jaamoro diiboco gajjurumo footibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji jibogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño jibogoooboro.

5

Sihidi Ejeevano Fiici.

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuaijiniri. Jaanaa miyaminaa sihidí gaseuhi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicauhi Moocaani jibogoco uguubunoco iimugumaño. ² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meene-gaacico jiniigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiicimínaa ihinuunoro isinicuhunoco nitihicauhi. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuuhi Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro tajibaubo tehesijisuno imeenegaco ijinití iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasivuudi ticoniubo jibuguboo tahigoti. ⁴ Jaabo ihimaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañi. Jaabo taavaco diichi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: Jibogominaafi, miíhai fucuhachuta dudicamaaimoro mihicacuurumo ajashuno mihicitíhi. Jaarunaa ijoho eneenegui gañiji tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañiunoro. Jaabo sihidí taavaco baasuhi. Jaaneri isinicuuhi gallicamaaiuhi. ⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaamoro fagaacicoro gahafusuuhi taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguino memiivuuhi. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivojibo, uuti buhi difoo, uujoho imitiminaafi, nooboro ⁹ sihidí taavaco icinuri sihidí ajabafivutuumaño. Bu tolliro famooro igutuuhi. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuuhi Jacoobo onoo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatísi. Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa fiiciminaafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memiivuuho, jinijejaagoviro dijiniboro diiboco nuuhi: Aivojibo, idiimogohachiji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududicuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuunoro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu tajibauhi miíhañoo baco jibogoti iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotejaa difiico dihi fusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoo Moocaanico deecivoto Moise atajibaunobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igajaqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti jibocasiuno janaaniviro feehicauhi. Jaabojaa sihidí miyaminaa igaivehicauhi diiboco uguubunivamoco iguihuvanoti buheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocaan-ima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi. Jaanaa diibo fiitino giciniunoro saatoho fariseomoto, caatinimínaa icamo Galilea, Judea,

Jerusale icacuumijeti asaaciniumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofeenedi. ¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaifiimi idino isifañuboco cigaiijeri ihiihimoro fañoojavi ijihacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijicafetequi imoonicuuruhi sihidi miyaminaama eteteciniunegui caamo ufuumoro iniibahucuco afaayiciumoro iguihuvauboco icigaiijema caamoti niitusuumo miyaminaa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuuhi, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿Miiijoho jaani jilli onooboro Moocaanico ihiiimaari imitino omoonibo? ¿Miiijoho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi amiihai tolli mehesamaaihi? ²³ Fameediro itihirunoco dihimiti imibachucafutucuuhi neehi, tolliro bu gañivoobo, dingo onono. ²⁴ Jaaneguiiha amiihaico gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idino isifañuboco: Ico neehi, gañivo. Jaaboro dicigaiijeque dicitibo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idino isifañuboco gañivuuhi diito imefeenevi. Jaaboro icigaiijeque toonohallivi isiucinihicaunoco icuboro fuucuubo iijajaago Moocaanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocaanico imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutumoro nuumo: Jaachijii mahatyimehi aivo ajabafiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onoobojaaago, ajaadusuhicaumañeri giciniba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi iijafaño guirajibaimoco. Jaanaa sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui gicininicinihuhi diitoma, bu sihidi saatoho miyaminaa icano.

³⁰ Jaanoma icamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu jibogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihi amiihai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoyicifihi taabuminaafico. ³² Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cuhuvaqui saahinitihi. Iimifitimegui saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluuhi: ¿Collihi jana Jua jibogominaa, fariseomi jibogominaa icamo machutimo aagamoro sihidi Moocaanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuuhi: Taabava j̄ibaimovi oovicihi. ¿Nacu amīhai taabava j̄ibaimojaa mucuuhuvamoco machusutimo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi taj̄ibogominaama icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumit̄icijino. Jaadi jari īdaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani j̄ibogoco ij̄ibeguequi jilli ohooviciuboro nuubo: M̄ihaiñooaba aivo bochehu gaachehuti quit̄icitatihi eedechehuco imaahuniqui. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañoti imijit̄irahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asim̄ meehe eetavota eedejutafañi mificutatihi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyējirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañ̄icafetējirahi. ³⁸ anegui bofaihuco bojutafañi mificutahi. Jaano fanoociro imino ficucafetefihi.* ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatihi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

J̄ibogominaa Ichi Arrozbadi Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedi īgooboro feehicauhi. Jaanaa ij̄ibogominaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagaañoooco ihuseneri iquichecimoro ifagaañoooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomioto diitoco dilluuhi: ¿Coll̄ihi amīhai mududicamaahi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amīhai magaajat̄ihiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omoon̄iunoco? ⁴ M̄īro Moocaani ij̄ifafañi ufuuboro jeeçivo maahunoco īciuboro machuubo, jaaboro bu tolli ro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico ejeeci vucuuno maahunoco id̄imoro sacerdotem̄i machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tolli ro nuubo: Jaguisifucuco mityano mehesicinihi. Miyaano tolli ru. Jaaruno janaanici uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafañi ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ij̄ibogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaagohuse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatiniminaa, fariseomi icamo īf̄nicihicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesujibo? noomoro siibadi iicanohalliti diibohallivi ihiimaaqui.

⁸ Jaamo tolli eesamaaiunoco agaajaciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañ̄iivoobo jooono diitofeenevi dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agañ̄iivuuboro feenevi julleeveuhi. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi:

* 5:38 jilli Jesu nuuhi eedeej̄ibogoco mejeevesumoro bohono j̄ibogocoro meheetaveji. † 5:39 jilli nuubo eedeehifico mihimogomoro bohono ifico mihimegejtinoco.

Ene amiihaico dilluji: ¿Jinejeque Moise tajiibauhi jaguisifucusumi mooniqui iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuboco: Dihuseque fallirihicaru, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruuneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saato ho sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiiici Idino.

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabaijaago Moocaanima ihiimaahui. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocaanima ihiimaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ijibogominaaco. Jaamoti icuubo fahuseeci motihaiti miimisiiici idimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati.

¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoo bo Simon nahabo, Jacoobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacoobo Alfeo onoo bo achi, bu Simon onoo bo cananistamoo bo, ¹⁶ Jacoobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoo bo Jesuco aaciujii bo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijibogominaama fitafutuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jiniijeo miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodoimo gaseuhi Jesu iijico uguubunici vaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaaumo. ¹⁸ Imitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijibogominaaco nuuhi: Imicani amiihai Moocaanico mihimogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amiihai Moocaani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amiihai jisumi Moocaanico magaaanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amiihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihi caneri mejebacasiji.

²² Imicani amiihai mihicahi miyaminaa amiihaico ijihevesumi, buhi amiihaico agañsumi, amiihaiditi imitino ihiimaasumi, amiihai momoco iimitinobadi ijihevesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amiihai jaadama niquejefaño mihicajineguiiha. Tolliro tuucumijeo eedeetemihai Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amiihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amiihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

²⁵ Idaasucani amiihai jisumi mutuvacimimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idaasucani amiihai jisumi mejebacasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amiihaiji, amiihaiti famooro miyaminaa iminoono ihi-imaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jiiibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.
(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amiihai uco muguubunicimoco neehi: Amiihai minaaco magaiji. Imino momooni amiihaico ijiiheguemeque. ²⁸ Imino monoo amiihaico imitino onoomoco. Moocaanima mihiimaa amiihaico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amiihaico, amiihai ime saanaago imeti agabavacuhachiiji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqi. Jaanoti saatoho amiihai caamoojaco udumitiihachiiji, bu tolliro amiihai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cajaanoyahacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco iiicuuunoco dihiimaasucudino. ³¹ Amiihaico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amiihaico agaijimocoro bu magaijihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifitimo bu tolliro moonifihi icano. ³³ Jaanoti bu amiihaico imino omoonimocoro, imino momoonihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahacihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti amiihai, amiihai minaaco magaiji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachiiji guiraajino amiihaico niquejefano ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino moonibo famoocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo icahicarumoco, iimitimeheje icarumoco icano. ³⁶ Jaanegui amiihai sitaaco mihidaasugo amiihai tahe Moocaani icabadi.

Amiihai Sitaaditi Imitino Mehesicinimoro Mihiimaadino.
(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehesicinimoro mihiimaadino, jaachiiji Moocaani amiihaico tolliro neejitahi. Sitaaco iimitico meneedino, jaachiiji Moocaani amiihai imitico neejitahi. Sifiima miiibacasinoco imino mihimibachucasi amiihai imitico Moocaani ibusuquui. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiha amiihaico bu Moocaani tolli aciji; illeegucufano imino ooviciboro, imino gatyuuci cuhufono cabiiiboro tetecuuboro. Jaanoti amiihai sitaaco mohoovobadiro Moocaani amiihaico eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli oovicuhi: ¿Nacu ihaallima achahaaboco bu sifi ihaallima achahaabo siiguejirahi? ¿Nacu famisicro ifapaajefano aquetetejirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cajaanoyo miyaminaa ijiiibogominaafi janaanici jeevatatahi. Jari ijiiibogonoco iimivucuudi ijiiibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aallifano iicano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaallifano cutuucidino iicanoco daatyimetahi? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tañahabo, ene ico dihaallifano iicano beevagayicociqui, neejirahi dihaallifano cutuucidino iicanoco daatyimetibo? Tajeebi imihi, nooboro sitaaco abañiibo, iticoni dihaallifano iicatuucico diici. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aallifano iicano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo gañiji.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añaaжебaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihuseebe iiminocoro neefihi miyaano ijeebifaño iicamaño. Jaabadiro iimitiibo imitino iimaanicihi, ijeebifaño iimitino iicamaño. Jaamaño ijiri ihiimaano ijeebifaño agahaficinoti saahi.

Iija Tano Eetavovi Oovicino.

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collihi amiñhai uco: Aivojiibo, Aivojiibo, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehicatihí? ⁴⁷ Amiñhaico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajibanoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi ijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanoco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati tehi amachituuno inifaihu sefano toojaco icihiniurahi. Jaaruno toojaco maryibasuuñhi, guisibanohallivi kuhufono tano inicuciniumaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho atajibarunoco omoonitiibo jilli jeevahi; ticovono ijaco jiniigaibaahohallivi cahajino ificubobadi jeevahi. Jaaja tehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano icihiniuneri tooja acutuuhi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuuhi ifiniija.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiibo Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivojiibo romanomiobo. Jaabo icojiminaafico sihidi agaijuubo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuhi. ³ Jaabo ihaivojiibo Jesuti ihiimaanuco uguubuuboro judiomifeenetí iquillahutoco galluubo Jesuco ijiibeguetequi asaaboro diibo jeecivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojiiboco daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gaijiibo. Jaaboro miñhaidi sinagogajaco eetavusuhiniibo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivojiibo saatoho inahaboniminaaco galluuhi Jesuco ineetequi: Híjoho Aivojiibo, jaafa icacuuno sihidi jeevahi jaabo ijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico icitoobo foonova. Jaaneguiiha saatiboro tahigotiro dinoo. Jaaneri tacominaafi buheeji. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito tajiibaguiino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivojiiboti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tacominaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavoniciibo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaamoco emeeciuboro nuubo: Miyanotiro aivo Israeal cuumiminaa icarumofaño atyimetihí jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojiibo agalluumo ijajaa dojicuviro uhuuumiumo atyimeuhi icojiminaafi ubuheetecunoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

11 Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onocuumijaago. Jaaboma fee-hicaamo ijibogominaa, sihidi miyaminaa icamo. 12 Jaabo tuucuumiti ifiitivuubo atyimeuhi chuuhuco icitequi asatumoco fibaijigo seemene idiboro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi. 13 Jaagoco Jesu aatyimeuboro idaasuguuhi. Jaaboro diigoco nuubo: 14 Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudicituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiibiumo julleecamaaiuhi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafefi, ico neehi: ¡Gañivo! nooboro.

15 Jaasumiro uchuumucuubo agañivuuboro casivuuhi. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejico aciuhi. 16 Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro Moocaanico imehicauhi: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi mihaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicauhi: Moocaani saahi iicumico itaajasuqui, noomoro.

17 Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinjeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omoonunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

18 Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jibugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiiciti ocoovauboro, 19 Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho ono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo icatihachiiji sififico iteemequi? 20 Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuumoro nuuhi: Jua Nitiminaafi mihaico galluuhi ico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho ono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sififico meteemeji? noomoro.

21 Jaamo diito diibovi ifutuunaaca Jesu buheesuuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo. 22 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijibogo mahatyimeneque, muguubunoco icano. Mijibogo milli aatyimetimo atyimeneque, igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti idaaufiimoco taajasujibogoco jibeguehi. 23 Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiboro imiyaavogoobo, nooboro.

24 Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amihai memecijeuhi sicaihigovi? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba ebebehinobadi icatiboco, eti? 25 ¿Nacu, jinejeque memecijeuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gaachehunofaño jiciniuboco? Jilli icautino. Amihairyo magajahi iminoonofaño ijicinimo aivojito iijanofaño icanichi sinehejeri imo imo iicamo. 26 Jaanoti ¿jinejeque nacu memecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jihhi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. 27 Diibo Jua, diiboco tahimega agallujinoco Caatinihaamefaño jilli onoobo:

Uujoho tajibogominaafico, dihimegavi galluuhi, dihimega jihaico iimibachuqui.

28 Amihaico neehi: Paryicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatiibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

29 Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguuhi Moocaani tajiba miyaano iicaunoco.

30 Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayiciutimo tihisuuhi Moocaani iimuguuboro diitedi omoonijurunoco. 31 Jaanoma iicaubo Aivojibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? 32 Jihi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasiivomo abañamaaimoro igataavominaaco ocoovadiina-maainicimobadi jeevamo: Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotihii magaaseneque, noomo. Jaanegui iidaasujijeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotihii, noomo. 33 Jaabadi iicano Jua Nitiminaafi saauhi machutiboro aigafibo, aivofaihuco adutibo icano. Jaaboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. 34 Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo amachuubo, aaduubo icano. Jaaboco amihai uco meneehicahi machufifibo, aduffi-ibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. 35 Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicano gaajacafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomioobo Simon Ijafaño.

36 Jaanaa saafi fariseomioobo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaahе ufuuboro imachuqui casivuuhi. 37 Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomioobo iijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci dñriba imono facicisucini faihuma. 38 Jaago taagoro Jesu tihai cojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguiri ifilluugoro totihaijeque ninicihicaugo. Jaadi ifacifaihuco toonohallivi tucaruugo. 39 Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomioobo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi icaruva gaajajiruubo mijoho diiboco coyomo miyaminaago ududicinoco mñiro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebifañodi.

40 Jaanegui Jesu ifariseomiooboco nuuhi: Simon enecau ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomioobo iimusuuhi: Dinoo, jibogominaafi, nooboro.

41 Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aaciunoco debehicauhi. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicano. 42 Jaarunoco diiboco ajaadutinoma iicaubo famisicicoro ideudaco jeevesucuuhi. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaan fine diitisiti janaanici diiboco gajiji? nooboro.

43 Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edebeuruubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihi, jahi, 44 nooboro diigoco emeeiuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruuboco nifaihuti daacitihii tatyihaiico nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyihaiico ihaalli tofaihuri nitihii. Jaagoro imeebaiguiri filluugo. 45 Uco ninicitihii. Jaanoti diigo agasetiro suufenitihii tatyihaiico ininicigo. 46 Uco deesutihii facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo dñriba facicinoco tatyihaiico jeesuhi. 47 Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuneguiiha uco sihidi agaijinofeede gaajacafotono. Jaanoti saafico ajashunoco uujoho ubuusubo ajashuno uco gajiji, nooboro.

48 Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuuhi, nooboro.

49 Jaanaa saathoco diiboma ucuuhuvaumo igiciniumañoti ticovauhi onocasio: ¿Mijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuuhi imiyaavogomaño, sajeebii fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicauhi jibogooboro acihicauhi Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicauhi diibo, diitoco iimitino ijimati, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onooogo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino ijimi ihinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode cojiminaafi taaba Juana onooogo, bu Susana onooogo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeevivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi ooviciboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiño. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhi jiihaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaaumoro machuuhi. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihinuuro chuumuui amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihinurunoco ijarimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jinijevi. Jaano ifiivuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Amiihai nohojima mihicahachiiji muguubu, nooboro.

Jesu Jibuguuhi Milliti Tolli Ohooviciunoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco ijibogominaa dilluuhi: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovichi? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico imino Moocaani aivoji agaajaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi ooviciboro uujoho neehicahi. Jaamo emeevirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovichi jaamo uguubucuurumo guubtimobadi iicaqui.

Jesu Jibuguuhi Jilli Eneejirunoco Ohooviciunoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jiihaifaño ahaacotono onoono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeebii fañoti icihimiyavogomoro ataajiruneguiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onoono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jarimihoonofeenevi aacutuuno onoono guubucuurumo guenenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeebii icamaño nihibami imiguiharo, jinijeminaa iimogono jaagoviro ijeebii icamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti iimino jinijevi aacutuuno onoono imino jeebii icamo imino uguubunicimoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

*Cijigai Mecuvi Ohoovicino.**(Mr 4.21-25)*

¹⁶ ¿Mijoho cijigai mecucu inifutusumoro siineri fabaacutahi, cigaiijeguiino ficutatahi icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño ijicafotomo ihatyimequi. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono ifuvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani ijico agaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogotiboti dumiticiji: Uma icano, unuurunoco.

*Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.**(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)*

¹⁹ Jaanaaca saamo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutahi sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco jibuguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani ijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

*Jesu Llicaruhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.**(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)*

²² Safoono Jesu ijibogominaama jicafutuuhi muuaifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano icuhi. Jaaneri imeenegafa sihidi nifaihu gahafuui. Jaaneri imeenega niituurahi. ²⁴ Jaanegui Jesuco aacusuumoro nuumo: jMojibogominaafi, Mojibogominaafi, miniituucuui! noomoro.

Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhuba, tyuucai icanoco ibauhi. Jaasumiro illiivunoro paryi sicutuuno. ²⁵ Jaanegui ijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amihai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafituuhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Mijoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco atajibano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

*Gadarenomioobo Jimima Icaubo.**(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)*

²⁶ Jaanofeenevi ifutuumo gadarenomi jiiñjevi Galilea jiiñje cojivi. ²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saaubo tuucuumioobo, sicijetiro ififaño jimima icaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutibo, jaah icacuutibo cihojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aatyimeuboro diiboguiino memuvuubo gaibaciniboro, sefano nuuhi: ¿Collihi tajaa saahi, ijoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocaanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajibahicauneguiiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicihicauhi. Jaaneguiiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jigaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaicuboro ihiji diiboco gaasuhicauhi sihiguehejevi. ³⁰ Jaaboco Jesu dilluui: ¿Mijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuboo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitino ijimi ijicafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluui; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijimico igañiqui igu-iraahojifaño diitoco gañitiibo iicaqui. ³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluui ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihiinumoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti imuuifaño aaifuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toomominaa aatyimeumoro iigutuumoro goovano fuumo ifaacuumifaño buhi iicameheje icamoco jibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli iicano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicauhigo ifutuumo ijimima iicauboco atyimeuhi ihijimima chahacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufaña jiciniibo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jibuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo ijiinijeti ifeequi diibo tolli omoonunoti sihidi iiguiumoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihiinuubo Jesuco dilluui diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajibauhi ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Diijajaa duhumi. Jaaboro paryi dibogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jibogooboro fuuhi Jesu diiboco omoonunoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududiciugo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onago muuavi ifutuuboco miyaminaa imo imo gaayiciuhi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onoobo sinagogaja aivojibo. Jaabo Jesuguiino ajavuuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo iijajaa ifeequi. ⁴² Idiigoro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idino icacuurogo iguijivecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tijeheri.* Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaagoro igaachehujinibaco dudiciugo. Jaasumiro diigoco itijoho lliiviuhi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho uco dudicihi? nooboro.

Jaarunoco famooro: Chahano, eneehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojiibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati ijimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluui: ¿Mijoho uco dudicihi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudicihi gaajacihitamiyari saatoho ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omoonunoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuuvuugoro miyaminaa imefeenevi jibuguugo milliti ududiciunoco, jaasumiro ubuheeuunoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuhi imiyaavogomaño. Sajeebi fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivojibo iijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guijivecuuhi; Jibogominaafico dihiimaasu-cuudino, nooboro.

* 8:43 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehejeri jaaduhicau-rugo, onoonoco.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheeeji, nooboro.

⁵¹ Toojavi ifutuudi mihaiñoobaco faño satyuutiibo idimoro Pedro, Jacobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañojavisaatoho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayiciuboro sefano nuuhi: Bagocaja, gañiivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañiivuuhi. Jaanegui Jesu tajibauhi diigoco ihobajaaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Mihaiñoobaco mahatyimeneque mijibeguedino, nooboro.

9

Jesu Galluuhi Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo Ijibogominaaco.
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idimo ijibogominaaco igaiyiciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco acubo fanohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo queseibaco, lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco miijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotojafañoro mihica, sijafaño, bu sijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti amihaiico agaayicitimañoti mihiinomoro amihai tihaiipaajeguino jininico diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojibo Herode guubuuhii Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaaihicauhigo iinigai mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua Nitiminaafi siino buheetehe, noomoro. ⁸ Jaanoti saatoho neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Siicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehe, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿mijoho jaani diibediti ijibocasinoco uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicauhi Jesuco.

Jesu Machusuhii Cinco Mildimoco.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciumoro diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji iijico jibeguehicauhi, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saaumo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

13 Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Mihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayici, umilli fine mofoomoro machutaati manaajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

14 Jaamo igaifimirou cinco mildimo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

15 Jaanegui tolli omoonineri famooro casicamaaiuhi. 16 Jaadi Jesu sahuse imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niquejejaagoco emeeciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iguisicuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. 17 Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimumo gahafusuuhi jiiibaifocoo fahuseeci motihaiti miibaici idinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Icanoco.

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Safoono Jesu Moocaanima iinoro ihimaahicaudi ijibogominaaco dilluubo: Unacu mijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

19 Jaanegui iimusuumo: Saatoho neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatoho: Elia neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheetebe, neehicahi, noomoro.

20 Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amihai, umijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Ijoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

21 Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi mihaiñoobaco jibogotimo iicaqui, nuubo. 22 Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idaasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiiheveji. Jaamoro gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

23 Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabajevebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitibo. 24 Jaanoti ifico agaijibo, ifico mitasuji. Jaanoti taaguinodi ifico imitasuubo ifico taajasuji. 25 Miuro saafi miyaminaafi paryi jiiinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebiico imitasuuboro ifinisuruva, unacu milliti imijiruno? 26 Jaabadi cajaanihacho uuti, tajibogojiti icano unucufevebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji guihirubi aivojiri, itoomominaama aivojibobadi asaadi. 27 Miyantiro amihaiico neehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Moocaani aivojico aatyimetinohachuta guijevetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagajiiaago Moocaanima ihimaahui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. 29 Jaabo Jesu

Moocaanima iimaaunaaca ihime siibadi minifutuuhi igaachehu sisee minifutuuhi aricuno. ³⁰ Jaabovi jafeveumisi miimiisiici gaifiimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijevejinoco. ³² Jaanaa Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masii minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esiciniibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihiiimaaunaaca diitoco aimuufai mibaacuuhi. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufaifaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufaifañoti unuunoco: Jaani taseemene agaiiibo. Diibo onoonoco muguubunici.

³⁶ Tolle unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito mico jibogotimo lliivi icaumo.

Jesu Buheesuuhi Sicafefti Ijima Iicauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano siseevedi Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jibogominaafi, taseemeneque meeci, idiboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayiciboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, iijiri jivaasecuo iinusuhicahi idasuno omooniboro suufenihicatibo. ⁴⁰ Dijibogominaaco nuucuurahi buhi igañiqui. Jaaruboco inisurunofaño iinotiibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiihaico jaabiciboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jiinjehallivi agañuboro diiboco chuumusuubo. Jaarunaa Jesu ihijico iibauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafiituuhi Moocaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omoonuneri eetyeunaaca nuubo iijibogominaaco: ⁴⁴ Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabajeevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco iijibogominaa gaajahicautihi diitoco unuurunoco ditedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco iijibeguequi idillujirumo nihicuguehicauhi.

¿Cajaan Fine Imiyaabeji? Onoocasino.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro iijibogominaa jenaucasihicauhi cajaan fine diitoti imiyaaboti iicaqui. ⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaciuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque iicuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafenedi jiiise seemeneque agaayicimo, uco gaayicahi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicahi uco agalluuboco. Jaanoti paryi amiihaifeenetihidi ejeevatibo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicat#bo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Moji#bogominaafi, mi#hai mahatyimehi saafico dimomofañodi ijico agañ#boco. Jaaruuboco mi#bahi mi#haima #gotineguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mi#bajirahana. Mominaafi iicat#bo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu #bahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niquejefaño ufuucuujino ifiiticuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega ji#bogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jiini#jeo cuumijaago diibo imega #fetejimañoco iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguutih diiboco toonovi agaayiciuno Jerusalevi ufuunoco agaajumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivoji#bo, ¿diimeguehi niquejefañoti diitohallivi c#jigaico magalluunoco diitoco ifinisiqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeeciuboro diitisico #bauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo ji#hairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivoji#bo, #ma feejirahi fahigova #joho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tañigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi icidihiiica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque c#ji. Jaanoti #joho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji ji#bogoco d#bogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivoji#bo, #ma feejirahi. Jaafahi iticoni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Mi#joho siinojaa ofoomo dojicujaagoco esamaaitathi imijitiruno Moocaani aivojidi, nooboro.

10

Jesu Galluuhi Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivoji#bo Jesu iciuhi setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisiici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi. ² Jilli nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuuhi. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, dudicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago. ³ Jaanegui am#hai mofoo; Mehesicini, am#haico galluuhi oveja seeme jicumifeenedi ofoonicibadi. ⁴ Lleegucubaco masatyedino.

* **9:54** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonuubadi, onoonoco. † **9:55** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Am#hai magajatihi coyomo gajama am#hai mihicano. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saauti miyaminaa ifinico finisiqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

Nihibamibaco, tihapaaje siipaajebaco masatyedino. Mihaiñoobaco jiihaivi midillumo mehecafetedino. ⁵ Iticoni majaahevejaotoco midillu, jilli: Sajeebi mihica jiijaato, noomoro. ⁶ Jaajaoto sajeebima iicafimo iicahachiji: Amiihai sajeebi, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachiji amiihaijaagoviro uumijino. ⁷ Saajafañoro mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amiihaico aacinehejeque. Jilli dudicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifihi. Iijaneri siijati, siijati icano mefeedino. ⁸ Cuucuumivihacho amiihaico imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amiihaico aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amiihaiti fiiticuui, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicimañovi jahisi mihiinomoro monoo: ¹¹ Amiihai cuumio jiini motihaapaajeguiino ijivonoco matatacuhi amiihai mihimitimo jiiibogobadi icano. Jaarunaa magaaja Moocaani aivoji amiihaiti ifiiticurunoco. ¹² Amiihaico neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 11.20-24)

¹³ Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Ivi iicabadi aatyimeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva siicije iimiti ifiico ejeevesumoro, ifusujirumo idasuvono gaachehuco ijicamaaimoro, baiguijiri ejeemere icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanicivi. ¹⁵ Jaanoti ijoho Capernau cuumi: Fine uujoho niquejefaño gañiiyicicafeteji, neehi. Jaarunaa guinoviro gañicafeteji guijeveminaa iicahigo, nooboro jiiibogominaaco nuubo: ¹⁶ Amiihaico uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amiihaico agaayicitimo, uco gaayicitih. Uco agaayicitimo tolliro uco galluuboco gaayicitih.

Jiiibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojiiibo iimitino ijimi icarumomaryo miihaico mityagomo dimomofenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, ifinicinaaca Satanas niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujoho amiihaico mityaco acihi jinimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolliro paryi iji mityaco miguiinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idinoro amiihai momo niquejefaño iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhi Moocaani Gajjari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojiiibo, jiiinijeo Aivojiiibo idiicaabo. Jinooco agaajafimoti, eesicinimoti icano afataniiiboro seemebadi iicamoco diihifusuhi. Jiihi Guihi, ijoho tolli idiiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acihi. Miijoho gaajatih Illico. Iiiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro miijoho gaajatih Caanico. Iiiiboro

Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, ²³ nooboro jibogominaaco emeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amihai mahatymeneque aatymeme. ²⁴ Amihaico neehi: Ajashutimo Mooaanii maaminaa, bu aivojito icamo atymeguehicauhi jino amihai mahatymeneque. Jaarumo atymeutih. Guubuguehicaumo jino amihai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Imihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajiba jibogominaafi agaaniivuboro fuuhi Jesuma ihimaatuubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dilluui: Jibogominaafi, ¿milli fine moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise tajibaco caatiniuhi? ¿Milli nacu meechicahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo Moocanico gaiji paryi diifi-ima, dijeebiima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gaiji difiitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihhi, imino neehi tolli omoonihachiiji ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuinuboro siino nuubo: ¿Mijoho nacu tafiitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu oovicuboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocinijiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamumoro inehejeque iciumo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaaruubo tehesinotiro emeciuboro fatyuuhi. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeciuboro fatyuubo. ³³ Jaanaa tolliro Samaria jiinijeoobo toojiri ufuubo diiboco emeciuboro idaasuvuuhi. ³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diiribari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohaliivi ificuuboro satyuubo icigatonicijafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumubo. ³⁵ Jaano sesevedi isamaritano ufuucuudi toojaoboco aciubo mijeeci nihibajecico. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohaliivi agaihihachiiji uujoho ico jaaduji siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli oovicuboro Jesu Moise tajiba jibogominaafico dilluui: ¿Nanivaminaafi ahaamuboco diitoti cajaanii fine idi ifiitinominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco idaasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo mijoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efeehicaubo saacuumivi ifutuui. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaayiciuhi. ³⁹ Jaago Marta inagoma icauhi Maria onoogoma. Jaago Maria Jesuguino acasivugoro guubunichicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿nacu daatymetihii uuro dudicamaainaaca tañago ticovono iicanoco? Tajiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaajejaagoviro idiicamaño dijeebi ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihii mijoho diigoti udumiticijitinoco, nooboro.

11

Jesu Jilli Ji#buguuhi Moocaanima Mihiiamaqui.

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Safoono Jesu Moocaanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi ij#bogominaafi nuuhi: Aivoj#bo, m#haico di#bogo Moocaanima mihiiamaqui Jua ij#bogominaaco ij#buguubadi, nooboro.

² Jaanogui Jesu nuuhi:

Moocaanima mihiiamaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoji saahi.* ³ M#haico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro m#haico mohimitico buusu, oono bu m#hai, m#haico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro m#haico iji inisunofaño gañ#sudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro ij#bogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Am#haiti saafi inahabonim#naafima icahi: Jaabo fucufenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco aacijiruno achahaneguiiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañoojati: L#ivi diica; cuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuui. ¿Milli bu ico aga#iivooboro acijirahi? nooboro. ⁸ Jaanogui am#haico neehi: Inahabo iicaneguiiha aga#iivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli aga#iivooboro paryi idilluunoco diiboco acijiibo siino dilluti#bo iicaqui. ⁹ Jaanogui am#haico neehi: Midilluhachiiji; am#haico Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachiiji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova am#haico ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifih. Bu tolliro iguiinoobo atyimefih. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

¹¹ ¿Nacu cajaanoty, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acijirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jininimoco acijirahi? ¹² ¿Nacu bu iyyinoco idillusumi fine juuvehuco acijiruubo? ¹³ Jaamo am#hai mihimitirumo, iiminoco am#hai seemeque mahacijirahi. Jaanogui Moocaani niquejefaño iicaabo Igaijaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Jjima Iicaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ijico gañ#uui saafi miyam#naafico iimaasuti#bo iicauboco. Jaabo ihiji ihinuunobuunati imiyam#naafi iimaacuuhi. Jaaneri sihidi miyam#naa jabafituuhi. ¹⁵ Jaarunaa saatoho nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivoj#bo Beelzebu onoobo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatoho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco. ¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajaciuboro diitoco nuuhi: Saafi aivoj#bo miyam#naa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaato sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanas iyotomaryo imonicasiruva, ¿milli bu imitya guenenene icajirahi? Jilli neehi,

* **11:2** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebi# onoobadi eetavocafetehi, jinijehallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † **11:4** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti m#haico taajasu, onoonoco.

ijimi aivojibo Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañino uco me-
neeneguiiha. ¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañihachijji, ¿nacu
mijjoho mityari amihai jibogominaa ijimico buhi gañihicahi? Jaamaño
diito amihaiico gaajasuhi amihai sicamañoco mihiimaanoco. ²⁰ Uujoho
idiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañihicahi. Jaanoti magaja
amihaiivi Moocaani aivoji agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano añijnoma ijaco otoomoobo iicasumi in-
eheje imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco
iguinoniboro ihañijnoco dumiticihi toonovi equehecutehicanoco.
Jaadi inehejeque iciboro sitaama ifehi.

²³ Jaabadi tajaagodi icatibo taminaafi, bu tajaagovi iigaiyicitibo jilliro
fahigovavi gavaracusuhi.

Imitino Iji Dojicuviro Siino Uhuuminicino.

(Mt 12.43-45)

²⁴ Iimitino iji miyaminaafiti ihiinoobo foonicahi, ifigaimañehējedi
ijaguisiqui guinooboro. Jaaruubo aatyimecuutisumi esamaaihnicibo:
Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahinihigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino
uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeebico iija imino imibachuciniija
imino iguijaacinibadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icitefiibo
sahuse juughuseti miimisiici idino aivo diibo janaanici iimitino ijimico.
Jaamo paryi imiyaminaafi jeebifaño ijicafotomoro icafihhi. Jaaneri
imiyaminaafi iticoni imitino iicauno janaanici aivo imitino minifetefihhi.

Miyanotiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeeneti sefano nuuhi:
jmicani icago ico eseemevaugoro ico ifivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: jImi janaanici imino Moocaani onoonoco
guubumoro omoonimo! nooboro.

Imitino Miyaminaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igaivomoro saahicauhi.
Jaanegui ticonubo ihiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitihhi.
Jaamoro dillumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitihhi;
idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadireji. ³⁰ Jaabo
Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho
Miyaminaafibadi Ifivuubo jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji.
³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba
onoocuumi jinijeo aivojigo agañivogoro diitoco janaanici guinoniji,
diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco iguubuqui asaamaño.
Jaarunaa jino amihafeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi.
³² Jaabadiro Ninive cuuminaa niino jaadufucu agañivomoro jisumio
miyaminaaco guinoniji. Miuro Ninive cuuminaa imitico jeevesuuhhi
Jonas diitoco Moocaani unuunoco jibugusumi. Jaabadiro jino Jonas
janaanici uujoho iicaabo jino amihafeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿Mijjoho cijigai mecuco inifutusumoro otoovohigo ficutatihhi,
guirihilluguiino? Caamo mificutahhi fañoojavi ijicafotomo iseseque
ihatymequi. ³⁴ Miuro saafi ihaalli iimitibo imino icajitirahhi. Jaabadiro

saafi ijeeb#i iimit#bo imihuset#hi. Jaabo imitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeeb#ico iimibachuhachii#i imihuset#jiibo. Moocaani iimogobadi icacuj#ibo. ³⁵ Jaanegui deesic#ni: Uujoho imihuseebe, unuuruno dijeeb#ifa#o iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti pary# dififa#o imino, imitino aivo achahahachii#i, pary# difi imino #fuvusujino c#ijigaimecu ico ifoovori aachicin#badi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatinim#naa Icamoco #ibauhi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaanuco iimivuudi, saafi fariseom#oobo Jesuco coovauhi iijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro cas#vuuhi imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseom#oobo jabafituuhi Jesu diito taj#ba onoobadi ihuseque nitamaait#bo amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivoj#bo Jesu nuuhi: Am#hai fariseom#i minit#hi guirihilluno, butajene icano all#coro. Jaanoti am#hai, am#hai jeeb#ifa#o gahaficin#hi imitino momoonimoro mananivahicanehejeri. ⁴⁰ #Gaajaticanimo! #Jana nacu magaat#hi allionoco eheetavuubo tolliro fa#oonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui am#hai jeeb#ifa#o iicanoti #daasufimedi mahaci. Jaadi jari pary# am#hai ifi imiteji.

⁴² #daasucaniji am#hai fariseom#i mihicano! Am#hai Moocaanidi fahuseeciti sahaame mahac#hi menta aameti, ruda aameti, pary# basuta mamachufinehejeti icano. Jaarumo sitaaco imino momoonit#hi Moocaanico magaijit#hi. Jinooco jeevesut#mo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ #daasucaniji am#hai fariseom#i mihicano! Sinagogajafa#o mufusumi imiyaano icaganocoro mihimoy#ic#f#hi. Tolliro j#hainofa#o imino am#haico idillunoco mihimoy#ic#f#mo.

⁴⁴ #daasucaniji am#hai caatinim#naa, fariseom#i icamo: Mojeeb#i imihi, noomoro sitaaco maba#ifiimo! C#hoji toovono iicahoj#badi mihicamo. Jaahoj#hallidi miyam#naa toojico gaajat#mo tooj#hallidi #gonic#badi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatinim#naati saafi iimusuuhi: J#bogom#naafi, m#haico eneejiruno tolli neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiha Jesu nuuhi: #daasucani am#hai caatinim#naa mihicaji! Am#hai sitaaco bocinoco mifis#suhicahi m#hafi#ooba ajaabic#tinoco. Jaamoro am#hai jilli usegai sagaibari mudud#chicac#hi.

⁴⁷ #daasucaniji am#hai mihicaji! Moocaani iimaam#naa c#hojinohall#ico misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahi am#hai eedeetem#hairyo agaicaaumo c#hojinoco. ⁴⁸ Jaamo tolli momoonimo am#hahall#viro mij#beguehi am#hai eedeetem#hai omoon#unofa#odi mihicanoco; M#iro diito gaicaauhi. Jaamo c#hojinoco am#hai meheetavehicahi.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaa#afenedi neehi: Galluuj#i Moocaani iimaam#naa, Moocaani minisum#naa icamoco. Jaamoti saato#oco gaicaauj#mo, saato#oco idaasuno moonij#mo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyam#naaco Moocaani ihiimaam#naa t#joho jaadaco ic#ji j#n#je ifiivuunoti jisumiv#i iicaumoco diito agaisiraic#umo t#joho jaadaco, ⁵¹ Abel t#johoti iticon#bo Zacariaco Moocaani iijafa#o, Moocaanico ijee#civequi asim#ico agaicaaufima#oti iimimecu situv#i agaicaaubo t#johov#i n#jequeen#jiibo. Jaanegui am#haico neehi: Jisumio miyam#naaco Moocaani ihiimaam#naaco agaisiraic#umo jaadaco ic#ji.

⁵² J̄daasucani am̄ihai mihicaji caatinim̄inaa! Tuhugari ofoomoro agaa-jajiruno llaaveque mafaatanim̄oro mijicafotot̄ihi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusut̄ihi, nooboro.

⁵³ Jilli Jesu diitoco unuunoma iicamo fariseomi, caatinim̄inaa icamo sihidi diibojaa isifiratuumoro ticovauhi fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Ifurumo diiboco siibadi onoonohalliti aivojito imega diibohallivi imitino ij̄ibeguequi.

12

Uujoho Imihusehi, Noomoro Abañifimohallivi Ij̄ibogono.

¹ Jaanaaca aivo sihidi miyam̄inaa iigaivuumo ijene quicucasilhacauhi. Jaanaa Jesu iticoni ij̄ibogom̄inaaco nuuhi: Mehesicini fariseomi juurisutaguiji: Imihusehi, noomoro abañifinoti. ² Aivo chahano afatanicinino, atyimeratino iicano. Jaabadiro chahano otoovono, gaajaratino iicano. ³ Jaamaño am̄ihai fucu civohi munuuruno cuuje seseehigo guubvusuji. Jaabadiro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayi mihiiमारuno, coovano noocafeteji iija nijequeti.

¿M̄ico Fine Mihiguijirahi?

(Mt 10.28-31)

⁴ Tañahabomi, am̄ihaico neehi: Mihiguijirahana oono miyam̄inaa ifico agaicaaufimoco. Jaarunobuunati milli m̄inoco moonicujitirumo.

⁵ Jaanoti naha id̄ibocoro mihigui iguijeninobuunati tolliro ijeeb̄ico c̄ijigaifaño agañ̄ijiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ M̄iro sahusedimo joomico mijeegaȳic̄iro manaajen̄ic̄ihi. Diito iicarumoti Moocaani jabajeevet̄ihi. ⁷ M̄iro paryi am̄ihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. Jaanegui mihiguijirahana, m̄iro am̄ihai sihidi joomi guiraarumo janaanici magaijicafeteji.

Miyam̄inaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Am̄ihaico neehi: Miyam̄inaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyam̄inaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomom̄inaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyam̄inaafibadi Ifiivuubo tuunamaaji Moocaani toomom̄inaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaatyohacho uujoho Miyam̄inaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajit̄ihi j̄ijehallivi, bu ufucu niquejevi icano.

¹¹ Am̄ihaico sinagogajafaño fagom̄inaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. ¹² Tolli mihicasumi Moocaani Gaija j̄ibegueji milli mihiiimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibam̄ima Icaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyam̄inaafeenet̄i Jesuco nuuhi: J̄ibogom̄inaafi, tañahaboco dinoo guihirubih̄ivi nehejet̄i uco feenedi ihac̄iqui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu m̄ijoho uco am̄ihaih̄allivi ficu- uhi fagom̄inaati nihibami dugaacum̄inaafiti? nooboro.

¹⁵ Siino nuubo: Am̄ihai ifico magaihuini. Jaamoro sihidi sinehejeque mihimoȳic̄idino; Miyam̄inaafi ifi sihidi sinehejema iicanoti

saatihi, nooboro. ¹⁶ Diitoco jilli ooviciubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema iicaubo. Jaabo ijiinijeque abasuuno sihidi noovauhi. ¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovoco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaaihicaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuuhii omoonijiruno. Tamachutanoco ificuhicajaanoco agavaracuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajefaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañeheje icanoco. ¹⁹ Jaaboro tajeebiico neeji: Tajeebi, sihidi sinehejema diicahi ajashutino ficabano ticovovi. Jaanogui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro. ²⁰ Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Hjóho agaajatino miyaminaafi, jaachiijó fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ¿míidiji fine toono paryi ificuuno? nuubo Moocaani. ²¹ Jilli icafiibo miyaminaafi sihidi sinehejeque ifiguiharo ititibaníbo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

Moocaani Isemeque Teemefihi.

(Mt 6.25-34)

²² Jaadi Jesu ijjibogominaaco nuuhi: Amíhaico neehi, gaihuíba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafeteji. ²⁴ Memeeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaaniciivi amíhai majaaducafeteji. ²⁵ ¿Nacu cajaanoty fine gaihuíba iicaneri ifico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? ²⁶ Jino tihítiruunoco momoonijitirumo. ¿Collíhi sinehejeque mehesamaaimoro gaihuíba mihicahicahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco mihífinici, ducicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojiiibo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ²⁸ Jaabo Moocaani ñaavahu icarunoco imino gaachehuco mijihacubadi omooníbo safucu jahisi icano sifucu ciijigaifaño mijigasufirunoco. Jaanogui amíhai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collíhi mimiyaavogotíhi? Jaabo ñaavahu janaanici amíhaico imino jicujiiibo? ²⁹ Jaanogui ¿jinejeque mamachuji? ¿Jinejeque mahaduji? noomoro gaihuíba mihicadino. ³⁰ Míiro imiyaavogotimo idíinoro jinijeonehejequere guinefihi. Jaanoti amíhai Caani niquejefaño iicaabo.* Jaabo gaajacuuhii amíhai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³¹ Jaanogui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijirahana amíhai agaijimo amíhai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³ Amíhai nehejeque manaajemere ídaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleegucuco niquejefaño ifinijitínonehejeque mifucu tahí nanivaminaa achahahigo amíhai nehejeque deera ifinisutihigo. ³⁴ Míiro amíhai busumijeene iicahigovi tolliro amíhai jeebí icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

* 12:30 Moocaani

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amihai cijigai mecunoco minifutusumoro. ³⁶ Ihaivojibo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojiminaafi ootomonibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojibo jeecivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyanotiro amihaiico neehi: Ihaivojiboro iimibaivooboro diitoco casihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma ifejiibo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiji imicani icajimo tolli icano jeecivominaa. ³⁹ Jinooco magaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asanoco igaajaruva cigatiibo teemejiruubo. Jaaboro ijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitibo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiha amihai mihimibaivomoro motoomo mehesicininaaca uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo sino saaji, nooboro.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluui: ¿Aivojibo, jino odoovicino mihaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojibo nuuhi: Cajaanhacho ihaivojibo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco ijaminaaco ootomoboro machutaaco ihaciqui ificuubo. ⁴³ Imicani icajiibo ihaivojibo agasesumi imino mooniboco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyanotiro amihaiico neehi: Diiboco ihaivojibo paryi inehejhallivi aivojiboti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebifaño esamaaboro: Fine tahaivojibo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojibo jeecivominaaco idaasuno omooniboro, ticovono amachuuboro, aaduuboro iguiriicavoobo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojibo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamiboro ficujiibo saatoho iimitimoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojibo atajibanoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitibo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatiibo imitinoco omoonihachiji midino aamicafeteji. Miuro Moocaniti guiraano agaayicihiniboco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saauhi jiinjehallivi cijigaico inifutusuvaabo; ¡Imeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi idaasufañodihica nisucafeteji. ¡Guiraacani idaasuno icahi toono afatyotinhachuta! ⁵¹ ¿Nacu fine amihai uco: Jiinjehallivi sajeebi ico sivaabo, noomoro mehesicinihi? Jaarunaa amihaiico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaamaño jisumitiro sahusedimo sajaato icamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyaaja ibaabhallivi, bu ibaabhallivi iyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimañovi Jerusalevi oestejaagoti nijaba asaasumi mahaigueji meneefhi. Jaabadi icafino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonicinihi. Jaabadi icafino.

56 ¡Bañifiraminaa! Ni quejeguino iicanoco, jini jehallivi iicanoco icano magajarumo. ¿Collihica magajatihimi amihai mihicanoco?

Diminaafima Sajeeb# Minifoto.

(Mt 5.25-26)

57 ¿Collihica amihairyo mihimibachutihimi? 58 Saafi #joho idihegueebe dihallivi aivojitoco ijibogotooboma ufuusumi jiihaivi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacuminaafijaa satyediibo. Jaabo dugaacuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaño jiihacujirahi. 59 Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

13

Amihai Imitico Mejeevesutihachijiji Famooro Mifiniji.

1 Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diiboco jii buguumo Pilato Galilea gaifiimico agaisiraicuboro Moocaanico ijeeceivequi asimico agaisiraicumoti jii johoma diito jii johoco acahisenunoco. 2 Jaanegui Jesu ditoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifiimi famoova janaanici fine iimitimaño jilli icamo, noomoro fine mehesamaahi? 3 Amihaico chahano neehi: Tolliro amihai, amihai imitico mejeevesutihachijiji paryi mifiniji. 4 ¿Nacu fine amihai joono Siloe torrehaci dieciochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaahi? 5 Amihaico chahano neehi: Tolliro amihai, amihai imitico mejeevesutihachijiji paryi mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

6 Jaaboro Jesu jilli ohoovicuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuerahoma icaui. Jaahoco meecituubo fine noovacuuho nooboro. Jaarunaa noovatiho. 7 Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetatihimi. Jaanegui, diillucu; ¿Collihimi bu toonovi onoovatiho icajirahi? nooboro. 8 Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuuhi: Aivojiiho, jaafahi jificaba icaho; jiiini jeque seediibo tanusuji. 9 Jaadi fine jari noovajihomi. Jaanoti onoovacutihachijiji jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Iimitigoco Buheesuhi.

10 Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jii beguehicaui. 11 Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino jii omoonuneri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro jullevecutigo. 12 Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovauboro nuuhi: Gaigo, diguihuvati buheetecu, nooboro 13 ihuseneque diigohallivi ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleveugoro ticovauhi Moocaanico iimogo.

14 Jaarunaaca sinagogaja aivojiiho Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesunoma iicaubo sihidi isifiratuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juugahuseti safucu icano icahi mududicamaaiqui. Jaasumi masaa amihaico ibuheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

15 Jaanegui Aivojiiho Jesu diiboco iimusuuhi: Bañifiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amihai joomico misinimoro masatyefihimi nifaihuti mihisuutomomi. 16 ¿Jaanegui jaamo Abraham iyaaicigaico Satanas guihuvari dieciochodino ficabava ticovovi isihinigoco, jaguisifucuvimi iicanegui nacu misinaayujitirahi? nooboro.

17 Jilli Jesu unuuneri, paryi diiboco ijiiheveumo nucufeveuhi. Jaarunaa saatohe miyaminaa imo imo icauhi, Jesu sihidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18 Jaaboro Jesu nuuhi: Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? Jinejevi fine ooviciji? 19 Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifetehi. Jaahohaafenevi joomi agahafomo ihiicunoco eetavehi.

Juurisutaguijivi Ohoovicino.*
(Mt 13.33)

20 Jaadi nuubo Jesu: Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico? 21 Fine juurisutaguijico gaigo itacufano minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi itacuco adicahi, nooboro.

Ijene Jiihai Aamiji.
(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jiihaivi afatyocuumijevi jii bogoooro feehicauhi. 23 Jaanaa saafi diiboco dilluuhi: Aivojiiibo, unaa miidimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: 24 Miguiino jaamo ijene jiihai aamijiro† mijicafetehi. Jaanegui amiihaico neehi: Sihidi miyaminaa imegueji ijicafotonoco. Jaarumo jicafetejitihi. 25 Iija abajaabo agaiivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amiihai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivojiiibo, mihaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amiihaico iimusuji: Jiihoho amiihai? Amiihaico uujoho gaajatihi, nooboro. 26 Jaanegui amiihai miticovaji diiboco monoomo: Iima mihaai mamachuhicauhi, mahaduhicauhi icano tolliro jiihoho muucuumijefano diibeguehicauhi, noomoro. 27 Jaarunaa amiihaico neejiiibo: Amiihaico nuucuuhi, amiihaico uujoho gaajatihi uuditi buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco momoonifino miyaminaa. 28 Jaamo tahigo mataacasimoro amiihai igaiiiooco mohojisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivojifano icamoco maatyimemere amiihaico diitoti buhigovi agaiicuumo mihicajimo. 29 Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivojifano acasivomoro imachuqui. 30 Jaasumi miyaminaa jisumi guinovvi iicarumoti tusumi saatohe sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi jeevano iicarumoti saatohe tusumi guinovvi minifeteji, nooboro.‡

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Mt 23.37-39)

31 Jaafucu fariseomi asaumoro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaaunoco, noomoro.

32 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachijii, civohogo icano imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo sesevede imiveji. 33 Jaaruubo ofoohigo

* 13:19 Levaduraguijivi Ohoovicino. † 13:24 Griego iijiri: aajashuno guhuga, noono.

‡ 13:30 Griego iijiri noono: jisumi dojicuvvi iicarumoti tusumi saatohe imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi iicarumoti saatohe tusumi dojicuvvi minifeteji.

feeji jaachijji, bu cívohogo, bu sesevedi icano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifiihi, tolliro Moocaani amiihaijaago jii bogominaaco agallu-umoco guisibaneri mahaamifihicahi. Jaanoti uujoho imeguehicahi fahijjivaro tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyicincoco onono catava iseemeque ijijecuguiino ificunucibadi. Jaarunoco amiihai mihimegue- hihatihii. ³⁵ Eneecau bu magaaja amiihai ijano jihovonodi fiiveteji. Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatyimecuujitihii jari johono uco: Imicani Aivojii bo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasetinohachuta, nooboro.

14

Jesu Icidihallivi Nifaihu Agahafuuboco Buheesuhi.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivojii bo ijafaño fuuhi imachuqui. Jaaboco saatofo fariseomi ifinichicauhi. ² Jaanaa Jesu imega icidihallivi nifaihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise tajii ba jii bogominaa icamoco dilluuhii: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuuutihii. Jaanegui iguihuvauboco hiciuboro buheesuhi. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ ifariseomico nuuhi: ¿Ca- jaatyo fine amiihaiti amiihai jooi ifapaajefaño aacotooboco mihicijitirahi jaguisifucu iicaneguiiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco milli iimusuutimo.

Taabava Jii baimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu ifinicinaaco ucuuhuvaumo asaamo imiyamañejeviro casicamaalhicauhi.

Jaanegui Jesu oovicifeenedi diitoco faguuhii: ⁸ Saafi ico taabava jii baimojaago ucuuhuvusumi imiyamañovi casii vedino, fine gasejiruubo sifi dijanaanici iicaabo. ⁹ Jaanegui amii sico ucuuhuvaabo asaaboro ico neejirahi: Jahigovi diica tomañovi jaani icasii vequi, nooboro. Jaanegui ijijoho unucufeebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰ Tolli icatino, ico ucuuhu- vasumi ofoobo allibavi casii vo. Jaachijji fañoojaoobo asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casii voto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadi uujoho mityahi onoo- bo guinovi ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onootii bo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹² Jaadi bu fañoojaooboco nuubo: Jii baimofaño machutaaco edee- tavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difiitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovaji- rahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco diciticuujiirahi. ¹³ Tolli icatino; jii baimoco edee tavusumi ii daasufiimoco, ifino imitimehejeque, ii gotimehejeque, aatyimetimehejeque icamocoro cuuhuva. ¹⁴ Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano Jii baimovi Ohoovicino.

¹⁵ Jilli Jesu unuunoco saafi igiciniumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icaji- ibo Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

16 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhi machuta jiiibaimoco. Jaaboro tajiiibauhi sihidi miyaminaaco icuuhuvaqui. 17 Jaanaa amachucuujino iicacuunegui iicojiminaafico galluubi, ucuuhuvaumoco ijiiibeguetequi: Masaacu paryi fanooro icacuubi mamachuqui, nooboro. 18 Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachiiiro jiiinijeque naajejehi. Jaanoco meeciteji. Jaanegui ico neehi: Feejitihii, nooboro. 19 Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachiiiro fahuseecidimo bueymico naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitihii, nooboro. 20 Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachiiiro atyabaco icijehi. Jaanegui ico neehi: Feejitihii, nooboro. 21 Jaanegui ijeeecivominaafi uhuumiuboro ihaivojiiiboco jiiibogovauhi paryiicino. Jaaneri ihaivojiiibo isifiratuuboro, ijeeecivominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi jiiihaiñeri. Jaaboro siva iidaasufimoco, ifiino iimitimehejeque, iigotimehejeque, aatyimetimehejeque icano, nooboro. 22 Jaanobuunati ijeeecivominaafi nuuhi: Aivojiiibo, onoobadi moonicuui. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. 23 Jaanegui ihaivojiiibo diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigueeje jiiihaiñofaño iicamehejeque diicito taaja igahafequi. 24 Miyanotiro amiihaico neehi: Iticoni ucuuhubarumo tamachutaati ajashuno itiiivejitihii, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

25 Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa iimeveuboro nuuhi: 26 Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ijiihevetiibo tadyojicuti saajitihii. 27 Tolliro tamomohalliti ifico iguijenisunoco iimogotiibo tadyojicuti saajitihii. 28 ¿Nacu amiihaiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino ifetejidino iicaruva eetavejiruubo. 29 Jaanoti ihimahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi: 30 Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinithii, noomoro. 31 Jaabadiro saafi aivojiiibo siijiinijeo aivojiiiboma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? 32 Jaarunaa diiboco sahigotiro iguiinonijirunoco agaajaaboro tehesiibaacaro diibojaa jiiibogoco galluujiiruubo iimitocasiqui. 33 Jaabadi cajaanihacho amiihaiti paryi iinoco ejeevesutiibo tadyojicuti saajitihii.

Imuhu Iimo Afatyusumi.

(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno? 35 Jilli magañitacuui jiiinijeguiiha imitino, bu abonoguiiha imitino icano. Amiihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino.

(Mt 18.10-14)

1 Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. 2 Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciiboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli ooviciuhi: ⁴ ¿Nacu miijoho fine amihaiti ciendino ovejamima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimo sihigo iimimañovi ificuhiniboro feejitirahi iguiinotoobo aatyimetinohachuta? ⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo ijiebahallivi ficuunichi. ⁶ Jaabo iijajaago agaseebere inahabomico, ifiitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniboco atyimecuuhi, nooboro. ⁷ Amihaico neehi: Tobadiro niquejefaño iicamo aivo imo imo icanichi saafi iimitibo iimitico ejevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanivi imo imo icano saafi iimitico ejevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaamo gaigo fahuseecijeva inihibami iicanoti saje imitaruva cuugahuco inigoro guiijaagoro, iminogayi guinejitirahi aatyimetinohachuta? ⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifiitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atyimecuuhi tañihibaje imitahinijeque, noogoro. ¹⁰ Amihaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanichi, saafi iimitibo iimitico ejevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañififibovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimiisiici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi iicajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuui. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruuhi. Jaaboro toonoma tehesino siijinijevi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañiubo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañicuunobuunati toojiinijevi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guinutuubo toojiinijeominaafijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tumusuui. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitnoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa mihaiñooba diiboco toonoti acihicuti. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi iijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvonicinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guihirubi iijajaago. Jaaboro diiboco neeji: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuuthi. Jilli didudicamaajebebedi uco deesicinicu, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani iijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idasuvuui. Jaaboro diibojaago ijinafatyuboro diiboco ihibicituuboro ninicubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuuthi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaiviicuti ihusefa mificu, tihaijaajeti diiboco mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai icavaaboco mihicimoro magaicaau, muduumoro jibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi icaneguiiha, imitahiniboco siino mahatyimeneguiiha, nooboro jibaimoco eetavuumo.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaahe asaabo guubuui agaaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovauro dilluubo: ¿Milli iicano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusuubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai icavaaboco gaicaasuhi milli icatibo imino agaseneguiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaahe fuuguutibo. Jaanegui caani asaaburo diiboco noovauhi jaahe isaaqui. ²⁹ Jaaburo caanico nuubo: Hiro gaajahi sihidi ficabano ima dudicamaahicahi diijico gañitibo. Jaaruuboco safooba diniivimiti saafiigayiba daacitahi, tagataavominaama jibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiboro agaseebedi naha diniivigai icavaaboco gaicaauhi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Besha, ijoho fahijivaro uuma diicanicihi. Jaamaño paryi tañeheje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiha, imitahiniboco mahatymeneguiha, nooboro.

16

Iija Toomominaafi Imitibovi Ohoovicino.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuui iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi agañihicaunoco. ² Jaanegui ihaivojibo ocoovauro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco iditi guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco dibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafiti diiacuujitahi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaahicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivojibo tadyudicamaajeti uco agañidi? Sefatiji jinijeque esedijiruubo nucufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuui jilli saatohoco aamusunoti diito uco ijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicijinoco, nooboro ⁵ coovauro saafiri paryi saatoho ihaivojiboco edebeumoco. Jaaburo saafico dilluubo: ¿Minodino ijoho tahaivojiboco debehi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje diribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano casivoobo bohonoti deetavo cincuentadino oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minodino ijoho tahaivojiboco debehi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivojibo agaajacudi nuuhi: Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jinijeo miyaminaa gaajahi jinijeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amahaico neehi: Jino iimitino jinijeonehejeri gataavominaati mihici jinijeoneheje ifinidi amahaico diito ufucu niquejefaño ifinijitino iijanofaño igaayiciqui.

¹⁰ Midirunoma imino omoonibo, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omoonibo, iguiraanoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamaño jino iimitino jinijeonehejeri imitino momoonimoco, ¿mijoho bu amahaico imiyaanehejeque acijirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿mijoho bu amahaico acijirahi amahaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeeçivominaafi miimisiici aivojitisico ejeeciwoobo, saafiico ijihegueebere, saafiicoro gajijiruubo. Saafiima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeecivejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa iicamaño jilli unuonoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amihai jeebico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiheguehi.

Moise Tajiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siicijeti Moise tajiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jibogocafetehi. Jaamofeenedi famooro sefacinahi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jiinije icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajibati sasitugayi afatyejiruno.

Jesu Jibeguehi Gaigooce Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco icibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco icibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofaño jicamaahicauhi ovosinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jibaimoco sihidi ovosinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ idaasuubo sihidi icinisinoma icaabo baavi gicinihicaubo inihibamima iicaabo guhugavi. ²¹ Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejeecuhicauhi. ²² Jaanofeene iguijeveubomajeque ciiumo. Jaaboco Moocaani toomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo guijeveuhi. Jaaboco ciiumo. ²³ Jaabo inihibamima iicaubo idaasuno icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atyimeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiba ofooboro ihusegai nijequeque nifaihufaño amatyusuuboro tañejeba nijequeque isiicusuvaqui. Jino cijigaifaño sihidi idaasuno icahi, nooboro.

²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jinijehalliri idiicahinisumi imino diicahinahi. Jaanoti Lazaro idaasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinahi. Jaanoti ijoho idaasuno diicahi.

²⁶ Jaanomaryo bu amihai mihaiti sicaisitu oonaagonovi mihicahi. Jaamaño juugati tahi efeejirumo. ¿Milli bu feejirahi tahigotioti? ¿Milli bu juugavi fatyejirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluuhi guhirubi ijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico jibeguetequi. Jaanoti juuga jino idaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatinuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatinuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihhi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecuumoti diitoco jibogoturuva iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi:

Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachiiji, tolliro bu saato ho iguijevecumoti ifuuruva guubujitirumo, nooboro.

17

Iimitinofaño Agañisujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañisuno. Jaarunaa idasucani icajiibo sitaaco imitinofaño agañisuubo. ² Imijiruno diiboco guisibatyi gabari icodaaheti muduujenimoro muuaifaño magañino. Jaano janaanici idasuno icajiruubo seemeneque imitinofaño agañisuubo.

³ Mehesicini amiñhai nahabo amiñhaico imitino omoonihachiiji diiboco miñiba. Jaabo iimitico ejevesuhachiiji diiboma mihimibachucasi. ⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifooci icano imitino omooniboro, bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitih i onoohachiiji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivojibo Jesuco nuuhi: Miñhaico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojibo Jesu diitoco nuuhi: Amñhai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachiiji jiho sicomor onoohoco meneejirahi: Jinooti gaijuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amiñhaico tooho: Jii, neejirahi.

Jeecivominaafi Omoonifino.

⁷ Amñhaiti cajaanihacho ijeecivominaafima iicaruva ududicamaaihicaabo faguifañoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, casivoobo, machucu, meneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari ijoho machuji, daaduji icano, meneejirahi. ⁹ ¿Nacu dijeecivominaafico atajibanoco eetavonohallivi graciaco daacijirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro amñhai Moocaani atajibanoco mihimivucuudi monoo: Jilli miñhai miñfono jeecivominaa jilli atajibanocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco Foojohoma Iicamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiinije, Galilea jiinije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojiinijeocuumi saacuumivi ifutuubojaago saumo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujullecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jibogominaafi, miñhaico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico miñifusuto, nooboro.

Jaanegui ufuumoti jñhaiivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecunoma iicaubo dojicuviro uumiubo Moocaanico imooboro sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguiino ememuivuuboro jiinijehallivi javuvuubo graciaco ihaciqui. Jaabou Samaria jiinijeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubuheetih? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani idiboro siicumioobo uumihi Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma

iicauboco nuubo: Gañiivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheetecuui, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluui: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicínobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amihhaifeeneri icacuui, nooboro. ²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amihhai mihimegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifiivuubo fucuti. Jaarumo mahatyimejitihí. ²³ Jaasumi amihhaico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeeditino. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaagojete siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumiomiyaminaa uco juheveji icano. ²⁶ Miíro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino imega. ²⁷ Miíro miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajenihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuui. Jaanaaca sihidi niija aaiguuneri paryi saatoho guijeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onooobo iicausumi icauo machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno cijigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa guijeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatoho iijahalliri mihicahachiiji miniiitomoro iijafañoti amihhai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihicahachiiji amihhai iijajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miíro ifico idaasuno omoonoti ataaajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti ifico Moocaanijaagodi imitasuubo ifico taajasuji.

³⁴ Amihhaico nehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyihañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehcatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojiibo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo añimi igaivefihí, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18

Iimitino Fagominaafivi Ohoovicino.

¹ Jesu oovicuui Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacuumivi icauo saafi fagominaafi Moocaanico iñhicuguutibo. Tolliro miñhaiñooobaco gajihicautibo. ³ Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa feehicauhi iminaafima

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

imitino iicahicaunoco diigoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuurunoco: Jii, neehicautiibo. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocaanico ñihicugotíhi, miihaiñoobaco gaijitihi icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibaijigo asagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacuutigo iicaqui tajeebiico uco niñi niñi moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojiiibo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocaani iicimo diibovi iidaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta icano idilluruva diitohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tuumusujiruubo? ⁸ Amiihaico neehi: Tuumusutiibo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino jiinijevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

Fariseomiibo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Miihai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itisuhicaunoma iicaubo jilli ohooviciuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimisiici gaifimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaaqui. Saafu fariseomiibo. Jaanoti saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomiibo julleeciñiboro Moocaanima ihiimaaubo jilli neehicauhi: Moocaani ico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatíhi, sitaaco imitino moonitatíhi, gaigoomima icatatíhi, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatíhi, ¹² sajaguisivi mifococi machutiibo icafíhi, uujoho paryi agaananoti fahuseciti sano ico acifíhi, nuuruubo, nooboro.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi thesesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meeciitibo, jilli icidíhi ticovoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amiihaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebi imicuubo. Jaanoti fariseomiiboco Moocaani gaayicitíhi. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onoono guinovi ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onootiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiciqui. Jaanoco ijibogominaa aatyimeumoro isivaumoco iibahicaumo. ¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivoji icahi. ¹⁷ Miyanotiro amiihaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitibo, tahí ufucu feejitíhi, nooboro.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojiiibo Jesuco dilluuhi: Idiimiibo Jibogominaafi, ¿milli fine mooniji ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idiiboro saafiro iimiibo Moocaani. ²⁰ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañooco dibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gaiji, nooboro.

²¹ Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifihi, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico

idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unueneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño. ²⁴ Diibo iidaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. ²⁵ Tihijitiruno camello januuu ojiri afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁶ Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanegui cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi tihino Moocanidi tihitihi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo mihai paryi monehejeque mejevesumoro iima mihiguehi, nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amihai neehi: Cajaanotyohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano ³⁰ Moocaani aivojiguinodi ejevesumo jiihallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefaño ifinjitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Iguivejejinoco Jibeguehi.
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ijibogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeehi paryi Moocaani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti acaatinunobadi iicaqui. ³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jirebamaaijimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati gujivefeeneteti siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejete unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Iicaubo Aatyimetiboco Buheesuhi.
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiiticuunaa saafi aatyimetibo jihaijiniri giniihi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli icano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareobo feehi, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco ibauhi illivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniviro coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleveuboro tajibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui icijeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutibo nuuhi: Aivojibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¡Jii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocanico imehicaui.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onoobo impuesto jaadusuminaa aivoj#bo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguhu aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautihi baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma iicaubo imegavi ijinafatyuboro imoho sicomor onoohori caamo fuubo Jesu afatyujino fiitino iicauheri tohoti diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachij# diijafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayic#ubo. ⁷ Jaanoco pary# aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitim#naafi ijafaño Jesu ifeteji, noomoro. ⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleeveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivoj#bo, tañehejete feenedi #daasufimoco aciji. Jaanoti saatehediti abañ#boro ananihichachij#i, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiijaavi jaachij#i taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli oovic#ubo Jerusaleti ifiticuuneguiiha. Jaanaa diito esamaaihicauhi: Fine jisumiro Mocaani aivoj#i gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gafi iyotobadi obocifiibo. Jaabo fuuhi tehesino siijin#jevi tahi diiboco aivoj#boti ificuidi doj#cuviro ihuumiqui, aivoj#boti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijecivom#naaco coovaubo. Jaaboro diitoco aci#ubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenhachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco ijin#je miyaminaa j#heguehicauhi. Jaamoro diibo doj#cuti saatohoma j#bogoco galluumo: Mihimogothi diibo mohaivoj#boti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivoj#boti ficuumo. Jaadi diibo siino ijin#jevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijecivom#naaco nihibamico aaci#umoco minoodino agaanacuunoco igaaajqui. ¹⁶ Jaanegui iticoni#oobo asaaboro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuui, nooboro. ¹⁷ Jaanegui ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Aivo imino, #joho aivo iimino jecivom#naafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivoj#boti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asaaboro nuuhi: Aivoj#bo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusuubo: #joho sahuse cuumivahallivi aivoj#boti diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asaaboro nuuhi: Aivoj#bo, jino dinihibami filluchehufaño ificuhinino; ²¹ Ico #ihicueghi sihidi edeevaneguiiha. Jaabo #joho ificutimañoti d#cihi abasutirumañoti inoovataco d#cihi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Imitino jecivom#naafi dihiimaatiro ico mooniji, #ro gaajacuui uujoho sihidi ejeevaaboro ificutimañoti #cinoco abasutimañoti onoovasunoco. ²³ Jaanegui, #coll#i jana tañ#h#bamico bancojafaño ficuhin#i uujoho uhuumiibo tañ#h#bam#i agaananoco fanooro agaayic#irunaaca? nooboro. ²⁴ Icojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudum#i. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diito diiboco nuuhi: Aivoj#bo, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro.

²⁶ Jaarunaaca ihaivoj#bo diitoco nuuhi: Am#haico neehi: Iicanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryi iicarunogayico dumit#iciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivoj#boti iicanoco imeguehinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiit#icuunaaca tolliro Olivohono iicagaji fiitino iicacuudi miimisiici ij#bogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifiiticuumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogay duujecin#boco mihai#ooba diiberi #goti#boco. Jaaboco misinaayumisiro misiva. ³¹ Am#sico cayaatyohacho: ¿Collihi momoonihi? onohachiji, monoo: Mohaivoj#bo eneeneguiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi aty#meteuhi paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico sin#umisico abajato nuuhi: ¿Collihi moburroco misin#ihi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivoj#bo eneeneguiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohall#vi ificumoro Jesuco diibohall#vi casihacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo j#haifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono iicagajiri guino niituunaaca, pary#cino miyaavogom#naa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocaanico iimomo sihidi ejeevanoco aaty#meunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivoj#bo, Mohaivoj#bo memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeeb#i! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: J#bogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am#haico neehi diito ill#vuruva guisibano coovadiinamaajirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiiticuunoco aaty#meuboro tuucuumihall#vi taabo: ⁴² Ijoho jaachiji difucuvi ico sajeeb#ico aacijirunoco gaajaruva sajeeb#i diicajirahi. Jaaruno idi otoovomaño daaty#metihi. ⁴³ Safucu idi idaasufucu gaseji dim#naa dihallidi emecuvejifucu dihallidi emecuvomoro fah#govati ico mooniji, ⁴⁴ ico jiinjehall#vi aga#moro dimiyam#naaco gaisiraicijimo. Jaamoro sababa dihall#vi guisibaco jeevesujitimo, Moocaani ico abaavafucuco agaajacitimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemeque isivi aga#ubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatin#haamefaño jilli noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noono. Jaarujaco am#hai nanivam#naa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaac#viro miyam#naaco templojafaño j#bogooboro icahicauhi. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatin#m#naa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijen#qui ituma #fehicauhi. ⁴⁸ Jaarumo toonohalliti omoonijirunoco aty#mehicautimo paryi miyam#naa diibo onoonoco uguubunicimo iicaumaño.

20

Jesu Mitya Iiji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco ijibogoobo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo: Miihaico diibogo, ¿miijoho iijiti jilli moonihi; miijoho ico eneeneguiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amiihaico dilluji, uo mihiimusu: ⁴ ¿Nacu, miijoho Juaco tajiibauhi miyaminaaco initiqúi? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihicauhi: ¿Milli fine meneeji? Moocaani tajiibari munuuruva du: ¿Collíhi jaanoco mimiyaavogotíhi? miihaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti miyaminaa tajiibari munuuruva, miihaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocanifañodi ihiimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatíhi. ¿Miijohohacho fine Juaco miyaminaaco initiñinoco tajiibauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amiihaico uujoho neejitíhi miijoho tajiibari omooninoco, nooboro.

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimauboro jilli oovicíuhi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidí basuuhi. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Sihí tehesino fuubo tahí guenene iicaquí. ¹⁰ Jaano ibaacu onoovacuudí iicojiminaafico galluubo diitojaago imañoonoti diibojaago diito igalluuquí. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro botiiboco dojícuviro diibojaa galluumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifíco galluuhi. Jaaboco tolliro idícuno, unuumoro aamíumo. Jaamoro botiiboco dojícuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino bu sifítí galluubo. Jaaruuboco itihívasuumoro buhígovi gañíumo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooníji? Agaijibo taseemeneque galluuji. Jaaboco aatyímemere fine bocíguejimo, nooboro. ¹⁴ Jaaboco aatyímeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicíjiibo. Masí miguijeníquí. Jaadi jari miihai toono abajatoti mihicaji, noomoro. ¹⁵ Jaamoro tomañoti sihígovi asatumoro diiboco guijeníumo, nooboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooníji? ¹⁶ Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifínisuuboro toonoco sidudicamaajeminaaco acíjiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tollí moonídino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinihaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guiisiri iijanoco eetavonicímo imiguisibaco itihísumoro gañíhi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobacco dojícuviro ichi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁸ Jaabahallívi aacotomo gafaryunamaaíji ididaaheje. Jaanoti cajaanívi ohallívi toba aacotohachíji diitoco quicheyñicíjiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotímoco ufucu omooníñinoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayiciujirahi diitoti onoobo siinovi ohooviciiboro enehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuhi. ²⁰ Jaamoro saatothi galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubuumoro diiboco asatyomoro aivojibo usefaño ihacitequi. ²¹ Toonegui diito diiboco jilli dilluuhi: Jibogominaafi, mihai magaaajahi ijoho miyaanoco imino onooboro, miyaanoco idibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniiboro Moocaani jihaiti imino dibeguehi. ²² Mihaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduji? ¿Nacu, majaadujitihii? noomoro.

²³ Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi uco mabañihii? ²⁴ Eneecata uco saje nihibajeti mihiifusu. ¿Nacu miijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano? Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo Cesarno, noomoro.

²⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

²⁶ Jaamaño diiboco inisuurumo iciutimo milli miyaminaafeenevi uutimaño. Jaamoro sihidi jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro lliivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jaanobuunati saatotho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihii onoonicimo Jesujaago asaamoro diiboco nuumo: ²⁸ Jibogominaafi, Moise mihaidi caatinihuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevehachijii, inahabo ifibaijigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. ²⁹ Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimiisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiboro. ³⁰ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuuihi. Jaaruubo tolliro seemevatiboro guijeveuhi. ³¹ Jaanegui jaano allivioobo diigoco icuurahi. Jaabadiro famooro digoma icauihi. Jaarumoti saafilba seemevatimoro paryi guijeveumo. ³² Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. ³³ Jaamoti buheetefucu, ¿cajaani taabaji fine? Famooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jinijehallivi miyaminaa taabavacasihii. ³⁵ Jaanoti ufucu ubuheetemere siijinijevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihii, iseemeque tajenijitimo icano. ³⁶ Siino tahigo iguijevecujitimaño Moocaani toomominaabadiro icacuujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuujii icamo. ³⁷ Moise tolliro mihaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatinahaamefaño imohogayi ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo. ³⁸ Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojibo icatino ubuheeme Aivojibo. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro.

³⁹ Jaanegui saatotho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jibogominaafi, ⁴⁰ noomoro siino diiboco dillucuumo.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehic-ahi? ⁴² Miïro David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivojïbo Moocaani Tahaivojïbo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casiivo, ⁴³ diminaaco ditihaguino uujoho ificuunohachuta, nu-ubo.

⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojïbo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famooro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu ijïbogominaaco nuuhi: ⁴⁶ Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma ïgonoco iimoyïcifiimoti. Bu tolliro imoyïcifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujvicamaafimo machujafaño iimimañejequere jovicamaafimo. ⁴⁷ Tolliro fibaijito iijanoco udumïcifiimoti. Jaamo ïfurumo guenenene Moocaanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco ibañoiqui. Jaamo guiraajino cijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibaijigo Aacino.

(Mr 12.41-44)

¹ Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inihibamima icameheje Moocaanico aacimo ificufinofaño ificuhicaunoco. ² Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mijeegayïcico ificuunoco. ³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotïro amïhaico neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryï famoova janaanici acihi. ⁴ Jaanoti paryï diito, diitedi sihidi aatyuu-vucuunoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryï acïgo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocinoti, tolliro fañoojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: ⁶ Ufucu icajino paryï jino amïhai mihïfinicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifnijino Jïbogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaanegui diiboco dilluumo: Jïbogominaafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaajaji toono iticovacuunoco? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, amïhaico sita bañidino, guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuui, noomoro. Jaarumo dojicuti mefeeditino. ⁹ Jaamo minaati, sanomiromoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifinicuuujino icatino, ¹⁰ nooboro cuhubacafutuubo ihimaaubo: Siijiinijeoto, siijiinijeotoma moonicasiji. Siijiinijeo aivoji, siijiinije aivojima moonicasiji. ¹¹ Jaasumi sihidi sefano jiinije maryibaji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, niqnejefaño ñhicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹² Jaano jilli iicajino imega iticoni am#haico agaayicimoro idaasuno moonijimo am#haico satyejimo sinagogajanofaño imitino imooniqui am#haico icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti. ¹³ Jaamo imefeenevi tamomoco mij#begueji. ¹⁴ Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino. ¹⁵ Tusumi jari am#haico uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri am#hai minaa am#hai iijico jenaaujitihi am#haico guinonijitimo. ¹⁶ Jaarunaa am#haico, am#hai caanimi, am#hai nahabomi, am#hai yoto, am#hai gataavominaa icamo am#haico aivojitojaago satyeji. Jaamoco am#haiti saatohoco gaisiraicisujimo. ¹⁷ Paryi jiiinjeminaa am#haico j#heveji tamomohalliti. ¹⁸ Jaarumo milli mihicajitihi. ¹⁹ Tolle icarunofa quehecuno mihicahachiiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucininoco mahatyimecuudi magajacu tuucuumi ifinicuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jiiinjeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinihaamefaño idaasujino onoobadi tusumi icajino idaasufucuno. ²³ Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato iicamo, mifañotioseejema iicamo icano jiiinjehallivi sihidi idaasu iicajimaño jiiinje miyaminaaco ñihicuno ahaamjineri. ²⁴ Jaanoti saatoho amocasi-faño guijeveji. Jaanoti saatohoco fahigova jiiinjenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiiinje miyaminaa jiiinjehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejeevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Siino Asajjino.

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguiinodi j#bogo icaji cuujeo ni#bavi, fucuo ni#bavi, meecirivi icano; jiiinjehallivi paryi jiiinjeminaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinjimo muuai ñihicuno ojineri, ityuuca ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jiiinjehallivi iicajinoco eesamaaimoro iñihicuri choomocinjimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufaifeenedi mityama, aivojima icano asanoco. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memeeци mataajasucafutucuujineguiiha, ²⁹ nooboro jilli oovicuubo: Memeeци higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, am#hairyo magajafihicaba ifiiticunoco. ³¹ Jaabadiro jino ononoco mahatyimecuudi magajacu Moocaani aivoji ifiiticunoco.

³² Miyanotiro am#haico neehi: Paryi jino iicanoco tuseumioto aatyimeme guijevejitihiica, ³³ niqueje, jiiinje icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihi.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofeenedi am#hai jeebi kuhufetedino, guirihicavono jiiinje busumije imoyici icano guinodi tufucu am#haivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ am#haihallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jiiinjehalliri iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicnicu. Jaamoro fahijivaro Moocaanima mihimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafaño jibeguehicaubo. Jaanoti mihijicuudi Olivohono icagajijaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicauhi diiboco iguubuniciqui.

22

Jesuco Iguijeniqui Omoonino.

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua jibaimo fiitcuunaaca, ² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicauhi: ¿Milliti fine magaicauji? noomoro Jesuco igaicauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicauhi.

³ Jaanaa Satanas jicafutuuhi Juda Iscariote jeebifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimisici icamoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jibaimo icacuuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafico mahatyimeji icifnuuri nifaihuco asatyoboco. Jaabo dojicuti mofoo ijafaño.

¹¹ Jaamisiro toojao aivojiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufaño tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi amisico ifusujilbo iguiraamecu, caamovohi icamecu, imibachucinicumecuco. Jaamecufaño meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuuhi.

¹⁴ Jaanaa amachucuujidi Jesu iminisuminaama casivuuhi imachuqui. ¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amihaima Pascua machutaaco amachunoco iguijevecuujino imega. ¹⁶ Amihaico neehi: Siino Pascua jibaimo machuco machucuujitih. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayicuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amihaiico neehi: Jisumitiro siino aducujitih baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayicuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amihaihahallivi aaccafetajino jilli momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayiciuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji iicajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amiihahallivi agañicafotono.*

²¹ Jaarunaa jino amiihaiti uco aacijiibo igaicaaui tacojiri icahi. ²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo uuditi unuucubadi feehi. Jaarunaa idaasucani iicajiibo uco aaciibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaaniji fine aacijiibo? noomoro.

¿Cajaaniji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa iijibogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaaniji miihaiti imiyaabo? noomoro. ²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiomi iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajiibanichi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitih. Jaanoti siibadiro amiihai mihicaji, amiihaifañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatohe jeecivominaafiti miminifeteji. Jaabadiro atajibaabo jeecivominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, miijoho imiyaabo, acasivooboro amachufiibo, nacuejeecivefiibo? ¿Eti acasivefiibo? Jaarunaa uujoho amiihaifeeneri icahi jeecivominaafibadi.

²⁸ Amiihai uuma mihicafih uco inisunehejefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amiihaico aivojico aciji uco guihirubi aacihinibadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojibo icagafaño macasivomoro matajibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icanohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amiihaico idillunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amiihaico igañucuqui. ³² Jaarunofaño uujoho Moocaanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iti finitino iicaqui. Jaabo ijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecucusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojibo imibaicinicuui iima civojafaño feequi, iima guiveequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaajiji; uco gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihaijaaema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amiihaidi cuujivaachuui? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masaty. Jaanoti aamigama machahaabo amiihai caamoojaco manaajemere aamigati mihici.

³⁷ Amiihaico neehi: Uuti Caatinahaamefaño jilli onoono icaji: Iimitimofeenevi ficucafetejiibo, onoono, paryi uuditi onoono tolli icaji, nooboro.

³⁸ Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo, miigaacima mihicahi, noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

* 22:20 Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajjaago iicanicibadi. Jaaboma ijibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomañovi ifutuudi diitoco nuubo: Moocaanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuiivuubo Moocaanima ihiimaaqui. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachijji jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocaani toomominaafi niquejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.‡ ⁴⁴ Jaabo sihidiro idaasuvooboro Moocaanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jinijehallivi aquetehicauhi tijoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocaanima ihiimaaunoti agañiivuuboro ijibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeteubo. ⁴⁶ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihi micigahi? Magañiivomoro Moocaanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaaunaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siiguubo Juda onoobo Jesu jibogominaati fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iicahicaurumoobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhi diiboco ininiciqui. ⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiciiboro Miyaminaafibadi Ifiivuboco daacih? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonubo buiyaacuhi imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududicuneri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiciqui asaaumoco nuubo: Taticovodi amihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amihaifeeneri fahijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruuboco uco magaayicihicatihi. Jaarunaa jisumi amihai imitiminaa tolli momoonicichi jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicumoro satyuumo sacerdotemi aivojibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti ifiniciiboro feehicauhi. ⁵⁵ Jaamoro ihaivojibo iija gohasifeenevi cijigaico eebasuumoro casicamaaumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casivuuhi. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago cijigajinivi giciniiboco guenene ihifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatih, nooboro.

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono. ‡ 22:43 Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

⁵⁸ Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: Iijoho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatíhi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahinibo Galileaobo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatíhi ijoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaunaaca catava ojiuhi. ⁶¹ Jaanegui Aivojibo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meecubo. Jaaneri Pedro esafutuuhi Aivojibo Jesu diiboco: Jaachiji catava ojítinaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaji, nooboro unuunoco. ⁶² Jaaboro Pedro ufuuboro sihidí aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecuumoro aamiuhi.

⁶⁴ Ihaallinoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro ihimeque gabacuhicauhi: Gaajaci. ¿Naa miiijoho ico aamihi? noomoro

⁶⁵ famaño vaje diiboco #bahicaumo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Jaanaa eseseveudi igaiuumo judiomi quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagominaa imegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷ Miihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amiihaico jiihi, nuuruva nacu mimiyaaveguejitirahi? ⁶⁸ ¿Jaanoti amiihaico nuuruva nacu uuma

mihiiimaanoco mihimeguejitirahi, uco misinaayujitirahi icano? § ⁶⁹ Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo gicinihi Moocaani imityaabo miyanaagonovi, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿ijoho Moocaani Seemene? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, amiihai monoobadi, nooboro.

⁷¹ Jaanegui diito nuuhi: ¿Collíhi bu sita onoonoco mihimeguejirahi? Miihairyo muguubucuuhi iijiri onoonoco, noomoro.

23

Jesu Pilato Imega.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaamo famooro agaaiivuumoro Jesuco satyuumo Pilato imegavi.

² Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo: Jaanico miihai mahatyimehi, muucuumico ñaaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojibo Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³ Jaanegui Pilato diiboco dilluuihi: ¿Naava ijoho judiomi Aivojibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jiihi, ijoho toono onobadi, nooboro.

⁴ Jaanegui sacerdotemi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato nuuhi: Jaanivi iimitinoco aivo atyimetihi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diito janaanici nuuhi: Paryi Judea jiinije miyaminaaco ñaaisuhicaabo ijibegueri Galileavi iticonihinibo, juu icacuui, noomoro.

*Jesu Herode Imega.**

⁶ Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluui: ¿Nacu diibo Galileaobo? nooboro. ⁷ Jaanegui diiboco: Jihí, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojibo Herodejaago tusumi Jerusale cuumivi agasebojaago. ⁸ Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutuuihí sicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihidí ejeevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. ⁹ Jaaboro Jesuco sihidí dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuutihí. ¹⁰ Tollíro tomañeri icaumo sacerdotemí aivojito, caatinimínaa icamo diiboco iguijenisugui mityano iimaahicaui. ¹¹ Jaanegui Herode ihamocasimínaama diiboco: Jillí mihífoobo, noomoro imitino mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojibo gaachehubadí iimichehufañó jihacuumo. Jaaboco dojicuvíro Herode Pilatojaago galluui. Jaasumití jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹² Jaanotí iticoní jihíhevecasihicaumisi.

Jesuco Igaicaauqui Unuucuuno.

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Jaanegui sacerdotemí aivojito, tuucuumi aivojito, miyamínaa icamoco Pilato igaiyihíciuhi. ¹⁴ Jaaboro diitoco nuuhi: Amíhai jaanico tajaa misivahiníhi: Miyamínaaco ñaaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucuurahi amíhai imefeeneví. Amíhairyo magaajacuui diibedití: Imitíbo, noomoro monoonoco aatyimetinoco. ¹⁵ Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetíbo siino tajaa sívasuuihí magaaja millití bu miguijeníjirahi. ¹⁶ Jillí ahaamíboro diiboco sinaayuji, nooboro.

¹⁷ Jaabo Pilato jibaimosumi saafi civojamínaafití sinaayujirahi miyamínaaco imono iicasuqui.† ¹⁸ Jaarunaa famooro sano sefano neehicaui: ¡Diiboco guijeni! ¡Barrabacoro sinaayu! noomoro.

¹⁹ Jaabo Barrabaco civojaaniumo tuucuumi miyamínaaco aivojítóhallívi añaaísuuneguiiha, tollíro bu saatohoco agaicaauneguiiha icano. ²⁰ Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyamínaama iimaauruubo. ²¹ Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: ¡mohobujehallívi tetecu! ¡Tetecu! noomoro.

²² Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco mooníbo? Diiboví atyimetíhi iimitinoco toonohallití agaicaaujirunoco. Jillí ahaamíboro diiboco sinaayuji, nooboro.

²³ Jaarunaa diito jenauihí idillumo sefano noomoro: Imohobujehallívi itetecuqui diito sacerdotemí aivojito iicamo sihidí ocoovadiinamaaiumaño diito iiji diibohallívi fatyuumo. ²⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onoobadí imooníqui. ²⁵ Jaaboro sinaayusuubo civojamínaafico diito idilluuboco añaaísuunotí, agaicaaunotí icano icivojaaniuboco. Jaaboro Jesuco diito usefaño jeevesuubo diito iimuguubadí imooníqui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

* 23:5 Herode Antipa onoobo. Meeci Lc 3.1 † 23:17 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

²⁶ Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cumioobo Simon onoobo buhigoti asaauboco agaayiciumoro iguijeve imohobujeque iibusuumo Jesu dojicuti isatyequi.

²⁷ Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idaasuri. ²⁸ Jaamoco Jesu emeeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amihaihalliviro mataa, amihai seemehallivi icano ²⁹ ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatatino jeebino, iisutino mifañoono icano, meneejifucu. ³⁰ Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. ³¹ Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofaño fine imitinoco eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro†

³² Jaamo bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicaauqui. ³³ Jaamo ifutuuhi nigaijaajebai onoomañoovi. Jaamoro tomañoovi Jesuco tetecuumo. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inaninaagonovi saafi icano tetecuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. ³⁵ Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihifnicimoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani icubo iicahachijji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifitivomoro idicuno vinoco diiboco isuurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano ijoho judiom iivojibo idiicahachijji, iiro difico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatiniumoro § JAANI JUDIOMI AIVO-JHBO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecuciniubo Jesuco ihbahicauhi: Miyaano ijoho Cristo idiicahachijji iiro difico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco ihbauhi: ¿Aivo ijoho Moocaanico nihicugotih, tobadiro ico omooninoco gaajatiibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momooniuno jaadaco mihicih. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaachijjiro ijoho uuma diicaji imimañoovi Moocaanico imiyaavogomo ofoomañoovi, nooboro.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadiciba mihicacuui. Jaarunaa paryi jiinije civono minifutuuhi; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteuhi. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuui. Jaanaaca temploja ofoociniuchehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuuhi. ⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuuhi: Guihi, dihusefaño tagajaco gaayici, nooboro chuuumucuubo.

† 23:31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine millijiru uchuumucuhoco, noono. § 23:38 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: griego iijiri, latin iijiri, hebreo iijiri icano, onoonoco.

47 Jaanoco romanomi amocasimínaa aivojiĩbo tonehejeque aatyimeuboro Moocanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

48 Jaanoco bu tolliro miyamínaa aatyimeumoro fuuhi iciĩdigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiiha. 49 Jaanoti paryi Jesu gataavomínaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaumo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ihiĩfiniciumo.

Jesuco Iciĩuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatatĩbo Jose Ari-matea cuumioobo onoobo Judea jiinijeri iicacuumi. Jaabo judiomí fagomínaatĩoobou. 51 Jaabo Jose Moocani aivoji asaaujinoco teemehi-caubo. Jaamaño paryi fagomínaa omoonunofaño icautĩbo. 52 Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifiico dilluubo. 53 Jaadi Jesu ifiico ihmohoti iniitusuuboro gaachehuri iimibociuboro cĩhoji guisigajifaño eseediuhojifaño cĩubo bohóji mĩhaiñooba iciĩrautĩhojifaño. 54 Jaano sifucuti jaguisi iicacuujineguiiha tufucuri imibaivucuumo.

55 Jaanaaca Jesuma Galileati asaumo ufuumoro Jesuco iciĩunoco meecĩtuuhi. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañooco. 56 Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici dĩribano icanoco iimibaivuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise tajĩba onoobadi.

24

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi civonotiro fuuhi Jesu cĩhojijaago ifacicinoco iimibachuunoma* 2 Jaamo iifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi icacuubaco. 3 Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojiĩbo Jesu ifiico atyimecuutihi. 4 Jaaneri iigutumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisĩci gaifimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucuucinimisico. 5 Jaamisiti iigutumoro guinoví jiinijehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collíhi amíhai ubuheetecuuboco iguijeveme icamañooco miguiinehi? 6 Jineeri chahacuubo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amíhaico unuunoco: 7 Miyamínaafibadi Ifiivuuubo acicafeteji imiti miyamínaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

8 Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco. 9 Jaamo iciĩhojijaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jiĩbogovauhi Jesu minisumínaaco fahuseeci motihaiti saafi idimoco, tolliro paryi saatohoco icano. 10 Jaanoco Jesu minisumínaaco jiĩbuguumo Maria Magdalena onoogo, bu Juana, bu Maria Jacobo seeji, bu saafigueje icamo. 11 Jaarunoco Jesu minisumínaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

12 Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuboro Jesu cĩhojijaago. Jaaboro idĩjivuuuboro toojifañooco emeecĩubo atyimeuhi tochehuri iminĩuchehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafiituboro uumiubo dojicuviro iija-jaago.

* 24:1 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

*Emaus Onoocuumi J#haijaago.**(Mr 16.12-13)*

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴ Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asaaboro diitisima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi j#hairi mofoomisi? ¿Collihi idaasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiti Cleofas onoobo iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro icahininoco. Jaanoti ijoho id#boro tuucuumiri diicaruubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareooboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihiimaanoti, bu paryi omoonihicahininoti icano sihidi ejeevahiniboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohavojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihinihi: Imino diibo iguijevone, noomoro tetecusuumo. ²¹ Jaanoti m#hai meteemehicaurahi Israel jinijeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuuhi. ²² Jaarunaaca m#haiti saatoho gaigoomi fucuro diibo c#hojico emeecieme m#haico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo ifico aatyimetineguiiha m#haico j#bogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco m#haico ij#begueneri. ²⁴ Jaaneguiiha m#haiti saatoho toojico emeecieme gaigoomi onoobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihhi, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¡Gaajaticanimisi, fine amiisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño diibediti onoonehejeque diitisico ij#bogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi #futucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyuujirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuuhi civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuuhi diitisima iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitisima acasi#vuuboro imahuco agaayiciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico aciubo. ³¹ Jaasumi jari diitisico ihaall#no imino faayacafutuuhi. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeeb#no imono icahicahinhi j#hairi masasumi Caatinihaamefaño onoonehejeque misico j#bogooboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino guenene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicinimoco. ³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivoj#bo siino buheetecuuhi. Jaaboco Simon atyimecuuhi, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco j#buguuhi j#haivi diitisima iicaunoco, diitisima maahunoco iquisicuhinsumi diiboco agaajacihininoco icano.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluuhi: Sajeebii mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro. ³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihi mihiguetehi? ¿Collihi uco amiihai jeebii fañoti mimiyaavogotihii? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududicimoro, memeeeci; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo. ⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo† ⁴³ Jaanoco agaayiciuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli iicajinoco amiihaima iicausumi amiihaico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño onoonoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicinino, Cristo guijeveji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofenedi fahigova jiinije miyaminaaco mijibegueji Jerusaleti miticonimo amiihai eedeehimitihifico mejeevesucu amiihai imitico ibusuqui. ⁴⁸ Jaamo amiihai maatyimemere jinooco mijibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaaja, uujoho amiihaihallivi galluuji Guihirubi unuunoco. Jaanegui jicuumiti buhigovi mefeedinno niquejefañoti mitya asaanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuubo Betania cuumi fitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agañiicyiubo diitoco imino nuubo.

⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iiumumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocanico imomoro. Fine.

† 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: iimihu gaami icanoco, onoonoco.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabo feenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivutinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani. ² Miïro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibo feenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui; miïro chahano aivo diibo feenedi eheetavuutino iicano* ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cïvonofañoti achicïhi. Jaanoco icïvo jabacarutihi.

⁶ Miïro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachicïbo iicaubediti ijïibeguequi. Jaabo ijïibogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachicïbo icatino. Jilli aachicïbo iicaabo jïibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achicï, miyaminaaco aachicinïbo, jino jïinjehallivï gasefivucuui.

¹⁰ Miïro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jïinjehalliri icacuui. Jaabo feenedi Moocaani jïinjefeqe eheetavehinirunofañoti jïinjeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miïro ijïinjefevi sauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayicïutihi. ¹² Jaarunofañoti saatoho diiboco agaayicïmoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatihï miyaminaati ifiivomo icatino, bu gafï iimoyicïnoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa iicahinïbo miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igajïma icano. Jaabo imico mïhai mahatyimeuhi, diibo idïbora Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miïro diibediti Jua ijïibuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujohe unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujohe chahaunaacaro iicacuumañoti, nooboro. ¹⁶ Miïro jaaboti paryi mïhai diiboma sihidi iicanoti mag-aayicïhi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miïro Moisefeenedi Moocaani tajïba saauhi. Jaanoti gajï, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miïro mïhaiñooaba Moocaanico atyimetihï, idïbora Illi Caanifañoti iicaabo, diibo mïhaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jïibeguehi.

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomï sacerdotemico, levitamico icano galluui Juajaago diiboco: ¿Mïjoho ñjoho? noomoro idilluqui. ²⁰ Jaamoco diibo imino jïibuguui: Uujoho Cristo icatihï, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa mïjoho ñjoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujohe diibo icatihï, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu ñjoho oono Moocaani iimaaminaafi asaajïibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa mïjoho ñjoho mïhaico dïbogo, oono mïhaico agalluumoco mïjïibeguequi millï difiiti ñjoho neehi, noomoro.

* 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaihigovi ocoovadiiciniibo: Aivojibedi jiihaico sanotico voro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatibo, bu Elia idiicatibo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatibo icano, ¿collihi jana nitihicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuriro nitihii. Jaanoti amiihaifeeneri iicaabo saafi amiihai magaajatibo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaaniciivi iicaabo, diibovi uujoho ifototihii. Jaamaño diibo tihaipaaje duujeque sinaayujitirahi, nooboro.

²⁸ Paryi jino jilli icauhi Betabara onoomaño, Jordan onoohi onegueehivi Jua initihicauhigo.

Jesu Guijefeenedi Mohimiti Buusucafetehi.

²⁹ Jaano sifucuti Jua, Jesu diibojaa asauboco aatyimeuboro nuuhi: Memeece jaani Moocaani Cordero, iguijefeenedi jiiinjeminaa imitico ubuusujibo. ³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaaubo: Taabuunati saajiibo tajanaaniciivi iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacumaño. ³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahinitihii. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitiboro saahi Israel cuumiminaa diiboco igaaajaqui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho atyimehi Moocaani Gaijaco nimiihubadi jeevaabo diibohallivi niquejefañoti iniitooboro iicanoco.

³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatihii mijoho diibo iicanoco; jilli naha uco nifaihuri nitiqui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaanihallivihacho iniitooboro iicaabo diibo tagajari initijibo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyimecuuhi. Jaamaño uujoho jibeguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticonioto Jesu Jibogominaa.

³⁵ Jaano sesevede siino Jua tomañeri icauhi miimisiici ijibogominaatisima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyimeuboro nuuhi: Memeece ajaani Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jibogominaatisi uguubuumisiro Jesu dojicuti fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu dojicuco emeeceuboro, diibo dojicuti ufuunoco aatyimeuboro diitisico nuuhi: ¿Jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui nuumisi: ¿Jibogominaafi, cuuca diicafihii? noomisiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Juu masaa. Jaamisiro memeeceva, nooboro.

Jaanegui ufuumisi atyimeuhi diibo iicahicauhigoco. Jaamisiro mihiijicuuneguiiha tufucu diiboma icaumisi.

⁴⁰ Jaamisi diitisi Juati uguubuumisiro Jesuma ufuumisiti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonitiboro inahabo Simonco iguiinutuuboro diiboco nuuhi: Meece mahatyimecuuhi Mesia Cristo onooboco, nooboro. Mesia, Moocaaniti asaabo ihaivojisucuqui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauhigo. Jaaboco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Hujoho Simon Jona achi, jaaruubo jisumitiro dimemeji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamisico.

⁴³ Jaano sesevedi Jesu imuguuhi Galilea jiinjivi ufuunoco. Jaabo Felipeque aatyimeuboro diiboco nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri tolliro Andre, Pedro icamisi icahicauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque icijeuboro nuuhi: Miihai mahatyimecuuhi, diibediti Moise itajiiaba aamefaño acaatiniuboco. Tolliro Moocaani iimaaminaa diibediti acaatiniuboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memecitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelmi naafi abañifitatiibo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluuhi: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miiro ico uujoho atyimehi Felipe ico coovatinaacaro higuerahoguiino diicaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jii bogominaafi ijoho Moocaani Achi, ijoho israelmi aivojiiibo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli ijoho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguiino diicaaboco atyimehi eneeneguiiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicinoti Moocaani toomominaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubohallivi iniitocinimoro bu caamovi foocinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi Jii baimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jii baimo icauhi Cana cuumivi Galilea jiinjivi. Jahi Jesu seeji diitofaño icauhi. ² Jahi tolliro Jesuco ijii bogominaama cuuhuvaumo tobaimovi. ³ Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihii ifototihii, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecevominaaco: Paryi diibo amiihaico onoonoco momooni, noogoro.

⁶ Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahuseti sañu icano iciiñuuno. Tuñuuje faño judiomii icanicibadi ifiinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicauiñuue. Jaano sañufaño fine ifetehicauno ochenta o cien litrodino nifaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino iciiñuunoco nifaihuneri magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujeque jiti jiti gahafusuuhi. ⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi miiidino miihiciimoro mahacitoo ijii baimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniumo. ⁹ Jaafaihuco ijii baimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautiiibo cuucati iciiunoco; idiiimoro diito ijeecevominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco iciumaño. Jaanegui ijii baimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocoovauboro nuuhi: ¹⁰ Iticoni famoova iimi vinoco ifefihi. Jaanoco ijii baimo guiraano aaducuunobuunati iimijii sutinoco ifefimo. Jaanoti ijoho aivo iiminoco ficuuhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iticoni Jesu sihidi ejeevanoco omoonuno Cana cuumivi Galilea jiinjevi, imityaco #fusuubo. Jaaneri ij#bogominaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ij#bogominaa icamoma fuubo Capernau cuumijaagovi jahi icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomi j#baimo Pascua ifiiticuuneguiiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi. ¹⁴ Jahi atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico, nimihumico icano anaajemeque. Tolliro miyaminaama nihibamico acafaryuucumo gicimoco atyimeubo. ¹⁵ Jaanoco aatyimeuboro Jesu gaaibaico gaicitati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañ#ubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuucuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. ¹⁶ Jaaboro bu nimihumico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buhigovi miici! ¡Guihirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ij#bogominaa esafutuuhi Caatinihaamefaño: Diijaco agajino uco finisuihi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomi diiboco dilluuihi: Eneecata mihaico siibadi iicanoco dihfusu toonoti magajaqui: Ji, olli iicaneguiiha jahi olli mooni#bo meneequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava ni-jequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli #joho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ificoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeveunofeeneti ubuheetusumi ij#bogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco ij#buguunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua j#baimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveguehicauihi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere.

²⁴ Jaarumovi Jesu jeevamaahicautihi famoovaaco agaajahicaumaño.

²⁵ M#hai#ooba diiboco j#beguehicautihi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeeb#faño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

¹ Icaubo saafi fariseomi#oobo Nicodemo onoobo judiomi aivojitoobo.

² Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: J#bogominaafi, mi#hai magaajahi ico Moocaani mihaico diibeguequi agalluunoco. Chahamo mi#joho sihidi ejeevanoco #joho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicaturuva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi, siino dojicuviro ifiivoti#bo Moocaani aivojifaño feejitihhi, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuihi: ¿Milli jaabo miyaminaafi ujuciuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeeb#faño ij#cafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajjari icano ifiivoti#bo Moocaani aivojifaño feejitíhi. ⁶ Miyamínaafiditi ifiivoobo miyamínaafi. Jaanoti Moocaani Gajjati ifiivomo Moocaani Gajjama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. ⁷ Daabafiteedino siino fiivo ico onoonoti. ⁸ Míro guibuhuba iimogohigoti asaanoco #joho guubufíhi. Jaaruubo gaajatihi conooti asaanoro conoovi #fotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajjari ifiivomo, millí ifiivonoco millí miyamínaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhi: ¿Millí fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿#joho aivo sihidi edeevaabo israelmínaa j#bogomínaafi idiicaruubo, nacu jinoco gaajatihi? ¹¹ Miyanotiro ico neehi: Míhai mihiimaahi magaaanoco. Jaamo míhai mij#baguehi mahatyimeneque. Jaarunoco amíhai mimiyaaveguehicatihi míhai monoonoco. ¹² Jiinijeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveguehicatihi. Jaanegui: ¿Fine millíjiru niquejeonoco j#buguruva?

¹³ Míhaiñooba niquejefaño footíhi idi#boro tahigoti iniitehiníbo: Uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo niquejefaño iicaabo. ¹⁴ Míro Moise sícaihigovi jiinimoco caamovi aga#i#yicubadi; tolliro uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo caamovi guijeve imohobujehallívi ga#i#yicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifiníjítino fiivoma icacuhi*

Moocaani Jiinije Miyamínaaco Agaijino.

¹⁶ Míro Moocaani sihidi jiinije miyamínaaco agaij#boro idi#boro iicaabo Illico aciuhí. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitíhi. Jaamo ifiníjítino fiivoma icaji. ¹⁷ Míro Moocaani j#jehallívi Illico galluutíhi jiinije miyamínaaco c#jigaifaño iga#suqui. Jillí galluubo diibofeenedi jiinije miyamínaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo c#jigaifaño ifetejitíhi. Jaanoti imiyaavogotimo c#jigaifaño ifeequi icacuhi idi#boro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo c#jigaifaño ifeequi icacuhi. Míro jiiníjehallívi aachiciníbo asauboco imogotimo icivonocoro imuguumo imiticoro omooníhicaumaño. ²⁰ Míro famooro iimitínoco omoonímo aachicinoco j#heguehi. Jaamaño aachicinínojaagovi fiitívotimo, iimitínoco omooníno foov#votíno iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachiciníjaagovi fiitívehi diito omoonínofaño Moocaani icano igaajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ij#bogomínaama Judea jiiníjevi. Jaabo toonovi guenene icaubo miyamínaaco inítubo. ²³ Jaabadiro Jua nitíhicaui Enonvi Salim cuumi fiitíno, toma#ovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyamínaa ofoomoco nitíhicaubo. ²⁴ Jillí icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua j#bogomínaa jenaucasiuhi judiomíma ifino imibachuhallívi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Moj#bogomínaafi, meeci #ma oono Jorda oonegueehi iicaubo icahi diiboti míhaico idi#buguubo. Jaabojaa sihidi miyamínaa ofoomoco nitíhicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacítiruva. ²⁸ Míro amíhairyo uco muguubuhinícuuhi: Uujoho Cristo icatihi jillí diibo imega uco agalluubo,

* 3:15 Sahaamefaño janaaníci jillí ficuumo: finítimo icaji, onoonoco.

nooboro eneehininoco. ²⁹ Miiro taabava jibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicibo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaanivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jiinjieoobo jilli jiinjeminaafi. Jaabo jiinjenehejequere iimaanichi. Jaanoti niquejefañoti asaabo famoohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco mihaiñooba miyaaveguehicañi. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani ijico jibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acihi. ³⁵ Moocaani Illico gaijahi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuui. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinjitino fiivoma icacuui. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñhicuno Moocaani omoonjinofaño icacuui.

4

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuui Jua janaanivi Jesu jibogominaama iicaabo initihicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicañi idimoro jibogominaa nitihicaui. ³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguui Samaria jiinjefeñedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuui Sicar onocuumi Samaria jiinije cuumivi Jacob illi Joseque jiinijeque aaciumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onohoji. Jaanaa Jesu asaubo, iniinovatucunegui tohoji cojivi casivuubo, fine gadiñiba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa jibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti nifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihuti daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaogo nuuhi: ¿Milli jaabo ijoho judio idiicaabo, uujoho samariaogo iicagoco nifaihuco diluui? noogoro. Jilli nuugo judiomi samaritanomima iimogocasihicañi.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ijoho Moocaani aacinoco gaajaruva, bu mijoho jino ico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ijoho uco dilluruva ico uujoho buhenifaihuco acijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojibo, nacu jinejere jaabo nifaihuco dñcijirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buhenifaihuco dñcijirahi? ¹² Miiro jino moheedebe Jacob mihaidi jihojico ficuui, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ijoho diibo janaanivi deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jihoji nifaihuti aadumoco siino adufra aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacino nifaihuco aadumoco siino ufuuro adufra aivucuujitih. Uujoho aacino nifaihu diitofañoti finitino niivaji ifinjitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojibo, uco tofaihuti daaci uco adufra aivotino iicaqui, bu siino jihojijaago nifaihuñi saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatihi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatihi onoogo. ¹⁸ Miiro sahusedimoma diicacuui, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatiibo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojiiho ijoho baacho Moocaani iimaaminaafi. ²⁰ Miiro moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajihallivi imejiibuui. Jaarunaa amiihai judiomii Jerusalevi Moocaani imomaño meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amiihai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cumijaago footimo icano. ²² Miiro amiihai samaritanomi magaaajatiiboco mihimehi. Jaanoti miihai magaaajaaboco mihimefihi; Miiro judiomiti taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu iicajino, jaano jino tusumi mihicacuui, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igajari, miyaaneri icano. Miiro tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igajari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoobo, asaa-jinoco. Jaabo asaadi miihaico paryi fanoocoro jibeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ijibogominaa gaseuhi. Jaamo jabafituuhi. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluutihi. ¿Jinejeque dilluhi? ¿Jinejeque mihiiimaacasihi? nuutimo. ²⁸ Jaanegui diigo ihiciniuco ejeevesuhiniugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jibugutuui.

²⁹ Enecauhu masaamoro memeeceva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onooboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatiibo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca ijibogominaa diiboco neehicauhi: Mojiibogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amiihaima magaaajatiino, nooboro.

³³ Jaanegui ijibogominaa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine miijoho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agal-luubo onoobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miiro amiihai meneehi: Icanehiica minihibaci, minihibaci idino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño amiihaico uujoho neehi: Memeece basutaaco, oono paryi tifaicuui ihicicafetequi. ³⁶ Miiro basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifihi. Jaabo basuta noovaco ananinicibadi miyaminaaco nanihi ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco iciiibo icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinichi, onoono. ³⁸ Jaanegui uujoho amiihaico tajibahi mihiciqui amiihai mabasuhinitinoco; sita abasuhininoco amiihai mequeheevahi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jiinije cuumiminaa miyaavuguui diigo ijibuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiituihi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucumi toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavugumo ihiimaaco uguubuomoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi ijoho eneeneriro mimiyaavogocuuutihi:

Miñhairyo muguubucuuhi. Jaamoro magaajacuuhi miyaanoro diibo Cristo jiiñjeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiiñjejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi ijiñjevevi bocigratihi, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomañoto imino gaayiciuhi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omoonunoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiiñjevevi toonovi nifaihuco aivofaihuti iminiyumañovi. Jaanaa Capernauvi icaubo saafi aivojibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuuhi Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo ijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiha. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi icanehejeque omooninoco mahatyimetihachijji mimiyaaveguejitihhi, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojibo goovano masigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuuhi. ⁵¹ Jaabo ijati fiitacuuboco idudicamaajeminaa asaamoro jibogovauhi: Diseemene buheecuhi, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehinibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dijiveberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omoonunoco allinuihi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi Igotiboco.

¹ Toonobuunati judiomi eetavuuihi jibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onoohuga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi ijiri Betesda onooba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. ³ Jaahugaje gohasinovi sihidi iguihuvafimo icahicauhi aatyimetimo, idino iimitimo, ifino isifañneri igotimeheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba nifaihu amaryibanoco. ⁴ Miñro tobajaago Moocaani toomominaafi niitehicauhi safohosa jaaboro inifaihuco maryicuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegaviro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoova guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siuciniuboco Jesu aatyimeuboro gaajacuihi aivo guenene icacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojibo, mijoho bu uco tobafaño jihacujirahi toba amaryibasumi fahijivaro tobafaño feequi mooninaacaro sita tahimegaro feehicahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro dicigaiijeque dñcibo fuucu, nooboro.

* 5:4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaiijeque #ciuboro igucuubo. Jaafucuu judiom; jaguisifucuu. ¹⁰ Jaanegui judiom; Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachii; jino jaguisifucu. Jaanegui dicigaiijeque satyeyitih, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: M#ro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaiijeque d#ci#bo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿M#joho diibo ico dicigaiijeque d#ci#bo d#go onoo? noomoro.

¹³ Jaarunofaño diibo gaajautih diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyam#naa iicaumo cojit; Jesu sihigov; ufucuumañ. ¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aatyimeuboro nuuhi: Meei, jisumi jino #joho ubuheecunoco; siino imitino diicacuujirahana janaan; iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiom; j#bugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco. ¹⁶ Jaanoma iicaumo judiom; Jesuco imitino moonihicauhi, diibo jaguisifucuv; toll; omoonihicaumañ. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dud;camaahi. Jaano ticovov; bu uujoho dud;camaahi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiom; janaan; imeguehicauhi diiboco agaicaaunoco. M#ro toono jaguisifucucoro diitobadi teemehicauti#bo, tolliro bu Moocaanico: Guihirubi, onoboro ifico Moocaanibadi moonihicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iiji.

¹⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeeb#tiro moonitih. M#ro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi moonih. ²⁰ M#ro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. M#ro imi janaan; ejeevanoco #fusujibehiica. Jaaneri am#hai majabafiteji. ²¹ Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aacibadiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. ²² M#ro Moocaani m#hai#oobaco iimitico nootih. Jaaruubo pary; toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevesuubo, imitico iimibachuqui; ²³ Toonoti famooro Illico ibocig#equi Caanico icabadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotih diiboco agalluuboco.

²⁴ Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Uco agalluhin#boco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubumo ifinj#tino fiivoma icacuhi. Jaamo c#jigaifaño fuucuujitih; Jilliro guijevete fiivofañov; fatyucuubo. ²⁵ Miyanotiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuhi; iimitifaño miguijevecubadihiica iicamo Moocaani Achi iijico uguubujino. Jaanoco uguubumo fiivoma icaji. ²⁶ Moocaanima mitya icahi fiivoco acijino. Jaabo Illico mityaco ac#bo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. ²⁷ Tolliro bu mitya iijico ac#bo miyam#naafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyam#naafibadi Ifivuubo iicamañ. ²⁸ Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi pary#cino c#hojnofaño iicamo ih#maaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omooniumo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omooniumo buheeteji c#jigaifaño ifeequi.

Cristoti I#bogono.

³⁰ Miiro uujoho aivo, uuro tajeetiro moonijitirahi. Jaamaño uujoho iimitinoco dugaacuhi uco atajibabadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeetiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhiniibo iimogonoco moonihi. ³¹ Uujoho uuro tafitiro jibuguruva tajibogo saatehedi ibocima chahajirahi. ³² Jaanoti sifi uuditijibeguehi. Jaamaño uujoho gaajahi uuditidiibo onoono miyaano iicanoco. ³³ Miiro amihai saatohoto magalluui Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofaño uujoho gaayicitihimi yaminaafi jibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amihai neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. ³⁵ Miiro Jua cijigamecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachiciniunofaño amihai jihachutagayiro imo imo mihicauhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua jibuguuno janaanivi uujoho onoono jeevahi. Miiro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro tahallivi jibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jibeguehi. Jaaruuboco amihai safooba mahatyimetatiji, bu ihiimaaco safooba muguubutatiji icano. ³⁸ Tolliro bu diibo iiji amihafaño chahahi; Diibo agalluhiniiboco amihai mimiyaavogotimaño. ³⁹ Miiro Caatinihaameque imino amihai mihifinichicahi fiivo ifico toohaamefaño mahatyimeneque mihimogomoro. Jaano miiro toohaame uuditijibuguruhaame. ⁴⁰ Jaarumo taja masaanoco mihimogotiji fiivoma mihicajiruneguiha.

⁴¹ Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitihimi. ⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi amihai Moocaanico magajitinoco. ⁴³ Miiro uujoho Guihirubi memeri saahinihi; Jaaruuboco uco magaayicitihimi. Jaanoti sifi jilli ijeebtiro asaaboco naha amihai magaayicijirahi. ⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaño toonoguiinodi idiboro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinotihimi. ⁴⁵ Jaanegui uuditimehesamaaidino: Caani imefeenevi mihaico imitino neejiiibo, noomoro. Icaabo amihai imitico eneejiibo Moise. Jaabo tajibafeenedi mataajibadi mehesicinjirahi. ⁴⁶ Miiro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. Miiro diibo uuti caatiniuhi. ⁴⁷ Jaabo acaatiniunoco mimiyaavogotimo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuui. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejevanoco omooniboro iguihuvamoco ubuheesunoco aatyimehicauneguiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro jibogominaama casivuubo. ⁴ Jaasumi fiticuuno judiomi jibaimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeeiubo atyimeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaunoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiiibo? onoomaño jilli omoonijinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno ifetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ijibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miimisiici tavaabomisi icanoma icase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñaavahu icauhi. Jaanohallivi casicamaaiumo cinco mildino gaifimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco icuuboro Moocaanico graciaco aaciuboro, toonoco ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi giciniumoma. Tolliro bu itaavaco ifuumo iimuguudineheje. ¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ijibogominaaco: Paryi manaani ihatyuuvoco gañicafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco ananimo gahafusuuhi, jiiibaiñoco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyuvuunoco. ¹⁴ Jaano Jesu sihidi ejeevano ifusuco eheetavuunoco aatyimeumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi jiiinjehallivi asaaujiibo, noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco icumoro satyuujirumo aivojiboti iheetavequi. Jaanoco agaajaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi ijibogominaa muuaijaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernauijaagovi. Jaanaa civucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseutihi. ¹⁸ Jaanaa imuuaiifa ticovauno sihidi guibuhuba asaano. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idino kilometronohachuta icacuumaaca Jesu saauhi nifaihuhallidi igoboro. Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejirahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayiciuhi. Jaadi goovano ifutuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guinehi.

²² Jaano sesevedi toonegueehivi miyaminaa ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijibogominaama footinaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asaano, jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijibogominaa icano achahaunoco miyaminaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernauijaago Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuavi aatyimeumoro nuumo: Jibogominaafi, ¿cusumi gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidi ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiiha mududicamaaidino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amiihaico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asaanoco miyaminaa igaajaqui, bu uuvi Moocaani igaaataco ificucuuno icano, nooboro.

28 Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico meheetavequi? noomoro.

29 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amiñhai mimiyaavogonoco, nooboro.

30 Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco miñhaico dihiifusu maatyimemere ico mimiyaaveguequi? 31 Miñro moheedeetemihai machuui mana ononoco sicaihgovi iicausumi, oono Caatinahaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onoobadi, noomoro.

32 Jaanegui Jesu iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Moise amiñhaico niqueje maahuco acitihí, Guihirubi amiñhaico jino miya maahu niqueje maahuco acihí. 33 Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitoobo jiinjeminaaco fiivoco aaciño, nooboro.

34 Jaanegui nuumo: Aivojiño, fahijivaro miñhaico toono maahuco daacihíca, noomoro.

35 Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitihí, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitihí icano.

36 Miñro amiñhaico uujoho eneehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicatihí. 37 Miñro paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitihí. 38 Uujoho niquejefañoti niitehinítihí uuro iimogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhiníño iimogobadi mooniqui saahiníhi. 39 Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiníño iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutiño paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. 40 Jaano jino uco agalluuhiníño iimogono; Paryi famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

41 Jaanegui judiomi ticovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo, unuuneguiiha 42 neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatiño? ¿Miñro caani, seeji icamoco miñhai magaajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

43 Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono amiñhai dejecufiraco.

44 Miñhaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi uco agalluhiníño tajaa isivatiruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. 45 Miñro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro jibegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

46 Miñhaiñooba Moocaanico atyimetihí idiñboro uujoho Moocaaniti asaabo Moocaanico atyimehi. 47 Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. 48 Uujoho fiivo maahu. 49 Miñro amiñhai eedeete manaaco sicaihgovi amachuurumo chuumuui. 50 Jaanoti naha jino niquejefañoti iniitono maahu. Jaanoti amachumo guijetimo iicaqui. 51 Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniitehiníño. Jaamo uco agaayicimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahuco. Jaanoco uujoho jiinjeminaahallivi aacijino, nooboro.

52 Jaanegui judiomi ticovauhi sanomi iimaacasiumo: ¿Milli jaabo jaani miñhaico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

53 Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo uucuco muduutihachijí, bu itijohoco

mahaduti hachiiji icano fiivoma mihicajitih. ⁵⁴ Jaanoti taahucuco amachuubo, tatyijohoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, tatyijoho miya adufaihu icano. ⁵⁶ Jaomo tafico amachumo, tatyijohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. ⁵⁷ Miiro Moocaani uco agalluubo ifima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸ Jino niquejeti iniituuno maahu; amiihai caanimihai manaaco amachuumo iguijeveubadi iicano icatino. Jaanoti jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagogajafaño ijibuguubo.

Jesu Imaa Fiivoco Achi.

⁶⁰ Jaanoco sihidi saatoho ijibogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihiiama sihidi jeevahi. ¿Mijoho fine gaayicijirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu ijibogominaa onocasiunoco agaajacuboro nuubo: ¿Jaano nacu amiihaico imitino moonihi? ⁶² ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco caamo iticoni iicauhigo ofooboco mahatyimeruva? ⁶³ Miiro Moocaani Gaija minoco fiivoco achi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho ihiiamaano amiihai jeebico ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo amiihaiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. Miiro Jesu imegaviro gaajacuuhimiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicaauqui aaciujiboco icano. ⁶⁵ Jaamaño nuubo: Toonegui amiihaico neehinihi: Miihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidi saatoho diibo dojicuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucutimo. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amiihai tolliro diitobadiro mefeeci? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: ¿Aivojibo, miijaago bu miihai mefeecijirahi? Miiro iima icano ifinijitino fiivo iima. ⁶⁹ Miiro miihai mimiyaaveguehinicuui. Jaamoro magaajahi ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amiihaifañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaabo Jesucristoco iguijeniqui aaciujibo.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicautihi.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jinijeri iigooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jinijevi ofoonoco imeguehicautiibo judiomi diiboco tahi agaicaauguuneguiha. ² Jaanaa fiiticuuno tabernaculojano jibaimo iicaujino; tusumi judiomi nijeganofaño icanicimo. ³ Jaaneguiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miiro miihaiñooba miyaminaaco ifico igaajasuqui omoonimo toovono moonitathi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicautiimaño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amiihaidi naha fafucularo imihi. ⁷ Miiro amiihaico jinijeminaa

jiiheguetihi. Jaanoti uco jiihegueme diito imitico onoonohalliti. ⁸ Amiihairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihiica tahoovofucuviihiica uujoho ifototihii, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jiiibaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiibo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujiruneguiiha. ¹¹ Jaaboco judiomi tobaimoguiino iguiinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihidi miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miihaiñooba foovono diibediti iimaahicutihi judiomi ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa ijiiibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuhi. Jaaboro ticovaubo ijiiibuguubo. ¹⁵ Jaaneri judiomi sihidi eheetyemere neehicauhi: ¿Milli jaabo sihidi fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeebiiitiro jiiibogotihii uco agalluuhiniibo jiiibogoco uujoho jiiibeguehi. ¹⁷ Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jiiibogoco ijiiibogonoco nacu tajeebiiitiro uujoho onoono iicanoco. ¹⁸ Jaanoti ijeebiiitiro ihiimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefihii. Jaanoti diiboco agalluuhiniiboco obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañiifira chahahi.

¹⁹ Miiro amiihaico Moise tajiibaco aciuhii. Jaarunoco amiihaiti saato-hoba imino moonitihii. ¿Collihii jaamo uco magaicaaujirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Iijoho ijiiima diicahi. ¿Miiijoho nacu ico gaicaaujirahi? noomoro.

²¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihinineri famooro meheetyehinihi. ²² Miiro Moise amiihaico tajiibauhi amiihai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoniutihii omoonuubo, amiihai eedeetemihai toonoco ticoniuhii eheetavuumo. Jaanoco amiihai jaguisifucusumi meheetavonicihi.

²³ Jaano Moise tajiiba gañiicafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaiifi seemene meeheque miquiticinicihi. ¿Jaamo collihii tajaa misifiiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohalliti? ²⁴ Imino meecitimoro saatohoditi miihiimaadino. Jari imino magaaajaadi miihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵ Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico igu-ijeniqui iguiinehicaabo icatiibo? ²⁶ Memeeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco miihaiñooba milli moonitihii: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuuhii diibo Cristo iicanoco? ²⁷ Jaanoti miihai magaaajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi miihaiñooba gaajajitihii cuucati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸ Jaanegui Jesu templojafaño ijiiibuguumañoti sefano nuubo: Uco naha amiihai magaaajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeebiiitiro saatihii. Jaabo uco agalluuhiniibo miyaabo iicaaboco amiihai

magaajatíhi. ²⁹ Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahinímaño. Míro diibo uco galluuhinihi, nooboro.

³⁰ Jaanegui diito diiboco gaayiciujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño miihaiñooba diiboco gaayiciutihi ihoovofucuvi ifutuutímaño. ³¹ Jaarunofaño sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisiminaaco Galluuhi Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuuhi miyaminaa toonoti imiribacasiunoco. Jaaneguiiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisiminaaco galluuhi Jesuco igaayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica amiihaima icaji. Jaadi dojicuviro feeji uco agalluubojaago. ³⁴ Jaaboco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitíhi uujoho iicahigo amiihai mihifetejitímaño uco mahatyimejitíhi.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomíro noocasiuhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahatyimejitíhi? ¿Nacu fine griegomifeenevi judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomico ijibeguequi? ³⁶ ¿Milli fine enejirunoco oono miihaico noobo: Uco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitíhi uujoho iicahigo mihifetejitímaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nifaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiya jibaimofucu Jesu agaíiivuuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mihicahachijí; tajaa masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiyaavogoobo, Caatinihaamefaño onoobadi: Dijeebiifañoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jillí Jesu nuuhi: Diiboco imiyaavogomo Igaijaco agaayicijinoco. Tsumihiica Moocaani Gaija niituutihica Jesu niquejefaño ufuutímañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jillí Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Míro Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojiibo David yotofañoti tollíro Belen allio cuumijefañoti David iicauhigoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooníurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooníutihi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotíhi.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collíhi jana jaaboco misivatíhi? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiiamaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tollíro bu nacu amiihai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amiihaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajibaco agaajatimo jilli ciijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onooobo safoono Jesuco fucu emeeciyeubo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu miñhai tajiñba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ñjoho Galileaoo? Eneecau, imino Caatinihaameque dihñfinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatathi, noomoro ⁵³ ijeevadi sahaje iijanojaa foociniumo.

8

Gaifimima Iicafifigo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajijaago. ² Jaano sesevedi fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasiivuuboro ticovaubo ijñbuguubo. ³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigoco gaifimima iicafifihicau-goco. Jaagoco diitofeenevi ificuumoro ⁴ nuumo: Aivojñbo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifiima faguifaño icagoco mahatyimehi. ⁵ Miñro Moise itajiñbafaño jilli miñhaico neehi: Tolli iicagoco guisiri mahaamimoro magaicaau, nooboro. ¿Jana ñjoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisuumo, ñfurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiniñehallivi idiñivuuboro ticovaubo ihusegairi jiniñeque acaatiniubo. ⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, agañivuuboro diitoco nuuhi: Eneecata amñhaiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idiñivuuboro iiniñeque caatinihicauhi. ⁹ Jilli unuunoco uguubumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebñfañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safiisari ofoociniumo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agañivuudi miñhaiñoobaco atyimecuutiñbo, idiñgoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿Miñro saatohoba ico milli moonitih? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojñbo, saatohoba milli uco moonitih, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu icaruubo milli ico moonitih. Fuucu. Jaagoro siino imitino diiacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebñnoco Aachicinñbo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jiniñeminaa jeebñco aachicinñbo, tadyojicuti asaabo civohi icajitih. Jaano ifiniñitino fiivoco aacino foovoma icajiibo.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: ñjoho difitiro diñbeguehicali. Jaano diñbogo ibocima chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro ijñbuguruno tajiñbogo ibocima icahi, uujoho asaahiniñigoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amñhai magaajathi uujoho tahigoti asaahiniñigoco, ofoohigoco icano. ¹⁵ Jaamo amñhai miyaminaa imitico meneehi jiniñeminaa tajiñbafenedi. Jaanoti uujoho miñhaiñoobaco dugaacutih. ¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiuro uujoho icatih, Guihirubi uco agalluuhinñboma mihicamaño. ¹⁷ Miñro amñhai tajiñba aamefaño noocinino: Miimisiñi ijñbogono ibocima icahi, noonoro. ¹⁸ Miñro uujoho tafitiro jñbeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhinñbo uuti jñbeguehi icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu diicaani icahicali? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco am#hai magaatih, bu tolliro Guihirubico magaatih icano. Jaanoti uco magaaruvu tolliro Guihirubico magaaajirahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño ij#buguubo nihibamico ij#cuhicauno cojivi. Jaaruuboco m#hai#ooba gaayicutih, ihoovovi #futuutimaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatimetimoro am#hai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo am#hai mefeeditih, nuubo.

²² Jaanegui judiomi nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifico guijen#iibo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefeeditih, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Am#hai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Am#hai jiijeminaa. Jaanoti uujoho jiijeminaafi icatih. ²⁴ Jaamaño am#haico: Am#hai imitimaryo miguijeveji, neehi. M#iro uco mimiyaavogotihachiji am#hai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿M#joho nacu #joho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: S#icjetiro am#haico neehicacuhi. ²⁶ Sihidi icano am#haico eneejino, am#haiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefih. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jiijeminaaco j#beguehica, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicautih Moocaaniditi ihiimaahicaunoco. ²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi Ifiivuboco guijeve imohobujehallivi magañiyicidi magaaajahi, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeeb#tiro uujoho omoonihicanocoro magaaajahi, bu tolliro Guihirubi uco ij#beguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhin#bo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutih, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguuhi.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamohallivi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomi diiboco imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutimo mihicahachiji miyaano taj#bogominaa mihicaji. ³² Jaachiji magaaajahi miyaanoco. Jaano miyaano am#haico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: M#hai Abraham iyaachim#hai mihicamo sita jijovoto mihicatatih. ¿Milliti jaabo m#haico #joho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaamaño jijovooboti iicaabo ihaivoj#bo seemefañodi icatatih. Jaanoti iseemene diitofañodi icanicih. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene am#haico isinaayuhachiji miyanotiro jijovoto mihicacuujitih. ³⁷ Uujoho gaajarahi am#hai Abraham iyaachim#hai mihicanoco. Jaarumo uco magaicaaguehica, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahica Guihirubi uco ij#bogobadi. Jaanoti am#hai momoonihica am#haico am#hai caani ij#bogobadi, nooboro.

Diito Caani, Iji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: M#hai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano am#hai caani Abraham iicaruva diibo omoonibadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collih jaamo uco magaicaujirahi? Tolli iicanoco Abraham safooba moonitutih. M#iro am#haico

míyaanoco jibeguehicahi Moocaani uco unuubadi. ⁴¹ Jaanoti amíhai, amíhai caani omooniníbadí momooníhicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Míhai ajeva seeme mihicatíhi, saafiro míhai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amíhai caani Moocaani iicaruva uco magarijirahi. Uujoho diibojaagoti saahinihi, tajeebíitiro uujoho saahinítihi diibo uco agalluuhinínegui saahinihi. ⁴³ ¿Collíhi jaamo taajico muguubuhicatíhi? ¿Collíhi tajíibogoco mihimeguehicatíhi muguubunoco? ⁴⁴ Amíhai caani Iji. Jaabo onoobadi momooninoco mihimeguehicahi. Míro diibo síicijetiro imoyíciibo miyaminaaco agaicaaunoco, imoyíciitatíbo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicamaño sícamañooco iimaabo, bañífiira caani iicamaño bañífiíbo. ⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuurunoco uco mimíyaaveguehicatíhi. ⁴⁶ ¿Nacu míjoho amíhaiti saatoho ífusujirahi tafifa sanogayíba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collíhi uco mimíyaaveguehicatíhi? ⁴⁷ Moocaanitahe iicaabo, Moocaani íjico guubuníhi. Jaanoti amíhai Moocaanita mihicatímaño Moocaani íjico muguubugotíhi, nooboro.

Cristo Sahíjítiro Iicacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiomí iimusuuhi: Aivo miyaano íjoho samariaoobo idiicanoco íco monoono. Jaabo íjima díicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho íjima ícatíhi, uujoho Guihirubico bocíguehi. Jaaruuboco uco amíhai mobocígotíhi. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi bocígoco guinotíhi, iicaabo saafi uco obocígonoco iguinooboro udugaacuubo. ⁵¹ Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Taajico imimíyaavogomo ífiníjítíno guíjevefaño feejítíhi, nooboro.

⁵² Jaanegui díiboco judiomí iimusuuhi: Jisu aivo imino magaajacuhi íjima idiicanoco. Míro Abraham, bu paryí Moocaani iimaamínaa ícamo paryí guíjeveuhi. ¿Míllí jaabo íjoho neehi: Taajico uguubumo guíjevetímo ícají? nooboro. ⁵³ ¿Nacu íjoho mootadi Abraham janaaníci deevahi? Jaaruubo du guíjeveuhi, bu paryí Moocaani iimaamínaa ícaurumo guíjeveuhi. ¿Jaanoti míjoho íjoho ídíicaabo guíjevetíbo díicají? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tafíicoro bocígoruva, uuro obocígono jaaducafetíjítírahi. Guihirubi uco bocíguehi díiboco amíhai Moocaani monoobo. ⁵⁵ Jaaruuboco amíhai magaajatíhi. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho díiboco gaajatíhi, nuuruva amíhaíbadí bañífífíjirahi. Miyanotíro uujoho díiboco agaajamaño díibo íjico mooníhi. ⁵⁶ Míro Abraham amíhai tyadí imo imo ícauhi uco aatyímegeuuboro. Jaabo uujoho asaajínoco agaajacuuboro imo imo ícaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiomí díiboco nuuhi: ¿Míllí jaabo cincuentadíno fícabano díicatíbo, Abrahamco daatyímeuhi? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Abraham chahaanaacaro uujoho ícauuhi, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guísibanoco ícúmo díiboco íhaamíquí. Jaarunaa Jesu templojafaño afataniivuuboro díitofeenedí íhiinehíníuboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifívuunotíro Ihaallíno Ísicaútíiboco.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo atyimeuhi ifiivuunotiro aatyimeutiiboco. ² Jaabediti ijibogominaa Jesuco dilluuhi: ¿Mojibogominaafi, miijoho imitico omoonumaño, jaani atyimetibo fiivuuhi, caanimisi nacu diibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanimisi, diibo icano imitico omoonumaño icatino. Jilli Moocaani mitya diibovi ihifusucafetequi ifiivuno. ⁴ Miuro cuuje iicanohachuta uco agalluuhinibo dudicamaajeque eetavehi. Jaanoti mihijicuudi mihiainooba dudicamaaitacuutathi. ⁵ Miuro jino jinijehalliri iicanohachuta uujoho jinijeminaaco achicinihi, ⁶ nooboro jinijehallivi ijireuboro toonoco jiniima illiheeniuboro ijiniiri aatyimeutiibo aallinoco nicuubo. ⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba jicooba nifaihuri nitito, nooboro. Jaaba jicooba momo hebreo ijiri Siloe. Jaanegui initamaaijeuboro tahigoti atyimecuubo saauhi. ⁸ Jaanegui ifiitinominaa iticoni atyimetibo iicahicaunoco agaajaumo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasiivooboro nihibamico idilluhicaubo icatibo? noomoro.

⁹ Jaanoti saatoho: Jihi, diibo, neehicauhi. Jaanoti saatoho: Sifi diibobadi ejeevaabo, neehicauhi. Jaarunofaño diibo neehicauhi: Uujoho diiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano ico dihaallino faayacafetehi? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onoobo jiniico ijirema eetavooboro uco tahaallinoco nicuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneenegui ofooboro nitijehinihi. Jaaneri tahaallino uco faayacafetehinihi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.

Jaarunaa diibo: Co, gaajatih, nuuhi.

Fariseomi Dilluuhi Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiiboco satyuumo fariseomi imegavi.

¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiniibari ihaallinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluuhi: ¿Milli ico dihaallino faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiniibari uco tahaallinoco nicuhinibo. Jaanoco initamaainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saatoho nuuhi: Diibo Moocaaniti saatih. Jaamaño jaguisifucuco imino toomotibo, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco eetavejitiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallivautiiboco nuumo: Jaanoti ijoho, ¿milli neehi dihaallinoco afaayicihinibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocaani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomi miyaavuguutih diibo ihaallinoco afaayiciunoco icano. Jaamoro caanimisico cuuhuvaumo igajaqu. ¹⁹ Jaadi diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amisi seemene aallivatibo ifiivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jihi, magaajahi diibo moseemene aallivatibo ifiivuunoco. ²¹ Jaaruno magaajatih fine millihacho tah atyimeebe, bu tolliro magaajatih miijohohacho fine diiboco ubuheesuhininoco. Tah diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tah millihacho amihaiico jibeguejiibo, noomisiro.

22 Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguuimisiro, judiomica ajaatyoha-cho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magaññji, noomoro ifitacucasiuno ñihicuti. 23 Jilli caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

24 Jaanegui siino coovaumo ihaallinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanicoro dihimo. Jaanoti diibo imitinaafi iicanoco miñhai magajahi, noomoro.

25 Jaanegui diibo iimusuhi: Co, tahi fine imitinaafi uujoho gaajatihi. Idinocoro gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

26 Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallinoco omoonihinineri daatyimehi? noomoro.

27 Jaanegui nuubo: Amñhaico jibugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collihi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amñhai tolliro diibo jibogominaati mihicajirahi? nooboro.

28 Jaanegui diiboco ñbaumoro nuumo: ñjohonaa diibo jibogominaafi. Jaanoti miñhai Moise jibogominaa. 29 Miñhai magajahi Moocaani Moisema ihiiamaunoco. Jaanoti magajathi diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

30 Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi sihidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magajatiño. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo. 31 Miñro miñhairyo magajahi imitinaaco Moocaani uguubunicitinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubunicibo. 32 Siñcjetiro guuburatatiño saatohoba ifiivonotiro aatyimetiboco atyimesumo onoonoco. 33 Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonjituruubo, nooboro.

34 Jaanegui diiboco nuumo: ¿ñjoho aivo sihidi imitima ifiivuubo, miñhaico dibeguejira? noomoro diiboco gaññumo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetibobadi Jeevahi.

35 Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agaññunoco. Jaaboco atyimeuboro nuubo: ¿ñjoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

36 Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojñbo, uco dibogo miñjoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

37 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ñro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo ñma ihiiamaabo, nooboro.

38 Jaanegui diibo Jesu imega ememuñvuuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivojñbo, nooboro.

39 Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiijehallivi sahinñhi dugaacuguiha, atyimetimo ihatyimequi. Jaanoti atyimeme, atyimecuutimo iicaqui, nooboro.

40 Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu miñhai tolliro mahatyimetimo? noomoro.

41 Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Amñhai aallino ihifuvusutiruva amñhai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahatyimehi, monoomaño amñhai imitima mihicahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino.
(Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro amiihaico neehi: Ovejami mecufañi iguhugari jicafototiiboro sinaagonodiro ofoobo nanivaminaafi. ² Jaanoti tomecufañi iguhugari jicafotoobo naha diito toomominaafi. ³ Jaabedi iguhuga toomominaafi iguhugaco faayicifihi. Jaahugari jicafotooboco ihovejami ihiimaatiro gaajacifihi. Jaamoco iticovocivi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihiinusuuboro ihime foonicibi. Jaabo dojicuti ihovejami foonicibi diibo iimaaco agaajamoro. ⁵ Jaanoti agaajatibo dojicuti footatimo. Jilli gaafimo diibediti diibo iimaaco agaajatimaño, nooboro. ⁶ Jilli Jesu oovicuboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajacutihi milli eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Toomominaafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaumo paryi nanivaminaa. Jaamo iimaaco ovejami gaajautihi. ⁹ Uujoho guhuga, tafañodi jicafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadi tomecufañi jicafotooboro siino ihiinoobo ñaavahuco aatyimenicibadi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivaminaafi saanicibi inaniquiro, igaicauquiro, ifinisiquiro icano. Jaanoti uujoho saahinibi fiivoma mihicaqui, sihidi janaanici toonomo mihicaqui. ¹¹ Uujoho miya toomominaafi; Miuro miya toomominaafi iicaabo ihovejamihallivi ifico acinichi. ¹² Jaanoti ijaadaguiharo otoomoobo jicu diitojaago asaanoco aatyimeebere ihovejamico ejeevesuhiniboro iicojiti gaanicibi ita iicatimaño. Jaanobuuna ijicu asaaboro diitoco buhigovi gavaracunichi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunicibi jilli ijaadaguiharo ududicamaaño. Jaamaño diitoco jeevotatiibo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino toomominaafi. Jaamaño taatyaco gaajahi. Jaabadi bu diito uco gaajahi taatyacamaño. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaamaño tahovejamihallivi uujoho tafico acibi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahiimaaco guubuji. Jaamo samooro icaji. Jaamo toomominaafi saafiro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gaijibi, tafico diitohallivi aaciboro, siino ubuheetejimaño. ¹⁸ Mijoho uco guijenijitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafico aciji. Jaabo iguijeveruubo siino dojicuviro buheeteji mityama icamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajibauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unueneri judiomi siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti sihidi saatoho neehicauhi: Ijima iicaabo jilli jeegavucuubo. ¿Collibi jaaboco muguubunicibi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saatoho neehicauhi: Ijima iicaabo jilli iimaatatihi. ¿Nacu iji ihaallino aatyimetimoco atyimesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomi Gaayicigotibi.

²² Jaanaa Jerusalevi eetavuumo jibaimoco templojaco Moocaanico ijeevehicaqui ificuuno jibaimoco jinnijadihivi. ²³ Jaasumi Jesu templojahallidi, Salomon goohasino onoohasijeri igooboro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallidi judiomi emecuvovuumoro diiboco nuuhi: ¿Mihachuta jaabo miihaico, esamaaisuuboro diicaji? Miyaano ijoho Cristo idiicahachijibi miihaico foovono dibusugucu, noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehacatihi; Miiro Guihirubi atajjibabadi uujoho omoonino toono foovono uuti jibeguehi. ²⁶ Jaarunoco amiihai mimiyaavogotih, tahovejamioto mihicatimaño, amiihaico eneehincubadi. ²⁷ Miiro tahovejami uco tahiimaati gaajahi. Jaabadiro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaño tadyojicuti foonicimo. ²⁸ Jaamoco uujoho ifnijitino fiivoco acihi. Jaamo ufucuro guijevejitih. Jaamoco miihaiñooba tahusefañoti dumitijitih. ²⁹ Guihirubi uco diitoco aciubo famoohallinoociviro sihidi ejeevamaño. Jaamoco bu cajaatyooa Guihirubi usefañoti dumitijitirahi. ³⁰ Jaamisi uujoho, Guihirubi icano mihicahi. Jaarumisi saafiromo mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomi siino guisibanoco icuhi diiboco ihaamiqui. ³² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro sihidi iminehejeque amiihai imefeenevi eetavehacahi Guihirubi mityari. Jaamo, ¿conohalliti uco magacaaujirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Imino omoonihicanohalliti ico momoonigotih; Moocaniditi imitino diimaahi miyaminaafi idiicaabo: Uujoho Moocanibadi jeevahi, onoonohalliti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatinihaamefaño Moocaani jilli neehi: Amiihai Moocanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁵ Miiro jaanoco famooro amiihai magajahi, Caatinihaamefaño onono gañicafototino iicafinoco. Jaamaño miiro Moocaani ijico agaayicumoco Moocaani nuuhi: Amiihai Moocanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadi Moocaani ijeevadi icuboro agalluubediti: ¿Milli Moocaniditi imitino iimaabo, meneejirahi, Moocaani Seemene uujoho, onoonoditi? ³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho omoonihachijii uco mimiyaaveguedino. ³⁸ Jaanoti omoonihachijii uco mimiyaavogotirumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magajamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafiromo mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayicujirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan onegueehivi iticoni Jua tomañovi inithicauhigo. Jaaboro tahi icahicaubo. ⁴¹ Jaabojaa sihidi miyaminaa asaamoro, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magajamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafihicauhi: Miyaano Jua sihidi ejeevanoco moonihicautih. Jaanoti diibediti Jua eneehicaubadi paryi aivo miyaano, noomoro ⁴² sihidi saatoho tomañoto Jesuco miyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguijeveuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoobo. Jaacumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoobo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivojibo Jesuco facicifaihuri ejeesuugoro itihaiñoco imeebaiguiri ifilluhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago jibogoco galluuh: Aivojibo, ijoho agaijhicaabo guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jilli Moocaani mitya toonofeenedi ihifusucafetequi iicano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofeenedi imityaco igajasuqui icano, nooboro.

⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gaijhicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvaunoco

Jesu guubucuuruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ijibogominaaco nuubo: Masigo siino Judea jiinijejaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jibogominaafi, tahigo du ico judiomi gaicaauhinirahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooci icano icatihi? Cuuje mihigomo mananigaivatatihi nihiba foovono aachicinimaño. ¹⁰ Jaanoti fucu igooobo nanigaivafihi, fucu eseseetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aaicotihica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: Aivojibo, icigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

¹³ Tolle Jesu diitoco nuuhi: Lazaro guijevecuuhi unujirunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esicinuhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro.

¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro guijevecuuhi. ¹⁵ Jaano amihaidi aivo imino uujoho tahi iicatino. Jaaneguiiha masigo diiboga. Jaamo amihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onooboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu jibogominaaco nuuhi: Masigo, tolliro bu mihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheeteebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco iciiuno mifucuci, mifucuci icanobuunati. ¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. ¹⁹ Jahigo sihidi judiomi Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. ²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaaunoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuuhi. ²¹ Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifibo guijevihinijitirahi. ²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocaanico paryi idillunoco ico aacijinoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: Jihhi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuurumo buheeteji. ²⁶ Jino paryi iicamo uco imiyaavogomo, ifinijitino guijevefaño icajitihhi, nooboro digoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: Jihhi, Aivojibo, uujoho miyaaveguehi ijoho Cristo Moocaani Achi jiinijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro Cihojihallivi Taauhi.

²⁸ Jilli unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jibogominaafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano agaaniivuugoro Jesujaago fuuhi. ³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifañehi ifutuutihica Marta diiboco aatyimeumañoviro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiomi diitifeque ijacusuqui asaamo ijafaño iicaumo atyimeuhi Maria goovano agaaniivuugoro ufunoco. Jaamoro nuumo: Ichihojijaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguiino ememuivuuugoro diiboco nuuhi: Aivojiîbo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevejitirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaaunoco, bu tolliro judiomi digoco anahabonîumo taamoro asaaunoco icano aatyimeuboro sihidi idaaſuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebî nîji nîji isinafutuuneguiîha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi mîcîhinîhi? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojiîbo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taauhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiomi nuuhi: Memeeeci sihidi fine diiboco gaîjhîcaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaani aatyimeutîboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco iguijevete fine buheesuhinîjitiruubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo iidaasuvuuboro iciîhoji imegavi fiitivuuhi. Jahoji ifaagajiguinojaagovi eseediumoro guisibari ihimegaco afabaacîhigo. ³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magañî, nooboro.

Jaarunaa Marta diiboivi nago nuuhi: Aivojiîbo, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootihi: Imiyaavogohachiîji Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui iciîhoji imegati iguisibaco gañîumo. Jaadi Jesu niqeejeque emeeeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco acihi uco uguubuneguiîha. ⁴² Jaarunofaño gaajacuui fahiîjvaru uco uguubuhicanoco. Jaarunofaño jito miyaminaa iicamedi neehi; uco ijoho agalluuhinino imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¡Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuui, itihaiño, ihusene icano minicînîbo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri minicînîbo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiomi Mariamîfema asaaumo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomîjaago ufuumoro diitoco jiîbuguumo Jesu omoonunoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaaco igaiyîcîumoro nuuhi: ¿Milli fine momoonijirahi? Aivo sihidi ejeevanoonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Mîro diiboco milli momoonitihachiîji famooro diiboco miyaavegueji. Jaachiîji romanomi asaamoro Moocaani iijaco finisuvajimo, bu tolliro moojiinîje miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiîboti iicaubo diitoco nuuhi: Amiîhai aivo magaatit̂hi. ⁵⁰ ¿Nacu mehesicinîtihi saafîro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuumiminaaro mifinîjirumohallivi? nooboro.

⁵¹ Ijeebîtiro tolli nuutîbo; tusumi sacerdotemi aivojiîboti iicaumaño Moocaani diibo jeebîfaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jiîbuguubo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro icautino, tolliro bu Moocaani seeme fahigova iicamomi igaiyîcîqui. ⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijeniûjinoco.

⁵⁴ Jilliṭi Jesu foovono igucuutihi judiomifeenedi jilliro toonoti fuucuubo sicaihiḡovi toonoti fiitino iicaucuumi Efrain onocuumijaagovi. Jahi ijibogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiiticuuno Pascua judiomi jibaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalevi fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifiinoco iimibachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihicauhi: ¿Milli mehesicinahi, fine saajiibo? ¿Nacu fine jino jibaimovi saajitibo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajibauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachiji mihaico mijibogo, magayicimoro diiboco micivojaaniciqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaaca Pascua jibaimoco eheetavuujino sahuse juugahuseti safucu icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma. ³ Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onoono facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tihaiñoco ejeesuugoro imeebaiguiiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuuhi ifacicifaihu usuri. ⁴ Jaanegui ijibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aaciujibo: ⁵ ¿Collihi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere idaasufiimoco acitimo bañamaahi? nooboro.

⁶ Jilli nuubo idaasufiimoco agaijumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihoji imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Miuro amihafeenevi fahiijivaro idaasufiimo icaji. Jaanoti uujoho amihaima fahiijivaro icajitih, nooboro.

Lazaroco Iguijeniqui Ihiimaauo.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuui Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheetesuuboco ihatymequi. ¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicaauqui. ¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Ijicafotono.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua jibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano sesevede guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³ Jaamoro imohono jaanoco iquitumoro diiboco cabaacutuumo sahomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojibo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casivuubo. Caatinihaamefaño onobadi: ¹⁵ Diiguetejirahana Sion cuumi; Meeci oono dihaivojibo burrogayihalliri giciniiboro saahi, noonoro onobadi. ¹⁶ Jaarunoco ijibogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati

gaajaci:umo Caatinihaamefaño onociniubadi omooninoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jibeguehicaui Jesu omooniboro ubuheetesunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asaauboco cabaacutuuihi sihidi ejeevano mityaco omoonunoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuhi fine jino mihairyo milliba momoonitinoco. Memeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guiinehi.

²⁰ Jaanaaca Jerusalevi Pascua jibaimovi Moocaanico iimequi ufu-umofeeneri, bu icaumo saatoho griegomoto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojibo, mihai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jijnijeri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andrequi jibugutuui. Jaadi famisicro ufuumisiro Jesuco jibugutuui. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mi-hicacuui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi jeevanofaño iica-jifucu. ²⁴ Miyanotiro, miyanotiro amihai neehi: Trigo noovatayi jijnijehallivi aacotoyiro jijnijefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihiinoyiro janaanici guiraano noovafihi. Jaanoti abasuratiyi sayiro icafihi. ¿Milli bu guiraatejiruyi? ²⁵ Jaabadi ifiico agaijibo ifiico mitasuji. Jaanoti jijnijehallivi ifiico agaijitibo ifnijitino fiivoguiha ficu-uhi. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeecivequi. Jaamo uco ejeecivomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeecivomoco Guihirubi bocigusuji.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebi gaihuiba icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli iicajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiha uujoho saahinihi. ²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumiro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuui, bu siino cahacisujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco ugu-ubuumoro: Sisi iimaahi, neehicaui. Jaanoti saatoho: Moocaani toominaafi iimaahi, neehicaui.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uuguiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatichi, amihai guuiha ihiimaano. ³¹ Jisumi jino jijnijehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino Iji jiji aivojibo icahicaabo buhi gañicafeteji. ³² Jaabo uujoho guijeve imohobujehallivi jijnijehalliti agañiivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguijevejinoco diitoco agaajasu-ubo. ³⁴ Jaanegui imiyaminaa iimusuhi: Miro mihai muguubuhicahi tajibahaamefaño: Cristo asaadi guijevetibo icaji, onoonoco. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivuubo guijeve imohobujehallivi gañiicisucacafeteji, neehicahi? ¿Nacu, mijoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivuubo? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai feenerihica gueenejisuno ica-jino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amihafeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatihi ihimega ofoohigoco. ³⁶ Jaanegui amihafeeneri sese iicanohachuta seseque mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino

miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuuhi.

Judiom i miyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Miro noono:

Aivojibo, ¿miijoho nacu mojjibogoco miyaaveguehi? ¿Mico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

³⁹ Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatiniuhi:

⁴⁰ Diito aallinoco Moocaani jabaiytusuuhi; tolliro ijeebinoco kuhufutusuubo ihaallinero atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaa asaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuhi. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañitimo iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iji Miyaminaaco Dugaacusuj.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotihitolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyime me uco agalluuboco atyimehi. ⁴⁶ Uujoho seseene aachicinibo jinijehallivi saahinhi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitih. Uujoho jinijehallivi saahinithi jinije miyaminaaco cjiigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinhi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu cjiigaifaño gañisuji. ⁴⁹ Uujoho tajeebitiro iimaahicatih Guhirubi uco agalluhinibo atajibahinibadi iimaahicahi, jibeguehicahi icano. ⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guhirubi tajuba ifinjitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guhirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Ijjibogominaa Tihaiñoco Nitih.

¹ Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua jibaimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaajacuuhi, jiijehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi ifutucuunoco. Jaabo ita jinijehalliri iicamoco gajihicaubo. Jaaboro ifusuubo diitoco sihidi agajino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaajefaño jihacucuuhi Jesuco aaciujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaaniti asaunoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro. ⁴ Amachumañoti agañivuuboro igachehuco jujuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuuboro ⁵ nifaihuco butajefaño ificuuboro ijibogominaa tihaiñoco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyicinuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi ifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿milli jaabo ijoho uco tatyihaiñoco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihiica ijoho gaajatih. Jaaruubehehi ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco ijoho uco nitijitihi, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inititihachijji tajaagodi diicajitihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojibo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatihi itihaiñocoro nitifilhi imihinivatimaño. Jaabadi amihai mimihinivatihhi. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolli nuubo diiboco aaciujiboco agaajumaño, famooro mimihinivatihhi, nuubo.

¹² Jaadi diito tihaiñoco Jesu initihicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casivuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amihaiuco omooninoco? ¹³ Miiro amihai uco meneehicahi jibogominaafi, aivojibo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño.

¹⁴ Jaaruubo amihai tihaiñoco initibadi, bu amihai sanoomiro amihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji.

¹⁵ Miiro amihaiuco jibeguehicacuuhhi. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyanotiro, miyanotiro amihaiuco neehi: Chahaabo saafi jeevivominaafi ihaivojibo janaanivivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanivivi iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaajamoro jilli momoonihachijji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro amihaiditi iimaatihhi. Uuro gaajahi amihaiuco uujoho icihinimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinahaamefaño onono imiyaavequi. Uuma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehi, onono. ¹⁹ Jaanegui amihaiuco imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajamoro mimiyaaveguehhi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amihaiuco neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicihhi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniboco gaayicihhi, nooboro.

Jesu Jibeguehhi Juda Diiboco Aacjinoco.

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajaciuhi ifi ijeebifaño gaihuiiba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amihaiuco neehi: Amihaiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui jibogominaa fahigova meeciasiuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro. ²³ Jaanaa saafico jibogominaati Jesu agaijhicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliri tajibauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaajaqui. ²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fañogayifitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivojibo, cajaani diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciubo Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas jii diibo jeebifaño jicafutuuhhi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoonijnoco jisumiro moonicu, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajaciuhi milliti diibo tolli unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatoho esamaahicauhi. Juda inihibami lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro jibaimovi mucuujiivaachujirunoco. Jaanoti idaaufimoco siinoti ihaciqui noobo

baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tahigoti iinuuruubaaca mihijicuui.

Bohono Tajjiba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo cahacisucafeteji. Jaabofeedi Moocaani boci cahacisucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani bocico ifusumaño Moocaani, bu ifusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro ifusucuujibo. ³³ Taseeme amihaima uujoho guenene icacuujitih: Uco miguiinejirahi. Judiomico eneehinibadi. Tolliro bu amihai neehi: Uujoho ofoohigo amihai mefejitih. ³⁴ Jaanegui amihai bohono tajjibaco uujoho acih. Fahigova magajicasi. Amihai uujoho agajibadi fahigova magajicasi. ³⁵ Jaamo fahigova magajicasihachiji miyaminaa gaajaji miyaano amihai tajjibogominaa mihicanoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivojibo, cuuca feeji? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisu ofoobo dojicuti ijoho fejitih, ufucu jari tadyojicuti feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivojibo, milliti jaabo jisumi dojicuti fejitirahi? Dihallivi uujoho tafiico aacinoco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difico ijoho tahallivi daacjirahi? Miyanotiro ico neehi: Jaafañino catava ojitinaacaro, uco agaajaruubo uco ijoho tuunamaajii mifocci, safo idino, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono Jjhai.

¹ Amihai jeebifañodi mihiguetedino. Moocaanico mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi ijafaño mihicajimañeje sihidi icahi; tolli icatiruva amihai uujoho neejitirahi. Jaanegui feehi amihai imega amihai mihicajimañejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo amihai mihicajimañejeque iimibachuudi siino saaji; amihai icivaabo. Jaamo uujoho icahigo amihai tolliro mihicaji. ⁴ Amihai magajacuui uujoho ofoohigoco, tolliro bu tahi ofoono jihai magajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivojibo, magajatih ijoho efejigoco; ¿Milli fine magajajirahi toono jihai? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono Jjhai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Idinoro tafenedi Moocaanivi mihifetejirahi. ⁷ Uco magajahachiji bu tolliro Guihirubico magajahi. Jaaboco jisumitiro magajacuui mahatymecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivojibo, mihai cota dihfusu: Moocaanico maatymemere siino dillucuutimo mihicacui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Siicjetiro amihaima icahicacuui. ¿Jaaruuboco nacu ijoho Felipe uco gaajatihica? Miuro uco aatymeme bu Guihirubico atymehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihfusu, neehi? ¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogotih uujoho Guihirubifaño iicanoco, bu

Guihirubi tafaño iicanoco icano? Miiro amiihaico uujoho eneehicanoco, jilli tajeebiitiro eneehicanoco icatino. Guihirubi tafaño iicaaboo dudicamaajeque moonihicahi. ¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifaño, diibo tafaño icano iicanoco. Jaabadiro bu siibadi omoonihicanoti uco mimiyaavogo. ¹² Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco imiyaavogoo bu tolliro mooniji uujoho omoonihicanoco. Jaabo imi janaanici moonijiibo uujoho jimaño icacutiibo Guihirubijaago efeejiimaño. ¹³ Jaamo amiihai paryi tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho aciji uujoho Illifañodi Moocaani sihidi ejeevanoco miyaminaa igaaajaqui. ¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho aciji, nooboro.

Jesu Moocaani Gaijaco Agalluujiinoco Jiiibeguehi.

¹⁵ Uco magaijihachiji tatyajiiibaco imino momooni. ¹⁶ Jaadi uujoho Guihirubico diluji amiihaijaago Igaija, miya Gaija iicaaboo igalluuqui, amiihaico ijacusuqui. Jaabo amiihaima fahiijiivaro icaji. ¹⁷ Jaaruuboco jiiinjeminaa gaayicijitirahi diiboco aatyimetimoro agaatimaño. Jaanoti amiihai diiboco magaaajuuhi amiihaima diibo iicamaño. Jaabo amiihaifaño fahiijiivaro icajiibo. ¹⁸ Amiihaico jeevesujitihijjovonoti mihicaqui; siino saaji amiihaijaago. ¹⁹ Fiiticuuno miyaminaa uco aatyimecuujitino: Jaanoti amiihai uco mahatyimeji. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu amiihai mihicaji. ²⁰ Jaasumi amiihai magaaajaji uujoho Guihirubifaño iicanoco. Jaabadiro bu amiihai tafaño mihicaji bu, uujoho amiihaifaño icaji icano. ²¹ Jaanoti tatyajiiibaco imiyaavogoo imino omooniiibo, uco agaijiiibo. Jaabo uco agaijiiiboco Guihirubi gaijiji, tolliro bu uujoho gaijiji icano, uujoho diitoma iicanoco igaaajaqui.

²² Jaanegui saafi Juda onoobo, jaarunaa Juda Iscariote iicatiiibo nuuhi: ¿Aivojiiibo, millii jaabo miihaicoro difiico agaaajasuuboro jiiinjeminaaco difiico gaajasujitihii? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agaijiiibo taajico moonihi. Jaaboco Guihirubi gaijiji. Jaabojaago masaamisiro diiboma sano mihicaji. ²⁴ Jaanoti uco agaijitiibo, taajico moonitihii. Jaano jino uujoho amiihaico jiiibeguehicabogo tabogoro icatino Guihirubi uco agalluuhiiniiibobogo.

²⁵ Jaanoco jilli amiihaico jiiibeguehicahi, jino amiihaima iicanohachuta. ²⁶ Jaarunaa tafañodi Moocaani Igaijaco agalluubo amiihaico fanoovaco jiiibegueji, tolliro paryi amiihaico uujoho eneehicanoco esaayujiiibo icano.

²⁷ Miiro jino amiihaico fitacuhi sajeebii mihicaqui. Tasajeebii ifiico amiihaico acihii. Jaaruno jiiinjeminaa isajeebiiico aacibadi uujoho acijitihii. Amiihai jeebiiifañodi gaihuiba mihicadino, bu mihiguidino icano. ²⁸ Amiihairyo magaaajuuhi amiihaico eneehininoco: Uujoho feeji. Jaaboro amiihaijaago siino saaji, nooboro eneehininoco. Miyaano uco magaijiruva imo imo mihicajirahi Guihirubijaa ofoonoco magaaajamoro. Miiro Guihirubi tajanaaniciivi sihidi jeevahi. ²⁹ Jaanoco amiihaico imegaviro neehi, tolli iicacuudi jaamo mimiyaaveguehi.

³⁰ Gueenene amiihaima iimaacuujitihii, jiiije aivojiiibo jii asaacumaño. Jaaruubo tahallivi mityama chahahi. ³¹ Uco Guihirubi atajiiibaubadi jino uujoho moonihi, jiiinjeminaa igaaajaqui uujoho Guihirubico agaijinoco, nooboro diitoco: Magaaiivucu, jinooti mufuucuqui, nuubo.

15

Ifahaafe Ifahoovi Icanicibadi Miihai Mihicahi Jesufañodi.

¹ Uujoho imiyacoochai, añiminaa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoochai abajaabobadi iicaabo Guihirubi. ² Miiro baacu coohai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavaracunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraatusutimoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraatusumoco tooco aafene onoova aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji janaanici siino iguiraatusuqui. ³ Jaanoti amiihai mimihiñivaficuutihii amiihaico ijiiibeguehacacuunofañodi. ⁴ Jaanegui uuviro mihica uujoho amiihaivi icaqui icano. Miiro oono basuta aafe ifahooti ihiinocinihaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu amiihai mihicaji uuti mihicatihachiiji.

⁵ Miiro uujoho ifacoochai. Jaanoti amiihai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhi. Jaanoti uuti ijeevadi mihicahachiiji aivo milliba momoonijitirahi. ⁶ Jaabo uuti icatibo buhi gañicafeteji iimitihaafejeque iquitimoro buhi agañinicibadi. Jaano ifigatyonoco ananimoro ciijigaifaño agaño nifetefihi.

⁷ Jaanoti uuti mihicahachiiji taaji amiihaima icaji. Jaachiiji paryi mihimogonoco midillu amiihaico aciqui. ⁸ Miiro amiihai sihidi monoovasuhachiiji Moocaani cahacisucafeteji. Jaachiiji amiihai miyaanoro tajiiibogominaa mihicahi. ⁹ Guihirubi uco agaijibadiro, bu amiihaico uujoho gaijiihi. Jaanegui amiihaico agaijinofañoro mihica. ¹⁰ Tatyajiiibaco imino momoonihachiiji amiihaico agaijinofañoro mihicaji; Uujoho Guihirubi tajiiibaco imino omoonimaño diibo uco agaijinofañoro iicabadi.

¹¹ Jilli amiihaico neehi, tahimohica amiihaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahi. ¹² Jaano jino amiihaico uujoho atajiiibano: Fahigova magaijicasi, amiihaico uujoho agaijibadi. ¹³ Janaanici aivo gaijima mihicano; miiro gataavominaafihallivi mofico mahacino. ¹⁴ Jaabadi amiihai tañahabomi mihicaji, uujoho amiihaico atajiiibanoco momoonihachiiji. ¹⁵ Amiihaico tajeecivominaa nuucuujiitiihi, miiro jeecivominaafi gaajatatihi ihaivojiiibo omooninoco. Jaaneguiiha jino amiihaico tañahabomi neehi; paryi Guihirubiti agaajahininoco amiihaico agaajasumaño. ¹⁶ Amiihai uco mihicicutihi. Jaanoti uujoho amiihaico icuuihi. Jaaboro amiihaico ficuuihi, toonoco mofoomoro sihidi miguiraatusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica; Jaamo tamomofenedi Moocaanico siinoco midillunoco amiihaico ihaciqui. ¹⁷ Jino amiihaico atajiiibano: Fahigova magaijicasi.

Jiinijeminaa Amiihaico Jiiheveji.

¹⁸ Jiinijeminaa amiihaico ijiihevehachiiji magaaja, amiihai imegaro uco ijiihevenequi. ¹⁹ Amiihai jiinijeminaa mihicaruva amiihaico jiinijeminaa gaijijirahi. Jaanoti uujoho jiinijeminaafeenetii amiihaico icuuihi. Jaamaño jiinijeminaa amiihaico jiihevehi, jiinijeminaa mihicacuutimaño. ²⁰ Mehesafoto amiihaico eneehininoco, miiro jeecivominaafi ihaivojiiibo janaaniciivi jeevatatihi. Uco icaruno ijiiheveme, imi amiihaico jiiheveji. Amiihaico ijiiibeguehicanoco imino momoonihachiiji, tolliro bu amiihaiño ficucafeteji. ²¹ Jilli tahalliti amiihaico moonijimo, uco agalluuboco agaajatimaño.

²² Uujoho saahinitiruva, bu diitoco jiiibeguehicitiruva icano iimitico gaajajitirumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico

agaajasucumaño. ²³ Miiro uco ijihhegueme, bu tolliro Guihirubico jiiheguehi. ²⁴ Uujoho diitofeenevi miihaiñooba eheetavotinoco sihidi ejeevanoco etavehicatoruva iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejeevanoco atymehicacuurumo uco jiihevehi, bu Guihirubico jiiheveme icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajiiiba aamefaño onoono imiyaavequi iicano: Sicamañohalliti uco jiiheveme, onoono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubifañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uuti iimaaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amiihai uuditi mijiiibegueji, iticonitiro uuma mihicahicamaño.

16

¹ Jilli amiihaico neehi jinejeba amiihaico dugaacusutino iicaqui. ² Amiihaico gañijimo sinagogajanoñoti. Tolliro bu icajino cayaatyoha-cho amiihaiti iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocaanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaa-jatimaño, uco agaatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amiihaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magajahi uujoho toonoco amiihaico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amiihaico nuutihi, amiihaima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fuucuji uco agalluubojaago. Jaaboco amiihaiti saatohoba midillujitihii: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amiihaico unuuneri mihidaasuvuui. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amiihaico neehi: Aivo amiihaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi amiihaijaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro amiihaijaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jiiijeminaaco gaajasujiibo imitiminaa iicanoco, bu tolliro iticovono jiihai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitiminaa iicanoco, neehi uco diito imiyaavogotimaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasujiibo iticovono jiihai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco amiihai siino uco mahatymecujitihii. ¹¹ Tolliro bu gaajasujiibo Moocaani udugaacujinoco, diibo jiije aivojiiibo iicaabo ijico ciijigaifaño igañiqui ificucumaño icano.

¹² Sihidi amiihaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amiihai magajajitirahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amiihaico miyanotiro jiiibeguejiibo. Jaaruno ijeebitiro jiiibeguejitiibo Moocaani onoonoco jiiibeguejiibo, tolliro bu amiihaico gaajasujiibo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayiciboro amiihaico gaajasujiibo. ¹⁵ Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayiciboro amiihaico gaajasujiibo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amiihai uco siino atymecutimo mihicano. Jaarunobu-unati goovajisutinoti siino uco mahatymejii Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha ijiiibogominaati saatoho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco miihaico noobo: Goovacujino uco atymecutimo mihicano, siino bu goovajisutinoti siino uco mahatymejii Guihirubijaa efeejimaño? onoono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajisujitino, bu goovajisujino onoono? Magajatihi ihiimaanoco, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agajaciuboro diitoco nu-ubo: Sanomiro midillucasihii, uujoho goovajisujino uco atymecuutimo

mihicano, bu toonobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Mataacasimoro idaasuno mihicaji. Jaaneri jiije miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amiihai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Miiro gaigo eseemevajisumi idaasuno minifotogo ihaivofucuvi ifotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicutatigo jiiijehallivi sisee seemene ifiveneri imo imo iicamaño. ²² Jaabadi amiihai jisumi mihidaasuvehi. Jaarunaaca amiihai siino uco mahatyimeneri amiihai jeebino sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco miihaiñooba amiihaiditi udumitijitino. ²³ Jaasumi uco siino midillucujitih. Miyanotiro amiihaico neehi: Guihirubi amiihaico aciji fanoovaco tamomofeenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica amiihai jinejebaco midillutihiica tamomofeenedi: Midillu. Jaamo magayicahi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Jesu Jiinijeque Guiinoniuhi.

²⁵ Jilli amiihaico neehi siinovi ooviciiboro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino amiihaico siinovi ooviciiboro ijiiibugucujitino. Jilli foovonoro amiihaico Guihirubiti ijiiibugucujino. ²⁶ Jaasumi amiihaihallivi Moocaanico uujoho dilluji amiihaico nootih: ²⁷ Guihirubiro amiihaico gaijhi, uco amiihai magaijimaño, tolliro bu uujoho Moocaaniti asaahinoco mimiyaavogomaño icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti ihiinehiniiiboro jiiijehallivi saahinhi. Jaaruubo siino jiiinijeque ejeevesuuboro dojicuviro Guihirubijaago fuucujui, nooboro.

²⁹ Jaanegui ijiiibogominaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi oovicitiiibo. ³⁰ Jisumi naha jari magaaajacuui ijoho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño miihaiñooba ico dillucujitirahi, bu miihai imino magaaajacuui ijoho Moocaaniti asaahinoco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: JJaanegui nacu jari jisui mimiyaaveguehi? ³² Tufucu jino gasecui; fine tusu mihicacuui, jino amiihai fahigovavi safisa amiihai naagonovi magavaranamaajino tacojiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajitih Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli amiihaico neehicahi. Jaamo uuvi sajeebii mihicahi. Jiinijehallivi sihidi idaasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehesicini, uujoho jiiinijeque guiinonicuui, nooboro.

17

Jesu Ijiiibogominaahallivi Moocaanima Iimaahi.

¹ Jilli Jesu unuunobuunati, niqeejeque emeeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi ico icahacisuqui. ² Ijoho Daachico diijico daacih paryi miyaminaahallivi. Jaamo paryi ijoho uco adaacimoco ifinjitino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifinjitino fiivo, idiiboro ijoho miyaabo Moocaani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco ijoho agalluuhiniiiboco agaajano icano.

⁴ Uujoho ico jiiinijehallivi bocigusuhi; imivucuui uco atajiiibahinino omoonihicaabo. ⁵ Jaaneguiiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jiiinije fiivutinaacaro dicojivi uco obocigusuubadi.

⁶ Jiinijeminaati idiciboro uco adacimoco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahinimoco uco daacihinhi. Jaamo imino diijico ficuhi. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacihinino iti asaanoco. ⁸ Diijico uco adaacihininoco diitoco acihicacuui. Jaanoco agaayicimoro gaajacuumo

miyaanoro uujoho #ti asaahin#noco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro #joho uco agalluuhin#noco.

⁹ Jaamohall#vi ico dilluhi, Famoohall#viro j#in#jem#naahall#vi ico dillutihi, dita iicamoco uco adaacihin#mohall#viro dilluhi. ¹⁰ M#iro pary# taa#o iicano diino, toll#ro bu diino iicano taa#o icano. Jaamofa#odi uujoho cahacisucafetehi.

¹¹ Jaaruubo uujoho j#in#jehall#vi icacuujit#hi. Jaanoti diito j#in#jehall#ri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, #joho idiimiibo, uco adaacihin#moco dimityari toomo, saafiibad#ro diito iicaqui #ma misi saafi#ro mihicabadi. ¹² Uujoho j#in#jehall#ri iicahin#sumi diitoco teeme-hicahin#hi dimityari uco adaacihin#moco imino temehin#hi. Jaama#o saafilba diitoti mitat#hi; idi#boro johono im#tacuubo Caatin#haamefa#o onoono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuui. Jill# neehi jino j#in#jehall#ri iicanohachutahiica tahimohicari diito toll#ro imo imo iicaqui. ¹⁴ M#iro diij#co uujoho diitoco ac#cuuhi. Jaarumoco j#in#jem#naa diitoco gaay#cit#hi j#in#jeoto iicat#ma#o, uujoho bu j#in#jem#naafi iicat#ma#o icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco j#in#jehall#ti d#ciqui ico dillutihi. Diitoco ij#ti di#fin#ciqui ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito j#in#jem#naa icacuutimo uujoho j#in#jem#naafi iicat#bad#ro. ¹⁷ Jaamoco #guiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, dij#bogo aivo miyaano. ¹⁸ #joho uco j#in#jem#naafeenev# agalluuhin#bad#ro, bu uujoho diitoco j#in#jem#naafeenev# galluui. ¹⁹ Jaama#o uujoho diitofa#odi uuro tafiico #diro ijeevadi ficuui. Toll#ro bu diito #diro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

²⁰ Diitohall#viro ico dillutihi, toll#ro bu diito j#ibogofeenedi uco imiyaaveguej#mohall#vi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafilbad#ro misima iicaqui; Guihi, #joho uuma, bu uujoho #ma icano mihicabadi iicaqui, j#in#jem#naa imiyaaveguequi #joho uco agalluuhin#noco. ²² Diitoco ac#cuuhi, uco adaacihin#no boc#yomonoco, sanobad#ro iicaqui #ma misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofa#o, #joho tafa#o icano mihicacqui diito sanobad#ro iminifetequi. Jaanofa#odi j#in#jem#naa igaajaqui #joho uco agalluuhin#noco, bu diitoco agaij#noco, bu uco agaij#noco icano igaajaqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihin#mo uujoho iicahigo toll#ro iicano uco boc#co adaacihin#noco ihaty#mequi, j#in#je fiiv#ut#naacaro uco #joho agaij#uma#o. ²⁵ Guihi, miyaano, ico j#in#jem#naa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, toll#ro bu jito gaajacuui #joho uco agalluuhin#noco. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuui dimomoco. Jaarunoco janaan#cihiica gaajasuji #joho uco agaij#no diitofa#o iicaqui, bu uujoho diitoma icacqui icano.

18

Jesuco Agaay#cino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jill# unuuboro Jesu ij#bogom#naama fuuhi Cedro onohigay# onegueehi iicaubaj#gay# tuhiguiino diitoma fuubo. ² Toll#ro bu Juda diiboco ac#cujiibo toma#oco gaajauhi fahij#varo Jesu tobaj#jaago ij#bogom#naama efehicauma#o. ³ Jaanegui amocasim#naa, temploja toomom#naa icamoco fariseomi, sacerdotem# aivojito icamo

agalluumoco Juda ñiciuboro satyuuhi. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuneri, cñijigaimecuneri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuui diiboco omoonujinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Mñico amñhai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusuumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isñiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagovi aifuumo jiinjehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluui: ¿Mñico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amñhaico duhu: Uujoho diibo, nuucuui. Uco miguiinohachiji taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacihinimoti saafilba mitatíhi, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyiciuboro saafico buiyaacuui, jahi saafi Malco onoobero sacerdotemi aivojñibo jeecivominaafi nijimeehuco quiticisuui imiyanaagomeehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro dñhacu. ¿Nacu ñjoho gaajatíhi ñdaasuno iicaqui uco Guihirubi atajñbanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojñibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasimínaa, diito aivojñiboma, bu judiomí sisimínaa icamo Jesuco agaayiciumoro sisíuhi. ¹³ Jaamoro ticoniumo Jesuco Anas onoobero Caifas baabajaago asatyumo tusumi Caifas sacerdotemi aivojñiboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomíco afajññiubo: Imino saafiro faacuumihalliviro iguijevenc, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumísi ijñibogomínaatísi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafu sacerdotemi aivojñiboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuui sacerdotemi aivojñibo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuui. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojñiboco agaajaubo ufuuboro iguhuga toomomínaagoma ihímaauboro Pedroco fañovi jñhacuui. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ñjoho tolliro diibo jñibogomínaafi ídiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatíhi, nooboro.

¹⁸ Jaanaa isñicuneguiha cñijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeecivomínaa, sisimínaa icano. Jaamofeeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Jaanaa sacerdotemi aivojñibo Jesuco dilluhicauhi ijñibogomínaaditi, ijñibogotí icano.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahíjivaró miyamínaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahíjivaró jñbeguehicahi famooro judiomí iigaivonicíjahajefaño uujoho toovono iimaahicatíhi. ²¹ ¿Collíhi jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihímaahanocó uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

22 Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihmēti gabacuuhi: ¿Nacu tolli ijoho aivo diimusuhi sacerdotemi aivojiboco? nooboro.

23 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Imitino ihimaahachijji, enecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onoono? ¿Collihi jaabo uco daamihi? nooboro.

24 Jaanegui Anas Jesuco sisciniuboco sacerdotemi aivojibo Caifas-jaago galluuhi.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Jaanaa Pedro julleeciniiboro feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijoho diibo jibogominaaobo diicatihi? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatihi, nooboro.

26 Jaanegui sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagajiguiino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro. Miuro Pedro diibo yoobo nijimehuco Olivohono iicagajiguiino iquitiicubo. 27 Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuhi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

28 Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas iijati tomanihoaivojibo iijajaago. Jaanaa sesevecuuno. Jaanegui judiomi tojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onobadi imitiri ijeebiico imihininumoro Pascua machuco amachuujitiruneguiiha. 29 Jaanegui aivojibo Pilato ihinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejhalliti diiboco misivahi? nooboro.

30 Jaanegui iimusuumo: Gaicaauminaafi iicaturuva ico mahacjitrarahi, noomoro.

31 Jaanegui diitoco nuubo: Amihairyo masatyomoro amihai tajiba onobadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Mihai judiomi, mihaiñoobaco milliti magaicaaujitirahi, noomoro.

32 Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guijeveji, nooboro enehicauno. 33 Jaadi siino Pilato fañojavu ijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Ijoho naa judiomi Aivojibo? nooboro.

34 Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

35 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomi oobo? Chaha, siicumioobo. Miuro diijiinjeminaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

36 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatihi. Jijeono tahaivoji icaruva tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatihi, nooboro.

37 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaanegui hacuva ijoho aivojibo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuhi: ¿Ijoho du eti, uco aivojibo, neehi? Tooneguiiha uujoho ifivehinibo jijehallivi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubunichihi, nooboro.

38 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomi jaago saauhi diitoma ihimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetihhi, nooboro.

³⁹ M̄ro am̄hai am̄hai jeevamaajefi uujohe Pascua j̄baimosumi saafiti civojam̄naafiti isinaayuno. Jaaneguiha, ¿naa mihimeguehi judiom̄ Aivoj̄boco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuui: Diiboco sinaayujit̄hi, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivam̄naafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco ñciuboro aam̄isuui. ² Jaadi amocasim̄naa januutuno coohaiñoooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javu-caruumo. Jaamoro bu diiboco j̄hacuumo aivoj̄bo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡judiom̄ Aivoj̄bo Diica! noomoro, diiboco ihimefaño gan̄chicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asaaboro diitoco nuuhi: Memeeeci, eneeacu diiboco isivi sivaqui, jaamo magajahi diibovi iimit̄nobaco uujohe aatyimet̄noco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu inovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tifaiba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotem̄ aivoj̄to, bu isisim̄naa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tah̄ masatyomoro metetecu. Jaanoti uujohe diibovi iimit̄ico atyimet̄hi, nooboro.

⁷ Jaarunofaño judiom̄ diiboco iimusuuhi: M̄haima icano taj̄ba jaano onobadi guijevejiibo imooniqui ijeeb̄t̄iro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jilli diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaan̄ci aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino iijafaño ij̄cafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo ñjoho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuut̄hi.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujit̄rahi? ¿Nacu gaajat̄hi ico etetecusujiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaamaño ico uco aac̄bo aivo dijanaan̄ci imit̄ima icahi, nooboro.

¹² Tolli unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiom̄ sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachij̄i aivoj̄bo Cesar nahabon̄m̄naafi diicat̄hi! M̄ro: Uujoho aivoj̄bo, onoomo Cesar̄m̄naafiti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito tolli unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro cas̄vuubo ihaivoj̄i icagahallivi. Jaano hebreom̄ ij̄iri Gabata, onoono guisibano nicuta eneejiruno. ¹⁴ Jaasumi Pascua j̄baimo iicauj̄ino fiticuui gad̄c̄ibarucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiom̄ico nuuhi: ¡Jaani am̄hai Aivoj̄bo! nooboro.

¹⁵ Jaarunofaño diito sefano coovadiivuui: ¡Jaafa guijevebe! ¡Jaafa guijevebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Am̄hai Aivoj̄boco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotem̄ aivoj̄to iimusuuhi: Mohaivoj̄bo Cesar uu-focovi sifi mohaivoj̄bo chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco ñciumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jaadi Jesu fuucuuhi icubujeque agafaiyicihiniboro nigaijaaibai onoomañovi. Jaanoti hebreomi ijiri Golgota onobaivi. ¹⁸ Jaamañovi diiboco tetecuuno, tolliro bu miimisiicico tetecuuno icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuuno. ¹⁹ Jaabo Pilato imomoco acaatinuboro Jesu guijeve imohobujevi ficusuuhi: JESU NAZAREOOBO JUDIOMI AIVOJHBO onoonoco. ²⁰ Jaanoco guiraamo saatoho judiomi toonoco meeciuihi. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifitiumaño. Jaano toono imomo caatiniciniuhi hebreo ijiri, griego ijiri, latin onoojiri icano. ²¹ Jaanogui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivojibo nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomi Aivojibo uujoho, eneehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

²² Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatinibadiro icacuujino, nooboro.

²³ Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecuunobuunati Jesu gaachehuco dugaacuuno sano nahabovacasinno. Jaamoro sanohosa iticovovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinoviniiciniujaco iicumoro ²⁴ noocasiumo: Jichehuco masi ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaan tochehuco iciji, noomoro. Jilli mooniuno Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onoono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooniuihi.

²⁵ Jaanaa Jesuco etetecuboguiino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onogo icano. ²⁶ Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaijihicaubo ijibogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi ima iicajiibo, nooboro.

²⁷ Jaadi bu tolliro ijibogominaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi ima iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ijibogominaafi iijafaño satsuuihi.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi. ²⁹ Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu idicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onooho usuho. Jaaho aafeque iciumoro tootaataco toohaafe nijequevi ificumoro diibo iijifaño cabuyaacuuno. ³⁰ Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuuboro guijevecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹ Jaanaa Pascua jibaimo sesevede iicacuujineguiiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiiha judiomi imuguutihii diito ifiino tubujejeviro iicaunoco. Miro diito jaguisifucuvi jinejeba aivo eheetavorahicautimaño. Jaanogui Pilatoco dilluumo saatohoco itajibaqui idinoco agafaryucumoro diitoco toonoti sihigovi ificuuqui. ³² Jaanogui amocasimi asaamoro saafico idinoco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico mooniuno Jesu cojivi etetecuciniumisico. ³³ Jaadi Jesuvi ifutuurumaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo idinoco gafaryucuutimo.

³⁴ Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofañoti iinuuno tiijoho, nifaihu icano. ³⁵ Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro jibeguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo amiihai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶ Jilli icauno Caatinihaamefaño: Dibacino quisicurajitih, onono imiyaavequi. ³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefaño noono: Cafatyicaruciniboco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Iciuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efehicauruubo judiomi nihicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifico ihiciqui. Jaaneguiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiha ufuuboro Jesu ifico icijeubo. ³⁹ Tolliro bu Nicodemo fuuhi iticoni Jesuma fucu ihimaa-jeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. To-faihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacisumisiro Jesu ifico minihuhi, judiomi jeevamaaje tolli icinicibadi. ⁴¹ Jaano diiboco etetecumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoji cihoji icauhi miihaiñobaco tohojifaño icicutihoji. ⁴² Jaahojifaño Jesu ifico ciiumisi tohoji tomañoti ifitiumaño judiomi jaguisifucu iticovacuuneguiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevede Maria Magdalena onoogo Jesu cihojijaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi icihojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi acaubaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijhicaubo ihibogominaafi icamisijaa ijinafatyugoro diitisico nuuhi: Aivojiboco icihojifañoti cuucahacho satyucuumo. Jaanoco magaajathi, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiha Pedromisi icihojijaa ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro icihojivi ifutuuh. ⁵ Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeeciubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutih. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaacinunoco. ⁷ Tolliro bu Jesu imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuh tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo tonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi. ⁹ Jaarumisi gaajautimisihica Caatinihaamefaño: Jesu iguijveebe siino buheeteji, onoonoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro iijajaago uumicuuhi.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuh tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohojifañoco emeeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisici Moocaani toomominaatisico sesechehunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucachacho tahaivoj#boco asatyomoro ificu-
 uneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo
 diibo Jesu iicaunoco gaajautihi.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿M#ico guinehi?
 nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo:
 Aivoj#bo, #joho baacho asatyoboro, ¿cuucachacho ficuui? Uco d#bogo
 #icitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluui: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi ij#iri nuuhi: Raboni,
 noogoro; J#bogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dud#cidino; uujoho caamo Gui-
 hirubijaago footihiica. Jilliro foogo ta#ahabomico d#bogoto: Guihirubi,
 bu tolliro am#haiti am#hai Caani iicaabojaago feehi. Taacaani Moocaani
 iicaabojaago feehi. Jilli noogoro d#bogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onogo fuuhi ij#bogominaajaago Jesuco
 aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ij#bugutuugo.

Jesu Ij#bogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

¹⁹ Jaafucuro ij#icuui ij#bogominaa igaiciniuhi samecufa#oro judiomi
 #ihicuti iguhuganoco kuhufono ofoboocimoro icauhi. Jahi Jesu
 ij#cafutuuboro diitofenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebi
 mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco #fusuubo ihuseneneque etetecuunopaa-
 jeneque, bu imecuhuti ahaamiupaajeque icano. Jaaneri ij#bogominaa
 imo imo minifutuui Ihaivoj#boco aatyimeumoro. ²¹ Jaadi siino
 Jesu diitoco nuuhi: Sajeebi#ma mihica; Guihirubi uco agalluubadiro
 bu uujoho am#haico galluui, ²² nooboro diitohallivi fuunaruubo.
 Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gajaco, nooboro. ²³ Jaamo
 cajaanocohacho iimitico mubuusumo iimitima chahacuji. Jaanoti
 mubuusutimo imiti buusuracujitih, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

²⁴ Jaarunaa Tomasco Gaatyaba enehicaubo diitoma chahauhi Jesu
 diitovi ajafeveusumi. ²⁵ Jaaboco saatoho ij#bogominaa j#buguui:
 Aivoj#boco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco
 etetecuunopaajeneque aatyimeebere toopaajefefaño tahusegai#oco
 ij#hacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamiupaajefefaño
 ij#hacutinohachuta miyaaveguejitih, nooboro.

²⁶ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti
 siino ij#bogominaa igaiuuhi toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi.
 Jaanaa iguhugano kuhufono foboocinirunaa Jesu ij#cafutuuboro di-
 itofenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebi#ma am#hai mihica,
 nooboro.

²⁷ Jaaboro Tomasco nuubo: #faaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño
 d#hacu. Jaaboro jino tahuseneneque meeci, bu juugavi saabo jino tame-
 cuhufaño dihuseque d#hacu. Jaaboro maba#ihi noot#bo, miyaavogo,
 nooboro.

²⁸ Jaanegui Tomas diiboco iimusuhi: ¡Tahaivoj#bo Moocaani!
 nooboro.

²⁹ Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi. Imino icajino atyimetirumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰ Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanonoco ijibogominaa imefeenevi guiraano eetavehicauhi. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino.

³¹ Jaanoti jinoocoro caatiniumo amiihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodi diibovi ifinijitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ijibogominaavi.

¹ Jaanobuunati siino Jesu ijibogominaavi jafeveuhi Tiberia muuajinivi. Jilli diitovi jafeveubo. ² Jaamo samañero icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba enehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seemenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro miihai iima masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icitutimo. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jiniigaibaahovi. Jaaruuboco ijibogominaa gaa-jacititahi diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicititahi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai sinicuuhuco amiihai meenegati momiyanaagonovi magañi. Jaamo mihicahi, nooboro. Jaanegui tahigovi agañiumo isinicuuhuco guiiyicicutitahi itaava bociri sihidi ijivusumaño. ⁷ Jaanegui Jesu ijibogominaafico agaijihicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojibo jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo, igaachehuco ujjuuvumaño. Jaaboro muuafaño acutuubo. ⁸ Jaanaa sanoodimo ijibogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro injinijaagovi sivaumo injititahi cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isivi ihiinuumo atyimeuhi cijigaihalliri taavaabo gaarucinibo aacaaboco maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiiyicuboro sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuu gallivuutitahi. ¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijibogominaati saafiiba dilluutitahi: ¿Miijoho iijoho? noomoro Ihaivojibo iicaunoco agaajaumaño. ¹³ Jaadi Jesu asaaboro itaavaaboco iicuboro diitoco aciubo, bu tolliro imaaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifocci, safo icano icacuuno Jesu ijibogominaavi ajafeveno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajibauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gaijhi jino janaanicivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jiihi, Aivojibo, iiro gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiiha taca oono toomominaafi ihoveja seemeque ojoobinibadi oono uco imiyaavogomoco diibeguehica, nooboro.

16 Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijishi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuhi: Jishi, Aivojibo, iiro gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico ootomonibadi, nooboro.

17 Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijishi? nooboro.

Jaaneri Pedro idaasuvuui diiboco mifocci, safo icano: ¿Uco gaijishi? nooboro idillucuuneguiha. Jaaboro nuubo: Aivojibo, iiro paryi gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota dibeguehica ovejamico ojoobinibadi. 18 Miyanotiro, miyanotiro ico neehi: Sicafehi idiicausumi digachehuco idicafotooboro idiimogohigovi feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañiyiciboco ico sita digachehuco jihacuji. Jaamoro ico satyejimo idiimogotiruhigovi, nooboro.

19 Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri iguijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: ¡Tadyojicuti disaa! nooboro.

Ijbogominaafico Agaijihicaubo.

20 Jaanaaca Pedro idojicuco emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijihicaubo ijbogominaafi idojicuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi iftuuvuuboro: ¿Aivojibo, cajaanico aacijiibo? nooboro idilluubo. 21 Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojibo, jana jaaniji milli? nooboro.

22 Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachiji icajiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno idi milli icatishi? Jaanoti ijoho tadyojicuti disaa, nooboro.

23 Jilli diiboco unuunoco inahabomi jibocasiuhi: Diibo jibogominaafi fine guijevejitishi, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevejitibo nuutishi. Iimogohachiji siino uhuuminohachuta icajiibo. ¿Jaaruno idi milli icatishi? nuubo.

24 Jaabo diibo jibogominaafi jinooco jibeguehicahi. Jaaboro caatinubo. Jaanoco mihai magaaajahi diibo jibogono miyaano iicanoco.

25 Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi caatiniruva uujoho onoono fine paryi jijnijehalliri iicano aamenevi ifetejituruno.

HECHOS

Jilli Jesu J#bogominaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asaajino.

¹ Agaij#bo Teofilo, iticoni acaatiniuhaamefa caatiniuhi Jesu jinihahallivi iicaunohachuta omoonuboro ij#beguehicaunoco. ² Mi#ro niquejefa ufuucujino imega, iminisuminaaco ocoovauboro Igaijafa#odi diitoco imino j#beguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco j#beguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco am#ihaico ij#beguehinibadi. ⁵ Miyaano naha Jua nifaihuri nitihicauhi. Jaanoti am#hai goovajino Moocaani Gaijari minit#cafotono, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivoj#bo, #jaanegui jisumi Israel aivojico siino doj#ucuviro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: #Coll#hi magaajajirahi tuseumico id#uboro Moocaani tufucuco omoon#jiibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija am#hahallivi iniitoodi mityaco magaay#iciji. Jaadi uuti mij#begueji Jerusalevi mihicabadiro Judea jinijevi, Samariavi, paryi jinijejinibaacidi icano, nooboro.

Jesu Niquejefa#o Ofoono.

(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito #finicinaaca caamovi fuucuubo aimuufafeenedi niquejefa#o. Jaaboco aty#mecuutimo. ¹⁰ Jaanegui imino #finiciumo aty#meuhi miimisi#ci gaifimisi sesechehunofa j#cin#umisico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifimi, #coll#hi niquejeque mih#finic#hi? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa mih#finicinaaca ofoobo siino saaji jinihahalliti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaco Boobanimo.

¹² Jaanegui doj#ucuviro Jerusalejaa uumiumo Olivohono iicagajiti fitino jaguisifucuvi judiomi #gonicinohachuta. ¹³ Jaamo ij#bogominaa doj#ucuviro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi iicamecufa#o iicahicauhigo. Jaamofeeneri icaumo Pedro, Jacobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacobo Alfeo achi, Simon cananistam#oobo, Juda Jacobo nahabo icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igaivehicauhi Moocaanima ihiimaaqui Jesu nahabomi, seeji Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veintedimofeeneti ujulleveuboro nuuhi:

¹⁶ Ta#ahabomi, Moocaani Gaija Caatinihaamefa#odi unuucuuno miyaavucuuhi Davidfeenedi Judaditi ihiimaauo: Jesuco miyaminaa usefa#o aac#jiibo, unuuno.* ¹⁷ Jaabo Juda m#haiobou jino dudicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimitihallivi ajaaduuruuno nih#bam#ri jinijeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iinigaijaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale

* 1:16 Mt 22.3-10

cuumiri iicaumo guubuui toono Juda nihibamiri anaajeumañoco Alcedamati momooni moomoni tiihohojicici eneejirunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefaño jilli noono: Jaafa iija sicaijarucu miihaiñooba toojafa iicacuuti qui. Jaabadiro simañoovi noono: Sifirucu idudicamaajeque gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeeneri icamo saatoho gaifiimi Mohaivojii bo Jesu miihaima iicausumi, ²² Jua diiboco iniiunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti miihaijaa iminifetequi Mohaivojii bo ubuheeteunoco iijibeguequi, nooboro.

²³ Jaanegui miimiiciti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onoobo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitihallivi Moocaanima iimaumo, jilli noomoro: Moocaani ijoho famoojeebico agaajaabo. Miihaico gaa-jasu, ¿naa diitisi cajaanico diicichi ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitinoco omoonubo inaagonovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agaiiuno Matiavi ifutuui. Jaabo tsumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuui.

2

Moocaani Gaija Asaano. (Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañovi ro igaiciniuhi. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito iciniuhigo. ³ Jaasumiro famoovahallivi niituuno cijigaiguuihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gaijari paryi gahafuui. Jaamoro sijijeri iimaumo Moocaani Gaija ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icau mo judio gaifiimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguhicaumo fahigova jiiijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubumoro sihididi miyaminaa igaiuuui. Jaamo sihidiro eetyeuhi faaboho iijineri ihiimaunoco saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihi-imaunoco uguubumoro. ⁷ Jaaneri eheetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa iicarumo moojineri iimaamoco muguubuui muucuumi iijiri ihiimaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jiiijeo miyaminaa, Elam jiiijeo miyaminaa, Mesopotamia jiiijeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jiiijeminaa, Asia jiiijeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jiiijeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuumijeminaa, bu tolliro romaminaa ic-ahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jibogoco agaayicicumoo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubui Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famooro jaaneri ajabafituumoro sihididi esamaaimoro dillucasihicaui: ¿Milli fine jino icano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicaui: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimaano.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amiihai monoobadi miihaiñooba fucuro guiriicavotatihi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuumo:

17 Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagaijaco nitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quillahuto tigaji. 18 Tagaijaco nitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco ijibeguequi. 19 Caamo niquejefano ifusuji jabafiranoco, baavi jiinjehallivi ifusuji toono jibogoco, tijoho, cijigai, aimuufaiguiihu icano. 20 Cuujeo nihiba civeteji, fucuo nihiba tijohobadi minifeteji, Moocaani fucu inihicufucu imegavi. 21 Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

22 Muguubu jino onoonoco amihai Israel gaifiimi: Moocaani Jesu Nazareoboco miyaaboti ifusuhinichuhi amihai imefeenevi jabafirano mityanoco eetavonofenedi amihai ifusucuunoco magajacubadi. 23 Jaarunofano diiboco magayicumoro mahaciuhi Moocaani sicijetiro unuucubadi masatyuumoro magajacauhi. Jaamoro imoho bujevi metetecuusuhi iimitino gaifiimi useri. 24 Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti atajasuubo. Jaamano diiboco guijeve gaayicutih. 25 Miro aivojibo David Jesuti iimaaubo nuuhi:

Aivojiboco uujoho fahijivaro atymehicauhi tahimefeene icaaboco. Jaabo tamiyahusenaagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui. 26 Jaaneri uco tajeebi imo imo minifetehi. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebi jaguisiji. 27 Jaabo ijoho tajeebico iguijevehicamo icahi deevesujitih. Dihimi jeevovominaafi agaijibo ifico tuucisusujitih. 28 Uco dibeguehi fiivojaa asatyno jhaico. Jaaboro uco dihme ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.

29 Fani, jaanegui jino amihai foovono neehi: Moheedebe David iguijeveubo cihoji jino mofeeneri icahi. 30 Jaabo David Moocaani iimaaminaafu. Jaabo gaajacuhi Moocaani diiboco miyanotiro ufucu saafi Cristo diyaachi mihaiti dihaivojifano acasivejiibo unuucuunoco. 31 Jaabo sicijetiro mahatymecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaamano nuubo Cristoti: Tajeebico deevesujitih iguijevehicamo iicahigo tafico tuucisusujitih, nuubo. 32 Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevafanoti buheetesuhi. Jaanoco paryi mihai magajahi. 33 Jaaboco Moocaani agaiiyciuboro imiyanaagonovi ficuui. Jaabo Caaniti Igaijaco gaayicuihi Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatymene icano saahi. 34 Jaabo David niquejefa eguejutih. Jaaruubo jilli nuuhi:

Moocaani Mohaivojibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, 35 diminaaco ditihaguino ificuunohachuta, nooboro.

36 Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino magajaja, jaani diibo Cristoco amihai metetecuuboco Moocaani Aivojiboti ificuunoco, nooboro.

37 Jilli onoonoco uguubuumoro idaasuvuumo ijeebifano. Jaamoro dilluumo Pedroco, bu sajjibogominaaco icano: Fani, milli jaanegui mihicaji? noomoro.

38 Jaanegui Pedro iimusuhi: Moocaani imefeenevi amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivojibo Jesucristo momofenedi minitisuquimaaje amihai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani amihai Igaijaco aciji. 39 Jaano jino iimaa amihaidi, ufucu icaji amihai

seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino iicamedi, pary#cino Aivoj#bo Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidi nooboro Pedro diitoco faj#nuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofa#oti, nooboro.

Jilli Moocaani Iija Fiivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo j#bogoco imiyaavuguumo nitisuquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuuhi. ⁴² Jaamoco minisuminaa ij#bogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igaivehicaumo Moocaanima ihiimaamoro panco iquisicuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicauhi.

⁴³ Jaaneri famooro jabafitehicauhi minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri. ⁴⁴ Jaamo famooro imiyaavuguudimo sahi icahicauhi. Jaamoro inehejeque ifocasihicauhi. ⁴⁵ Inehejeque anaajemere inihibamico ucuujivaachudino saje ifocasihicaumo. ⁴⁶ Fafucuvaaciviro templojafa igaivehicaumo. Jaadi iijanofa#o panco iquisicumoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeeb#no iicamoro. ⁴⁷ Moocaanico mehicaumo. Jaamoco miyaminaa gajjihicauhi. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igot#boco Iigusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihiimaahicausumi. ² Jaanaa ifiivuunotiro #got#boco asatyumoro fafucuvaaciviro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iicahuga imegavi toojafa#o ofoomoco nihibamico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toojafa#o ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino #finiciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofeenedi ga#iivoobo, d#go, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayiciuboro caamo ga#iyyiciuhi. Jaasumiro irubu#no, itihai#o icano diiboco imituuhi. ⁸ Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleveuboro igucuubo. Jaaboro diitisima toojafa fuubo casiniinamaaiboro Moocaanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igooboro Moocaanico iimehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomoro sihidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacuuma#o ovosihuga imomo iicahuga imega acasi#vooboro nihibamico idilluhicaubo iicauma#o.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onooma#ovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesuti#bo diitisima feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyeumoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalma#ovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifiimi, #coll#hi misico majabafih#hi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mihigusu ivibadi mohiimihij#ri mihica ivibadi? ¹³ Tolle icatino diiboro Moocaani, s#cije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanico miyaaboti miniiyuubo am#hai magaayaciumoro am#hai aivojitoco mahaciuboco.

Jaaboco Pilato sinaayuujiirunaa amiihai mihimugutihi. ¹⁴ Jaabo iimitima iicatibbo limiiboco mijjheguemere iimitibocoro gaicaauminaafico misinaayusumoro, ¹⁵ fiivoco aaciboco magaaausuhi. Jaaruboco Moocaani gujvefañoti buheetesuhi. Jaanoco miihai imino magaaajahi. ¹⁶ Jino iigoobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amiihai mahatyimehacacuubo magaaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheetesuhi jino amiihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuhi famooro amiihai aivojitoma magaaicauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli sicije paryi iimaaminaafañodi unuucuuno miyaavucuuhi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amiihai imiti ibuuqui. Jaadi Aivojibbo amiihaidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofeenedi sahijitiro amiihaidi Cristo unuucuuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenene niquejefaño icajilbo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihimaaminaa sicije iicaumofeenedi unuucuubadi. ²² Miiro Moise nuuhi: Aivojibbo Moocaani galluuji ihimaaminaafico uubadi iicaaboti amiihai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluujiibo amiihaico paryi onoonoco muguubu. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuji, nooboro.

²⁴ Miiro famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi iicamo paryi jilli iicajinoco jibuguuhi. ²⁵ Amiihai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamaño mootadi Abrahamco Moocaani unuonofaño amiihai mihicahi. Miiro Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jininjeminaa diyaachimihafeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Miiro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni amiihaijaa galluubo amiihaico imino imooniqui. Jaamo amiihai, amiihai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimo.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco jibeguehicaunaacaro saaumo sacerdotemi temploja tomominaafi aivojiboma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihidi sifiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaaajacuuhi, noomisiro ijibeguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayiciumoro civojafa ficuumo sesevedi iinusuqui mihijicuuneguiiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuuhi.

⁵ Jaano sifucu Jerusalevi igaivuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivojibbo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevi ificumoro diitisico dilluumo: ¿Mijjoho ijiti, mijjoho momofeenedi icano jilli amisi momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebifaño iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ iigotiboco fine mubuheetesuhinoco misico midilluhi diibo ubuheetehinoco magaaajaqui. ¹⁰ Jaanoco amiihai imefeenevi mijjibegueji paryi Israel miyaminaa igaaajaqui. Miiro jaani amiihaifeeneri ujulleecinibbo buheeteuhi Cristo

Jesu Nazareoobo momofeenedi amiihai metetecuuboco Moocaani guijevefañoti ubuheetesuubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco amiihai iijano eetavominaa mitihisumoro magañiubo aivo iimimañovi iminifutucuubo. ¹² Jaamaño sifeenedi taaja chahahi; niquejeguiinovi simomo miyaminaafeenevi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaaniti ihiimaunoco uguubuumoro, bu aameneña icautirumisi sihidi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo igotiboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleecinuihi. Jaamaño milli nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqi.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihidi ejeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaaijirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masii diitisico mihiiabaqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijibeguedino. Musuufenitihachijii amiiisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro. ¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuuhi: Eneecata mehesamaaimoro monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa iijico: Jii, monoomoro, Moocaani iijico magañino? ²⁰ ¿Milli bu jibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro muguubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanegui aivojito diitisico sihidi ihiibaumoro ticovono suufeniuihi milliti bu diitisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimiisiici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisico unuunoco. ²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojiiibo, ijoho paryi niquejeque, jiiijeque, muuaico icano fanoco ifivusuubo. ²⁵ Ijoho Digaijafeneedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañoooco esamaaihi? ²⁶ Jiinijeminaa aivojito gañiivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igavehi Moocaanihalivi, bu Cristohalivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miiro Herode,* Poncio Pilato icamisi jicuumivi igaiuuhi siicumijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco ijoho Moocaani ijeevadi ifcuubohalivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniumo ijoho Moocaani edeesamaaiuboro: Jilli icajiiibo, nooboro unuucubadi diboco mooniumo. ²⁹ Jaaneguiiha ijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro miihaico daamusu igototimo diijico miyaminaaco mijibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mit-yari iguihuvamoco mubuheesuqui, bu ifusuco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofeenedi, noomoro.

* 4:27 Herode Antipa onoobo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23.6.

³¹ Jilli iimaaumoro liivimaacaro tomaño diito iigaicinumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebifaño Moocaani Gaija gaha-fuuhi. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebino sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicaui. ³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicaui. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicauhi. Iijanoma ijiinijenema iicadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje. ³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomonubo jacusuminaafi eneejiruno Levitaminaafi Chipre onochugaivi ifiivuubo. ³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

5

Ananiamisi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoobo, Safira onoogo mogaima ijiinijeque anaajeumisiro ² samañoooco iciumisiro samañoonoco minisuminaajaago satyuuhi fanooro iicahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanogui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebifaño jicafetehi Moocaani Gaijaco ibañisuqui? ¿Jaaboro diijiinijeque anaajene nihibamico samañoonoco dicitiqui? ⁴ ¿Nacu diije jiinije icahinithi? Bu jaajeque anaajecuuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebifaño deesamaahi tolli omooninoco? Miyaminaaco bañisuthi. Moocaanico bañisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi acutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryi miyaminaa agaajaumoro sihidi iguiumo. ⁶ Jaaboco sicafe iminumoro satyuuhi iciqui.

⁷ Jaanobuunati minooci, sano idiino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco dibogo, ¿naa miya tonoodineri amisi jiinijeque manaajehinithi? nooboro.

Jaanogui diigo: Jihi, tonoodineri, nuuhi.

⁹ Jaanogui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihicamisiro Moocaani Gaijaco minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque icijeme. Jaamo tolliro ico citeji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguiino. Jaamo sicafe faño agaseumo atyimeuhi diigo chuumucuugoco. Jaagoco asatymoro itaje cojivi cijjeumo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihidi miyaminaa icano agaajaumoro sihidi iguiumo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisuminaafeenedi sihidi ejeevano ifusu ajabafirano moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomañovi. ¹³ Jaarunaa saatohoba minisuminaavi fiitivehicauthi. Jaarumo famooro miyaminaa diitoco gaijihicauhi. ¹⁴ Jaamo sihidi miyaminaa Moocaanico miyaaveguehicaui gaifimi, gaigoomi icano. ¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jiihaiñojininovi ficuhicaumo cigaiijenefañi, siucinitajefañi icano Pedro tomañodi afatyoobo

iji ihallidi afatyeneri ibuheequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahicauhi iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano isivaumo. Jaamoco paryi buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemi Aivojito Jiihevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemi aivojiiboma saduceomioto iicamo diitoco sihidi jiiheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisuminaaco agaayiciumoro civojafaño ficuumo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomominaafi fucu iguhuganoco afaayuboro diitoco iinusuuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mujleevetemere miyaminaaco mijibogo Cristo fiivoco aacinoco, nooboro.

²¹ Jaanegui sesevede fucuro templojafaño ufuumoro miyaminaaco jibeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemi aivojiibo diiboma iicaumoma, igaiyiciumo fagominaaco, paryi Israel cuumiminaa quillahutoco icamoco. Jaamoro jibogominaaco cuuhuvaumo civojafañoti isivaqui. ²² Jaanegui sisiminaa ufuurumo sicajaco emeeciyeumoro iijibogoma saauhi. ²³ Civoja cuhufono fabaacinjaco memecijehi imegari paryi itoomiminaa icarahi icano. Jaadi mafaayicimoro fañoco memecirumo miihaiñoobaco mahatyimetihi, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemi aivojiibo, temploja toomiminaa aivojiibo, paryicino sacerdotemi icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasi-umo: ¿Mihachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amiihai civojafaño mificuhinimo Moocaani iijafaño icahi miyaminaaco jibogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomiminaa aivojiibo isisiminaama ufuuboro diitoco sivauhi, milli moonitiibo, miyaminaaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco ahaamujiruneguiiha. ²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagominaa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemi aivojiibo nuuhi: ²⁸ Amiihaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijibeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuuhi paryi Jerusale cuumico amiihai jibegueri. Jaamoro mohallivi majavucarujirahi diibo Jesu tiihohoco agaiñumoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Milli bu Moocaani iijico magaiñumoro miyaminaa iijico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ Miiro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuuhi Jesuco amiihai mag- aicaaumoro imohobujevi metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuuhi Aivojiboti Taajasuminaafiti Israel cuumiminaa diibofeeneti iimitico ijeevesuqui. Jaabo diito imitico ibuusuqui. ³² Jaano gaajaminaa miihai tolliro Moocaani Gaija gaajaminaafi. Jaaboco Moocaani acihi diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagominaa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi di- itojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofoene icaubo saafi fariseobo Gamaliel onoo Moise tajiba jibogominaa aivojiibo paryi miyaminaa agaijihicaubo. Jaabo diitofeeneti ujleeveuboro iminisuminaaco diitofeeneti buhigovi gal- luubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihaivojitoco nuubo: Israel gaifiimi, mehesicini jito gaifiimico momoonijnoco. ³⁶ Eneecau bu mehe- safoto amiihai, miiro safoono Teuda onoo agaiiivuuboro nuuhi:

Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodimova. Jaarumo paryi finihu diiboco agaicaaunobuunati imiyaminaa paryi gavaranaamaaiuhi. ³⁷ Jaanobuunati miyaminaa momonoco acaatinusumi bu gañiivuubo Juda galileaobo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojcuti efeehicaumo gavaranaamaaiuhi. ³⁸ Jaanegui amihai neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro milli momoonidino. Jino miyaminaa iijicoro omoonino iicahachijji finijino. ³⁹ Jaanoti Moocaani iiji iicahachijji amihai mifinisujitihi. Mehesicini, Moocaanimaryo momoonicasidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisuminaaco ucuuhuvaumoro jilli diitoco aamiuhi. Jaamoro siino Jesu momofeenedi mijibeguedino, noomoro diitoco suufeniuhi. ⁴¹ Jaamo minisuminaa aivojitofeeneti imo imo iinuuhi Moocaani diitoco agaijiboro imitino covamomovaumo Cristo momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro suufenitimo jibogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficuumo. (1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicauhi. Jaamoti saatoho griegomi iijiri ihiimaamo judiom: iijiri iimaamoditi isifiratumoro noocasiuhi: Mofibaijitoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiici idimo minisuminaa iicaumo, paryi miyaavogominaaco iigaiyiciumoro nuuhi: Imijitiruno mihai Moocaani iijico mijibogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino.

³ Jaaneguiha fañi, amihaifeenet: iimihusemeti mihici sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani Gaija ijeebifaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeecivequi. ⁴ Jaanoti mihai Moocaanima iimaamoro mijibegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryi iimuguumoro iciumo Esteba onooboco ijeebifaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomooco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiom iijico agaayicuboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneque ificumoro Moocaanima iimaauomo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniviro jusinoro feehicauhi. Jaaneri Jerusalevi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomiti sacerdotemi Cristoco gaayicihicauhi.

Esteba Onooboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicauhi sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo.

⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jiiijeminaa, Asia jiiijeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco aacineri ihiimaahicaumaño.

¹¹ Jaanoma iicamo iimitimoco tajibaumo ibañiqui: Mihai muguubuuhi Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi.

¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiratumo quillahutoco,

caatiniminaaco icano. Jaamoro asaamoro diiboco agaayiciumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohoco ficuuhi sicamañooico ibañiqui: Jaani aivo suufenihicatihi Moocaani iija templojati, Moise tajiibati icano iminootino ihiimaabo. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifnisuuboro mihaico Moise atajiibauno mojeevamaajequeva buunanijiibo onoonoco muguubuhi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeeciumo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemi aivojiiibo Estebaco dilluuhi: ¿Naava miyaano paryi jino diito onoono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amiihai agaijino nahabomi, bu amiihai caanimihai icamo, uco muguubu. Miuro Moocaani ihaivojima buhugaavuuhi Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jiiijeri iicausumi Haran jiiijevi fuutiibaacaro. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Diijiijeqe deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho ijiiibeguejino jiiijajaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiiha Abraham fuuhi Caldea jiiijeti. Jaaboro icatuubo Haran jiiijevi jahi caani chuumuuhi. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jiiijevi jino amiihai jisu mihicajevi.

⁵ Jaaruuboco jinejebati aciutiibo jiiijebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuhi iguijevnebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca

⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimihai sita jiiijehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jjuvusuujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jiiijeminaaco uujoho mooniji diitoco ijjuvusu jiiijeqe. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeeceivejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani iijico aciui Abrahamco iimeeheque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiiha Abraham Isaac eseemevausumi iimeeheque quiticuubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuihi Jacobco eseemevausumi. Jaabadiro Jacob mooniuihi iseemeque Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiiijevi satyuumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti ataajasuuboro sihididi diiboco gaajati aciuihi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojiiibo diiboco sihididi agaijiuboro Egipto aivojiiiboti ficuuhi, tolliro bu iija aivojiiiboti ficuuhi icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jiiijevi, Canaan jiiijevi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi.

¹² Jaanaa Jacob guubuuhi Egiptovi machutaaco ucuuhuniuno iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahi galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafeniuihi. Jaanoti jari Egipto aivojiiibo gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famooro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuuhi Egipto jiiijevi jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶ Jaamo

bacinoco buunati asatyumoro c#tuumo Siquem onoomañovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaajeucihojifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifitivucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifiivuumo guiraatucuuhi. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohavoj#bo icauhi Joseque agaajauti#bo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañuboro idaasuno mooni#hi moheedeteque ataj#baubo isemeque ijeevesuqui bohono ifivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovos#uhi. Jaaboco caanimi jaahe tumuuhi minih#baci, sanih#ba icanohachuta. ²¹ Jaasumi ejeevesuuboco Egipto aivoj#bo aicigai aaty#meugoro #ciuboco fiivusuuhi iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco j#buguumo. Jaamaño mityano ihimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emecitooobo. ²⁴ Jahi jaabo aty#meuhi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omoonunoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicaauhi. ²⁵ Jaabo esamaahicauhi: Tayoto israelminaa fine gaajacuumo uujohofeenedi Moocaani diitoco ataajasujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajaci#tihi. ²⁶ Jaano sesevedi Moise aty#meuhi samisi Israel cuumiotisi omoonicasunoco. Jaamisico faguubo: ¿Collih#i jaamisi samisiro mahamocasihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaami#bo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿M#joho ico mohall#vi aivoj#boti, fagominaafiti icano ficuuhi? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iij#i egipcioco agaicaauhini#badi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco onoonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jini#jevi. Jahi miseecico gaifimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavabuunati sicaihigovi Sinai gaj#i fiitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi cijigaiguihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aaty#meuboro Moise jabafituuhi. Jaaboro faño imino ihaty#mequi ifitivuubo guubuuh#i Moocaani icooco: ³² Uujoho Moocaani, dihedeete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejee#vuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidi veveveve igutuuboro meeci#tihi. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Ditihaipaajeque dujuuvo jino uujoho Moocaani iicamaño imino jini#je. ³⁴ Uujoho aty#mecuuh#i taacuumiminaa idaasuno Egiptovi iicanoco idaasuno acanifonoco guubuucuuh#i. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluuhi, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itihisuumoro: ¿M#joho ico aivoj#boti, fagominaafiti icano mohall#vi ficuuhi? unuuboco Moocaani galluuhi aivoj#boti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi cijigaiguihu jiganoco aaty#meunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidi ejeevano mityaco Egipto jini#jevi Tifai Muuifeenevi omoonuboro. Tolliro sicaihigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonuboro. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluuj#i amihaidi iimaaminaafico amihai nahabomifeenet#i uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneeji, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihigofeenevi igaiy#cumofeeneri iicaubo. Sinai gaj#vi Moocaani toomominaafi diiboma ihimaaboo moheedete#eneri iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco mihaidi agaay#iubo.

³⁹ Jaaruboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeeb#nofañodi imuguumo Egiptovi doj#icuviro

uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi miñhaidi diosmico edeetavonoco mohimega isigüequi. Magaajatíhi millihacho Moise miñhaico Egipto jiniñeti isivahinibo icahi, ⁴¹ noomoro oroco ñicumoro niivigai seemeneti ehetavuumoro asimico gaisiraicumó ihijinita jecivoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhigovi minifutuuhi. Jaaboro diitoco niquejeo meeciricoro jecivusuubo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino:

¿Nacu amñhai Israel miyaminaa uco mejecivequi asimico magaisir-
aiciuhi cuarentadi ficabava ticovovi sicaiñigovi? ⁴³ Tulli icatino.
Jilli Moloc onooboco dios noomoro, magaayiciuhi. Tolliro Refan
onoobo meecirigaico magaayiciuhi amñhairyo miñjiniñejeque
mejecivehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho amñhaico amñhai
jiniñeti sihi tehesino gaññiji Babilonia janaanivivi, nooboro.

⁴⁴ Miuro moheedete Egipto jiniñeti agaumo Moocaani unuuneguiiha
jiniñejaagovi imevaurumo sicaisituviro icahicaumo ñgomoro.*
Jaa-
mañeri Moocaani iijama iicaumo toojafaño tajñba guisiba bujeque ifi-
cuhicauja. Jaaja eetavociniuhi Moocaani Moiseque ñfusuuboro: Jilli
jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciuhi. Jaamoro Jo-
suema ufuusumi satyuumo sita jiniñeneque udumitiñcituusumi juvivu-
umo. Moocaani diito imegati agaasuumo jiniñejeque. Jilli iicaunaa David
fiivuui. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo
eedeebe Jacob Moocaanico miyaavuguuhi. Jaaneguiiha David Moocaani
iijaco eetavuuñirubó Moocaani toojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon
eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo
miyaminaa userio eetavotajafaño icatíhi. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiniñe tatyihai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi mehee-
taveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu
uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitíhi? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amñhai aivo jihovoto, amñhai Moocaanico agaa-
jatimobadi, kuhufono aivo amñhai jeeñi, amñhai nohojino, amñhai aivo
Moocaani Gaijaco meñeñauhicahi. Amñhai caanimíhai iicaubadiro
amñhai momoonihicahi. ⁵² ¿Coññibogominaafico nacu amñhai edeete
idaasuno moonitíhi? Diito gaisiraicumó siñcjetiro diibo ñimiibo asaau-
jinoco iññbuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amñhai mahacimoro
magaicaausuhi. ⁵³ Amñhai Moocaani toomominaafeenedi tajñbaco ma-
gaayiciniñirumo miyaano meneehicatíhi, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro siñidi isifiratumoro igaiñooco
ojsuumo Estebajaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija
gahaficiniñbo caamo niquejeque emeeciubo Moocaani imi aricuco
atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi
Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma,
nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco kuhufono afabaacuumoro sefano
coovadiivuui. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti
buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafefi Saulo onooboco

* **7:44** Toono ññibogogayi Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovi ficuui imino igaañqui.

igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaaubo Esteba: Aivojibo Jesu, tagaijaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuvuuboro sefano gaihivuubo: Aivojibo, jino imitico diitohallivi ficuudino, nooboro gujvevuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuuhi. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifimi icumoro sihidi taaumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi iijanofañodi feehicaubo gaifimi, gaigoomi icamoco iciboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofociniumo Moocaani iijico jibogomoro fahigovadi feehicauhi. ⁵ Felipe Samaria jijnijeri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jibeguehicaubo. ⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro guubunichicaumo Felipe ijibogonoco, sihidi ejeevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi ijimima icamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti iinehicauhi gaibaciniimoro, bu ifino isifañneri igotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifilluumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onooobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniboro Samaria miyaminaaco abañihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro. ¹⁰ Jilliti famooro diiboco guubunichicauhi ihaivojitejemaryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo sicijetiro ihapichuri diitoco abañihicaumaño. ¹² Jaarunaa Moocaani jibogoco Cristoti Felipe diitoco ijibuguunegui gaifimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Felipema gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusaleri iicaumo guubuuhi samariaminaa Moocaani jibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaaumisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gaijaco diito igaayiciqui. ¹⁶ Tusumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gaijaco gaayicutihiica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojibo Jesu momofenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diitohallivi ihuseneque ificuuneri jari Moocaani Gaijaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci toono mityaco, tolliro uujoho

tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gaijaco igaayicihicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicihi, neehi fine. ²¹ Iidi jino icatino jinofaño ijoho diicatihii. Moocaani imefeene dijeebii ticovotihii. ²² Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebii faño edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miiro uujoho ico iifinicihi aivo sihidi dihimiti faafaño faño idiicanoco, aivo imitifano cuhufono isisicinicuunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihiiama. Toono uco monoonofaño idaasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jibeguehicaumisi taajasuhii jico Samaria jiiijije cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumiumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jiiijeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañiivoobo, difo gadiicibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomañodi ofococinijiri, nooboro. ²⁷ Jaanegui Felipe agañiivooboro ufuubo atyimeuhi gaigoooco agaajatibo etiopiaoboco; aivojigo tajiiibaminaafi Candace onoogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihi-imaagui ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijiinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniboro iifinicihicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubuuhi. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Miiijoho bu uco jibegueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicojivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco iifiniciiboro feehicaubo, jilli noonoco:

Ovejaco igaicaauqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iquitimoguiino iimaatibo iicanicibadi diibo iimaautihii. ³³ Diiboco guinonũmo, miyaano icatineri. Ifiico agaicaaumoro jiiinijehalliti gañiũmo. ¿Jaabo iyaachimihaiti miiijoho jibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluuhi: Uco diibogo. ¿Miiiditi jilli iimaaubo Moocaani iimaaminaafi, ifiitiro nacu sifiti? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticoniuhii Jesuti diiboco jiiibuguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuhii ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeebii maryo imiyaavogohachiiji, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa inituudi Felipe diiboco nituuhi. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecuutihii jilli imo imo fuucuubo ijihairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi

* 8:37 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jibogoooro Cesareavi ifutuubo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gajari Fiivutuuhi.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufeniibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicauhi. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojibojaago.

² Diiboco aameneque acaatiniiboro ihaciqui Damasca sinagoga-jaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu jibogo iijifañodi iicamoco gaigoomi, gaifiimi icamoco isisiiboro Jerusalevi civojafaño isatyequi.

³ Jaabo ufuubo Damascati fiiticuuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achiciuno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuuhi niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Mijoho nacu ijoho aivojibo? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu ijoho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojibo, ¿nacu milli iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiivoobo difo tuucuumijaago tahi ico iijibeguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuomo sihidi igutuuhi. Tolle onoonoco uguubumoro jaaroma mihaiñoobaco atyimeutihi. ⁸ Jaadi Saulo baati agaayivuudi emeciuruubo atyimecuutihi. Jaanegui diiboco ihuseti agaayiciumoro Damascajaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idiino jinejebaco machutiibo, adutiibo, atyimetibo icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onooobo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu buhugaavuhi. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivojibo, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivojibo diiboco nuuhi: Gañiivoobo difo jiihai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda iijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiiimaaboco. ¹² Jaabo gajafaño Anania onoooboco atyimehi asaaboro ihuseque ifihallivi ificuuneri siino aatyimeneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivojibo, famoova uco diiboti jibeguehicaahi paryi Jerusalevi ico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito iijima paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho icicuubo siijiniijeminaaco ihaivojitoco tolliro israelmi icamoco taajico iijibeguequi.

¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahalliti sihidi idaasuno iicajinoco, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivojibo Jesu ivi jiihavi asaahinisu ajafevehiniibo uco dijaa galluuhi, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gajaco gaayicihi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aallifañoti aifuuno taavaabo meehebad ieevano. Jaasumiro Saulo agañiivuuboro nitisuquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino

* 9:5 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Iiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo imogobadi iicanoco imogotiiboro iinoro fegai nijequeque itivadiivooboro icanicibadi, nooboro, onoonoco.

amachuudi sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo Jibeguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuhi sinagogajanofaño ijibogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuumo ajabafitomoroneehicauhi: ¿Nacu jaani icatiibo Jerusalemi Jesu momoco imiyaavogomoco idaasuno omoonihicaubo icatino? Miiro tooneguiiha juu saahiniibo jimañootoco isisiiboro sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano jibeguehicauhi Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo judiomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomiti Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacuitinoti sanoomiro judiomi iimaacasiuhi Sauloco igaicaauqui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicaauqui. Jaanoco Saulo gaajaciuhi. ²⁵ Jaanogui miyaavogominaa jiiibaifaño diiboco ijihacuumoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi iniitusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalemi ifutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi mooniuruubo. Jaarunaaca diiboco nihicuguumo: Fine miyaavogominaafi icatiibehiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuuhi. Jaaboro diitoco jibuguubo Saulo juhaiivi Cristoco aatyimeuboro uguubunoco, Damascavi Cristoti nihicugotiibo ijibeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalemi ifitafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo nihicugotiibo Jesucristoti iimaahicaubo. Judiomi, griego iijiri ihiimaahicaumoma jenaaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma iicamo diiboco gaicaaugumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaajacuumoro Sauloco satyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuhi, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutomoroneehicauhi Moocaani nihicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onoboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciiboro efehicaubo ifutuuhi Lidavi, tomañeri iicamoco emeeciituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onoboco ifi iniinovaneri sahuse juugahuseti mificabaci, saficaba icano ticovovi igotiibo iicahicauboco. Jaabo icigaiijefaño sicutiniiboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaiijeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuuhi. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiico ejevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguijevegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegomi iijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicauhi idaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guijeveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fitiuhi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogominaa uguubuumoro

miimisiiico galluumo diibojaago ijibeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitisima fuuhi. Jaabo ifutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco satyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciiguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheeusumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuivuuoro Moocaanima iimaaubo. Jaaboro diigo chuumuhuco emeciuboro nuuhi: Tabita gañivo, nooboro.

Jaasumiro emeciugo Pedroco aatyimeugoro casivuuhi. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyiciubo. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocoovauboro ifusuubo buheecuugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuumiminaa uguubumoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi guenene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onoo bo iijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoo bo italianomi Amocasiminaa onoomo aivojibo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icahicauhi. Jaabo sihidi nihibamico acihicaubo judiomiguiiha iidaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti nihiba iicaaberi gaijafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ihifiniciuboro dilluuhi: ¿Milli Aivojibo? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucubo, judiomi iidaasumoco adaamusuhicanoco gaa-jacubo icano. ⁵ Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoo bo asimimeehene imibachuminaafi iija muuajiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jibegueji omoonijnoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiimaauboro ufuunobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomiboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimisiiici iicojiminaatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino ijibuguuboro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevede diito Jopeti fiiticuunaaca Pedro caamovi fuuhi iijahallivi gadiçiba Moocaanima ihiimaaqui. ¹⁰ Jaaboco sihidi ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavuumaaca gaijaco atyimeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofaño niituuno baavi gaachehubaryutyigababadi jeevano fahigovati duujecinino. ¹² Jaanofaño faaboho asimi icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomi, faaboho jiinimomi icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuhi niquejefaño diiboco unuunoco: Pedro, gañivohi diitoti gaicaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuhi: Chahano Aivojibo, uujoho duutatihii jihovonoco iidicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco ijoho: Idicuno, needino, noonoro.

16 Mifooci, safo icano iniituunoro caamo niqnejefaño fuucuuno. 17 Jaano esamaajeri Pedro: ¿Milli fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon ijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi ifutuuhi. 18 Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro. 19 Jaanaa Pedro gajaco aatyimeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meeci johono miimisiici, saafi icamo ico guinehi. 20 Gañiivo. Jaaboro niitoobo bañimo nootibo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

21 Jaanegui Pedro niituuhi baavi Cornelio agalluumo jaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amihai miguiinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

22 Jaanegui diiboco nuumo: Aivojibo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñihicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiomi agaijibo. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuuhuva. Jaabo ijico guubuuhi, eneneguiiha masaahi, noomoro.

23 Jaanegui Pedro diitoco jaahevesuui. Jaamo tufucu toono diiboma cigauomo. Jaano sesevedi Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomi gataavuuhi Joperi iicaumo.

24 Jaano sesevedi ifutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco iigaiyiciumoma diitoco utuumuuhigo. 25 Jaanaa Pedro Cornelio ijavi ifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo Pedroco iimequi. 26 Jaarunaa Pedro diiboco gañiyiciuhi: Dulleeve, uujoho tolliro ñbadiro miyaminaafi, nooboro.

27 Jaaboma ihiimaaboro fañoojavi ufuubo atyimeuhi sihidu miyaminaa igaicinimoco. 28 Jaanegui Pedro nuuhi: Amihairyo magajahi sacerdotemi neefihi imijitiruno judiomioobo siicuumornelio ijavi ifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo miooboma agataavoboro diibo ijafa ofoono onoonicinoco. Jaarunofaño uco Moocaani jibeguehi sitaaco idicumo mihinivamo needino, nooboro. 29 Jaaneguiiha amihai uco mucuuhuvanoco milli nootibo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuuhuvahi? nooboro.

30 Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Iguenemeheje fucuva mihicacuhi jisumi nihiba icaaberi jaahe machutibo ijicuuvu Moocaanima iimaanaaca uuvi jafevehinibo gaifi aricucuhufu jiciniibo. 31 Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuhi idiimaanoco gaajacuubo ñdaasumoco adaamusuhianoco. 32 Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoobo iija muuajiniri iicajafa icaaboco. Jaabo asaadi ñma iimaajibo, nooboro. 33 Jaanegui galluui tusumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajibanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jibeguehi.

34 Jaanegui Pedro ticonuui nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. 35 Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco ñihicugomoro imino iicamoco. 36 Miñiro Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebi icano jibogoco ijibuguubo Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojibo. 37 Amihairyo imino magajacuui paryi judiomi jinijevi iicaunoco. Miñiro Jua jibogooboro inithicaunobuunati. 38 Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu

Nazareoboco Gajaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniiboro iimitino ijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniiboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco mihi magaaajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jinijevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaaumoro imohobujevi tetecuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuuhi mifucuci, safucu icanoti. Jaabo mihaivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevetiibo mihaiviro jafeveubo mihaico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iciumovi. Jaaboma mihi mamachumoro mahaduhicauhi iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo mihaico galluui miyaminaaco mijibeguequi Moocaani diiboco iguijevemehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojiboti ificuunoco mijibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro sicutitiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibofenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomi Icatirumo Moocaani Gajaco Gaayicahi.

⁴⁴ Pedro ihiimaanaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo jibogoco uguubuniciumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaumo, tolliro judiomi icatirumoco, Moocaani Igajaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijijeri ihiimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, zmiijoho bu collihi neejirahi nifaihuri nitiratimo iicaqui mihaibadiro bu Moocaani Gajaco agaayicuumo? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui tajibaubo diito inisiquimaaiqui Jesucristo momofenedi. Jaadi Pedroco ifitiunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuuhi tolliro siicumimoto icarumo Moocaani jibogoco agaayicunoco. ² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomi miyaavogominaa itihisuumoro, nuuhi: ³ zCollihi judiomi icatimojaago edeeguejeebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jibuguuhi fanootiro niquejevi tahi iicaunoco.

⁵ Jilli nooboro: Ujoho Jope cuumivi iicahinisi Moocaanima ihiimaahiniibo atyimehinihi gajafaño gaachehubaryutyigababadi jeevanoco fahigovati duujecinino niquejefañoti tajaa iniitonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequi emeeçibo atyimehinihi fanoo asimi igueenemeheje itihaiño iicamehejeque, inihicufimoco, jiniimomoco, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niquejefañoti uco onoonoco guubuuhi: Pedro gañiivo. Jaaboro diitoti gaisiraicibo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa ujoho neehinihi: Chahano, Aivojibo, ujoho duutathi jihovono idicunoco, nooboro. ⁹ Jaanegui niquejefañoti siino uco noono: Moocaani iimbachucuunoco ijoho: Idicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niquejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimiisiici, saafi icamo ifutuuhi ujoho iicaujavi uco icivamo Cesarea cuumiti agalluumo. ¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluui bañigotiibo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi ijafa majaanaveuhi. ¹³ Jaabo mihaico jibeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehiniibo ujulleveebere diiboco eneelinoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onoboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jibegueji diijaminaama ataajajinoco,

nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivi niitehinini iticoni miihaihallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinini Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nitiuhi. Jaanoti amiihai miniticafejeji Moocaani Gaijari, unuunoco. ¹⁷ Miihai Aivojiiho Jesucristoco mimiyaavuguusumi aacicuubadiro ditoco aacicuunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, ¿milli Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro lliiviuhi. Jaamoro Moocaanico imuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicummioto icarumo iheedehifico ejeevesumoco acihi ifinijitino ifico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Iicano.

¹⁹ Esteba onooboco agaicaaunotiro saatoho miyaavogominaaco idaasuno omoonunoti sanoodimo gaaciniuhi Feniciavi, Chiprevi, Antioquiavi icano. Jahi jaamo Moocaani iijico jiiibeguehicauhi saatohocoro judiomico sitaaco jiiibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivi ifutuumo judiomi icatirumoco jiiibuguuhi Jesucristo Moocaani Achi jiiibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicauhi. Jaamaño sihidi saatoho iheedehiijico ejeevesuumoro Aivojiiho Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque galluumo Antioquiavi. ²³ Jaabo Bernabe ifutuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco fajiniubo sefano ijeebico omoonimoro Aivojiiho Jesucristo iijifañoro iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi icihicaubo.

²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco icituubo. Jaaboro Antioquiavi satyuubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jiiibogomisiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momoniumo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeneti ujulleveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jiiinjeviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojiiho Claudio onoobo atajiibausumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogominaa esamaaiumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehejema iicaudimo aaciunehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

12

Cristotaco Idaasuno Moonimo.

¹ Jaasumi aivojiiho Herode* ticoniuhi Cristotaco idaasuno omoonuubo. ² Jua nahabo Jacooboco aamigari gaicaasuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jiiibaimosumi. ⁴ Jaaboco isisisuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedihaiiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejedimova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco

* **12:1** Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocanico dilluhicauhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihiinusuujino iijicuuvi ofucu Pedro miimisici soldaomisifeene cigahicauhi mihici jigaiñehiiciri sisciniibo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achicuihi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganiciuhi ihaiquequi. Goovano ganiivo, nooboro.

Jaasumiro Pedroti iijigaiñehi ihuseti acutuuhi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque cuhufono siyaavoobo ditihapaajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicamaaiuhi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaivoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saauhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omoonunoco. ¹⁰ Jaamisi ticoniui afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutuuhi. Jaaneri ihiinumisiro jihairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuhi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacih miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico galluui uco Herode useti, judiomi omoonjirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iijajaago. Jahi sihidi miyaminaa igaiciniuhi Moocanima ihiimaamo.

¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuui: ¿Mijoho fine? noogoro emeecitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayiciutigoro jinafatyuugo ijibogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro suufenitibo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafiituuhi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguui llivi iicaqui. Jaaboro diitoco jibuguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihiinusuunoco. Jaaboro jilli Jacooboco, saatoho monahabomico icano mijibogo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaavocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guinusuui. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatuubo.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiimaacasiuomoro saamo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojibo Blasto onooboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiimaaqui. Jaabofeenedi Herodeque dilluumo sajeebi iicaqui diibo jinijeti machutaaco agaayicihicauneguiha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco

tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji gicinitafa casivuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiinamaaiuhi: jino ihiimaabo miyaminaafi icatibo Moocaaniro! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaayicumaño. Jaasumiro guijeveubo jijoho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi ijibegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhuumiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Siicumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari icaja Moocaani ijafaño. Jaamou diito jibogominaa Bernabe, Simon Civucu onoobo, Lucio cireneobo, Manae onoobo Galilea aivojibo Herode* cojivi ifivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaiuumo Moocaanima machutimo iimaagui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudidicamaajjaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jibogominaa machutimo Moocaanima ihiimaunobuunati ihuseneyeque diitihallivi ificumoro diitisico galluumo.

Jibogominaa Chipre Chugaivi Jibeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi.

⁵ Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi judiomi sinagogajanofaño Moocaani ijico jibeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onoobo fuuhi diitisico ihamusuqui. ⁶ Jaamo tuchugairiro efeehicamo Pafu cuumivi ifutuuhi. Jahi atyimeumo judiomiobo Barjesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro.

⁷ Jaamaimo Sergio Paulo onoobo aivojibo fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojibo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani ijico iguubuqui. ⁸ Jaarunaa tomaaimo griego ijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivojibo imiyaavugujiruneguiha.

⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeebifaño gahaficinibo diiboco imino ihifiniciuboro nuuhi: ¹⁰ jBañifiiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimitibo miyaano jheveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jhaico, collihi suufenitibo ciryu ciryu mooniboro diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalli ico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseeyeque atyimetibo diicahi guenene, nooboro.

Jaasumiro civono diibedi minifutuuno aimuufabadi. Jaaneri dudivi icaubo. Jaanegui saatohoco guiinuubo ihuseti agaayicimoro diiboco isatyequi. ¹² Jaanoco ihaivojibo aatyimeuboro miyaavuguhi. Jaaboro Moocaani ijico jibogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomi Pisidia Jiinjieri Iicano Antioquiavi Ifetehi.

* **13:1** Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

¹³ Jaadi Pablomi ijicamaaimoro Pafo cuumiti ufuumo ifutuuhi Pergevi Panfilia jiinjivi. Jaamañovi Jua Marco onobo diitísico ejeevesuoboro uumiuhi dojícuvíro Jerusalevi. ¹⁴ Jaanobuunati diitísi Pergeti fatyuhí Antioquiavi Písidia jiinjivi. Jahi judiomí jaguísísumi sinagoga-jafaño ufuumisíro casívuutumísi. ¹⁵ Jaadi Moise tajiíba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeciudi sinagogaja aivojito atajíbaunegui dilluumo: Fañi, fagojibogoma mihicahachíjii miyamínaadi jisu mihiimaa, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Pablo agañíivuboro ihuseri faguubo llíivi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyamínaa muguubu; amíhai tollíro Moocaani jeecivomínaa. ¹⁷ Moocaanico amíhai Israel cuumimínaa mimiyaavogoobo moheedeeteque íciuhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuubo síicumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiinjijeti imityari diitoco iinusubo. ¹⁸ Jaadi Moocaani miimísiici ticovovi ficabano sícaihígo diitoco jaabíciuhi. ¹⁹ Jaaboro sahuse juugahuseti miicumíici icano jiínije miyamínaaco Canaan jiinjivi ifínísuuboro moheedeeteque íjiiinjeneque aciubo. ²⁰ Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavabuunati diitoco fagomínaafeenedi tajíbahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹ Moocaanico dilluumo aivojiboti diitoco ihacíqui diitoco itajíbahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco aciuhi miimísiici ficabanohachuta ticovovi aivojiboti Saul onoboco Sis onoboco achico, Benjamin cuumiooboco. ²² Jaadi Moocaani Saulco ihaivojiti gañíuhi. Jaaboro aivojiboti Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco atyímehi: Tajeebí onobadi iicaaboco uujohe iimogobadi íicajíiboco, nooboro. ²³ Jaabo David iyaachimíhaíobou Jesu, Moocaani Israel cuumimínaaco itaajasuqui ifícuubo díibo unuubadi. ²⁴ Jaabo Jua Jesu saautínaacaro jíbéguehícauhi paryi Israel cuumimínaaco: Míntísuquímaaje amíhai eedehefíco mejeevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua íjibogoco imívucuujíno fítíno nuubo: Amíhai uco díiborucu, noomoro mehesícíníbo ícatíhi. Tabuunati saajíibo tajanaanívi íicaabo. Jaabovi ífototíhi díibobadi síhídí jeevahi. Jaabou, díibo tíhaípaaje duujeque ísínaayujíruunova, nooboro.

²⁶ Jaamo amíhai tañahabomí Abraham yoto seeme mihícamo, tollíro amíhaifeene síicumíoto Moocaanico mejeevivomo icano. Amíhaidí ícano jino taajasujíbogo. ²⁷ Míro Jerusalerí ícamo paryi ihaivojítoma Jesuco gaajautíhi, Moocaani iimaaminaa aameque fahíjívaro jaguísísumi ífínícírumo gaajahícautímo. Jaamoro díitoro Jesuco íguíjeníguusumi toohaamefaño onoonoco míyaavusuumo. ²⁸ Toonohallíti agaícaaujírúnoco díibovi aatyímeutíneguí Pilatoco dillumo díiboco ígaícaauquí. ²⁹ Jaamoro díiboti aamefaño onobadi íicacúusumi íhímohobujetí íníitusuumoro cíumo. ³⁰ Jaaruuboco Moocaani guíjevafañoti buheetesuuhí. ³¹ Jaabo gueenene fucuva jafevehícaubo díiboma Galilea jiínijetí Jerusale cuumívi ufuumoví. Jaamo díito jísúmí díiboti miyamínaaco jíbéguehícahi.

³² Jaamo míhai amíhaíco míjíbéguehícahi íímíno jíbógoco Moocaani moheedeeteque unuunoco. ³³ Míhai díito íyaachimíhai mihícamedí díibo unuuno míyaavehí Jesuco ubuheetesuubo Salmo onohaamefaño capítulo dos onobadi: Íjjohe taseemene jífucu uubadíro ídíícaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani díiboco ífí tuucítíno íicaquí ubuheete-

suujinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijibo dijeecivominaafi ifico deevesujitihi tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumitoco imino moonuubo Moocaani onobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi ciiumo. Jaabo tuuciuhi. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuubo tuuciutuhi. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaaja diibo Jesufeenedi imiti buusuco amihaiico mijibogonoco. ³⁹ Miiro Moise tajibaco omoonirumo taajatimo iicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañodi taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno amihaihallivi icadino:

⁴¹ Memeeci amihai dejecuminaa, majabafitomoromifnicini uujoho Moocaani iicaabo amihai mihicasumi sihidi ejeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amihaiico ijibogorunoco miyaano menezitirahi, onoono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomi sinagogajati ihinuumoco judiomi iicatimo nuuhi: Sijaguisivi jei mihaico siino mijibogo, noomoro. ⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucuumisi dojicuti fuumo sihidi judiomioto, siicumio miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi fajinihicauhi: Moocaani imihijiguiinoro mihica, sefano noomisiro.

⁴⁴ Jaadi sifoo jaguisivi fiiticuujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani iijico iguubuqui. ⁴⁵ Jaanegui judiomi sihidi miyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pabloco jibeveuhi. Jaamoro Pabloco ejenaamuro dejecuhicamo. ⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igototimisi nuuhi: Iticoni amihai judiomico Moocaani iijico mijibeguejirahi. Jaarunoco magaayicitimoro ifinijitino ifima mihicagotuhi. Jaanegui amihai cojiti siicumiotojaagoviro mefeeji, noomisiro. ⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani mihaico tajibauhi:

Ico ficuuhi faajiinjeminahallivi judiomi icatirumoco gaajasuqui. Amihaifeenedi taajasujibogoco jinijejinibaacivi galluuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumiototo uguubuumoro imo imo minifutuuhi. Jaamoro: Moocaani iiji aivo imihi, noomoro miyaavuguumo, paryi fiivo ifima iicaqui icicuudimo. ⁴⁹ Jilli paryi toojiinijevi Moocaani iiji jibogocafutuuhi. ⁵⁰ Jaarunaa judiomi iimaacasiuhi Moocaani iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticoniuhi Pablomisico jibehevemere idaasuno omooniumo. Jaamoro diitisico toojiinijeti gañiumo. ⁵¹ Jaanoma iicaumisi diitohallivi itihapaaje jiniico tatumisi toono jibogobadi iicano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebinofaño iicaumaño.

14

Pablomisi Iconio Cuumivi.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro jibeguehicauhi. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomi griegomioto icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomi imiyaavuguutimo siicumiototo esaayusuuhi inahabomico jibevequi. ³ Jaarunoco igototimisi tuucuumivi guenenene icaumisi Moocaaniti jibogomisiro. Jaabo

Moocaani iimihuseti ihiimaanoco miyaavugusuhicauhi ifusunoco, sihidi ejeevanehejeque icano omoonihicanofeenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyaminaa dugaaciniuhi saatoho judiomijaagodi, saatoho minisuminaajaagodi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi, siicumio icano aivojitoma jicucasiuhi diitoco idaasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiqui. ⁶ Jaanoco Pablomisi agaajaciumisiro gaauhi Litra, Derbe icanovi, Licaonia jiinije uufocono cuuminovi icano. ⁷ Jahi tolliro taaja-subogoco jibeguehicaumisi.

Listra Cuumivi Pabloco Guisibaneri Aamimo.

⁸ Litra cuumivi icaubo saafi ifiivuunotiro igotiibo iicaubo. Jaabo giciniuhi igotiibo itihai iimiutineri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunichicauhi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeeiubo gaajaciuhi: Uujoho buheeki, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: ¡Sano ticovoro ditihaihallivi dulleeve! nooboro. Jaanegui sefano casiniivuubo.

Jaaboro igoboro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omoonunoco miyaminaa aatimeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia iijiri: ¡Diosmi, miyaminaa ifibadi ifivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo jibeguehicauneguiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivimico deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamisico sihidi miyaminaa diitisico iimomoro jeecivuujirumo iniivimico agaisiraicumoro. ¹⁴ Jaanoco iminisuminaatisi Bernabemisi agaajaciudi igachehunoco agallicumisiro jicafutuuhi miyaminaafeenedi coovadiicinisiro: ¹⁵ Amihai, ¿collihi tolli momoonihi? Amihaibadiro misi miyaminaatisi, tooneguiha misi masaahi. Tolli iicaneheje jihovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idiboro Moocaani iicaabojaago miminifetequi, niquejeque, jiinijeque, muuaiñoco icano paryi faabohoco ifivusuubojaago. ¹⁶ Sicijenaha Moocaani paryi cuumiminaaco ficuui iimogobadi iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahiijivaro: Uujoho iicanoco igaaajauhi, nooboro imino moonibo, nijabaco aigusuubo, basutaaco novasuubo, mamachujidinoco aciibo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jilli noomisiro diitoco faguumisi. Jaarunofaño suufeniutirumo iniivimico agaisiraicimo diitisico ijeeivequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomi Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomaño miyaminaaco diitisihallivi abañumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloco guisibaneri aamiuhi. Jaaboco: Fine gujeevecuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi iguiiyicumoro gañijeuhi. ²⁰ Jaabohallivi Cristota igaivuuhi. Jaanaa Pablo agañiivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano seseevedi Bernabema Derbe cuumivi fuumisi.

²¹ Jaacuumivi taajasujibogoco jibeguehicaumisi. Jaadi sihidi Cristota iicacuudi dojicuviro uumiumisi Litra, Iconio, Antioquia icanovi. ²² Jaacuumijevi Cristota iicaumoco quehecutusuumisi. Jaamisiro fajnihicaumisi quehecuno miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojifaño mefejimoco idaasuno moonijimo, noomisiro. ²³ Jaamisiro Moocaani iijanohallivi iquillahutoti ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavuguudimohallivi Moocaani iteemequi.

Pablomisi Siino Uumihira Siria Jiinijeri Iicano Antioquiavi.

²⁴ Jaanobuunati fatyuumisi Pisidia jiinjefeenedi. Jaamisi ifutuuhi Panfilia jiinjjevi. ²⁵ Jaamisiro Perge cuumivi jibeguehicaumisi. Jaadi fuumisi Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti ijicafutuuumisiro muuairi fuumisi Antioquiavi iticoni diitico Moocaani imihijifañodi idudicamaaiqui ificucuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyiciumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jibeguehicaumisi paryi Moocaani diitisisima omoonihicaunoco judiomi icatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico jibogomo ticoni: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miquticiji Moise atajibaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaucasihicauhi. Jaanofeenevi Pablomisiko ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusaleri iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jiinije, Samaria jiinije icanofeenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauhi siicumio to icarumo iheedehijico ejeevesu-umoro Moocaanico agaayiciumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo imo icamo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi ifutuuumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitico gaayiciuhi. Jaamoco diitisi jibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleveumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiomi iicaturumo imiyaavogomo meeheneque miquticino. Jaamoro mataajibano Moise atajibaubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanogui igaivuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihiimaaqi. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunati Pedro agañiivuboro diitoco nuuhi: Tañahabomi, amihairyo magaajacuuhi iticoni uco Moocaani icuhi amihaihafeenet, taajasujibogoco judiomi iicaturumoco jibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jeebñocoro agaajaabo ifusuuhi tolliro diito agaayiciumoco Igaijaco aaciumofeenedi mihaihaico iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco mihaihañoti guinovici uutahi. Jaamo jeebñoco niticuboo diiboco imiyaavuguumaño. ¹⁰ Jaamo ¿collihi amihai mimiyaavogotahi Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitajibaco mificuuhi, moheedeete, mihai icarumo meheetavejitirunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro mihai mataajajinoco magaajahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanogui famooro illivuumoro Bernabemisi jibogonoco guubuniciumo gaajataco, ajabafiraneehejeque icano diitifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumio tofeenevi. ¹³ Jaanoco ihiimaunobuunati Jacoobo nuuhi: Tañahabomi, uco muguubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro mihaihaico jibeguehi, iticonibo Moocaani judiomi iicaturumoti iyototi icinoco. ¹⁵ Miho jilli noono Moocaani iimaaminaa acaatinuuno:

16 Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino gañiyyiciji aacutuuja David ijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. 17 Jaano coovooto paryi Moocaanico iguinequi paryi jinijeminaa tamomoco ijeecevequi icano. 18 Jilli noobo Moocaani jinooco agaajasuubo siicijetiro.

19 Jaanegui uujoho amiihaico neehi: Judiomii iicatimoco gañuhusuno momoonidino iheedehiijico ejeevesucuumoro Moocaanijaagoviro iicacuumoco. 20 Imicuujino aameque macaatiniihaamefaño jilli meneeji: Ijiniita jeeceivoco deetavucuudino, saatohoba ataabavatimo buhigueejedi gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucuudimo, tijohoco aducuudimo. Jilli noomoro 21 faacuumivariro icamo siicijetiro Moise tajibaco ijibeguehicamo sinagogajanofaño fahijivaro jaguisifucuva ticovoocivi, nuubo Jacobo.

22 Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, paryi Moocaani iijaminaama ihiiimaacasiuumoro saatohoti ifeeneti aciui. Juda icaruuboco Barsaba enehicaubo, Sila onobo aivo diitofeeneti imiyaamisi iicamisico iciumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluuqui. 23 Jaamoma aameque galluumo: Miihai minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomii icamo moojico magalluuhi, monahabomii judiomii iicatirumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano jiniijeri iicamojaago.

24 Miihai muguubuhi jimañoti saatoho ofoomovaha amiihaico ihiiimaari gañuhusuno moonihicahi miihai matajibatimo. Jaamo amiihaico mitasuhicahi: Amiihai meeheque miquitici. Jaamoro Moise atajibabadi mihica, enehicamo. 25 Jaanoma mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti mihicahi amiihaijaa magalluuqui magaijino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. 26 Jaamisi ñihicunofeenedi ifico ficuui Jesucristo momohalliti. 27 Jaanegui amiihaijaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi amiihaima ihiiimaamisiro imino amiihaico jibeguejimisi. 28 Jilli Moocaani Gajjadi imino, miihaidi imino icano janaanici siinoco amiihaico matajibatihii. Jino idinocoro amiihaico meneehi: 29 Ijiniitaco ejeecevuucunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, tijohoco mahaduudino, saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachijii imino momooniji. Tahii imino mihica, noomoro.

30 Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaamañootoco iigaiyyiciumoro toohaameque aciui. 31 Jaahaameque inahabomii emeeciumoro sihidi imo imo minifutuuhii toohaamefaño diito ajacusunoco aatyimeumoro. 32 Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaamaño inahabomii sihidi iijiri afajinimisiro diitoco quehecutusuuhi. 33 Jaanobuunati guenene iicauno nijequeti inahabomii diitoco galluuhi: Sajeebiiima mofoo, noomoro dojicuviro diitoco agalluumojaago. 34 Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuuhii.* 35 Tolliro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuuhii. Jaamo sihidi saatohoma jibogomoro icahicauhi Jesucristo jibogoco.

Pablo Siino Allinihi Ijibogotoobo.

36 Jaanobuunati goovacutinioti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomii memeeceitequi, ¿naa millii iicamo? nooboro.

* 15:34 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onooboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfliavi ejevesuuboro uumiuhi diitisico idudicamaajeque amusutiibo. Jaaneguiiha, Pablo diiboco imuguutihi asatyunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutuumsiuro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco iicuboma fuuhi Moocaani imihijifañodi inahabomi agalluudi. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria jinije, Cilicia jinije icanofenedi inahabomico quehecutusumsiuro Cristotaco.

16

Pablomísima Timoteo Gataavehi.

¹ Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Litra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogominaafi Timoteo onooboco miyaavogominaago judiomio griegooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Litrari, Iconiori icano iicaumo imino iimaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeheque quiticisuhi tahi iicaumo judiom iimuguujitiruneguiiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaajumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafañodi ufuumisi inahabomico jibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro giraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jinijeominaafi Gaijaco Atyimehi.

⁶ Jaanaa Moocaani Gaija jibugusuutihi Moocaani ijico Asia jinijevi. Jaanegui fatyuumo Frigia, Galacia icano jinijefenedi. ⁷ Jaamo ifutuuhi Misia jinijejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jinijevi ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutihi. ⁸ Jaanegui Misia jinijefenedi sanoticovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. ⁹ Jaamañovi Pablo fucu gajafaño atyimeuhi macedoniaminaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jinijevi disaa. Jaaboro mihaico daamusu, nooboro. ¹⁰ Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani mihaico coovahi tahi taajasubogoco mijibeguequi, munuui.

Pablo Filipino Cuumivi.

¹¹ Jaadi Troa micuti mijicafutuumororo sanoticovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevedi mihifutuuhi Neapolis micuvi. ¹² Toonoti mufuui Filipovi Roma cuumi Macedonia jinijeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. ¹³ Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuui muuaijinivi tomañovi Moocaanima ihimaanicimañovi macasivuumoro Moocaani ijico mijibuguuhi gaigoomi igavuumoco. ¹⁴ Jaamotiu saafigo Lidia onoogo Tiatira cuumio. Jaago iiminoono gaachehunoco tifaihiba iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejecivehicaugo mijibogonoco guubunicihicauhi. Jaago jeebico Moocaani faayiciuhi Pablo ijibogonoco imino iguubuniciqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro mihaico neehicauhi: Miyaano uujohe Cristotaha iicahachiji taajafa masaamoro mihicava, noogoro mihaico ijavi fiitiuhi.

16 Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatymeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaajacinohallivi. 17 Jaago miñhai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeecivominaa. Jaamo amñhaico taajasu jñhaico jñbeguehi, noogoro feehicaugo fahijivaro.

18 Jaanofeene Pablo agañuhusuvuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuboro igaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofeenedi ico tajñbahi. Diigo-fañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuuhi.

19 Jaanoco diigo abajato atymeuhi diigofeenedi nihibamico ñchihicaurumo ñcicujitinoma iicamo Pablomisico agaayicimoro satyuumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. 20 Jaamisico fagominaa imega ñfutusuomoro nuumo: Jitisi judiomisi iicamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi ijñbegueneri. 21 Jaanoco miñhai magaaayicimoro minisugotih romanomi mihicamaño, noomoro.

22 Jaanoma iicamo mihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiratuuhi. Jaanegui ifagominaa tajñbauhi igaachehunoco ujujuucumoro diitisico imeñeri ihaamiqúi. 23 Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomominaafico tajñbaumo imino iteemequi. 24 Jaanegui itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño cuhufono jñhacuuhi.

25 Jaafucu fucufeene Pblomisi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunichicauhi. 26 Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita ijigaiñehino sinanamaaiuhi icano. 27 Jaanaa itoomominaafi aaiucuboro meeciurunaaca paryi icivoja guhugano faayicinuihi. Jaanoco itoomominaafi aatymeuboro ihaamigaco guiiyicuihi ifico iinoro igaicaaqui: Paryi fine icivojaminaa gaacuuhi, nooboro.

28 Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difico moonidino. Famoro mihicahi, nooboro.

29 Jaanegui itoomominaafi cuugahuco dilluuhi. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidi vivivi iigutuuboro Pblomisiguiino memuvutuubo. 30 Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuuboro nuubo: Aivojitisi, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

31 Jaanegui diitisi iimusuuhi: Aivojñbo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomisiro.

32 Jaamisiro diiboco paryi iijaotoma jñbuguumisi Moocaani ijico. 33 Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nitiubo. Jaadi paryi iijaminaama nitisuquimaaiumo. 34 Jaadi diitisico iijajaago asatyuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocaanico imiyaavuguuneri.

35 Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluuhi icivoja toomominaafijaago diitisico isinaayuqui. 36 Jaanegui itoomominaafi Pblomisico nuuhi: Fagominaa uco tajñbahi amñsico sinaayuqui. Jaanegui sajeeñ mihiinucu, nooboro.

37 Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanomiotisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿Misivi iimitinoco

aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisiminaa ufuumoro ifagominaaco jibugutuuhi. Jaanoco romanomiotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumo. ³⁹ Jaanogui ufuumoro diitisisima toonoco iimibachujeumoro diitisico iinusuumo. Jaamoro diitisico: ¿Jiicumiti collihi mufuucuutih? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onooگو ijajaa fuumisi. Jaamisiro inahabomico emeeciyeudi diitoco equehecutusumisiro tuucuumiti fuumisi.

17

Tesalonica Cuumivi Ñaavivomo.

¹ Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofeenedi afatyumis Tesalonica cuumivi ifutuuhi judiom sinagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanicibadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi idiino fucuva diitoma iimaahicaubo. ³ Jaabo Caatinihaamefañodi diitoco jibeguehicaubo Cristo idaasuno iicauboro iguijeevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho amihaiço jibeguehicahi. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomiti imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuuhi, tolliro sihidi griegomi Moocaanico ejeecivehicaumo miyaavuguuhi, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguuhi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomiti imiyaavuguutimo ataaquivuumoro iimitino gaifimico iigaiyicuumoro tuucuumico gañuhusuno ñaaisumo. Jaamoro Jason onooگو ijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaarumo Pablomisico aatyimeutinegui toojao abajaabo Jason onoboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiditi: Jito faajinijequere rugueenimoro efeehicamo juu gasecuuhi. ⁷ Jaamoco Jason ijafaño ficuuhi. Jaamo famooro romano aivojibo* tajibaco imino moonitimo: Sifi aivojibo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi ñaavivuumo. ⁹ Jaanogui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihibamico ificumoro iinuuhi.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomi Pablomisico fucu Berea cuumivi galluuhi. Jaadi tahi ifutuumisiro judiomiti sinagogajafaño fuuhi. ¹¹ Jaamo tomaño judiomiti Tesalonica cuumiri iicaumo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani ijico imino agaayicuumoro fafucuvaaciviro Caatinihaamefaño onoonoco ifinichicauhi: ¿Naa miyaanoco mihaico noomisi? noomoro. ¹² Jaamoro sihidi saatoho diitoti miyaavuguuhi. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi obocifino miyaavuguuhi, bu sihidi gaifimi icano. ¹³ Jaanoco Tesalonicao judiomiti Pablo tolliro Bereavi Moocaani ijico jibogonoco uguubuumoro tahi fuuhi. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaisutuuhi. ¹⁴ Jaarunaa Bereari iicaumo inahabomi Pablocó goovano galluuhi muuajinivi ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuuhi. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuuhi Atena cuumivi. Jaamo

* 17:7 Cesar onooگو.

uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamisico mijibogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootoomoobo atyimehicauhi faacuumifañoro ijinita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma iicaabo judiomi siicumio Moocaanico ejeecivehicaumoma sinagogajafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro gohasinofaño iicamoma ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaifimi epicureo onono jibogoco nisiquimaahicaumo. Jaanoti saatoho estoico onono jibogoco nisiquimaahicauhi. Jaamo ticoniuihi Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saatoho neehicauhi: ¿Milli fine mihaico neejiruubo, jaani ihiimaafifiibo? noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Fine siomo diosmi jibogominaafi, neehicauhi Pablo Jesu ubuheeteunoco ijibeguehicauneguiha. ¹⁹ Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo Areopago onobavi: Mihaico diibogo jino bojibogoco isivanoco. ²⁰ Magaajatinehejeque mihaico dibeguehicaui, ¿milli icanehejeque neehicahi? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, siicumijeoto icamo jinejebaco moonitimo toono iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

²² Jaanegui Pablo Aeropagobavi diitofeeneti ujulleveuboro nuuhi: Amihai atenaminaa diosmi jeevivominaa mihicamo. ²³ Miho amihai diosmico mejeecivehicamañehedi afatyooobo samañovi atyimehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiboco, onoonoco. Miho diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicahi.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jinijeque paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jinije, niqenje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatibo, miyaminaa jeequivo sefari icatibo, ²⁵ jinejete cuujivaachutibo icano. Jaabo mihai famoocoro fiivoco acibo, guibuhubaco majaguisiqui acibo, fanoovaco acibo icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tijotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojinijehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo. ²⁷ Jaamo Moocaanico miguiinehi dudivi mahatymequi famoova cojiti tehesijitiruuboco. ²⁸ Jaabo Moocaanifeenedi mihiguehi, mihicahi. Tolliro amihai poeta caatiniminaafi: Mihi Moocaani yoto, nooboro, unubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehesamaajirahi, Moocaani oro eetavota, nihibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaifiimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebifañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Sicijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicuuhi miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saafiico ificubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujibo. Jaanoco diibo guijevefeneti ubuheeteunofañodi Moocaani gaajasucui, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevenebuunati siino mubuheetejinoco uguubumoro saatoho diiboco dejecuui. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuji, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniuhi. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobaivi efeefimo bociiho iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari noogo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aquila onoobo, Ponto jiinijeoboco, bohonoru mogaima Pricila onoogoma Italia jiinjieti asaumisi gaseuhi. Tahigo aivojiiho Claudio onoobo iinusuhi paryi judiomico Roma jiinjieti ifeequi. Jaamisico Pablo baatuuhi. ³ Jaabo diitisi ududicamaaiño yomonocoro bu dudicamaaihicauhi carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisi fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomi, griegomi icamoco miyaavugusuhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiinjieti asaumisi gaseunaa Pablo judiomico iijibogohigoviro icacuuhi diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amihai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco iijihavemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igachehuco gaivirisuubo diitoco ejeevesuno jibogobadi iicano. Jaaboro diitoco nuubo: Amihai tijjoho amihaihalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomi iicatimojaagoviro fuucuui, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onoobo Moocaanico ejeevehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja ufequeriro iicaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojiiho Jesuco miyaavuguuhi paryi iijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuqumaaiuhi. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gaijafenedi Pablo nuuhi: Diiguetejarahana, suufeniibo diibogo. ¹⁰ Ima uujoho icahi, miihaiñooba ico milli moonijitahi, jicuumiri sihidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhi Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani iijico diitofeenevi jibogooboro.

¹² Jaarunaa Galion onoobo Acaya jiinijevi aivojiihoti iicaudihivi. Judiomi ijicucasiuromo Pabloco satyuumo ihaivojiiho itajiiha icagahalliri giciniubojaago. ¹³ Jaamoro diiboco nuumo: Jaani miyaminaaco miyaano nuusuuboro feehicahi Moocaanico siibadiro ijeevequi tajiihafa onootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pablo iimaacuujiirunaa ihaivojiiho Galion onoobo judiomico nuuhi: Jaani imitino iicaaboro sitaaco imooniruva amihai judiomi monoonoco miyaano uujoho guubunijirahi. ¹⁵ Jilli ticovo iimaano, bu ticovo momonoro, bu jilli amihai tajiihara icano iimaanoco: ¿Milli bu uujoho moonijirahi? Tahii amihairyo mihimibachucasi imogotahi uujoho tonehejeri ihiimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañoti galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryi griegomi, sinagogaja aivojiiho Sostene onooboco agaayicuumoro aamiumo Galion imefeene. Jaarunoco Galion milli nuutihii.

Pablo Siino Uumihii Antioquiavi.

¹⁸ Jaanobuunati Pablo toonovi gueenene icauhi. Jaadi inahabomico ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivi. Jahigo iinigaico ciidaubo Moocaani unuunoco ihifutusuqui. Jaadi

ijicafutuumororo Siria jinijevi muuairi fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivi ifutuudi Aquilamisico ificuhinuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomima iimaahicaubo. ²⁰ Jaaboco inahabomi fitiuihi. Jaarunaa diibo imuguutihi. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachiji siino uumiji, nooboro fuucuubo Efesoti. ²² Jaabo Cesarea micuvi ifutuudi Jerusalejaa fuubo Moocaani iijaminaaco idillutuubo. Jaadi Antioquiavi fuubo. ²³ Jaanobuunati gueenene nijequeti tuucuumiti fuubo siino dojicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jinije cuumineri iicamo Cristotaco quehecutusuboro feehicaui.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivi Jibeguehi.

²⁴ Jaasumi Efeso cuumivi gaseubo Apolo onoobo judiomioobo Alejandria cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatinihaamefaño onoonoco imino agaa-jauboro jibeguehicaui. ²⁵ Jaabo imino jibogociniuhi Moocaani jihaiti. Jaabo imo imo foovono Jesuti jibeguehicaui Jua niticoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno jibeguehicaui. Jaanoco Pricilamisi uguubuumisiro iijajaago diiboco asatyumisiro imino jibuguuhi Moocaani jihaiti. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jinijevi uufuujinegui inahabomi aamusuumoro diibedi aameque caatiniuhi. Tahiiicaumo Cristotaco ihaciqui diiboco imino igaayiciqui. Jaabo Acayavi ifutuudi sihidi amusuhicaubo Moocaani imihijiri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomico miyaminaafeenevi taajahicaubo, Caatinihaamefeenedi diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco jibogoobo.

19

Pablo Efeso Cuumivi.

¹ Apolo Corinto cuumivi iicaunaaca Pablo ifagajinofeenedi ofoocinijiri fuubo Efesovi. Jahi atymeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Amihai Moocaani Gaijaco magaayicuihi mimiyaavuguumo? nooboro.

Jaanegui diito iimusuihi: Mihai magaajatihi Moocaani Gaijaco magaayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuihi: ¿Coyomo nitico jana amihai magaayicuihi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Eti bu Jua initinoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nitihicaui iheedehefifico ejeevesuno jibogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicaui tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicaui Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitsuquimaaiuhi Jesucristo momofeenedi.

⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijijeri iimaauomo. Jaamoro Moocaani iijico jibeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimisicidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicaui ñhicugotiibo miyaminaaco jibeguequi. Jaabo ihimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicaui Moocaani aivoji iijico. ⁹ Jaarunaa saatohe mityano ifico eesicinumoro miyaavuguutihi. Jaamoro Jesu jibogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicaui. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco icuboro satyuubo Tiraano onoobo aameneque jibeguehicaajafaño. Jaamoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jinijeri iicaumo Moocaani iijico guubuuihi Jesuti jibeguehicaunoco

judiomi, bu judiomi iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeenedi Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifivi ijivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicauhi icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiomi gaifimi iiguefifimo: Miihai ijimico magañifihi, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivojübo Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igañiqui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimisiici idimo icamo saafi Esceva onoobo seeme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivojübou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico matajübahü Pablo ijübeguehicaabo Jesu momofeenedi saafiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tolliro Pabloco gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu miijoho amiihai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi tigiifiivuuhü. Jaaboro ditoco guinonübo sefano diitoco ahaamiüboro iijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicamehejeque. ¹⁷ Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiomi, bu judiomi icatimo icano agaajaumoro sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

¹⁸ Tolliro bu sihidi imiyaavuguumemeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jübogomoro saahicauhi. ¹⁹ Jaabadiro bu sihidi apichuco ihimaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami canoco. ²⁰ Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

²¹ Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jüniijejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi feeji, nuubo. ²² Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jüniijeve i fitafutuubo tomañovi guenenecauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaismo.

²³ Tusumi sihidi ñaaismo Jesu jübogoti. ²⁴ Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotiüboro miyaminaaco fajüniübo Jesujaagodi iicatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicauhi diosa Diana onoogo* iija jüniitagayüinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayicihicauhi. ²⁵ Jaamoco paryi sano iigaiyüciuboro nuubo: Amiihairyo magaajahi jidudicamaajehallivi sihidi miihai nihibamico magaayicihanoco. ²⁶ Jaano icanaaca amiihairyo maatyimemere muguubuhicacuuhi diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro efehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jüicumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jüniijeve. ²⁷ Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejeevago diosa Diana jeeçivo iija ibocima chahacuuji. Jaadi jilliti diigoco bocigucuujitirumo paryi Asia jüniijeminaa, bu paryi jüniijeminaa icamo ejeeçivehicarugoco, nooboro.

²⁸ Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesiomü aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹ Jaaneri faacuumiro añaaivumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayicuumoro

* **19:24** Griego ijiri, Artemis onoogo.

satyuumo sinehejeque ihiimaaqui iigaivojafaño. ³⁰ Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaaqui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutihí. ³¹ Jaabadíro bu saatoho Pablo nahabovaminaa Asia jiniije aivojito iicaumo saatohoma jibogoco galluuhí: Diitofaño feediibo, noomoro. ³² Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicinihicaui saatoho siibadi onoono, saatoho siibadi onoono icano ñaaiicinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine iigaivuunoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaaihicaumo. ³³ Jaanegui diitofeneri iicaumo Alejandro onoboco toonoti imino jibuguumo. Jaamoro judiomí diiboco chimucumoro satyuuhi miyaminaama diitohallivi ihiimaaqui. Jaanegui imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illiivequi. ³⁴ Jaarunaa Ihalejandro judiomíyoobo iicaunoco agaajacumoro sefatuumo janaaniciviro famooro ocoovadiinamaaiumo, siino minocí nihíba oovo ticovoocivi: ¡imino diica Diana efesiomí aivojigo idiicago! noomoro.

³⁵ Jaamo illiivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, mñro famooro miyaminaa gaajahi jicuumivi sihidi ejevago diosa Diana caamoti Mercurio onooob† iicahigoti ihiji iníituugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ¿mñijoho tunamaajirahi? Jaanegui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Mñro jitiisi gaifimisico amñhai misivahi amñhai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiimaatimisico. ³⁸ Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiimaajihachijí jaafa fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti sinehejeque mihigaivomoro mihimaajihachijí aivojito atajibanicibadi iminoro mihigaivomoro mihimaa. ⁴⁰ Jilli ñaaimoro mihicamaño jimañoo jiniije aivojibo mñhaiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco milli mñhai mihimusunujirahi jino mañaainoti? nooboro.

⁴¹ Jilli nooboro diitoco llicaruubo.

20

Pablo Macedonia Jiniije, Bu Grecia Jiniije Icanoco Meeñbora Fuuhi.

¹ Jaamo illiivuudi Pablo Cristotaco covaubo ijibeguequi. Jaaboro diitoco ifitacuuboro fuucuubo Macedonia jiniijeivi. ² Jaabo paryí Macedonia jiniijeotoco emeeñbora, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi ñfutuubo Grecia jiniijeivi. ³ Jahigo icaubo minihibaci, sanihíba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiniijeivi. Jahigo judiomí diiboco agaicaanguunoco agaajacuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino. ⁴ Jaaboma gataavuumo Sopater onooob Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tollíro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiniijeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuumoro ñfutuumo Troa micuvi mñhai Pablomíma mihicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari mñhai ijicutaama achahano maahuno, jibaimobuunati, Filipo cuumiti meenegari mufuuhí. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi mihifutuuhí. Jahigo sajaguisi toono mihicaui.

Pablo Troa Micuco Meeñtuubo.

† 19:35 Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuutimo.

⁷ Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui jibogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaiciniuhi caamo mecufañõ sihidi cuugahuno aachicinihigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafeñi Eutico onooço giciniuhi iventana. Jaanaa Pablo gueenene ijibugumañõ sihidi diiboco cigara aivuui. Jaaneri cigaubo tercer pisoti caamoti acutuui. Jaaboco gañiycimo chuumucuboco. ¹⁰ Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihiihicui. Jaaboro nuubo inahaboniminaaco: Mihiguetedino. Jaani buheebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuboro ifunoco machumo. Jaanobuunati siino ihiiamaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuihi.

¹³ Jaanaa mihai imegavi mufuui meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloco meteemequi, diibo jihairi asaajiboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahatyimedi Asonti meenegari saano mufuucui. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuui. ¹⁵ Jaano sesevedi Quio cuumi cojidi mafatyuui. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuumo majaguisihi Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuui Mileto cuumivi. ¹⁶ Jilli momooniui Pablo gueenene Asia jinijevi icanoco iimuguutimañõ Efeso cuumivi footibo iicaqui goovano Jerusalevi ihifetequi, tahi Pascua jibaimoco ifatyequi.

Efesoivi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Jibeguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸ Jaamo asaumoco Pablo nuuhi: Amihairyo magaajahi Asia jinijevi icausumi icahicaunoco. ¹⁹ Miõro fahijivaro amihafeenevi icahicaui Aivojibo Jesuco jeecivooboro: Uujoho sihidi gaajahi, nootibo. Jilli icahicaui sihidi idaasuno icahicaui judiomu uco aamigueneri tahaalli tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa sufunitibo jibeguehicaui amihaidi iiminoco miyaminaafeenevi, bu tolliro iijanofañõ icano. ²¹ Judiomico, bu tolliro judiomu icatimoco icano jibogooboro neehicaui: ¡Amihai eedehefifico mejeevesu Moocaani imefeenevi! ¡Jaamoro Jerusalevi Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani Gaija tajjibari, tahigo uco omoonijnoco gaajatiboro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi jibogooboro neehicahi: Hijo Jerusalejaago idaasuno civojafañõ diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uujoho esamaaitihi. Tafico gajitihii, idinocoro imeguehi tajjhai niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojibo Jesu imino jibogoco atajjibahinino Moocaani imihuseti jibogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuui uujoho saatohobati amihafeenevi Moocaani aivoji ijico jibogomotu siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amihaiico neehi: Amihai imiti jaadaco jisu amihaihalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷ Jilli amihaiico jibeguehicaui paryi Moocaani ijico tuunamaaitibo. ²⁸ Jaanegui amihairyo mehesicini. Tolliro imino motoomo igaivominaaco Moocaani Gaija amihaiico tajjbauhi diitoco meteemequi atajjibaunoco. Aivojibo Jesu imiyatijeheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho amihafeenevi gaseji amihaiico ifinisiqui jicu ovejamati ifinisunicibadi. ³⁰ Miõro amihafañoti saatoho

agañiivomoro jibeguejimo sicamañehejeque miyaanobadi, toonoguiinodi amihai mimiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini, ³¹ majabajeevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryi amihaiico fafucuvaaciviro tahaalli tofaihuco gañiboro jibeguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocanima mihica. Diibo imihiji jibogoco mehesicini. Jaano toonofeenedi sefano mihicahi, jaano amihaiico Moocanico ejeecivehicafofeenevi ificuqui. ³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihi. ³⁴ Amihairyo magajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco hichicanoco, tolliro bu uuma icamedi hichicanoco icano. ³⁵ Miico saicino amihaiico jibeguehicaahi jilli mududicamaaiqui. Jaamoro ucuujivaachuuboco tooneri mahamusuqui Aivojibo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aaciibo, toonoco agaayiciibo janaanivivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememuuvuuboro diitoma Moocanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famooro Pabloma ihibicicasiuomoro taaumo, ³⁸ sihidi hdaasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatyimecujitihisiino, unuuneri. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafano.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejeevesuumoro meenegari sanoticovoro mufuuhi Cos onoochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuui. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyimeugari mufuui. ³ Jaamo mafatyuumo mahatyimeuhi Chipre onoochugaico monaninaagonovi icachugaico. Jaamo mufuuhi Siria jinijevi Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatyimeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajuguisi ticovovi. Jaamo diito Pabloc jibuguuhi Moocaani Gajjari: Jerusalevi feejirahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojuguisi ifinudi mufuumo famooro mogaimima, isemema icano mihaiico ficuumo. Jaamo mihifutuui tuucuumijinivi. Jaamoro jiniigaibaahohallivi mememuuinamaaiumoro Moocanima mihimaauhi. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mijicafutuhi meenegafano. Jaanoti diito dojicuviro uumiumo iijanojaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuui Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi. ⁸ Jaano sifucuti mihai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jibogominaafi iijafano mijicafutuui, sahuse juugahuseti miimisiici idinomoo diaconioibo iijafano. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo isemema icauhi sano gaigoomiro ataajevatimo. Jaafigueje Moocaani diitoco onoonoco iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo mihai toono fiiva fucuva mihicaunaaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onoobo Judea jinijeti gaseuhi. ¹¹ Jaabo mihaiico emeciibo Pablo niivigai meeheque iciuhi. Jaaboro toomeheri ifico itihaiño, ihusene icanoco isisuboro nuuhi: Moocaani Gajja jilli neehi: Jerusalevi judiomi jimeehe abajaabo ofooboco jilli sisiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pabloc munuui, Jerusalevi ifootiqui. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collihisi uuri mataahi, uco mihidaasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitihisi uco isisimoro agaicaaujinoco Aivojibo Jesu momohalliti, nooboro.

14 Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaanegui millî munuu-cuutihî. Jillîro: Jîî, munuuhî tahî Moocaani Aivojîibo jeebîî onoobadî diica, noomoro.

15 Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuuhî. 16 Jaamoma saatohe Cesarea cuumiri iicaumo Cristota gataavuuhî. Jaamofaño bu saafi icauhî Chipre onoochugaiobo Mnason onoobo. Jaabo iijafaño mihîfutuumororo guenene mihichahicauhî sîicijetîro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafaño.

Pablo Jacoboco Meecituuhî.

17 Jaamo Jerusalevi mihîfutuudî monahabomî imo imo mîhaico gaayîciuhî. 18 Jaano sifucutî mîhaima Pablo fuuhî Jacoboco memeeceitequi. Jahîgo tollîro icaumo famooro quillahuto. 19 Jaamoco Pablo idilluuboro jîibuguhî, paryî Moocaani diibo jîibogofeenedî judiomî iicatîrumofeenevî omoonîunoco. 20 Jaanoco uguubumororo Moocaanico imuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañî, imiruno aivono. Jaarunaaca îiro gaajacuuhi judiomîti sihîdî ajashutîmo, imiyaavugucuumo famooro Moise atajîibaubadî iicaqui ejenaauhicanoco. 21 Jaamoro neehicahî îjohova dîibeguehicahî paryî judiomî siicumîjejaa iicamoco, Moise atajîibaunoco mimîyaaveguedîno. Tollîro bu seeme meeheque miqutîcujîtîhî, siino mojeevamaajebadî momoonîcujîtîhî, îjohova neehicahî, noomoro. 22 ¿Millî jaanoco momoonîjî? Hîjoho jînovî agasecuunoco agaajacumororo înaavejîmo. 23 Jaanegui jillî moonî: Mîhaifaño icamo igueenemehejedîmo gaifiimî Moocaanico unuucuunoco omoonîjîmo. 24 Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemî unuubadî amîhai ifîinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitedî daadu. Jaanobuunati inîgainoco cîidasujîmo. Jaanotî famooro gaajajîmo îdîtî miyaano iicatînoco ihîimaahicanoco. Jillî îjoho imîhusene Moise tajîibajîco edeetavehicanoco gaajajîmo. 25 Jaanotî saatohe judiomî iicatîmo imiyaaveguemedî, aameneque magalluumoro matajîibahî: fîjînitaco ejeecîvucuunoco meheetavucuudîno. Jaabadiro tîjohoco mahaduudîno, bu udusuucîmoro amacanîsumehejeque muduudîno, bu saatohoba ataabatîmo jahîsîhîjedî gaigoomîma icadîno icano, noomoro.

Pabloco Templojafaño Agaayîcîmoro Civojaanîmo.

26 Jaanegui Pablo diito igueenemehejedîmo iicamoco îciuboro satyuhî. Jaano sifucutî diitoma ifîinoco iimîbachumororo fuumo templojafaño îjîibeguequi, ifîinoco iimîbachuno imîvocafutuujînoco. Jaadî îjeecîvonoco ifîcujînoco.

27 Jaamo sajuguisîco imîvusutîmaacaro judiomî Asia jîinîjetî agaseumo atyîmeuhî Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumîo miyamînaaco añaaisumororo Pabloco gaayîcîumo. 28 Jaamo agaibacasîmoro nuuhî: Israel miyamînaa, mîhaico mahamusu. Jaanî fahîgovadî feehicahî imîtîno jîibogooboro israhîmînaahallîvî, bu Moise tajîibajîhallîvî icano. Jaaboro jîno saatohe griegomîco jîija templojafaño sîvaabo toojaco imîhînînîquî, noomoro.

29 Jillî neehicaumo Efeso cuumîoobo Trofîmo onooboco Pabloma tuucuumîvî aatyîmeumororo: Fîne diiboma templojafaño foobo, noomoro.

30 Jaanoco famooro tuucuumîoto imîyaavuguumoro Pablojaa saamo jînoomoro. Jaadî diiboco agaayîcîmoro templojatî sîhîgovî sefano satyuumo. Jaamoro goovano fobocîumo temploja

guhuganoco. ³¹ Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa jibogo gaseuhi amocasiminaa aivojibojago, famooro Jerusale cuumioto añaaunojibogo. ³² Jaanegui ihaivojibo, ihamocasiminaama, saatoho ihaivojitoco icano igaiyicubo. Jaamo jinoomoro fuuhi imiyaminaa iicauhigo. Jaamo miyaminaa imiya aivojiboco, bu amocasiminaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³ Jaanegui imiya aivojibo ifitivuuboro tajibaubo Pabloco civojaminaafiti isisiqui mihiciri jigaiñohiciri. Jaadi dilluubo: ¿Mijoho diibo? ¿Jinejeque moonibo? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiinamaahicaumo saatoho siibadi onono, bu saatoho siibadi onono icano. Jaanoco imiya aivojibo guubutiibo diito iimaano toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi toojafaño ifutuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiibimoro satyuhi miyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyaminaa idojicuti bucasiuhi: ¡Magaicau! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Iimaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloco toojafaño ijihacucuuneguiiha nuubo ihaivojiboco: Imeguehi ma ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu ijoho gaajahi griego iijico? ³⁸ ¿Nacu ijoho egipciobo diicatihi? ¿Johono safoono aivojitojago isifiratuuboro cuatro mildimo gaicaauminaaco sicaihgovi asatyuubo diicatihi? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiominaafi Tarso cuumi, Cilicia jiiñeocuumi obocuumiobo. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaacui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivojibo Pabloco iimaasuuhi. Jaabo cuuhuti ujulleveuboro ihuseri faguubo miyaminaa illivequi. Jaadi illivudi iimaaubo hebreo iijiri:

22

¹ Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici amihafeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo iijiri ihiimaaunegui lliviumo.

Jaanegui Pablo janaanicivi ihiimaauboro nuuhi: ³ Uujoho judiomioobo Tarso cuumi Cilicia jiiñjevi ifiivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel jibeguehicauhi imino sicijeminaa tajibajico. Jisumi amihai Moocaanico sefano imino mejeecivobadiro uujoho jeecivehicaui. ⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicaui, bu isisiboro satyehicaui gaifimi, gaigoomi icamoco civojafaño diitoco ijihacuqui. ⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojibo, famooro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluui monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaujirahi Jerusalevi idaasuno imooniqui.

Pablo Imiyaavuguunoco Jibeguehi.

(Hch 9.1-18; 26.9-18)

⁶ Jaabo uujoho jiihairi fuunaaca gadiiba Damascati fiticuurunaaca imimañobati niquejefañoti uco sefano achicuno. ⁷ Jaaneri uujoho baavi acutuubo guubuui, niquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuuhi: ¿Mijoho ijoho, aivojibo? nooboro. Jaanegui uco iimusuuno: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, ijoho bucasihi, noonoro. ⁹ Jaaneri uuma ufuumo

sihidi igutuuhi, tolli onoonoco uguubuumoro. Jaarumo miñhaiñoobaco atyimeutihi. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivojübo, ¿jaanegui milli iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañiivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi ico idiicajinoco ijübeguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco aachiñuneri tahaalli jaabatuuhi. Jaanegui tañahaboniminaa uco tahuseti agaayiciumoro feetuucumoro satyuuhi Damascavi ihifutusuqui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onoobo sihidi imiyaaveguehi-caubo Moise tajübajico. Jaabediti judiomí Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emeeciuaubo tajaago ujulleveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daatyime, nooboro. Jaasumiro uujoho diiboco atyimecuuhi. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimi Dios ico ficuhi diibo jeebi iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu iimiiboco ihatyimequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo ijoho faabohoco diübegueji paryi adaatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivojübo Jesu memeri dihimiti initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomí Icatimoco Ijübugunoco Jübeguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocaan-ima iimaaqü. Jaabo iimaanaaca gaijafañodi Aivojüboco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uuti ijoho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivojüboco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyooboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi tiñohoco agaññusumi uujoho ujulleecinüboro diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivojübo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluujü tehesino judiomí iicatimojaagovi, nooboro.

Pabloco Amocasiminaa Aivojübo Civojaniji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubuniciumoro sefano nuumo: Diiboco ma-gaicaau. Mihimogotühi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihidi ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguiñinoco ñcimoro gaifñicihicaumo caamovi icano. ²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivojübo tajübauhi Pabloco civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco tajübaubo Pabloco niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ijübeguequi collihi diiboti sihidi miyaminaa añaañinoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisiumo. Jaanegui Pablo sahaivojübo ifiitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu ijoho niivigai meeheri dahaamijirahi romanomioboco, iticoni milli iicanoco gaajatiñboro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojüboco jübugutuubo. Deesicini omoonijinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivojübo Pablovi ifiitivuuboro dilluuhi: ¿Naava miyaano ijoho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Jühi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivojübo nuuhi: Uujoho sihidi jaaduhinicuuhi ro-manoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujoho romanoobo sahiiñitiro fiivuuhi, nooboro.

²⁹ Jaanegui aamitiimoro diibediti sihiigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivojiiibo romanooboco isisinoco agaajauboro ñihicugucuui.

Pablo Judiomi Fagominaa Imefeenevi Icaaubo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivojiiibo imuguuhi agaajanoco; malliti Pabloditi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivotitoco, famooro fagominaaco icano tajiiibaubo iigaivequi. Jaadi Pabloco ijigaiñohinoco isinaayuuboro satyuhii diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiomi fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Amiihai tayoto, uujoho imino icafehi imino tajeebiico esiciniimañovi sajeebii Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onoobo sacerdotemi aivojiiibo tajiiibauhi Pablo cojiri iicaaboco Pabloco ihaamiqúi iijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani ico aamiji. Iijoho miyaminaa imefeenevi imiibobadi difico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gicinihi Moocaani tajiiibafañodi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhii Moocaani tajiiiba onootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatoho nuuhi: ¿Tolli aivo iijoho neehi obociiibo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatihi diibo jahi obocino sacerdote iicanoco. Miiro Moocaani Caatinihaamefaño noono: Diicumii aivojiiiboti imitino diimaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagominaati saatoho saduceomi iicaumoco, bu saatoho fariseomi iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomi oobo guihirubimi fariseomi iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumuumo siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubumoro fariseomi, saduceomi iicamo jenaucasiiuhi sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomi isaduceomiti.

⁸ Miiro saduceomi noonichi uchuumucuumo buheetecuujitihii, bu Moocaani toomominaa chahahi, bu gaijami chahahi, noonichi. Jaanoti fariseomi fanoocoro miyaavogonichi.

⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadiivuunobuunati saatoho caatiniminaa gañiiuuhi fariseomijaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitihii. Jaabofañodi baacho gaija iimaahi, Moocaani toomominaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonicasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasiminaa aivojiiibo ñihicuguuhi Pabloco fahigovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasiminaaco tajiiibaubo diitofeeneti Pabloco iicimoro civojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucuti Pablojaa Aivojiiibo Jesu asauboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tolliro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicaauqui Afajñnicasiuno.

¹² Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiiuhi Pabloco igaiicaauqui. Jaamoro imitino unuunofañodi nuumo: Mamachujitihii, mahadujitihii icano diiboco magaiicaautinohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tolli nuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemi aivojiiibojaago, judiomi quillahuto icamojaago ufuumoro

diitoco nuumo: M̄hai munuucuuhi iimitinofañodi Pabloco magaicautinohachuta mamachujit̄hi, noomoro. ¹⁵ Jaanegui am̄hai fagominaama mofoomoro amocasim̄naa aivoj̄iboco c̄vohogo midilluto diiboco is̄vaqui am̄hai imefeenev̄i, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gaset̄ibo imegaro m̄hai mihimibaivucuui diiboco magaicauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro ic̄vojafa fuubo Pabloco ij̄ibeguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saatohoti aivojitoco ocoovauboro nuuhi: Jaanico s̄cafefico masatyo imiya aivoj̄ibojaago siinoco diiboco ij̄ibeguequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tos̄cafefico ihaivoj̄ibojaa asatyuboro nuuhi: Pablo c̄vojafañoti uco galluhi jaani s̄cafefico dijaago s̄vaqui icova siinoco ij̄ibeguequi, nooboro.

¹⁹ Jaanegui ihaivoj̄ibo tos̄cafefico ihuseti agaayic̄uboro sihigov̄i diiboco asatyuboro dilluui: ¿Milli uco neejirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui is̄cafefi nuuhi: Judiomi esamaaihi ico idilluqui c̄vohogo Pabloco satyequi fagominaa imefeenev̄i. Jaamo jilli ico neeji: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. ²¹ Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidi cuarenta janaan̄ic̄iv̄i icamo teemeji Pabloco. Jaamo imit̄ino ononofañod̄iva machujit̄imo, adujit̄imo icano Pabloco agaicautinohachuta. Jaamo imibaic̄in̄icuumo ij̄johova: J̄hi, Pabloco galluji, eneejinoco ootomomo, nooboro.

²² Jaanegui ihaivoj̄ibo is̄cafefico ifitacuuboro nuuhi: Diibeguedino m̄haiñ̄oobaco jino uco id̄ibogonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobajaago.

²³ Jaadi ihaivoj̄ibo coovauhi saatisi aivojit̄isico. Jaaboro diit̄isico nuuhi: Mihimibaivusu doscientod̄imo amocasim̄naa baadi efeejimoco, bu setentad̄imo jeej̄imiri efeejimoco, bu doscientod̄imo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumiv̄i tufucuro ifeequi, nooboro. ²⁴ Jaamoma ihaivoj̄ibo galluhi Pabloco jeej̄iri ifeequi. Imino Pablo tah̄i ihifetequi aivoj̄ibo Felix onoobajaago. ²⁵ Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onohaameque:

²⁶ Uujoho Claudio Lisio, imino ij̄ico galluui ij̄joho idiimihusene aivoj̄ibo idiicaabo Felixjaago. ²⁷ Jaani Pabloco judiomi ic̄ivojan̄imoro diiboco gaicaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi useti. ²⁸ Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegav̄i satyehin̄ihi jinejeque diibedit̄i ihiimaanoco gaajaqui. ²⁹ Jaarunaa judiomi taj̄ibaj̄ihall̄iti idilluhicaunoco agaajauboro milli nuutihi: Toonohall̄iti magaicaujirunoco, mic̄ivojaan̄ijirunoco icano uujoho atȳimetihi. ³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaujinoco uguubuuboro jino galluui dijaago. Tolliro bu jito diibedit̄i ihiimaahicamoco dijaa galluui tah̄i dihimfeenev̄i diibedit̄i ihiimaaqui. Tah̄i imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasim̄naaco ihaivoj̄ibo unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumiv̄i. ³² Jaano s̄fucuti ihamocasim̄naa baadi ufuumo uumiumo doj̄icuv̄iro ic̄vojajaago. Jaanoti jeej̄imiri ufuumo Pabloma fuuhi. ³³ Jaamo Cesarea cuumiv̄i ifutuudi aivoj̄ibo Felix onoboco aciumo Pabloco toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeciuboro ihaivoj̄ibo dilluui Pabloco: ¿Cuucaobo ij̄joho? nooboro. Jaadi gaa-jaubo Cilicia jiinj̄eobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: J̄sumi uco

idiibogonoco guubunicitíhi. Jaanoti jarihiica #diti ihiimaamo asaadi #joho onoonoco bu guubunicíji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomomínaa diiboco itemequi.

24

Pablo Aivoj#bo Felix Imefeenevi Iimaahi.

¹ Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoobero sacerdotemi aivoj#bo ifutuuhi sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaamínaafi Tertulo onoobero saauhi. Jaamo agaseudi aivoj#bo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallívi imitíno iimaumo.

² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoobero ticovauhi ihiimaaubo jilli nooboro: Aivoj#bo Felixco, imino aivo #joho aivoj#bo m#haico teemehi. Jaamaño aivo sajeeb# mihicahi imino m#haico ataj#bamaño.

³ Jaanoco fanooro aivo imino magaayícihi fahígova #joho aivoj#bo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvot#bo diicatiqui imeguehi ajashuno #ma ihiimaanoco.

⁵ M#hai jaani Pabloco magaajacuhi gañuhusuno isiramaaihicanoco. Jaabo fahígovavi judiomíco dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavomínaa aivoj#bo iicamaño.

⁶ Jaamaño templojaco mihíninjiruubo. Jaarunaa m#hai diiboco magaayícihi diiboco midilluqui motaj#baji onoobadi. ⁷ Jaarunaa amocasimínaa aivoj#bo Lisio onoobero asaaubo stefano dumitícihi m#haiti.

⁸ Jaabo ihamocasimínaa aivoj#bo galluui, Pabloditi ihiimaamoco, dihimefeenevi diibediti ihiimaauqui. Jaabo enecau #ro diiboco dillu. Jaabo #ro gaajahi m#hai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco pary# judiomí: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivoj#bo Felix Pabloco taj#bauhi ihiimaauqui.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimefeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi #icijet#ro j#ccuumi aivoj#bo idiicanoco. ¹¹ Jaabo enecahicau bu #ro dilluubo gaaja uujoho Jerusalevi Moocaanico imequi asaahin#bo agasehinínoti fahuseeci motíhaiti mifucuci id#ino fucuvoro iicanoco.

¹² Jaaruubo uujoho ejenaaubo templojafaño, sinagogajafaño, tuucuumifeenevi buhigúeeje icano #naaisuuboro ofoonoco atyímetímo.

¹³ Jaamo jino uudití iimaano miyaano icatíno. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujoho tadimíhai Caani Moocaani iicaaboco jeecevéhicahi bohono j#hai onoobadi. Jaanoco oono diito dugaacumínaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujoho Moocaani iimaamínaa aamenefaño, bu Moocaani taj#bano aamenefaño iicanoco miyaaveguehi.

¹⁵ Jaabo uujoho tollíro Moocaanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi pary# uchuumucumo iimifímo, bu iimitífiimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujoho quehecuno tajeeb#co ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyamínaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijeri #gooboro efeehicadi taacuumijaago saahiníhi judiomíco nihíbamíco acíqui, Moocaanidi jeecevoco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafaño icaunaaca judiomí Asia j#inijeti asaumo uco templojafaño atyímeuhi tafico iimibachuuboco. Jaaruubo miyamínaama síhidi igaivuutíhi, #naaisuuboro icautihí icano.

¹⁹ ¿Jaamo judiomí Asia j#inijeoto collihi saatíhi jinoovi dihimefeenevi ihiimaavamo uudití imitíno iicanoco eesicíníhachíji?

²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu ¿Naa millí judiomí fagomínaa imefeenevi

iicahinisumi uco gaajacihinimo imitino iicanoco? ²¹ Ivi idinoro uu-joho diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumu-cumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaaajaqui uco midilluhi jaachijji, ivi uujoho nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro milli nuutiibo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojibo Lisio asaadi totoni imino uujoho gaajaji, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojiboco galluui Pabloco palaciojafaño ijihacuqui. Jaaruubo civojaminaafibadi icautihi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicauhi diiboco siinoco ihaciqui.

²⁴ Jaadi govacutinoti Felix mogai judiomioigo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco ijibogonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu moficoro miguiinoninoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo ijibugunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿csumihacho ico siino cuuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaaihicauhi: Fine Pablo uco nihibamico acijiibo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhuvahicaubo diiboma ihimaauqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojibo Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomima imino iicaqui Pabloco civojafañoro ficuubo iinusutiibo.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idino aivojiboti icacuudi fuubo Cesareati Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojito judiomim obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iimaauomo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jihaiivi igaicaausuqui. ⁴ Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesareavi civojafaño icahi. Tolliro uujoho goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amihai aivojito uuma Cesareavi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihimaauqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachijji, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuui. Jaadi siino Cesareavi uumiubo. Jaano sifucuti ihaivoji icagahallivi acasivuuboro Pabloco cuuhuvaubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asaauomo judiomim diibojaa igaivuhi. Jaamo iimaacasiuhi siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icautino. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iimaauhi: Uujoho judiomiditi, templojaditi, bu romanomim aivojibo Cesarditi icano imitino iimaatatihim, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomima imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahim dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojibo Cesar onoobo tajibamañeri icahi imino uco idilluqui #ro imino gaajacuhi imitino judiomim ihimaatinoco. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachijji jaafa uco magacaau. Jaanoti sicamañoooco ihimaahicahachijji diito usefaño mihaiñooba uco acijitihim. Jaanegui imeguehi romanomim aivojibo Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajiniinaama ihiimauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojibo imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojibojaago ijoho feeji, nooboro.

Pablo Aivojibo Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivojibo Agripa onoobo Berenice onoogoma ifutuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onooboco Festo Pabloditi ijibuguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafaño ificuhinibo. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo dilluui diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Mihai romanomi mejevamaaitihi ticovono miyaminaafico magaicaunoco. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihiimaano imefeene ifihallivi ihiimaahui, mificuutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jimañovi asaahinisumi uujoho guenene icatibo sifucuti tatyajibamañoti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimaano aivo iimitinoco nuutih uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Idinocoro diibediti neehicaumo jilli diito iimaa iijitiro, bu tolliro Jesu uchuumuuboco Pablo buheebe eneehicaunotiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho milli fine mooniji, onoomaño Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqui? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivojibo Cesar Augusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho diiboco civojafañoro ficuui. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluuqui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihiimusuuboro nuuhi: Civohogoo diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi atajibafimañovi aivo sihidi jeevano ifutumisi miyaminaa diitisico iimuunofeenedi. Jaamisima saamo amocasiminaa aivojito, bu tuucuumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivojibo Agripa, famooro jino mihaima mihicamo, memeeeci jaanico. Jaaniditi sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinichi. Jaafa guijevebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moonihicatibo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaaujirahi? Jaabo inoro imeguehinibo aivojibo Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluuji. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivojibojaago acaatinijiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivojibo, Agripa, dihimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo ijoho diiboco idilluudi fine diibohallivi icanoco caatiniji. ²⁷ Miuro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivojibojaago milli diibediti icanoco jibogotibo, nooboro.

26

Pablo Aivojibo Agripa Imefeenevi Iimaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Iiro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque agañiyicuboro ticovauhi jilli iimaaubo:
² Aivojibo Agripa aivo imo icahi dihimefeenevi tafihallivi ihiimaaboro jibeguequi famooro judiomi uudit ihiimaahicanoco.
³ Fanoocoro ijoho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaajeque, tolliro

fanooro mihiimaanici noco icano. Jaanegui ico dilluhi uco guubuniciqui siicuno.

⁴ Miïro famooro judiomi uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachiji imiidiusumi fariseobadi iicaunoco jibogomo. Jaamo miïhai fariseomi mihicamo Moocanico saatoho janaanici aivo imino mejeecivonicihi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco Moocaani unuubadi. Jinhalliti jino uco sivamo ihaamiqui. ⁷ Jaamaño miïro Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiçi icano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootomomo Moocanico jeecivehicaçi cuje-hachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸ Ijoho aivojibo Agripa, çnacu amiïhai judiomi mimiyaavogotihï Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jibuguhi.

⁹ Miïro uujoho iticoni imino moonihï nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicaui. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicaui Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafaño ficuhicaui sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaumofañodi uujoho icahicaui. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicaui paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiiratooboro diitoco bucasihicaui fahigova jinijenedi.

Pablo Siino Jibeguehi Cristoco Agaayicunoco.

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Jaabo tooneguiiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aacumoro agalluuneguiha. ¹³ Jaabo aivojibo Agripa, uujoho jihairi fuunaaca gadiciiba niquejefañoti uco sefano achicuno sano uuma ufuumoma, nihiba aachicino janaanici icano sefano namecuno. ¹⁴ Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuui uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, çcollihï uco bucasihï? Iïro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotiboro iinoro fegaï niqueque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho nuuhi: çMiïjoho ijoho, aivojibo? nooboro. Jaanegui Aivojibo uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco ijoho uco bucasihï. ¹⁶ Jisumiro gañivo. Toonegui ñvi uujoho huhugaavehi uco deecivequi fanoocoro uuditi adaatyimecunoco, tolliïro adaatyimejinoco icano dibeguequi. ¹⁷ Jaabo ico uujoho taajasuji judiomi useti, bu judiomi iicatimo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aallinoco faayicisuqui. ¹⁸ Jaamo imitino icacutimo iicaqui cionoguiinodi igotimo sesehi iicacuuqui Satanasco ejevesumoro Moocanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicimo imitico buusuji Moocaani iciumofenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

¹⁹ Jaanegui, aivojibo Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguuhi. ²⁰ Jaaboro jibeguehicaui iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jibeguehicaui Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jinijevi icano, bu tolliïro judiomi iicatimoco icano. Jaamo famoocoro jibeguehicaui iimitico ejevesumoro Moocanijaagoviro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofañodi ihifusuqui. ²¹ Jinhalliti judiomi

uco templojafaño agaayiciumoro gaicaaujirahi. ²² Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino jibeguehi paryi miyaminaaco obocifitimoco, obocifitimoco icano. Jaanoco tolliro fahijivaro jibeguehicahi siibadi jibogotiibo Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jilli iicajino unuubadi. ²³ Cristoditi nuumo Cristo asaadi idasuno icajiibo. Jaadi chuumucuruubo buheetejiibo, uchuumucumo ubuheetejinoco iticoniibo. Jaanoco jilli jibuguubo mataajajinoco judiomidi, bu tolliro judiomidi iicatimedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayicinoco.

²⁴ Jilli Pablo ununegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ijoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaajano ico jeegavusuhi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotih. Imino eesamaaiboro miyaanoco neehi. ²⁶ Jaani jino aivojibo Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi nihicugotiiboro iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono iicatinoco. ²⁷ Jaanegui aivojibo Agripa ico dilluui: ¿Naa Moocaani iimaaminaa ununoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuji? nooboro.

²⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocaanico dilluhi, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo iiro icatino, paryi jaachiji jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

³⁰ Jilli Pablo ununobuunati aivojibo Agripa, bu aivojibo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agañiivuumoro ³¹ fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonihicatiibo. ¿Milliti bu jaaboco magaiicaaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivojibo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutiruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi mihaico Italia jinijevi igalluuequi aciumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivojibo Julio onoboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivojibo iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuui, Asia cuuminoco muuajiniri iicamicujeque emeecituugari. Tolliro Aristacu onoobo Tesalonica cuumioobo, Macedonia jinijeoobo mihaima fuuhi. ³ Jaano sesevede Sidon onomicuvi mihifutuhi. Jaamañovi Julio Pabloco imino omoonuboro galluui inahaboniminaaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onochugaico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba mihaico sihigovi asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jinijeque, bu Panfilia jinijeque icano mafatyumoro mihifutuuhi Mira unuucuumivi, Licia jinijevi.

⁶ Jahigo amocasiminaa aivojibo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jinijevi ufuugaco. Jaaboro mihaico togafaño jicafutusuubo mefeequi. ⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuuhi Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi

mufuumo Salmon onocuumi onegueehidi, Creta onochugaihallidi mafatyuhi. ⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuuhi Imimicu onoomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueenene tahi mihicaumaño ñihicucuuno muuairi mufuujino jijnija guibuhubama iicacuujino ifiitacuumaño. Jaanegui Pablo diitoco afajijnuboro nuuhi: ¹⁰ Amihaico gaifimico neehi: Ñihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeji. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañicafeteji, jaabadiro saatoho miyaminaa ifiino gañicafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasiminaa aivojibo miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusuminaafi icano unuunocoro miyaavuguuhi. ¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitaticu jijnijadihivi. Jaanegui masigo mufuucuqui jinooti Creta jijnivei Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icahigo ifivusuhicauneguiha, tomicuvi jijnijaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuaifeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba sicuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeji, noomoro mufuuhi Creta chugai fiitnodi. ¹⁴ Jaanobuunati gueenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onoguibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba mihhaico agaayicinoro igusuutinegui mejeevesucuuhi. Jaaneri mihhaico iguibuhuba sihigoviro satyucuuhi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imidi meenegaco imino mudujenuhi iguiraaagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraaagajinibaavi duujenumo. Jaamoro iguiraaagaco sisumo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiha. Jaamoro muuaifaño jijnigaibaaho Sirte onoobaahohallivi ifigatyujirunoco ñihicugumoro imeenega gaachehuco niitusuumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafañoonoco gaifificiimo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famooro siino magaiificiuhi togaonehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatyimehicautihi nihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitihi fine, munuuhi.

²¹ Jaamo gueenene amachucutinegui Pablo diitofeenevi ujulleveuboro nuuhi: Imino uujoho eneehininoco muguubuhiniruva Creta chugaivi masaajitirahi. Jaarunaa masaamaño idaasuno mihicahi monehejeque magaiificihi. ²² Jaarunaa ñihicugotimo quehecuno mihica. Saatohobati miguijevejitihidi idigaaro meenega fiimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacihidi Moocaanico ejeecivehicaabofañodi uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojibo imefeenevi dihfeteji. Tolliro difañodi ñiri Moocaani taajasuji famooro ñima meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica ñihicugotimo. Uco Moocaani itoomominaafañodi onobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa mihhaico sachugaivi gañijino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisichachuta mihigucuudi Adria muuaivi mihifutuuhi. Jaamañovi sihigovi agaño, sihigovi agaño fuuhi. Jaanaa toga dudicamaajeminaa fucufeenevi gaajacuuhi jijnijeti ifiitvuunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuua faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici siino uuvumo.

Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihallivi imeenegaco agaññjirunoco iiguiumoro igueenemehejedino obocinooonoco toga dojicuogati udujeniumoro imuuaiñaño gaññumo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tuuumo imeseveequi. ³⁰ Jaamoro toga dudicamaajeminaa togati itaajaqui mooniuih ihajashugaco togati imuuaiñaño iiniitusuumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati mooniumo abaññumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasiminaa aivojñboco nuuhi: Diito meenegati ofoohachijiji amñhai mataajajitih, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasiminaa ihajashuga sisitaaco iquitiumoro togaco muuaiñaño gaññuhi.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo guenene mijaguisici micigacutih, bu mamachucutih icano. ³⁴ Jaanegui amñhaico neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Miñro saatohoba milli icacujitih, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayiciuboro Moocanima iimaauhi diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famooro amachumoro imo imo minifutuui. ³⁷ Jaamo mñhai meenegañaño mihicauhi doscientas setenta y seisdimo miyaminaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaiñaño gaññumo imeenega ijadijetequi.

Meenega Niituih Muuaiñaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudicamaajeminaa gaajautimo comañño jinijerihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atyimeumo. Jaamañovi jiniigaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitiumo. Jaaneri ibocisutano muuaiñaño fitanamaaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniyuumo. Jaaneri fitivuga jiniigaibaahogaagovi. ⁴¹ Jaadi ñfutumo samaño fahigovaciti sefano cucuumañovi. Jaaneri jiniigaibaahohallivi nijequeoga figatyuhuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamaaiuhi sefano tyuucal icaneri. ⁴² Jaanegui ihamocasiminaa gaisiraicujirahi icivojaminaaco isimoro ataajajiruneguiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojñbo Pablocito itaajasuqui milli moonisuutih. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni tajñbaubo muuaiñaño acasiniivomoro ijñnija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatimoco tajñbaubo cubujeneri, bu imeenega udujavana-maaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro ataajaumoro jinijevi ñfutumo.

28

Pablo Malta Onoochugai Icauhi.

¹ Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoochugai iicanoco magaajacuihi. ² Jaamo toojinijeoto imino mñhaico gaayiciuhi. Jaamoro sihidiniija siicura icaneri mihichicauneguiha cñjigaico mñhaidi ebasumo. Jaamoro mñhaico famoocoro feemesuumo. ³ Jaanaa Pablo icuihi cuuhafene ifigañoco. Jaaboro cñjigaifaño cabicuubo. Jaanaa toono aiguucuri toonoti jiniimo iinuuih. Jaaboro Pablocito ihuseti eheedumaññovi guenene feetuciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi jiniimo Pablo useti efeeduciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiuumoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaauminaafi. Jaamañño muuaiñaño ifiimaavonoti ataajacuruuboco Moocaani imucugai icasujitih, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo ciiigaifaño ijiinimoco efeefaiquiuyuuboro milli icautihi. ⁶ Jaarunaa famooro esiciniumo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo gueenene ihesicinicuuruhi milli iicacutinégui boobanimo ihe-samaajeque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojübo Publico onobo faguino icauhi. Jaabo mühaico imino gaayiciuhi mifucuci, safucu icano ticovovi imino mühaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publico caani iguihuvaubo icigaiijefaño icauhi. Jaabo sihidi guihuvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuhi. Jaaboro Moocanima ihiimaauboro diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tusumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablojaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo mühaico imino jeecivuuhi. Jaadi bohoga meenegafaño mijcafutuudi aciumo mühaico sihidi duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati minihibaci, sanihiba icanoti tuchugaiti meenegari mu-fuuhi jünijaco tuchugaivi afatyugari. Jaagau Alejandria jünije meenega. Jaagahallivi eetavocinimumo jihovo diosmi Casto onobo, Polu onobo icamisi ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mihifutuuhi Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idiño mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuuhi Italiajini fiitino. Jaadi mihifutuhi Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibuhaba saauhi surjaagoti. Jaano sifucuti mihifutuhi Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi Cristotaca. Jaamo mühaico gaijuhi diitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi. Jaadi mufuuhi Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuuhi mühai tah mufuunoco. Jaamoro saaumo mühaico ootomovaumo. Jaamovi macabivuuhi jühaivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovi. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocanico imuuhi. Jaaboro quehecutuubo. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasiminaa aivojübo icivojaminaaco aciuhi Roma civojaminaa toomominaa aivojüboco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasininaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi Jübogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idiño iicauno nijequeti cuuhuvaubo Romari iicaumo judiomi aivojitoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuuhi: Tañahabomi, uujoho judiomiditi milli iimaatähi, tolliro motadimi jeeva-maajediti milli iimaatirahi icano. Jaarunaaca Jerusalevi uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutihi: Jaamoro ¿milliti bu magacaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiomi sihidi uuditi imitino ihiimaauneguiiha uujoho imuguuhi Roma aivojübo uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumiminaahallivi, ¿milli nootähi? ²⁰ Jaanegui amühaico cuuhuvahi amühaico aatyimeebere iimaaqui. Jaano israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisiciniboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Mühai aamebaco magaaicitähi Judea jünijeti iditi iimaanoco. Tolliro saatohoba monahabomi judiomi tahigoti agaserumo imitino idiicanoco mühaico jübogotihi. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edeesamaañoco magaaanoco. Toono bohono iijiti fahigovavi imitino ihiimaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucucu uuvumo. Jaafucu sihidi miyaminaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivoji iijiti jibogooobo suufeni uhi iijicuuvi. Jaabo Moise tajibafañodi, bu Moocaani iimaaminaa aamenefañodi Jesuditi jibeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui.

²⁴ Jaanoco saato ho miyaavuguhi, jaarunaa saato ho miyaavugutihi icano. ²⁵ Jaamaño sabadiro ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihiimaaminaafi Isaiafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amihai fine muguubuji. Jaarunoco magaajajitihini. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitihini.

²⁷ Amihai jeebi kuhufono iminifotomaño, imitino muguubumo. Amihai aallino mihicinihini. Jaaneri amihai aallineri aatyimetimo mihicaji. Bu amihai nohojiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amihai jeebiri gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesujiruneguiiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amihai magaaja, jisumitiro Moocaani taajasu jibogoco judiomi iicatimediho iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro tonoti fuumo sanoomiro jenaau-casimoro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayichicaubo toojafaño. ³¹ Jaaboro nichicugotibo jibeguehicaubo Moocaani aivoji iijico. Tolliro Aivojibo Jesucristoditi jibeguehicaubo. Jaaruuboco mihaiñooba Pabloco milli neehicautihini.

* 28:29 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanomidi Acaatinuhaame.

Pablo Caatiniuhi Romari Iicaja.

Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeecivominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaubo diibo minisuminaafiti icaqui, Moocaani iijico jibeguequi uco #ciubo.

² Jibogoco Moocaani siicijetiro ihiimaaminaafeenedi Caatinihaamefaño unuucuuno. ³ Moocaani Achi Aivojibo Jesucristoditi ihiimaano jibogo diibo miyaminaa ifiti iicausumi jibogono, Jesucristou aivojibo David iyaachimihaioboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gaija imityari jafenuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijevemeleeneti ubuheeteubo. ⁵ Jesucristofañodi Moocaani mihaico iminoco achi diibo momofañodi mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jinijeminaa uguubumoro imiyaavogomo iicaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amihai ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amihaidi caatinihi paryi Roma cuumiri mihicamedi. Jaamoco Moocaani agaijiboro ucuuhuvamo iimino ifima diibedi iicaqui. Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebi icanoma mihica.

Pablo Roma Jinijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aaciibo amihai miyaavogoti fahigova jinijeminaa jibogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeemaryo ejeecivehicaabo Illi jibogoco jibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiimaahicasumi amihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi diibo imogohachiji millitihacho tahi jisumi amihai baateji. ¹¹ Imeguehi amihai aatyimeebere amihai jeebinoco Moocaani Gajari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofañodi mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amihai fahijivaro abaateguehicanoco magajanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihitusuhicahi. Imeguehichi ofoonoco amihai feenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jinijevi omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajibahi famoovahalliviro jibogooboro feequi animinaa iijico agaajamoco, bu agaajatimoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaajamoco, agaajatimoco icano jibogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amihai jibogonoco paryicino amihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufevetih Jesucristo jibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryicino toonoco imiyaavogomoco atajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiom iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jibeguehi Moocaani mihaico gaayichi momiyaavogoti, Caatinihaamefaño onoobadi: Jaamaño Moocaani agaayicibo imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifiira paryi iimitimo miyaminaahallivi ñihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutihi. ¹⁹ Imuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaajajirunoco. Jaanoco diiboro #fusucuhi, ²⁰ Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetjirahi diibo fanoovaaco eheetavuunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jiinijeque ifivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahijjivaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. ²¹ Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeecivotihi bu tolliro diiboco imotimo. Jilliro ajaaducafototino esamaajeneriro ijeebino mitahi. Jaamaño iguubutijeebi diitoco civono minifetehi. ²² Magaajahi, unuurumo gaajatihi. ²³ Jilliro Moocaani sihidi ejeevaabo ufucuro ifinijitiboco ejeecivotimoro cafaryuhacumo, miyaminaafi ifinifilbo ijimiro, bu tolliro joomi ijimiri, jiinimomi ijimiri, paryicino faaboho asimi* ijimiri icano.

²⁴ Jilliti Moocaani diitoco iimiti iimogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiha. Jaamaño nucufesunoonoco fahigova moonimo. ²⁵ Moocaani miya ijico iimiyaavogotimoro sicamañejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifiivusuunocoro ejeecivomoro imehicamo, Moocaanico imotimoro idibocoro naha diiboco fahijjivaro mihimejiruubo. Fine.

²⁶ Jilliti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti mihaiñomaryo gaifiimima iicanicinoco ejeevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi icacasihicahi. ²⁷ Jaabadiro buunaji gaifiimi gaigoomima iicanicinoco ejeevesumoro aivo sihidi imogomo sifiima sano gaifiimiro icacasinoco. Sano gaifiimiro nucufesunoonoco moonihicahi fahigovavi. Jaamaño toono iimiti jaada ifihalliviro guihuvanehejeque icimo Moocaani afaijaneri.

²⁸ Moocaanico eesafototimaño; diitoco iimiti esamaajefañoviro jeevesuubo momoonitatinehejeque imooniqui. ²⁹ Fanoova imitima icamo ifico idicunonoomineheje, imitineheje, sitaanoco imoyicineheje, sitaaco imitino omoonineheje icano. Siinohalliti sitaaco jiiheveme, gaicaaufifimo, ibacasififimo, bañififimo, sitaaco jiihevefifimo, sicamañejeque jiihocasififimo. ³⁰ Sitaaditi iminotino iimaamo, Moocaanico jiiheveme, sitaaco gajitimo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifico cahacisumo, imitino omoonijinehejequere esamaaimo, caanimico: Jii, nootimo. ³¹ Aivo esicinitimo, unuucuunoco eheetavotatimo, gajitimo, sitaaco imitino omooninoco iimibachunoco gaajatimo, sitaaco idaasugotimo. ³² Moocaani atajjibanoco imino gaajacurumo. Tolli omoonifimo ifinijitino guiiveque gaajacurumo. Jaarumo suufenitimo moonihicahi, tolliro sita omooninoco atyimemere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacufihi.

¹ Jilli iicamaño agatyavequimaajirunoma chahahi, #joho sitaaco imitico udugaacuubo. #joho cajaanihacho idiicaruubo, sita: Imitico, onoboro udugaacuubo, #ro bu dificoloro toonofaño gañisuihi sita: Imitico, onoboro bu #joho tobadiro moonihicahi. ² Magaajacuhi

* **1:23** Griego ijiri: faaboho asimi igueenemeheje ithaiño iicamo, noono.

Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoonimoco ijaadaco acifinoco. ³ ¿Nacu ijoho fine deesicinihi: Moocaani idaasuno omooninoti taajaji, onoo? Jaaboro ijoho sitaaco iimitihalliidaasuno omoonihicaabo, bu diito omoonibadiro moonihicahi. ⁴ ¿Nacu ijoho diimogotih Moocaani imihuseque, bu ijaabaciffihicanoco; ijoho gaajatihi diibo imihuse ico dihimitico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeebi aivo ico ucuhufomaño dihimitico deevesugotih. Jaamaño dihalliviro sihidi titibanahi Moocaani ico idaasuno omoonijinoco ufucu atyimecafetejino Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco acijifucuvi. ⁶ Tusumi jari jaadujiibo famoovaaco iticovocivi iiminoco omooniboco iimineri, bu iimitinoco omooniboco iimitineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu bocico icano iguinomoco, ifninitino fiivofenedi iminoco suufenitimo omoonimoco ifninitino fiivoco acijiibo. ⁸ Jaanoti sefano idaasuno moonijiibo: Uujoho sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ijivotimoro iimitinocoro eheetavomoco ⁹ sihidi aivoma idaasuno icaji paryicino imitinoco omoonihicamedi, imegavi judiomidi, tolliro bu judiomii catimedi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acijiibo imico, bocico, sajeebico icano paryicino imino iicahicamoco, imegavi judiomico, bu jaabadiro judiomii catimoco icano.

¹¹ Moocaanidi miyaminaa sabadiro iicamaño. ¹² Paryicino Moise tajibama achahamo imitico omoonimo finiji totajibama chahamo. Jaanoti Moise tajibama iicacuurumo imitico omoonimo totajibafeenedi dugaacufetejimo ifiniqui. ¹³ Moocaani gaayicitihi totajibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino iicamoco gaayicibo. ¹⁴ Jaanoti siicumimoto Moise tajibama chaharumo ijeebitiro Moise tajiba onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajibama chaharumo, tolli ijeebi onoobadi omoonino. Toono diitedi tajibabadi jeevahi. ¹⁵ Iimihicafenedi gaajasumo ijeebifaño Moocaani tajibama iicanoco ijeebi diitoco jibeguehi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jibegueji iminoco, bu imitinoco icano omoonihicanoco. ¹⁶ Ufucu Moocaani paryicino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeeçiboro jaaduji Jesucristofenedi taajasujibogoco uujoho jibogoooro eneehicabadi.

Judiomi Moise Tajibaguino Icahi.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyohacho: Uujoho judiomioobo, onoooro Moise tajibafañodi icahi, bu Moocaani uco gaijahi, neehicahi. ¹⁸ Jaabo ijoho Moocaani jeebi onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiba gaajasuhi iimino ifiico dicitiqui. ¹⁹ Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomaño diito Moocaanico agaajatimoco jibeguejirahi, bu imitifaño iicamoco gaajasujirahibadi deesicinihi. ²⁰ Agaajatimoco jibeguejirahi, bu uguubutimoco fajinijirahi, nooboro deesicinihi, tajibafaño miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. ²¹ Jaarunofaño ijoho sitaaco idibeguehicaabo, ¿collihi jaabo difficoro dibeguehicatori? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idibeguehicaruboo, ¿collihi jaabo nanivahicahi? ²² Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicaruboo, ¿collihi jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jibeguehi, eneehicaruboo, ¿collihi jaabo jihovono caanimi ijano busumijeque nanihicahi? ²³ Tajibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaarumbo Moocaanico nucufevesuhicahi diibo tajiba onoobadi omoonitimaño. ²⁴ Miuro

Caatiníhaamefaño noono: Amíhai tolli mihicamaño judiomi iicatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

²⁵ Moise tajiibaco imino mooniruva dimeehe nijequeque iquiticino ñdi imijirahi. Jaanoti Moise tajiibaco imino omoonitihachijí; Moocaanita iicatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehe nijeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? ²⁶ Jaanoti iquiticiratiruboo tajiiba onoobadi omoonibo imeehe nijeque iquiticinibobadi gaayicicafetehi quiticiratiruboo. ²⁷ Imeehe nijeque quiticiratiruboo tajiiba onoobadi omoonihicaabo ico dihimitico atyimesuji, ñjoho tajiibaco: Jii, eneehaticamaño tohaamema diicaruubo, dimeehe nijeque quiticiruboo icano. ²⁸ Jaabo judioru jaaruubo Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatibo. Jaano tolliro quiticirumo ijeebifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino. ²⁹ Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebifañodi omoonibo miya quiticima iicaabo. Jilli aamefaño acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojeebifaño Moocaani Gaija onoobadi miicaqui. Jilli omooniboco miyamínaa imotíhi, idíboro Moocaani imehi.

3

¹ ¿Jaanegui collíhi judioti mihicajirahi? ¿Collíhi bu miquiticijirahi? neejirumo. ² Jaarunofaño aivo síhidi imino judiomiti mihicano judiomico Moocaani ijíibogoco aaciumaño. ³ ¿Jaanaa millíjiru, diitoti saatoho imino imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumiitíicijirahi? ⁴ ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehejehaca Moocaani iimihuseque jeevesutíhi. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onoobadi eetavehi, paryicino miyamínaafi bañífifirunaaca. Míiro Caatiníhaamefaño noono: Imiiboti diicaji dihimí icafenedi, bu ico inisumoro emecirunoti imino dihiineji, onoonoro.

⁵ Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saatoho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitíhi, monoonicíhi míhaico idaasuno diibo omoonímaño. Jilli miyamínaa esamaaje imitacinimo noonicíhi. ⁶ ¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani imitimínaafi icaruva, ¿milli bu jaabo miyamínaaco iimitihalliti idaasuno mooníjirahi?

⁷ Jaanoti saatoho esamaaje imitacinibo neejirahi: Uujoho abañífifiboti saatoho Moocaani miya ijíico onoonoco agaajamoro janaaníci diiboco acahacisuhachijí, ¿collíhi jana uco imitimínaafibadi idaasuno mooníjibo? ⁸ Jaaneguiiha iimitinoco momooníqui iiminooño isaaqui, nooboro. Jilli saatoho imitino esamaaimoro neehicahi míhaiva iminotino mijíibeguehicanoco. Jaarumo tolli eneehicamo idaasuno moonicafeteji toonoví ifotomo.

Famooro Mihimifitíhi.

⁹ ¿Milli jaanoco meneejirahi? ¿Nacu míhai judiomi diito janaaníci mihimifíhi? ¡Cha, tolli icatino! Míiro: Judiomi imitico, munuucuhí, bu famoovaaco monoobadiro, imitíguino paryi famoovaro mihicahi.

¹⁰ Míiro Caatiníhaamefaño noono:

Imimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omoonibo chahahi. ¹¹ Míjoho agaajamo chahahi. Míjoho chahahi Moocaanico iguínomo.

¹² Famooro mitacuhí, iimitíjiri famooro iimitíhigoviro fuucuhí. Míhaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi.

13 Oono iiji ciihojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihi-
 imaamaño. Jaamo bañifihicamo, ihiimaa jiinimo namitabadi
 jeevano imitino moonisumo. 14 Sano iminotincoro iimaamo
 aivonoonocoro. 15 Sitaaco iguijenijinojaagovi ro goovano foomo.
 16 Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. 17 Jaamo sajeebi icaco
 gaajatimo. 18 Moocaanico iñihicugonoco esamaaitimo, noono
 Caatinihaamefaño.
 19 Jaanoco magaajacuhi paryicino Moise tajibafaño iicano
 totajibaguiino iicamedi noono. Jaanoti famooro illivomoro Moocaani
 aivojiguino iminifetequi. 20 Miihaiñooba Moocaani imefeene
 gaayicifetejithi tajiba onoonoco omooninofenedi. Jilli tajiba
 miihaico mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

21 Jaanoti jisumi tajiba uufocodi magaajahi milliti Moocaani
 miihaico agaayicinoco. Jaarunofaño tajiba aamefaño, bu Moocaani
 iimaaminaa aamefaño icano toono mataajajinohalliti ihiimaacuno.
 22 Jaanoti jino naha Moocaani miihaico agaayicino Jesucristoco
 mimiyaavogonofenedi. Chahamo saato ho sita janaanivivi iicamo
 icano. 23 Famoooro imitico momooniuhii. Jaamaño Moocaani imi
 iijiti thesesino mihihahi. 24 Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli
 iimihuseri ticovono gaayicini, Cristo Jesufaño di atajasucumaño.
 25 Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi guijenisuhi. Jaamaño
 diito imiyaavugusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque
 igaajasuqui siicijeo imiti icarunoco ajaabiciuboro jeevivotiibo fatyuubo.
 26 Jilli mooniubo diibo Moocaani jisumihachuta iimihuseque
 igaajasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicunofenedi
 gaajasuubo jisumihachuta iimihuseque.

27 ¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinijirahi? Tolli
 mihihahicano chahacuuhi. ¿Collihii jaano tolli icatino? Cha, tajiba
 onoonoco momooninoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti.
 28 Jaamaño magaajahi miyaavogofañodiro Moocaani minoco
 agaayicinoco. Jilli tajiba onoonoco momoonimaño icatino.

29 ¿Nacu Moocaani saato horo judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomii
 iicatimotahe icatino? ¡Janabuu! Tolliro bu diitotahe. 30 Idiiboro Moocaani
 saafiuro iicamaño miyaavogofañodiro gaayicibo judiomico, bu judiomii
 iicatimoco icano.* 31 ¿Jilli miyaavogofañodiro mataajahi, monoomaño
 jaaneguii nacu Moise tajibaco imitino meneehi? ¡Cha, tolli icatino! Jilliro
 janaanivivi tajiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaajano.

1 Masii Abraham miihai judiomii eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu
 jinejeque fine gaayicuboo? 2 Siinoco omooninofenedi Moocaani di-
 iboco igaayicuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani
 imefeenevivi icatino. 3 ¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham
 Moocaanico miyaavuguuhi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayicuihi,
 noonoro. 4 Jaanoti saato ho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono

* 3:30 Griego iijiri: miyaavogofañodiro gaayicibo iimeehe niyeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noono.

diiboco aacino icatino. Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaanico miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciiboco miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayicihi jilli ticovono diiboco miyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icaabo saafico Moocaani agaayiciibo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi:

Imicani icamo jaatyo diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafototiibo ejeecivucutino. ⁸ Imicani icaabo diibo imitico Moocaani ejeevesucuubo, nuubo.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatohero imeehe nijeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiniratimedi? Miro munuucuuhi, Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco agaayicinoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusi gaayicubo iimeeheque iquiticinobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meehe quiticico gaayicuhi imiyaavuguunofenedi diiboco Moocaani agaayicino jibogobadi icano. Jilli Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeehe quiticiratirumoco Moocaani tolliro gaayicihi. ¹² Miyaano Abraham imeehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticirautisumi imiyaavuguubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatiibo, iimeehequere iquiticumaño.

Moocaani Unuunoco Magaayicihi Miyaavogofenedi.

¹³ Miro Moocaani: Amihaico jinijeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimihai cano; atajibaco omoonumaño aciguutiibo. Jilli imiyaavuguumaño Moocaani diiboco agaayicuboro: Jinijeque aciji, nuuhi. ¹⁴ Jaaneguiha Moise tajibaco omoonimo idimoro Moocaani aaciguunoco igaayiciruva. Jaaneguiha jahi miyaavogo miyaano icacuuthi, tolliro bu Moocaani aaciguuno miyaano icacuuthi jahi. ¹⁵ Miro tajiba mihaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti minoco idasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiba achahahigo magaajathi imitino mihicanoco.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimihai aivo miyaano icaqui. Jino Moocaani aaciguuno idimoro Moise tajibaco omoonimedi icatino, tolliro buunaji Abraham imiyaavuguubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavuguubo imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinahaamefaño neehi: Ico ficuuhi ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevecuurumoco fiivoco acihi. Jaabadiro bu ifivejiturunejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirunoco esiciniuboro miyaavuguubo. Imiyaavogoma iicaumaño ajashutimo miyaminaa caaniti icaabo. Moocaani diibo iseemema iicautiruuboco: Tonoodimeji diyaachimihai, unuunoco imiyaavuguumaño. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovoocivi. Jaaruubo jeevesuuthi imiyaavogoco, diibo mogai Sara icano aivo amiyatisi iicacumaño eseemevacuujitirunoco ²⁰ guucibautiibo. Bu tolliro baiguutiibo Moocaani unuunoco. Jilli ro imiyaavuguuboro esiciniubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ esiciniubo Moocaani imityari aaciguuno imiyacaruinoco

iyaachimihaiditi. ²² Jiliti diibo imiyaavogoco agaajauboro Moocaani diiboco gaayiciuhi.

²³ Tolli diibo miyaavogoco Moocaani gaayiciuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihi, ²⁴ tolliro bu miyhaidi caatiniumo. Miihai miyaavogoco tolliro Moocaani gaayicichi miihai Jesu Mohaivojiboco guijevefañoti ubuheetesuuboco mimiyaavogomaño. ²⁵ Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuuhi iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibofeenedi mihaico Moocaani igaayiciqui.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuuhi.

¹ Jaamaño Moocaani mihaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubuusuuboro agaayicicummo, sajeebi Moocaanima mihicacuuhi, Mohaivojiboco Jesucristofeenedi. ² Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocaanivi mifitivehi, diibo imihuseque magaayiciqui. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifaño mihicajinoco magaaajamaño. ³ Toonotiro imo imo mihicatihi, tolliro bu idaasuno mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco mihaico agaajasumaño. ⁴ Jaano majaabicinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomaño mehesicinahi Moocaani mihaico imino omoonijnoco. ⁵ Jaanoco mehesicinino mihaico jeevesutahi Moocaani mojeebinoco igaijiri gahafusucuuhi igaijaco aacinofeenedi.

⁶ Miihairyo mofico mataajasujitirahi. Jaaneguiha Cristo guijeveuhi paryicino imitiminaahallivi. ⁷ ¿Cajaani fine guijevejirahi sifi Moise tajiba onoobadi omoonibohallivi, nacaajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihuseebhallivi iguijevejiruubo. ⁸ Jaanoti naha Moocaani mihaico agaijinoco ifusuuhi, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofeenedi. ⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofeenedi mihaico Moocaani agaayiciumaño, diibofeenedi mataajacuuhi idaasuno mihaico Moocaani omoonijirunoti. ¹⁰ Iticoni iminaati mihicaaruno Moocaanima sajeebi miminifutuuhi Illi mohallivi iguijeveunofeenedi. Jaamo sajeebi mihicacuumaño magaaajahi mataajajinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocaanifaño imo imo mihicahi Mohaivojiboco Jesucristofeenedi. Miuro diibofeenedi Moocaanima sajeebi mihicacuuhi.

Adan, Cristo Iicamisiditi Pablo Iimaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofeenediro jiiinjehallivi imiti jicafutuuhi. Jaano imitifeenedi, bu tolliro guijeve jicafutuuhi. Jaano guijeve paryi miyaminaavi fatyuuhi famooro imitico eheetavuumaña. ¹³ Tajiba chaunaaca imegaviro imiti jiiinjehallivi icacuuhi. Jaasumi tajiba achahaumaño imitico omoonuno gaajaveechurautihi. ¹⁴ Jaanoti tusumi Adan icaudihiti Moise icaunohachuta guijeve imityama icacuuhi imitico omooniumohallivi. Moocaani tajibaco Adan ijihivuutimaño imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatichi. Jaabo Adan jaadi Cristo asaaujiibo jibogobadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti oovicicafotono ifototahi mihaico Moocaani aacinovi. Miuro saafi Adan imitifeenedi famooro guijeveuhi. Jaanoti Moocaani mihaico ticovono taajasuco acihi, saafiro Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutumoco imino omoonijino. ¹⁶ Saafi

imitiro ifototihhi Moocaani miihaico taajasuco aacinovi. Saafiuro imitico omoonuuno famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidi imitico moonirumoco Moocaani ticovono taajasuco acihhi. ¹⁷ Miiro saafi imitifeenediro guijeve mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanici imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofifaño saafiuro Jesucristofeenedi.

¹⁸ Jaamaño saafiuro Adan imitifeenedi famooro idaasufaño icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciboro bohofico acihhi, diiboro Cristo omoonuuno Moocaanidi iimiumaño. ¹⁹ Miiro saafi guubutiifeenedi ajashutumohallivi imiti javuvuui. Jaanoti bu saafi guubufeenedi ajashutumoco Moocaani gaayiciji.

²⁰ Jaamaño tajii ba saauhi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani miihaico agaijino aivo allinooçivi. ²¹ Jaabadi imiti imityari guijeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiraatono miihaico diibovi ifiitivusuqui. Jaano miihaico ifnijitino fiivoco ihaci qui Mohaivojii bo Jesucristofeenedi.

6

Mohimiti Ifico Mifinisucuui, Cristodiro Mihicacuui.

¹ ¿Jaanoco milli meneji? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti miihaima Moocaani gaiji iguiraatequi? ² ¡Tollii icatino! Miihai mohimiti ifico miguijenicuumo, ¿milli bu jaamo imitifaño icamoro mihicajirahi? ³ ¿Nacu amiihai magaajatihi niti Cristo Jesujaago miihaico iminiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guijevefaño miihaico iminiyuno eneejiruno. ⁴ Jaamaño nitisumi Cristoma sano miguijevemere micicafotonobadi jeevahi. Jilli mohimiti ifico mejeevesucuumoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheetemere bohono ifiima mihicano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guijevefañoti ubuheeteubadi.

⁵ Cristofaño mihicacuui. Jaanegui mihicacujitihhi mohimiti ifi onobadi. Jaanoti bohono ifi onobadiro mihicacuui, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. ⁶ Miihai imino magaajacuui iticoni mihicauno ifi Cristoma etetecufatucuumoco, miihai ifi iimitinoco imeguehicano ifinicuuqui. Jaamoro siino imiti jiihovoto icacuutimo miicaqui, miiho aivojii bo atajii banoco momooninici badi moonicuutimo miicaqui. ⁷ Miiro iguijevecuumo imiti mityati sihigovi icacuui. ⁸ Miihai mohimiti ifico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuumobadi jeevahi. Jaanoti mehesicinihhi diiboma sano mihicajinoco. ⁹ Jaamaño magaajahi safooro Cristo guijevefañoti ubuheeteubo siino uchuumucujitino. Guijeve diibohallivi janaanici imityama chahacuui. ¹⁰ Miiro Cristo sano paryicino imithallivi safooro guijevecuui. Jaabo ubuheeteubo Moocaanidiro icacuui. ¹¹ Jaabadiro bu amiihai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihicaji Cristo Jesufaño mihicamaño.

¹² Jaaneguiiha amiihai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucudino, amiihai ifi iimoyicinehejeque momooninofañodi. ¹³ Amiihai ifico imitiguiinovii mificudino. Jilliro Moocaanijaagoviro miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteme iicanicibadi. Amiihai ifico Moocaanidi

mificu iiminocoro momooniqui. ¹⁴ Mïro imiti amïhahallivi mityacuu-jitihi. Amïhai tajïbaguiino mihicacutihi Moocaani gajifaño mihicacumaño.

Jeevovinaavi Oovicino.

¹⁵ ¿Jaaneguiiha millî meneeji? ¿Imitico momooniji tajïbaguiino icatimo Moocaani imihusefañoro mihicacumaño? ¡Cha, tolli meneejitirahi! ¹⁶ Amïhairyo imino magaaajacuuhi sifiguiino jïjovonoti miminifutusumi diibo atajïbanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihicatahi ifinjitino gui-jeveque aacinoguiino. Jaanoti Moocaani atajïbanoco: Jii, monoohachiiji itïcovono ifiima mihicaji. ¹⁷ Jaamaño uujoho Moocaanico imehi; itïconî amïhai imiti jïjovoto mihicaurumo, amïhai jeebïfañodi magaaayicuuhi toono jïbogojaagovi miminifutucumaño. ¹⁸ Imititi mataajacuumo imino jeevovinaatiro mihicacuuhi. ¹⁹ Miyaminaa ihiimaanicibadi iimaahi amïhai jeebïtiro magaaajitirahi jinooco. Jaabadi amïhai itïconî amïhai ifinoco, fanoova ïdicunoono iimitinoco icano momooniqui mificu-ubadiro, bu jisumi amïhai ifinoco mificu itïcovono ifi eetavoguiiharo ijeevadi Moocaanidiro iicaqui.

²⁰ Amïhai imiti jïjovototi mihicausumi itïcovono ifi ica eetaveguiiha mihicautihi. ²¹ ¿Jinejeque nacu mihicïuhi tonehejeti toono amïhai jisumi munucufegueneti? Mïro toono guivejejaagoviro mïnoco asatyono. ²² Jaanoti jisumi imiti mïnoco ijïjuvusunoti mataajacuumo Moocaaniguiiharo mihicacuuhi. Jino naha idïnocoro amïhaidi iimino. Mïro amïhaico Moocaaniguiiharo ficuuno. Jaanoro ifinjitino fiivojaago satyono. ²³ Mïro imiti jaada ifinjitino guijeve. Jaanoti Moocaani aacino ifinjitino fiivo Cristo Jesu Mohaivojïbofeenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

¹ Tañahabomi, amïhai tajïbaco magaaajacuumo, magaaajahi tajïba mityaguiino mihicafinoco mochoomotïnohachuta. Jaanoti miguijeveneunati toojiinije tajïbati mataajacuumo. ² Mïro gaigo atajevacuugo aijivi gataacinihi tajïba onoobadi aiji iguijevetïnohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajïba, diigoco diibovi agataacïnïshicanoti taajacuugo. ³ Jilli iicamaño aiji icanaaca sifiima iicago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifico atajevaruno, toono ajeva icatino.

⁴ Jaabadiro bu amïhai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuuhi, uchuumucuumo tajïbaguiino iicacutihi mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuuhi. Jaamo jisumi Cristo gui-jevefañoti ubuheeteubotaro mihicacuuhi Moocaanidiro imino momoonimoro mihicacuuhi. ⁵ Jaanoti mïhai moheedehefi iimogobadi momoonihicausumi tajïba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaanicivïro momoonihicauhi. Jaano mïhaico guijevafaño satyuuhi. ⁶ Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajïba mityaguiino iicacutihi, mihicacuuhi. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocaanico mejeecivucuui bohofiri Moocaani Gajifeenedi eedeetajïba acaatinicinïnofañodi mihicacutiimo.

Imiti Mïno Ififaño Iicano.

⁷ ¿Jaano, millí menea? ¿Tajüba nacu imitihi? ¡Tollí icatino! Uujoho imítico gaajajitirahi tajüba: Imiti, inootiruva. Miïro uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono imiti iicanoco, tajüba: Sitaanoco diimeguejirahana, inootiruva. ⁸ Toonofenedi imítico gaajacuruubo mejeevesutano janaanici imeguehicauhi imitinocoro. Jaanoti tajüba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹ Safoono uujoho tajübaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajüba agasecuudi uco imítico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuuhi iguijeveujinoco. ¹⁰ Jilli mooniuno tajüba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitino jilliro uco ifinijitino guijevefaño ficuui. ¹¹ Tajübaco imino omoonüboro ifinijitino fiivoma fine icaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri cijigaifaño efeejinoco gaajacuuhi. Jilli tahimiti toono tajübafenedi uco bañiui.

¹² Jaaruno toono Moise atajübauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ ¿Jaanequiiha nacu fine jino imi tajüba uco guijenühi? ¡Cha, tollí icatino! Imiti uco guijenühi. Jaanoti tajübafenedi magaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaajacuuhi tajüba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyamínaa ifi imiti jijovonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajatihi millitihacho fine tollí iicanoco. Imogonoco omoonüboro, iimogotinocoro ijühegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajüba: Imitino, onoomaño tajüba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujoho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaajahi tafifaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaaruubo moonihicatihi. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicatihi, iimitinoco iimogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinocoro omoonübo, uujoho moonihicatihi imiti tafifaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi tafifaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebüfañodi Moocaani tajübaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca tafifaño iicano tajeebüfañodi iimugurunoco tihüsuhiicahi; imiti tafico isisinoro atajübacumaño.

²⁴⁻²⁵ Miïro tajeebüi tajübahicahi Moocaani onoobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujoho. ¿Müjoho fine uco taajasuji jino ifinijitino guijevefaño asatyono ifiti? Idüboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojübo Jesucristofenedi. Jaamaño ¡Moocaanicoro mihimehi!

8

Moocaani Gaijafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufañodi iicacuumo idaasuno mooniracuujitihi. ² Miïro Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufenedi aaciübo tajüba uco taajasuhi imiti jijovoboti, ifinijitino guijeve mityati icano. ³ Miïro Moise tajübafenedi mühañüooba taajajitirahi. Tajübaco saatohoba miyamínaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idübocoro Illico galluuhi miyamínaafi ifiti iminiyuuboro. Jaabo iguijeveunofenedi imítico guinonübo, mühaico imiti guinonücuutino iicaqui. ⁴ Jilli moonübo Moise tajüba onoobadi meheetavehicautineguiiha, jilliro tajüba onoobadi imino mücaqui. Miïro mofi onoobadi mihicacuutihi, Moocaani Gaija onoobadiro mihicacuui.

⁵ Miiro ifi onoobadiro iicamo ifi onoonehejequere mooniifihi. Jaanoti Moocaani Gaija onoobadi iicamo toonojaagoviro ijeebii icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino guiivejaagoviro miiinoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino miiinoco satyehi sajeebii, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diibo tajibaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onoobadiro iicahicamo Moocaanico imo imo moonitihii.

⁹ Jaanoti amiihai, amiihai ifiguiiharo mihicatihii, Moocaani Gaijadiro mihicahi diibo Gaija amiihaifaño iicacumaño. Jaamaño Cristo Gaijama iicatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amiihaifaño iicahachiiji amiihai ifi imitiri guiivejeji. Jaarunaaca amiihai jeebii buheehi, Moocaani agaayicicumaño. ¹¹ Cristoco guiivefañoti ubuheete-suubo Gaija amiihaifaño iicahachiiji, diiboro Moocaani amiihai ifi echeemejirunoco bohofiti acijiibo diibo Moocaani Gaija amiihaifaño iicanofeenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, miihai Moocaaniguiiharo mihicacuuihi. ¹³ Jaanoti amiihai, amiihai ifi onoobadiro mihicahachiiji miguiivejeji. Jaanoti Moocaani Gaijafeneedi amiihai ifi imitinoco atajibahicanoco mejevesuhachiiji mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onoobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Miiro amiihai miiinoco ijijuvusuno gaijaco magaayicihiniitihii, siino toonofañodi miiñihicuguequi icatino, miiinoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayicuihi. Jaamo Togaijafeneedi Moocaanico meneehi: Iijoho Guihirubi, monoonicihii. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija jiiibeguehi mojeebiiifaño miihai Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo miihai diibo seeme mihicamaño magaayiciji Moocaani aacigonoco. Jaamo toonoco magaayiciji sano Cristoma. Jisumi diibo idasuno iicaubadi mihicamo tolliro ufucu diiboma ihaivojifaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi idasuno mihicaruno sihidi jeevatihii ifototino aivo ufucu imino mihicajinovi. ¹⁹ Paryi fanoova Moocaani ifiivusuudino, Moocaani seeme ihifusucafetejifucuco ihatyimequi sihidi iimogonoro teemehicahi miyaminaa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno paryi fanoovaaco Moocaani ifiivusuuruno Adan imitinoco omooniusumi Moocaani afaijajuuno imicuutihii. Jaarunofaño esicinino, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifinisuhicanoti icano ufucu atajiasucafetejinoco. Jaano Moocaani seeme ufucu imino atajiasucafotonofeenedi, bu tolliro fanoova atajiasucafetejino. ²² Magaajacuuihi paryi fanoovaaco Moocaani eheetavuuno jisumihachuta, acanifehicanoco gaigo iseemevaqui aivogo acanifonicibadi. ²³ Jaano idiiinoro toono idasuno icatihii. Tolliro bu miihai, ufucu sinehejeque sihidi magaayiciji. Jaanoti jisumi Moocaani Gaijamyehiica mihicahi. Mojeebiiifañodi mahaivovomoro meteemehi Moocaani ufucu iseemeti miihaico agaayicijifucuco. Jaaneri mofi atajacafetejinoco. ²⁴ Miiro Moocaani Jesufeneedi mataajaji, eneehicanoco mehesicinihicanofeenedi mataajahinicuuihi. Jaanoti mahatyimecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. ¿Mahatyimecuunoco collihi bu mehesicinijirahi? ²⁵ Jaanoti mahatyimetinoco mehesicinimo tolli icarunofaño majaabicimoro meteemehi.

²⁶ Jaamaño Moocaani Gaija miihaico miniinovarumoco amusuhicahi, Moocaanima imino mihiimaanoco magaajatimaño. Jaabo Moocaani Gaija mohallivi dilluhicahi Moocaanico siijiri magaajaturujiri. ²⁷ Jaabo Moocaani famoo jeebinofañooco agaajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo Igaija diiboco ijeebi onoobadi dilluhicahi diibota iicamohallivi.

Fanoohallivi Mimityano.

²⁸ Magaajacuui Moocaani diiboco agaijimeedi fanoovaaco imino omooninoco, jaamo diitoco cuuhuvaubo ijeebi onoobadi. ²⁹ Siicijetiro Moocaani agaajacuumoco imegaviro ijeevadi dugaacucuubo, Illibadiro iicaqui. Jaamo ajashutumofeeneti, Illi diito amiyaaboti iicaqui. ³⁰ Jaamoco Moocaani siicijetiro udugaacuumoco bu tolliro coovaubo. Jaamo ocoovaumoco gaayiciubo. Jaamo agaayiciuumoco, bu tolliro ihaivojico aciubo.

³¹ ¿Jaanoco bu milli meneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacunofaño, mominaa miihaico guinonicujitirahi. ³² Miïro Moocaani Illi icaruuboco miihaiditi gaijitibo paryi mohallivi aciubo iguijevequi. ¿Milli bu jaabo miihaico sano Illima fanoovaaco aciibo icajirahi? ³³ ¿Miïjoho bu Moocaani ananicuumoco: Iimiti, neejirahi? Idiboro Moocaani agaayicibo iimimo unuucuumoco. ³⁴ ¿Miïjoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Idiboro Cristo mohallivi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi jisumi iicaabo mohallivi Moocaanima ihiimaaqui. ³⁵ ¿Miïjoho nacu miihaico Cristo gaijiti dugaacujirahi? ¿Nacu fine idasuno minoco omoonineheje? ¿Nacu fine minoco itihisuhicaneheje? ¿Nacu fine Moocaani iijhalliti minoco iijheveneheje? ¿Nacu fine ajeba? ¿Nacu fine gaachehuti mucujivaachuneheje? ¿Nacu fine mutujaavoneheje? ¿Nacu fine guijeve? Cha, chahano. ³⁶ Caatinihaamefaño onoobadi mihicahi. Jilli Caatinihaamefaño noono:

Moocaanihalliti miihaico fahiijivaro guijeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatyonicijadi miihaico moonihicamo, noonoro.

³⁷ Jaarunehejefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu miihaico agaijubofeenedi. ³⁸ Jaamaño uujoho gaajahi chahano jineje miihaico Moocaani agaijinoti udugaacujiruno guijeve icaruno, bu fiivo icaruno, bu Moocaani toomominaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gaijano icaruno, jisumi iicaneheje, bu ufucu icajineheje icaruno, ³⁹ bu caamo iicaruneheje, jiinije dojbavi iicaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifiivusuuno miihaico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojibofeenedi miihaico agaijinoco ifusuunoti.

9

Moocaani Israel Cuumico Ficiumo.

¹ Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucuumañi bañitihii. Miïro tahesamaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jibeguehi miyaano iicanoco. ² Aivo idasuno icahi tajeebiñaño fahiijivaro idasuno aivo icahicahi. ³ Jaaneguiiha uuro taacuumiotohallivi Cristoti sihigovi, bu Moocaani imucugaiguino icajirahi toono tolli iicano tayotoco itaajasujiruva. ⁴ Miïro diito Israel iyaachimihai. Jaamoco Moocaani iseemeti agaayiciuumo. Miïro diitofeenevi Moocaani icauhi ihaivoji

ifiima. Jaaboro diitoco unuunoco aciubo, Moise tajiibaco, Moocaanico iijafaño iimejinehejeque, imino mooniji unuenehejeque icano aciubo. ⁵ Jaamo motadimiha iyaachimihai diito iicamofañoti Cristo miyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanoohallidi iicaabo. Jaaboco fahijivaro mihimo. Fine.

⁶ Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifiivurumo miya israelmibadi icatihi. ⁷ Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautihi. Miïro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diiyaachimihaima diicaji, nuubo. ⁸ Jilliti magajahi tuucuumiti ifiivomo paryi Moocaani seeme iicatinoco. Jilli idimoro Moocaani unuuboti ifiivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. ⁹ Miïro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifico seemevaji, nuubo.

¹⁰ Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedeebe Isaac seemenetisi. ¹¹⁻¹³ Jaamisi fiivuutinaaca bu iimino, iimitinoco icano mooniutimisahaaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisiti ihamiyaabo iguihooboco jeeceiveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onobadiro neehi: Jacobco gaijahi. Jaanoti Esauco jiheguehi, nooboro. Jilliti magajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeecevotiiboro iimogobadi icinoco.

¹⁴ ¿Jaanoco bu milli: Moocaani imitihî, meneejirahi? ¿Tolli icatino! ¹⁵ Miïro Moiseque nuubo: Iimogomoco gaijiji bu diitocoro idaasugueji, nooboro. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa mihimogoti, bu toonegui mesefaquimaaiñoti icatino. Jilli Moocaani idaasugomaño. ¹⁷ Miïro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiboti ficuui, tamityaco ñvi ñfusuqui. Jaanofañodi tamomoco gaajasuqui fanoojiniñeri, nooboro. ¹⁸ Jaamaño iimogomoco idaasugoobo. Jaabadiro bu saatoho jeebico Moocaani iimogobadi kuhufutusuubo.

¹⁹ Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu miñjoho diibo onoonoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonichi. ²⁰ ¿Nacu miñjoho ñjoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collihî uco jilli deetavehi? neejirahi? ²¹ Miïro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosiñihillu fanoova eetaavuuiha.

²² ¿Jaanoco bu milli Moocaaniditi meneejirahi? Jaabo imitino iicahicamo ufucu ifinisujimoco idaasuno moonijiruubo. Jaaruubo jaabichicahi imityaco igajasuqui. ²³ Jilli mooniibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igajasuqui. Miïro miñhaico idaasugoooro siñjetiro ificuumo ihaivojifaño miicaqui. ²⁴ Miïro miñhaico Moocaani judiomifañoti ichi, bu tolliro saatohoto judiomi iicatomofañoti icibo icano. ²⁵ Oseas onobo aamefaño jilli caatinicinino:

Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi iicautirucuumijeque. Jaacuumijequere agaijutirucuumijeque: Amñhaico gaijahi, neejibo. ²⁶ Amñhai taacuumi mihicatihî, unuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seeme, monocafeteji, noono.

²⁷ Jaanoti Isaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutinno muuainio jiniñgaiyihaidimo icarumoti miñdimoro taajasucafeteji.

28 Miiro Aivojiībo jiīnijehall̄ivi paryi unuunoco goovano moon̄ijiībo, nooboro. 29 Miiro iticoni tollīro diiboro bu Isaia nuuhi: Niqueje Aivojiībo sihidi ejeevaabo miīhaico ihatyucaruūtiruva, Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofeenedi Imino Omoonino.

30 ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiomi iicatimo tajiībafeenedi Moocaani diitoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafetehi miyaavogofeenedi. 31 Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocaanivi iifutusuujiruno tajiībaco. Jaarumo toonovi ifutuutih̄i. 32 ¿Jaamo milliti ifutuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuūjiruno miyaavogogaagovi ijeebiī iicautimaño jilli iinoro omooninojaagoviro ijeebiīno iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumoro iifutucuutimo, 33 Caatinihaamefaño onoobadi: Uujoho Sion cuumivi ficuuhi saafico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10

1 Tañahabomi, imeguehicahi israelmi atajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima diitohall̄ivi iimaahicahi. 2 Uujoho neehi diito Moocaani-jaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moon̄it̄ihi agaajatimaño. 3 Miiro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicicafeteji, onoomaño tolli moon̄imo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. 4 Miiro Moise tajiībaco saafiro Cristo imino moon̄ihuhi. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayic̄ihi.

5 Jaanoti tajiībafeenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatinīuhi: Tajiībaco aivo imino omoon̄iībo toonofañodi taajajirahi, nooboro. 6 Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayic̄inoti jilli noono: Cristo iiti thesino iicaaboco deesamaaiboro dijeebiīfañodi needino: ¿Miījoho caamo niquejefañi feeji Cristoco iniitusuqui? nooboro. 7 Bu ¿miījoho jiīn̄ije dojb̄av̄i feejirahi Cristoco guijevefañoti siino isivaqui? Jilli m̄eedino. 8 ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa iiti fiit̄icuuhi diij̄ifañoti, bu dijeebiīfañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojiībogoco miīhai mijiībogono. 9 Jaamaño Jesu Aivojiībo iicanoco diij̄iri idiībogooboro diiboco Moocaani guijevefañoti ubuheetesuunoco dijeebiīfañodi imiyaavogohachiīji taajaji. 10 Miiro mojeebiīfañodi mimiyaavogomaño m̄inoco Moocaani gaayic̄ihi. Jaabad̄iro bu mooj̄iri monootahi Jesucristo miyaabo iicanoco mataajaqui.

11 Miiro Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevejit̄ihi, noono. 12 Judiomi icarumo bu saatohobadiro jeevahi. Jaabad̄iro bu Aivojiībo Jesucristo famoo Aivojiīboro. Jaaboco ejeecivomoco guiraano imino moon̄iībo. 13 Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro diiboco ejeecivomo taajaji, noono. 14 Jaaboco bu ¿milli jeeceivejirumo imiyaavogotiīboco? ¿Milli jaaboco miyaaveguejirumo diiboti ijiībogonoco agaajatīiboco? ¿Milli jaanoco gaajajimo miījoho diitoco ijiībogotinoco? 15 ¿Milli jaanoco jiībeguejirumo, miījoho diitoco: Mijiībogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosiīcani sajeebiīco

aacino jibogoma asaamo, bu iimino jibogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicitahi. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivojibo, chahamo aivo mojbogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañodi miyaavogo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo jibogo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubuutimo tobogoco? Cha, imino du guubucuurumo. Miïro toonoti Caatinihaame jilli neehi: Diito jibogono fanoojiinijeri guubuvusurahi, diito iimaa jiinijejinibacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatahi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuurumo. Jaabo Moise jilli nuuhi:

Moocaani neehi: Uujoho amihaiico cigueguesuji siicummi taacuumi icaticuumihalliti. Bu tolliro amihaiico sifiratusuji igaaajati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiro bu Isaia guucibatibo nuuhi:

Jilli Moocaani neehi: Uco iguiinuutirumo, jisumi uco iguiinomoro atyimehi, uuti idillutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiimaaubo nuuhi: Fahijjivaro coovaaboro icahicahi uguubutino, iicajisuno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelmiti Ataajacuumo.

¹ Jaanegui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuuhi? ¡Tolli icatino! Miïro uujoho Pablo israelmioobo, Abraham iyaachimioobo, Benjamimio cuumioobo. ² Siicijetiro Moocaani israelmi ita iicanoco gaajacuuhi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesutibo. ¿Nacu amihai magaaajatihi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi jibogohaame Caatinihaamefaño jilli onoonoco? Diibo Elia Moocaanima ihiimaunofañodi israelmi imitico nuubo: ³ Aivojibo, dihiimaaminaaco guijenicummo, bu jaabadiro dijeecivomañejejeque finisucuumo. Jaanoti uujoho saafiro atyuuvooboco guijenigomo, nooboro. ⁴ Jaanegui Moocaani diiboco iimusuhi: Cha, ñro diicatahi. Ajashutimo siete mildimoco uujoho ijeevadi dugaacuhi Baal onoobo jihovo caani jinitaguiino ememuñvotimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiro bu jisumi midimoco Moocaani ñdaasugoboro gaayicahi. ⁶ Jaano Moocaani ñdaasugomaño agaayicino. Jaaneguiha mihai imino momoonimaño mihaiico agaayicino icatino. Jaanoti mihaiico mohimihuseti igaayiciruva, toono Moocaani ñdaasugono icajitirahi.

⁷ ¿Nacu milli? Miïro israelmi iguiinuurunovi ñfutuutahi. Jaanoti sanoodimoco Moocaani ñciumo toonovi ifutuuhi. Jaanoti sanoodimo ijeebino ucuhufomoco nuubo: Jilli mihimogobadi mihica, nooboro.

⁸ Jilli Caatinihaamefaño onobadi:

Moocaani diito jeebino cuhufutusuhi ihaallinoco jabacaruubo atyimetimobadi iicaqui, inohojinoco jabacaruubo guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumihachuta tolli iicamoro Moocaani jibogoco gaajatimo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi:

Jaafa diito j#baimono jegañ#badi, sin#cuuhunobadi icano minifeteji toonoti ananigaivamoco idaasuno imoon#qui. ¹⁰ Jaafa ihaall#no ajabay#tobadi Moocaani iimaanoco gaajatimo iicaqui, tolliro bu iyobaiño diitoco iimit#bociri ijebeivequi ufucuro gañ#iivucuutimo iicaqui, nooboro.

Judiom# Iicatimo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiiha dilluuhi: ¿Nacu fine judiom# ananigaivaumoco Moocaani siino gaay#icuuji#hi? ¡Cha, tolli icatino! Diito tolli guubutimo iicamaño judiom# iicatimo itaajaqui diitofeenedi Israel cuumim#naa eesafotomoro diito icabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiom# imitino iicauno j#n#jem#naadi imino minifutuuhi, bu diito Moocaani iimugunoti aacutuuno judiom# iicatimedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaan#ci imijino pary# judiom# siino iimitoodi.

¹³ Jaanegui am#hai judiom# mihicatimoco neehi, judiom# iicatimojaago Moocaani uco agalluumaño: Uuro tadyud#camaajeque cahacisuhi. ¹⁴ Jaaneguiiha imeguehi saatoho tayototi am#haibadi iicanoco imogomoro ataajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesuunofeenedi j#n#jem#naaco sajeeb# Moocaanima iminiiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaay#icidi gujjevefañoti siino ubuheetemebadi icajimo. ¹⁶ Moocaani judiom# eedeetemihaiico #ci#uneguiiha, jisu bu pary# judiom# #c#cafotomo icano. M#iro iticoni meheetavoh#ca maahu Moocaani jeec#voguiiha iimibadi#ro bu iisihi faas#hiro Moocaanidi imihi. Jaabadi#ro bu imohohife Moocaanidi iimibadi#ro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadi judiom#i saatoho miya olivohohaafeneque iquit#nicibadi quiticafutuuhi. Jaanobuuna #joho siicumioobo jihoro olivohohaafe diicarubo toho aafeneque iquit#unobuuna camayaacufafetehi. Jaabo tohifefañodi idiicamaño tohoti diicahi. Toono jilli eneejiruno: Moocaani judiom#ico uufocov# ificuuboro judiom# iicatimoco igaay#iciqui, onoono. ¹⁸ Jaarunaa: Tohohaafe imiyahaafe janaan#iv#i sihidi sihidi jeevahi, needino. Jaanoti tolli onohachij#i imino dees#cini, disefari tohife icat#hi, #joho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: J#hi, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quiticafutuuhi iibuuna uujoho tohov# camayaacufafetequi, nooboro. ²⁰ J#hi; m#iro tohaafeje quiticafutuuhi imiyaavuguut#maño. Jaanoti #joho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino dees#cini. ²¹ Buh#caga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gaij#ut#hi. Jaabadi#ro imi #co gaij#it#ruubo. ²² Magaaja Moocaani iim#huseneque. Jaaruubo bu iimit#moco gaij#it#ruubo. Jaamaño aacutumoco idaasuno moon#bo. Jaaruubo am#haima imihuseebe. Jaanegui iim#husefañoti imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicat#hachij#i, tolliro bu am#haico iquit#i#bora gañ#ij#bo. ²³ Jaanoti bu judiom# siino imiyaavogohachij#i diitoco siino doj#cuvi#ro camayaacuj#bo, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino doj#cuvi#ro camayaacuj#ruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi #joho judio diicat#ruuboco jihovo olivohohaafeti iquit#i#uboro imiya olivohov# #co camayaacuubo. Jaanegui judiom# imiya olivoho aafe iicamo siino doj#cuvi#ro camayaacufafet#i.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

²⁵ Tañahabomi, imeguehi am#hai jino agaajarautinoco magaajanoco: Jaamo am#hai: Aivo sihidi m#hai magaajahi, nootimo mihicahi. M#iro

israelmiti sanoodimo kuhufutusucafetehe, israelmi iicatimo Moocaani-jaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmi taajasucafeteji, Caatinihaamefaño onoobadi:

Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi* imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubuusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujibogoco agaayicitimaño judiomi Moocaaniminaabadicahi, amiihai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gaijihi diito eedeeteque diibo iiciumaño. ²⁹ Miiro Moocaani aacicuunoco dumitiicitatiibo, bu tolliro diito ucuuhuvacuunoco sihigovi siino jee-nesutatiibo. ³⁰ Amiihai iticoni Moocaanico muguubutihi. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi judiomi diiboco uguubutiimaño. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutihi, tolliti Moocaani ditoco ihidaasuguequi amiihaico iicabadiro. ³² Miiro famoovaro guubutihi. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatihi, nuuhi diito famoovaro sabadiro ihidaasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jibogoratiño, aivo diibo jiihai gaajaratino. ³⁴ ¿Nacu miijoho Moocaani esamaajeque gaajajirahi? ¿Miijoho nacu diiboco jibeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaani nacu Moocaani Aivojiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Miiro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuuhi. Jaano paryiicino diibonoro. Imicani Moocaani fahiijivaro. Fine.

12

Moocaanidiro Icano Ifi.

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, amiihaico aivo neehi Moocaani idaasugofeenedi: Amiihairyo amiihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeevivobadi diibediro iicaqui diiboco imo imo imooniqui. Tolti aivo Moocaanico imino mejeevivotahi mojeebifañodi. ² Jaanegui Moocaanico agaajatimo onoobadi* siino mihicacuudino. Jilliro amiihai esamaajeneque paryi siibadi mubuunanati tolliti amiihai ifiino paryi ibuunanicafeitequi. Jaadi jari magaajaji conoocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo omooninoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³ Uco Moocaani iimihusefeenedi atajibanegui famoocoro amiihaico neehi: Amiihaiti saatohoba amiihai ifiitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje amiihaico Moocaani dudicamaajeque aacino ticovoviro. Jino dudicamaajeque miyaavogofeenediro meheetavejirahi.

⁴ Miiro mofivi oovicinino; mofi saafi mihicaruboti fiivaano icano. Sano mohaalli, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi miihai miyaavogominaa saafi-ibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataacinhi saafi ififaño.

⁶ Jaanoti Moocaani miihaico dudicamaajeque acihi saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefeenedi aacibadi. Jaano diibo aacino imino momooni. Moocaani iimaaco miijibeguejinoco magaayicibo mimiyaavogono ticovovi momooni. ⁷ Jaabadiro sitaaco

* 11:26 Griego iijiri: Jacob iyaachimihai, noono. * 12:2 Griego iijiri: Jaanegui jiinije onoobadi, noono.

mejeecivejinoco magaayicibbo imino mejeecivo, mijibogonoco mag-aajamo toonojaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaaco mequehecutusunoco magaaajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saato hoco mahacimo, amihaguiiharo gaijitimo mahaci. Sitahallivi aivojiboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusumo, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Iicano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magaijicasi, iimitinoco mijihegue, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magaijicasi momiyana-haboco magaijiboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojibbo Moocaanico quehecuno jeebiri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaabichica idaasuno mihicarunoco, Moocaanima mihiimaanoco mejeevesudino.

¹³ Miyaavogominaaco ucuujivaachunehejeti mahamusuhica, amihaiico abaamoco imino magaayichica.

¹⁴ Amihaiico idaasuno omoonimoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo mihai sihidi mejeevahi, meneedino. Amihai jeebico sicuno miminiyu. Aivo magaaajafihi, meneedino.

¹⁷ Sita amihaiico imitino omoonimoco bu iimitineri macabiicudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebhi mihicahi. ¹⁹ Agaijimo tañahabomi, amihairyo, amihaiño jaadaco mihicidino. Jilliro Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miuro Caatinahaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaaduji, noobo Moocaani.† ²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachijij machusu. Jaanoti bu adufirari iicahachijij diisu; tolli momoonino diiboco inucufesuquui, noono. ²¹ Jaaneguiiha iiminotino amihaiico sahigotiro guinonidino, sahigotiro iimineri iimitinoco miguiinoni.

13

¹ Famooro aivojito tajibaguino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatino, paryicino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani atajibaanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idaasuno moonimo. ³ Miuro aivojito, imino omoonimoco iigutusquui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusquui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitoti iguitibbo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacisuquui. ⁴ Diito Moocaani atajibanoco omoonimo, ijoho imino diicaqui. Jaanoti imitino idiicahachijijivi digui. Sicamañoti iicajitino ico aivojito idaasuno omoonijino, Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño miyaanohalliti imitino iicamoco idaasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiiha aivojito onoobadi mihicatahi, minoco idaasuno omoonijirunoti mihiguumoro icatino, jilli diito atajibanoco: Jii, monoono imino momooninoco magaaajamaño. ⁶ Jaamaño amihaii impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajibamo.

† 12:19 Griego ijiri: Aivojibbo, noono.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idillunoco mahaci, impuesto medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magaijjimoco magaiji. ⁸ Sitaaco medebedino idinoro sitaaco magaijjinehejequere miguiino. Miiro sitaaco agaijimo Moocaani Moisefeenedi atajibanoco imino moonicuuhi. ⁹ Miiro Moise tajiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco dibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajibano icaruno sanooviro jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonitih. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajiba onoobadi paryi momoonicuuhi.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejeti mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucuubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miiro mataajacuujino jisumi mihaiti aivo fiitivucuui. Iticoni taajasujibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fiiticuuno. ¹² Toojiinijehallivi guenene mihicacuui. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fiitivucuui. Jaamaño mejeevesucu civohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro sesehi momoonifinehejeque mijicamaacuui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminoro mihigequi cuuje mihigonibadi guiriicavofaño icacuutimo miicaqui, bu jibaimono agañuhusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoycico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijiheguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivojibo Jesucristocoro amihaihallivi mificu amocasigaachehuco mohallidi mijicafotonicibadi. Jaamoro amihai ifi imiti atajibanoco momooniqui mehesamaaicuudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino. (1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹ Saatoho imiyaavogo equehecumoco magaayici. Jaarumo diiboma mejenaaucasidino diibo imino agaajatinhallivi. ² Miiro saatoho imiyaavogomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³ Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutumoco dejecujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaayicumaño. ⁴ ¿Nacu miijoho ijoho sita jeevominafico dejecuqui? Idiiboro diiboco ihaiivojibo: Jino imino, jaanoti jino imitih, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idiiboro Aivojibo imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucuco sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavogonojaagoviro mihicacuqui. ⁶ Jaabo safucuco ificuubo Aivojibo Moocaanicoro iimequi ficuui. Jaanoti bu safucu sihidi jeevahibadi ificutibo, bu: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo. Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomaño. Jaabadiro bu fanoovaaco uduutibo: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duutih, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

7 Miiro miihaiti saatoho ifiguiiharo icatíhi, bu jaamo ifiguiiharo guijevetíhi icano. 8 Jaamaño mihicasumi Aivojiiibo Cristoguiiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivojiiibo Cristojaagovi mefejei. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivojiiibo Cristotaro mihicaji. 9 Miiro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo Aivojiiiboti iicaqui.

10 ¿Jaabo ijoho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collihi jaaboco diihaguehi? Miiro famooro ufucu Cristo imefeenevi mihigaiveji miihaico diibo imeeciqui. 11 Miiro Caatinihaamefaño noono:

Uujoho iicaabo noobo Aivojiiibo, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memuijevi. Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neeji.

12 Jaamaño paryi miihai Moocaanico jiijehallivi mihicahicadinoco mijiiibegueji.

Dinahaboco Gañisudino.

13 Jaaneguiiha fahigova tihisucasicuutimo mihica. Jaamo amiihai nahaboco nanigaañisutimo mihicahi, bu imitifañño gañisutimo mihicahi icano. 14 Uujoho Aivojiiibo Jesuco imiyaavogomaño gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saatoho toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. 15 Jaanoti ijoho uduunoco dinahabo aatyimeebere iimitinobadi eesiciniiiboro idasuvohachiiji diiboco imino gajitíhi. Jaaneguiiha dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofenedi diibohallivi Cristo iguijevecuuboco. 16 Jaanegui toono amiihaidi iiminoco momoonidino, sita amiihaiditi: Imitinoco mooniiibo, eneejiruneguiiha. 17 Miiro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeebii ica, imo imo ica icano Moocaani Gajjafenedi mihicahi. 18 Jilli Cristoco ejeeciivoobo Moocaanico imo imo mooníhi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

19 Jaaneguiiha masii guinomoro mefeequi sajeebii icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusucasiqui miihai miyaavogo jeebii ijusiqui. 20 Jaaneguiiha Moocaani sita jeebiiñño omooninoco ijoho fanoovaaco amachunoco aatyimenefenedi mitasudino. Miiro paryi machutaano idicunootíhi. Jaarunofañño mamachunofaññodi sifico imitifañño magañisuno imitíhi. 21 Imijiruno asimico duutiibo idiicano, bu vino aivofaihuco adutiibo idiicano icano, bu saneheje toonofaññodi dinahaboco imitifañño agañisujirunoco icano. 22 Iiro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajiiibo ijeebiiññodi imino iicanoco eesiciniiibo. 23 Jaanoti siinoco ñihicugoooro uduubo imitico icíhi miyaavogoooro uduutiimaño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

15

Sitaguuiharo Mooni Imo Imo Iicaqui.

1 Miihai momiyaavogo mequehecumo saatoho imiyaavogo ininovamoco mahamusuji miihaiguiiharo moonitimo. 2 Jaanegui paryi miihai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofenedi imiyaavogo iquehecutequi. 3 Miiro Cristo icauruubo ifiguiiharo icautíhi. Jilliro Caatinihaamefaño onobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifafetehi, nuubo Cristo. 4 Miiro

siiçijetiro Caatinihaamefaño paryi unuunoco caatiniumo toonoti mihaico iijibeguequi toonofeenedi Moocaani mihaico aamusunoco mehesicinimofeenedi fanoovaaco majaabicihi. Jaanofañodi majacusucafetehi. ⁵ Moocaani miinoco fanoova jaabico, jacusuco icano aaciibo, jaafa amihaiico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebii fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onoobadi. ⁶ Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivojiiibo Jesucristo Caanico.

Judiomi Iicatimoco Taajasujiiibogoco Acimo.

⁷ Jaaneguiiha Moocaani imiguiiha fahigova sitaama magaayicicasi, mihaico Cristo agaayicibadi. ⁸ Miuro uujoho amihaiico neehi: Cristo saauhi judiomico ejeecivovaubo, moheedetemihaiico unuuno imiyaavequi. Jaanoco Cristo igaajasuqui Moocaani ononoco abañitatinoco. ⁹ Tolliro bu saaubo judiomi iicatimo Moocaanico imequi miyaminaaco iidaasugueneguiiha, Caatinihaamefaño onoobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomi iicatirucuumiminaafeenevi, bu dibediti imino masivaji, noono.

¹⁰ Jaabadiro bu simañooahaamefañovi noono:

Judiomi iicatirucuumiminaa imo imo mihica, Moocaani cuumiminaama.

¹¹ Jaabadiro bu simañovi noono:

Aivojiiibo Moocaanico mihimo, paryi cuumiminaa diibo mityaco famooro miyaminaa macahacisu, noono.

¹² Jaabadiro bu Isaia caatiniuhi:

Isai onoobo iyaachimihaiioobo agañiivooboro cuumiminaa Aivojiiiboti icaji.* Jaabo diitoco ataajasujinoco esicinijimo, nooboro.

¹³ Moocaani mihaico taajasu, esicini icanoco aaciibo. Jaafa Moocaani amihaiico imo imo omooniiiboro sajeebii icaco acihi diiboco mimiyaavogonofeenedi, amihaii sihidi janaaniciivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomi, uujoho imino gaajacuuhi amihaii mihimihuseneque, sihidi magaajanoco, bu fahigova mafagocasinoco magaajanoco icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jihaamefaño amihaidi caatinihi nucufeguetiiibo iijiiibogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefañodi atajiiibaaboro acihi mooniqui, ¹⁶ Jesucristoco jeecevequi judiomi iicatimofeenevi. Diiboco ejeecivoobo uujoho jiiibeguehichi Moocaani jiiibogoco taajasuguiiha judiomi iicatimoco Moocaanijaagovi satyequi, ijeecevobadi igaayiciqui Igaijafeneedi ijeevadi iiguiiharo ificucuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeque omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejeti iimaatihi idinoro Jesucristo tafañodi omooninoti. Judiomi iicatimoco Moocaani ononoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho moonihi tafañodi Jesucristo ihiimaaneri, bu iiminoco omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafeenedi, bu aatyimeratino eetavofeenedi, bu Moocaani Gaija mityafeenedi icano. Jiiyadi Cristo taajasujiiibogoco jiiibuguucuuhi Jerusaleti fahigovadi ifutusucuuhi Iliricu jiiinijevi. ²⁰ Jaanoco iimogooboro jilli jiiibeguehi taajasujiiibogoco johono Cristo momo agaajaraticuumijefaño sita iticoni iijiiibogonohallivi

* **15:12** Griego iijiri: Isaia onoobo caacamiti ruutuji. Jaabo agañiivooboro cuumiminaa Aivojiiiboti icaji, noono.

ijibogonoco iimogotimaño. ²¹ Jilliro moonihi Caatinahaamefaño onoobadi: Jaatyo diiboti agaajatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jilliti jimañovi sihidi dudicamaaje iicamaño uujoho feehicatihii fahijiva amiihaico abaateguehicaruuho. ²³ Jaarunaa jisumi jiicumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu siicijetiro amiihaico abaatonoco iimeguehicamaño, ²⁴ España jiiinijejaago ofoodi amiihaico baahiniji. Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu Espanavi feequi. ²⁵ Jaanoti jisumihiica feehee Jerusalejaago, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyooho. ²⁶ Miho Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusaleri monahabomii daasumoco ihamusuqui. ²⁷ Tolli moonimo judiomoto imiyaavogomo Cristo jibogoco diitojaagovi asatyuneguiiha. Jaaneguiiha diito judiomoti imiyaavogomoco inehejete acimo. ²⁸ Jaaneguiiha jinehejeque paryi iimivooboro toono nihibamico diitoco aacidi Espanajaago ofoobo amiihaico meecihiniji. ²⁹ Imino uujoho esicinihi, tahigo ifoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

³⁰ Tafihaabomi, Mohaivojibo Jesucristofeenedi amiihaico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico aacinofeenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihiimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveguehicatimediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusaleri iicamedi asatyonoco imino igaayiciqui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachijiji uujoho imo imo amiihaico atyimequi, bu jaabo amiihaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebico aaciibo Moocaani amiihaima icahi. Fine.

16

Iijico Agalluuno.

¹ Amiihaico neehi, monago Febe onoogohallivi siicijetiro Cencrea cuumiri iicaja Moocaani iijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magaayici Mohaivojibo momofeenedi miyaavogonahabomima mihi-canibadi. Diigoco mahamusu ucuujivaachunehejete, miho diigo sihidi saatohoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajete uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifiico nihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujirunoti itaajasuqui. Jaamisico uujoho toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro monahabomi Moocaani iijaminaa judiomoti iicatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi iijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jiiinjevi Cristoco imiyaavuguuho. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiihaifeenevi sihidi ududicamaaihicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahaboniumisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavuguumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojibofañodi agaijibo tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu

dudicamaajeque mihaico aamusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaijibo Estaqui onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobo Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojiboco imiyaavuguumo Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojibo dudicamaajefano ududicamaaimifeque. Tolliro bu magaijigo monago Persidaco sihidi Aivojibo dudicamaajefano ududicamaaihicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofano obociboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonugoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patrobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onoogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebico ihifusuqui. Paryicino Cristo iijaminaa amihaijaago ijico galluui.

¹⁷ Tañahabomi, amihaiico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agaihsuhicamoti. Diito omoonino amihaiico mihai mijibeguehicabadi icatihu. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Tollimoonibo Mohaivojibo Jesucristoco jeecivotihu ifi onoobadiro omoonimoro banihicamo civojeebiba iicamehejeque imo imo ihiimaanehejefenedi banihicamo. ¹⁹ Famooro gaajacuui amihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amihai iiminocoro momooniqui mihimibaicininoco imitinocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofañodi sajeebico aaciibo Moocaani saajiibo iji Satanasco ifinisuvaqui* amihaguino. Jaabo Mohaivojibo Jesucristoco jaafa amihaiico imino moonihi.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amihaijaago ijico galluui. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoobo icamo tayoto.

²² Uujoho Tercio jihaamefano Pablo uco onoonoco acaatinibo amihaijaa taajico galluui Mohaivojibo feenedi.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoobo amihaijaago ijico galluui jino diibo ijafano uujoho iicaabo, tolliro toojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoobo jiiuumi nihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.†

Moocaanico Iimono.

²⁵ Jaanegui masi Moocaanico mihimequi. Diibo amihai miyaavogoco equehecutusujiruubo uujoho jibeguehicaabogo onoobadi, bu Jesucristoditi jibeguehicabadi, bu sicijetiro jinije ifiivuumi iicauno agajaratinoco ificuunoco Moocaani agaajasuuno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifinitibo tajiiba onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatinuhaamefeenedi. Jaano toono agaajarautiruno jisumi gaajacafutucuui paryi faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

* 16:20 Griego iijiri: ijimatajeruqui, noono. † 16:23-24 Sahaamefano janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojibo Jesucristoco amihaiico imino moonihi, onoonoco.

²⁷ Jaanegui jaafa idiboro Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesu-cristofeenedi diiboco mihimono ufucuro finijitahi. Fine.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano ² Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jinijevi Mohaivojibo Jesucristo, bu diito Aivojibo icaabo momoco mihiimaahicamo icano. ³ Jaamo imino sajeebima mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojibo Jesucristofenedi icano.

Cristofenedi Moocaani Imino Omoonino.

⁴ Fahiiivaro amihaihallivi Moocaanico imehica; Cristo Jesufenedi Moocaani amahaico imino omoonohallivi. ⁵ Miïro Cristofañodi mihicamaño Moocaani amahaico aciuhi mojeebii gajadi fanoova busumijebadi fanoohijico, bu fanoogaajaco icano. ⁶ Oono amahaivi Cristoti jibogo miyaano iicano imino agaajacafotobadi. ⁷ Jaamaño amahaiditi jinehejeba cuujivaachutitahi Moocaani acinehejeonoti Mohaivojibo Jesucristo asaajinoco motoomonohachuta. ⁸ Jaabo amahaico imino teemejiibo ninofucuvi. Jaamo imino mihinivatimo mihicahi Mohaivojibo Jesucristo agasejifucu. ⁹ Bañitatibo Moocaani. Jaabo amahaico cuuhvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojibo jagodi miicaqui.

Moocaani Iijaminaa Udugaacamaaiuno.

¹⁰ Jaanegui jino amahaico neehi; Tañahabomi, Mohaivojibo Jesucristo momofenedi, famooro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amahaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro minifoto sano eesamaaje jagoviro sabadiro miminifoto. ¹¹ Tañahabomi, miïro amahaiditi uco jibogomo Cloe onoobo yoto, amahaifeeneviva iibacasi iicanoco. ¹² Toonoti jilli amahaico neejirahi: Amahaiva jilli meneehicahi: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicahi. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. ¹³ ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amihaihallivi tetcucafutuuhi? ¿Nacu amahai uujoho Pablo memeri miniticafutuuhi? ¹⁴ Miïro uujoho, amahaiti mihaiñoobaco nitihinititahi, ivi idimisiicoro nituui, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaaneguiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. ¹⁵ Jaamo mihaiñooba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicahi, ¹⁶ bu tolliïro nituui Estefanoco iijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacuutitahi tahi fine cajaanacohacho nituui. ¹⁷ Miïro uco Cristo nitifiri galluutitahi, iimino jibogocoro jibeguequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidi gaaja iijiri jibeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

¹⁸ Jaamaño miïro Cristo imohohallivi iguijeveuno jibogo jilli jihovonobadi jeevahi cijigaifaño efejimedidi. Jaanoti ataajajimedidi, jino mihaidi, Moocaani mitya icahi. ¹⁹ Miïro Caatinihaamefaño noono: Finisuji gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicinicico, noono.

²⁰ ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jibogominaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jisumio jenauminaafi? Miro Moocaani jeegavusucuhi jinijeminaa gaajaco. ²¹ Imooniqui jinijeminaa, Moocaani gaajafeenedi, Moocaanico gaajacihinihi. Jaabo Moocaani igaajafeenedi dilibedi imineguiiha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jibogofeenedi saatehedi tobogo jihovonobadi icarunofaodi.

²² Miro judiomi dilluhicahi sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi jije gaajacoro guinehicahi. ²³ Jaarunaaca mihai mijibeguehicahi Cristo etetecuciniboco. Jaanoco judiomi unucufegumere tijejetasuhicamo. Tolliro judiomi iicatimedi jilli jihovono. ²⁴ Jaanoti naha ucuuhvacinimedi, judiomiti, bu judiomi iicatimedi icano, Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miro Moocaani gaajati icarunovaha miyaminaa gaajahallinohocivi sihidi jeevahi, bu Moocaani niinova icaruno miyaminaa sefa janaanici sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaja, tañahabomi, Moocaani amihaiuco ucuuhvaumoti bu midimo jijeogaajaminaaotou. Jaabadiro bu midimo aivojima iicamootou miyaamo iyaachimihaiototi. ²⁷ Jaanoti naha Moocaani icuhi jinijeminaadi mihiifomo iicamoco agaajafiimoco inucufevesuqui, tolliro bu Moocaani jinijeminaadi iniinovaifimoco icuhi esefafiimoco inucufevesuqui, ²⁸ tolliro bu icubo jinijehallivi jihovono iicanoco, mihiifomo iicamoco icano jiijehallivi miyaamo iicamoco inucufevesuqui. ²⁹ Jilliti diibo imefeenevi mihaiñooba: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miro Moocaani amihaiuco Cristo Jesujaagovi miniiyuhi, tolliro bu moonubo Cristo mihai gaaja iicaaboco. Diibofaodi Moocaanima sajeebi miicaqui, mataajacuumoro diibediro miicaqui. ³¹ Jaanogui Caatinahaamefaño onoobadi: Dififico iidiimuuruubo; Aivojibocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniboco Mijibogono.

¹ Tañahabomi, miro Moocaaniti jibeguequi amihaijaago eeguejeusumi iimino ihiiamaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutihi. ² Jilliro amihafeenevi jinejebaco gaajatiibobadi minifutuuhi idibocoro Jesucristoco jaani etetecuciniboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amihafeenevi niinovano icauhi. ¿Milli fine diitoco jibegueji? nooboro sihidi iguiiboro veveveve. ⁴ Jaabadiro bu tahiimaa, tojibogo icano miyaminaa gaajasuri icautino. Jilliro Moocaani Gaijari, mityari icano ifusuhinihi. ⁵ Jilliti amihai miyaavogo miyaminaa gaajafañodiro icatino Moocaani mityafañodiro iicaqui.

Moocaani Gaijafeenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofaño mihiimaahi gaajaco miyaavogofaño ujusicu-umofeenevi. Jaaruno jije gaajari icatino, bu jidihijeo aivojito iimitimo gaaja goovano ifinifineri icatino. ⁷ Jilli Moocaani gaajaco mihiimaahi agaajaratino itihinoco toovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani siicijetiro ficuuhu mihai taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaanoyoba saatohoti jije aivojito gaajaciutihi. Miro igaajaciuruva tetecujiturumo niqeejeo imi Aivojiboco. ⁹ Jilliro jilli, Caatinahaamefaño onoobadi:

Miyamínaa aatyimeutínehejeque, bu uguubutínehejeque, bu miyamínaa jeebífafaño íjicafetehinítinoco icano, Moocaani imibachucuuhi diiboco agaijimeguiiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani miihaico gaajasuhi Igaijafenedi. Míro Igaija paryi fanoocoro gaajahi, bu Moocaani jeebíí faicuvahi iicarunoco.

¹¹ ¿Nacu, cajaaní gaajahi sifi esamaajeque? Idiíboro igaija diibofaño iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji miijóho gaajatíhi Moocaani esamaajeque, idiíboro diibo Gaija gaajahi. ¹² Jaabadi miihai magaaýicíhínítíhi jíníjeo gaijaco, idiíboro Moocaanítí asaano Gaijaco magaaýicíhíníhi, toonotí magaaajaquí Moocaani miihaico iimihuseri aacihíninoco. ¹³ Jaanehejeque miihai miihímaahi Moocaani Gaija miihaico íjibogobadi. Jaano miihai gaajaríro magaaajanoco icatino. Jíllí miijibeguehi Moocaani jibogoco miyaavogominaaco.

¹⁴ Jaanotí Moocaani Gaijama achahaabo gaayícítíhi Moocaani Gaijaonehejeque, diibedi jíllí jíhovonobadi icano, agaajatímaño. Jaanoco Moocaani Gaijaríro magaaacítahi miyaano iicanoco. ¹⁵ Jaanotí naha Moocaani Gaijama iicaabo paryi fanoovaaco agaajaaboro dugaacuhi. Jaabo imítíco, miijóho neejítírahi. ¹⁶ Míro Caatíníhaamefafaño noonó: ¿Nacu, miijóho gaajacúhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico miijóho conooco jibeguejírahi? Jaanotí naha miihai Cristo esamaajema mihicahi.

3

Moocaani Amusumínaa.

¹ Jaamaño tañahabomí, uujóho amiihaima Moocaani Gaijama iicamoma mihicanícibadi iimaatíhi, jíllí Moocaani Gaijama achahamoma mihicanícibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehíica iicamoma mihicanícibadi iimaahi. ² Amiihaico itihítinocoro jibeguehíníhi oono seemeneque machuco acítimoro mifañocoro íhiisunícibadi. Itihítinocoro jibeguehíníhi magaaýicújítíruneguiiha, bu jisumíhiica magaaýicítíhiica icano. ³ Jíllí amiihaihiica tícovomiyamínaarehiica. Míro amiihaifeeneri icanehejehiica siinohallítí sitaaco miijheveneheje, íbacasíneheje, dugaacamaajeneheje icano. Jíllí tícovomiyamínaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyamínaa omoonícibadiro momooníhícahi. ⁴ Míro saafi: Uujóho naha miyaano Pabloobo, meneehícahi. Jaanotí bu saafi: Uujóho naha Apoloobo, meneehícahi. Jíllí meneehícamafano tícovomiyamínaarehiica mihicahi.

⁵ ¿Nacu miijóho Pablo? ¿Nacu miijóho Apolo? Jíllí miihai Moocaani amusumínaa toonofenedí amiihai mimiyaaveguehínino. Jaano toonoco meheetavehi motícovohocíví miihaico Aivojibó aacidíneheje. ⁶ Míro uujóho basuuhí. Jaanoco Apolo maaisuuhí. Jaanoco Moocaani jusisuhí. ⁷ Jaamaño abasuubo síhídí ejeevano icatino, bu amaaisuubo síhídí ejeevano icatino. Jaanotí naha Moocaani fanooco omooníbo toohoco ujusisuubo. ⁸ Míro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca íjeevadísahaje ídudícamaajedíno íjaadaco Moocaanítí gaayícíjí. ⁹ Míro miihai Moocaani nahabonímínaa. Jaanotí amiihai Moocaani dudícamaaje faguíbadí mihicahi. Jaanotí bu tollíro Moocaani íjaco eheetavojabadi mihicahi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani imihusetí uco aacidíno, uujóho aivo íjano eetatavoco agaajaabobadi íhímahacínoco cuhufono basuuhí. Jaanohallíví sita

ifajaaco majaanijihachijji imino esicinimoro majaanii. ¹¹ Miiro siino sita ihimahaciti ficuucuujitirahi ihimahaci Jesucristo iicacuumaño. ¹² Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, nihibajeneri, sihidii ijaadama icano guisiyineri icano iijaco eetavoobo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaineri, jiihunerii icano ajaanihachijji ¹³ eheetavodii bo dudidamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miiro cijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaanii miyaanoco eheetavuunoco. ¹⁴ Jaanoti cajaanii dudidamaajehacho Moocaani nisufaño afatyoobo ijaadaco gaayiciji. ¹⁵ Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo dudidamaaje gañicafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono cijigai iijaco ijigasunoti atajanicijadi.

¹⁶ ¿Nacu magaaajatihi amiihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija amiihaifaño iicanoco? ¹⁷ Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani iijaco ifinisuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. Miiro amiihai Moocaani iija. Jaaja mihinivatija.

¹⁸ Jaanegui cajaanii amiihai ifico jilli mabañisudino. Cajaanihacho amiihaifañoti: Jidihivi uujoho gaajaminaafi, monoobo gaajatibobadi miminifoto. Jaabo miya gaajaminaafiti minifeteji. ¹⁹ Miiro jije gaaja Moocaanidi jilli jihovono. Miiro Caatinihaamefaño noocinino: Moocaani gañisuhi agaajamoco abañificamañovi, noonoro. ²⁰ Tolliro bu noono: Aivojii bo gaajahi gaajaminaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onoono. ²¹ Jaanegui miihañooba miyaminaafi jii begueri amiihai ifico mitya mitya momoonidino. Miiro paryi sabadiro amiihaifeheje. ²² Miiro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano amiihaico mii beguequi fanooro Moocaani amiihaico aacino jini jehallivi mihicanohachuta, jisumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icano paryi amiihaiguiiha. Tolliro guivefeenedi Moocaanijaago mihifetejineguiiha icano. ²³ Jaanoti amiihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisuminaa Dudicamaaje.

¹ Jaaneguiiha amiihai miihaico Cristo jeecivominaati mehesicini, bu Moocaani jii begueji itihino jii bogominaati icano. ² Jaamo paryi diito toono tajiibama iicamo imino omoonifimoti mihica. ³ Jaanoti naha uudi milli icatino miyaminaa tahimiti unuuruno, bu miyaminaa aivoji icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejitirahi. ⁴ Jinejete uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusucafototihi. Jaanoti naha idii boro Aivojii bo Moocaani uco tahimitico neejirahi. ⁵ Jaanegui amiihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivojii bo Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovocaruji, bu tolliro civoguiino toovono icarunehejeque. Bu tolliro jaabo jii begueji bo miyaminaa jeebiino eesamaaifehejeque. Jaadi naha jari iticovoocivi Moocaaniti gaayicijimo diitoco aahacisunoco.

⁶ Tañahabomi, jilli amiihaico neehi amiihai imiguiiha Apoloti, uuti icano, jaamo magaaajahi. Jaanoco misiti magaaaja. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onoono janaanivivi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiditi mitya mitya mihicamorosi sifico tiihsutimo mihica. ⁷ ¿Nacu mii joho ico miyaaboti ficuuhi? ¿Nacu cono iima chahahi agaayicitino? Jaano bu agaayicunoco, ¿collihi sifiti agaayiciti bobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

8 Miiro paryicino toonoma mihicacuui. Miiro sihidi mubusumi-jevacuui. Miihai aivo aivojitorucu, monoomoro miihaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahaivojivejirahi, miihai amiihaima bu sano mahaivojivequi. 9 Miiro jilli tahesicini neehi: Moocaani miihai minisuminaaco famooguiinoviro ficuui iguijeniguucuumoco iicanicibadi. Miiro miihaico miyaminaa iimogotimoro ajabafinovi mihifutucuui, Moocaani toomominaa ihatyimequi, miyaminaa ihatyimequi icano. 10 Miihaico naha jihovotobadi esiciniumo Cristohalliti. Jaanoti naha amiihaico Cristoti: Aivo gaajafimo, neehicamo. Miihai miniinovafihii. Jaanoti amiihai mequehecufihii. Amiihaico: Miyaamo, noomo. Jaanoti miihaico jilli: Mihifomo, noomo. 11 Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganicicafetehi, moojanoma machahahi, 12 miniinovatehicahi, muhuseneri mududicamaaimo. Miihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeri meneehi. Miihaico idaasuno omooninehejeque majaabicihicahi. 13 Miihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco sicuno mihimusuhicahi. Jiniije beevabadi miihaico moonihicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

14 Jino amiihaico nucufevesuqui jilli caatinithi. Jilli amiihaico fajiniqui agaijimo taseemeque icabadi. 15 Miiro diez mildimo amiihai jibogominaa Cristoti amiihaico jibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icatithi. Miiro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufañodi iimino jibogofenedi. 16 Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino iicabadiro mihica.

17 Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluui taseemenebadi agaijibo Aivojibofañodi imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuji Cristofañodi uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaño jibogooboro efehicabadi. 18 Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufucujitivibadi. 19 Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojibo iimogohachiji. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiimaarunoco, omoonitinoco icano. 20 Miiro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. 21 Jaanegui ¿jinejeque mihimeguehi? ¿Amiihaijaa feeji imeima, nacu gaijima, sicu ifi gaijama?

5

Ajevati Onoono.

1 Miyaano amiihaifeeneviva ajeva iicano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miiro saafivaha caanimi taabamima icahi. 2 Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idaasuno mihicatanu. Tolli omooniboco amiihaifeeneti buhigovi magañii. 3 Miiro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaño: Tolli iicaabo imitico, nuucuui amiihaifeeneri iicaabobadi. 4 Mohaivojibo Jesucristo momofañodi amiihai mihigaiciniroma sano tajeebi icahi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. 5 Jaabo diibo iimitiboco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisiqui omooniruubo, idaasuno iicaneguiiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucu Mohaivojibo Jesu asaajifucu iicasumi ijeebi itaajaqui.

⁶ Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. ¿Nacu magaatihí ajashuruno levaduraguiji paryí ifaasíhifaño acaisecafetefinoco. ⁷ Jaanegui toono eedeelevaduraguijico magañinibadi toonoco amíhaifeeneti magañi. Jaamo boosihí toguijima achahasíhibadi mihicahi, toono amíhai mihicabadi. Míro sícjeminaa oveja seemeneque gaicaaujibuumo Pascua jíbaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesuco guijenúmo safooro míhai imitihallivi. ⁸ Jaanegui masí Pascua jíbaimoco meheetavequi tohimitico magañimoro, oono eedeelevaduraguiji iimitiguijico mihicanibadi. Jaamoro ivi toguijima achahano maahuneriro meheetavequi abañitino jeeburi, miyaaneri icano.

⁹ Míro amíhaico juufaiji acaatiníuhaamefañodi nuucuuhi: Ajevafiimoma magataavedino, nooboro. ¹⁰ Jaaruno tolli onoo bo paryí jiiñjehalliri iicamo ajevafiimoti, ifiguiharo fanoovaaco imegufimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro jínitaco ejeecivefimoti icano nootihi. Míro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiiñjeti síjiiñjeví mefeējirahi. ¹¹ Jaanoti cajaaníhacho: Miyaavogominaafi uujo ho, unuuruubo ajevaco imoyicíbo, ifiguiharo fanoovaaco imeguifíbo, jínitaco ejeecivefíbo, sicamañoooco jíbocasifíbo, bu iguiríicavefíbo, bu ananigaifíbo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolli iicaaboma ajashuno safooba mamachudino. ¹²⁻¹³ ¿Milliti bu uujo ho imiyaavogotimo: Iimitico, neejirahi? Idiñboro Moocaani diito: Imitico, neeji. Jaanoti naha amíhai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneejirahi. Jaaneguiha diibo iimitiboco amíhaifeeneti buhi magañi.

6

Dugaacuminaa Imefeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amíhaiti saato ho amíhai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, ¿collíhi miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonicíhi? ² ¿Nacu amíhai magaatihí miyaavogominaa jiiñjeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jiiñje amíhairi udugaacucafetejino icanaaca, ¿collíhi toono síhidi ejeevatinoco amíhaifeeneviro mihimibachutihi? ³ ¿Nacu magaatihí Moocaani toomominaaco míhai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? ¿Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴ Jaamo bu amíhai jijeonehejehalliti mihíbacasinoma mihicamo bu, ¿collíhi jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefeēhicahi? ⁵ Jino amíhaico nucufevesuqui neehi: ¿Nacu amíhaifeenevi gaa-jaminaafi saafiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruubo? ⁶ Jaano icanaaca, ¿collíhi masatyehicahi amíhai nahabomíco miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷ Amíhaifeenevi íbacasima mihicamañó aivo imitino mihicacuhi. ¿Collíhi jilli tolli icarunoco majaanícihi? Jaafa jilli amíhaico nanimo. ⁸ Jaarunaa amíhai sahigotiro imitino momooníhíhí, mananíhíhí amíhai nahabomícoro.

⁹ ¿Nacu amíhai magaatihí iimifitimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amíhai ifiico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecivefimo, sífigoma iicafifimo, bu sano gaifiimimaryo iicafimo, ¹⁰ ananivafifimo, fanoovaaco iiguíharo iimoyicífifimo, bu

iguiricavefifimo, bu sitaaco imitino enefifimo, bu sitaaco imitino omoonififimo icano Moocaani aivojifaño feejitih. ¹¹ Jilli icauno amihaiti iticoni saatoho. Jaaruno jisumi imibachucafutucuhi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebi icacuumo Aivojibo Jesu momofeenedi, bu Moocaani Gaijafeenedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mificuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guinonijitih. ¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta miño jeebii guuiha, mojeebii machutaguiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisuji. Jaanoti mofi ajevaguiha icatih Aivojibo Cristoguiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mihaico imityari tolliro buheetesujiibo.

¹⁵ ¿Nacu amihai magaajatih amihai ifiino Cristo ifioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiti iciboro ajevaminaago ifivi ficuji? Cha, tolli icatino. ¹⁶ ¿Nacu bu amihai magaajatih ajevaminaagoma icicasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Miño Caatinihaame neehi: Famisicro sahurucucuji, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivojibojaa iminifotoobo sagaijarucuji diiboma.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifih mofifañodi iicatinoco. Jaanoti ajevaco omoonibo ificoro imitino moonih. ¹⁹ ¿Nacu magaajatih amihai ifiino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amihai iicaabo, Moocaani amihai aaciibo. Jaamo amihai, amihai ifi abajatoro mihicatih. ²⁰ Miño amihai ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuhi. Jaanegui Moocaanico amihai ifiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti oono uco aamefaño menehininediti amihai neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigooco dudicitiibo iicano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amihai ticovohocivi amihai taabamima mihica. Jaabadiro bu gaigoomi amihai ticovohocivi amihai tajemima mihica. ³ Amihai tajem amihai iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amihai taabami amihai iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ Miño mogai ifi abajagoro icatih, idiboro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaboro icatih, idigoro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, meneedino mihimogocasisumi ivi idisumiro famisicro sabadiro mihiimaacasimisiro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihiimaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihicaji. Jaanobuunati siino dojicuviro mihicacasi iji Sathanas onoobo amihai abañneri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli amihai uujoho neehi, tajiiba icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifimi jino uujoho iicabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovoocivi Moocaani aacinibadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabavati mehejeque, fibaijigomihai icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro iicabadiro mihicano. ⁹ Jaanoti saatoho

* **6:20** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amihai ifiri, amihai gaijari icano macahacisu. Jaano toonoci fanoociro Moocaaninohoci, onoonoco.

ticovono mihicajitiruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihicano, majaabicijitiruneri idasuno mihicatiqui.

¹⁰ Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajibahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojibo tajibahi, mogai aijico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachijiji siino tajevacuutino mihica. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijivo. Jaabadiro aijimi mogaimico mejeevesudino.

¹² Jaanoti bu jino uujoho onoono, Aivojibo onoono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino iicagogoco mejeevesudino. ¹³ Jaabadiro bu saafigo miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruubo diigoma imino iicagohachijiji mejeevesudino. ¹⁴ Mihiro aiji imiyaavogotiruubo mogaifañodi Moocanidi imicuubobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijifañodi Moocanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihicaova amihai seeme imifijitirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogomaño toseeheje Moocanidiro icacuui. ¹⁵ Jaanoti oono imiyaaveguehaticimo ejeevesugohachijiji, jaafa jeevesumo. Jilliti tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli iicago ejeevesuubo icano sajeebhi icacuui. Mihiro Moocaani mihaico sajeebhuguiharo cuuhuvauhi. ¹⁶ ¿Nacu fine ijoho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itaajaqui? Jaabadiro bu, ¿ijoho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itaajaqui?

¹⁷ Oono amihai ticovohocivi amihaico Aivojibo aaciuno iicabadi, bu Moocaani amihaico ucuuhuvausumi mihicaubadiro icano mihica. Jilli tajibahi paryicino Moocaani iijanofaño. ¹⁸ Saatoho mucuuhuvacafutuui amihai meehe quiticinimo mihicamo, tobadiro quiticinimo mihica. Jaabadiro bu saatoho quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuui tobadiro quiticiratimo mihica. ¹⁹ Miquiticinino sihidi jeevatihhi. Jaabadiro bu miquiticiratino sihidi jeevatihhi. Idinoro Moocaani tajibaco meheetavano naha sihidi jeevahi. ²⁰ Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutuui mihicaubadiro mihica. ²¹ ¿Sifi jijovono diicaabo cuuhuvacafutuui? Jaarunoco deescinidino. Jaanoti bu toonoti atajajino iicahachijiji, tolli mooni. ²² Mihiro sifi jijovono iicauboco ucuuhuvaobo jisumi Aivojibo atajasucuuborucu. Jaabo jilli sajeebhi diiboco jeevivucujiji. Jaabadiro bu sajeebhi iicauboco ucuuhuvaobo jisumi Cristo jijovonurucu. ²³ Mihiro ajashutino jaadari Cristo guijeveri ma jaaducafutuui. Jaanegui miyaminaa jiovototi amihai ifico meheetavedino. ²⁴ Jaanegui tañahabomi, oono amihai mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro, bu jisumi Moocanima mihica.

²⁵ Jaanoti ivi bagocajamihallivi Aivojibo tajibama chahahi. Jaarunaa jino eescininoco neehi, uco Aivojibo idasugonofenedi imihuseebe iicamaño, jilli amihaico neehi: ²⁶ Uudi imino gaifi oono iicabadiro iicano jisumihije jino idasuno mihicaneheje iicamaño. ²⁷ Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. ²⁸ Jaaruubo bu ataabavahachijiji, imitico dicitihhi. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitihhi. Jaarumo idasuno icaji. Jaanoco jeedi uujoho amihaiti buhigovi miniyujirahi.

²⁹ Tañahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jijehallivi guenenene mihicajitihhi. Jaanegui amihai taabamima mihicamo mataabavatimobadi mihica. ³⁰ Jaanoti bu mataamo mataatimobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicatimobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma

mihicatimobadi mihica. ³¹ Jaanoti bu jijeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotimobadi mihica. Miiro jijeononeheje jilli ihifuvusuro icaruno finifihii.

³² Uujoho imogotihii sineheje esamaajeri mihicanoco. Atabavatiibo Aivojiiho Cristo nehejeque imino teemehi, Aivojiihoco imo imo imooniqui. ³³ Jaanoti atabavacuubo jiiijenehejejaagoviro icahi mogaico imo imo imooniqui. ³⁴ Jaabadiro bu atajevacuugoti atajevatimo siibadiro diitoti icahi. Atajevatigo Aivojiiho nehejeque imino moonihii; ijeebii, ifi icano imino Moocaanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jiiijeonocoro imino moonifihii aijico imo imo imooniqui.

³⁵ Jaanoco jilli neehi amiihaidi iimiqui, amiihai imega jegaiteereque ficuucui icatino, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivojiihoco miyaano fanoovari jeecevomoro mihicahi.

³⁶ Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, taje vatigo iicano imitihachiiji, matajeni. Matajenino imiti icatino. ³⁷ Jaanoti ijeebiiifañodi quehecuno eesciniiho: Jinejeti ucuujivaachutiibo ifi, onoobadiro iicaabo ijeebiiifañodi ille bagocajaco imino ificugoo aivo imino moonihii. ³⁸ Jaanoti bu atajeniiho imino moonihii. Jaanoti bu atajenitiiho aivo sihimi moonihii.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajiibari aijimaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijevachiiji, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogooboco taje-vajirugo ivi miyaavogominaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Miiro uujoho tafico escinihii, tolliro bu fine Moocaani Gaijama iicanoco.

8

Jihovocaanimico Ejeecivono.

(Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ivi jisumi jihovo caanimico ejeecivehicanoti amiihaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magaajacuui. Jaaruno togaaja miihaico moficoro mitya mitya momooninoviro jusisuhi. Jaanoti naha saatohoto magaijimo diito miyaavogoco mujusisuhi. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agaijiihoco, bu Moocaani diiboco gaayicihii.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucuunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jiiijehallivi sihidi jeevatihii ivi idiihoro saafiro Moocaani. ⁵ Jaarunaa niqejefaño, bu jiiijehallivi icano bu sihidi jaatyosmi onoomo icahi, tolli eneehicamedi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha miihaidi iicaabo saafiro Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi. Jaabeguiiha miihai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafiro Aivojiiho, Jesucristo, diiboenedi paryi fanoova icahi, bu miihai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinooco paryi famoovaro gaajatihii. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibuumaño, ijinitaco ejeecivucuunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaño, toonoti ijeebiiho miihininibadi escinimo. ⁸ Miiro mamachunoti Moocaani miinoco gaayicitihii. Miiro mamachunoti mojeebii imitejitihii, bu miihinivatejitihii icano. ⁹ Jaarunoco mehescini, amiihai siibadi escinitimo mamachunofañodi, sifi imiyaavogo iniinovaaboco

imitifaño magañ#sudino. ¹⁰Eneecau bu am#haico neequi: Ijoho tonehejeque agaajacuubo ij#nitaco ejeev#hicamañovi acas#vooboro amachuuboco, saafi miyaavogom#naafi miyaadi miyaavogo equehecuti#bo aaty#meebere, bu machujiruubo ij#nitaco ejeev#vucuunoco. ¹¹Jaamaño jilliti #joho agaajacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecuti#boco mitasujirahi diibohall#vi, bu tolliro Cristo igui#vevecuuboco. ¹²Jaamaño jilliti am#hai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeeb#co m#mitasumaño am#hairyo Cristoco imitino momoon#hicahi. ¹³Jaaneguiha uduunofañodi tañahaboco imitifaño igañ#sujiruva uujoho ufucuro asim#co duujitih.

9

Minisum#naafi Dudicamaaje.

(Ga 1.11–2.10)

¹M#ro uujoho sifi j#jovono icat#hi, uujoho minisum#naafi. Uujoho Aivoj#bo Jesuco aty#mehin#cuuhi. Jaamo am#hai Aivoj#bedi ududicamaañofañoti mihicamo. ²Saatehedi uujoho minisum#naafi icat#hi. Jaanoti naha am#haidi uujoho minisum#naafi. Am#hai Aivoj#boco magayic#maño uujoho miyaano minisum#naafi iicanoco magaa#jasuhi.

³Jilli uujoho neehi imitino uuditi eneehicamoco: ⁴M#ro famoovadiro imino. Jaanoco misi pary# magayic#hi machuqui aacinoco, aduqui aacinoco icano. ⁵Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogom#naagoco ataabavano uuma ih#guequi. Tolliro bu Bernabe ih#ciruva diiboma ih#guequi, oono saatoho minisum#naa iicabadi, oono bu Aivoj#bo Jesu nahabomi iicabadi, bu oono Pedro iicabadi icano. ⁶Jaanegui fine am#hai mehesisin#hi id#misiro misi Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutim#siro, bu j#begueriro mihicanoco. ⁷¿Nacu cajaan# amocasim#naafiti iicaabo iinoro inehejeque naajen#cihi? Jaabadiro bu, ¿cajaan# nacu baacuco abasuubo inoovati guenet#bo ican#cihi? Jaabadiro bu, ¿cajaan# nacu ihovejam#co imifañoco amaam#bo toonoti aduti#bo ican#cihi? ⁸Jilli ononoco miyam#naaro onono noomoro mehesisin#dino. M#ro bu taji#bafaño tolliro noono. ⁹Moise taji#bahaame jilli neehi: Buey itrighallidi #goneri jeheti#bo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaañofañoco, noonoro. Jaaruno jilli bueym#coro agaij#umaño nuuti#bo. ¹⁰M#haiditi unuunoco jilli nuubo. M#hai imiguiha totaji#baco eetavuubo. M#ro j#n#jeque acaajaabo, bu itoogaiñoco ejeheti#bo icano ufucu inoovataco #cijinoco esic#n#boro moon#fihi. ¹¹Jaaneguiha am#haifeenevi Moocaani dudicamaajeque meheetavomo. ¿Milli bu jaamo busum#jeque gaayic#timo mihicajirahi? ¹²Buhicaga sita icarumo am#haiti ijaadaco gaayic#hicahi. Jaanegui imi m#hai.

Jaarumo m#hai toonoco midillut#hi. Jilliro pary# jaabic#moro mihicahicahi Cristo iiji j#bogoco jeevesutim#o miicaqui. ¹³M#ro am#hairyo magaa#jahi temploja jeev#om#naa tooja jeev#o sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeev#o asim#co agaicaaumoro ejeev#fimo toonoti duufihi. ¹⁴Jaabadiro bu Aivoj#bo nuuhi: Cristo j#bogoco ij#bogomo Moocaanico ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵Jaarunoco uujoho safooba dillut#hi, bu jilli nooboro caatin#hi

uco siinoti mahaciqui. Imeguehi aivo miihaiñooba uuti: Miihaico dilluhicaabo, nootimaacaro iguijeveneque.

¹⁶ Uujoho Cristo jiiibogoco ijiiibogonoti tafico sihidi mityano esiciniitihi. Miiro toono dudidamaajeque Moocaani uco tajiibauhi. Jaamaño idasucanijiru uudi toonoco jiiibogotiibo icaruva. ¹⁷ Jaamaño jilli uuro iimogooboro toonoco mooniruva ijaadaco gaayicijirahi. Jaanoti tajiibari omoonimaño jino toono tadyudicamaaje Moocaani uco atajiibauno. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayicino? Ijaada uudi Cristo jiiibogoco ijiiibogono sitaaco toono jaada busumijeque dillutiibo iicano.

¹⁹ Miiro uujoho sifi jijovono icatiruubo famoojijovonoti minifetehi Cristodi sihidi miyaminaaco iciqui. ²⁰ Judiomifaño iicasumi judiomibadi minifetehi diitoco Cristodi iciqui. Oono judiomii Moise tajiiba onoobadi iicamo iicabadi icafihii, diitoco iciqui; miyaano totajiibaguiino icatiruubo.

²¹ Jaabadiro bu Moise tajiibaguiino iicatimofaño iicasumi diitobadiro minifetehi miyaano Moocaani tajiibaguiino icaruubo, Cristo tajiibaguiinodi iicamaño. ²² Jaanoti bu iimiyaavogo iniinovamofaño iicasumi diitobadi minifetehi diitoco Cristodi iciqui. Jilli oono famoova iicabadiro minifetehicahi tolliti diitoti saatohobaco taajasuqui. ²³ Paryi jilli moonihicahi taajasujiiibogoguiiha, tobogo iminoco isivanofañodi icaqui.

²⁴ Amiihairyo magaaajuuhi jinafatyofaño iicamo paryi famooro jineefihii. Jaarumoti saafiuro ijaadaco gaayicifihii. Jaaneguiiha tolliro amiihai Cristo iimogobadi imino momooni. Jaamo ijaadaco magaaayicihii. ²⁵ Miiro paryi bañamaajefaño iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonitatihii. Jaamo tolli moonihii ijaada miniihaico igaayiciqui, jilli guenene iicajitirunoco. Jaanoti naha miihai momoonihii ufucuro ifinijitino jaadaco magaaayiciqui. ²⁶ Jaanoti naha uujoho mihiciciniiboro ijiiinoobobadi icatihii. Jaabadiro bu sicamañehejeque aganihiciibobadi amocasitihii. ²⁷ Jilliuro ivi tafico uuro tajiibafihii uujoho imogobadi iicaqui, uujoho saatohoco ijiiibogonobuunati uujoho imitino ihiinejiruneguiiha.

10

Ijinitaditi Afajiiino.

¹ Tafihaabomi imeguehi amiihai magaaajanoco moheedete paryi famooro Moocaani aimuufaihaciguiinodi efeehicaunoco. Jaamaño famooro Tifai Muuai oono muuaico fatyuuhi. ² Moise dojicuti Moocaani aimuufaihaciguiinodi, Tifai Muuaifeenedi icano ufuunofeenedi Moise nitiminaabadi minifutuuhi. ³ Jaabadiro bu famooro sabadiro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, ⁴ bu paryi famooro aduumo Moocaaniti asanonifaihuco. Miiro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehecutonibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. ⁵ Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevii imitino icauhi. Jaamaño jiihaifeeneviro sicaisituvii finiumo ofoohigovi ifototimoro ijiinijevi.

⁶ Jilli icauno toonoti miihai magaaajuhi. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonubadi. ⁷ Jaaneguiiha amiihai ijinitaco mejeecivedino diitoti saatoho ejeecivuubadi. Miiro Caatinihaame nehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi jiiibaiminicuumo, noonoro. ⁸ Ajevaco momoonidino, diitoti saatoho ajevaco omoonubadi. Jaamoco safucuro finisuubo sano ajashutino

veintitres mildimoco. ⁹ Bu Moocaanico minisudino, diitoti saatoho inisuubadi. Jaamoco jijnimomiri eheedusuneri finiumo. ¹⁰ Bu imitino Moocaaniditi mihiimaadino, diitoti saatoho iimaubadi. Jaamoco gui-jeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, finisuuhi.

¹¹ Jilli icauno moheedetemihaima. Jaanoco Caatinihamefaño ficu-umo toonoti mihai mihiguicivomoro magaaajaqi. Jino niinosituvu mihi-camo. ¹² Jaaneguiiha: Uujoho imino aivo sefano icahi onoobo, deesicini daaquetedino. ¹³ Amihaico iji inisunicibadiro bu paryi famoovaaco nisufiibo. Jaasumi Moocaanico mehesicini, diibo amihaico teemeji iji janaanici amihaico inisunofaño gañisutiibo iicaqui. Jaano toono nisuu amihaiivi agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani amihaiico aciji. Jaamo majaabacihhi.

¹⁴ Tañahabomi, jaaneguiiha ijinitanoco mejeecivedino. ¹⁵ Jilli amihaiico neehi, gaajaminaa mihicacuuneguiiha. Jaanoco jino amihaiico afajininoco amihairyo mehesamaaje. Jaamoro magaaajaci. ¹⁶ Jesu guijeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadumoro Moocaanico mihimonicihhi, Cristo itijohoco etetecufutsumi agañunofañodi, famooro sahigoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miquisicarunicihhi Cristo ifico itetecufetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. ¹⁷ Miuro mihai Mohaivojubo Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica idihicaro sahicaro. Jaamaño saafiibadiro mihai Jesucristoco mimiyaavogonicihhi.

¹⁸ Eneecau oono Israel cuumiminaati magaaaja, oono jeecivo asimiti uduumo imitino gajamima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. ¹⁹ Jilli onoobo: Ijinita miyaamo iicanoco, nootihhi. Jaabadiro bu: Diitoco ejeecivonicimaño asimico ificunicimaño sihididi jeevano, nootihhi. ²⁰ Jaanoti naha jilli neehi: Saatoho Moocaanico agaajatimo jeecivoco eheetavomo jihovo gajamicoro jeecivefihhi Moocaanico jeevivotimoro. Jaaneguiiha uujoho imogotihhi amihai imitino gajamifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadumoro, bu ijimi adutahilluti mahaduno. Jaabadiro bu imijitiruno Aivojubo imi machutati mamachumoro, bu ijimi machutati mamachuno. ²² Mohaivojuboco misifiratusudino. Mihi diibo janaaniciivi sihididi mejeevatihhi.

Jilli Cristotaco Magaijineri Imino Mihicano.

(Rm 11.1-23)

²³ Miyaanoco noonicimo: Jilli mihimogonoco paryi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno paryi fanoovaro mñenedi imitatihhi. Jñhi, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco uju-sisunoco amusutihhi. ²⁴ Iyinaaca naha moficoro imino moonitimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabadiro bu paryi fanoovano machuta naajehasivi anaajenehe-jeque mamachujirahi. Jaarumo dillutimo: ¿Naha tohasimi jihovocaanidi ejeecivugucuuno asimii iicanoco? magaajaruva amihai esamaajedi iim-ijitiruneguiiha. ²⁶ Miuro paryi jijnijehalliri iicano Aivojubo Moocaanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatibo amihaiico diiboma mamachuqui ucuuhvasumi, mamachu paryi fanoovaaco amihaiico aacinehejeque dillutimo, amihai esamaajedi imijitiruneguiiha.

28 Jaanoti saatoho amiihaico: Jino asimii jiniiita jeeceivo, noomoro ijiiibogohachiiiji muduudino, diibo amiihaico ijiiibegueebedi imijitiruneguiiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiiha.

29 Jaanoco saatoho dillujirahi: ¿Collihii sifi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho mooniibo icajirahi? 30 Uujoho bu amachunohallivi Moocaanico graciaco aacicunoco, bu ¿collihii sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. 31 Jii, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiiharo momooni. 32 Miihaiiioobaco toonofañodi imitifañovi magañisudino judiomico, bu judiomii iicatimoco, bu Moocaani iijanomiinaaco icano. 33 Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino mooniiboro icaji. Tafiguiiharo imino omooninoco imogotihii, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani diitoco itaajasuqui.

11

1 Jaaneguiiha jino uujoho iicabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo iicabadi iicanoti.

Jilli Gaigoomii Cultofaño Mihica.

2 Tañahabomi, amiihaico sihidi imehi, fahiijivaro uuti mehesafotomoro, amiihaico ijiiibeguehinibadi mihicahicaneguiiha. 3 Jinooco bu imeguehi magaaanoco Cristo gaifimi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaifi. Jaabadiro bu Cristo abajaabo Moocaani. 4 Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocaanima cultofaño ihiiimaajisumi, bu diibo iimaaco ijiiibeguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. 5 Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima cultofaño ihiiimaasumi, bu diibo iimaaco ijiiibugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aijiidi nucufesujiruno diibo omoonibadiro iicano. Oono iinigaico icidaruva iicajirubadi. 6 Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachiiiji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu icidano icano unucufesuhachiiiji, jilliro ifoboociqui. 7 Jaanoti gaifi foboocijitirahi, diiboco Moocaani ifibadiro ifiivusumaño, bu diibo iminehejequere omooninofañodi Moocaani imi ifuvusucafotomaño icano. Jaanoti naha gaigo iminehejequere omooninofañodi gaifi imi ifuvusucafetehi. 8 Miiro Moocaani gaififico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutiibo. Jaanoti naha gaigoooco gaifi baciti eetavuubo. 9 Jaago gaigo gaifiguiiha eetavocafutuhi. Jaanoti gaifi gaigooguiiha eetavocafututihi. 10 Jaamaño jilliti gaigo iinigaico fabaacunicihi aiji mityaguino iicanoco Moocaani toomomiinaaco ihifusuqui. 11 Jaarunaaca Cristofañodi mihicamaño magajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo chahajirahi icano iicanoco. 12 Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuhi. Jaabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaaniti saahi.

13 Eneecata amiihairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima iimaano? 14 Mifiivucubadiro mihicanoti magajahi gaifi imeebaiguima iicano unucufesunoco. 15 Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaiguima iicano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. 16 Jaanoti saatoho toonoti ejenaauhachiiiji igaajaqui miihai, bu Moocaani iijanomiinaa iicamo magajatihi uufocovi siinoco.

Aivoj#bo Imi Machu Onoonovi Miyaminaa Imitino Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinooco am#haico onoonovi am#haico imot#hi. M#ro am#haivaha mihigaivusumi imino moonit#moro imitino momoonihicahi. ¹⁸ M#ro uco j#bogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabadiro icatimo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicahachiji ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogominaa iicamo igaajacafetequi. ²⁰ Jaama#o tolli mudugaacinima#o Aivoj#bo Imi Machuco meheetavono miyaano Aivoj#bo Imi Machu icacutino. ²¹ M#ro mamachucujisumi saatohova ijeevadisahaje imegaviro mamachuhicahi. Jaama#o saatoho ajebama icanaaca saatoho mutuvamoro miguiricavocinihichahi. ²² ¿Nacu am#hai iijano chahahi mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaama#o jilliti Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama achahamoco munucufevesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho am#haico neeji? ¿Nacu toonoti am#haico imeji? Chaha, imot#hi.

Aivoj#bo Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivoj#bo ij#bugunoco am#haico j#buguhi: M#ro Aivoj#bo Jesuco aacijifucu ihusefa#o maahuco gaayiciubo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico toonohallivi iimuudi iquisicuuboro nuuhi: f#aaji, mamachu. Jino taahuco am#hahallivi iquisicufotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafetehicahi, nooboro. ²⁵ Jaabadiro bu toonoco amachunobuunati ihusefa#o ihadutahilluco agaayiciuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanotiro eheetavono taty#johofa#odi. Jaanoco fahijivaro mahaduno ticovovi uco mehesafetehica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha am#hai fahijivaro tohicaco mamachusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofa#odi magajasuhicahi Aivoj#bo Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivoj#bo Imi Machuco.

²⁷ Jaama#o Aivoj#bo Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi cajaatyohacho Aivoj#bo maahuco imitino amachumo, bu ihaduhilluti imitino aadumo icano imitino moonihi Aivoj#bo ifico, it#johoco icano. ²⁸ Jaaneguiiha iticoni paryi am#hai imitico mehesamaaimoro Moocaanico mij#bogo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivoj#bo ifi eneejirunoco gaajatimo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliviro imitino iicajinoco icahi. ³⁰ Jaama#o am#haiti ajashutimo saatoho guihuvahi, bu saatoho niinovahi, bu saatoho guijevecin#cuhi icano. ³¹ Jaaneguiiha imino m#hai mofico mehesamaaimoro Moocaanico mij#bogomoro momooniruva Moocaani m#haico tolli moonit#bo iicaqui. ³² Jaama#o Moocaani m#haico mohimitihalliti jilli moonifih m#haico ahaami#bo sano Moocaanico miyaavogotimoma m#haico cijigaifa#o igai#jiruneguiiha.

³³ Jaaneguiiha ta#ahabomi, Aivoj#bo Imi Machuco mamachuqui mihigaivusumi motoomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saatoho sihidi mahajebavahachiji iticoni am#hai ijafa#nerehiica mamachu, am#haico Moocaani imitino mihigaivomoro momooninohalliti aamidibo. Jaanoti sanehejeque ufucu am#haico uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

12

Moocaani Gaija Aacino.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinooco magaaajanoco Moocaani Gaija miihaico aacifnehejeque.

² Amiihairyo magaaajacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jihovoto ijinita ihiimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiiha imeguehi jisumi magaaajanoco: Cajaatyohacho Jesuco afaijamo Moocaani Gajari toono ihiimaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojiiibo, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiimaamo.

⁴ Miiro icano siibadihiye Moocaani Gaija aacinoco miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiuro Moocaani Gaija toonoco aaciibo. ⁵ Jaamaño siibadihiye omoonino dudicamaajeri Aivojiiiboco jeecivefimo. Jaaruno saafiuro iicaaboco Aivojiiiboco mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani dudicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihiye momooninichi. Jaarunoco saafiuro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihiye aacinoco momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaajasuqui famoova imiguiiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoto aciibo gaaja iimaaco. Jaabofenediro bu saatohoto aciibo sihidi gaajari ihiimaanoco. ⁹ Jaabofenediro bu saatoho gaayichi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatoho gaayichi sihidi ejeevano mityaco omoonijinoco. Jaanoti bu saatoho gaayichi Moocaani iimaaco iijibogonoco. Jaanoti bu saatohoto Moocaani acihi agaajacijino mityaco jihovo gajaco, miya Gajaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatoho gaayichi agaajaratijiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatoho gaayichi toojiri ihiimaanoco agaajaciiboro iijibogono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idiiboro Moocaani Gaija acihi. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acihi diibo imogobadi.*

Saafi Ifiihotoro Miihai.

¹² Miiro mofi sanooro icaruno fiivaano miino ifiiti sihidi dugaacaciniheje iicanobadi, bu Cristota famañoova jeecivomañehejeque meheetavorahi. Jaarumo saafiitaro mihicahi. ¹³ Jaabadiro miihai judiomi mihicarumo, griegomi mihicarumo, sifi jijovoto mihicarumo, bu sifi jijovoto mihicatirumo icano, sagaijariro minitacafotonofeenedi saafi ifibadiro miminifutucuuhi bu sagaijacororo paryi miihai magaayicicuumano.

¹⁴ Miiro mofiiti fiivaano inonohocinihi sanooro icatino. ¹⁵ Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiiono icatichi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁶ Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiiono icatichi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁷ Jaamaño paryi mofi sano aalliuro iicaruva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofi paryi sano nohojiro iicaruva, ¿milli mininihicijirahi? ¹⁸ Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. ¹⁹ Jaanoti sanooro muhusero iicaruva, ¿cuuca mofi icajirahi? ²⁰ Miiro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofi sanooro.

* 12:11 Meeci Col 4.7-16.

²¹ Jaamaño mohaalli# muhuseque: Ico imogotíhi, neejitírahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotíhi, neejitírahi. ²² Tolli icatino. Mofiono ajaaparyanehejeque janaanici magaijíhi. ²³ Jaabadiro bu mofiiti miviro magaijinehejeque imino gaachehuri mijicunícihi. Jaabadiro bu oovosi#timañehejeque imino mofoboocíhi gaachehuri. ²⁴ Jaanoti naha oovosi#timañehejeque mofoboocíthi oovosi#maño. Jilli Moocaani mofico eetavuuhi, mofi oovosi#timañehejeque janaanici magaijiqui. ²⁵ Toonoti mofioneheje ijeevadi dugaacamaaitino iicaqui. Jilliro fanoovaro sabadiro igaijicasiqui. ²⁶ Jaaneguiha samaño aaivuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

²⁷ Jaamaño jaabadi amí#hai Cristo ifi mihicamo. Jaamo famooro diibo ifioneheje mihicamo. ²⁸ Jaamaño Moocaani famooco saafiisari iticovoocívi acíhi Moocaani ijafaño dudícamajeque: Iticoni minisumínaaco, jaanohallívi Moocaani iimaaco agaayicínoco jibbeguefimoco, jaanohallívi jibbogomínaaco, jaanohallívi síhidi ejeevanehejeque omoonífimoco, jaanohallívi iguihuvamoco ubuheesufimoco, bu aamusumínaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratino iijneri ihiiimaafimoco icano. ²⁹ ¿Nacu jaamo famooro minisumínaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaamínaa? ¿Nacu bu famooro jibbogomínaa? ¿Nacu famooro síhidi ejeevano eetavomínaa? ³⁰ ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mityama icahi? ¿Nacu famooro iimaafíhi agaajaratino iijneri? ¿Nacu bu famooro jibbeguefíhi toojiri ihiiimaanoco? Chaa, tolli icatino. ³¹ Jaaneguiha janaanici iiminoco Moocaaniti magaayicijnoco miguiino. Jaarunaaca uujoho amí#haico jibbegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

¹ Míiro uujoho miyamínaa iijneri, bu Moocaani toomomínaa iijneri icano iimaaruubo, gaijima chaharuva, jilli cimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño meehuco mohojisuno idicuno iicabadi jeevajirahi. ² Jaabadiro bu Moocaani ijico jibbuguruubo, bu fanoova itihínehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu síhidi miyaavogoma iicanofeenedi ifabainoco síhigovi afatyusunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihífoobejiru. ³ Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco í#fehícaruubo, bu tolliro tafíico gaijítí#bo acíjirahi Moocaanico imogobadi ijígasuhachíiji, jaarunaa gaijima chaharuva, ¿jilli tolli omooniruno uudi jinehejeguiha imijitírahi?

⁴ Jaanoti naha gaijima iicaabo, bu fanoova jaabicíma icahi. Jaabo bu imihusehi, sitaaco inohallítiro jibhevetatí#bo, uujoho síhidi jeevahi nootatí#bo, tafíico mitya mitya moonítatí#bo icano. ⁵ Bu tolliro idicunoono moonítatí#bo, gaijífífitatí#bo icano. Tolliro bu sífíratotatí#bo, bu imítino omoonimoco gueenene jibhevetatí#bo. ⁶ Bu tolliro sita imítico omooníneri imo imo icatatí#bo miyaaneriro imo imo iicafíbo, ⁷ fanoovaaco miyaavogooboro jaabicífiibo tomooboro sí#cujeebíri.

⁸ Gaiji ufucuro finíjítíhi. Jaanoti naha ufucu iicajinoco jibbogoneheje finíji. Jaabadiro bu agaajaratino iijneri ihiiimaa lí#veji. Jaabadiro bu

gaajahaño finiji. ⁹ Miiro Moocaani iijiti sasitusacohoro magajahi. Jaasitusacoro mijibeguehichi. ¹⁰ Jaanoti fanoocoro imino magajacuudi toono midimañehejequere magajahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicauhi icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesucuhi. ¹² Jaabadiro jisumi miihai jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryicino gaajatih. Jaaruubo ufucu paryicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onono miyaavogo, bu gaiji icano ufucuro finijitih. Jaarunehejeti aivo gaiji janaanici jeevahi.

14

Agaajaratino Iijineri Iimaanoco Onono.

¹ Jaaneguiha gaijima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gaija aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani iijico mijibeguejinoco amihai ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiha iimaatiibo, miihaiñooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gaijariro iimaabo toovono iicaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani iijico iijibogoobo sitaaco jibeguehi. Jaanofenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo ifiguiiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusih. Jaanoti Moocaani iijico iijibogoobo paryi Moocaani iijaminaa miyaavogoco jusisuh.

⁵ Uujoho imogorahi paryicino amiihai agaajaratino iijiri miiimaanoco. Jaano janaanici imeguehi Moocaani iijico mijibogonoco. Miiro Moocaani iijijibogo aivo janaanici imih. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatih. Toojiri ononoco saatoho iijibogotiruva aivo sihid jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani iijaminaa uguubuneri imiyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amihai abaatoo agaajaratino iijiri amihaima iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaaicijirahi? Jaanoti naha miihaico Moocaani agaajasunoti, bu amihai miyaanoti jibuguruva, Moocaani iijico jibuguruva icano naha amihaidi imijirahi.

⁷ Eneecau bu masii oono ifiima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojsuruva, ¿milli bu magajajirahi imasijico?, ¿cojico ojusunoco? ⁸ Jaabadiro bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿miihoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadiro bu amihaidi magajajitijiri ononoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihiimaamobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jiiñehallivi ajashutino iijino icahi. Jaaruno paryi fanooro gaajaveechuhi. ¹¹ Jaanoti uujoho agaajatino iijiri saatoho uuma ihiimaamedi diitedi uujoho siijinijeobobadi jeevajirahi, uut bu diibo siijinijeobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amiihai Moocaani Gaija aacinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaaicici oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusunoco.

¹³ Jaanoti bu agaajaratino iijiri ihiimaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro iijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri Moocaanima

iimaaruva miyaano tagajafaño diro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino. ¹⁵ Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiimaasumi tagajari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadiro bu Moocaani masinoco amasivasumi tagajari, bu tagaajama icano sano masivajirahi. ¹⁶ Jaamaño ijoho Moocaanico digajjariro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Muro ijoho onoonoco gaajatibo. ¹⁷ Jaano toono ijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofeenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amihai janaanivivi agaajaratino ijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani ijafaño imeguehi ajashunogayivi ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino ijiri diez mildino munuuruno janaanivivi.

²⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaiño. Jaanoti iimitino jaagodi ro seeme agaajatisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadi ro mehesamaaje iimino jaagodi ro. ²¹ Muro Moise tajiba Caatinahaamefaño jilli neehi: Jiicumiminaaco siicumiminaa ijiri neeji siicumiotofeenedi. Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro. ²² Jaamaño agaajaratino ijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui iicano; imiyaavugucumoco igaajasuqui iicatino. Jaanoti bu Moocaani iji jibogo mitya imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani ijaminaa sahigoviro iigaivomoro sabadi ro agaajaratino ijineri ihiimaamofeenevivi saafi agaajatiibo, bu imiyaavogotibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegavehi, neejiruubo. ²⁴ Jaanoti famooro Moocaani ijico mijibogomofeenevivi imiyaavogotibo, bu agaajatiibo icano ijicafuturuva, diibo imitino iicahicanoco gaajacujiruubo, toono paryi amihai monoonoco uguubunofeenedi. ²⁵ Jilliti jari diibo jeebifaño iicano agaajarahicatino foovoiveji. Jaadi jari ememuivooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amihafeenevivi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Ijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiiha tañahabomi, jilli amihaiico neejirahi: Mihigaivusumi amihaiti saatoho masima iicahachijiji, bu ijibeguejinoma iicahachijiji, bu Moocaani agaajasunoco ijibeguejinoma iicahachijiji, bu agaajaratino ijiri ihiimaanoma iicahachijiji, bu toojiri ihiimaanoco ijibeguejinoma iicahachijiji icano, imino momooni Moocaani ijaminaa miyaavogoco ujusisujino iicahachijiji. ²⁷ Jaamo bu agaajaratino ijineri ihiimaajisumi miimisiiciro mihiimaa; sihidi iicasumi miimisiici, saafi idinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho ijibequi diito onoonoco. ²⁸ Jaanoti toonoco ijibeguejirumo achahahachijiji sijijeri mihiimaadino mihigaivusumi. Jilliro amihafaño diro mihiimaa Moocaanimaryo. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani ijico mijibeguejino iicahachijiji miimisiiciro mihiimaa. Jaanoti iguiraa sumi miimisiici, saafi idinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicimoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo, noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniboco sabogoco Moocaani igaajasuruva imegavivi ihiimaabo illivequi. ³¹ Jilliti paryi amihai Moocaani ijico magaayivichicamo saafisari mijibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiiha Moocaani ijico ijibogomo

ihesamaajeque iguiinoniqui saafi ihiimaanohachutahiica. ³³ Miiro Moocaani sajeebii icaco aaciibo imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño liivi iimaatimo iicaqui, Moise tajjubafaño onobadi iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachiiji jari iijafaño ofoodi aijico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaja Moocaani iiji amiihaiti ticovahiniitihi, bu idimoro amiihai toonoco magaayicihinimo mihicatihii. ³⁷ Amiihaiti saato: Moocaani iijico ijibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gaijafenedi gaajahi, noomoro mehesiciniimo iicano. Jinooco magaja jihaamefañodi jilli amiihaico onoono jino Aivojibo Moocaani tajjuba iicanoco. ³⁸ Jaanoti jinooco imiyaavogotibo onoonoco: Miyaano, meenedino.

³⁹ Jaaneguiha tañahabomi, Moocaani iijico mijibeguejinocoro aivo miguiino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino.

⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijibogono.

(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaaneguiha tañahabomi, imeguehi taajasujibogoco amiihaico uujoho ijibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amiihai magaayicihinibogofaño quehecuno mihicabogo. ² Jaabogofenediro bu amiihai mataajacuhi amiihaico ijibeguehinibadiro mihicahachiiji miyaano mimiyaaveguehinihachiiji.

³ Miiro amiihaico iticoni jibeguehiniihi Moocaaniti agaayicihinibogoco: Cristo mohimitihallivi iguijeveunoco, oono Caatinihaamefaño unuubadi. ⁴ Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinihaamefaño unuubadi. ⁵ Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saato paryi famooro iminisuminaavi icano. ⁶ Jaabadiro bu tolliro safoono saato miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaanicivi icaumovi. Jaamehiica icacinihi, Pablo unuusumi. Jaanoti saato diitoti choomocinicuhi. ⁷ Jaanobuunati bu Jacoobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

⁸ Jaanobuunati bu niinoonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sisiviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago iseemeneque sisiviro agaaniicibadi iicauboco. ⁹ Miiro uujoho minisuminaati sihidi ejeevatiibo uco minisuminaafi monootatiruubo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihinimaño. ¹⁰ Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamaño diibo uco imino omoonuno sicamañovi footihii. Miiro paryi diito janaanicivi ducicamaaihi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. ¹¹ Jaanoco uujoho, diito iicano sabogocoro mijibeguehi. Jaabogoco amiihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

¹² Jaano bu mojjibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onoono bu icanaaca, bu zmilli amiihaiti saato siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? ¹³ Jaano bu tolli icaruva, zjaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? ¹⁴ Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteutihachiiji

jino mojjibogo jilli sicamañovi, bu oono amñhai miyaavogo jilli sicamañovi icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jahi bu mñhai Moocaaniti sicamañoooco mñjibeguehicahi, Moocaani Cristoco guijevefañoti buheetesuui, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa ¿milliti bu siino Cristo buheeteuhi? ¹⁶ Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. ¹⁷ Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachijji, amñhai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiiha jahi amñhai imitifañerehiica mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujitih. ¹⁹ Jaaneguiihacu Cristoco mehesicinino jilli jiihahalliviro mihicaquiguiiharo iicahachijji mñhai famoo janaanivivi idaasuno mihicahi.

²⁰ Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuuboco siino Moocaani ubuheetesuuno. Jaamaño Cristo imegaoobo ufucu siino ubuheetejimoti ubuheetecuubo. ²¹ Mñiro oono saafi Adan onooofañodiro guijeve asaabadiro, bu saafi Cristofañodiro iguijevecumo siino ubuheetejino saahi. ²² Oono paryi Adanoto iicamaño iguijevenicibadiro, bu oono paryi Cristooto iicamaño fiivoma icaji. ²³ Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuui. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. ²⁴ Jaadi jari jiiñije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisujji paryi jihovo tajjibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijiibo. ²⁵ Mñiro Cristo aivojñveji jari paryicino Moocaani iminaaco iguiinomitudi. ²⁶ Jaadi bu guijeveque niinoono finisujjiibo. ²⁷ Mñiro Moocaani paryicino Cristoguiinovivi ficuucuui. Jaaruno Caatinahaamefaño paryi diiboguiino ficucafotono nuurunaaca idiboro Moocaani diiboguiino ficucafototih. Mñiro diibo paryi fanoovaaco Cristoguiinovivi ficuui. ²⁸ Jaadi paryicino Cristoguiinovivi ificucafutucudi, Cristo Illi iicaabo Moocaaniguiinovivi ficucafeteji; mñiro diibo Cristoguiinovivi fanoovaaco ificuubo. Jaamaño jilliti Moocaani fanoovahallivivi icaji.

²⁹ Jaanoti bu saatoho ochoomocinihicaumeguiiha ifiinoco nitihicahi. ¿Collihivi bu jaamo tolli moonihicahi? Mñiro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotiruva tolli moonihicajitirumo.

³⁰ ¿Nacu milliti mñhai fahijjivaro ñihicunofaño mihicahicahi? ³¹ Mñiro uujoho fahijjivaro guijevefaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomi, oono amñhai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano iicabadi. ³² Uujoho jilli onoomaño Efeso cuumivi jicumibadi iicahinimo miyaminaama moonicasihinihi. Jaaneguiiha, ¿toonoti jinejeque icijirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecutimo icajiruva? Jaaneguiiha saatoho eneehicabadi imijiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano civohogo miguijevecujimaño, noomoro.

³³ Amñhaico sita bañidino. Mñiro noonicimo: Imitino gataavominaa imino iicafiruuboco imitino jeevamaaisufihi, noomoro. ³⁴ Jaaneguiiha amñhai iminoro mihica iticovono ifima. Jaamoro imitico momoonidino. Mñiro oono amñhaiti saatehehiica Moocaanico gaajatih. Jilli amñhaico neehi, jaanoti jaamo munucufevahi.

Jilli Uchuumucuumo Siino Buheeteji.
(1 Ts 4.14-17)

³⁵ Fine saatoho dillujirahi: ¿Milli fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Milli jeevano ifinoma fine icajimo? noomoro. ³⁶ Jeedi fine aivo agaajatimo. Miiro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunati ifaho iinefihi. ³⁷ Miiro trigoco, bu tobad iicanoco mabasujisumi, ifahooco mabasuno ihiinotatihi itoogaico mabasuno iinefihi. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani iimogobadi fiivusufihi siyomono toogaico siibadi, bu siyomono toogaico siibadi icano. ³⁹ Miiro sabadiro ifiino icatihu: Siibadiro miyaminaa ifi, bu siibadiro asim i fi, bu siibadiro joom i fi, bu siibadiro taava ifi icano. ⁴⁰ Jaabadiro bu icano niquejeminaa ifi, bu jiinjeminnaa ifi icano. Jaarunaa niquejeminaa ifi ovosii siibadiro, bu jiinjeminnaa ifi ovosii siibadiro icano. ⁴¹ Jaabadiro bu cuujeo nihiba seseen siibadiro, bu fucuo nihiba seseen siibadiro icano. Jaabo seseen bu meeciri seseeti siibadiro. Jaabadiro bu meeciri seseen saafi seseen siibadi, bu sifi seseen siibadi icano. ⁴² Jaabadi bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucifino ifico micinichi. Jaanobuunati siino mubuheeteedi utuucijutino ifiima mihicaji. ⁴³ Idicunoco micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi ovosicinicuh. Bu niinovanoco micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi sefacuno. ⁴⁴ Miyaminaafi ifico micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi gaija ifirucu icano. Jaamaño miyaminaa ifi iicabadiro, bu gaija ifi icahi.

⁴⁵ Miiro jilli Caatinihaamefaño noono: Iticonio miyaminaafi Adan onobo fiivo ifiima eetavocafutuhi. Jaanobuunati Cristoco: Niino Adan, neehicaumo jilli Gaijafenedi fiivoco aacineguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gaija ifi iticoni mihicatihi. Jilli miyaminaa ifiiti iticoni mihicahi. Jaadi jari Gaija ifiiti mihicatahi. ⁴⁷ Iticonio miyaminaafico jiinjijeti eheetavuubo jiinjeminnaafiu. Jaano allivoobo iicaabo Aivojiiho Jesucristo niquejeoobo. ⁴⁸ Jaamaño jiinjeminnaa ifiino johono jiinjijeti eheetavuubo ifibadi jeevahi. Jaanoti niquejeoto igaijano johono niquejeoobo igaijabadi jeevahi. ⁴⁹ Jaabadiro miihai oono jiinjijeti eheetavuubo ifibadi mejeevamaño, bu ufucu oono niquejeoobo ifibadi mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amiihaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itiihohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejitihu. Miiro oono guenene iicatino ufucuro ifinjitinofaño icajitihu, eneejiruno. ⁵¹ Imeguehi bu jino agaajaratino magaajanoco: Famooro miguijevejitihu. Sano famooro siibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miino aallico mimichihyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojisucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuumucuuutimo iicaqui. Jaanoti miihai sifiiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi guenene icatino ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi guenene iicatino ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti ifiivutucudi, bu oono mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti ifiivutucudi icano, Caatinihaamefaño onono miyaaveji:

Guijeveque Moocaani mitya guinoniji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya miihaico iguijenihicano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guinoniji enehicano? Caatinihaamefaño onono.

⁵⁶ Miiro imiti, guijeveque mityaco acihicahi, miihaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise siicijeo tajiba imitico mityaco acihicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi miihai Moocaanico mihimehi, Mohaivojiiho

Jesucristofeenedi miihai guijevecuutimo mihicajino mityaco aacinohallivi.

⁵⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahiijivaro janaaniviro Mohaivojii bo dudidamaajeque eetavomoro mihica. Miiro amiihairyo magaajacuui Mohaivojii bedi mududicamaaiño sicamañovi iicatinoco.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu amiihaico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi nihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jiiinjieri iicajano Moocaani iijanominaaco ijibuguubo unuubadi momooni. ² Fajaguisivaviro famooro amiihai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mificuhica magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi amiihai monoomoco galluji Jerusalevi aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi amiihai mahallacaruno nihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachiiji, uuma feejimo.

Pablo Efejinoco Ifitacamañño.

⁵ Jaabo amiihaijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jiiinjefañodi. Jaadi jari amiihaiivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo amiihaima gueenejisuno iicahachiiji. Jaanoti bu paryicino jiiinjaco toonoviro afatyohachiiji. Jaachiiji uco mahamusu efeejiigovi ofooboco. ⁷ Imogotihii amiihaijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi amiihaima gueenene iicanoco Mohaivojii bo Jesucristo iimogohachiiji. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajilhiica Pentecoste jiiibaimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudidamaaje eetavo, aivo imino ofoomañño, bu sihidii saatoho imogotimo uco ijiihegueme iicamañño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo amiihaiivi ifotohachiiji imino diiboco magaayici sajeebii iicaqui. Diibo bu uubadiro Mohaivojii bedi ududicamaaibo. ¹¹ Jaaneguiiha amiihaiti saatohoba diiboco mitihimejetasudino. Jiiiro diiboco mahamusu sajeebii ofooboro uco imeecivaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onooboti amiihaico jiiibeguehi: Monahabomima diiboco galluucuurahi amiihaico ibaatequi. Jaaruubo foogotihii. Jaaruubo iimugusumi feejiibo.

Niinoono Afajiiino.

¹³ Jaaneguiiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofañño, gaifiimi mihica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magaijinofaññodiro meheetavo.

¹⁵ Tañahabomi, amiihairyo magaajacuui Estefano iijaminaama iticoni Acaya jiiinjivi Jesu jiiibogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeecivehicamoco icano. ¹⁶ Jaaneguiiha uujoho imeguehi diito onoobadi momooninoco, bu saatoho diitobadi iicamo onoobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onoobadi icano momooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onoobo, bu Fortunato onoobo, bu Acaico onoobo icamo tajaago asaanerii. Jaamo uco amusuhii amiihai uco mahamusutinoco, juuga machahamañño.

¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono amiihaico abaahinisumi amiihai mihicahinibadiro. Jaaneguiiha diitobadi iicamoco moboci go.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jiinjeri iicajahajeminaa amiihaijaa iijico galluui. Jaabadiro bu Aquila onoobo, bu mogai Pricila onoogo iicamisi, bu diitisi iijafaño iigaivehicamo icano, amiihaijaago Aivojii bo momofañodi iijico galluui. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici fahigovavi midillucasi ihii bicicasimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti uujoho caatinihitahuseri. Amiihaijaago taajico galluui.

²² Jaanoti cajaanotyohacho Mohaivojii bo Jesucristoco agaijitimo imitino iicaqui.

Jaanoti Mohaivojii bo, mojaa disaa.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojii bo Jesucristo imino moonihii. ²⁴ Paryi amiihaijaago galluui Cristo Jesufaño di tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jinijeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaaayiciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaivojiiho Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masi Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico mihimequi. Miho diibo Moocaani miihaico idasugoobo, bu jaabo diibo Dios miihaico fahiiivaro ajacusuhicaabo. ⁴ Miho Moocaani miinoco jacusufihi paryi fanoovari idasuno mihicamoco. Jaabadiro bu miihai idasuno iicamoco majacusuqui, oono miihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miho miihai Cristo idasufaadi mihicamaño, bu diibo Cristofaadiro ajashutino majacusufetehi. ⁶ Jaamo miihai amiihaico taajasujiihogoco mijiihogonoti idasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacusufetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu miihaico Moocaani ajacusuneri amiihai bu majacusufetequi. Jaamo bu tolliro amiihai sicujeebii mijaabiciihi jino miihai idasuno mihicanehejeque mijaabiciihicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico miihai imino mehesicinihi. Oono miihai idasuno mihicanofaadi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofaadi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaaanoco sihidiro imitineri Asia jinijevi miihai mihicahicahinoco, sihidi jeevano idasuno mihicahicaunoco. Jaaneri mosefama machahacuhi mijaabiciijitihi: Fine aivo muchuumucuui, munuurahi. ⁹ Iguijenicujimo iicanicibadi mihicahicauhi. Jaaruno fine jilli mofiviro esicinitimo Moocaani uchuumucumoco ubuheetesufibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani miihaico toonoti taajasuui, bu jisu miihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi eeevano miihaico iguijenijirunoti. Diiboviro miihai mohesicinicico mificuui miihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai miihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaaneguiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihiiamaahachii, diibo miihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, miihaico Moocaani imino omooninohallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutihi.

¹² Miho icano sano miihaico imo imo omoonino; jiihallivi miihai miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaaaneri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amiihaifeenevi imino mihicahicahi. Moocaani miihaico iimihuseri amusuhicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno miihai gaajariro tolli mihicano icatino. ¹³ Miho amiihaidi paryi aameneque macaatinahaamenefaño meneehicahi amiihai memecimoro magaaajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaaanoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaaajacubadi, jaamo ufucu, Mohaivojiiho Jesucristo asaajifucu, miihaiti imo imo mihicahi, bu miihai amiihaiti mihicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco eesiciniiboro iticoni

esamaahinirahi am#haico mifooci abaahinjinoco, am#haico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahinihi Macedoniajaago ofoobo am#haico abaahinjinoco, bu siino tahigoti uhuumiibo am#haico abaahinjinoco icano. Jaamo am#hai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho esamaahurunoco, ¿fine uco bañibobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco am#hai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saatohoco: J#hi, onoomoro, bu saatohoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ M#iro Moocaani gaajahi m#hai am#haico: J#hi, monoomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ M#iro m#hai Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi j#bogoco mij#beguehicaabo: J#hi, onoboro, bu siino: Chahano, neejibuutihi. M#iro Cristofañodi pary#cino miyaano m#haiñobaco bañitatuibo. ²⁰ M#iro diibovi paryi miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoonicinihi Cristo Jesuco magaajacuunofeenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani m#haico, bu am#haico icano Cristofañ quehecuno ificuuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuuhi. ²² Jaaboro m#haico igajataco ificuuboro Igajaco mojeb#nofañodi ficuubo, toonoti magaajaqui ufucu niquejefañodi magaayicijinoco.

²³ Jaanoti eesamaahinibadi Corintovihiica footihi am#haico agajijamaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachijiji imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevone icano. ²⁴ Jaarumo m#hai mihimogotihini am#haico: Jilli mimiyaavogo, noomoro am#haico mataj#banoco. M#iro am#hairyo, miyaavogofañodi quehecuno mihicacuuhi. Ivi jilliro mihimeguehi am#haico janaanici imo imo momoonisunoco.

2

¹ Jilliti imeguehinithini am#haico siino abaatonoco siino idaasuno am#haico omoonijiruneguiiha. ² Jaabo uujoho am#haico idaasuno mooniruva, ¿m#ijoho bu uco imo imo moonijirahi? Am#haico bu uujoho idaasuno omooninobuuna. ³ Jilliti am#haidi jino uujoho aameque jilli caatinuuihi am#haijaago ofooboco, uco am#hai imo imo momoonijirumo, jilliro idaasuno momoonijirunoco iimogotimaño. Jaamaño am#hai imitico mejeevesuhachijiji uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro am#hai imo imo mihicaji. ⁴ M#iro toohaameque am#haidi acaatinusumi idaasuno iicaneri tafi uco niji niji iicahicauneri taahicauhi. Jaaruboro toohaameque caatinuutihi am#haico idaasuvusuqui icatino, jilli am#haico gaajasuqui sihidi am#haico agajjinoco.

Imitino Omoonuboco Imibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idaasuno omoonuboro saaficoro uco idaasuno moonuutihi. Tolliro bu paryi am#haico moonuboro. Jilliro m#viro neehi. Imogotihini janaanici sefano ih#banoco. ⁶ M#iro am#hai Moocaanico mihiimusumi diiboco am#haifañodi mihiinusucuuhi. Jaanoti eesafotooboro gaajacuubo. ⁷ Jaaneguiiha jilliro ivi jisumi diiboma mihimibachumoro diiboco majacusucu, sihidi idaasuno iicaneri janaanici viro imitino icaadiibo. ⁸ Jaaneguiiha am#haico neehi: Siino diiboco magaajasu diiboco magajjinoco. ⁹ M#iro iticonio aamefañodi toonoti am#haico nooboro caatinuuihi, am#haico gaajasuqui ¿naa uujoho onobadi moonijimo? onomaño. ¹⁰ Jaanegui jisumi am#hai oono iimiuti#boco mihimibachucuuhachijiji, bu uujoho tolliro diiboco imibachucuuhi. M#iro uujoho

iimibachuuboco imibachuhi Cristo imefeenevi amiihaico agaijiboro. ¹¹ Toonoti miihaico Satanas quehevediino iguinioniboro, miiro diibo omoonigonoco miihai imino magaaajahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeebii Niji Niji Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo jibogoco jibeguequi ufuubo ifutusumi, aivo uudi imiuno Aivojii bo dudicamaajeque toonovi eetavuujino. ¹³ Jaarunofaño tajeebii uco sajeebii icautihii, monahabo Titoco toonovi aatyimeutimaño. Jaaneguiiha diitoco ifitacuuboro toonoti fuuhi Macedonia jiiinijejaago.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico imehi, diibo miihaico Cristo Jesuta ijimitaco iguinionimoro miyaminaa mitya mitya agaimuaivomofaño miihaico asatyefinohallivi. Bu jaaboro miihaifeenedi ijibogoco jibugusuhicaabo. Oono facici uusuno fahigovadi ofoonicibadi icaqui. ¹⁵ Miiro miihai oono aimoguiijico, Cristo Moocaanico ejeecivoobo, ijigasuno uusu fahigovadi ataajajimofañodi, bu ataajajitimofañodi icano ofoonicibadi miihai paryi miyaminaa iicadimoco mijibeguehicahi. ¹⁶ Jaano ataajajitimedii namita uusunicibadi jeevahi. Jaanoti ataajajimedi facicino uusuno, fiivoco aacino uusubadi jeevahi. ¿Jaanoco miijoho fine iinoro eetavejirahi? ¹⁷ Miiro miihai nihibamiguiiharo Moocaani ijico mijibogotihii, saatoho iicabadi simañehejediro iinoro ubuunanimoro ijibeguehicabadi. Miyanotiro naha miihai mijibeguehicahi Moocaani imefeenevi, diibo Moocaani miihaico agalluumo mihicamaño, bu Cristo jeevivominaa mihicamaño icano.

3

Bohono Iiji Jibogo.

¹ ¿Nacu miihai jilli munuusumi fine amiihaidi, miihai mofitiro imino mihiiamaamo meneehicahi? Cha, ¿collihi jaamo mihimeguehi miihaiditi sita aameri: Diito aivo iimihuseme, onoonoco? Amiihairyo imino miihaico magaaajacuhi. Jaabadiro miihai magaaajagotihii sita aameri amiihaiditi ijibogonoco. Jaamaño uujoho ¿collihiica aamema icajirahi uuditi sita: Imiibo, noomoro acaatiniihaamema? ² Miiro uujoho amiihaico ijibugusumi, amiihai jeebii faño mimiyaavuguumoro imino miminifutucuumoco aatyimemere tadyudicamaaje imino iicanoti gaajajirumo. ³ Miiro amiihai toohaamebadi mihicahi, Cristo acaatiniihaamebadi mihicacuui. Miiro miihai mijibogomo amiihai jeebii faño macaatinicuunobadi mificuhicacuui. Jaanoti caatiniri macaatinicinihi. Jilli Moocaani iicaabo Gaijariro macaatinicinihi. Guisibabujehallivi Moise tajiibano acaatinicinobadi icatino. Jilli miyaminaa jeebii fañoro acaatinicini cuuno.

⁴ Jaano miihaidi toono miyaano iicanoco miihai magaaajahi Moocaanifañodi, bu Cristofañodi icano. ⁵ Jaamaño miihai momityariro siinoco momoonino icatino. Paryicino fanoovaaco momoonino Moocaaniti saahi. ⁶ Miiro diibo miihaico mityaco acineri bohono iiji onobadi diibedi mududicamaaahi. Jaano toono bohono iiji oono eedeetajiibano acaatinicinino iicabadi icatihii. Jilli Moocaani Gaijati magaaayicinotionoro iicamaño. Miiro oono acaatinicinino tajiiba Moise tajiiba, guijevefaño satyefihii. Jaanoti naha Moocaani Gaija miiinoco fiivoco acihii.

⁷ Jaano toono Moise tajüba guisibabujehallivi acaatinicinino aricuno saauhi. Jaamaño israelmi Moise imeque meechicautihi ihime sihidi aricuno ifuvusuhicaumaño. Jaaruno toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totajüba guiivefaño asatyefiruno sihidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo sihimi icano oono Moocaani Gaija ijübogoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono minoco guiivefaño asatyefiruno tajüba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo sihimi icano, oono Moocaani jübogo mühaico: Amühai imitima machahacuuhi, onoobogo. ¹⁰ Müro totajüba iticoni iimima iicaruno jisumi miyaadi jeevacuutihi, jino sihidi iimima iicanoguiinodi. ¹¹ Jaano toono guenene iicaujituruno iimima icauhi. Jaano janaanici aivo imijino ufucuro ifinjitino iimima icahi.

¹² Jaamaño mühai toonoco imino magaaajamaño, nucufeguetimo mijübeguehicali. ¹³ Jaamo mühai Moise omoonübadü momoonitihi diibo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuuhi israelmi toono guenene iicajitino aricu ajaabavonoco atyimetimo iicaqui. ¹⁴ Jaarunoco diito gaajatühi. Jaabadüro bu jisumi toono eedeetajübacoco emeeciisumi tobaryuro diito esamaajeque afabaacucinino iicabadi jeevamo gaajatimo. Müro tobaryu diitoti gañücafototihiica idüboro naha Cristofañodi tobaryu gañücafetejirahi. ¹⁵ Müro jisumihachuta Moise tajüba aameneque emeeciisumi tobaryubadi diitoco ihesamaajeque fabaacuhicali gaajatimo iicaqui. ¹⁶ Jaano naha jari gañücafetefühi Aivojübojaagovi iminifutusumi. ¹⁷ Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiiha diibo Moocaani Gaija iicahügo sajeebü icahicali. ¹⁸ Jaamaño paryü mühai tobaryuri mohimeque mafabaacucinicuutimo. Mofiivi Mohaivojübo imi ifuvusuhi, oono meeciimefaño mofi ifuvusunübadü. Jaamaño mühai janaanüvüro diibobadi minifotomoro mefeehi fahijüvaro janaanüvüro diibo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojübo Gaija iicaabo eheetavono.

4

¹ Jaanegui masü suufenitimo momoonüqui, Moocaani mühaico müdaasugooboro idudicamaajeque atajübaunoco. ² Müro mühai toovono omoonüfinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuutihi. Bu tollüro sitaaco bañümore mofootühi, bu Moocaani iijico simañehejedüro buunanümore mofootühi icano. Jilli miyaanocoro meneehicali. Jaamaño jilliti Moocaani imefeenevi saatohoco magaaasühi, mühai Moocaani imefeenevi imino mihicanoco. ³ Jaanoti jino Moocaani taajasüjübogoco müjübogono toovono iicahachijü, oono cüjügaifaño ufuucujümedüro toovono. ⁴ Müro diito imiyaavogotimo, jüje caani ijü ijeebünoco mütasucuuhi. Jaaneri gaajacuutimo Cristo jübogo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. ⁵ Jaamo mühai Moocaani jübogoco müjübugusumi, mofiditüro müjübeguehicali, idüboro Jesucristo amühai Aivojübo iicaabeditü müjübeguehicali. Jaanoti naha mühai jilli amühai jeeüvominaa mihicamo Cristoco magaijümaño. ⁶ Müro diüboro Moocaani: Icüvuneguiiha daachüsu, nuubo. Jaaboro jisumi bu diüboro mojeebünofaño achüsuhi. Tooneri Moocaani imico magaaajüqui Jesucristo imefañoti ifuvusunoco.

Miyaavogofenedi Mihicano.
(1 Co 2.1-5)

⁷ Jaano toono Moocaani Gaija mofifaño icahi, oono aivo iiminoco nifaqui eetavotahillu guirihillufaño mificujirubadi jeevano. Toonoti igaajaqui toono sihidi ejeevano mitya mihaiti saatinoro Moocaaniti asaanoco. ⁸ Jaamaño fanoovari imitino mihicarumo, toonoti mataajanichi, bu fanoovari gaihuibaro mihicarumo, aivo tooneri idasuno mihicatatihi, ⁹ bu mihaiho sihidi ijihaverumo, Moocaani mihaiho jeevesutatih, bu mihaiho iguinionirumo, miguijevetatih icano. ¹⁰ Jaamaño fahigovadi mofoomoco gaicaaujirumo Jesuco agaicaumaño. Jaaneguiha mofifañodi bohono ifico Jesu aacinoco mihifusuhicahi. ¹¹ Miiro mihai jino mihicanohachuta fafucuvaaciviro nihicunofaño mihicahi mihaiho agaicaaujirunofaño Jesuco magaijimaño. Toonofenedi bohono ifico Jesu aacino ihifusucafetequi. ¹² Miiro taajasujibogoco mijibeguehicanohalliti mihaiho sita gaicaaujirahi. Jaanofenedi amihai mataajajino ifico magajaqui.

¹³ Miiro Caatinihaamefaño noono: Miyaaveguehi, jaamaño iimaahi, noonoro. Jaabadiro bu mihai tomiyaavogofañodiro, mimiyaavogomoro mihimaahi. ¹⁴ Jaamaño mihai magaajahi Moocaani Mohaivojibo Jesuco ubuheetesuubo, bu mihaiho sano amihaima buheetesujibo, Jesuma miicaqui. ¹⁵ Jaaneguiha jilli fanooñihicufaño mihicahi amihai iiminofaño miicaqui. Jaamo sihidi Moocaani imino omooninoco agaayicimo, toonohallivi ajashutimo Moocaanico sihidi ihimeequi.

¹⁶ Jaamaño mihai suufenitimo momoonihicahi. Jaamo mihaiho mofino niinovatonoro fuurunaaca, mogaija jilliro fafucuvaaciviro buheetenere feehe. ¹⁷ Miiro jino jiejhallivi idasuno mihicaruno goovano fatyonoro feehe. Jaanofañoti magaayiciji ifinijitino imi, aivo aajashutinoco. ¹⁸ Jaamo mihai mahatyimenehejequere mehesamaaitih. Jilli jisumi mahatyimetenehejequere mehesamaahi. Miiro mahatyimeneheje guenenene icatatih. Jaanoti jisumi mahatyimeteneheje ufucuro finitino iicajino.

5

¹ Miiro mihairyo magaajahi oono mofii iija goovano unucufijabadi ejeevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani mihaidi niquejefaño ifinijitino ifico aacinoma. Toonoco miyaminaati saafiiba acijitirahi. ² Miiro miyaano jino mofiiima mihicanohachuta macanifehicahi, niquejefaño ifinijitino fiivoma mihicacujirunoti. ³ Jaanofaño mijicafeteji mofii gaachehufaño iicanicibadi. Jaanegui mojeebi sicaimobadi iicatiqui. ⁴ Miiro jino mofifaño mihicanohachuta macanifehicahi, idasuno mihicaneri. Jaaruno moheedehefico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaño mijicafetejinoco mihimeguehichahi. Jino jijeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiha Moocaani mihaiho iimibachuuboro Igaijaco acihi ufucu magaayicijino gaajatabadi iicano.

⁶ Jaamaño mihai imino magaajamoro mehesicinih jino jiejhalliri muuhucuma mihicanohachuta toofiti buhigovi mihicanoco. Aivojiboma niquejefaño mihicatinequehiica. ⁷ Jaamaño miyaavogofañodiro mihicahi. Jijeonoco mahatyimenejaagodi mihicatih. ⁸ Jaamaño mihai mesefaquifotomoro mihimeguehi jijeo ififaño mihicanoco mejeevesumoro Aivojiboma mihiconoco. ⁹ Tooneguiha mihimeguehi fahijivaro Mohaivojiboco imo imo momooninoco, jifima

mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ Miiro paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryicino moticovooçivi momoonihicano jaadaco magaayiciqui, jiihalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeebico Aacino Jibogo.

¹¹ Jaamaño miihai Aivojii bo ñihicuno omoonijinoco magaajamaño paryicino miyaminaaco mimiyaavugusuqui momoonihicahi. Miiro Moocaani miihaico gaajacuui. Jaabadiro bu mihimeguehi amiihai miihaico magaajanoco. ¹² Jilli monoomo, miihaiditiro siino imino mihiimaano icatino. Jilli amiihaico meneehi. Jaamo miihai imino momooninoco amiihai magaajamoro quehe quehe miicaqui. Jaamo saatoho ijeebifañoonoco esicinitimo ificoro: Aivo miihai sihidi mejeevahi, onoomoco mejenaaujirahi miihaihalliti. ¹³ Jaamo miihai mejeegavomo mihicahachiiji, jaafa Moocaaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihicahachiiji jaafa amiihaidi mihimimo. ¹⁴ Miiro Cristo miihaico agaijinoguiino mihicahi, saafiro famoohalliviro iguijeveunoco magaajamaño. Jaaneri bu famooro iguijevecuunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuumuuboro diitedi siino ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miihai saatohoco jijeo miyaminaa eesicinibadi mehesicicuutiihi, iticoni naha miihai Cristoco jijeo miyaminaa iicabadi mehesicinihicaui. Jaarumo jisu tolli mehesicinicuutiihi. ¹⁷ Miiro Cristoma iicacuubo bomiyaminaafrucu eedeeneheje finicuuihi, jisu paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani eetavehi Cristofañodi miihai diiboma sajeebii miicaqui. Jaaboro miihaico tajiiabaubo famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjeminaaco ifiivi sajeebii iminiyuhicaabo diito imitico jeeçivotii bo. Jaabo miihaico tajiiabauhi toono sajeebii ica jibogoco miyaminaaco magajasuqui. ²⁰ Jaamaño miihai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miihaifeenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miihai meneehi Cristo miihaico atajiiabaneguiiha: ¡Moocaaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutiihi. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitii boco mihicanicibadi mooniuihi, diibojaagovi miihai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogobadi.

6

¹ Jaaneguiiha miihai Moocaani dudicamaaje nahaboniminaa mihi-camaño amiihaico meneehi: Sicamañovi magañisudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miiro Caatinahaamefaño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miihaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miiico miihai mihiijevesutiihi, miihai dudicamaajediti miihaiñooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilli ro ivi fanoovavi Moocaani jeeçivominaa mihicanoco miihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idaasuno mihicanoco, fanooti mucuuji vaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, siicuno jeebiri fanoovaaco majaabicinofeenedi. ⁵ Miiro miihaico aamihicamo, miihaico civojaanihicamo, miihaiditi

ñaañhicamo, bu sihidi jeevano dudicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco miihai mihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magajaanofañodi, bu mosicujeebiri majaabicihicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco mihifusunofañodi, bu miihai miya gaijima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco mijibogonofeendi, bu miihaifaño Moocaani mitya iicanofeenedi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaayicinihi, mahamocasiqui nisugaco magaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofico magaihuinimoro mefeehi imitimеhejediti, bu mahamocasihi imitimеhejema icano. ⁸ Jaamo safo miihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaayicinihi. Jaanoti safo miihaico aatajagomoco iicanicibadi magaayicinihi. Safo miihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo miihaiditi imitino iimaamo. Safo miihaico abañififimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai abañififimo mihicatihi. ⁹ Jaamoco miihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguijivecumoco iicanicibadi miihaico moonirumo. Jaarumo ¿milli mihicatihi? Safo miihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototihi. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahijivaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti mucuujiivaachurumo, ajashutimoco mubusumijenihi niquejeo busumijeri. Jinehejebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amiihaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebñifaño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebñifaño amiihaico meneejiruno. Jaanoti naha amiihai jeebñifaño icano miihaico amiihai meneejiruno. ¹³ Jaaneguiiha amiihaico neehi. Oono caani iseemeqe paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amiihai jeebñifaño iicanoco uco monoo, oono amiihaico uujoho iicabadi.

Miihai Moocaani Ijati Mihicahi Mojeebñifaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amiihaico neehi: Imiyaavogotimehejema magataavocasidino. Tolli mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogoo bo imiyaavogotiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miuro Moocaani jeecono ijafaño ijinitama sano diibo jeeconotatimo. Miuro miihai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi: Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Uujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojiiho:

¡Diito iimitimofeeneti mihinomoro sihigovi mudugaavo! ¡Jaamoro ñdicunoco mududñicicudino! Jaachijji amiihaico gaayiciji.

¹⁸ Jaaboro amiihai caaniti icaji. Jaanoti amiihai taseemeti mihicaji, noobo Aivojiiho sihidi ejeevaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha miihaico mofico, mojeebñico icano imihininijirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihiguimoro diibeguiiharo ijeevadi mofico mificuuqui icano.

Corintio Cuumiminaa Iimitono.

² Jaanegui miihaima imino mihica. Miiro miihaiñoobaco miihai imitino momooniitihi, bu miihaiñoobaco imitino mejeevamaaisutihi, bu miihaiñoobaco mabañihicatihi icano. ³ Jaaruubo jilli onoobo amiihai imitico onono icatino. Miiro iticoni amiihaico unuucubadi: Amiihaico uujoho sihidi gaijihi. Tacidiiti muduujecinihi sano mihicamoro, bu sano mecheemequi. ⁴ Amiihaico imino eesiciniiboro aivo amiihairi imo imo icahi. Jaamaño jino sihidi idaasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵ Jino Macedonia jiiñivevi magasehininoti aivo mojaguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofoohigo idaasuno mihicahicahi, saatoho miihaico aamineri, bu mojeebiiñaoti mihiguinehejeri icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani iniinovafimoco equehcutusufiibo, miihaico imo imo miniiyui Tito agaseneri. ⁷ Jilli agaseneriro icatino, bu diibo Tito amiihaiti imo imo iicaneri icano. Jaabo miihaico jiiibeguehi amiihai miihaico mahatyimegueneque sihidi mihimogonoco, bu tolliro jiiibogoobo idaasuno mihicanoti, bu tahalliti mihicagonoti icano. Jaaneri sihidi janaanici aivo imo imo icahi.

⁸ Amiihaijaago agalluhinihaame amiihaico idaasuvusunirunaaca jaaruneri uujoho idaasuvotihi. Iticoni naha idaasuvehinirahi amiihaico toohaame idaasuno omoonihineri. Jaaruno jilli jihachutarehini. ⁹ Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono amiihai idaasuno mihicaneri imo imo icatinihi, jilli toono idaasuno mihicahineri amiihai imitico mejeevesumaño. Jaanoco amiihai majaabicuihi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño miihai amiihaico imitino momoonino icatino. ¹⁰ Miiro oono miiino imitico mehesafotomoro miihidaasuvonoco Moocaani imeguehi. Jaaneri miiino imitico mejeevesuhi. Jaano jino taajasuco miticonino. Jaaneri miihidaasuvotatihi. Jaanoti naha idaasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinijitino guijevafaño feeji. ¹¹ Miiro amiihai imitico mehesafotomoro miihidaasuvehinirahi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño amiihai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magaajacuui iimitiiboco. Bu amiihai jaabojaago misifiiratuuihi. Bu jaamoro amiihai mihigutuuihi. Jaamaño uco mahatyimeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohalliti miihibaumoro Moocaani iijati magaiiuihi. Jaamaño miihai magaacuui amiihai diibo omoonihiniibadi momoonihinitinoco. ¹² Miiro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafiico imitino omoonuboco eesamaaiumaño icatino. Jilli miihaico sihidi aivo amiihai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magaajasuqui. ¹³ Jaanoco miihai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatyimeneri. Miiro amiihai diiboco mahamusuhinihi sajeebii iicaqui. ¹⁴ Jaamaño amiihaiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuunoti nucufevetihi. Miiro paryi amiihaico menehicano miyaano. Jaabadiro bu amiihaiti Titoco: Imimo, munuuno miyaanoti icahi. ¹⁵ Jaamaño amiihaico sihidi gaijiibo, paryi amiihaico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco moboci gumoro imihusene magaayicumano icano. ¹⁶ Jaamaño amiihaico imino imiyaavogoboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gaijitimo Aacino.

¹ Tañahabomi, mihimeguehi amiihaico mijibogonoco Macedonia jiiñijeri iicajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse #fusucafotonoco. ² Miiro #daasuno iicaneri nisucafuturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo #daasufirumo gaijitimo aciuhi sihidi inihibamima iicamobadi. ³ Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gaijitimo iicadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaaniciivi aciunoco. ⁴ Jaamoro bu imogomoro dilluumo monahabomi Cristofeenedi Judeari iicamojaa uujoho nihibamico asaasyonoco inahaboniqui. ⁵ Jaamo aivo miihai imino mehesiciniuno janaaniciivi mooniumo. Miiro iinoro Mohaivoj#bojaagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. ⁶ Jaaneguiiha Titoco sihidi munuuhi toono amiihai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nihibamico ticonihiniuubo #cinoco tahimega ificuqui. ⁷ Miiro amiihai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mijibogonoco imino magaajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi imogoma mihicahi, bu miihaico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijimoro mahamusunovi janaaniciivi mihica.

⁸ Jilli uujoho onoocho toonohallivi amiihaico atajibano icatino. Jilli imeguehi amiihai imino momooninoco, toonoti amiihai miyaano sitaaco magaijino igaajacafetequi. ⁹ Miiro amiihairyo magaajacuui Mohaivoj#bo Jesucristo imihuseeque. Miiro diibo sihidi busumijeevauruubo amiihaico agaijimaño #daasuuboti minifutuhi. Jaamo amiihai diibo #daasufañodi sihidi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiiha amiihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: Miiro amiihairyo juufaijo #cibatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno #covono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi. ¹¹ Jaaneguiiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momooniubadiro, amiihaima iicadinoti acimoro. ¹² Miiro saafi sitaaco imogooboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani minoma achahano janaaniciivi minoco dillutat#bo.

¹³ Jaamaño uujoho nootihi: Saatohoto mahacimoro amiihai #daasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi amiihaima sihidi icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo amiihai mu-cuujivaachusumi diito amiihaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinhaame onobadi iicaqui: Sihidi #ciubedi atyuuvuutino. Jaabadiro bu miiidino #ciuruubedi, cuujivaachutino, onobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeeb#faño amiihaico agaij#boro amusunoco ificuunohallivi jino uco icabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi amiihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogooboro feejiibo amiihaico emecitoobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaae Moocaani iijaminaa imino ihiimaahicaaboco, taajasuj#bogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa #cimoro galluui miihaima #gooboro miihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino dudidamaajeque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehichi Mohaivoj#boco mihimequi, bu amiihai

mihimogomoro momoonihicanoco magaajasuqui icano. ²⁰ Jilliti miihaiditi miihaiñooba jino nihibamico mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miiro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojiiibo imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogooboro miihaico amusuhicahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicumaño aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saato ho amiihaico Titoditi idilluhachijii; diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma dudicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saato ho monahabomisiti idilluhachijii; monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojiiibo Cristoco iimehicamisi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gajijima mihicanoco fahigova Moocaani iijafaño iicadimo igaa-jacui, bu amiihaiti miihai imo imo mihicahicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogofeedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amiihaidi caatinicujitihii. ² Miiro amiihai imihuseque uujoho imino gaajacuhi. Fahijivaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiinjeminaco neehicahi: Amiihai Acaya jiiinjeminaco juufaijio ficabatiro mehesicinihicauihi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti saato ho sihidii Macedonia jiiinjeminaco agaajamoro imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiiha jito monahabomico amiihaijaago galluuihi, amiihaiditi toonoti imino eneehicano sicamaño iicajiruneguiiha. Jaamo onobadi; tolli momooniqui mihimibaicinicuuihi. ⁴ Jilli amiihaico neehi saato ho Macedonia jiiinjeminaco uuma ofoomo amiihaico atyimedino mihimibavotimoco. Jaaneri miihai munucufvejirahi sihidii amiihaiditi imino mihiimaahicarumo. ¿Milli bu amiihai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiiha jito monahabomico imegavi galluuihi amiihaico ibaatequi. Jaamo amiihai mahallacaruihi, munuunoco ihamusuqui. Jilliti amiihai mahallacaruno imitucuuno. Tolliti amiihai imihuse igaaajacafetequi, miihai amiihaico midilluneguiiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiiha amiihai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Midino abasu-ubo, bu midino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiiha famooro mahaci amiihai jeebi onoodino, gajimoro icatino, bu sita idilluneguiiharo icatino. Miiro Moocaani gajijii gajijiiibo imo imo aacifiiboco. ⁸ Miiro Moocaani amiihaico fanoovaaco sihidii acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutimo mihicahi. Jaamoco bu janaanivivi acijiiibo, tooneri iminoono dudicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miiro Caatinahaame jilli neehi:

Jaabo imihuseebe gajijiiibo #daasumoco acifihii. Jaani iimihuse ufucuro finijitihii, noonoro.

¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasiqui aacifiibo, bu amiihaico machutaaco aciji. Jaaboro bu amiihaico aciji paryi diibo dudicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuuboro guiraatusujiiibo ajashutino iiminoono dudicamaajeeneti.

¹¹ Jaamo tolliti amiihai fanoova imima mihicaji. Jaamo gajijitimo

mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofeenedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucuujivaachuneguiiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidi iimequi icano. ¹³ Miïro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofeenedi gaajajimo, amihai Cristo jibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bociguejimo amihai gajijimo diitedi, fameeguiiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro amihaiico sihidi agajimoro amihaihallivi Moocaanima iimaajimo amihafeenedi Moocaani iimihuseque ifusumaño. ¹⁵ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo Illi sihidi ejeevaaboco mihaiico aacinohallivi.

10

Pablo Idudicamaajehalliti Iimaahi.

¹ Uujoho Pablo amihaiico dilluhi Cristo siicujeberi, imihuseri icano. Miïro uco neehicamo, amihaima iicasumivaha, uujoho siicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iicasumi mityaabobadi amihaima iimaahicahi icano. ² Ji, jaaneguiiha amihaiico neehi: Uujoho amihaiico emecitodi, uco misifiiratusudino, oono amihaiti saatoho mnehaico: Jilli ticovo jiinije miyaminaa icahicabadiro moonihicamo, eneehicamohallivi. Miïro diitoma ibacasijinoco imibaicinicuuhi. ³ Ji, miyaanoco, noomo mihai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo mihai jilli ticovo jiinijeminaa aamocasinicibadi mahamocasitih. ⁴ Miïro mihai jiinijeminaa ibacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinibadi momoonicasitih. Jilli Moocaani mityariro miyaminaa sefa eesamaaiñehejeque mifinisuhi. ⁵ Jaabadi mifinisuhi mihaiditi iminootino eneehicanehejeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque Cristoguiinov mificuuhi, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo amihai imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque mihai mahaamiji.

⁷ Miïro amihai allionocoro magaajahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agaajamo, bu igaajaqui tobadiro mihai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo mihaiico aacino mityama mihi-canoti sihidi ihiimaaruubo, uujoho toonoti nucufevetih. Miïro Mohaivojibo mihaiico jino mityaco aciuh amihai miyaavogoco mujusisui, jilli mifinisuiqui icatino. ⁹ Jaanegui uujoho amihaiico aamene-fañodi jilli iigutusuuno, noomoro saatoho eesamaañoco imogotih. ¹⁰ Miïro neehicamo: Tahaamenefañodivaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti amihaimavaha iicasumi niinovano icahicahi, siicuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli meneehicamo magaaja, mihai sihigoti aameneque magalluhaamejefaño mihiimaahicabadiro, bu amihafeenevi mihicadi momoonijinoco.

¹² Miïro mihai mofico momoonitih, oono saatoho ifiditiro imino ihiimaahicamo ticovovi mihifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli mihifomo icamo, ifiviro ifico ohoovicimaño, bu saminaaro fahigova ohoovicicasimaño icano. ¹³ Jaanoti naha mihai mofico mitya mitya momoonitih mihaiño icatineri. Jaanoti naha idiboro Moocaani mihaiico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onoobadi amihaijaago mihifetehi Corintovi. ¹⁴ Jaamaño mihaiico Moocaani atajibano janaanivivi mafatyotih. Jaanoti naha amihaiivi

mihifututiruva naha, Moocaani unuuno janaanici vi mafatyejirahi miro mihai iticoni amihaijaago Cristo jibogoco masatyuuhi. ¹⁵ Jaamaño mihai sita dudicamaajeriro quehe quehe mihicatihi. Ivi jilliro mihimeguehi amihai miyaavogo iguiraaonoco. Bu tolliro mihimeguehi amihafeenevi janaanici mududicamaaifoco. Jaarumo Moocaani mihai uhuuvuunoco mafatyejitihi. ¹⁶ Jaadi bu janaanici vi mafatyeji amihai janaanici iicamojaago, diitoco taajasujibogoco mijibeguequi icano. Jaamaño uujoho sita dudicamaajeriro quehe quehe icatihi.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyohacho ifico quehe quehe omoonihachiji, Aivojiboditiro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ Miro ificoro: Uujoho aivo imino icahi, onoo bo diibo iimiibo icatino. Jaanoti naha idiboro Aivojibo diiboco: Imino icaabo, onoo bo naha iimiibo.

11

Pablo Jihovo Minisuminaaditi Jibogono.

¹ Jaanovaha uco majaabicijirahi sicamañoti mihimaabadi ihiimaaboco. Jilli tolli icarunofaño uco majaabici. ² Miro amihai uujoho cigueguehi Moocaaniti asaano cigueguer. Miro amihai uujoho Cristodi ficucuuhi. Jaamaño diiboco amihai aciguehi, oono bagocaja imino iicago saaficoro atajevago iicanicbadi. Jaamo mihicahi. ³ Jaarunofaño oono jiniimo ibañifirari Evaco abañubadi, bu amihai mabañicafetejirunoco iguihi. Jaaneri imino miyanotiro Cristoco mejeecivehicanoco mejeevesujirahi. ⁴ Miro sita asaamoro mihai mijibogoyomoobo iicatibo siyomo Jesuti jibogonoco muguubunicihicahi. Jaamoro bu magaayicihinicuubo iicanaaca siyomo gajaco imo imo magaayicihicahi. Bu tolliro magaayicihinicuubogo iicanaaca, bu siyomo jibogoco imo imo magaayicihicahi. ⁵ Bu oono diito ificoro: Sihidi mejeevano minisuminaa, eneehicamo onoonoco: Jii, meneehicahi. Jaarunaa uujoho diitoguiinovi icatihi. ⁶ Tahimaajaagoti naha sicuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajeagoti sihidi gaajahi. Miro jaanoco amihai magaajasuhicahi fahijivaro fanoovaaco momoonihicanofeenedi.

⁷ ¿Nacu fine imitino mooniui, oono taajasujibogoco amihai jibugusumi jaadusutibo iicaumaño, bu amihai bocigusuqui tafico guinovi ificuumaño icano? ⁸ Miro fahigova iicajahaje Moocaani iijaminaa nihibamico tajaa agallunoco mudumiticinibadi gaayicihicauhi, toono sefati amihai amusuqui. ⁹ Jaabo amihai iicausumi siinoti cuujivaachuuruubo mihaiñoobaco dilluutihi. Miro monahabomi Macedonia jinijeti agaseumo uco aciui ucuujivaachuunoco. Tolli iicauboro idilluutibadiro, bu icaji. ¹⁰ Miro Cristo miyaanoco imino agaajano tajeefañi iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco mihaiñooba parycino Acaya jinijeri iicamo dumiticijitihi. ¹¹ ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine amihai agajitimaño? Chaa, tolli icatino. Miro uujoho amihai guiraano agajinoco, Moocaani gaajahi

¹² Jaabo jino uujoho iicahicabadiro moonihicaji. Jaaneri: Diitobadi mududicamaahi, eneehicarumo abañino gaajacafeteji. ¹³ Miro jaamo diito jilli jihovo minisuminaa, jilli bañisuminaa iicamo, Cristo minisuminaabadi minifetehicahi. ¹⁴ Jaano jilli agaajaratino icatino. Miro iji Satanas Moocaani toominaafibadi iminifotooboro saajirahi.

15 Jaabadiro bu tihitino diiboco ejeecivomo iminoco omoonimobadi minifetejirahi. Jaamo oono omoonino jaadaco icineri finiji.

Pablo Moocaani Minisuminaafi Idaasuno Icano.

16 Jaaneguiha sino amiihaico neehi: Miihaiñooba uco jilli jee-gavoobo needino. Jaanoti tolli uco mehesicinihachiji, muguubunicihica amiihaima iimaanoco, toonofañodi uujoho mitya mitya iicanoco magajaqui. 17 Jaaruno uco Aivojiiibo atajiiibaneguiha tolli nootih. Jilli ejeegavobobadi neehi mitya mitya iicanoco. 18 Miiro sihidi saatoho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi. 19 Miiro amiihai: Sihidi magajahi, munuumuro. Jaarunaa paryi ejeegavomoco imino muguubunicifih. 20 Miiro amiihai imino muguubunicifih, oono: Miihaico mejeecivo, noomoro amiihaico atajiiibahicamoco, bu amiihaico ananihicamoco, bu amiihaico iguiinonihicamoco, bu amiihaico jihovotobadi omoonihicamoco, oono bu amiihai imefaño amiihaico agabacuhicamoco icano. 21 Jaanoti naha miihai tolli momooniutih mesefautimaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguetimo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iicanicibadi. 22 ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreomi oobo. ¿Nacu Israel jiiinijeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachimihai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi. 23 ¿Nacu diito Cristo jeecivominaa? Miiro diito janaanivivi uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoonicibadi neehi. Miiro diito janaanivivi uujoho dudicamaaihi, bu diito janaanivivi uujoho gaicicafetehi, bu diito janaanivivi uujoho civojanicafetehi, bu fiiva foova uujoho guijeveti fatyehicahi, 24 bu sahusefoova uco judiomi aamiuhi treinta y nuevedifoova gaicihicaumo. 25 Bu mifooci, safo icano aamicafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aamiumo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma cijigaimenenene fiimacamaaiuhi. Jaabo safoono imuuaiñaño icauhi fucu, cuuje icano fatyuuhi nifaihufañño. 26 Bu ajashutino igoooro feehicahi teehino ñihicunofañodi, bu tolliro nanivaminnaa ñihicumehejefañodi, bu tolliro taajiiinijeminnaa, bu siijiinijeminnaa icamo ñihicumehejefañodi feehicahi. Bu tolliro cumino ñihicunehejefañodi feehicahi. Tolliro buhigueeje muuaiño icano ñihicunehejefañodi feehicahi. Bu tolliro miya gataavominaa iicatimo, ñihicumehejefañodi feehicahi. 27 Tolliro bu sihidi dudicamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco iidaasuvusunofañodi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaabiciboro feehicahi. Ajebanoco, adufiraco icano jaabiciboro feehicahi. Guiraafoova machutiiibo icauhi. Bu sicuraco jaabicihicauhi, gachehubama chahahicauhi icano.

28 Jaana janaanivivi bu icarunehejeque nootih. Miiro fafucuvacivi paryi Moocaani iijaminaati eesamaaifneri tajebee niiji niiji icahicahi. 29 Miiro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoco sita imitinofañño agañisusumi, uujoho sifirari idaasuno icahicahi. 30 Jaanocoro toneheje tañiinovaco ifusunocoro uujoho iimaajirahi. 31 Miiro Moocaani Mohaivojiiibo Jesucristo Caanico fahiiivaró iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco ononoco. 32 Miiro Damasca cuumiri iicausumi, tuucumi aivojiiiboti, imiya aivojiiibo Aretas onooho ificuubo itoomominaaco tuucumi guhaganovi ficuui, uco agaayicimoro civojafaño isatyequi.

³³ Jaarunaaca uco jiiibaifaño ijiihacuumoro tuucuumi mecuhallidi jahisivi niitusuumo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ Miinoditiro imino mihiimaano jilli miihifono. Jaarunofaño iimaaji Aivojiiibo uco gaijaco ifusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² Miïro uujoho gaajahi saafico Cristoco imiyaavogooboco. Jaabo satyocafutuuhi niquejefaño, aivo janaanici iicajefaño, siicije toonoti fahuseeci siino mificabaci, mificabaci idiino ficabanoco mafatyucuuhi. Jaanoco gaajatihi fine ifiima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco iidiiboro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufunoco; ifiima baacho, igaijaro baacho idiiboro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ Miïro Moocaani iicahigo niquejefaño satyocafutuubo. Jahigo guubuubo agaajaratino iimaaco aivo miihaiñooba ijiiibeguejitirunoco. ⁵ Jaabediti uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanoti tafiiditiro: Aivo mityahi, nootih; idiinoro naha tañiinovati iimaajirahi. ⁶ Jaanoti naha tafiiditiro imino jiiibuguruva, bu scamaño icajitiruno, miyaanehejequere ijiiibogomaño. Jaaneguiiha tafiiditiro imino jiiibogotih, saatoho uuditi janaanici eesamaajiruneguiiha. Jilli uco aatyimenetiro, bu tahiimaaco uguubunotiro icano igaajaqui.

⁷ Jaano toono Moocaani uco ifusuno, aivo uudi sihidi ejeevauno. Jaaneri uujoho sihidi tafico mitya mitya omoonijiruneguiiha tafifaño aivoco Moocaani ficuuhi. Jaano taahucufaño icahi januuu macafatyicinibadi. Jaanoco ijïro juvivehi, tooneri uco idaasuno imooniqui. ⁸ Jaano toonohallivi mifooci, safo idiino Aivojiiiboco dillucuurahi toono aivoco uuti ibusuquui. ⁹ Jaarunofaño Aivojiiibo uco neehi: Ico agaijinofañodi fanoovari diica. Miïro ifi iniinovamofañodi tamitya aivo janaanici ifusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovaneri imo imo icahi tafifeenedi Cristo mitya ihifusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño tañiinovaneri imo imo icahi, bu tolliro uco imitino ononehejeri, bu fanoovati ucuujivaachunehejeri, bu uco ijiiheguenehejeri icano. Miïro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaanici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintominaaco Agaijiiiboro Esamaaahi.

¹¹ Amiihai uuditi imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafiiditiro ihiimaamaño jeegavominaafibadirucu. Miïro uujoho sihidi jeevatiruubo, oono amiihai: Sihidi ejeevano minisuminaa, noomoro diito dojicuti mefeehicamo guinov icatihi. ¹² Miïro oono amiihaifeenevi sihidi fanoovaaco jaabiciiiboro ududicamaaiihicauno imino gaajacafutuuhi ifusuneri, aatyimeratatinehejeri, ajabafiiranehejeri icano. Jaanoti magaajahi uujoho miya minisuminaafi iicanoco. ¹³ Miïro sijahaje Moocaani iijanominaaguiinov amiihaico moonitirahi idiinoro naha tafiguiiha nihibamico amiihaico dilluutih. Jaaneri fine amiihaico imitino omooninoco mihimibachusiqui sajeebii miicaqui.

¹⁴ Miïro amiihaico mifooci baajecuuhi. Jaabo siino bu amiihaico baatequi imibaivucuuhi. Jaabo amiihaico uujoho jinejebaco dillujitih. Miïro amiihai nehejeguiiha feejitih, jilli amiihaiguiiharo feeji. Miïro caanimi

iseemeguiiha nihibamico allacarufihi, iseeme caanimiguiiha allacurutatíhi. ¹⁵ Jaabadi uujoho paryi tañhejeque amíhahallívi gañíjirahi imo imo. Jaabadiro bu tafico uujoho finisujirahi amíhai jeebínohallívi. Míiro uujoho amíhaico sihidi agaijítónaaca, amíhai uco guinovíro mídino magaijíhi.

¹⁶ Míiro amíhaiti saatoho, uujoho amíhaico jinejebaco idilluutinoco, imino gaajarumo neehicahi: Amíhaico abañíuborovaha tacuraihufaño gañísuuhi, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu amíhaico bañíuhi amíhaijaago oono saatohoco agalluumofenedi? ¹⁸ Míiro Titoco uujoho tajíbauhi amíhaico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluuhi. ¿Nacu Tito amíhaico bañíuhi? Míiro misi sabadiro mihicafíhi, bu sagaijafeenediro.

¹⁹ Fine amíhai mehesiciníhi; jilli mofeeneví ifiguiiharo icamisi, noomoro. Jaaruno tolli icatino. Míiro misi Cristotaotisi Moocaani imefeeneví mihiimaahi. Jaamo paryi agaijino nahabomi, amíhai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ Míiro uujoho ñíhicuguehi amíhaico emeecitodi, uujoho iimogobadi mihicatímoco aatyimeneque, jaabadiro bu amíhai mihimogobadi iicaaboco mahatyimejítinoco icano. Bu tollíro ñíhicuguehi amíhaifeeneví íbacasino iicanoco, bu sitaaco inohallitíro miñíheveneheje, bu icajíisuhaño, bu gaijiraneheje, bu sicamaño jíbogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igaivusumi imino momoonítineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tollíro ñíhicuguehi jino siino amíhaico abaatoobo, Moocaani amíhai imítico aatyimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashutimo saatoho amíhaiti síicijetíro imítico omoonihicamo; toono iimitico jeevesutimo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimitino imogonehejeque icano omoonihicamoditi uujoho aivo idaasuveji.

13

Afagoono, Niino Imaa Icano.

¹ Míiro amíhaico mifocí baajecuuhi. Jaabo siino bu jino amíhaico baateji. Jaamo saatoho imítico omoonímohallívi mijíibogodi miimísiici, saafi ídímimo díibohallívi mijíibogohachíji miyaavegueji. ² Jaamo síicijetíro imítico omoonihicaumoco faguucuuhi siino eeguejeusumi. Bu paryi famoocoro jino siino thesinoti neehi: Jino siino amíhaico abaatodi amíhaico idaasugucujitíhi. ³ Jaadi jari magajaji, Cristo tafeenedi íhiimaanoco, magajaguehicanoco. Jaabo Cristo amíhaico omoonídi níinovajitíbo míiro amíhaifeeneví ísefaco gaajasujíbo. ⁴ Míiro miyaano iniinovaaboco iicanicíbadí tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu míhai díibo níinovajaagodi mihicahi. Jaarumo díibofañodi mihicacumaño Moocaani mityari mihicaji, toonofenedi amíhaico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguiiha amíhairyo amíhai ífíico magajaji. ¿Naa imino miyaavogofaño mihicanoco? Amíhai ífíico imino mínísu. Míiro amíhairyo magajahi Jesucristo amíhaifaño iicanoco, miya miyaavogomínaa mihicahachíji. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi amíhai magajaanoco, míhai miya miyaavogomínaa mihicanoco. ⁷ Jaamo míhai amíhahallívi Moocaanima mihiimaahicahi, imítico amíhai moonítimo miicaqui. Jaaruno míhai imino mihicanoco magajasuqui ícatino, jilli amíhai íminocoro momooníquiguiiha, jilli míhaidítí imítino mehesicínirunaaca. ⁸ Míiro míhai miyaanodítí imítino momoonítatíhi,

miyaj#bogoguiharo momoon#hicahi. ⁹ Jaamaño m#hai niinovano mi-hicarunaaca am#hai sefano iicamaño m#hai imo imo mi#hicahicahi. Jaamo m#hai Moocaanima am#haihall#vi iimaamoro mi#hicahi, aivo am#hai imit#bama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguiha jihaameque am#haidi caat#nihi am#haico abaatejino imegaviro. Jaabo am#haijaago ufuusumi sefano am#haico moon#i#bo icaqui, jino tamitya Aivoj#bo uco aac#hinino mityari. Tooneri am#haico jusisuqui aac#hinino, jilli am#haico fin#suqui icatino.

¹¹ Jaaneguiha ta#ahabomi, tah#go imino mihica, bu am#hai jeeb#faño iimit#nobama chahamo mi#hicajinocoro miguiino, bu am#haico afaj#ninoco magaay#ci, bu sabad#ro imo imo mi#hicamoro sajeeb# mi#hica icano. Jaafa Moocaani gaij#co, sajeeb# icaco icano aac#bo am#haima icahi. ¹² Fah#govav# midilluucasi ih#bic#casimoro. ¹³ Jima#neri iicamo miyaavogofa#odi monahabomi pary# iij#co am#haijaago galluuh#.

¹⁴ Mohaivoj#bo Jesucristo imino omoon#noco magaay#ci, bu Moocaani gaij#co, bu Igaija am#haima iicajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjieri Iicamedi Pablo Acaatiniiuhaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco #cimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guijevefeeneti ubuheete-suubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo miihai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatiniihi Galacia jiinjieri iicajano Moocaani iijanominaadi. ³ Jaamo amiihai Moocaani, bu Mohaivojiiho Jesucristo icamisi aacino sajeebii imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifico mohallivi aaciuboro guijeveuhi mohimitihallivi, miihaico itaajasuqui jihimiti jiinjieti; Dios Moocaani jeebii onoobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahiijivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasujiiibogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheetyesuhi guenene icatimoro Moocaanico mejeevesuneri Cristo miihaico agaijinofeenedi amiihaico ucuuhuvahiniiiboco. Jaamoro siibadi iicano jiiibogocoro magaayicahi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasujiiibogo. Jilli ifurumo sita amiihaico casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasujiiibogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti amiihaico taajasujiiibogoco mahacihininobuunati uujoho, bu niquejefañoti asaabo Moocaani toomominaafi iicaruubo, bu saatoho sita iicaruva icano siibadi iicabogoco mijiiibogohachiiji, miihai Moocaani afaijanoguiino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nuucuuhi. Jaarunoco bu jino siino neehi: Amiihai taajasubogoco magaayicihinicubogohallivi sita amiihaico sibogoco ijiiibogohachiiji diito Moocaani fajaguino icahi. ¹⁰ ¿Nacu jilli onoonoti miyaminaa uco cahacisuhi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotihii uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jeecivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuuhi.

(Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanegui magaaja jinooco tañahabomi: Uujoho taajasujiiibogoco ijiiibogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaanii miyaminaafiti gaayicihiniitihii. Miihaiñooba uco jiiibeguehiniiitihii. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinihi.

¹³ Amiihairyo magaajacuuhi iticoni judiomi iijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Amiihairyo magaajacuuhi uujoho Moocaani iijanominaaco finisuqui idaasuno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiomi iijico aivo tayoto tatyicovoviro ifcabano iicaurumo janaanivii imino mooniihi. Uujoho aivo imino moonihicauhi moheedetemihai iijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahiijitiro iciihi fiivuuatiiibocoro, sihidi agaijimaño uco iciiubo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco Illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasujiiibogoco jiiibeguequi judiomi iicatimofeenevi. Jaabo jilli iicausumi miihaiñoobajaago fuutihii toonoti uco ijiiibeguequi. ¹⁷ Bu Jerusalemii fuutihii iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuumoco toonoti idillutoobo. Jilliro guenene icatiiiboro fuuhi Arabia jiinjievi. Jahigoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satihai idiino fucuvaro icauhi. ¹⁹ Jaaruubo bu saatohoba minisuminaaco atyimeutih i dibocoro Ja-coobo Aivojibo Jesu nahaboco atymeuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotiro jino neehi acaatinibo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jinijevi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jinijeri iicamo imino atyimeutih. ²³ Jilliro uguubuumoro uuditi neehicauhi: Iticoni mihaico toonohalliti idaasuno omoonihicaubo, jisumi taajasujibogoco jibogoboro feehicahi toonoco iticoni ifinisiqui omoonihicaurunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uuditi Moocanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicahi.
(Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idiino ficabavabu-nunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyu- uhi tahigo Tito onooboco. ² Tah i fuuhi, Moocaani uco tah i difo un- uuneguiha. Jah i Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijee- vadi mihigaivuuhi diitoco imino jibuguuhi taajasujibogoti judiom i iicatimofeenevi jibeguehicaaboti. Jilli mooniuh i ududicamaaihicauno jihovonobadi iicajiruneguiha. ³ Jahigo uuma ufuubo Tito judiomioobo icautiruuboco iimeeheque mihi miquticisuutih. ⁴ Jaarunaa miya na- habomi iicautimo mofaodi toovono ijicafutuumo imuguuhi diibo mee- heque iquiticunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuuh i gaajaminaati ufuumo, Cristo Jesuma mihicacuunofeenedi judiomico atajibahicanoti mataajacuunoco agaajatuumo. Jaamoro mihaico siino Moise tajiiba jijovototi imoonisiqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidi mejenaaucasiuhi. Amihai taajasujibogoco miyaanoco magaayicicunoco jeevesutimo toonofaoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadi iicanoco ajashuno jibuguutih. Jaaruno diito tolli icano uco milli moonitih i, Moocaani miyaminaaco udugaacutimaño. ⁷ Jaamo uco bohonobati jibogotimoro jilliro gaajaciumo uco Moocaani judiom i iicatimojaago ta- jasujibogoco satyequi aaciuboro atajibaunoco, Pedroco diiboro tobogo- coro judiomijaago isatyequi aciubo. ⁸ Miho diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafiti judiomifeenevi agalluubo, uco minisuminaafiti galluuh i judiom i iicatimofeenevi.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo enehicaumo gaajacuh i Moocaani uco toono dudicamaajeque aacunoco. Jaamoro misico ihuseneque aciumo uco, Bernabeque icano. Jilli moonimoro magaijicasimoro manahobovacasijinoco. Jaamoro bu imuguumo misi judiom i iicatimofeene mududicamaaituujinoco. Jaanoti diito judiomiguiha toonoviro fitafutuuh i diitofeenevi idudicamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idinocoro tajibauhi i daasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajeevetibo imino moonihicahi.

Pablo Hibahi Pedroco Antioquia Cuumivi.
(Hch 11.1, 2)

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivi ufuuboco ihimefeenevi uujoho ñbauhi, imitino omoonunohalliti. ¹² Iticoni machuhicaubo sano judiomi iicatimehejema. Jaanaa Jacoobaagodi iicaumo saatoho judiomi agasecuudi diito judiomi iicautimoti udugaavuuboro sino diitoma machucuutiibo, diito ibai meehe quitici tajibaminaa iicaumaño diitoco iguiuboro. ¹³ Jaabadiro bu saatoho judiomi Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro abañisuubo omoonihicaubadiro minifutuumo, bu Bernabe icauruubo diitobadiro minifutuui. ¹⁴ Jaamo diito miyaano taajasujibogo onoobadi icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: Ijoho judiomi oobo diicaruubo judiomi iicanicibadi icatiboro, judiomi iicatimo icabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomi iicatimoco judiomi badi iicaqui tajibahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomi, Saatohobadiro Miyaavogofeenedi Taajahi.

¹⁵ Miihai naha mifivuunotiro judiomi. Jaamo miihai siijinijeoto imitiminaa iicabadi mihicatihi. ¹⁶ Jaarunofaño magaaahi, Moise tajibaco omoonirumoco miihaiñoobaco Moocaani agaayicijitino. Jaanoti idinotiro miihaico gaayicijibo Jesucristoco mimiyaavogofeenedi. Jaamaño bu miihai Jesucristoco mimiyaavuguuhi miihaico toonofeenedi Moocaani igaayiciqui. Jaamo miihai tajibaco momooninoti magaaayicafototihi. Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicijititahi tajiba onoonoco omoonimoco.

¹⁷ Jaanoti Cristofeenedi miihaico Moocaani agaayicinoco momooninaaca saatoho miihaico neehicahi: Imitimo, Moise tajiba onoobadi moonitimo, noomoro. ¿Nacu fine Cristo miihaico imitiminaati eetavehi? ¡Cha, tolli icatino! ¹⁸ Jaanoti naha ifinisucuuno tajibaco, bu sino dojicuviro eetavuruva uujoho imitiminaafiti icajirahi. ¹⁹ Miiro uujoho tajibatitahi iguijevecuubobadi icacuui; toonoro tajiba uco gaajasuui toonofeenedi taajatibo iguijevejinoco. Jaaneguiiha jisumi uujoho Moocaani imogobadi moonihicahi diibeguiiharo iicumaño. ²⁰ Jaabo Cristo imohohallivi iguijevehinisumi uuma sano guijevehinicuubo. Jaaneguiiha uujoho iguijevecunobadi. Jaamaño uujoho diibo icacuutihi, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano ifiima icahi, Moocaani Achico imiyaavogofeenedi. Diibo uco agaijuboro tahallivi ifico acubo guijevefaño. ²¹ Jaamaño Moocaani imihuseque uujoho tihisutitahi. Jaanoti tajiba onoonoco momooninoti minoco Moocaani igaayiciruva, Cristo iguijeveuno jaaduvechujitirahi.

3

¿Tajiba Nacu Imihi? ¿Nacu Miyaavogo Imihi?
(Rm 4.1-25)

¹ ¡Ay! Aivo jihovoto amiihai Galata cuumioti. ¿Miijoho amiihaico bañihi miyabogo taajasujibogoco miyaavogotimo miicaqui? Miiro amiihaico mijibogomoro imino amiihaico mihifusucuui diiboro Jesucristo etetecuciniboco foovono magaaajiqui. ² Eneecata jinoti uco mijibogo: ¿Milliti amiihai Moocaani Gaijaco magaaayicihinihi? ¿Nacu Moise tajiba onoonoco momoonihicaunoti? ¿Nacu muguubuhininoco mimiyaaveguehininoti? ³ Milliti jaamo amiihai jihovotobadi mejeevahi. ¿Nacu Moocaani Gaija sefari miticonihininoco, jilli mosefariro mihifutusuji, noomoro mehesicinihi? ⁴ Sicamañobadiro

mafatyusudino toonohalliti idaasuno mihicanoco. Tolle fine icajitino. ⁵ ¿Nacu milliti amiihaico Moocaani Igaijaco aaciiboro amiihaifeenevi aatyimeratinehejeque moonihicahi? Tajjiba onoonoco momoonihicamaño icatino, muguubunoco mimiyaavuguumaño.

⁶ Miiro Abraham Moocaanico imiyaavuguumaño diiboco Moocaani gaayiciuhi. ⁷ Toonoti amiihai magaaja, paryi imiyaavogomo miyaano Abraham iyaachimihai. ⁸ Miiro Moocaani siicijetiro judiomi iicaticimoco imiyaavogofeenedi agaayiciujinoco aatyimeuboro Abrahamco siicijetiro jibugucuuhi jino iimino jibogoco Caatinihaamefaño: Difeenedi paryicino jiiniije cuumiminaa imino moonicafeteji, nooboro. ⁹ Jaamaño paryi imiyaavogomo, Abraham imiyaavuguuboma sano imino moonicafotonicino.

¹⁰ Jaamaño paryi Moise tajjiba onoonocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguino icahi. Miiro Caatinihaame neehi: Paryi tajjiba Caatinihaamefaño onoonoco imino ifutusutimo Moocaani afaijaunoguino icahi, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicitihi tajjiba onoonoco omooninoti. Miiro Caatinihaame neehi: Moocaani agaayicimo, imiyaavogofeenedi icaji, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajjiba miyaavogoyomono icatihi. Miiro noono: Jinehejeque paryi imino omoonimo toonofeenedi icaji, noonoro.

¹³ Jaano toono tajjiba faijati Cristo miihaico taajasucuuhi. Miiro diibo mohalliti faijaguino minifutuuhi. Miiro Caatinihaamefaño noono: Afaijacinimo paryi imohohallivi etetecucafotomo, noonoro. ¹⁴ Jilli icauno Abrahamco imino omooniguunoco Jesucristofeenedi judiomi iicaticimo igaayiciqui, bu famooro miyaavogofeenedi Moocaani Igaijaco aaciguuboco magaayiciqui icano.

Tajjiba, Bu Aaciguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifiivi ooviciboro jino amiihaico jibeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco miihaiñooba siino toonohallivi cuhubarutatihi, bu buusutatihi icano. ¹⁶ Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacijinoco eetavuuhi. Miiro Caatinihaamefaño: Ajashutumoco monoonicibadi, diiyaachimihai, nootino. Miiro: Diyaachico, noono. Jaabo saafiuro diibo Cristo. ¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahama ihiimauboro diiboco aaciguunoco etavuubo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajjiba cuatrocientos treintadi ficabavabuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduveechucutunobadi moonijitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajjibafeenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa miiro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanogui, ¿nacu, collihiicaqui Moise tajjiba icahi? Jilli ro imitino mihicanoco igaajasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajjiba iicaqui. Jaano tajjibaco Moocaani itoomominaafeenedi Moiseque jibuguuhi diibo miyaminaaco ijibeguequi. ²⁰ Jaanoti saafiuro jilli ticovono aaciguunoco aacimaño sififeenedi acitatibo. Jaabo Moocaani saafiuro ihaciguunoco jilli ticovono acibo.

Tajjiba Onoono.

²¹ ¿Nacu jino Moise taj#ba Moocaani aaciguunojaagodi icat#hi, enee-jiruno? Cha, icano. M#iro fiivoco ihac#qui taj#baco ihac#ruva Moocaani m#noco gaayic#jirahi taj#ba ononoco momoon#nofeenedi. ²² M#iro Caatinihaamefa#no noono: Pary# famooro miyaminaa imiti j#jovoto, noonoro. Jaano tolli icama#no Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayic#ji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi taj#ba m#haico iiguinov# j#jovototi ficuhicauhi, miyaavogoco aacino agaajacafutuutinohachuta.

²⁴ Jaama#no taj#ba, seeme toomom#naabadi jeevauhi. Seemeque mihican#ibadi m#haiotoco j#beguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo m#hai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igaayic#qui.

²⁵ Jaama#no jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecuma#no taj#ba m#haico ootoomoguiino mihicacuutihi. ²⁶ M#iro miyaavogofeenedi pary# famooro am#hai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacuma#no.

²⁷ Pary#cino famooro am#hai Cristo Jesujaagovi miminifetequi minitacafutuumo diiberi m#cin#hi gaachehuco mohall#di m#cin#badi.

²⁸ Jaama#no judiom#i, griegom#i monoono chahacuuhi, bu j#jovoto, bu j#jovoto iicatimo, bu gaifiimi, bu gaigoomi oono icamo. M#iro Cristo Jesujaagodi mihicacuma#no pary# famooro saafiuro mihicacuuhi. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacuma#no Abraham iyaachim#haiti mihicacuuhi. Jaamo magaayic#ji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaama#no uujoho neehi: M#iro seemene caanimi busumijeque agaayic#jiibo seemene iicasumi j#jovoobobadi icaf#hi, pary# toneheje abajaabo icajiruubo. ² M#ino saatoho tonehejeque ootoomoro imino ficuf#hi caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovic#jifucu agasenehachuta.

³ Jaabadi m#hai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinohachuta. Jilli miyaminaa esamaaje ononoguiino mihicahicauhi.

⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluuhi gaigooti ifivuuboco. Jaabo j#jehall#vi saauhi judiom#i taj#baguiino iicaubo. ⁵ Jilli saubo m#hai toono taj#baguiino toono j#jovototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi m#haico Moocaani iseemeti igaayic#qui.

⁶ Jaamo am#hai Moocaani seeme mihicacuunoco igaajasuqui Ilifeenedi Igaijaco* am#hai jeeb#fa#no galluubo. Jaabo Igaijafeneedi meneehicahi: Moocaani, #joho Taacaani, noomoro. ⁷ Jaama#no #joho Moocaani seemenerucu, j#jovono diicacuutihi. Jaabo #joho iseemene idiicama#no #co Moocaani ibusumijeque aaciguunoco ac#ji Cristofeenedi.

Pablo Jeeb# Miyaavogom#naajaagovi Icahi.

⁸ Iticoni naha am#hai Moocaanico magaajautisumi, jihovoto caanimi j#jovototi mihicauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magaajacuuhi. Cha, tolli icatino, imiga am#haico Moocaani agaajacuumo. ¿Coll#hi jaamo siino doj#cuviuro miminifetehti toono iniinovano esamaajefa#no, bu #daasunofa#no icano siino toonoguiinov#i j#jovotobadi? ¹⁰ Am#haihiica sufen#timo mificuhicahi siibadi iicafucujeque, bu nih#banoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise taj#ba unuubadi#rehiica. ¹¹ Aivo #hicuguehi tadyud#camaaje am#haifeenevi sicama#nov#i ofooma#nov#i.

* 4:6 Griego iijiri: Illi Gaijaco, noono.

¹² Tañahabomi, amñhaico neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amñhaibadi iminifotobadiro. Amñhai uco imitino momooniuno icatino. ¹³ Amñhairyo magaaajuuhi iticoni amñhaico taajasujibogoco iguihuvaumaño sihigo footibo amñhaico ijibuguunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amñhaico inisuuno. Jaaruuboco amñhai uco mitihisuutih, mijihegueutih icano. Jilliro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanicibadi uco magaaayiciuhi. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cuuca jaano jisumi icahi? Amñhaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amñhai aallinoco tusumi mihiciumoro uco mahacijirahi sihidi uco magaijumaño. ¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amñhaiminaafiti minifutucuuhi, amñhaico miyaanoco onoonohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajiiba jibogominaa amñhaico imeguehicahi, jilli amñhaico imino imooniqui icatino. Jilliro amñhaico mñhaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amñhai diito onoonocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saato ho amñhaico agaijinoco mihimogono. Jaarunofaño amñhaima iicasumiro icatino uujoho iicabadi fahijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amñhaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanicibadi. Jaabo idaasuno icaaboro icaji amñhaifaño Cristo jibogo ujusitino, bu diibobadi mihicatino hachuta icano. ²⁰ Jaachijiro amñhaima iicacuujirahi, simañodi amñhaima iimaqui. ¿Jaaruubo milli bu amñhaico neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Amñhai Moise tajibaguiino mihicanoco mihimogomo jinooco uco monoo: ¿Nacu amñhai muguubutih toono tajiiba onoonoco? ²² Mñiro Abraham miiseeciico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ijijovogo Agar onoogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onoogoma ijijovogo iicautigoma. ²³ Ijijovogo seemene fiivuuhi paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuhi diibofenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minooci unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onoogajivi unuunoco. Tusumivi unuuno seeme fiivehi tajiiba ijiovototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono tajibaguiino ijiovototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefaño iicano Jerusale sajeebima iicacuumi. Jaacuumi seeme mñhai. ²⁷ Mñiro Caatinihaame neehi:

Imo imo diica ijoho achiba idiicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi ijoho seemeva aivoco agaatiguehiica. Mñiro ijoho edeevesucafutuuigo sihidi diseemema diicaji, aijima iicago janaanivivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise tajiiba janaanivivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño mñhai Isaac iicabadi mihicamo. Mñhai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño mñiro Agar achi Ismael onoobo johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuuho. Jaanoti Sara achi Isaac onoobo, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifiivuuho Ismael jiheguehicauhi. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto jiheguehi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu milli Caatinihaame neehi? Mñiro noono: Bui gallu dijijovogoco illima. Mñiro ijijovogo seemene ibusumijeque gaayicijitih sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño mñhai ijijovogo seemebadi mihicatih. Imiyaago seemebadiro mihicahi.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ Miiro miihaico Cristo taajasuhinicuuhi sajeebii mihicacuucui. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino tajii baguiino jii jivototi miminifutucuudino.

² Uujoho Pablo jino amiihaico onoonoco muguubu. Siino amiihai meehe quitici eetavoguino miminifotohachiiji, Cristo amiihaico taajasujitirahi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho amiihai meeheque miquticicibo matajii bacafetehi paryi Moise tajii ba onoonoco imino momooni qui. ⁴ Tajii baco imino momoonimaño Moocaani miihaico gaayiciji, noomoro mehesicinimo. Cristoditi sihi govii miminifutucuuhi, bu Moocaani gaijiti sihi govii miminifutucuuhi icano. ⁵ Jaanoti miihai Moocaani Gaijafeenedi, bu miyaavogofeenedi icano mehesicinihi Moocaani miihaico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufaño di mihicacumaño miihaidi sihidi jeevacuutino miquticininno, bu miquticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijaadama iicano magaijimoro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni amiihai imino mufuuhi. Jaarumoco, ¿mii joho amiihaico miyaanoco jeevesusuhi? ⁸ Toono ejeevesusuno amiihaico ucuuhuvaubo Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesicini, ajashuruno levaduraguiiji sihi fañaño paryi adicifihi. ¹⁰ Uujoho aivojii boco amiihaiditi esicinihi. Jaamo amiihai siino simaño di esamaaicuutimo mihicahi. Jaanoti amiihaico nijii nijii omoonisuhicamoco Moocaani idaasuno mooniji, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, miiro uujoho quiticicoro jii buguruva judiomii uco jii hevejitirahi. Jaanova bu Cristo guijeve imoho jii bogo diitoco taficugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono amiihaico quiticico jii bogomoro efeehicamo. Jaanova paryi jisumiro finicuujirumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, miiro amiihai mihicicafutuuhi tajii ba mityaguinioti mataajaqui. Jaarumo: Miihai jisumi mihimogobadi momoonijirahi, meenedino. Jiliiro fahigovavii mejeecivocasi magaijii casinofaño di. ¹⁴ Miiro paryicino tajii ba onono jinoovii sano ifetehi: Sitaaco gaijii difiico agaijii badiro, onoonovi. ¹⁵ Jaanoti amiihai meheeducasimoro muduucasihachiiji, imino mehesicini sanomiro mifinisucasidino.

*Moocaani Gaija Aacino.**(Rm 8.5)*

¹⁶ Jino amiihaico onono: Moocaani Gaijafeenedi ro mihica. Jaachiiji amiihai ifi iimogonoco momoonijitihii. ¹⁷ Miiro mofi iimogono Moocaani Gaijajaagodi icatihii. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofi iimogono jaagodi icatihii. Jaamaño amiihai mihimugurunoco momoonijitihii. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amiihaico isii gohachiiji tajii baguiino mihicacuutihii.

¹⁹ Tihii tino magaaajacinicihii mofi atajii banocoro omoonimo omoonifinoco: Jahisihijedi mogaimii iicatimehejema icamo, iidicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jihovocaanimico iimomoro jeevivomo, gaibanico eetavomo, sitaaco jii hegueme, iibacasififimo, cigueeguefifimo, chahanoti sifiratefimo, dugaacufifimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jii hevefimo, sitaaco gaicaaufifimo, guiricavefifimo, machuffifimo jillii iicanehejequere moonifimo. Jaanoco jino amiihaico nuucuuhii iticoni

eneehinꞑcubadi: Paryꞑ jinehejeque omoonꞑhicamo Moocaani aivojꞑfañꞑ feejitꞑhi.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onoovasuno toono naha gaiji, imo ica, sajeebꞑ ica, jaabici, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ siꞑcujeebꞑ mihicano, mofi esamaajeheneque miguiinonꞑno icano. Jinehejehallivi chahano tajꞑba tollꞑ momoonꞑjirahana onoono. ²⁴ Jaamañꞑ Cristota iicamo sano diito ifinoma fanoova imitꞑco iimeguehicanehejeque jeevesucuuhi iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gaijafenedi mihicabadiꞑ bu jaafa mꞑhaico diiboro ticuvusuhi paryꞑ meheetavonehejefañꞑ.

²⁶ Jaaneguiiha moficoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusuꞑcutimo miicaqui, bu iinohallitꞑro sitaaco jꞑhevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahꞑgovavꞑ Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitꞑfañꞑ aacotooboco mahatyimesumi amꞑhai miyaavogofañꞑ imino mihicacumo tollꞑ iicamoco mahamusu siino miyaavogofañꞑ quehecuno miicaqui. Jaamo siꞑcuno amꞑhai jeebꞑco miminiyomoro momooni. Amꞑhai ifico gaihuꞑnimoro, tollꞑro bu amꞑhai toonofañꞑ mahaquetedino. ² Fahꞑgovavꞑ mahamusucasimoro sifi idaasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanꞑcubadi. Tollitꞑ jaamo imino Cristo tajꞑbaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo sihidi gaajahi, noomoro ifico esicꞑnimo. Tollꞑ iicamo ificoro bañꞑhi. ⁴ Famoovaro amꞑhai ifinoco imino magaaja. Jaadi jari imo imo mihica, amꞑhai ifiditꞑro sita ifiditꞑro icatino. ⁵ Mꞑro famoova ijeevadisahaje itꞑcovocivꞑ ibocico imitꞑ jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiiha amꞑhaico taajasujꞑbogoco ijꞑbogomo amꞑhai jꞑbogominaa iicamoco amꞑhai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amꞑhai ifico mabañꞑsudino: ¿Mꞑjoho Moocaanico dejecutꞑhi? Paryꞑ miyaminaa abasuno, paryꞑcino icicafeteji. ⁸ Jaanoti saatoho ifico imo imo omoonꞑnoco abasumoco toono ifiꞑro diitedi ifinꞑjitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omoonꞑnoco abasumoco Moocaani Gaija ifinꞑjitino fiivoco onoovasuuboro aciji. ⁹ Jaaneguiiha suufenitimo iiminoco momoonꞑqui. Jaamo suufenitimo imino momoonꞑhachijꞑ ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiiha fahꞑgovaro imino momoonꞑjino iicanohachuta famoovaacoro imino momoonꞑqui, imi janaanꞑ miyaavogofañꞑdi iicamo monahabomꞑco imino momoonꞑqui.

Afagoono, Niinohiimaa Iicanoco Pablo Inoro Acaatinꞑcuuno.

¹¹ Memeeꞑ cono noono tyꞑgabaje jino amꞑhaidi tahuseri caatinꞑhi. ¹² Amꞑhaico meehe quitꞑciguiinovꞑ ificuunoco iimeguehicamo moonꞑhicahi, jilli miyaminaa diitoco iimeguequiꞑro, bu jaamoco mꞑjoho Cristo guijeve imohohallitꞑ jꞑhevetimo. ¹³ Jaarumo diito meehe quitꞑciguiinovꞑ icarumo tajꞑba onoonoco imino moonꞑhicatꞑhi. Jaarumo imeguehicahi amꞑhai tollꞑro amꞑhai meeheque miquitꞑcꞑnoco. Jaamoro toonoti ifico quehe quehe imoonꞑqui amꞑhai ifi tollꞑ iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejeti tafico quehe quehe omoonꞑnoco imogotꞑhi, idꞑnoro Mohaivojꞑbo Jesucristo imohovꞑ iguijeveuneri imo imo icahi. Mꞑro Cristo guijeve imohofenedi

uudi paryi jiiñjeoneheje finihiniñcuuhi. Jaabadiro bu uudi toojiñje imitico imeguehicauno finihiniñcuuhi. ¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufaño ñi mihicacuume ñi jaaducafutucuutino miquticinino, miquticinino icano sabadiro ñi ñoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano. ¹⁶ Jaanegui amihai sajeebima, Moocaani ñi ñaasugonoma icano mihica. Amihai jiiñbadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaanegui ñi jisumi imugucuutihi mihaiñooba uco siino ñi ñi sunoco. Miñro jino tahalliri iicano tatyujaavono jiiñbeguehi uujoho Aivojiiñbo Jesu jeeñvominnaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amihaiñco Mohaivojiiñbo Jesucristo imino moonihi. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedì Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatinìhi Moocaanita iicamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedì. ² Jaamo amìhai magaayìci Dios Moocaani, Aivojìbo Jesucristo icamìsi imino omooninoco, sajeebìico aacinoco icano.

Moocaani Cristofenedì Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojìbo Jesucristo Caanico, mìro Cristofenedì mìhaico Moocaani niquejefañoonehejeri imino moonìhi. ⁴ Mìro mìhaico Moocaani Cristofañodi icicuuhi sùcijetiro jìinije fiivutinaacaro, aivo imimo mihìnivatìmo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedì sùcijetiro mìhaico ficuubo, Jesucristofañodi mìhaico iseemeti igaayìciqui ijeebìi unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahijjivaro mihimehìcahi iimihuse ovosìhallìvi. Jaano iimihuseri mìhaico imino omoonìmaño agaijìbo Illima sano mìhai mihìcahi. ⁷ Jaamaño ajashutino Moocaani gaijì iicanofenedì Illi mìhaico taajasuhi iguijeveunofenedì mohimitìico ubuusuuboro. ⁸ Jaabo Moocaani mìhaico ajashutino igaijì iicanoco ifusuhi fanoovaaco magaaajaci gaajaco aacinoofenedì. ⁹ Jaamaño mìhaico gaajasuubo diibo iimogono agaajarautinoco ijeebìifañodi eesamaaiuboro iinoro omoonìjinoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinìjino oovovì ìfotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani igaiyìcìjìbo Cristo tajìbaguino, paryì fanoovaaco niquejefaño iicanehejeque, paryì jìinìjehallìri iicanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofañò mihìcamaño sùcijetiro mìhaico Moocaani ìciuboro ficuuhi ufucu diibo aacìjìnotì magaayìciqui, Moocaani ijeebìi iimogobadi fanoovaaco omoonìmaño. ¹² Jìlli moonìubo mìhai itìconì Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imìhallìvi. ¹³ Jaabadìro bu amìhai taajasujìbogoco muguubuusumi Cristoco mimiyaavuguumo diibojaagovì miminifutucuuhi. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco acìjì unuubofenedì Moocaani amìhaifaño igaaajataco ficucuuhi. ¹⁴ Moocaani Gaija moffañò iicacumaño ufucu Moocaani mìhaico aacinoco magaayìcìjì ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sìhìdì ejeevanohallìvi mihimequi.

Pablo Miyaavogomìnaaguiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguiha uujoho, Aivojìbo Jesuco amìhai mimiyaavogonotì, bu Moocaanita iicamoco magaijìnotì icano uguubuuboro ¹⁶ suufenìhicatìhi amìhaihallìvi Moocaanico iimoobo, diiboma fahijjivaro ihìimaano ticovoocìvi, ¹⁷ iimino Moocaanico dilluhìcahi, Mohaivojìbo Jesucristo Caanico, amìhaico gaajaco ihacìqui. Jaamo Moocaani ijìibogonoco imino magaaajahi. ¹⁸ Tollìro bu Moocaanico dilluhi amìhai esamaajeque foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaaajahi toonoco meteemehìcanoguiha amìhaico ucuuhuvanoco, tollìro bu aivo sìhìdì iimino busumìjeque Moocaani ita iicamoco aacìjìnoco magaaajahi icano. ¹⁹ Guiraacanino imitya, aivo nìjequebavì ìfotoratino. Jaano toono mitya mìhai diiboco mimiyaavogomofañò dudìcamaañò. Jaano

tomityaco Moocaani ifusuuhi sihidi sefano ²⁰ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuuboro imiyanaagonovi casihacuubo niquejefaño. ²¹ Fanoo aivoji janaanici, fanootajüba iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiijehallivi icano aivoji janaanici icano, jisumi icano janaanici, ufucu iicajino janaanici icano iicaqui. ²² Paryi fanoovaaco Cristoguiinovivi ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijaminaaguiiha Cristoco aciubo diito nigaibadi iicaqui. ²³ Jaanoti miihai Moocaani iijaminaa Cristo ifibadi mihicahi. Jaamo miihai ifiinofaño Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahigovavi icaabo.

2

Moocaani Gaijiri Mataajano.

¹ Miiro Moocaani Cristofenedi amiihaico fiivoco acihi amiihai imitifañõ muchuumucuumoco. ² Jaamo jijeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivojiibo iimitino gaija iimogonocoro. Jaabo diibo quehecutusuhicahi Moocaani onoonoco: Jii, nootimo iicachamoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauhi mofi iimogonocoro momoonihicauhi, toono onoobadi meheetavehicaumaño, bu mohesamaaje onoobadiro momoonihicauhi icano. Jaamaño, saatoho iicabadiro, ñihicuno idasuno Moocaani omoonijinofañõ mihicauhi. ⁴ Jaarunofañõ Moocaani miihaico idasugono aivo ajashutíhi. Jaamaño miihaico sihidi agaijiuboro, ⁵ Cristofenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuumoco. Jaabo Moocaani imihuseri amiihaico taajasucuuhi. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuhi. Jaaboro miihaico sano diibo cojivi niquejefaño casihacujiiho. ⁷ Jilli mooniiho ajashutino miihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufañõdi miihaico iimihuseque aacihicanoco. ⁸ Miiro Moocaani gaijiri amiihai mataajacuuhi mimiyaavogonofenedi. Jaano jino amiihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amiihaico aacino. ⁹ Miihairyo siinoco meheetavono jaadaco magaayicino icatino. Jaano jeevari miijoho toonoti ifico quehe quehe eesicinijiruno. ¹⁰ Miiro Moocaani fiivusutamõ miihai Cristo Jesufenedi miihaico fiivusuubo iiminoonocoro momooniqui siicijetiro Moocaani eheetavucuunoco imino momooniqui.

Cristofañõdi Sajeebii Mihicano.

¹¹ Jaaneguiiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amiihai judiomí cuumíoto mihicautíhi. Jaamaño judiomí gaifíco iimeeheque iquiticifimoro ifícoro: Miihai miquiticinimo, neefíhi. Jaamoro amiihaico iquiticiratimo, neehicahi. ¹² Tusumi naha amiihai Cristoma machahaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiijehalliri mihicahicauhi jinehehebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³ Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicacumaño iticoni tehesino mihicaurumo fitino mihicacuuhi Cristo iguijeveubo tiihohofañõdi. ¹⁴ Miiro Cristo sajeebii miihaico omooniiho. Jaabo saacuumiro eetavehi judiomíma judiomí iicaticuumico, fagajityigaba icano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuuboro. ¹⁵ Jaabo Cristo ifivivi finisucuuhi judiomí tajüba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuumiro eetavucuubo diibofañõdi iicaqui. Jilli sajeebii icaco eetavuubo.

¹⁶Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuhi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebii ficuubo saacuumiro tuucuumicico eheetavuuboro.

¹⁷ Cristo asaaboro famoocoro imibogo sajeebiiico aacino jibogoco jibuguuhi, amiihai tehesino mihicaurumoco, bu judiomi fiitino iicaurumoco icano. ¹⁸ Jaamaño Cristofenedi Sagaijariro Moocaanijaagovi mifitivehi judiomi mihicarumo, bu judiomi iicatirumo icano. ¹⁹ Jaamaño amiihai jisumi siicumiotobadi mihicacuutiihi, icaminaatiro mihicacuuhi, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuuhi, Moocaani yotorucu. ²⁰ Miyaminaa ijaco imitoohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitoonohallivi amiihaico ficuuhi iminisuminaa, bu ihiimaaminaa icamo iijibugucuunohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. ²¹ Jaobohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo miihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojibofaodi. ²² Jaabadiro bu amiihai Cristoma magataacininofenedi paryi saatohoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gaija iicaqui.

3

Pablo Judiomi Iicatimocoro Jibeguehi.

(Col 1.24-27)

¹ Jilli uujoho Pablo amiihaico jibeguehi Cristo Jesu jibogoco amiihai judiomi mihicatimoco. Jaanohalliti civojafaño icahi. ² Amiihairyo magaajacuuhi uco iimihuseri Moocaani amiihaiguiiha taajasujibogoco atajibahininoco. ³ Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco ifusuuboro gaajasuhi toonoti amiihaidi jihaamefaño miiidino unuucubadi. ⁴ Jaanoco memecidi magaajaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. ⁵ Jino agaajarautinoco siicije cajaatyobaco agaajasuutinoco, jisumi Moocaani Igaijafenedi gaajasuhi iminisuminaaco, ihiimaaminaaco icano. ⁶ Jino toono agaajarautino: Jesucristo taajasujibogofenedi judiomi iicatirumo, bu gaayiciji judiomico aacijinoti saafi ifiotoro mihicamaño magaayiciji Moocaani Cristo Jesufaodi aaciguunoco. ⁷ Toono jibegueguiiha uujoho icicafutuuhi Moocaani mitya toonoco ticovono uco aacimaño. ⁸ Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaanici guiinovi uujoho icaabo. Jaaruuboco uco acibo judiomi iicatimoco jibeguequi taajasujibogoco aivo ohoovoratinoco Cristo busumijeti. ⁹ Amiihaico gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaafi esamaajequi siicijetiro iicauno agaajarautinoco. ¹⁰ Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofenedi paryi niquejefaño iicano aivojito, bu tajibaminaa icamo igaaajau, paryi Moocaani sihidi agaajanoco. ¹¹ Jilli Moocaani mooniui sahiijitiro eesamaaicuunoco Mohaivojibo Jesucristofenedi. ¹² Jaamaño Cristofaodi iguitimoro Moocaanijaagovi mifitivehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofenedi. ¹³ Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mejeevesudino, jilli uujoho idaasuno amiihaihalliti icarunaaca. Jilli uujoho iicano, amiihai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo Miihaico Agaijino.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho Mohaivojibo Jesucristo Caaniguiinovi memuivehicahi, ¹⁵ diiboti saamo paryi cuumiminaa jiniijehalliri iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. ¹⁶ Jaaneguiiha Moocaanico

uujoho am̄haiguiha dilluhi; iimi busumijeti mityaco, sefaco icano am̄haico ihaciqui Igajjari am̄hai jeeb̄ñaño, ¹⁷ bu Cristo am̄hai jeeb̄ñaño iicaqui diiboco mimiyaavogonofenedi am̄hai gaiji sefano Moocaanifaño ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famooro miyaavogominaama magaajahi, ajashutino Cristo gaiji iguiranoco tehesino ofoocinoco, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Am̄haico neehi: Jaamo toono Cristo gaijico magaajahi, am̄hai ifinofaño gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofaño aivo ufucuro m̄hifetejitirahi fanoocoro Moocaani gaijico magaajamo.

²⁰ Jaaneguiha Moocaanico mihimo m̄hai midillunoco mehesicinino janaanivivi eetavoobo, imitya mofifaño iicanofenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jesufenedi fahijjivaro ufucuro finitino. Fine.

4

Moocaani Gaijafenedi Sano Magataacin̄hi.

¹ Jaaneguiha jino uujoho, Aivoj̄bo Cristohalliti civojafaño iicaabo, am̄haico neehi: Iminoro mihica Moocaani am̄haico ñicuumo. ² S̄cuno am̄hai jeeb̄co momooni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi majaab̄cicasi magaijicasimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gaija am̄haico aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeeb̄i ica am̄haico agataacunofaño. ⁴ Saafiuro, Sagaijaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanooro iicabadi tooneguiha Moocaani am̄haico ucuuhvano. ⁵ Saafiuro Aivoj̄bo, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶ saafiuro Dios Moocaani famoocaaniro iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famoofaño diro iicaabo, fahigova fanoovafaño iicaabo icano.

⁷ Jaaboti m̄haico iimihuseti acihi Cristo m̄haico aaciuno ticovovi. ⁸ Jaamaño Caatin̄haamefaño jilli noono:

Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciubo fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaano toono: Caamo niquejefaño fuubo, onoono, ¿milli eneejiruno? M̄h̄ro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo j̄inije dojbavi aivo faicuvano

¹⁰ diiboro j̄inije dojbavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiri paryi fanoovaaco igahafusuqui. ¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaa-coro acihi saathoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo Moocaani iimaaminaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo taajasuj̄bogoco j̄ibogomoro efeejimoco. Jaanoti saathoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo j̄ibogominaati iicajimoco icano. ¹² Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeevivominaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusibadi diiboco imiyaavogomoco ijusisuqui ¹³ famooro m̄hifetequi sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifidino. ¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacuu-jit̄hi sibogoguinodi agaajacuunoco ejeevesunicimobadi, sita iimitimo m̄haico abañimoro iimitino j̄ihaijaagovi asatyonoco mimiyaavugucuu-jit̄hi. ¹⁵ Jilliro miyaanocoro mihiimaamoro magaijicasi. Jaamo mujusihi Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivoj̄bo inigaibadi iicaabodimo miicaqui. ¹⁶ Jaanoti m̄hai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiȳcisuhi. Tolliro bu paryi m̄hai imino Moocaani iimogobadi

meheetavomoro fahigova mahamusucasihî. Jaaneri paryî Moocaani iijamînaa imino iicamoro ijusiqui gajjima guiraatonoro.

Cristofañodi Bohono Ifîma Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amîhaico miyaano iicanoco onooboro jûbeguehi Mo-haivojûbo momofeenedi: Siino mihicacuujirahana Moocanico agaa-jatîmo iicanicibadi, diito imihîfo esamaaje onoobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco ihesamaaje civono minifutucuuhî. Jaamo Moocaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatîmo ucuhufojeebîmañõ. ¹⁹ Inucufeguema achahacumañõ iimitinoono imogocoro ifîco acimo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti amîhai tolli Cristoti magaa-jahinîhi. ²¹⁻²² Diibofañõ miyaano iicabadi, miyaano diiboti mugu-ubuhinîhachîji, bu miyaano diiboti magaa-jahinîhachîji icano, amîhai eedeehifi imitîri utuucûcu ifîco mejeevesucu imitî abañîhîcîhîfîco. ²³ Amîhai jeebîco, esamaajeque icano bohofitî mîminîiyu ²⁴ bohoboti siino mîminîfoto Moocaani iimogoooro eheetavobadi. Jaanofeenedi mîhîfusu miyaano ifîco, itîcovono ifîco, aivo iimîno ifîco icano.

²⁵ Jaamoro sicamañõoco siino mîhiimaacuudino. Famooro sitaama miyaanocoro mîhiimaa mîro famooro mîhai saafi ifîotoro.

²⁶ Mîsîfiraturumo janaanîci imitico mîhîcidino, bu amîhai icajîsûco gueenene mîficuudino. ²⁷ Toonofañodi ijîco amîhai ifîfañõ mîjîhacusudino.

²⁸ Ananivahîcaubo siino nanivacuudino. Jîllîro dudîcamaaje. Jaabo ududîcamaajeebere idîcinotî ucujîvaachumoco daacîhi.

²⁹ Imitîno iimaaco mîhiimaadino iimînocoro mîhiimaa miyaavogoco ujusîsuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imoonîqui. ³⁰ Moocaani Gajjaco mîhîdaasuvusudino. Diiberi amîhaico, Moocanîta mîcaqui ihoovoco ifîcucumañõ amîhaico ataajasujîfucû iicadi, mîhîcîcafetequi.

³¹ Fanoova îbacasîti buhîgovî mîminîfoto, bu sîfiratoti, sitaaco mîhîbamo mocoovadiivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imitîti icano buhîgovî mîminîfoto. ³² Tolli icatîmoro imino mîhîca fahîgova mîhîdaasugocasi. Fahîgovavî amîhai îbacasîco mîhimîbachu-casi, amîhaico Moocaani Cristofeenedi amîhai imitico iimîbachu-cubadi.

5

Jîllî Moocaani Seeme Mihîcama Mihîcîhi.

¹ Mîro amîhai Moocaani seeme agajîmo. Jaamo diibo iicabadiro mîhîca. ² Gajjîma mîhîca, oono Cristo mîhaico agajîbobo mo-hallîvî aacîcafutuuboro gujîveubo asîco agaîcaaumoro Moocanico ejeeçivono imono usuhîcaubadi Moocanîdi aivo imino.

³ Jaamañõ amîhai Moocanîtarõ mîhîcamañõ ajashuno amîhaifeenevî miguiiyîcîcuudino gaigoomîma ica iimaaco, bu siomo imitîbaco, bu fanoova imogo imitîbaco icano. ⁴ Munuucuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañehejeque, bañîfiranehejeque icano, imino iicamo tolli icatîtihi. Jîllîro Moocanico mîhîmo fanoovahallîvî. ⁵ Jaanoti saatoho fanoovaaco iimogomo jîhovo caanimîco ejeeçîvefîmobadiro jeevahi, saatoho jahîsîhîjedî gaigoomîma iicafîmo, bu fanoova imitico omoonîno icano Cristo Moocanî icamîsî aivojîfañõ, efeejîtinoco amîhairyo magaajacuuhî. ⁶ Amîhaico sita bañîdîno ibañîfîra iimaari, toneheje imitîhallîti Moocanî ñîhîcuneri

idaasuno mooniji diiboco uguubuhicatimoco. ⁷ Jaaneguiiha amihai diitojaagodi toonofañodi mihicadino.

⁸ Iticoni naha amihai cìvonoguiino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magaaautisumi. Jaarumo jisumi seseehi mihicacuuhi Aivojibbo Cristoma mihicacumaño. Jaanegui seseehi iicamobadi mihica. ⁹ Miiro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifiima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivojibboco imo imo omooninoco. ¹¹ Mihifono ifijaagodi mihicajirahana; cìvonoguiino iicamo omoonifinoco. Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehejeti mihiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafihì, sese fanoovaaco aatyimesufimaño. ¹⁴ Jaamaño jilli noono:

Hijoho Moocaanico uguubutibbo cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti sihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiiha imino mehesicini amihai icaco, agaajatimo iicabadiro mihicadino, agaajamo iicabadiro mihica. ¹⁶ Jifucuje iminootihì. Jaaneguiiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi mihicano, magaaja conooco Mohaivojibbo Moocaani iimogonoco. ¹⁸ Guiriicabobaco meheetavedino toono minoco imitasuno. Jilliro Moocaani Gajjari amihai jeebico magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midil-lucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amihai jeebinofañodi, Mohaivojibboco mihimo, masivamoro. ²⁰ Fahijivaro Moocaanico fanoovahallivi mihimo Mohaivojibbo Jesucristo momofeenedi.

²¹ Fahigovavi sifi guinovì miminifotocasi Moocaanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Ijaminaama Iicano.

²² Gaigoomi amihai tajemi iijiguiinovì miminifoto Mohaivojibbo iijiguiinovì mihicabadi. ²³ Miiro aiji mogai aivojibbo inigaibadi, oono Cristo Moocaani ijaminaa Aivojibbo inigai iicabadi iicaabo. Miiro monigai onoobadi meheetavonicihì. Jaabo bu Cristo, Moocaani ijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguiino Moocaani ijaminaa iicabadiro, gaigoomi amihai tajemi mityaguiinovì fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amihai taabamico magaiji oono Cristo Moocaani ijaminaaco agaijuboro diitohallivi ifico aciubo. ²⁶ Jaamaño jilli mooniuhì diitoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasujibegueri icano ifilluuboro, ²⁷ iimino ijaminaati ihimefeenevì ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogayì añahiiciniamañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi diibedi ificufafetequi. ²⁸ Jaabadi amihai taabamico magaiji amihai ifico magaijibadiro. Mogaico agaijibbo ifico gaijihi. ²⁹ Miiro cajaanotyoba ifico ijiheguemeba chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo moonihì Moocaani ijaminaaco, ³⁰ mihai diibo ifibadi mihicamaño.* toofioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. ³¹ Miiro Caatinhaamefaño noono: Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamisi saafiuru-cuji, noonoro. ³² Jino aivo sihidi ejeevanoco miyaminaa gaajatihica. Jaanoco bu uujoho jibegueji jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaifi

* 5:30 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamo mihai

mogaico ataabavasumi iicanicibadi mihica. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noono.† ³³ Jaaneguiiha famooro amiihai, amiihai taabamico magaiji miiino ificoro magaijinicibadi, bu jaabadiro gaigoomi amiihai tajemico mobocigo icano.

6

¹ Seeme amiihai caanimico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino. ² Jino aivo tajiba aivo iticoniono aacigonoma iicano: Diicaani, diiseeji, icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo guenenene jiiijehalliri diicahi icano, noonoro.

⁴ Jaabadiro bu amiihai caanimi amiihai seemeque misifiratusudino. Jilliro fajinimoro mujusisu jibogomoro Aivojibo Cristoco imiyaaveguequi.

⁵ Jaabadiro bu amiihai jeecivominaa, amiihai aivojitoco: Jii, monoo jiiijehallivi mihicanohachuta, bocigomoro, ñihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecivomo mihicabadi. ⁶ Imino mejeecivo, diito amiihaico ihifinicusumiro diito imefeenevi imimobadi mihicaquiro icatino. Jilli Cristo jeecivominaabadiro mihica, paryi amiihai jeebifañodi imino meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiihai dudicamaajeque meheetavo, miyaminaaco mihicabadi icatino. Jilli Mohaivojibo Moocanico mejeecivono icabadi. ⁸ Amiihairyo magaaajuuhi famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojiboti magaaicijinoco jijovoto icarumo, bu jijovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiihai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, diitoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadiro bu amiihai Aivojibo niquejefañi iicaaboguiinovi mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutihi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojibofañodi, diibo sefa mityari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofañi. Jaamo quehecuno mihicahi iji amiihaico abañijiruneguiiha. ¹² Miiro ihuucuma, itiihohoma icano, miyaminaama mahamocasitihii, imiti gaijami mityama momoonicasihi, caamo jisituo gaijama, icivo jiiijehalliri aivojitoma, jisumi jiiijehallivi atajibamoma icano. ¹³ Jaaneguiiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicihi iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatyoodi quehecuno mihicahi. ¹⁴ Amiihaifeeneebetii miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihicanicibadi, miya iijiri amiihai feeyijeque mafabaacu amocasiminaafi kuhufeneri ifeeyijehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihimibaivomo mijibeguehi sajeebico aacino jibogoco amocasiminaafi iimibaivoobo itihaiapaajeque ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanoohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi iji inisunoti oono amocasiminaa ijagabamaaje bujeque ihusevari ciiijigaima icaneri diitoco itihibunoco ijagabamaaiqui asatyonibadi. ¹⁷ Taajasuco amiihai nigaihallivi majavuuvu amocasiminaafi jigaiño nijegaco ajavuvonicibadi. Jaamoro Moocaani iijico magaaicici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiihaico aacinoco. ¹⁸ Paryi jinooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocanico Igaijafeenedi. Jaamo paryi jinooco momoonihi mehesicini.

† 5:32 Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi ejeevano agaaaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

Jaamo niinovatotimo mihicahi. Moocaanima mihiimaa famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahijico ihaci qui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agaajaratino taajasujibogoco. ²⁰ Miuro uco Moocaani tobogoguiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafiti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihiimaa quehecuno jibogoco jibeguequi.

Niino Imaa.

²¹ Magaijibo monahabo Tiquico onoobo Mohaivojibo dudicamaaje amusuminaafi amahaico uuditi paryi imino jibegueji, bu jisumi eetatonehejete icano. ²² Tooneguiha diiboco amahaijaago galluui, amahaico, jilli mihai mihicahi, ineequi. Jaamo toonofenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojibo Jesucristo icamisi monahabomico acihi sajeebi icaco, gaijico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino moonihi paryi famooro Mohaivojibo Jesucristoco agaijimoco, millii iicajitino gaijiri.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatinihuame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatinuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeecivominaatasi jihaameque macaatinihi paryi monahabomiguiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahaboniminaa diaconomi onoomedi icano. Filipino cuumiri iicamo Moocaanita Jesucristofañodi iicamedi. ² Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi iimihuse, isajeebii canoma mihica.

Pablo Moocaanima Imaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Amiihaiditi fahiijivaro eesafutusumi Moocaanico imehichahi amiihaihallivi. ⁴ Moocaanima fahiijivaro ihiimaasumi imo imo paryi amiihaihallivi dilluhicahi. ⁵ Miiro amiihaima sano miyaavogofaño mihicamoro mijibeguehi miticonunoti jisumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amiihai jeebifaño iimihijico ificuunoco. Jaabo suufenitibo eetavejiibo imino ujusisunohachuta Jesucristo siino jiijehallivi asaadi. ⁷ Imino aivo jilli uujoho amiihaiditi eesamaaño, amiihaico agaijimaño, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamaño. Jaamaño uujoho civojafaño icarunaaca, bu aivojito imega uco asatyurunofaño jilli diitoco jibegueji taajasujibogoco, bu miyaano iicanoco neeji. ⁸ Moocaani gaajahi amiihaico uujoho paryi sihidi agaijinoco Jesucristo gaijiri. ⁹ Moocaanico amiihaihallivi dilluhicahi amiihai gaiji sihidi iguiratequi sihidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agaijibadi sitaaco magaijiqui. ¹⁰ Jaamo magaajahi aivo iiminoco mihicinoco. Jaamo mihinivatino ifiima mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi iimitino amiihaihallivi chahaji. ¹¹ Jaachiji Jesucristo amiihai ifiinoco imino eetaveji. Jaamo iiminoonocoro miguiratusuhi Moocaani sihidi ejeevaaboco magaajasuqui, mihimequi icano.

Pablo Neehi: Jijehalliri Iicanohachuta Cristo Imogonocoro Moonihi, Noobo.

¹² Tañahabomi, imeguehi magaajanoco uuma jilli iicanofañodi janaanici taajasujibogo jibogocafotonoco. ¹³ Jaamaño toomominaa paryi tuucuumi aivojibo iijaco eteemehicamo, bu sitahaje icamo gaajacuhi Cristoti jibeguehicanohalliti uco icivojaaninoco. ¹⁴ Civojafaño iicaruubo imo imo iicanoco tañahabomi aatyimemere quehecutehi Moocaani jibogoco Aivojibofenedi iguihitimo jibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanoti saatoho Cristoti jibeguehicahi uco jiihevemere uuma ihibacasimaño. Jaamo Cristoti jibeguehicahi jilli imiyaavogomoro icatino. Jilli ifurumo civojafaño iicaaboco uco janaanici idaasuno imoonisuqui. Jaanoti saatoho miyanotiro jibeguehicahi. ¹⁷ Jaamo uco agaijimoro imino moonihicahi, gaajamo uujoho taajasujibogohalliti jineeri iicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudi milli icatino. Tolli icarunaaca saatoho miyanotiro jibeguehicahi. Jaanoti saatoho jilli miyaavogotirumo jibeguehicahi. Paryi jaaruno uudi imino Cristoditi jibogono. Jaano uco imo imo moonihi, imi janaanici imo imo icaqui. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tolli fanoova icarunofañoti civojafañoti ihinejinoco

am#hai tahall#vi Moocaanima mihiimaahicanofeenedi, bu Jesucristo Gaija uco aamusunofeenedi icano. ²⁰ Uujoho sihidi iimogoboro esamaahicahi nucufegueta#bo icaqui, iguit#bo j#bseguequi jisumi, fahii#va iicahicabadiro janaanici Cristo sihidi ejeevanoco fahii#varo uuvi ihifuvusuqui uujoho iicaabovi, bu iguijevecuudi icano. ²¹ Uujoho jiihalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro moonihi. Jaabadiro bu iguijevedi janaanici iiminoco gaayici#ji. ²² Jaanegui guijeve#bo icaruva Aivoj#bo Jesuguiha dudicamaajirahi. Jaama#o gaajat#hi conooco uujoho iimogonoco. ²³ Uudi tih#no toonoociti conoocohacho iimogono. Saanaagoobo imeguehicahi iguijeveneque Cristoma icacuuqui toono aivo uudi iimino. ²⁴ Jaanoti saanaagoobo imeguehicahi iicanoco toono am#haiguiha iimima#o. ²⁵ Jaabo jinoco iimogonoco imino agaajacuma#o, gaajahi jiihall#vi am#haima guenene iicajinoco am#haico amusuqui. Jaamo janaanici mefeehi, bu jaamo janaanici imo imo mihicahi am#hai miyaavogofa#o. ²⁶ Jiliti am#haima uujoho guenene icaji imo imo miicaqui Cristo Jesufa#odi.

²⁷ Jaanegui am#hai ifico imino momooni Cristo Jesu j#bogo onobadiro miicaqui. Jaaneguiha am#haico meeciturunaaca, bu tolliro am#haiti tehesino icarunaaca sabadiro imeguehi am#hai quehecuno sahigoviro mihicanoco. Bu tolliro imeguehi am#hai miyaavogo taajasuj#bogofa#oti asaanhall#vi quehecuno mihicano j#bogoco uguubunoco. ²⁸ Am#haico am#hai minaa omooninoti mihiguetedino. Toono diito omooninoti foovono magaajajirahi diito ifinijihigo efeejinoco. Jaabadiro bu diito am#haico omooninoti foovono #fusumo am#hai mataajacuudimoco. Jino am#hai mataajacuuno Moocaaniti asaano. ²⁹ Mi#ro Cristo am#haico ac#hi diiboco mimiyaavogonocoro icatino, tolliro bu am#haico diibohalliti sita idaasuno omoonijinoco. ³⁰ Am#hai, bu uujoho icano sabadiro idaasunofa#o miicaqui. Am#hairyo mahaty#mehin#cuuhi toonohall#vi equehecucafetehin#noco. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Iimogobadi Ifico Iguinonisuno, Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo am#haico equehecutusuhachii#ji, diibo gaiji am#haico ajacusuhachii#ji, diibo Gaija am#haima iicahachii#ji, gaijico, idaasugoco icano magaajahachii#ji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadiro mihicanofeenedi, gaijifa#o sahigo mihicanofeenedi, bu sagaijafenediro, bu sabadiro momooninofeenedi icano. ³ Am#haiguiharo momoonidino, bu quehe quehe am#hai ifico mehesicinimoro momoonidino. Jilli s#icuno am#hai jeeb#ico miminiyumoro momooni. Am#haiti famooro am#hai janaanici#vi diitoco mejeevasu. ⁴ Pary# am#hai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino iicajinocoro miguiino.

⁵ Am#haifa#o mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Mi#ro diibo Moocaani ifima icauruubo Moocaanibadi iicanoco gaijut#bo ⁷ uufocovi ficuubo iino iicaurunoco. Jaaboro jee#vominaafi ifibadiro ifico miniiyuuhi ifiivovaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyaminaafi ifibadi iicaaboro ifico guinov# miniiyuubo ejenaautima#o guijevefa#o fuubo. Jaama#o guijeve imohobujehall#vi guijeveubo. ⁹ Jaama#o Moocaani

diiboco aciuhi janaanici allinoocivi bocico, bu fanoohallinoocivi sihidi ejeevano momoco aciubo icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememuivequi paryicino niquejefaño iicamo, jinijehalliri iicamo, bu jinijeguiino iicamo icano. ¹¹ Jaamo famooro Jesuco magaajamoro: Jesucristo Mohaivojibo, meneequi, Dios Moocaani obocafatejineguiha.*

Cristota Jinijehallivi Aachicinobadi Iicamo.

¹² Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, amihaima iicasumi uco: Jii, meneehicabadiro jisumi uco: Jii, monoo tehesino icaruuboco. Amihaico ataaasunofaño mududicamaaje. Amihai jeebico sicuno miminiyumoroniñihicunoguiinoro mihica. ¹³ Miñero Moocaani amihaiico acihicahi iimineheje imogoco. Jaaboro amihaiico amusuhicaabo meheetavequi diibo jeebii iimogobadi.

¹⁴ Paryi fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu jenaautimo icano. ¹⁵ Amihaiivi mihaiñooba amihai imitico atyimejitihi. Jilñero iimitino jihovotobadi iicano miyaminaafeenevi Moocaani seemetiro mihica. Amihai diitofeenevi imino mihicaneri mahachicini, meeciri icivono jinijehallivi aachicinibadi. ¹⁶ Fiivo jibogoco masatyonofeenedi tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji amihaiti, sicamañovi jibeguehaticamaño, bu sicamañovi tadyudicamaaje ofootimaño icano. ¹⁷ Bu tafico guijenisujirahi amihai miyaavogofeenedi Moocaanico mejeecivonoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco paryi amihaima uujoho dugaacuhi. ¹⁸ Amihai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro uujoho imo imo iicanofañodi mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluuno.

¹⁹ Aivojibo Jesu iimogohachiji Timoteoco goovano galluji amihaiico imeecitequi. Jaabo amihaiditi uhuumiibo uco jibogonoco uguubuuboro imo imo icacui. ²⁰ Uma chahamo saatoho uujoho eesamaabadi eesamaaimo, bu chahamo saatoho miyanotiro amihai imino mihicajinoco aivo iimogomo. ²¹ Famoro imeguehicaahi ificoro imino omooninoco. Jaamo imogotimo Cristo Jesuguiha imino omooninoco. ²² Jaanoti amihairyo magaajacuhi Timoteo iimihuseque ifusuhicanoco, jaabo caanico illi aamusunicibadi uco amusuhicaabo taajasujibogoco jibeguehicaaboco. ²³ Jaaneguiha millihacho uco omoonijnoco agaajacudi diiboco amihaijaago galluui amihaiico imeecitequi. ²⁴ Jaabadiro bu Aivojibo Jesufeneedi esicinahi uujoho bu amihaiico goovano emeecitejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imono monahabo Epafrodito onooboco amihaijaago agalluuno, tadyudicamaajeque, tajibogoco icano uco anahabonihicaaboco amihairyo uco ihamusuqui magalluuhiniboco. ²⁶ Jaabo imogoobo amihaiico aatyimeneque guiraano idaasuehinibo diibo iguihuvaunoco amihai muguubuhinnoti. ²⁷ Miyaano guihuvahinibo guijevehinicuruubo. Jaaruuboco Moocaani idaasuguehinahi, diibocoro icahinitino, tollirehini bu uco. Jino idaasuno iicamo diibo iguijevehinineri janaanici idaasuno iicajiruneguiha. ²⁸ Jaaneguiha imeguehi diiboco agalluunoco. Jaamo siino diiboco maatyimemere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihidi

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

idaasuno icat#bo icaqui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magaay#i Aivoj#boco mimiyaavogonofeenedi monahabo iicamaño. Jaanegui fahii#varo moboci#gusuhica diibobadi icamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco ejeeci#vonofañodi iguijeveruubo miyaminaa agaicaaujirunoti iiguitimaño uco amusuubo am#hai uco mahamusujitirunoti.

3

Miyaano Iticovono Ica.

¹ Jaaneguiha tañahabomi Mohaivoj#boco mimiyaavogomo, imo imo mihica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano #vicoro am#haidi acaatinino am#haico imino ificuuqui. ² Mehesicini jicumbadi iicamoti, iimitinocoro omoonihicamo iimeehequere iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti m#hai miyanotiro mojeeb#fañodi Moocaanico mejeecivehicamo. Jaamaño imo imo mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafico acahacisujiruubo, m#haiñooba tajanaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Mi#ro uco judiomiooboco tameeheque quiticiumo ifiivuunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu id#no icauboco. Mi#ro uujoho israelmioobo, Benjamin cuumioobo. Uujoho ifiivuunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiom# taj#baco imino miyaavuguuhi. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idaasuno moonihicauhi, taj#ba onobadi imino iicahicaumaño. Jaamaño m#haiñooba uuti milli neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidi aivo miyaano iicahicauruno jisumi uudi sihidi jeevacutahi Cristomaryo icacuuqui. ⁸ Jaamaño pary#icino fanoovaaco jeevesucuhi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivoj#boco agaajacumaño. Cristoguiinodi pary#i fanoovaaco jeevesucuunoco jihovonobadi esicinicuuhi Cristoco agaayic#bora diibomaryo icacuuqui. ⁹ Moise taj#banofañodi iticovono ifiima icacut#bo icaqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofeenedi. Mi#ro Moocaani imiyaavogomoco gaayic#hi. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agaajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icaqui, tolliro bu diibo idaasuno iicaubadi icaqui, bu diibo iguit#bora iguijeveubadi guijevequi, ¹¹ diibo guijevefañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹² Pary#i tonehejevi ifutucuuhi, bu aivo imicuuhi onoonoco imogot#hi. Jilli gaimic#nihi ofoobo toonovi #fetequi Cristo Jesu iticoni uco #ciumaño. ¹³ Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuuhi, nootihi. Dojicuv#i iminifotonoco iimogot#bora sefaquifetehi tahimega iicanovi #fetequi, ¹⁴ nijequevi #fetequi sefano moonihi ijaadaco gaayiciqui. Tooneguiiha Moocaani m#haico niquejefaño cuuhuvahi Cristo Jesufañodi.

¹⁵ Pary#i famooro imino mimiyaavugucuumo sabadiro mehesicinicuuhi. Jaanoti siibadiro mehesicinihachiiji, Moocaani am#haico tolliro gaajasuji. ¹⁶ Jaanoti oono mihifutucuunofañoro mas#i sabadiro quehecuno mihicacuuqui.

¹⁷ Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maatyimemere magaja, #naa m#joho imino am#haico monoobadi icahi? ¹⁸ Fahii#varo am#haico neehicacuuhi. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashutimo icahi Cristo imohohallivi iguijeveubo j#bogoco j#heguemere

iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹ Jaamo Moocaanico caanivahicatihii. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihidi mimityahi, noomo. Jilli jiinijehallionocoro esamaaimo icano. ²⁰ Jaanoti naha miikai niqeeje cuumiminaa, tahigoti Motaajasuminaafi Aivojibbo Jesucristo asaajiboco meteemehicahi. ²¹ Diibo mihaico mohimiti ifinijino ifico iimino ifiti miniiyuji. Jaabo diibo ifi ovosibadi iicaqui, imityari tolli moonijibo paryi jiinijeque iguinionijino mityari.

4

Aivojibbofaño Imo Imo Mihica.

¹ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, amihai aivo aatyimeguehicamo, amihai tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agaijimo quehecuno Aivojibbofaño mihica.

² Evodia onoogo, Sintique onoogo icamifeque neehi: Sabadiro miminifoto Aivojibbofañodi. ³ Bu ijoho tadyudicamaaje nahaboniminaafico neehi: Diitifeque daamusu. Miuro diitife sihidi jenauno dudicamaaiuhi uuma, taajasujibogoco jibbuguuboma, tolliro Clemente onoboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niqeejefaño fiivohaamefaño caatinicicuuhi.

⁴ Jaaneguiha Aivojibbofaño imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵ famoovaro amihai imihuseque igaaajui. Jaanegui mehesicini, Mohaivojibbo fiiticuuhi.

⁶ Fanoovati idaasuvotimoro toonohallivi Moocanima mihijmaa. Diibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diiboco mihimo. ⁷ Jaachiiji amihai Moocaani isajeebico aciji, miyaminaafi eesicinino janaanicivi afatyocinoco. Jaano amihai jeebico, bu amihai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufañodi.

Iminocoro Mehesamaaje.

⁸ Niinoono jino jibbogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Paryicino minoco obocigusunehejeque, paryicino iticovonehejeque, idicutinehejeque, aivo oovosinehejeque, minoditi imino unuusunehejeque, paryicino iiminehejequere mehesamaaje minoco acahacisusunehejequere icano.

⁹ Amihai jibbeguehicanoco momooni ifusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahatyimehicano muguubuhicanoco icano. Tolli momoonihachiji Moocaani sajeebico aacibo amihaima icaji.

Filipominaa Pabloco Aacino.

¹⁰ Jaanegui Aivojibbofañodi imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiha: Uco majabajeevecuuhi, uujoho nootihii. Gaajacuuhi uco mahamusujiruno nihibamima machahanoco. ¹¹ Ucuujivaachumaño, nootihii. Uuma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuuhi. ¹² Gaajacuuhi idaasuno icajirunoco, bu sihidi sinehejema icajirunoco icano. Jeevamaaicuuhi fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihidi iicanovi, achahanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuuhi Cristo uco mityaco aacimaño. ¹⁴ Jaarunofaño amihai uco imino momoonihi tahidaasufañodi mihicamaño.

¹⁵ Miuro amihai Filipino cuumiminaa magajacuuhi taajasujibogoco jibbuguubo iticoniunoco. Jaabo Macedoniati ufuusumi idimoro amihai Filipori iicaja Moocaani iijaminaa tajaa magalluuhi uco mahamusuno

nihibamico tafeenedi Moocaani amiihaico aamusunoco magaayicino jaada. ¹⁶ Miuro uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca amiihai tajaa nihibamico magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaayiciqui icatino, tolliro bu amiihai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaayiciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaanivi gaayicicuuhi. Epafroditoma tajaa magalluuno uudi imino ifutucuuhi. Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. Miuro siicijeminaa Moocaanico afacinineri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaayicuhi. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaayicuhi. ¹⁹ Jaanegui amiihai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acihi paryi mucuujivaachudinoco, diiboma niquejefano fanoo ajashutino iicafano. ²⁰ Jaanegui Moocaanico mihimo fahiijivaro. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi tajico paryi famoocoro mahaci Moocaanita iicamoco. Paryi monahabomi uuma iicamo amiihaijaago iijico galluuhi. ²² Tolliro bu iijico galluumo famooro jimañeri Moocaanita iicamo, bu tolliro imi janaanici Roma aivojibo Cesar onoobo iijaminanaa amiihaijaago iijico galluuhi.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojibo Jesucristo imino moonihi.

COLOSENSES

Colosa Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuahaame. Pablo Caatinuahi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeeb# iimogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ² jiihaameque macaatinuahi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani am#haico imino omoon#boro isajeeb#ico acihi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Fahijjivaro Moocaanico Mohaivoj#bo Jesucristo Caanico mihimehacahi diiboma am#hahallivi mihiimaamoro. ⁴ Miihai am#haiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magajjino#i icano. ⁵ Jilli am#hai momoonihicahi, am#haidi niquejefa#o ificuucin#noco motoomoro. Jaamo am#hai toono eesicin#noma mihicahi taajasuj#bogoco muguubuunofa#o. ⁶ Tobogocoro am#haico ij#buguubogo jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojjijeriro guiraatobogoro feehi, oono am#hai Moocaani gajjiti am#haifeenevi ihiiamaunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco am#hai magaajauhi toono gajji miyaano iicaunoco. ⁷ Jaano toonoco am#haico magajj#bo monahabo Epafra onoobo j#buguui. Diibo m#haima ududicamaaiubo. Jaaboma m#hai mihicahi Cristoco jeevesut#bo ejeecivehicaaboma. ⁸ Diibo m#haico j#beguehi am#haiditi, bu am#hai Moocaani Gajja aamusunofeenedi magajjicasinoditi icano.

⁹ Jaama#o miihai toonoco am#haiditi muguubuhininotiro suufenitimo Moocaanima mihiimaahicahi am#hahallivi, dilluumoro am#haico Moocaani igaaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro am#haico fanoovaaco igaaajasuqui, bu fanooheedene Moocaaniti asanoco igaaajasuqui icano. ¹⁰ Tolliro bu midilluhicahi jaamo imino mihicahi Aivoj#bota iicamo iicanic#badi fahijjivaro momooni diiboco imo imo omooninoco fanoova imico sihidi eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹ Tolliro bu midilluhicahi am#haico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabic#hi. ¹² Jaamoro Moocaanico mihimo m#haico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacj#jino#i niquejefa#o magaay#cijjinohallivi. ¹³ Jaabo Moocaani m#haico taajasucuui icivono mityati. Jaaboro m#haico agajj#bo Illi aivoj#fa#o ficuucuubo. ¹⁴ Diibo m#haico taajasuhin#cuui mohallivi iguijeveunofa#odi mohimitico ubuusuboro.

*Moocaanima Sajeeb# Mihicacuui Cristo Iguijeveunofeenedi.
(Jn 1.3; Heb 1.2)*

¹⁵ Moocaani otoovoobo foovono saauhi jiijehallivi Illi ifiri. Jaabo diibo sahijj#tiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶ Diibo#eenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui niquejefa#o iicanehejeque, jii#jehalliri iicanehejeque icano; #fuvusunehejeque, bu #fuvusut#nehejeque icano. Tolliro bu paryi aivojinoco, paryi guinon#nehejeque, bu paryi taj#banehejeque, paryi gajjano mityanehejeque icano, paryi diibo#eenedi eheetavocafutuuno

diibeguiiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuui. Jaabofeenedi paryi fanoova sahigo imino icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji miikai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivojibbo inigaibadi iicaabo. Jaabo sefari miikai mihicahi. Jaabo aivo iticoni guijevefañoti buheeteuhi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ Miuro Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi iimogobadi iicamaño. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi Cristofañodi paryicino fanoovaaco sajeebii ificunoco, paryicino jinijehalliri iicanehejeque, bu paryicino niquejefaño iicanehejeque icano. Paryicino sajeebii fanoovaaco Cristo imohovi itijoho ucuunofañodi ificucuboro.

²¹ Iticoni naha amikai, amikai jeebifañodi Moocaaniminaati mihi-cauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifimaryo sajeebii ficucuui, ²² Cristo idaasuno ifiiri iguijeveunofeenedi. Jilli mooniubo diiboco amikaico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiiha quehecuno mihica miyaavogofaño faicuvano mabacoocovamoro taajasujibogoco mimiyaavugunofeenedi mehesicinoti buhigovi minifotimo. Jaabogo jibogocafetehi paryi fanoojiinijeri. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi iijibogoo.

Pablo Moocaani Iijano Jeecivominaafiti Ficucafetehi.
(Ef 3.1-11)

²⁴ Jaabo jisumi amikaihalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti ifutusuuboro feehi tafiivi, oono Moocaani iijaminaaguiiha Cristo ducicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofeenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeecivominaafiti icahi amikaico imino mooniqui Moocaani uco atajibaumaño, bu tolliro paryi jinijeminaaco imino Moocaani jibogoco jibeguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo sicijetiro agaajaratino, paryi sicijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasucuui. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agaajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratinofaño iicanoco judiomi iicatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo amikaifaño iicano. Jaabo diibo imino niquejefaño mihicajinoco mehesicinibo.

²⁸ Jaamaño miikai Cristoti mijibeguehicahi, bu famoovaaco mafajinihicahi. Famooaaco magaajasuhicahi imino igaajaqui. Jaamo famooro imino Cristofañodi ijusiqui. ²⁹ Tooneguiiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco acinofeenedi ducicamaaihicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaajanoco sefano amikaihalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu paryi uco tahimeque aatyimetimohalliti icano. ² Imeguehi amikai diito jeebinoco mequehecutusunoco sano gajifaño iminifotomoro paryicino gaajaco igaayiciqui. Jaamoro imino Cristoco igaajaqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofaño jisumi diiboco magaajacuui. ³ Miuro diibofaño paryi gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije paryi ficucinicuui. ⁴ Jilli amikaico neehi mijoho amikaico ihiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Amikaihiti tehesino icaruubo tahesamaajeri amikaifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi amikai

sabadiro mihicamoro quehecuno Cristoco mimiyaavogonofaño mihicanoco agaajaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco amihai jeeb# aivoj#boti magay#ciuhi. Jaaneguiha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofañodi amihai ifico quehecuno mabacoconimoro mificu, sefano amihai miyaavogoma oono amihaiico ij#buguubadi, fahijivaro Moocaanico imomoro.

Cristofañodi Bohono Ifima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Amihaiico sita sicamañehejeque onomoro abañinoco miyaano meneedino diito Cristofañodi icat#hi. Jilli miyam#naa jeevamaajequere sivamo, miyam#naa ejeecivefinocoro sivamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño amihai paryi fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diibogui-inovi icano paryi taj#baneheje, gajano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu amihai miqut#icafutuuhi. Jaaruno ifico iquit#icifibadi icatino, jilli amihai ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quit#ici. ¹² M#iro minit#cafotoneri amihai sano Cristoma mic#hacafetehi. Jaamoro bu sano diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya di-ibo guijevefañoti siino ubuheetesuunoco mimiyaavogomaño. ¹³ Iticoni naha amihai muchuumucuuhi amihai jeeb#fañodi amihai imitiri, bu miqut#icin#utimaño icano. Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco ac#icuuhi sano amihaiico Cristoma, paryi amihai imitico ubuusuuboro. ¹⁴ Moocaani paryi mohall#vi jaaducuuhi. M#haico mohimitico eneehicaunoco fin#sucuubo imohovi etetecuuneri. ¹⁵ M#iro Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guinon#icuuhi taj#banoco, gajano mityanoco icano miyam#naa imefeenevi guinon#uhi. Jaanoco ic#ivojaaniuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco iguinon#uboro.

Niquejeonehejequere Miguiino.

¹⁶ Jaaneguiha m#haiñ#oba amihaiico mamachunoti, mahadunoti icano amihaiico dejeducimo, bu tolliro bohono nih#ba iinuusumi j#baimonoco meheetavonoditi, bu jaguis#fucujediti icano amihaiico dejeducimo. ¹⁷ Toneheje jilli asaaujino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho si#cujeeb#mobadi iicahicarumo Moocaani toomom#naacoro ejeecivehichamo, amihaiico ufucu ajaadunoco magay#cijirunoco ic#sut#imo icadino. Diito jilli aaty#met#nehejeque omoonimoro: Aivo sihidi mejeevahi, noomoro quehequimaaihichamo, jilli sicamañocoro ifitiro tolli jeevanobadi eesamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito, Cristo monigai#badi iicaaboma gataac#nitihi. Jaanoti m#hai Cristo ifibadi mihicamoco diibo aamusuuboro uj#sisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje onoobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amihai sano Cristoma miguijevecuumoro sinehejequere miyam#naa esamaajeque momoon#icuut#hi. Jaamaño #coll#hi jaamo jiin#jem#naa agaajat#mobadi mihicahicahi, jiin#jeoneheje ataj#banoguiinov#i miminifotomoro? ²¹ Oono:

Jinooco dud#icidino, toonoco machudino, dihusefaño gaay#cidino, ononehejequere momoon#imo.

²² Paryi toneheje jilli miyam#naa taj#banehejere. Jaano paryi fin#jino itaj#ba omoon#ihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama iicanehejebadi

jeevajirahi, sihidi ejeevano iijicoro atajibamaño sicuteebii icanehejequere, sihidi jeevanehejeri ifiinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque miguiinonijitirahi.

3

¹ Jaanegui amihai Cristoma sano mubuheetehinicummo miguiino niquejefañoonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igiciniohigonehejequere. ² Jiinijeonehejequere esamaaitimo niquejeonehejequere mehesamaaje. ³ Miiro amihaima sano Cristo miguijevehinicumui. Jaamaño jisumi amihai ifi diiboma sano Moocanifaño fataniicinicuumi. ⁴ Jaabo Cristoro jino mihai mihicano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi amihai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovosihaivojifaño mihicaji.

Edeehifi, Bohono Ifi Icano.

⁵ Jaaneguiha jiinijeono amihai ififaño iicanehejeque miguijeni. Mihaiñooba buhiguejedi amihai taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliro idicunehejeque momoonidino, fanoovaaco iimeguehicanehhejeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohoro mujuvihicidino toono jihovo caanimi jeevivobadiro jeevahi. ⁶ Tonehejehalliti nihicuneri idasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. ⁷ Tonehejeque amihai paryi momoonihicauhi eedeehifima mihicausumi. ⁸ Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiratedino, icajisunehejeque mifinisu, bu imitino momoonidino, sitaaco aivono noojohoco, idicuno iimaaneheje amihai iijiti ihinejirunehejeque icano mifinisu. ⁹ Fahigovavi mabañicasidino. Amihai eedeehifico, bu iticoni momoonihicaunehejeque icano mejeevesucunoco siino momoonicuumo. ¹⁰ Bohono ififaño mijicafutucuumo janaaniviti imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco eheetavuubo ifi icabadi. Jaamo imino diiboco magajanovi mihifetehi. ¹¹ Diibofaño chahano diito griegomi, diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinitimo, siijiinijeoto, bajiminaa, jiovoto, bu sajeebii icamo icano oononeheje. Jilli paryicino fanoovaro Cristo. Jaabo paryi famoovafaño icahi.

¹² Amihaico Moocaani gajjhi diibotaro miicaqui amhaico icicummo. Jaaneguiha idasugo mityanofaño mihica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma mihica, sicuteebiba omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. ¹³ Jaamoro sabadiro fahigovavi majaanicicasi, fahigovavi amihai hbackasico mihimibachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitino iicahachijii oono Cristo amihai imitico iimibachucubadiro mihimibachucasi. ¹⁴ Fanoohalliviro aivo gajjima mihica. Toono paryi fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco ifutusunoco. ¹⁵ Jaaneguiha jaafa amihai jeebunoco Moocaani isajeeburi ticuvusuhi. Tooneguiha amhaico cuhuvaubo saafi ifitiro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehcamoti mihica.

¹⁶ Tolliro bu jaafa Cristo jibogo amihai jeebunoco paryi imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijibogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecutusucasi. Tolliro bu Moocanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Moocaniguiha iicano masinoco, diiboco amihai jeebifañodi imomoro mamasiva. ¹⁷ Paryi fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momooni

Aivoj#bo Jesu momofeenedi, diibofeenedi fanoovahallivi Moocaanico imomoro.

Cristota Jilli Iyotoma Iicano.

¹⁸ Gaigoomi am#hai tajemi iijiguiinov# miminifoto. Jilli mooni Aivoj#bo Cristoco imiyaavogomo tolli icafihi. ¹⁹ Jaabadiro bu am#hai gaifiimi am#hai taabam#co magaiji. Jaamoro diitoma misifiiratedino. ²⁰ Jaabadiro bu am#hai seeme am#hai caanimi, seejimi icano ataj#banoco: Jii, monoo. Toono mohaivoj#boco imo imo omoonino. ²¹ Caanimi am#hai seemeque misifiiratusudino, diito ifico mejeevesudino. ²² Jaabadiro am#hai jeecivom#naa am#hai aivoj#toco fanoovavi: Jii, monoo, jiijehallivi mihicanohachuta diitoma imino mihicaquiro. Diito ih#finicisumiro icatino, jilli miya jeeb#ri Moocaanico mi#higugomoro. ²³ Pary# fanoovaaco momooninoco imo imo momooni Aivoj#bo Jesuco mejeecivonicibadi, miyaminaaco mihicanicibadi icatino. ²⁴ Am#hairyo magaajacuuhi toono jaadabadi iicano Aivoj#bo ibusumijeque am#haico aacijinoco. Mi#ro am#hai Cristoco mejeecivehicaahi am#hai miya Aivoj#bo iicaaboco. ²⁵ Jaabadiro bu iimitinoco omoonihicaabo toono jaadaco gaay#iji. Mi#ro Moocaani miyaminaaco dugaacutihi ijeevadisahaje.

4

¹ Jaabadiro bu am#hai aivojito, am#hai jeecivom#naaaco imihuseme omoonibadi, imino momooni. Mehesafoto tolliro bu am#hai, am#hai Aivoj#bo niquejefano iicaaboma mihicahi. ² Suufenitimo Moocaanima mihiimaa imino mehesicinimoro, bu Moocaanico fanoovahallivi imomoro mihica icano. ³ Tolliro bu m#hahallivi Moocaanima mihiimaa, Aivoj#bo m#haico aamusunofeenedi taajasuj#bogoco mij#beguequi, Cristo j#bogo agaajarautinoti mij#beguequi icano. Mi#ro toboghalliti jino uujoho civojafano icahi. ⁴ Jaanohallivi Moocaanima mihiimaa imino foovono uujoho toonoco gaajasuqui omoonijibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogom#naa iicatimoma sicama#ovi ifafucuvaaco mafat#yusudino. ⁶ Fahij#varo imino mihiimaahica imo imo. Imino magaaja sitaaco mihiimusuhicajinoco.

Niino Iimaa.

⁷ Magaij#bo monahabo Tiquico onoobo m#haico jeevesuti#bo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivoj#boco ejeecivehicaabo, am#haico pary# uut# imino j#begueji. ⁸ Tooneguiiha am#haijaago diiboco galluui am#haico jilli mihicahi ineequi, bu am#haico iquehecutusuqui icanouno mihica miyaavogomi. ⁹ Tolliro bu diiboma foobo magaij#bo m#haicoro ejeevesuhicat#bo monahabo Onesimo diibo am#haiti saafi iicaabo. Diitisi am#haico j#begueji pary# juu iicanoco.

¹⁰ Tacivojati uco anahabon#bo Aristaco onoobo am#haijaago iijico galluui, tolliro bu Marco Bernabe nahabo icoomoocho achi am#haijaa iijico galluui. Diibo am#haico ij#baguehicaacuubo. Jaabo am#haico abaatohachij# diiboco imino magaay#i. ¹¹ Tolliro bu Justo onooboco bu Jesu eneehicaabo iijico am#haijaago galluui. Jito idimoro judiomiti imiyaavugucuumoti Moocaani aivojiguiiha uuma sano ududicamaaimo. Jaamofeenedi uujoho tafico jacusucafetehi. ¹² Tolliro bu Cristo jeecivom#naafi Epafra onoobo am#haijaago iijico galluui, diibo, bu saafi am#haioobo iicaabo. Diibo fahij#varo sihidi am#hahallivi

Moocaanico dilluhicahi diiboma ihiimaaboro. Jaamo am̄hai quehecuno mihicamoro aivo imino am̄hai jeeb̄ico miminiiyuhi Moocaani iimogonocoro meheetavejinojaagoviro. ¹³Uujoho imino gaajahi Epafra am̄haiditi ifico niji niji omoonihicanoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano iicahicanoco. ¹⁴Tolliro bu magaij̄bo taabuminaafi Lucas iijico am̄haijaa galluuhi, tolliro bu Demas onoobo icano.

¹⁵Tolliro bu monahabomi Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Tolliro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu tolliro diigo iijafaño iigaivehicamoco icano. ¹⁶Jaamoro jihaameque am̄haifeenevi memecidi magallu, bu tolliro Laodiceari iicaja Moocaani iijafaño imeeciui. Tolliro bu am̄hai memeci uujoho Laodicea iicamedi acaatin̄icuuhaameque. ¹⁷Bu jinooco mij̄bogo Arquipo onooboco: Meci, jaaboro imo dihi futusu Aivoj̄bo ico diibo jecivo dudicamaajeque aacin̄inoco.

¹⁸Uujoho Pablo jino ico idillunocoro, caatin̄ihi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihiimaa jino civojaminaafiti iicanohallivi. Jaafa am̄haico Moocaani imino moonihi.

1 TESALONICENSES

Pablo Inahaboniminaama Caatinuhi Moocaani Ijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinuhi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi iicajahaje Moocaani ijaminaadi. Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisima sano agataacinimedi. Jaamo amihai Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi iiminoco aacinoma, sajeebima icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahijivaro mihai Moocaanico graciaco mahacihicahi paryi amihaihallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amihai miyaavogofenedi mududicamaaihicano, sihidi amihai gajifañodi mejeecivehicahi, amihai Aivojibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amihaico gajiji. Jaamaño diibo amihaico ñcuboro ificuunoco mihai magaajahi, ⁵ amihaico taajasujibogoco mijibuguumo ticovohijiri mijibuguutih, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano iicanoco imino magaajamoro mijibuguuhi. Amihairyo magaajahi amihafeenevi mihai imino mihicaunoco, amihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amihai, mihaiti, Aivojibo Jesucristoti icano magaajauhi. Jaamoro mihai badiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaayiciuhi imo imo amihaico Moocaani Gaija aaciuneri, idaasuno sihidi mihicaunofenedi. ⁷ Amihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jinijeminaa, Acaya jinijeminaa icamo igaajaqui. ⁸ Jilliti amihai magaajasuhi Aivojibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jinijeviro icatino. Tolliro fahigova jinijeminaa gaajacuuhi, amihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño mihai diitoco milli munuucujitirahi. ⁹ Diitoro mihai sahitiro jibeguehicacuuhi, mihai amihaijaago mihigutumoco imino magaayicunoco, bu tolliro amihai jinitaco mejeecivehicaunoco mejeevesuumoro Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibogaagovi miminifutumoco, ¹⁰ tolliro bu jibeguehicamo amihai, Jesu niquejefañoti asaajiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijevecuboco siino buheetesuhi. Jaabo diibo Jesu mihai taajasuji idaasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaahinino.

¹ Tañahabomi, amihairyo magaajahi, amihaico mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipino cuumivi mihai: Imitino, unuumoro idaasuno mooniurumo amihairyo magaajacuno. Jaarunofaño mihai Moocaani amusuhi itaajasujibogoco amihai iguitimoro mijibeguequi sihidi jeevarunofenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijibuguutih imitino momooniqui icatino, bu mabañiqui icatino. ⁴ Iticoni Moocaani mihai inisuboro aciubo tajiibaubo fiivo jibogoco. Jaabadi mihai mijibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanico imo imo mihicasuqui

mojeeb#noco agaajaci#boco. ⁵ Am#hairyo magaaajuuno m#hai am#haico maba#amaa#hicauti#hi oovos#noono ihiimaaneri. Jilli ni#hibamicoro am#haiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro bu miyaminaa m#haico obocigonoco miguiinoti#hi am#haiditi, bu sitaaditi icano. M#haico Cristo agalluumoco am#hai mobocig#uejiruno icarunaaca, ⁷ jilli am#haico m#hairyo icigusuno momooni#uhi gaigo iseemegay#mico ootomonicibadi. ⁸ Sihidi am#haico magaij#ma#no Moocaani j#bogocoro mahaciti#hi, tolliro bu am#haihalli#vi mofico mahacijirahi sita iguijeniqui, am#haico sihidi magaij#cuma#no. ⁹ Ta#nahabomi, am#hairyo magaaajuuhi m#hai dudicamaajeque sihidi jeevarunofa#no; fucu, bu cuuje icano mududicamaa#hicauhi toono sefati miicaqui, am#hai#nooco mudumit#iciqui icatino Moocaani iijico am#haico mij#beguehicaunohachuta.

¹⁰ Jaanoco am#hai magaaajahi, bu tolliro Moocaani gaajahi, am#hai mimiyaavogomofeenevi mojeeb# imino iicaunoco imino momooni#hicauhi, m#hai#nooba m#haiti: Imitino, nootimo iicaqui. ¹¹ Tolliro bu magaaajahi am#haico saafisari mafaj#ni#hicauhi, majacusuhicauhi icano caani iseemeque iicanicibadi. ¹² Am#haico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iicanicibadi. Jaabo am#haico cuuhuvahi diibo bocig#uiino ihaivoj#ifa#no miicaqui.

¹³ Jaama#no jilliti m#hai fahij#ivaro Moocaanico graciaco mahacihicahi am#hai Moocaani iijico m#haiditi muguubuusumi magaay#i#uhi miyabogo Moocaani j#bogoco; miyaminaati#obogobadi#ro icatino. Jaabogo am#hai miyaavogom#naafeeneri sihidi ejeevanoco eetavehicauhi. ¹⁴ Monahabomi, am#hai yotoro am#haico idaasuno mooni#hi. Moocaani iijaamo Judeari iicajahajeminaa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco tolliro iyotoro judiom#i idaasuno mooni#uhi. ¹⁵ Diito judiom#i, Mohaivoj#ibo Jesuco guijeni#uhi. Tobadi#ro bu iticoni Moocaani iimaaminaa iicaurumoco guijeni#umo. Jaamoro m#haico buhigovi ga#i#imo. Moocaanidi imino mooni#imo. Jaamoro pary#cino miyaminaaco j#heveve. ¹⁶ Jaarumo bu judiom#i iicatimoco itaajaqui mij#beguejirunaaca imeguehicitimo. Jilliti janaan#iviro imitico guiraatusumo. Jaama#no jisumi imino Moocaani #ihicuno omoonijino gasecui diitohalli#vi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

¹⁷ Ta#nahabomi, am#haiti sihigovi miminifutusumi, am#haico fafucuvaaciviro mahatyimetirumo mojeeb#ifa#odi am#haico mehes#icinihichahi. Tolliro bu sihidi mihimeguehi am#haico mabaatonoco. ¹⁸ Jaamoro mefeeguehicarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi moonihicaurahi. Jaarunofa#no iji m#haico casivusuhicahi. ¹⁹ ¿Nacu cono m#hai esicini, cono m#hai imo ica? ¿Toono jinejeti nacu m#hai imo imo mihicahi? Fine toono, Mohaivoj#ibo Jesucristo asaabo imefeenevi am#hai mihicajineguiiha m#hai imo imo mihicahi. ²⁰ Am#haiti m#hai macahacisucafeteji, imo imo mihicaji.

3

¹ Jaamo am#hai mihicanoco magaaajagonoco majaabicicuitimoro Atenaviro mifitafete#hi. ² Jaamoro monahabo Timoteocoro am#haijaago magalluuhi Moocaani jee#ivom#naafi iicama#no, bu mohamusuminaafi Jesucristo j#bogoco mij#bogonoco meheetavehicaama#novi. Jaabo

amiihaico afajiniboro iquehecutusuqui amiihai miyaavogoco. ³ Jillii iicanoti saatohoba Moocaani iijico jeevesutimo iicaqui, amiihairyo magaajahi tolli iicanehejeri idaasuno mihicanoco. ⁴ Jaanoti amiihaima mihicausumi mijiiibugucuuhi idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaajacuubadi. ⁵ Jaarunaaca jaabicuutihi uujoho galluuhi amiihaico idilluqui, amiihai miyaavogoti gaajaqui, iji amiihaico iimitinofaño agañosujirunoco iiguiboro. Jaanoti miihai dudicamaaje sicamañovi iicajiruneguiha. ⁶ Jaarunaaca Timoteo amiihaijaagoti uhuumiubo miihaico imino amiihai miyaavogo iicaunoti miihaico jiiibuguuhi, tolliro bu amiihai gajiti icano. Tolliro bu miihaico magaijimoro mehesafetehicano mahatimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu miihai amiihaico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti miihai, iminootino idaasuno mihicahicaurumo imo imo miminifutuuhi amiihai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño miihai bohono ifiima mihicabadi mihicahi amiihai Aivojiiibofañodi sefano mihicahachijii. ⁹ Jaamo miihai sihidi janaanici graciaco Moocaanico mahaciji amiihaihallivi, amiihaiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiha. ¹⁰ Fahijivaro suufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi miihaico amiihaico ihatyimesuqui. Amiihaico imino mihifutusuqui amiihai miyaavogo imino ifototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivojiiibo Jesucristo icano aamusunoco, amiihaico mabaatequi. ¹² Jaabo Aivojiiibo amiihai gajico iguiratusuqui. Jaamo magaijicasihi fahigova jino miihai amiihaico mihicabadi. ¹³ Amiihai jeebinoco diibo quehecuno ijeevadi ificuqui Moocaani imefeenevi iimitinobama icatino iicaqui, ufucu Aivojiiibo Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomoonino.

¹ Tañahabomi, tooneguiiha amiihaico monoomoro matajiiibahicahi Aivojiiibo Jesufañodi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomooniqui amiihaico mijiiibeguehicanobadiro amiihai moomoonihicaqui janaanici.

² Amiihairyo magaajacuuhi amiihaico Aivojiiibo Jesu onobadi mijiiibeguehicanoco.

³ Moocaani imeguehi amiihai ifinoco diibojaagoviro miminiyumoro saatohoba buhigueejedi gaigoomima icacuutimo mihicanoco. ⁴ Tolliro bu famooro amiihai taabamima iminoro mihicamoro magaijiqui. ⁵ Sihidi aivo iimitinoco mihimogomoro icatino, siicumije miyaminaa Moocaanico agaajatimo iicanicibadi icatino. ⁶ Mehesicini, miihaiñooba amiihai nahaboco imitino moomoonidino, toonohalliti Aivojiiibo Jesucristo aivono aamijirahi amiihaico menehicacubadi. ⁷ Moocaani miihaico imitigui cuuhuvatihii, imino mihicaquiro cuuhuvaabo. ⁸ Jibogoco agaayicigotiibo miyaminaafico guubutiibo icatihii jilliro Moocaanicoro guubutiibo. Jaabo Moocaani miihaico Igaijaco aciuboco guubutihi.

⁹ Jaanoti amiihai nahabomima magaijicasiqui amiihaidi caatinitihii; amiihairyo Moocaaniti magaijicasinoco magaajacuuneguiha. ¹⁰ Jaamoro tolli moomoonihicahi famoomaryo monahabomima Macedonia jiiinjeri iicamoma. Jaarunofaño monohabomi, amiihaico meneehi: janaaniciiviro amiihai imihuseque miguiratusu. ¹¹ Jaamoro sajeebii mihicamoro amiihai dudicamaajeeneriro mihica amiihairyo

dudicamaaimoro mihica amiihaico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiyaavogotimo amiihaico imityaguequi, bu amiihai jinejebati cuujiivaachutimo mihicahi.

Aivojiiho Asaajino.

¹³ Monahabomi, iguijevecumo milli iicajinoco gaajatimo iicanicibadi mihicadino. Jaamo idaasuvotimo miicaqui saatoho Cristoma niquejefaño iicajinoco eesicinitimo iicanicibadi icatimo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijeveubo siino ubuheeteunoco mimiyaavogobadiro, bu diitoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiyaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵ Jilli iicanegui amiihaico meneehi Aivojiiho jiihogo onoobadi: Miihai jino Aivojiiho asaajinohachuta guijevetimo mihicajimo, iguijevehinicumoco misiiiguejitihi. ¹⁶ Aivojiiho Jesu ticoniji niquejefañoti initoobo imitya iijima. Jaasumi Moocaani toomominaa aivojiiho mityano sahagueji. Moocaani mriiucoco iguisinofeenedi niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiyaavuumoro iguijevecinumo ticoniji siino ubuheeteme. ¹⁷ Jaasumiro miihai miguijevetimo jiiinijehalliri mihicamo sano diitoma magaaiiveji aimuufafeenedi Aivojiiho Jesuma mahatyimecasiqui caamovi. Jaamo tolli fahiijivaro diiboma mihicacuui. ¹⁸ Jaanegui fahigovavi mequehecusuquimaje jinofeenedi.

5

¹ Tañahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano amiihaico caatinitihi. ² Amiihairyo imino magaajacuui, Aivojiiho asaajifucu gaseji imimañobati fucu nanivaminaafi agasenicibadi. ³ Jaasumi miyaminaa sajeebii mihicahi, imino mihicahi nuurunaaca diitohallivi imimañobati aivo gaseji, gaigo iseemevacuuqui aivonicibadi, aivo ifinisujinoti taa-jajitimo. ⁴ Jaanoti tañahabomi, amiihai gaajatimo mihicatithi. Jaamaño amiihaivi tufucu nanivaminaafi iicanicibadi iicafucu gasejithi iiguitusuqui. ⁵ Jaamo paryi amiihai magaajacumo cuuje eseseenefañodi mihigobadi mihicacuumo. Miihai fucu icivonofaño mihicacuthi. ⁶ Jaanegui saatoho miyaanoco agaajatimobadi micigadino imino esicininomoro motoomo. ⁷ Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro iguiricavomo fucu guiriicavehi. ⁸ Jaanoti miihai Cristoco magaayicuumo imino mehesicinihi miyaavogo, gaiji icaneri mofico mofoboocihi, amocasiminaafi jigaiño meehuri ifico ofoboocinicibadi. Tolliro mataajajinoco mehesicineri, monigainoco mofoboocihi amocasiminaafi jigaiño nijegari iinigaico ofoboocinicibadi. ⁹ Moocaani miihaico idaasuno imooniqui ficuutih jilli Mohaivojiiho Jesucristofañodi mataajaquiro ficuubo. ¹⁰ Diibo Jesucristo mohallivi guijeveuhi diibomaryo miicaqui mubuheerumo, miguijevecurumo icano. ¹¹ Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi mequehecususucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajinihi.

¹² Tañahabomi, amiihaico meneehi: Jaamo amiihaifaño ududicamaaimoro amiihaico Aivojiiho Jesufañodi jiihbogomoro afajininimoco mobocigusu. ¹³ Jaamoro diitoco mihimogomoro guiraano magaiji toono dudicamaajeminaa iicamaño. Jaamoro sajeebii fahigovavi mihica.

¹⁴ Tañahabomi, tolliro bu amiihaico meneehi: Mafago ududicamaaiñoco iimogotimoco, bu tolliro imiyaavogoti iniinovamoco mequehecutusu

iniinovafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

¹⁵ Mehesicini saatohoba mihaiñoobaco imitino omoonimoco, bu imitino moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovamaryo icano.

¹⁶ Fahijivaro imo imo mihicahica. ¹⁷ Fahijivaro Moocaanima iimaamoro mihicahica. ¹⁸ Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli Moocaani iimogono amihaiditi Cristo Jesufañodi.

¹⁹ Moocaani Gajjaco mojeebifañoti miguihanisudino. ²⁰ Moocaani Gajjari Moocaani iimaaminaa ijibogonoco mitisuguedino. ²¹ Fanoonisuco iimino magaajamoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. ²² Paryi iiminotinoti amihai ifico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeebi iicaabo amihai ifico imino ijeevadi ificuuqui, paryi amihai ifico amihai jeebico, amihai gajjaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivojibo Jesucristo asaajino imega. ²⁴ Jeevesutatibo amihai ucuuhuvaabo. Jaabo minoco banisutatibo jilli mooniji onoonoco.

Niino Iimaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahijivaro mihiimaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino iijiri.

²⁷ Amihai tajibahi Mohaivojibo mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiimaasuhi.

²⁸ Mohaivojibo Jesucristo jaafa amihai imino teemehi.

2 TESALONICENSES

Pablo Inahaboni minaama Moocaani Iijaminaadi Caatinuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani iijaminaa Tesaloniacari iicamedi macaatinuhi Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisifeenedi.

² Jaamo amihai imino mihica, sajeebima mihica icano Dios Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imitiminaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amihaihallivi mihai fahiijivaro Moocaanico graciaco mahacihicaji imino aivo jilli momoonino amihaihallivi amihai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magaijicasino fahiijivaro janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño mihairyo imo imo amihaiditi mihiiimaahicahi Moocaani iijanofaño amihai, amihai idaasuno mihicarunofaño di majaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amihai magaajasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amihai diibo aivojima mefeeginoma mihicahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amihaiico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo mihaima amihaiico sano jaguisisujibo idaasuno mihicahicamoco ufucu Aivojibo Jesu niquejefaño itimya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo ciijigaiguiihuma saajibo idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojibo Jesucristo taajasujibogoco imiyaaveguehicatimoco. ⁹ Jaamoco idaasuno moonijibo ufucuro ifinijitino gujefefaño. Tehesino gañcafetejimo Aivojiboti, diibo boci, diibo mitya icanoti sihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojiboco ita iicamo icahacisuqui asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoomominaa iheetyequi mihai jibogo amihaiifeenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiiha jilliti mihai amihaihallivi Moocaanico midilluhicahi amihaiico icihinimo Moocaani icicumo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amihai mimiyaavogomoro meheetaveguehicanehejeque iimivusucafetequi. ¹² Amihaiifaño di Mohaivojibo Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amihai diibofaño di miicaqui Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi imihusefaño di.

2

Iimiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amihaiico meneehi, Aivojibo Jesucristo mihaiico iigaiyiciqui asaajifucuti amihaiico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihicahicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafenedi ijibogono jibogoco muguubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco muguubumoro mihai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojibo asaajifucuri mihicacuui, noomoro ijibogonoguiinodi mejeevesudino. ³ Mihaiñooba amihaiico abañinoco mimiyaaveguedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajibo imiti miyaminaafi ciijigaifaño igañiqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitaco, bu fanoco ejeecivefimoco iminaanifilbo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasiivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ ¿Nacu mehesiciníthi amíhaico amíhaima iicausumi toonoti eneehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amíhai jisumi magaajacuui saafi toonoco ugucicarunoco imegaviro ihoovovi ifototinaacaro asaajiruneguiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacuui idíboro icaabehiica toonoco ifiticituhicaaboco jünijeti buhigovi icidi. ⁸ Jaadi jari tohimitíbo gaseji. Jaabo iimitíboco Mohaivojíbo Jesu finisuji ijagabari diiboco ufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimitíboba asaajibo ijijaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco ifusunofañodi bañíboro. ¹⁰ Fanoova imitico mooníjilbo miyamínaaco ibañisuqui jaahaivofañó efeejimoco, miyaanoco ataajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹ Jilíti Moocaani diitojaago bañífira mityaco galluuhi diibo abañinoco imiyaaveguequi. ¹² Jaamo chíjigaifaño igañícafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotínoma iicaabo jilíi iimitínocoro iimegueneguiha.

Itaajasuqui ícimo.

¹³ Jaanoti míhai fahíjívaro amíhahallívi Moocaanico graciaco mahacíhícahi Mohaivojíbofañodi amíhai magaijino nahabomi mihicaneguiha Moocaani amíhaico sahíjítiro mataajaquí ícícuumo Gaijafenedi amíhaico ijeevadi ifcuucumaño, bu miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴ Tooneguiha amíhaico Moocaani covauhi taajasujíbogoco míhai mójíbogonofenedi. Jaamo tollíro Mohaivojíbo Jesucristo bocifaño mífefetejinoma mihicahi.

¹⁵ Monahabomi, jaanogui mejeevesumoro majabajevedino amíhaico moojíri, bu aamefeenedi icano mójíbeguehicanoco. ¹⁶ Diiboro Mohaivojíbo Jesucristo, bu Dios Moocaani íimihuseri míhaico agaijíbo ifinjíitino jacusco aacíbo, imino miyaavogo esicínico íimihuseri aacíbo. ¹⁷ Jaabo amíhai jeebínoco sefatusuji, jaamo íiminocoro monoomoro meheetavehi icano.

3

Mohallívi Moocaanima Mihíimaa.

¹ Monahabomi, jaamoro bu mohallívi Moocaanima mihíimaa Mohaivojíbo íjji goovano fahígovaví íhífetequi. Jaanoco gaijima igaayíciqui amíhai mihicabadi. ² Tollíro bu mihíimaa míhaico íimitimo miyaamo íicatimo useti itaajasuqui. Famooro miyaavogomínaa ícatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³ Jaarunofañó Mohaivojíbo mínoco jeevesutatíbo. Jaabo amíhaico esefasuuboro íimitíboti teemejí. ⁴ Míhai Mohaivojíbofañodi magaajahi míhai amíhaico matajíbanoco suufenítimo momooníhícabadi momooníjinoco. ⁵ Jaabo Aivojíbo amíhaico amusuji. Jaamo Moocaani gaijico magaajacíhi, bu Cristofañodi majaabícínoco magaajahi icano.

Jilí Mududícamaaje.

⁶ Monahabomi, amíhaico matajíbahi Mohaivojíbo Jesucristo momofeenedi. Jaamo ímitino ícano nahabomídití mudugaavehi ududícamaagotímodítí, míhai mójíbogobadi íicagotímodítí icano. ⁷ Amíhairyo magaajacuui millí mihícamoro míhai mihícabadi mihícajinoco míhai amíhaifeenedi dudícamaaitimo tícovono mihíguutíhi. ⁸ Míhaifínooba machutaaco safooba jaadutímo mamachutatíhi. Tollí ícatino fucu, bu cuuje icano mududícamaahícauhi

am#hai#ooco dumit#citimo miicaqui. ⁹ Moocaani dud#camaajem#naaco sita oobajaji Moocaani unuurunofa#o m#hai dillut#moro mudud#camaaihicauhi, m#haiti magaa#moro m#hai mihicaubadiro momoon#qui. ¹⁰ Am#haima mihicausumi jilli am#haico mataj#bauhi cayaatyohacho udud#camaai#ooco iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Am#haifa#ot# saatoho imino icatimo dud#camaait#moro sita#coro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mij#bogomoro mataj#bahi Mohaivoj#bo Jesucristo mityafeenedi: Iinoro udud#camaaimoro sajeeb# iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti am#hai imino momoon#noti muhu-uchuvedino. ¹⁴ Jaanoti saatoho jihaamefa#odi mataj#banoco agaay#cit#boti mudugaavomoro diiboma magataavucujirahana inucufevequi. ¹⁵ Jaaruuboco am#hai m#naafibadi mij#hevedino. Jilliro mafaj#ni am#hai nahabobadiro.

Fitacu Iimaa.

¹⁶ Jaabo Aivoj#bo sajeeb#co aacifiibo am#haico fahii#jivaro sajeeb#co aciji siibadije mihicarunaaca. Aivoj#bo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo am#haidi jino taaj#co jihaamefa#o tahuseri jima#ogay#coro caatinihi. Jilli tahiimaanogay#coro caatinihicahi pary#cino agalluhicahaamenefa#o. ¹⁸ Jaafa Mohaivoj#bo Jesucristo pary#cino am#haico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatiníuhaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi atajíbaneguiiha uco agalluubo, bu Mohaivojibo Jesucristo icano, diibo mohesicini iicaabo. ² Timoteo idi caatinihi jihaameque ijoho tamiyaabo tamiyaavogofenedi icibo taseemene idiicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo icamisi idaaugomaño imino omooninoma, sajeebico aacinoma icano idiicanoco.

Sicamaño Jibogoco Sita Ijibeguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia jinijevi ufuusumi ico unuucuubadi: Efeso cuumiviro fitafoto. Jaabo tajibahi saatohoco, sicamaño jibogoco jibogotimo iicaqui. ⁴ Jaamoco guubunicidimo eede jibogojinoco, ifinitino sicijeminaa momono guicibadi iicanehejeque. Toneheje jilliro mihifono jenaaucasiagoviro satyehi. Toono minoco amusutíhi Moocaani atajíbano miyaavogovi imino mihifutusuqui.

⁵ Jaano tatajiba imeguehi imihinima achahano jeebíti, bu iimino esamaajeti icano ifiivono gajiri magajicasinoco, bu miya miyaavogoti asaaneri icano. ⁶ Saatoho jinooti imitamoro mihifono jenaaucasicoro moonihicahi. ⁷ Imogomo Moise tajibano jibogominaati iicanoco. Jaarunoco gaajatimo unuurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro ijibugurunehejeque icano.

⁸ Mihairyo magaajacuui toono Moise tajiiba onobadi mihicahichiji tajiiba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoonimohallivi tajiiba chahahi. Jaanoti naha toono tajiiba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicatimo imitiminaaguiiha, imiti esamaajeminaa, Moocaanico, bu ihiimaa ijico icano obociguehicatimeguiiha, bu caanico, seejico icano agaicaaufimo bu paryi gaicaauminaaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buhigueejedi mogaimi iicatimehejema iichicamedi, bu tolliro sano gaifimiro iicacasihicamedi, bu miyaminaaco ananihicamedi, bu abañififimedi, bu abañimoro sicamañovi Moocaani momoco iguiiyicihicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono tajiiba ficucafetehi paryi oono iimino jibogoco imeguehicatimohallivi icano. ¹¹ Jaano toono iimino jibogo, aivo iimibogo taajasujibogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani Mhaico Idaasugonohallivi Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivojibo Jesucristoco imehi, diibo jinohallivi uco sefaco aaciboco. Miro diiboco ejeevesujitinoco agaajaciboro uco idudicamaajefaño ficuubo. ¹³ Paryi jilli uco imino moonibo iticoni uujoho tahiimaari diiboco imitino omoonihicauruuboco, diiboco iminaanihicauboro imitinoono neehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani idaauguuhi, tusumi uujoho miyaavogominaafi iicautimaño. Jilli gaajatibo tollihije moonihicauhi. ¹⁴ Jaamaño Mohaivojibo aivo ajashutino uudi imino moonihi sano miyaavogoma icano, bu tolliro gajijima Cristo Jesuma sano mihicamaño toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaamaño jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu jijehallivi saauhi imitiminaaco itaajasuqui. Jaamo

imitimaati uujoho ihaivojibbo. ¹⁶ Jaabo jineguiiha Moocaani uco idaasuguuhi, aivo guiraano tafeenedi paryi Jesucristo ijaabicico ihifusiqui, bu jaanoti uuti agaajamoro diiboco imiyaavogomo ifnijitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanegui masi fahijivaro ufucuro ifnijitino Aivojiboco mobocigomoro macahacisuqui, ufucuro iguijvetiboco, aatyimeratiboco, diibo idiboro Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinooco tajibahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihi miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi iti ihiimaumoro Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitimaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Tolli icaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuhi iji Satanasco toonoti agaajamoro Moocaanico iijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihiimaacui Fjibogono.

¹ Ticonihi jinohallivi ico atajibaabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiimaacui, dillumoro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajibamo aivojtohallivi imimo miicaqui sajeebi Moocaanijaagodi mihicamoro, paryi fanoovaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famooro atajanoco, bu famooro miyaanoco agaajanoco icano. ⁵ Saaffiro Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabofeenedi mihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo guijvefaño ifico aciuhi famooro mataajaqui, mohallivi jaaduubo. Jaano ifusucafutuuhi ihoovovi ifutuusumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuuhi jibogo satyominaafiti, minisuminaafiti icano, judiomi icatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco neehi bañitibo.

⁸ Tooneguiiha imeguehi fahigovati gaifimi Moocaanima ihiimaanoco ihuseneque caamovi agañiycimobadiro imino jeebiri, sifirama, ibacasima icano achahano jeebiri. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofaño. Ticovono, sicuno icano ijeebico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaiqui. Jaaruno siibadi iicaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijadama iicano gaachehuneri icatino icano. ¹⁰ Jilliro iiminoonocoro meheetavo oono Moocaanidi amihai jeebico mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amihai gaigoomi amihaiico ijibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotihigaigo miyaminaafeenevi ijibogonoco, bu tolliro imogotihigaifico gaigo iguiinoninoco. Jilli lliiviro iicaqui. ¹³ Miuro Moocaani ticoniuhi Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutihigaigo bañicafutuuhi. Jaago abañicafutuumaño imitifañojicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idaasuno icafigo eseemevasumi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejeevesutihachijji, gajifañoro iicahachijji, bu mihinivatino iicahachijji, sicuno ijeebico omoonihachijji icano.

3

Moocaani Iija J#ibogominaa Aivojito.

¹ Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivoj#boti iicagoobo iimino ifima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañejejequere eesamaait#bo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahiijivaro baaminaaco imino igaayic#hicaqui iijafaño, bu imino ij#beguequi, ³ guiriicavot#bo iicaqui, amocasico guinot#bo iicaqui, bu nih#bamico gaijt#bo iicaqui. Jilliro iimihusequi, s#cujeeb#ba iicaqui, nih#bamijaagoviro ijeeb# icat#bo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco ataj#banoco igaajaqui, iseemeque afagueeneri ij#hicuqui, sitaaco ibociguhicaqui icano. ⁵ M#ino iijaco imino mataj#banoco magaat#bo, bu #milli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivoj#bo bohono Cristoco agaayic#bo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifico mityano eesicininoti, ifico iinoro gañ#sudiibo ij# aacutuuno idaasuno yomonofañovi. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi miyaavogominaa iicat#mofeenevi, diiboco obocigot#nehejete aacotot#bo iicaqui, bu conohacho ij# itacuraco ificuunofañoo aacotot#bo iicaqui icano.

Diaconomi. *(Hch 6.1-7)*

⁸ Jaabadiro bu diaconomi iicamoco ibociguequi, unuucuunoco bañ#timo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nih#bamico #cinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaajarautinoco imino igaajaqui, bu tolliro m#hinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachij# jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañejejeque j#bocasififitimo iicaqui, sicamañejejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano ataj#banoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanici iimino obocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Iimaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emeecitono. Jaarunaaca jihaameque #di caatin#hi. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano #fototihachij#i, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama milli mihicanic#noco. Jaamo Moocaani milliba iicat#bo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya j#ibogoco aciubo toonoco sitama ihiiamaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, m#hai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco:
Moocaani miyam#naafi ifiiri acavirivuuboro buhugaavuui, Igajafeenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomom#naa jaaboco aaty#meubo. Jaabo j#ibogocafutuui fanoojiin#je cuumim#naariro. Fanoojiin#jeriro jaabo imiyaavogoobo, bu jaabo niquejefañoo agaayic#cafotoobo.*

* 3:16 (Jn 1.14) Aivo miyaano, m#hai iimaa iiji aivo agaajaraut

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

¹ Miïro Moocaani Gaija foovono neehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaacamaaji, abañififino gaijmaryo ifeequi, jilli ijimi demoniiti asaano jübogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa abañisumo ononehejequere, diito esamaajene aivo, iñhicugonoco gaajacuutihi. Jilli diito esamaajene mïno usegaico miquticinaagono uchuumucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotihi miyaminaa ataabavanococo, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacuumoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Miïro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanegui jinejebaco jiihguetimoro magaayici toonohallivi Moocaanico mihimomoro. ⁵ Miïro toonohallivi Moocaanima mihiimaacuno. Jaano iimibachucinicuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinooco dinahabomico idübogohachijji aivo iimino jeecivominaafi Jesucristo jeecivominaafiti diicaji. Jaabo miyaavogo iimaa sefari diicaji, bu toono iimino jübogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jihovobogoje jiinije jübogono onoonoco uguubuniciboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebico iminiyunocoro nisiquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu siineje bañamaaijeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiha. Jaanoti Moocaaniguiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefai famooguiharo imihi. Jino jiijehalliri mihicano ifiguiha imino, bu ufucu mihicajino ifiguiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiha bu mududicamaahicahi, sita miihaico imitino ononehejeri idaasuno mihicahicahi icano, miihai iicaabo Moocaanicoro mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaafi iicaabo.

¹¹ Jaanegui paryi jinehejeque tajübaabo dübogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafehi idiicanoti. Jilliro difiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gaijima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototinhachuta miyaminaafeenevi Caatinihaameque idifinininoviro diica, monahabomico equehecutusuboro jübogo diica. ¹⁴ Daabajeevedino Moocaani ico deetavequi aacininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagoviro dijeebico ficu. Difico sahigoviro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanivivi imino ofoonoco. ¹⁶ Difico imino deesicini, bu idübogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli idiicahachijji iïro difico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafeque mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi

quillahutoco mooni diiseejico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatino.

³ Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibaijito iseemema iicamoco, bu ihyaachimihaima iicamoco icano diibogo seejimihaico, bu itagomico imino iteemequi. Jaaneri diitoco ifiivusunoco ajaadubadi iicano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibaijigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanicoro esicinihihi. Jaago fahiijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibaijigo ifiico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajiiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa icarumoco tomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaanivivi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibaijito toojafaño ududicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaanivivi ificabano iicagoco momoco, bu jaago saafi taabaro iicaugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifiivusuhicagoco, bu baaminaaco imino ijafaño agaayicihicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñoco initisugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehichahiiji, idaasuno iicamoco aamusuhichahiiji, bu conohacho sano iiminoco omoonihichahiiji icano.

¹¹ Jaanoti fibaijito momono aamefaño mificuudino saafigo fibaijigoguiinoviro ificabano iicagoco. Tonoodino ificabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiyudi siino atajevanoco imeguejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unuubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneriro igomoro ofoomoro gaiquifitejirumo. Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje jibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvihicinimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli iicajiruneguiha uujoho imeguehi fibaijito bagocajami iicamo atajevanoco. Jaamo eseemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fiitivusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Miñiro saatoho fibaijito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuuhi.

¹⁶ Jaanegui cajaatyohacho miyaavogominaa ifibaijigoma iicamo digoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucuujivaachuno fibaijigoco ihamusuqui.

¹⁷ Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaanivivi aivo mobocigo oono Moocaani jibogoco ihimaamoro ijibogonojaagoviro iicamoco. ¹⁸ Miñiro Caatinihaame neehi: Buey itrighallidi jgoneri jehetiibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimaño, noonoro. Bu tolliro noono: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicihicaji, noonoro.

¹⁹ Miñiro quillahutoobohallivi: Imitino icahicaabo, nooboro saafiuro ijibogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisiici ijibogohachiiji jari miyaavogo. ²⁰ Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeeneviro, toonoti saatoho ihiguetequi. ²¹ Jino ico tajiibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivojiiho Jesucristo

imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinooco imino mooni miyaminaaco dugaacutiibo, bu saatohoco guinoviniiniyutiibo diicaqui icano. ²² Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifaño dicafetedino. Jaanegui paryi iimitino iicajirunoco sihigoviro jeevotibo minifoto.

²³ Dihibari saicino aivo guihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu mūdino daadu.

²⁴ Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutatihi imegaviro jaribuunati ifuvusujino. ²⁵ Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitih.

6

¹ Jeevominanaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitino nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojiiboditi icano. ² Jaanoti bu jeevominanaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachijii diitoco jiiheguedimo miyaavogofañodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeevequi; toono diitoco imino mejeevonoco agaayicimo miyaavogominaa, magaijino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque diibogo imino.

Sicamaño Jiibogominaa.

³ Jaanoti bu cajaaniyohacho sicamañoooco ijiibogomo, mihai iiminoco Mohaivojiiibo jiibogoco miijiibeguehicanobadi bu mohiimaahijii onoobadi iicatinoco ijiibeguehichachijii, ⁴ jilli diibo ificoro mitya mitya omoonibo. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatibo. Jilli sicamañeheje iimaahallivi ejenaucasiffiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jiihevefiibo iibafiibo, sitaaco aivonoono neefiibo, sitaaco imino eesiciniibo, ⁵ ifinitino amocasineheje ihesamaajene iimicuutimofañ icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacutiibo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa iijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. ⁶ Jiihi, eti miya iimaahijii imino icasunohijii, oono diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotiibo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. ⁷ Mihiro jiijehallivi jinejebaco misvautihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejitihici icano? ⁸ Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihicahachijii tonoodinomaryo imo imo miicaqui. ⁹ Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabicitihici diitoco inisunoco. Jaamaño mihifono fanoovama ica imogo tacurafañ aacotono miyaminaaco imitino omooninoro jinejebama achahanofañ, finisufañ icano ficuhi. ¹⁰ Mihiro nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifico jilliro idaasuno icariro gahafusumo.

Iimino Moonicasi.

¹¹ Jaanegui iijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejeti digaa. Jaaboro iticovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gaijico, jaabicico, isicuno jeebico icano mooni. ¹² Iimino moonicasi, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinijitino fiivoco imino gaayici. Mihiro tooneguiiha ico Moocaani cuuhuvahinihi. Jaabo iijoho imino omoonibo dimiyaavogoco gaajasuhi ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico tajiibahi Moocaani fanoova jiijehalliri iicanoco fiivoco aaciibo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifico agaajasuuboro Poncio

Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico tajibahi. ¹⁴ Jaabo jino ico atajibanoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanitibo diicahi ico toonohalliti ibatimo icaqui Mohaivojibo Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi Moocaani jinooce paryi mooniji diibo idiboro Moocaani imino omooniniciibo, sihidi ejeevaabo, tajibaminaa Tajibaminaafi, bu fanoova aivojito Aivojibo iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idiboro iguijivetibo mihaiñooba ifiitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco cajaan miyaminaafi aatyimetibo, bu aatyimeratibo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahijivaro. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesicinico ficuudimo toono miyaano icatih. Jilliro Moocaaniviro ihesicinico ificuuqui diibo iicaaboro mihaiico fanoovaaco ajashutino aacibo imino miicaqui. ¹⁸ Tajiba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihacifiqui, ihifefiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niquejefaño sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari kuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiciqui. Jaamo ifinjitino fiivoco imino igaayiciqui.

Niinoono Timoteoco Atajibano.

²⁰ Timoteo, ico atajibanoco imino toomo. Guubunicidino jiinije iimaano sicamañejeje iimaanoco, bu tolliro sicamañejejeque ejenaanehejeque, jino miya gaaja onoonehejeque icano. ²¹ Miho saatohosa toneheje miya gaaja onoonehejejaagoviro iminifotomaño miyaavogoti mitacuumo.

Jaafa ico Moocaani imino moonihi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatinihuame.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agalluubo, Cristo Jesuma sano magataavonofañodi fiivoco aaciguuno onobadi. ² Jaabo #di jihaameque caatinihii Moocanifeenedi taseemene, agaij#bo Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivoj#bo Jesucristo icamisi ico #daasugomaño imino omooninoma, sajeeb#ico aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi J#bogomo.

³ Uujoho Moocanico imehichi taheedemihai iicaubadi imihinima chahano esamaajefañodi. Jaabo uujoho suufenit#bo #ti esafetehicahi dihall#vi Moocanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahij#varo uujoho asaausumi #joho ataanoco esafetehicahi. Jaaboro ico aty#mecujirahi sihid# imo imo icaqui. ⁵ Tolliro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idiicanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseej# Eunice icamife iticoni tomiyaavogoma icauhi. Jaabadiro bu #joho tolliro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiiha ico taj#bahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihall#vi uujoho tahuseque ificuumi aaciuno dudicamaajeque di#beguehicaqui. ⁷ Mi#ro Moocaani gaijama mihicamo fanoovaaco mi#hicugotihii. Jilliro mityama mihicahi, saatohoco magaij#hi, imiti esamaajeque imino esamaajeriro miguiinonihii. ⁸ Jaaneguiiha nucufeguejarahana Mohaivoj#bo Jesucristoditi id#bogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diibohall#ti c#vojafaño iicanoti. Jilliro dimañoonoti gaay#ci taajasuj#bogohall#ti m#noco idaasuno omooninoco, Moocaani ico sefaco aacino ticovovi. ⁹ Moocaani m#haico ataajasuuboro cuuhuvahi diibedi mofico imino mihimibachumoro ijeevadi diibedi mi#caqui. Iiminoco momooninoti icatino. Jilli tolli diibo iimuguubadi, bu tolliro Cristo Jesufañodi mihicacuunoti m#haico agaij#boro. Jaabo Moocaani m#haico gaij#uhi s#icijetiro jiinije fiivutinaacaro. ¹⁰ Jaabo toono igaij#ico #fusucuubo jisumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaaneri. Jaabo diibo gujeve mityaco finisuuhi, bu taajasuj#bogofeenedi esesehigovi icicuubo m#haico ifinisujitino ifico ihaciqui.

¹¹ Mi#ro uco Moocaani ficuuhi jibogoco j#beguequi. Jaaboro uco galluubo minisuminaafiti judiomi iicatimoco j#beguequi. ¹² Jaamaño uujoho pary# jinehejeri idaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufevetihii, cajaan#vi tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diibo imityama iicamaño uujoho tafico diiboco ac#hin#cuuhi imino ificuuqui ufucu diibo doj#cuv# asaajifucuguiha.

¹³ Jaanegui suufenit#bo moon# ico iimino j#bogoco ataj#bahinibadi. Jaaboro diica miyaavogofañõ, bu Cristo Jesufañodi mihicacumaño gaijama mihicanofañõ icano. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño icaabo. Jaaneguiha diibo m#haico aamusuneri Moocaani ico ataj#banoco imino toomo.

¹⁵ Hiro agaajacuuno pary# famooro Asia jiin#jeoto uco jeevesuhin#uhi. Jaamotisi bu tolliro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani idaasuguehi Onesiforo onoobo yotoco. Diibo fiiva foova uco tafico

buheesuvahicauhi, civojafaño iicanoti nucufvetiiboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri iicausumi, uco iguiinehicauboro atyimeteubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuvi Mohaivojibo Jesucristo diiboco idaasugueji. Iro imino gaajacuui diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Imino Jesucristo jibogominaafi.

¹ Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogomaño imino moonico magaayicineri sefano diica, ijoho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicanoco gaajamo; jaanoco ijoho uuti uguubuhicanoco saatoho imihusene gaifimico tajiiba sitaaco ijibeguequi.

³ Jaaboro ijoho Jesucristo jibogominaafi, daabici sihidi idaasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idaasuno iicarunoco ajaabicinibadi. ⁴ Miuro cajaanoty amocasiminaati iicamo sineheje naaje dudicamaajejaagovi minifototatihi ihaivojibo diiboco amocasiminaafti iicaqui icibo atajibanocoro imooniqui iicamaño. ⁵ Jaabadiro bu saatoho bañamaajefaño iicacuumo toono tajiiba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihi. ⁶ Jaabadiro bu faguinofaño sefano ududicamaaimo aivo imegaviro imañoonoti gaayicifihi. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivojibo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivojibo David iyaachimioobo iicaubo guijevefañoti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasujibogoco jibeguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti uujoho sihidi idaasuno iicarunoco jaabicihicahi, gaicaauminaafi iicanibadi jigaiñehiri isisicininehejeque. Jaarunofaño Moocaani jibogo sisicinitih. ¹⁰ Jaamaño paryi uujoho jaabicihicahi Moocaani icicumoco jibogohalliti. Jaamo oovosiino taajama iicaqui ufucuro ifinjitinoma Cristo Jesufaño di mihicacumaño diiboti asaanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano:

Diiboma sano miguijevehinicuhachiji, bu diiboma sano mihicaji.

¹² Tolliro bu idaasuno mihicarunehejeque majaabicihachiji, sano diiboma mahaivojiveji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaiahachiji, mihaico bu tuunamaaijiibo. ¹³ Diiboco mejeevesurumoco, diibo mihaico jeevesutihi, Moocaani ifibadi mihicacumoco, çmilli bu ificoro jeevesujiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayuubo diitoco tajiiba Mohaivojibo imefeenevi jihovonehejeque jenaaucasitimo iicaqui, jilli miñifono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafti idicanoco igaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufvetiibo diicahi, imino aivo miyaano iicano jibogoco idibeguehicamaño. ¹⁶ Sicamañeheje iimaa, jinijeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiiamaamo jilli janaaniviro imitifaño feefihi. ¹⁷ Jaamo jibogono sitaavi jivonoro feehi cinisi jivonicibadi. Jaamootisi Himeneo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuheetejino, eneehicano siicije fatyehinicuui, noomisiro saatoho miyaavogoco sihigoviro miniiyumisiro efehcamisi. ¹⁹ Jaarunofaño Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri

dojibanicuuhi. Jaamo gaajataco ificuuhaame neehi: Aivoj#bo Moocaani gaajahi ita iicamoco, noonoro. Tolliro bu noono: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ M#iro iguiraaaja ijafa#o sanooro oro eetavota, nihibami eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguiiharo icafihhi, bu jaanoti sanoodino #dicunonoguiiha, beevanoguiiharo icafihhi icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiiharo miicaqui imino mofico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivoj#bo dudicamaajeguiiharo mihicajimo iimitinehejete mih#nivatinoto mofico mificuuqui. Jaachij# jari fanoova iiminooono eetavoguiiharo mihicahi.

²² Jaanegui #joho sicafehi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeevivot#bo. Jaaboro iticovono ificoro deesamaaje, miyaavogoco, gajico, sajeeb# icaco icano sano imino jeeb#ri Aivoj#bo Jesucristoco ejeevivomoma. ²³ Bu mih#fono fanoova jenaucasico deecivedino. #ro gaajacuuhi toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivoj#bo Jesucristo jeevivom#naafi sitaama aamocasiiboro #gotatihi. Toll# icat#boro famoovamaryo imino icafihhi. Jaabo imino j#bogom#naafi fanoovaaco jaab#b#boro icafihhi. ²⁵ Jaabo s#icuno jeeb#ri iicaj#sumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli icano ifico ubuunan#boro miyaanoco agaajasujinoco esicin#boro. ²⁶ Jaamo aaicomoro itaajaqui ij# diitoco itacurahihufaf#o agaf#suner# #c#boro diitoco iimogobadi imoon#qui ificuunoti.

3

Niinoosumi Jill# Miyam#naa Icaji.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi #hicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyam#naa ifi imiguiiharo fanoovaaco omoon#fifimo, sihid# nih#bam#ma iicanoco iimeguefifimo, ificoro sihid# jeevahi eneefifimo, mih#fonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicafifimo. Jaamoro Moocaaniditi iminootino ih#maafifimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicafifimo, sita diitoco imino omoon#ronehejeque diitoco cab#acujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahij#co bociguejitimo, ³ sitaaco agaj#moro idaasuguejitimo, sicama#nehejeque j#bohocasififimo, iimoy#cinocoro omoon#fifimo, idaasugotimo omoon#fifimo, fanoova iimino j#heguem#naa iicamo, ⁴ iyotocoro imitino omoon#sufifimo, guucibatimo fanoovaaco omoon#fifimo, sicama#neheje mih#foneriro ijeeb#no agahafucuumo. Moocaanico guinotimoro jill# ificoro imo imo omoon#sunehejequere iguino. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahij#co jill# ih#fuvusuro all#oh#firiro imino moon#jimo. Jaarumo tuunamaajimo toono mityaco miyaano iicarunoco. Toll# iicamoti diifico gaihu#ni.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofaf#o ij#cafotomoro agaajatimo gaigoom#co ba#hicahi. Jaamo gaigoom# imit#ri ifiinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahij#varo gaajamoro icarumo miyaanovi ufucuro #fototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhicahi, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicuutimo icano, bu miyaavogofaf#odi agaajaracuutimo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauumisico gaajaciumo

jihovotisi iicaunoco. Jaabadiro bu diito bañijitihi paryi jiinije miyaminaa diito jilli jihovoto iicanoco agaajaciuudi icano.

Pablo Timoteoco Atajibano.

¹⁰ Jaanoti naha ijoho imino uujoho ijibeguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omooniguehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabicico, tagajico icano, bu uco ijihenehehejeque ajaabicihicano, ¹¹ bu uco idaasuno omoonihicanehejeque, iro bu gaajacuui uco ijihenehehejeri idaasuno iicahicaunehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Litra cuumivi icano. Jaaruno paryi tonehejeti Aivojibo uco taajasuhinihi. ¹² Jaabadi paryi famooro Cristo Jesuguiha ifico iimibachumoro ijeevadi ificuumo. Toonohalliti diitoco ijiheneheneri idaasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, abañififimo icamo imitifaño janaaniviro feeji bañimoro, bu ificoro abañineri icano.

¹⁴ Jaanoti ijoho agaajahininofaño mityano diica, iro toonoco imino agaajacuunofaño. Iro gaajahi jaanoco miiijoho ico ijibeguehininoco. ¹⁵ Mihiro seemenetiro ijoho gaajahi iimino Caatinihaamefaño onoonoco. Toono ico ijibogonoro taajasufaño ico asatyejino Cristo Jesuco imiyaavogonofenedi. ¹⁶ Mihiro paryicino Caatinihaamefaño onoono Moocaani ifusuuboro agaajasuunoco acaatiniuno. Jaano minoco jibeguehi. Jaanoro imitino mihicanohalliti minoco ibano, fagoono, minoco jibogono iticovono ifiima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jeevivominaafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivooboro paryi fanoova imicoro imooniqui.

4

¹ Jino ico guiraano tajibahi Moocaani imegavi, bu Mohaivojibo Jesucristo aivojibobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeciboro ijeevadi sahaje udugaacujibo imefeenevi. ² Jaabo dibeguehi taajasujibogoco suufenitibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaajagomo iicasumi idibeguejiturusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabicibo fagojibogo iijiri. ³ Mihiro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabicuujitihii aivo iimino jibogo iijico. Jilli iinoro iimogobadi ajashutimo jibogominaati iguinomoro ficujimo diitoco ijibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonocoro. ⁴ Miyaano jibogoco ibujinaago ificuumoro jihovobogoje fanoova jibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino iijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujibogoco idibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihi futusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafico acicuui Moocaani jeeciveguiiha idaasuno imoonicafetequi, fitivucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuui, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuui, miyaavogoco uujoho ejeevesutiboro imino eetavucuui. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuui. Jaanoco ufucu uco acijibo Aivojibo iimino emeciboro udugaacujibo. Jaabo ucoro acijitibo, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emecivaabo. ¹⁰ Mihiro Demas onoo bo uco jeevesucuui jijeonehejequere janaanici aivo iimoyicimaño. Jaaboro

Tesalonica cuumiví feehinícuubo. Jaanotí bu tollíro Crescente onoobo feehinícuuhi Galacia jiiñíjeví ijíibeguequí, bu tollíro Tito Dalmacia jiiñíjeví feehinícuuhi ijíibeguequí. ¹¹ Jaanotí idíiboro Lucas uuma icahi. Jaaneguí Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudícamajeti íhamusuquí. ¹² Jaanotí uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumiví. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagaachehu tajeebutachehuco Troa micuví Carpo onoobo ijafañoví ejeevesuhinichehuco, tollíro bu tahaameneque, bu tahaamene pergaminohaamehallíví acaatiníhaameneque icano.

¹⁴ Alejandro onoobo jígaiño dudícamajemínaafi aivo uco imitino mooníuhi. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaabotí bu íijoho difíco gaihúini, mojíibogoco íimogotíiboro toonojaagodí íicatíibotí.

¹⁶ Tollíro bu iticoní aivojítoma tahallíví íhiímaausumí miihaiñooba tahallítí ícautíhi uco aamusumo. Jíllíro famooro uco jeevesuhiníumo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototíibo íicaquí. ¹⁷ Jaarunotí uco Aivojíibo Jesucristo uco aamusuubo sefacó acihi. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujíibogoco íjíibogoobo. Jaamaño faajiiñíjemínaacoro tobogoco guubusucuuhi, judiomí íicatímehejeque. Jíllí Aivojíibo uco síhídí íñíhicunehejetí taajasuuhí. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova íimitínehejetí atajasuuboro ficujíibo níquejefaño íicano íhaivojígúiiha. Jaabo Mohaivojíibo Jesuco macahacísu fahííjívaro. Fine.

Niinoono Iijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajíco daaci Prisca onoogoco, bu Aquila onooboco icano, bu tollíro Onesiforo onoobo íjámínaaco icano. ²⁰ Jaanotí Erasto onoobo Corinto cuumivíro fitafetehinihi. Jaanotí Trofí onooboco ficuuhinihi guíhuvaaboco Mileto cuumiví. ²¹ Jaabo asaadi jñínija ímegavírocáhi disaa. Díjaago Eubulo onoobo íjíco galluuhi, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tollíro paryí monahabomí icano íjíco galluuhi.

²² Jaafa íima Aivojíibo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro amíhaico imino mooníhi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeecivominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogogaagovi sivaqui Moocaani icimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojaagovi isivajinoco igaaajau, ² bu ifinijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaaajau icano. Jaanoco Moocaani abañitatibo: Ifinijitino fiivoco aciji, nuuhi sicijetiro jiniije fiivutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, mihaico ijibogoco gaajasucuubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ijibogoco jibeguequi atajibanofenedi. ⁴ Jaaneguiiha idi jihaameque caatinihi Tito ijoho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idiicabedi. Jaano miyaavogoma ima misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi ico imino omooninoco, bu sajeebicaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaño.

⁵ Ico uujoho Creta chugaivi ficuuhinihi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuquu Moocaani iijano faacuumivari icajajefaño oono ico atajibaubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa iicamediti sita diitoco: limitimo, bu guubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ Miño Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifima icanichi. Jaabo jenaauffitibo iicaqui, bu icajisutibo iicaqui, bu guiriicaveffitibo iicaqui, amocasifitibo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico icinoco imogotibo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino iijafaño igaayichicaqui, bu iimino icaco imeguequi, bu imihusebe iicaqui, bu imino imoonihicaqui, bu Moocaanidiro ifico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonitibo iicaqui, ⁹ bu miyaano jibogoco diiboco ijibuguunoco jeevesutibo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino jibogori iquehecutusiqui, bu ejenaauhicamoco miyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ Miño sihidi icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaanici judiomifaño icamo icano. Jaamo sicamañoco ihimaamorero miyaminaaco bañihicamo. ¹¹ Jaamoco llinoci iimaatimo iicaqui. Miño fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mijibogotatinoco ijibogomo ifurumo toonohallivi nihibamico igaayiciqui.

¹² Miño diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañififimo, bu aivo asimibadi jeevamo, aivo machufifimo, gaiquifiifimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiomi bañifira jibogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano jibogoti uuvuduehicamo ijibogonehejeti icano.

¹⁵ Miño ihesamaaje imihinivatimedi paryi fanoova imihinivatihini. Jaanoti imiyaavogotimedi, bu ihesamaaje imihinivamedi icano fanooro mihinivano. Miño ihesamaaje, ijeebicano paryi diitoco imihinivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocaanico magajahi, unuuruno

omoonihicanofañodi gaajaveechuno miyaano iicatino. Miñro idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano Jibogo.

¹ Jaabo idibugusumi miyaano jibogofañodiro diibeguehica. ² Bu amiyato gaifimico diibogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaiqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gaijima iicaqui, bu jaabicima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, sicamañehejeque jibohocasitimo, bu guiriicavotimo iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico ejeevamaaisuneri diito aijimico igaijiqui, iseemeque igaijiqui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaiqui, bu ajevatico iicaqui, bu ijaco imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji onoonoco jenautigó: Jii, inehicaqui icano. Jaanofañodi miñhaiñooba Moocaani jibogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi ñjoho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco idibogosumi imihusene diibogo, jejeeje icatiibo, ⁸ iminoro diimaa, toonofenedi miñjoho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucefevejimo oono paryi Moocaani jibogoco imeguehicatimo. ¿Jaamo milliti bu miñhaiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeecivominaaco fajini ihaivojito atajibanoco paryi: Jii, inehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu onoonoco iimusuffitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere iicaqui. Jaanoco aatyimemere famooro igaaajiqui Motaajasuminaafi Moocaani jibogo oovosinoco.

¹¹ Miñro Moocaani miñhaico iimihuseque ñfusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse miñhaico jibeguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jiniñjeo imogonehejeque icano. Jaamoro jiihahallivi imino miicaqui, ticovono ifima Moocanidiro. ¹³ Tolliro bu miñhaico gaajasuno oono oovosino sihidí ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo miñhaico unuunoco. ¹⁴ Jaabo miñro mohallivi guijeveuhi paryi mohimitico inituboro miñhaico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinoooco diitoco diibogo, quehecutusuuboro, mityama fa-goboro icano. Ivi saatohoti difico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Icano.

¹ Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivojitoco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminoonocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeebima iicamoro sitaama imihijino iicaqui, bu sicujeebima paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ Miñro bu miñhai iticoni tolliro miñfomo mihicauhi, bu Moocaani onoonoco: Jii, menehicauthi, jilli mimitaciniuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano jijovoto mihicauhi fanoohimitifaño mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicauhi, mijñheveciniuhi, bu fahigova sitaama mijñhevecasihicauhi icano. ⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaijico, bu iimihuseque icano miyaminaaco ñfususumi ⁵ miñhaico taajasuubo. Jaaruno miñhai iiminoco momooniunoti icatino, jilli miñhaico ñdaasuguumaño. Jaabo

miihaico taajasuubo Igaijari miihaico initiuno bohofiico aacinofoenedi. Jaano Moocaani Gaija miihaico bohofiima icasuhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofoenedi Moocaani miihaico Igaijaco ajashutino aciuhi. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi miihaico igaayiciqui jaanofoenedi miihai ifinijitino fiivoco meteemehicanoco magaayiciqui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiiha imeguehi ijoho jinooco sefano atajjibanoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoonihicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti miihifono iimaaco deecivedino siicijeminaa momono guicibadi iicanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu oono Moise tajjibahallivi jenaucasinehejeque icano. Toono jilli miihifoneheje, jihovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachiiji fago mifoociro. Jaanoco: Jii, onotihachiiji diiboco buhigovi gañi. ¹¹ Jaano uguubutinoti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Ifitacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onooboco, bu Tiquico onooboco icano agalluudi, tolli icarunofaño disaa Nicopoli cuumijaago uco emeecitoobo. Uujoho tuucuumivi jiiinijadihico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onooboco, bu Apolo onooboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejeti cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aatyimemere mota iicamo igaajaqui imino moonico. Jaamoro ucuujivaachumoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifiino sinejeguiiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluui. Ijoho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi amiihaico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jhaameque caatinihi sano monahabo Timoteoma ñdi, agaijñbo Filemon mududicamaaje nahaboniminaafidi, ² bu Moocaani iijaminaa oono dijafaño igaivehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo mñhaico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo amñhai magayici Moocaani, bu Aivojñbo Jesucristo icamisi imino omooninoco, bu sajeebñ icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahiijivaro uujoho Moocaanico dihallivi imehicahi. Jaabo diiboma ihuimaasumi ñti esafetehicahi, ⁵ Aivojñbo Jesuco ñjoho agaijinoco, imiyaavogonoco icano, bu paryi Moocaanita iicamoco agaijinoco icano uguubuoboro. ⁶ Tolliro bu Moocaanico dilluhicahi oono dimiyaavogoco aatyimemere imiyaavogomohallivi, jaamo Cristo Jesufañodi paryi iiminoco magayicinoco imino igaajaqui. ⁷ Jaabo tajeebñ jacusucafetehi, bu uujoho sihidimo imo icahi ñjoho sihidigaijima idiicanoti. Mñro ñjoho tañahabo, difañodi miyaavogominaa jeebñ jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jijovonohallivi Filemoco Idilluno.

⁸ Jaanegui uujoho Cristo minisuminaafi iicaruubo ico tajñbajitihini joho omoonijnoco. ⁹ Ivi jilliro gaijifeenedi ico dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ ico dilluhi jaani Onesimo onobohallivi. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi taseemeneti minifutucuuhi.

¹¹ Iticoni naha Onesimo jilli mihñfoobo dijjovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaabotiro misidi icacuuhi, ñdi bu uudi icano. ¹² Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaayici tafico idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoovi uuma iicanoco dibuunavi uco ijeecivequi jino Cristo jñboghalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho imogotihini joho idiimogotinoco omooninoco. Jaabo uudi joho omoonino uujoho atajñbanericiatino iicaqui, jilli ñro idiimogoooro omoonino iicaqui. ¹⁵ Fine Onesimo ñti dugaavuuhigueneene sihi iicatiqui. Jaaruubo jisumi ñma fahiijivaro icacuujñbo. ¹⁶ Jaaruubo jijovonobadi icacujitihini. Jilli jijovono janaanivini imino icacuujñbo. Jaabo agaijñbo dinahaborucuujini. Jaaboco uujoho sihidigaijini. Imi jaano janaanivini joho diiboco gaijini dijjovono iicamaño, bu Mohaivojñbofañodi dinahabo iicamaño icano.

¹⁷ Jaaneguiiha digataavominaafi uujoho iicahachijini diiboco gaayici uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti ico diibo imitino omoonihachijini, bu ico edebehachijini icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatinihi: Uujoho ico jaaduji. Mñro bu uujoho ico neejirahi: ñjoho tahallivi guijevejirahi uco edebeneque daaduqui, neejirahi. Jaarunoco ico uujoho nootihini. ²⁰ Jaaneguiiha tañahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivojñbo Jesuco imiyaavogomo iicanicibadi. Jaaneguiiha tajeebñco daacusu Cristofañodi tañahabo idiicamaño.

²¹ Jilli ñdi caatinihi joho omoonijnoco agaajaaboro, bu jino ico onoonoco janaanivini omoonijnoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho ñfetejimañoco tahimega dimibachu. Mñro jino teemehi amñhai

Moocaanico midilluhicanoco am#haico ihaciqui uujoho am#haico emeecitejinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoobo dijaago iijico galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoobo, bu Aristaco onoobo, bu Demas onoobo, bu Lucas icamo jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago iijico gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivoj#bo Jesucristo am#haico imino moonihi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Ihiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Siicije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajibuuhi saicino siibadihije, jibogominaafeenedi. ² Jaaruubo jisumi jino niinoosumi miihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jinijeneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco ifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco ifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahiijifeenedi. Jaaboro bu mohimitico ifilluuboro casivuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Miuro caani busumijeti gaayicibo diito janaanivivi aivo imityamañovi. ⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco:

Ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiboro Illi iicaaboco jiijehallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeevivominaaco ciijigaiguiihuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti Illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahiijivaro icahi, bu ditajiba imino atajibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogoboro imitinoco diheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojibo, ijoho aivo iticoni jinijeque tanooco ficuuhi. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuuhi. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti ijoho ufucuro finitibo fahiijivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ooomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehuco mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehuco siino mubuunaninicibadi. Jaanoti naha ijoho diiboro fahiijivaro diicaji; ufucuro difi finijitihhi, noonoro.

¹³ Jaamaño miuro Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutihi:

Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco iguiinonijinohachuta, nooboro.

¹⁴ Miuro paryi Moocaani toomominaa jilli gaijamiuro Moocaanico ejeevivomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejeevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhininoco, iimino jihaiti buhigovi minifototimo miicaqui.

² Jaanoti naha siicije Moocaani toomominaafeenedi aaciuno jibogo

sefano icauhi. Jaanoco guubuutimo imitico omoonimoco toonohalliti
 idaasuno moonicafutuui. ³ Jaabadiro bu mihai aivo ajashutino
 taajasuco mejecivotihachiiji, mihaico idaasuno moonijiruubo. Mi
 ro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojibo jibuguuhi. Jaanobuunati jari
 toonoco uguubuumo imino agaajaciunoro mihaijaagovi fatyusuui.
⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuui miyaano iicanoco.
 Toonoti igaaajacui ajabafiranehejeque, sihidi ejeevano, mityano
 aatyimeratinehejeque omoonihicaunofenedi, bu tolliro mihaico
 Igajaco siabadihije aacinofenedi icano ijeebi onobadi.

Jesu Inahabomi Iicabadi Minifutuui.

⁵ Mi ro oono toojeti mihiimaaje ufucu icajino jinijeque Moocaani
 itoomominaa usefaño ficuutihii toojeque itaajibaqui. ⁶ Mi ro
 samañoohaame Caatinihaamefaño saatohe neehi:

¿Milli ijoho Moocaani sihidi edeevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti
 deesamaajirahi? ¿Jaabo collihi diito iguijevefimojaago feeji-
 rahi?*

⁷ Mi ro jihachutasituro diitoco diitoominaaguinovi
 ficuui. Jaaruumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuui.

Bu jaaboro diitoco mityaco daaciui paryi edeetavuunohallivi.

⁸ Paryi fanoovaaco diitoguiinovi ficuui, noono.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguiino ificuucumaño diitoguiinovi
 fanooro icacuuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihiica paryi fanoovaro
 diito iijico obocigonoco. ⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachut-
 asituro Moocaani itoomominaati guinovi ificuunoco. Moocaani si-
 hidi igaijima iicamaño imuguuihi diibo famoohalliviro iguijeveujinoco.
 Jaaruubo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro igui-
 jeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomotihii diibofenedi. Jaabo
 Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofoonoco.
 Tooneguiiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuui imi Taaja-
 suminaafiti iicaqui. ¹¹ Jaamaño paryi imibachucinicuumoco ijeevadi
 ificuucumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli
 iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihii diitoco: Tañahabomi, onoboo

¹² Caatinihaamefañodi:

Iti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri
 igaivominaafeveni, noonoro.

¹³ Tolliro bu noono:

Uujoho Moocaanicoro esiciniji, noonoro.

Jaabadiro bu siino noono:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacinimoma, noonoro.

¹⁴ Mi ro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itijohoma icano
 iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuui ihuucuma, bu itijohoma
 icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guieni mityama iicauboco
 ijico ifinisiqui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro
 iguijeveveque iiguimoro jiovotobadi iicacuunoco. ¹⁶ Jaamaño

Moocaani toomominaaco ihamusuqui saautiibo. Jilli Abraham
 iyaachimahaicoro aamusuvaubo saauhi. ¹⁷ Jaamaño diito inahabomi
 iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojiboti iicaqui jeevesutiibo
 iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeveni, tolliro
 bu miyaminaa imitico ibuusuqui ifico idaasuno omooninofenedi.

* 2:6 Sahaamefaño noono: Miyaminaafi.

18 Miiro idaasuno iicauneri ifi nisucafutuuhi. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amiihai mihimibachucinicumaña ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaaja Cristo Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojii bo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuuhi. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco ejeecivuunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanivivi; oono iijaco eheetavoobo tooja janaanivivi ibocima iicanicibadi. ⁴ Miiro iijanoco eheetavomo iticovovovi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani iijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaaihicaunobuunati Moocaani eheetavuujinoco iijibogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani iijaminaa miihai mihicamoco ootoomoobo. Jaamo miihai Moocaani iijaminaa mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo onoonoco imo imo momoonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

⁷ Miiro jaamaño, Moocaani Gaija neehi Caatinihaamefañodi: Jaachiiji amiihai Moocaani iijico muguubuhachiiji ⁸ amiihai jeebiico mucuhufutusunodino, johono sicaihigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiratuumoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amiihai eedeetemihai uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atyimehicaurumo. ¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiratuuboro nuuhi: Jilli fahiijivaro ijeebinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehicatimo taajiihaico agaaajanoco, nooboro.

¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiratuuboro tamomofañodi, nuuhi: Uma ajaguisijimañovi diitoco ifutusujitihii nooboro, noono.

¹² Tañahabomi, jaaneguiiha mehesicini cajaanoyaba amiihaiti iimitino jeebiima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³ Tolle icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecutusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amiihaiti cajaanoyabaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amiihai jeebi Moocaaniditi jenaano minifetedino. ¹⁴ Jaanoti siicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofaño quehecuno mihicamoro niinofucuvi miihifotohachiiji, Cristojaagoti samañoonoti mataañovaji.

¹⁵ Miiro jilli noono:

Jaachiiji Moocaani onoonoco muguubuhachiiji amiihai jeebinoco mucuhufutusunodino, johono diibojaa isifiratuumo iicaubadi.

¹⁶ ¿Cajaanoyabaco nacu diibo iimaaco guubucuurumo diibojaa isifiratuumo? Eti bu johono paryi Moise Egipto jiiijeti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaanoyabaco Moocaani sifiratuuhii cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jiiijeti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finiuhii sicaihigovi, iguijeveumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaanoyabaco

Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo mihifetejitih, nooboro? Eti bu diibo unuunoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Mïro magaaaju- uhi imiyaavuguutimaño diito ifutuutinoco.

4

¹ Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijinoco aaciguunoma mihi- canohachuta imino mehesicini amihaiti saatoho toonovi ifototimo mi- hcadino. ² Mïro mïhaico bu aciumo tobogo taajasujibogoco diitoco iicaubadiro. Jaaruno diito uguubuuro diitoco imino mooniutih uguubuurooco imiyaavuguutimaño. ³ Jaanoti naha mïhai toonoco mimiyaavogomaño toono jaguisifaño mihifetehi. Oono Moocaani jilli nuuhi:

Jaamaño diitojaago ujoho isifiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uuma ajaguisijimañovi ifetejitimo, nuubo Moocaani.

Jaarunofaño Moocaani jinijeque ifiivusunotiro iticoniubo eetavuubo imivuudi jaguisiubo. ⁴ Jaamaño mïro samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi:

Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiuhi, noonoro.

⁵ Siino bu Caatinihaamefaño noono:

Ifetejitimo uuma ajaguisijihigo, noonoro.

⁶ Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujibogoco uguubuuro toonofaño ifutuutih: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño. ⁷ Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu oovicuhi jisumico, jino mihicasumico. Mïro Moocaani mïhaima iimaahi, toonobuunati goovacutinoti David unuunofenedi. Oono Caatinihaamefaño onoonoco munuucuhi. Jaanoco bu siino meneehi: Jaachiji Moocaani ijico muguubuhachiji amïhai jeebico mucuhufu- tusudino, noono.

⁸ Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihaciuruva, Moocaani siino sifucuditi iimaacuujitirahi. ⁹ Jaanegui icanehiica sano Moocaani cumiminaa ajaguisijino. ¹⁰ Jaamaño mïro Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisiucubo, oono Moocaani iinoti ajaguisiucubadi. ¹¹ Jaanegui masii mesefaquifetequi toono majaguisijinofaño mihifetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavuguutimo iicaubadi mihicadino.

¹² Mïro Moocaani iiji buheehi mityama icano aivo janaanici sijevano fanoova aamigano fahigovaaciti iijino iicano sijeva janaanicivi sijevano. Jaamaño mojeebi, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicino, bu miyaminaafi ifico faabeheri adicino icano. Jaanoro foovono miniiyuno mohesamaajeque, mojeebi esicinico icano. ¹³ Aivo jinehejeba cha- hahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryi fanoovaro foovono icacuhi faayacafutucuuno. Jaadi johono diibo imefeenevi mohimitico mihimibachujiibo imefeenevi.

Jesu Aivo Janaanici Sacerdotemi Aivojiboti Icahi.

¹⁴ Jesu Moocaani Achi aivo janaanici mïhai sacerdote aivojiboti icahi. Jaabo niqueje janaanici Moocaani imefeenevi aivo ifotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa ijico. ¹⁵ Mïro mïhai sacerdotemi aivojibo mïhaico idaasuguejirahi moniinovanoti, mïro mïhaico iicabadiro diiboco fanoova inisuuneri idaasuno icaubo. Jaaruubo imitico mooniutih. ¹⁶ Jaanegui masii imino

mimiyaavogomoro Moocaani sihidi gajjima iicaabovi mifitivequi. Toonoti miihaico ihidaasuguequi, jaaboro iimihuseri miihaico ihamusuqui sihidi idaasuno mihicasumi.

5

¹ Famooro sacerdotemi aivojito iicamoco miyaminaafeeneti iicimoro toonofaño ficuumo Moocaani imefeenevi miyaminaahallivi iimaajinoco, bu diibo jeecivoco iheetavequi, asimico agaisiraicimoro Moocaanico tooneri ijeehivequi miyaminaa imitihallivi icano. ² Jaabo diibo sacerdotemi aivojibo, bu icaruubo ififañodi iniinovanoma iicamaño, bu amusujiruubo agaajatimehejeque, iimino jiihaiti imitamehejeque icano. ³ Jaabo bu ifi niinovama iicamaño jeevivo asiri Moocaanico iimitihallivi jeehivefihhi, onono miyaminaa imitihallivi iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cajaanuubo jilli iinoro sacerdotemi aivojiboti icatatihhi. Moocaanico iiciboro toono obocimañovi ficufihhi, johono Aaron onoboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tolli Cristoco moonuubo: Jilli iinoro diibo sacerdotemi aivojiboti icautihhi. Jilli Moocaanico diiboco toono bocifaño ficuuhhi diiboco unuubadi:

Ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Ijoho sacerdotemi aivojiboti fahiijvaro idiicaabo, Melquisede onobobadi edeevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiihalliri iicausumi sihidi Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaalli tofaihuco gañiboro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevefañoti ataaajasujiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuuhhi diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanotiro ejeehivehicamaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icauruubo gaajauhi: Jii, onoonoco idaasuno iicauboro iguijeveunofañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifiico imino ifutusucumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi ifutuubo paryi onono diibo onoonoco: Jii, onoomedi. ¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojiboti ficuuhhi Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Ñihicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneejino icahi. Jaaruno aivo tihino mijibeguejiruno, amiihai magaaajagotimaño. ¹² Aivo gueneecuuno mihicano jisumi jii bogominaati mihicatacuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amiihaico sita ijibogonoco; Moocaani iiji jii bogo aivo itihitini. Aivo jilli fañooviro miniinovatucuuhhi. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitihhi. Jilliro mifañofaihuco aaducuujimobadi mejeevacuuhhi. ¹³ Miiro Moocaani iijico ajashunoro agaajamo seeme mifañotitobadi iicamo. Jaamehiica gaajatihhi iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoocoro imino emeeçimo onono jusitamobadi ejeevacuumo, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuumo, iimitinoco iiminofeeneti aatyimeneque ejeevamaicuumo icano.

6

¹ Jaanegui masii janaaniviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni miihaico ijibugunocoro meesudino, siino janaaniviro gaajamoro mofoo. Miiinoco guijevefaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaaajacuuhhi. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaaajacuuhhi. ² Bu nitihallivi ijibogonehejeque, bu

míyaavogomínaahallívi ihuseque ificujínehejehallívi ij#bogonehejeque, bu uchuumucuumo siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifiníjítino cíijigaifaño efeejinehejeque icano magaaajacuuhi. Jaarunaaca janaanícivíro gaajamorohíica mofoo. ³ Jaanoco tollí momooníjii Moocaani íimogohachíijii.

⁴ Jaamaño míiro saatohe seseequé agaayícíhínícuurumo, bu Moocaani aacino ímoco gaajacíhínícuurumo, bu tollíro Moocaani Gaijati agaayícíhínícuurumo. ⁵ Moocaani j#bogo ímoco gaajacíhínícuurumo, bu ufucu íicajino jíiníje mítyaco icano agaajacíhínícuurumo, ⁶ siino dojícuvíro eedeehífíjaagovíro uhuumímoro Cristoco ejeecívucúutímo siino eedeehífí jeevesufeenédí bohómótí miníiyuracúujítíhi. Jaamo díitoro siino Moocaani Achico dojícuvíro ímohobujehallívi metetecubadí omoonímoro díiboco míyamínaa ímefeeneví dejecumoro íchíicahí. ⁷ Jaamo jíiníjebadí, fahíijívaro toojehallívi níijaba aagíonoco adujere íicanícíbadí jeevamo: Jaaje toojequé ududícamaamedí ímíno basutaaco íhíinusujere ínoovasuruva, toojequé Moocaani ímíno omoonínoma ícaje. ⁸ Jaanótí jar#mócoro, ñaavahucoro ícano íhíinusuhachíijí jínehejebagúííha ímítíje. Jaamaño Moocaani: Ímítíno, onóoboro afáijanoguíinoví aaquetejíje. Jaanofeeneví jígasucafetejíje. Jaabadí dojícuvíro eedeehífíjaagovíro uhuumímoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani fáijají.

Mohesícíní Míinoco Sefano Fícuuhi.

⁹ Agáijímo tañahabómí, jíllí munuurunaaca, aívo ímíno magaaajahí, amíhíhítí ajashutíno Moocaani míhíhaico ímíno omooníno mohallívi taajasuma asaanoco. ¹⁰ Míiro Moocaani aívo íimíibo. Jaamaño jabájeevejítibó amíhíhai momooníhícanoco, bu díiboco amíhíhai gáijíco míhífusumoco, míyaavogofeenédí monahabómí íicamoco mahamuhícanofeenédí; bu jaanoco jísumíhachutahí moonímerehí míhíicahí. ¹¹ Jaaneguí míhímeguehí famóoro míhíhai toonoco míhífusumoro mofoomo níjequeví míhífotonoco. Jaamo ímíno míhífutusuhi oono metemehícanoco. ¹² Míhíhai míhímogótíhí amíhíhai majaparyatonoco. Míhímeguehí oono ímíyaavogofeenédí, bu íjaabícífeenédí ícano Moocaani aacígúunoco agaayícímoro íicabadí míhíicanoco.

¹³ Míiro Moocaani onoonoco Abrahámco aacíusumí ífifañodíro oovícíuhi míyaano íicaujínoco. Aívo díibo janaanícíví íicamo momofeenédí ohóovícíujírumo achahaumaño. ¹⁴ Míiro jíllí nuubo: Míyanótíro aívo íco ímíno mooníjii. Jaaboro íco ajashujítíno dííyaachímíhíhítí aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abrahám tuumúuhi jaabícíiboro. Jaamaño gaayícíubo Moocaani díiboco unuubadí. ¹⁶ Jaabadíro bu míyamínaa síinoco unuusumí noonícímo díito allínocíví íicaabo Moocaani momofeenédí. Jaano siino míyaano íicanoco, unuusumí Moocaani momofeenédí unuucuunoco, ¿míllí bu janaanícíví siino mejenaauucuujiráhí? ¹⁷ Jaamaño Moocaani ímomofeenédí nuuhí aacígúuno míyaano íicajínoco foovono íhífusuquí toono íbusumíjeque aacígúunoco agaayícíjímoco, bu jaano unuucuuno siino boobanícáfutucuutíhí íicaujínoco ícano. ¹⁸ Jaamaño ícano mínocí díibo, bu díibo unuucuuno ícano oboobaníracúutíno. ¿Jaanohocífeenédí míllí bu Moocaani unuucuunoco bañíjírahí? Jaanofeenédí míhíhaico Moocaani acíhí sefano majacusucáfotómoro metemehícanoco

mohimega ificuunoco magaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebico kuhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma mihai mihicano mihaiico kuhufono ficuuhi niquejefañi iicaja Moocaani iija gaachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuuhi mohallivi mihaidi jihaiico ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemi aivojibo fahijivaro iicanovi ifutuuhi. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

7

Jesu Sacerdotemi Aivojibo Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivojibou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdotu. Jaabo Melquisede Abraham minaavi jinijene aivojitoco iguiinonijehigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham acihi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguiinoniunoti icuunoco. Jaano Melquisede onono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivojibo, eneejiruno. Jaabo Salem aivojibo iicaumaño, bu: Sajeebhi ica aivojibo, eneejiruno. ³ Jaabo huhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. Jibogoratino diibo fiivoti, bu iguijeveti icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicacuubo sacerdotemi aivojiboti fahijivaro icacuubo.

⁴ Jaanoco jisu magajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. Miho moheedebe Abraham icauruubo diiboco acihi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivojito nehejeque udumiticuunoti. ⁵ Miho Moise tajiiba onoobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejete fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno tajiibama icamo; huhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icautiruubo Abrahamco jaadusuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayiciubo. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanici sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevemoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijeveticobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduhi sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ Miho jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatyimeteusumi.

¹¹ Miho Israel cuumiminaa tajiibaco gaayiciuhi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihafeenedi. Jaano miyanotiro toono tajiibaco omoonimoco Moocanijaagovi isatyejiruva colhiicaqui, bu siino sifi sacerdotu saajirahi. Jaabo Aaron yomoobo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuujiti. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiiti ubuunanicafutucubadiro, bu tajiiba buunanicafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivojibo diibediti jino Caatinihaame jilli onoobo, siicuumi israelmi cuumioobo,

* 6:19 Sahaamefaño jilli ficuuno: Toono esicini sefano iicanoro mojeebico kuhufono ficuuno, ancla cijigai meenegaco samañoviro kuhufono ificuunicibadi ononoco.

tuucuumiti miihaiñ oobahiica sacerdoteti iicati cuumioobo. ¹⁴ Miiro imino gaajaveechuno Mohaivojiiḅo Juda cuumiti asaano. ¿Miiro Moise milliba nuutihi jiiicumiditi, sacerdotemiditi ihiimaausumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdoti Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa tajiiḅa unuumaño diibo sacerdoteti icautihi. Jilli oono ifinisuratino ifi mityari diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ Miiro jino Moocaani jilli diibediti onono:

Ḥjoho fahiiḅivaro sacerdoteti idiicaabo, Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

¹⁸ Jaamaño jilliti eedeetajiiḅa buhiḅovi ficucafetehinicuui, toono iniinovaumaño iimiutimaño. ¹⁹ Miiro toono Moise tajiiḅa jinejebaco imitusuutihi. Jaamaño toonobuuna aivo iiminoco mehesicininoma mihicahi, toonofenedi Moocaanivi mifiitivonoma.

²⁰ Jinooco Moocaani eetavuui imomofenedi unuuboro. ²¹ Jaanoti saatoḅo sacerdotemi jilli ticovonoro icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo. Jaanoti naha diibo sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuui. Miiro Caatinahaamefañodi diiboti neehi:

Aivojiiḅo imomofañodi unuucuuno, siino boobanicafutucuujiḅi: Ḥjoho fahiiḅivaro sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

²² Jaamaño Jesu bohonoḅi eedeejihallivi aivo iiminoco agaajasuubo. ²³ Miiro iticoni sacerdotemi aivo ajashutihi, iguijevehicaumaño guenene icahicautimo. ²⁴ Jaanoti Jesu iguijevetatimaño diibo sacerdoteti iicano sifivi siino jeenetih. ²⁵ Jaamaño fahiiḅivaro taajasujiruubo diibofoenedi Moocaanivi ifiitivomoco, ufucuro milli iicatimaño diitohallivi Moocaanico idilluhicaui.

²⁶ Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemi aivojiiḅo miihai mihimogooḅo. Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitibama achahaabo imitiminaati ijeevadi udugaacuubo, bu caamovono niqueje janaanivivi agaḅiiyicicafutuubo icano. ²⁷ Jaamaño saatoḅo sacerdotemi aivojito iicabadi jeevatiiḅo diito naha asimico agaisiraicimoro fafucuvaaciviro jeevivoco eetavehicamo. Jaanoco iticoni sacerdoti iimitihallivi jeecivehi. Jaanohallivi jari miyaminaa imitihallivi jeevivomo. Jaanoti Jesu sano famoohalliviro jeevivucuui, safooro ifico iinoro aaciusumi. ²⁸ Jaanoti Moise tajiiḅa ficuui miyaminaa iimitimoco. Jaanoti toono tajiiḅabuunati Moocaani imomofenediro unuuno illi Jesuco ficuui sacerdotemi aivojiiḅoti. Jaamaño diibo milli iicatiiḅo fahiiḅivaro iicaui imiiboti eetavocafetehi.

8

Jesu Bohono Iijihalliti Iicaabo.

¹ Aivo jino imiyaanoco monoono, miihai sacerdotemi aivojiiḅo Cristo jilli ejeevaabo casivutuui niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi imiyanaagonovi. ² Jahigo sacerdoteti jeevivooḅo imiyaja iimija Moocaani iijafaño. Jaaja miyaminao useti eheetavocafotoja icatino; Aivojiiḅofoenediro iicaja. ³ Paryicino sacerdotemi aivojitoti ificucafotomo icahi asimico agaisiraicimoro Moocaanico ijeecivequi. Jaamaño bu tolliro Jesucristo iguijeveuneri ita iicamohallivi jeevivuui. ⁴ Jaabo jiiḅehalliviro iicarua ajashunogay sacerdoteti icajitiruubo. Miiro icamehiica sacerdotemi Moise tajiiḅa onono jeecivoquerehiica omoonimo. ⁵ Jaamo jito sacerdotemi ijeevivoco moonihicahi niquejefaño

iicaja ijimico #icjahajefaño. Magaajahi jilli ihijimiro iicanoco, m#ro Moise tabernaculo onoojaco iheetavequi omoon#usumi, Moocaani diiboco nuuhi: Meeci, jaaboro imino deetavo paryi, johono ico ifagajihallivi #ifusuujabadiro, nooboro. ⁶ Jaanoti naha m#hai sacerdotemi aivoj#bo Cristo ijecivoco eetavehi. Aivo janaanici imiyajecivoco eetavoobo diibo bohono ijihalliti iicaabo toono aivo imino onocin#noco aaciguunofa#oti iicano iicamaño.

⁷ Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico eheetavono. ⁸ Jaarunaa m#ro Moocaani tuseumio miyam#naa imitico aty#meuhi Caatinihaamefaño diitoti unuubadi:

Aivoj#bo Moocaani neehi: Icajinehiica uujoho bohono iijico Israel miyam#naama, Juda miyam#naama icano eheetavono. ⁹ Diito eedeetemihaima eheetavuno iicabadi icajitino, johono diitoco ihuseti agaay#ciuboro Egipto jiinijeti ihinusuusumi. Jaaruno diitoco unuuno taajico imino moon#utimo. Jaanoma iicaubo diitoco jeevesuuhi, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumim#naama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyaj#baco ficuji diito esicinifaño. Jaaboro ijeeb#nofaño toonoco caatiniji. Jaadi jari uujoho diicaaniji. Jaanoti diito uut# taacuumim#naaji. ¹¹ Jaadi iticovoocivi saafisari igataavom#naafico, bu inahaboco icano Aivoj#boco igaaajui j#bogorajitino, famoovaro uco agaajajimaño. Famooro diitoti uco gaajajimo iguiraabo, aajashuubo icano. ¹² Jaamoco uujoho iimitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucuujit#hi, nooboro.

¹³ Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihii#maaboro, iticonio iijico: Edeeneti, nuucuubo. Jaano edeeneti iicacuuno unuucucuubadi iicamaño goovacuujiino ifinino.

9

Moocaani Ijahaci Jiinijeoja, Niquejeoja Icano.

¹ M#ro iticoni unuuno iijifaño noocin#no mill# Moocaanico iimejinehejeque j#jehalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafaño. ² Jaaja tooja jilli eetavocin#uhi, imeganaagonovi aivo iimimaño onooma#neri icauo c#jigai icuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijecivo maahuno icauhi icano, ³ bu jaanohallivi iicaubaryuty#gaba bujinago icauo aivo janaanici iimimaño onoomaño. ⁴ Jaama#neri icauo Moocaani jecivoco toonohallivi ij#gasuhicauno altar onono. Jaaruno aivo faño icautino igaachehubaryuty#gaba imegariro icauo jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusuno maaniguijinoco toonohallivi ij#gasuhicauno, bu Moocaani ihii#maano j#bogoba cajonbabadi jeevahi arca del pacto onoba. Jaaba paryi ihallidi orori jeesucin#uhi. Jaabafaño icauhilla guirihillugayi oro eetavotahilla. Jaahillufaño icauo mana onono. Bu tolliro icauo Aaron quesei uruhutuuhi, bu tolliro icaubujeci guisi-babujeci. Tubujeci#hallivi Moocaani ataj#baunoco acaatin#ubujeci. ⁵ Bu toobahallivi eetavuumo miimisiici Moocaani toomom#naat#si querubin onoomisi ijico. Diit#siti miyam#naa igaaajui tooneri Moocaani iicanoco. Jaamisi ij#jecuhuciri toobahallidi fobocin#ihicauhi asim# t#jeheri efefachuhicamaño miyam#naa imitico Moocaani ubuusuhicaumaño. Jaarunoti jisumi fanooro mij#bugucuut#hi.

6 Jaajaco tolli eheetavuudi toojafaño sacerdotemí fafucuvaacivíro feejibuuhi imegaomaño imimaño onomaño Moocaani jeeçivoco iheetavequi. 7 Jaanoti naha janaaniví icamaño aivo iimimaño onohigoví saafiro diibo sacerdotemí aivojibo feejibuuhi safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asimi tãjohoco asatyoboro Moocaanico jeeçivejibuuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibuusuqui, bu miyamínaa imitico ibuusuqui icano. 8 Jaano toonoti Moocaani Gaija miihaico gaa-jasuhi, oono imegaomaño imimaño Moocaani jeeçivoco eheetavehicaunohachuta, aivo imimaño ifetehicautinoco. 9 Jaano toonoti jisumi magaajaqui. Miiro oono tomaño Moocaanico ejeecivono, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli ejeecivomo jeebi imiti buusucafototahi. 10 Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro atajibano. Jaarunoco Moocaani ubuunanicuudi sihidí jeevacutino.

11 Jaamaño jisumi Cristo asaacuumaño, jino iiminoono asaano sacerdoteti Cristo icacuuhi, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diibo Cristo Moocaanico jisumi jeeçivucuuhi janaaniví aivo imijafaño. Jaaja miyamínaa useri eheetavoratija: Jijehalliri icatija, eneejiruno. 12 Miiro Cristo aivo imimaño jicafutucuuhi. Jaaruubo asimi tãjeheri ijeeçivequi icatino, jilli itãjeheriro ijeeçivequi. Miiro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifinjitino fiivoco miihaidi icuubo. 13 Miiro asimi tãjoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasuguijino icaneri, iimitima iicamohallivi fefachufimo. Jaano imityama iicamaño ifihallinocoro imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. 14 Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tãjoho janaaniví imityama icahi. Miiro millí icatino Gaijafenedi Cristo ifiiriro Moocaanico jeeçivuuhi imihinibama achahano ifiico iguijenunerí. Jaabo tãjoho mojeebi imiti miiñoco guivevefaño asatyonoco, miihaico nitíhi, Moocaani iicaaboco mejeeçivequi.

15 Jaamaño Jesucristo jino bohono iimaa eetavomínaafi. Miiro diibo guivevefenedi, eedehiimaaguinovi imitinoco omoonuno buusucafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifinjitino busumijeque diibo unuunoco gaayiciji. 16 Miiro saafi inehjediti: Jillicahi momooni, nooboro ihiiamaameque acaatinino. Jari diibo iguijvecuudi toohaame onoobadi moonicafetefino. 17 Miiro diibo iguijvetinohachuta toohaame onoobadi mooniratatino. Jari diibo iguijvecuunobuunati toohaame onoobadi moonicafetefino. 18 Jaamaño iticonio iimaa eetavo ticonicafutuuhi tãjoho gañifeenedi. 19 Miiro Moise paryi Moocaani atajibaunoco paryi famoocoro miyamínaaco jibuguuhi. Jaaboro oveja ijeene taataco tifañoco iicuboro, bu hisopo onohohaafequé iicuboro, toohaafe nijequeví tootaataco ificuboro, asimi tãjoho nifaihuma icanofaño acaduuhacuuboro, itajiba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyamínaahallivi icano. 20 Jaaboro ditoco nuubo: Jino tãjoho miyaavusuhi amiihaidi Moocaani iimaaco atajibanoco. 21 Jaabadíro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi toojafaño iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejeeçivehicaui nehejeque icano fefachuubo. 22 Jaano toono tãjiba onoobadi fiiticujiruno paryi fanoovaaro tãjeheri imibachucafotonicino. Jaamaño tãjohoco igañitiruva, imiti buusurajitirahi.

Cristo Agaicaaucafutuuno Imitico Buusuuhi.

²³ Miiro toono niquejefaño iicanobadi jiijehallivi iicaunoco imibachuhicaumo asimico agaisiraicinofaño. Jaano toono niquejefaño iicaneheje asimico agaisiraicino janaanici aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo miiro tooja iimija, miyaminaa useri eheetavocinijafaño jicafutuutih. Miiro jilli tooja niquejefaño imiyaaja iicaja ijiro iicauja. Jilli niquejefaño jicafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenevi icaabo mohallivi ihiimaaqui. ²⁵ Jaanoti judiomi sacerdotemi aivojiiho faticabaciviro safooro jicafetefihi aivo iimihigo onoohigovi itijoho iicatineri Moocaanico ijeevevequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri jeevotatih. ²⁶ Jaanoti tolli icaruva, Cristo saicino guijevehicajiruubo siicijetiro jiihije ifivuunotiro. Jaaruno tolli icatino. Miiro jisumi jino niinosumi Cristo safooro saauhi fanoohalliviro. Jaaboro guijeveubo imitico ibusuqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiro Cristo safooro guijenifafutuuhi paryi jiihijeminaa imitico ibusuqui. Jaanobuunati siino saajiho jiijehallivi. Jaaruno tusumi imitico ibusuqui icacuujitino. Jilli diiboco ootomomocoro atajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti miiro Moise tajiiba oono iminoono asaaujino gaijaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi jeevatih. Jaamaño tajiiba, toono asimigaicaauco faticabavaviro omooninofeenedi Moocaanijaagovi ofoomoco imitusutatih. ² Jaanoti miiro tolli tajiiba onoobadi omoonino imitico ibusuufiruva siino tolli moonihicacuujitirumo. Miiro tolli omoonihicamoco iimiti ibuuuuruva, iimitima iicanoco esicinicujitirumo. ³ Jaanoti tolli iicatimaño, toono asimigaicaauco eheetavono diitoco faticabavaviro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimitijoho miyaminaa imitico ubuusuutimaño.

⁵ Jaamaño jiihijehallivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi: Uuro gaajacuhi ijoho idiimogotinoco asimico idi agaisiraicinoco, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliro uco miyaminaafiti deetavehi.

⁶ Miiro ico imo imo moonitino idi asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibusuuqui asimico agaisiraicineheje icano. ⁷ Jaaneguiha ico neehi: Jino saacuuhijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uutii Caatinahaamefaño onoobadi iicaqui, nooboro.

⁸ Miiro iticoni noobo; Moocaani imogotih, asimico diibedi agaicaaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibusuqui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiro bu toono Moocaanico imo imo moonitih, toono tajiiba onoobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivi bu noobo: Jino saacuuhijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedehasimi gaicaauco Moocaani ifnisuuboro, toonoco boobaniiho bohono uujoho iguijeveneri, eneejirunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani miihaico mohimitico buusuucuuh, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohalliviro iguijeveumaño.

¹¹ Jaarunaaca paryi judiomi sacerdotemi faticuvaaciviro tolli moonihicahi. Jaamo saicino sahomonocoro asimigaicaauco jeevovomoro icanicih, imitico buusuujitirunoco. ¹² Jaanoti naha Jesucristo safooro sano paryi mohimitihallivi guijeveuhi. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casiivuubo fahiijivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro

tahigoti toomoobo diibo mīnaa iguiinovi ificucafetejinoco. ¹⁴ Mīiro safooro iguijeveunofañodi iimitico ubuusuucumoco imitusucuubo, ufucuro milli icacutimo iicaqui. ¹⁵ Jaabadīro bu Moocaani Gaija mīhaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Mīiro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Mīiro jilli noobo Aivojībo Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati di-itoma jilliji tahiimaaco eheetavono. Diito jeebīfaño tatyajībaco ficuji, bu tollīro ihesamaajefaño ficuji, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitīhi diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaño imiti ubuusuucafutucuudi siino jeevivoco toonohallivī eeta-
voratacuutatīhi.

Moocaanijaagovi Mifitīvequi.

¹⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, jisumi masī ñihicugotimo aivo iimihigovi mijicafetequi Jesucristo tījohofañodi. ²⁰ Bohojiri mefeequi, fiivo jūhairi igaachehubaryutyīgaba bujinagovi mafatyequi: Diibo Cristo ififañodi mafatyequi, eneejiruno. ²¹ Jaabo Jesu aivo momiyasacerdoteti icacuuhi, Moocaani iija niquejevi iicajafaño. ²² Jaaneguiiha masī Moocaanijaago mefeequi miyajeēbīma mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Mīiro diibo mojeēbīnoco niticuuhi mohimitico esicinicuutimo micaqui, bu jaabadīro mofinoco imino nīfaihuri niticuo. ²³ Jaaneguiiha masī sefano jino mimiyaavogonoco mehesicīnīnofañoro miicaqui, siino iijijaagovi fatyucuutimoro; mīiro Moocaani mīhaico unuunoco aciji, abañitatīmaño. ²⁴ Jaaneguiiha masī miguiinequi fahigovavī mahamusu-casinoco toonofeenedi sitaaco magaijinoco mihifusuqui, bu iiminocoro momooniqui icano. ²⁵ Bu tollīro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efeehicatimobadi iicatimo miicaqui. Ivi jilliro fahigovavī mesefasucasimoro mefeehicaqui. Jaano janaanici aivo jisumi miicaqui, oono Aivojībo Cristo asaajifucu ifitīvucuunoco magaaajamoro.

²⁶ Jaanoti miyaanoco magaaajacuurumo jilli imitico mihimogomoro momoonihachiiji, chahacuuno siino imitico ibuusuuqui toonohallivī iguijenimoro ejeecivejino. ²⁷ Idīnoro naha mohallivī icaji ñihicuneri mīhaico ajaadujino dugaacusumi. Jaasumi cījigai, sihidi inifotono ijigasunoro, finisuji Moocaanimīnaaco. ²⁸ Mīiro saatoho Moise tajiiba onobadi omoonitīmohallivī miimisiici ijīibugusumi, diitoco idaasugotimoro gaicaaufimo. ²⁹ Imi fine jaano janaanivī idaasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itījohoco itīhīsumoro, bu tollīro Moocaani Gaija diitoco agaijīboco: Imitino, eneehicamo. Mīiro totījeheri Moocaani iimaa miyaavuhi. Jaaneri diito niticafutuuhi. ³⁰ Mīiro magaaajacuuhi Aivojībo Moocaani unuunoco: Uujoho idībōro ahaamījībo. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tollīro bu nuubo: Aivojībo iicumimīnaaco ijaadaco aciji, nooboro. ³¹ Jaamaño aivo sihidi jeevano ñihicuno iimitino miyamīnaa Moocaani iicaabo usefaño ifetejino.

³² Jaaneguiiha amīhai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jībogoco magaayicīnōbuunati, amīhaico idaasuno omoonīsumi majaabicīunoco. ³³ Mīiro amīhaiti saatoho miyamīnaa imefeenevī idaasuno moonicafutuuhi. Jaamohallitī mihicamoco mihimuguuneri tollīro idaasuno mihicaui. ³⁴ Tollīro bu amīhai cīvojafaño iicaumoco mīhīdaasuguehicaui, tollīro bu imo imo majaabicīuhi amīhai

busumijeque udumit#cihicausumi, niquejefaño aivo janaanici imino busumije ufucuro ifinijitino iicanoco magaaamoro. ³⁵ Jaaneguiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejeevesudino; toono amihaiico imino busumijeque aciji. ³⁶ Jaaneguiha imino majaabicimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaayiciji. ³⁷ Miïro Caatinihaamefaño noono:

Jaabo asaajiibo goovajino, aivo goovajino asaano, gueenene icatiibo.

³⁸ Jaanoti imino iicamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachijji, diiboma imo imo icajitihhi, noonoro.

³⁹ Jaaruno miihai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatihhi. Jilli miyaavogofeenedi ijeeb#co atajasufimootoro mihicahi.

11

Miyaavogo.

¹ Jino miyaavogo: Ufucu magaayicijinoco imino magaaamoro mo-toomono, bu tolliro mahatyimetiruno miyaano iicanoco imino magaa-ajano icano. ² Miïro moheedetemihai ivi imitocafutuuhhi imiyaavogu-umaño. ³ Bu miyaavogofeenedi magaaajahi jiiñijeque, bu paryi niqueje-faño iicanehejeque icano Moocaani ihiiamafeenedi eheetavuunoco. Jaamaño siicije aatyimerautinoti jino mahatyimeneheje eetavocafutuuhhi.

⁴ Miïro bu Abel imiyaavoguumaño, Cain jeecivo janaanici, aivo imineri Moocaanico jeecivuuhhi. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusu-uboro ijeecivoco gaayicuihhi. Jaamaño Abel guiivecuurunaaca, diibo miyaavogo jiiibogoti magaaajahicahi.

⁵ Bu tolliro Enoc onoobo imiyaavoguumaño choomotiiiboro niquejefaño satyocafutuuhhi. Jaaboco siino atyimecuutimo Moocaani asatyumaño. Miïro Caatinihaamefaño noono diiboco asatyujino imegavi: Enoc imino iicahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. ⁶ Jaarunaa miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miïro Moocaanijaago mefejimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguiinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

⁷ Jaabadiro bu Noe imiyaavoguumaño Moocaani diiboco iicajinoco ijiiibuguuunoco atyimerautirunoco miyaavoguuhhi. Jaaboro meenegaco eetavuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofeenedi jiiñije miyaminaaco ifinisuqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuuhhi imiyaavoguumaño.

⁸ Jaabadiro bu Abraham imiyaavoguumaño, Moocaani diiboco ucuuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aaciujino jiiñijejaago. Jaabo ijiiñijeti fuuhhi, jilli agaajatino jiiñijejaago. ⁹ Jaabo Abraham imiyaavoguumaño, Moocaani diiboco aaciguuno jiiñijehallivi siicumiminaafibadi icauubo. Jaabo tahigo nijeganoguiinoro icaboro feehicauhi. Jaabadiro bu Isaac onoobo, bu Jacob onoobo icano icahicauhi toono unuunoco agaayiciumisi. ¹⁰ Miïro Abraham guiinehicauihhi ufucuro ifinijitinocuumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

¹¹ Jaabadiro bu Sara imiyaavoguumaño, aivo amiyago icacuurugo seemevauhi. Miïro gaifico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavoguumaño. ¹² Jaamaño Abraham aivo amiyaabo iicauneri niinovacuuruubo sihidi iyaachimihavauhi, ajashutino niqueje

meciridimo, bu paryi muuai jiniyaiyihaiño ajashutino oovoratio icadino.

¹³ Jaarumo paryi famooro guijeveumo Moocaani unuunoco gaayicimoro. Jilli imiyaavuguumaño tehesinotiro aatyimeuneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nuumo: Mñhai jijeoto mihicacutihi. Jilli jiihalliri guenene mihicajitih, noomoro. ¹⁴ Jaamaño tolli ihiimaamo imino gaajasuhi siijiniye imiyajiniyeque guinomoro ofoonoco. ¹⁵ Jaanoti mñiro tahigoti asaauno jiniyequere ihesamaaiuruva, tahigovi dojicuviro uumiujirumo. ¹⁶ Jaanoti imino jiniye imiyajiniye iicajeque imuguumo, niquejefaño icano jiniyeque. Jaamaño Moocaani neehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nucufevetiibo, mñiro diibo diitedi cuumico tahi eheetavucuumaño.

¹⁷ Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onooboco asatyuboro gaicaujirahi Moocaanico ijeevequi. Mñiro idiboro illi iicauboco; diibofenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. ¹⁸ Mñiro jilli nuubo: Isaacfenedi diiyaachimihaima diicaji, nooboro. ¹⁹ Mñiro Abraham imino gaajahicauhi uchuumucuumoco Moocaani ubuheetesuhicaujirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayiciuhi iguijenirunofañoti.

²⁰ Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. ²¹ Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaño iguijevejino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqueseivi esefaquifutuuboro Moocaanico imuubo. ²² Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaño ichuumucuuquiro israelmico nuuhi, Egipto jiniyeti ihinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajibauhi: Jilli jei tabacinoco mooni, nooboro.

²³ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifivuusumi miinihibaaci, sanihiba idino ticovovi aivo oovosiuneguiha. Jaamisiro iguitimisi Egipto jiniye aivojibo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajibaunoti. ²⁴ Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaño imuguutihi Egipto jiniye aivojibo aicigai iseemeneti ificujirunoco. ²⁵ Jiliro imuguubo Moocaani cuuminaama idasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutiibo jiniye imitari jihachutaro imo imo iicaunoco. ²⁶ Mñiro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idasuno iicaujino, toono jaada Moocaani diiboco aacujinocoro utuumumaño. ²⁷ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Egipto jiniyeti fuubo toojiniye aivojibo icajisuco iguitibo. Mñiro sefano icaubo omoonujinofaño Moocaani aatyimeratiiboco aatyimeubobadi.

²⁸ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Pascua jibaimoco eheetavuuboro tajibaubo iguhuganoco ovejami tijeheri ijeesuqui toonoti Moocaani toomominaafi gujeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco gujenitiibo iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño israelmi Tifai Muuaifenedi fatyuuhi, imuuai nifaihuco fahigovaacivi udugaacusuumoro ijinijehallidiro fatyuumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jiliro macaniuhi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuuhi, israelmi tuucuumihallidi sahuse juugahuseti mifucuci icano iviuvuuno nijequeti. ³¹ Jaabadiro bu ajevaminaago Rahab onooگو imiyaavuguumaño Moocaanico uguubuutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaño.

³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi jibuguruva, bu Barac onoboditi, bu Sansonditi, bu Jefte onoboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Moocaani iimaaminaaditi icano jibuguruva. ³³ Jaamo imiyaavoguumaño siijinijeminaaco ajashutino guinonimo, bu tolliro imino iijinejeque tajibahicaumo, bu tolliro Moocaani aaciguunoco gaayiciumo. Jaamoro bu tolliro jicum i eedujirumo ijinoco jimihicusuumo, ³⁴ bu cijigaiño sefarunoco jabaasuumo, bu aamiganeri iguijenijirunoti taajaumo, bu iniinovafurumo quehecufiituuhi, bu minaavi mityano iicaumoro siijinijeo amocasiminaaco guinonimo, ³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuurumo siino ubuheeteumoco gaayicuihi. Jaanoti saatoho guiyeveuhi diitoco idaasuno omoonineri, toono diitoco idaasuno omoonunoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedeejecunehejери, bu ahaaminehejери, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaanunehejери icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guiyeveuhi guisibaneri ahaamineri. Jaanoti bu saatohofenedi feeducufutuuhi. Jaanoti saatoho aamigari guiyeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeeheneri ofoboocamaaimoro, diitoco idaasuno omoonineri sihidi idaasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañodi aivo obocumaño jijehalliri iicaujiturumo icahicauhi. Jaamo sicaihiguehejedi igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jinijepaajenefañodi, bu guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofenedi iimitusucafutuuro Moocaani aaciguunoco gaayicutimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito mihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesucristocoro Mihifinici.

¹ Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi mihaiico imibocininoco magaaamoro, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico mihaiico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti mihaiico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mefeequi jino mohimega ofoocineri. ² Jesucoro ifinicimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusiuubo. Miuro jaabo Jesu imohobujehallivi guiyeveuhi. Tohoomono guiyeve nucufesuno icarunoco jeeivotiboro, tolli idaasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujinooco agaajaumaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo.

³ Jaanoco amihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaia imitiminaa useri idaasuno iicaunoco. Jaaneguiiha muhuuchuvomoro mejeevesudino. ⁴ Miuro amihaihiica miguijevethi imitima momoonicasihicanohalliti. ⁵ ¿Nacu fine amihai majabajeevecuui Moocaani amihaiico iseemebadi afajinihicanoco? Miuro Caatinihaame jilli neehi:

Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaamiboro afagoonoco, bu deevesudino ico ihibasumi. ⁶ Miuro Moocaani agaijimoco ahaamiboro fagueefhi, bu tolliro aamifibo iseemeti iicaqui agaayiciumoco, noonoro.

* **11:40** Sahaamefaño noono: iminoco ificumaño.

7 Jaaneguiha am#hai mahaabici am#haico ahaaminoco. M#iro Moocaani am#haico iseemebadi moonihi. ¿Nacu cajaan# iseemeque ahaamimoro fagotatihi? 8 Jaanoti Moocaani iseemeque afaj#nibadi am#haico ahaam#boro afaj#nitihachiiji, diibo miyaseeme mihicatih#i, jilli ajevaseemebadiro mihicahi. 9 Jaabad#iro bu seeme mihicausumi jijehall#vi m#hai caanimi m#haico afaj#nimoro aam#j#buuhi. Jaamoco moboc#guej#buuhi. Jaamo bu niquejeoobo Moocaniguiinovi miminifoto fiivoma miicaqui. 10 M#iro m#hai caanimi m#haico faguej#buuhi jino guenene mihicajit#no j#n#jehall#vi miicaqui. Jaamo m#haico faguej#buuhi diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani m#haico faguehi m#hai miyanoti#iro imino mihicajineguiiha, m#haico iimimoti ificuuqui, diibo iimiibo icabadi. 11 M#iro magaajacuuhi m#noco ahaamimoro afagueeneri imo imo mihicatatihi, jilli m#noco aavoma#o. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofenedi gaayicifih#i ticovo jeeb#ma iicanoco, bu sajeeb# iicaco icano.

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo N#hicuui.

12 Jaaneguiha am#haico neehi: Mesefatusu miyaavogofa#o miniinovano, bu Cristoditi muhuumigonoco icano.* 13 Jaamoro it#covono j#haicoro miguiino am#hai sefa niinovatucurunoco mesefatusumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino miniinovacujit#i.†

14 Jaaneguiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeeb# mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. M#iro iimino ifiima achahamo Aivoj#boco atyimejit#i. 15 Jaaneguiha mehesic#ni Moocaani aac#gonoco saatoho gaayic#timo mihicadino. Jaabad#iro bu saatohoba namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashut#imo imiyaavogomo miyaavogoco chuumusuut#imo mihicahi. 16 Jaaneguiha am#haiti saatohoba buh#gueejedi gaigoom#ma icadino, bu Moocan#nehejeque m#t#isudino. M#iro tolli Esau moon#hi iticono seemenedi iicafinoco naajeubo safo machutahalliviro. 17 M#iro am#hairyo magaajacuuhi doj#icuviro toonoco Esau agaayic#noco imuguurusumi diiboco t#is#uubo. Jaaneri sihidi ataarunofa#o tolli omoon#uno siino imibachucafutu-cuut#i.

18 M#iro am#hai israelni jogaji ifagaji mudud#cij#rugaj#vi ufuubadi masaatihi. Jaagaji c#j#igairi n#fotoc#n#uhi, bu jaagaji c#vonoguiino icauhi fucubadi icanoguiino, bu toll#ro sefano quijeba icaunoguiino icano. 19 Bu toll#ro muguubuut#i m#riicu ooj#noco, bu Moocaani icoooco diitoma ihiimaanonoco icano. Jaano Moocaani ihiimaanonoco uguubuumoro sihidi dilluui: M#ihaima iimaacuudiibo, noomoro. 20 Tolli nuumo Moocaani ataj#ibaunoco iguuumoro ajaabic#ut#ima#o. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magaicaau guisibaneri, bu saatohoco aam#gari magaicaau icano, bu asi iicaruuboco, noonoro. 21 Aivo jano sihidi n#hicuno #fuvusuuma#o, Moise icauruubo nuuhi: Aivo i#hicuri sihidi igui#boro tererere icahi, nooboro.

22 Jaanoti naha am#hai masaahi Sion iicagaj#jaago, bu Moocaani iicaabo cuumijaago icano. Jaacuumi niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifa#o sihidi aivo ajashut#ino Moocaani toomom#naa icahi. 23 Jaamo

* 12:12 Griego iijiri noono: mesefatusu am#hai usene iniinovatonoco, bu am#hai memuij#ne iniinovatonoco icano. † 12:13 Griego iijiri noono: Jaamoro it#covono j#haico miguiino am#hai t#hai iimicuut#ruthai siino iimitequi. Jaadi siino am#haico c#ry#jeevecuujit#i.

sahi igaicinahi Moocaanico iimomo. Jaabadiro bu masaahi Moocaani seeme niquejefaño imomono acaatinicinimo iigaicinimojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacuminaafi iicaabojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gaijaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. ²⁴ Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa eetavominaafijaagovi, tolliro bu itijoho eefachucinino Abel tijoho janaaniciivi miihaico imino ijibogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiiha mehesicini jaamo, miihaima ihiimaaboco tihisutimo mihicahi. Miiro taajautimo, jaatyo jiijehallivi diitoco Moocaani unuurunoco uguubuutimo. Jaanegui imi miihai mataajajitirahi oono niquejefañoti miihaico ocoovaaboco muguubutihachijii. ²⁶ Miiro Moisema ihiimaausumi Moocaani ico jiiñijeque maryibasuuhi. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro maryibasuji jiiñijeque, bu niquejeque icano, nooboro. ²⁷ Jaamaño: Siino bu safooro maryibasuuji, onoonoti magaajahi, diibo eheetavuuno paryi amaryibanoco ifinisujinoco. Jaanobuuna idinoro atyuuvejino paryi amaryibatino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ihaivojico miihaico aacino maryibajitihii. Jaanohallivi masii Moocaanico mejeecevomoro mihimequi, ñihicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ Miiro Moocaani cijigai ifinisufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomonihachijii Moocaani Imo Imo Icaji.

¹ Jaaneguiiha Cristofeenedi amiihai nahabomi iicamoma magaijicasinoco mejeevesudino. ² Amiihai iijavi agasemeque imino magaayicihiiica. Miiro tolli omoonihicaumaño saatoho Moocaani toomominaaco iijafaño gaayiciuhi, diito Moocaani toomominaa iicaunoco gaajatimoro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu amiihai idaasuno mihicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amiihai taabavacasico mimihinidino. Miiro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaajema iicamoco icano.

⁵ Bu nihibamico sihidi mihimoyicidino, amiihaima iicadinomaryo imo imo mihica. Miiro Moocaani jilli nuuhi:

Ico jeevesujitihii, bu ico gañijitihii icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha iguitimoro meneejirahi:

Aivojiiibo tahamusuminaafi iicaabo. Jaamaño iguitihii miyaminaa uco omoonijirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto amiihaico atajiiibajiiuumo iicajiiibuunoco, bu tolliro amiihaico Moocaani iijico ijiiibuguumo iicajiiibuunoco. Jaamo diito ivi miyaavogoco magaajamoro tolliro moomoni.

⁸ Miiro Jesucristo diiboro fahiijivaro icaabo, ubuunavatiiibo iiji iicahiniboro, bu fahiijivaro iicajiiibo icano. ⁹ Jaaneguiiha amiihai siyomojiiibogo agaajaratinoco magaayicicuudino. Jaanoti naha aivo imino mojeebiiino Moocaani gaiji sefaco agaayicino. Jaanoti toono machutahallivi atajiiibanoti mojeebiiino sefaco gaayicijitirahi. Miiro toonoco eheetavurumo, ¿toonofañodi jinejebaco icitatihii?

¹⁰ Jaanoti naha miihai Moocaanico mejeecevono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedeehimihijafaño ejeecevejibuubadi

omoonihicamo, m̄hai jeeçivofaño iicajitirahi. ¹¹ M̄ro judiom̄ sacerdotem̄ aivoj̄bo asim̄ t̄ijohoco aivo iimihigo onoohigovi satyefihi, imitico ibuusiqui tooneri jeeçivomo. Jaanoti ifaamoco tuucumiti buhigovi jigasunicimo. ¹² Jaabadiro bu cuumiti buhigovi Jesu guiyeveuhi, miyaminaa imitico it̄ijeheri ibuusiqui. ¹³ Jaaneguiha mas̄ Jesujaago mefeequi cuumiti buhigovi, diibo nucufesuno iicubadiro miicaqui. ¹⁴ M̄ro j̄ijehallivi m̄haidi chahacuumi ufucuro ifinijit̄ino cuumi. Jaamaño miguiinehicahi ufucu asaajino cuumico. ¹⁵ Jaaneguiha fahij̄varo mas̄ Moocaanico mihimehicaqui Jesucristofenedi. M̄ro jino mihimono mojeeçivo iicanoco, mas̄ fahij̄varo meheetavehicaqui. Jaaneguiha mas̄ mihimequi moojiri. ¹⁶ Jaamoro majabajeevedino imino momoonihicanoco, bu saatohoma m̄h̄focasihiica am̄haima iicanehejeque icano. M̄ro jilli mejeeçivono Moocaanico imo imo moonihi. ¹⁷ Bu am̄hai j̄ibogom̄inaaguiinov̄i miminifotomoro diito am̄haico onoonoco: Jii, meneehica, m̄ro diito am̄hai jeeb̄noco ootomomo iicamaño. M̄ro am̄hairyo magaajahi diito am̄hai jeeb̄nohallivi Moocaanico j̄ibeguejinoco. Jaachij̄i diito Moocaani dud̄icamaajeque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonit̄imo idaasunoba omoonihachij̄i, çam̄hai jinejebaco toonoti m̄hicij̄itirahi?

¹⁸ Tolliro bu mohallivi Moocaanima mihiimaahica. M̄ro m̄hairyo magaajahi mohesamaaje imono iicanoco, fanoovavi imino mihicagonoco mihimogomaño. ¹⁹ Tolliro bu am̄haico neehi: Jaamo Moocaanima tahallivi mihiimaahicahi, diibo uco siino goovano am̄haijaagovi igalluuqui.

Niino Iimaa.

²⁰ Jaabo Moocaani sajeeb̄ico aaciñibo, Mohaivoj̄bo Jesucristo ita toomom̄inaafi aivo sihidi ejeevaabo it̄ijeheneri bohono iimaaco imiyaacaruuboco siino guiyevefañoti ubuheetesuubo, ²¹ am̄haico iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofifaño iimogonoco imooniqui Jesucristofenedi. Jaaneguiha Cristoco macahacisu fahij̄varo. Fine.

²² Tañahabomi, majaab̄ici jino am̄haico afaj̄n̄bo onoonoco. M̄ro am̄haidi jihaameque m̄dinoro caatin̄hi. ²³ Bu tolliro imeguehi am̄hai magaajanoco, monahabo Timoteo çivojati ihiinucunoco. Jaabo goovano agasehachij̄i, diiboco satyeji am̄haico emeecitodi.

²⁴ Tolliro bu paryi am̄hai j̄ibogom̄inaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi am̄haijaago iijico galluuhi icano.

²⁵ Jaafa paryi am̄haico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Icamedi Caatinuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeeɔvominaafi, bu Jesucristo jeeɔvominaafi icano iicaabo, taajico galluuhi fahuseeci motihaiti miicu-umiici idino iicamo Israel cuumiminaa faajiinijeri agavaracini medi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amiihaico inisusumi. ³ Miïro amiihairyo magaajacuhi amiihai miyaavogoco inisusumi toonoti mag-aajahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amiihai jeebifa mificu. Jaamo imino mujusihi sanooba atyuuvoratino imino majaabicihicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amiihaiti gaajama machahahachiji Moocaanico midillu amiihaico ihaciqui. Diibo famoovaaco acihi gaijitiibo, siguubutiibo, bu milli nootiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacjinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucabadi jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonibadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiiibo Jesucristoti agaayicijinoco esicinidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachiji sanooco imeguehi. Jaadi bu civoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebi sahgiviro icatathi.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli mihifoobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi inihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitiumi imo imo iicaqui. Miïro inihibamima iicaabo, ñaavahu deecano guenene icatibadiro guenene icatathi. ¹¹ Nihiba ihiinoobo sefano aachiciumi, ñaavahu ochoomoneri ideecano aifefihi. Jaamaño ihovosi goovano finihi. Jaabadi inihibamima iicaabo inajeetefteneti finiji.

Miinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani icaabo diiboco inisunoco ajaabiciibo. Jaabo inisucinicuubo toono jaadabadi iicano fiivoco gaayicijiibo chaahimigaco magaayicinibadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agaijimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniqui eesamaaisunoco: Moocaani mojeebico inisuno, meneedino. Moocaani jeebifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiro bu miihaiñoobaco nisutatiiibo iimitinoco imoonisuqui. ¹⁴ Jilli saatoho iinoro ifiti iimitinoco iimoyicino asaano diitoco imitino moonisuhi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico mihimoyicinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi gujiveveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agaijimo tañahabomi, amiihaico sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco miihaico aacino niquejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicinimoco eheetavuubojaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo miihaico fiivoco acihi miyaano jibogofeenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticonio onovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebi onoobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agaijimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihiimaahicadino, bu goovano misifiratehicadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiratefiibo Moocaani imogobadi moonitihii.

21 Jaaneguiiha mejeevesu paryi #dicunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro s#icuno am#ihai jeeb#co miminiyumoro, magaay#ci imino j#ibogoco am#ihai jeeb#ifaño abasucunoco. Jaabogo am#ihai jeeb#ico ataajasujino mityama icahi.

22 Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunicidino. Am#ihai ifico jilli mabañisudino. 23 Jaanoti ticovono uguubunic#bora omoonit#bo meecimefaño ihimeque emeeci#bobadi jeevahi. 24 Jaabo ihimeque meecihi milli ejeevanoco. Jaaruubo ofoodiro jabajeeveficuubo milli ejeevanoco. 25 Jaanoti uguubunoco ajabajeevet#bo imino mataajajino taj#ibaco emeeci#bora toono onobadi moon#bora ofoobo imicani icahi omooninovi.

26 Jaanoti saatoho: Moocanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco it#icivusutino jilli ifico bañisuhi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. 27 Jaanoti miya miyaavogo, imih#inivatino Moocaani imefeenevi icano jino; j#jovotoco mahamusuno, fibajito idaasuno iicamoco mahamusuno icano, bu jaamoro j#in#jem#naa imitiri mih#inivatot#imo mihicano icano.

2

Miyaminaa Sabadiro Mihicahi.

1 Tañahabomi, am#ihai Mohaivoj#bo Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoco mobocigomoro saatohoco guinovi mificudino. 2-3 M#iro am#ihai Moocaani ijafaño mihigaivusumi, saafi iminonofaño ij#icamaalboro, ihuseti iminooono usegaiv#icunoma iicaaboco imino magaay#ci#moro: Jino imimañ#ovi cas#vo, meneejirahi. Jaanoti #daasuubo imitichehujema asaaboco, meneejirahi: #joho jah#igovi jilli dulleve, jahi baavi cas#vo, noomoro. 4 Jaamo tolli momoon#imaño am#ihai#feeneviro saafico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacum#naati mihicahicahi imitino esamaajema.

5 Agajjimo tañahabomi, jinooco muguubu: Moocaani j#ijehalliti #cihi #daasufimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaay#iciqui diiboco agajjimoco aaciguuno ihaivoj#co oono nih#ibam#ico magaay#cin#icibadi. 6 Jaamaño am#ihai #daasufimoco munucufesuhicahi. ¿Nacu diito oono inih#ibam#ima iicamo am#ihaico idaasuno omoonimoro, bu am#ihaico guicimoro aivojito imega asat#ehicamo icatino? 7 M#iro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejeevaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi am#ihai Cristota mihicaaboti.

8 ¿Nacu jeedi miyaano am#ihai imiya taj#iba Caat#in#haamefaño onobadi momoonihicahi? M#iro noono: Sitaaco gaiji, difico agaj#ibadiro, onoonoro. Jaabadi momoon#ihach#iji, imino momoon#ih. 9 Jaanoti saatohoco mobocigomoro, bu saatohoco guinovi mificuhach#iji, imitico momoon#ih. Jaamaño Moocaani Moisefeenedi ataj#ibanohall#ivi imitico mih#icahi. 10 Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi ataj#ibanoco paryi onobadi imino moon#ih, unuuruubo sanoco imino omoonit#imaño paryi fanoohimit#ifaño minifutucuuhi. 11 M#iro bu diiboro Moocaani: Jahisih#ijedi gaigoom#ima diicadino, unuuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisih#ijedi gaigoom#ima mihicat#irumo, sitaaco magaicaaumo, paryi Moocaani Moisefeenedi ataj#ibanoco imino momoon#icut#ih. 12 Jaanoti j#sumo imino mih#iimaamoro momooni, Jesu taajasu taj#iba onobadi mihicat#ihach#iji ufucu Moocaani am#ihaico omoon#ijnoco magaajacumaño. 13 Jaanoti

sitaaco idaasugotimo omoonihicamoco, bu tolliro idaasugoratino moonicafeteji. Jaanoti #daasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Moomonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Eneecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amihaiti saatoho ciijigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahí feemebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitihí ijicafetejiruno gaachehuti, bu ucuujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadíro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco momoonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatoho neejirahi: Ijoho jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino moonicichi. Jaabo uco dihifusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeedi, nooboro. ¹⁹ Jaanogui ijoho miyaaveguehi Moocaani saafiro iicanoco. Ji, imino moonihi. Jaabadíro bu ijimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro iñihicuri tererere icamo. ²⁰ Jaaruubo gaajatihi mñiro mimiyaavuguruubo imino momoonitimaño momiyaavogo icaruno uchuumucunobadi jeevahi. ²¹ Mñiro mootadi Abraham imibachucafutuhi illi Isaac onooboco Moocaanico ijeeceivequi asimico agaicaaufimañovi illico isisiuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusiuhi tolli omoonimaño. ²³ Jilliti miyaavuno Caatinihaamefaño onoono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicumamaño diiboco gaayiciubo. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magaajacuhi amihai, Moocaani miyaminaafico gaayicitihí jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tolliro imino momooninoti gaayiciibo.* ²⁵ Jaabadíro bu Rahab onoogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco ijavi gaayiciugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi iicajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayiciuhi. ²⁶ Jaabadíro bu mofi igaijama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadíro bu miyaavogo imino momoonitino uchuumucunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amihaiñaño sihidi jibogominaati mihicadino. Mñiro amihairyo magaajacuuhi jibogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Mñiro famooro imitino momoonifihí. Jaanoti saafi imitino iimaatatibo aivo ijeebi imino iicaabo. Jaabo tolliro bu paryi ifico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadíro bu mihai caballomi ijifaño jigaiñehico mijihacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadíro bu mahatyime, tolliro bu meenegaco guiraarugaco guibuhuba sefano sihigovi satyefihí. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusufighi ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi.

* 2:24 (Rm 4.1-25)

⁵ Jaabadiro bu tolliro monejeba jeevahi ajashuruno mofiiti iicano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno cijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba cijigaibadi jeevahi, muno ifiivi ajashutino jinijedino imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi mofiico faabohocoro mihininihi. Jaano ijimi cijigairi nifotocinino. Jaamaño paryi diifi jahaico jigasujirahi. ⁷ Miro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jiniimomico, bu paryi teehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicuumo. ⁸ Jaanoti mihaiñooba aivo monejebaco jeevamaaisujitirahi. Toono imiti iicano aivo guinoniratihhi, namita agaicaaufineri mataacinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivojibo Moocaanico mihimehicaahi. Jaabariro bu miyaminaaco: Idicuno, meneehicaahi Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ Miro sahigotiro moojiti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi ¿nacu bu sahojitiro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi ¿nacu bu baacuhho añajebaco noovajirahi? ¿Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahojitiro nifaihu saajitirahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti amihafeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachijiji toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igaaja diiboco ijeebico siicutiyiba omoonifeenedi icano. ¹⁴ Jaanoti amihai jeebifaño sitaaco iinohallitiro mijiheneheje iicahachijiji, bu jilli amihaguiiharo sinehejeque momoonifihachijiji icano toono amihai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoonimo miyaano iicanoco bañihi. ¹⁵ Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jiniijeo gaajaro, muno esamaajetiro asaano gaajaro, bu ijitiro asaano gaajaro. ¹⁶ Miro iinohallitiro sitaaco ijiheneve iicahigo, bu ifiguiiharo omoonifino iicahigo icano sajeebhi chahahi. Jilli fanoova imitiro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocaanijaagoti asaano gaajama iicamo jeebhi mihinivatihhi. Jaamo sajeebhi icahi, bu sicujeebhi ma icamo, imihuseme eesicinimo, bu idaasugomo, imino moonimo, onoonoco jenesutinimo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeebhi iicanoco imogomo, sajeebhi icaco moonifihhi ifi itiquevequi.

4

Jiniije Imitico Mihimeguedino.

¹ ¿Cuucati amocasi, hbacasi icano amihafeenevi saahicahi? Amihai jeebifaño imiti imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ² Miro amihai siinoco mihimeguehicaahi. Jaarunoma mihicatinoma mihicamo sitaaco magaicaauhicaahi. Siinohalliti mataquivomoro mihicatinohalliti momoonicasimoro mihihbacasihicaahi. Jaamaño amihai siomonoma machahahicaahi Moocaanico midillutimaño. ³ Jaanoti midillurumo magaaayicahicatihhi imino midillutimaño. Jaamo mihimeguehicaahi imitinoco mihimogonohalliviro magañiqui. ⁴ Amihai miyaminaa: Oono gaigo aijico ejeevesugoro sifiima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaajatihhi amihai jiniije icaco iimogomo, Moocaaninaati iicanoco? Miro cajaatyohacho jiniijeque anahobovamo Moocaaninaati iminifutu-cuumo. ⁵ Miro sicamaño iicatinoco jahi Caatinihaamefaño noono: Moocaani Igaijaco mofifaño ificuubo mihaiico sihidi gajihhi, noonoro.

⁶ Jaabo Moocaani mihaico amusuhi iimihuseri siinoco aacino feenedi. Miuro jilli noono Caatinihaamefaño: Moocaani quehe quehe ifico omoonimoma ibacasih. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeebi isicumoco, noonoro. ⁷ Jaanegui diibo iijiguiino mihica. Jaamoro ijico mejenaau amihaiti igaaqui. ⁸ Moocaanijaagovi mifitivo, amihaijaagovi bu diibo ifitivequi icano. Imitiminaa amihai eedeefico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jiniije iicanoco magaijhihamo, amihai jeebinoco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro idaasuno miminifotomoro, mataacasi macanifobamaje, bu amihai jehebaco, taafirati miminiyu; imo imo mihicanoco, idaasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivojibo Jesuguiino amihai ifico miguiinoni. Jaadi amihai sihidi ejeevamoti ficujiibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino mihiimaadino. Miuro inahabediti imitino eesamaaiboro: Iimitico, onoo, bu Moise tajibati imitino ihimaaboro toonoco: Iimitico, onoo. Jaabo: Tajiba imitico, onoomaño, jilliro toonohallivi fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiro icahi tajibaco aaciubo. Jaabo diibo fagominaafi idiboro ifinisujiruubo, atajasujiruubo icano. ¿Jaanoti mijjoho nacu ijoho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civohofucuvu Iicajino.

¹³ Jaanegui jisu muguubu amihai jilli meneehicamo: Jaachiji mefeji. Jaanoti iicatihachiji civohogo mefeji tuucumivi. Jaamoro tahigo mihicaji saficaba ticovovi naajeteuco mificumoro manaajeji sihidi nihibamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴ Jaarumo magaajatihi civohofucu siibadi millihacho mihicajinoco. ¿Milli fine miino ifi? Oono fucuro aimuufai agaasenero goovano afatyonibadi jeevano. ¹⁵ Jaanegui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachiji tolli mihicamoro tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶ Jaaruno icanaaca amihai suufenitimo mejenaauhicahi mitya mitya amihai jeebico momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷ Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruubo imino omoonitimaño imiticoro icibo.

5

Inihibamima Iicamediti Onoono.

¹ Jinooco muguubu sihidi minihibamivamo, mataacasimoro sefano magaibacasi idaasuno ufucu mihicajineri. ² Miuro oono amihai nihibami tuucicuhi, amihai imi gaachehuno nucucinucuhi. ³ Amihai nihibami, amihai oro icano tivacinucuhi. Jaamaño magaajacafutucuhi jaabadiro amihai ifi guenene icajitihi cijigairi ijigasunicibadi finiji. Jaarunaa nihibamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje mihicacuunaaca. ⁴ Miuro bu amihai faguinoco ududicamaahicamoco majaaduhicatinoco, amihai dillujimo. Jaanoco guubuujibo Moocaani mitya Aivojibo iicaabo, amihai dudicamaajeminaa amihai ajaadusunoco. ⁵ Jaamo amihai jiiije jinijehallivi iminoonoma mihicahicahi, mihimogobadi. Jilli amihai ifinoco mihicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecuunaaca. ⁶ Jaamo bu amihai iimihusemeque magaicaausuhicahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Mihiimaa.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebii motoomo Aivojii bo Jesu asaajinohachuta. Eneecau bu memeeeci, oono faguico abasuubo ajaabicii boro sajeebii toomonichi iticonio niija aigonoco. Jaadi niino niija afatyonobuunati ibasuta imino onoovanoco ihiciqui iicanicibadi. ⁸ Jaabadi amiihai majaabicimoro sajeebii motoomo, quehecuno mihi-camoro. Miiro jino Mohaivojii bo Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹ Tañahabomi, sifiditi fahigova imitino mihiimaacasidino, amiihaico ufucu toonoco jaadusudiibo. Miiro Moocaani fagominaafi iicaabo fiiticuuhi jino guhugari icacuubo. ¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, eneecau magaaja johono Moocaani iimaaminaa diibediti iijibeguehicaumo idasuno iicamoro ajaabicihicaunoco. ¹¹ Miiro miihai: Aivo imino icamo, meneehi idasuno iicanoco ajaabicimoco. Miiro amiihairyo bu muguubuhicacuuhi, Job onoo bo idasuno iicanoco ajaabicihicaunoco. Jaano nijequeti Aivojii bo Moocaani sihidi iidaasugunoco magajacuhi. Miiro Aivojii bo miiinoco agaijii boro idasuguefiibo.

¹² Tañahabomi, amiihaico bu neehi: Jinooco imino mehesicini. Si-inoco munuusumi niquejefañodi, jiiinjefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro menedino. Jaanegui: Jiihi, munuusumi: Jiihi, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Amiihaico Moocaani toonohalliti idasuno moonidino.

¹³ Jaanoti bu amiihaiti saafi idasuno iicasumi diibohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaanoti bu saato ho imo imo iicasumi, Moocaanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴ Jaanoti bu saato ho iguihuvahachiiji Moocaani iija quillahutoco mucuuhuva diibohallivi Moocaanima ihi-imaamoro diiribari ihalli aivomañoco ijeesuqui Moocaani momofenedi. ¹⁵ Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaabo taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tolliro imitico omoonino ijeebii faño iica-hachiiji Moocaani diibo imitico buusuji. ¹⁶ Jaaneguiiha amiihai imitico fahigovavi mihimibachucasi amiihai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohallivi mihiimaa amiihaiti toonoco ibuusuqui. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihidi jeevahi. ¹⁷ Miiro Moocaani iimaaminaafi Elia onoo bo miihaibadiruu miyaminaafi. Jaaruubo aigotino iicaqui Moocaanico idilluneguiiha mificabaci, saficaba, bu sificabatifeenedi icano aigotino icauno. ¹⁸ Jaadi siino Moocaanima iimaau bo, jaadi aagiu-neri jiiinije basutaano noovauhi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, amiihaiti saato ho miyajii bogoco ejeevesumoco saato ho dojicuviro uhuumisuhachiiji, magaaja diiboco iimiti jiihaiti uhu-umisuboro diibo jeebii co guijeveti ataajasunoco. Jaamaño diibo imiti sihidi iicanoco buususuu bo.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiniuhi Miyaavogominaa Agaaciniumedi.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinihi ijiinijeneti sihi agaaciniumedi Ponto jiinijeri, bu Galacia jiinijeri, bu Capadocia jiinijeri, bu Asia jiinijeri, bu Bitinia jiinijeri icano iicamedi. ² Jaamo amiihaico Moocaani icuhi siicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amiihaico Igaijafenedi itaatiro ificucuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo guijeve tiijohofañodi miniticafeitequi icano. Jaamo magaayici sihidi Moocaani imino omooninehejeque, bu sajeebii icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masii mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo sihidi miihaico idasugooboro miihaico iseemeti fiivusucuubo. Jaabo Jesucristo guijevafañoti siino ubuheeteunofenedi miihaico acihi imo imo mehesicinino ifico. ⁴ Jaanoro amiihaico gaayicisujino amiihaidi Moocaani ibusumijeque niquejefaño ificunoco. Jaano finisurajitihii, bu mihinivatusurajitihii, bu decano ochoomobadi icajitino. ⁵ Jaamo amiihai Moocaanico mimiyaavogomaño imityari amiihaico teemejiibo. Jaamo taajasuvi mihifetehi niinofucusumi ihaciqui ificunovi.

⁶ Jaamaño amiihai sihidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amiihaico iji inisuneri idasuno gueenejisuno mihicajihica. ⁷ Miiro amiihai miyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nisucafetefihi ciijigairi iiminoco igaajaciqui. Jaano amiihai miyaavogoco iji inisunoco ajaabicino oro ifinifino janaanivivi sihidi jaaducafetehi. Jaamaño amiihai miyaavogo tolli inisucafotono cahacisucafeteji, imocafeteji, bu bocigocafeteji icano Jesucristo siino asaadi.

⁸ Miiro amiihai Jesucristoco magaijiihi diiboco mahatyimetirumo. Jaamo jisumi diiboco mimiyaaveguehi mahatyimetirumo. Jaamoro sihidi imo imo mihicahi aivo ovosino ajashutino jibogoratino. ⁹ Jaano jino amiihai jeebii taajasuco magaayicino, toono amiihai miyaavogo jaada.

¹⁰ Miiro siicije Moocaani iimaaminaa jino taajasuco idilluumoro guinehicauhi. Jaamoro iimaahicaumo Moocaani iimihusemaño amiihaico aacijinoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija diitoco gaajasuhicauhi diibo Cristo idasuno iicaujinobuunati iiminoco agaayicujinoco. Jaanoco diito esamaaihicauhi: ¿Miijoho fine diibo? noomoro, bu diitofaño diibo Gaija iicaubo diibo asaaujisumico iijibugunoco igaajaqui icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaajasuuhi idudicamaaje diitedi icatino, miihaidiro iicaunoco. Jaano jino toonocoro jisumi amiihaico jibogomo, bu diitoro amiihaico taajasujibogoco Moocaani Gaija niquejefañoti agalluubo mityafenedi iijibuguumoro. Jaano jinoco Moocaani toomominaa, angeles onoomo, emeecimoro agaajaguehicano.

Moocaani Miihaico Cuuhuvahi Imino Miicaqui.

¹³ Jaaneguiiha imino mehesamaaimoro momooni. Jaamoro imihusene mihicamoro imino mehesicini Jesucristo asaadi Moocaani amiihaico iimihusefañodi aacijinoco. ¹⁴ Oono, amiihai: Jii, eneefimo

seeme mihicamaño Moocaanico magaajautisumi mihimeguehicaunehejeque momoanucuudino. ¹⁵ Jiliro aivo imino mihica, oono Moocaani amihai ucuuhuyaubo iimiibo iicamaño. ¹⁶ Miïro Caatinihaamefaño noono: Amihai imimo mihica, jino uujoho iimibadi, nooboro.

¹⁷ Jaamo amihai diiboco: Moocaani, meneehicaabo paryi momoonihicanoco ihifiniciïboro gaajacihicahi sabadiro saatohoco guinovi miniiyutïbo. Jaaboco mihigui jino jinijehalliri mihicanohachuta. ¹⁸ Miïro Moocaani amihai taajasuhi amihai imiti ifiti oono amihai eedeetemihaiti magaayiciunoco. Jaanoco amihai imino magaajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaadutïboco. ¹⁹ Jaanoti naha idinoro jino Cristo tijoho iiminero jaaduubo, oono cordero iimiibo, imihinima achahaaboco agaicaaunicibadi diiboco agaicaauno tïjeheri. ²⁰ Jaabo Cristo siicijetïro jinije fiivutinaacaro tooneguiiha ificucafutubo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi amihai iminoco magaayiciqui. ²¹ Jaabo diibo Cristofeenoti amihai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco guijevafañoti siino ubuheetesuoboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaamaño amihai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesicinihicahi.

²² Jaamo amihai jino miyaano jïbogoco: Jii, monoomoro amihai jeebinoco mihimibachucuuhi. Jaaneguiiha amihai nahabomico miyanotiro imino magari. ²³ Miïro amihai siino mifiivucuuhi Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijevafino miyaminaati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuuhi. ²⁴ Miïro Caatinihaamefaño noono:

Miïro miyaminaa ñaavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. Miïro iñaavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabadi miyaminaa, bu imitya govano finiji, noonoro.

²⁵ Jaanoti naha Aivojïbo Moocaani iiji ufucuro finijitïhi. Jaaji jiji tooji taajasu iijico amihai mijiïbogono.

2

¹ Jaaneguiiha fanoova imitico mejeevesu, oono fanoo bañifiranehejeque, bu inehejehallitiro mijiïhevenehejeque, bu fanoova sicamañeje jïboocasico icano. ² Jaamoro oono seeme bohono ifiivomo mifañoco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofeenedi mujusimoro mataajahi.

³ Mohaivojïbo iiminoco magaajacuumo.

*Cristo, Ubuheeneguisiba.**

⁴ Jaaneguiiha Mohaivojïbojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojaagovi. Miïro jaaboco miyaminaa iimuguutimoro gañiïuhi. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijaadama iicaabo. ⁵ Jaabadi bu amihai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo amihai Jesucristofeenedi jeevivoco meheetavonoco Moocaani igaayiciqui. ⁶ Jaamaño miïro jilli Caatinihaamefaño noono:

Uujoho Sion cuumifaño saafico ficuuhi iija tano guisibati iicaaboco. Jaabo aivo iimiibo sihidi ijaadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufevetimo iicaqui, noonoro.

* 2:3 Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

7 Jaamo amiihai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefaño jilli onoono ifeteji:

Iija eetavominaa itihisuumoro agaaniuba jisumi aivo imiyaabati minifeteji, onoono.

8 Jaabadiro bu jilli noonoro onoono ifeteji:

Jiba nanigaiva guisiba, bu gaaniisuguisiba icano, onoono.

Jaamo diito Moocaani jibogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacuumaño.

Moocaanita Icano.

9 Jaanoti naha amiihai Moocaani icicucuumi, diiboco mejeecivequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiiha Moocaani ifiivusuneheje oovosihehejeque mijibogo. Jaabo amiihaico tajibahi icivonoguiinoti mihiinomoro ihovosi seseefaño mijicafetequi. 10 Jaamo amiihai iticoni cuumibadi mihicautihi. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuuhi. Jaamo amiihaico iticoni mijohoba idasuguutuhi. Jaarumoco jisumi Moocaani idasuguehi.

Moocaanico Mejeecivequi Mihica.

11 Agaijimo tañahabomi, amiihai jiiinijeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino amiihai ifi imitinoco. Miño mofi imiti mojeebii imi esamaajeque finisujirahi. 12 Jaaneguiiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi amiihaiditi imitiminaa iicanicibadi ihiimaarumo amiihai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

13 Jaaneguiiha jilli Mohaivojibo Jesucristo iimegueneguiiha miyaminaa aivojito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivojibo onoobadi, 14 bu tajibaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibociguequi icano agallumo onoobadi icano. 15 Miño Moocaani imeguehi amiihai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli mihiifomo icarumoco icano amiihaiditi: Imitimo, enehicarumo illivequi.

16 Jaaneguiiha Moise tajibaguino mihicatirumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani jiovotobadiro mihica. 17 Jaaneguiiha famoovaacoro mobociguehica, bu amiihai nahabomico magaiji, Moocaanico miñhicugo, bu emperador aivojiboco mobocigo icano.

Cristo Idaasuno Icaunoti Magaaja.

18 Jeecivominaa amiihai aivojito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro amiihaico idasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. 19 Miño imino Moocaanico magaijimoro sicamañohalliti idasuno mihicanoco majaabicino. 20 Jaanoti bu, ¿milliti amiihaidi imijiruno iimitinoco momooninohalliti amiihaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momooninohalliti idasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. 21 Miño toneguiiha Moocaani amiihaico cuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti cuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti magaaamoroo diibo iicaubadi miicaqui. 22 Miño diibo sanooba imitico mooniutuhi, bu bañifira diibofaño chahauhi icano. 23 Miño diiboco aivono enehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiibo. Bu diiboco idasuno omooniusumi jaadamaaiutiibo, jilliro Moocaanico imino emeciiboro udugaacufiboviro sefahicaubo. 24 Jaabo

Cristo mohimitico ifihallivi #ciuboro imohohallivi satyuuhi mohimiti ifico miguijenimoro iticovono ifimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri amihai mubuheeui. ²⁵ Miuro iticoni amihai ovejami imitamobadi mihicahicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuui. Jaaboro amihai ovejami toomominaafbad iotoomoboro amihai jeebinoco imibaiyicichi.

3

Jilli Ataabavacumo Miicaqui.

¹ Jaabadiro bu amihai gaigoomi, amihai tajemi atajibanoco: Jii, meneehica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo mijibogotirunaaca imiyaaveguequi amihai imino mihicanofeenedi; ² jaamo amihai imino mihicamoro diitoco mobocigonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amihaihallicoro mihimibaiquimaaidino, oono janaanici famañoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminoono gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amihai jeebifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamoro ifinijitino ovosii sajeebii, siicuno icano jeebii ma mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miuro siicije gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miuro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajibanoco: Jii, onogoro diiboco: Tahaivojii bo, neehicauhi. Jaagobadi amihai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachiji.

⁷ Jaabadiro bu amihai aijimi, amihai taabamico gaajacimoro mificu, bu mobocigo. Jilli iniinovaneguiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amihai aacyomo ifimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amihai Moocaanima mihiimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonijinoco Iimogomo.

⁸ Niinoono jino amihai neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miino nahabomima mihicanicibadi, bu magaijicasi, bu siicujeebii ma mihica icano. ⁹ Bu amihai imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono meneedino jilliro diitoco imino monoo. Miuro Moocaani amihai cuuhuvauhi diibo amihai imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miuro ifico agaijimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitinoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro imooniqui, bu sajeebii icaco iguiinomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miuro Moocaani imino iicamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitinoco omoonimoco imogotii bo. ¹³ ¿Mijjoho bu amihai imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti idaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miti mihiguidino, mihiguete-dino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco mobocigo amihai jeebii Aivojii boco. Jaanegui iha fahiijivaro mihimibaicini. Jaamo amihai amihai miyaavogoditi idillumoco mihiimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro siicujeebii mihi- imaa. ¹⁶ Jaarumo imino mihica nijii nijii icatimo, oono amihai Cristoco miyaavogomo imino mihicahicanoti imitino iimaahicamo inucufeviqui. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicano aivo

imihi, Moocaani tolli iimogohachijji. Jaanoti imitinohalliti idaasuno mihicano imitihhi.

¹⁸ Miïro Cristo mohimitihalliti idaasuno iicauboro sano guiyeveuhi safooro siino guiyevecuutiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo miihai mihimitimohallivi Moocaanijaagovi miihaico isatyequi. Jaaruuboco ifi guiyeveurahi. Jaaruuboco igaija buheetesuuhi. ¹⁹ Jaano Igaijari ufuuboro bu siicije iguiyevicinihicaumo jeebino iji civojafaño iicaumoco jibeguejeubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi imiyaavuguutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabiciboro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esicinuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo sahuse juugahuseti miitooci, saatoho idinoro. ²¹ Jaano tonifaihu minoco initino nifaihubadi icano. Jaafaihufenedi jisumi miihai mataajacuui. Jaano toono niti mino ifico initino icatino, idinoro Moocaanico mino esamaaje mihinivatino iicaqui midilluno. Jaanoro minoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofenedi. ²² Jaabo niqiejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasiivutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani Miihaico Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiiha bu amiihai idaasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo idaasuno iicaubadi. Miïro idaasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jiiñjehalliri iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacuutino. ³ Miïro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajitimo omooninibadi iticoni momoonihicauno. Miïro tusumi amiihai fanoova imitico mihimoyicihicauhi, bu iimitino imogoco mihimoyicimoro momoonihicauhi, bu guiriicavonehejeque, bu agañuhusuno jibaimonoco icano, bu jeebibatiro adumoro, miihaiñoobaco mejeecivehicautihi, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeevivomoro mihicahicauhi icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitinoco momoonicuutineri eheetyemere amiihaiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeeciiboro iaadaco aacijiiboma paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani jibogoco jibugucuumo, igaijano Moocaani iicabadi iicaqui. Jiiñjehalliri iicausumi famoovaaco iicabadiro Moocaani omoonirumo.

⁷ Miïro jino fanoova ifinijino fiiticuui. Jaaneguiiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihimaa. ⁸ Jaano janaanivivi gaijicasima mihica. Miïro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiiha amiihai iijanofaño fahigovavi mag-aayicicasi iimaafiivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejeecivocasi amiihaico Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani amiihaico fanoovaaco aacinoco imino motoomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihimaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco sinoco mahamusuhachijji, Moocaani amiihaico aacino sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofañodi mihimequiro iicano iicaqui. Jaabediro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahiijivaro. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Amiihai tañahabomi, sefaneri inisuno amiihaihallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo idaasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovosiima asaanoco mahatyimeneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiiha amiihaico Cristo iijihalliti aivonoono unuusumi, imicani amiihai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija amiihaihalliri iicamaño. ¹⁵ Jaanoti amiihai sita gaicaau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iimaa juvihici icanohalliti ivi idaasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti idaasuno mihicaneri munucufvedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ Miiro jino tusumi mihicacuui Moocaani idaasuno omoonijino iseemeti iticovano. Jaano miihaiti jilli iticonino, ¿jaanequi milliji fine Moocaani jibogoco imiyaavogotimovi aallibaanijiibo omoonibo? ¹⁸ Miiro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. ¿Jaanegui milli fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jaamaño Moocaani imogobadi idaasuno iicarufenedi imino iicamoro diitoco ifiivusuubo Moocaani usefaño ijeebico ificuuqui. Miiro diibo abañitatibo.

5*Miyaavogominaaco Afagoono.*

¹ Jino uujoho amiihai igaivominaa quillahutoco faguehi. Jino uujoho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo idaasuno iicaunoco aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañoma icaji Jesu ihovosiima ufucu asaadi. ² Jaaneguiiha amiihai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejamibadi iicamoco motoomo amiihaico utuumusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli amiihaico atajibaneguiiharo icatino, bu jilli nihibamicoro magaayiciquiro icatino icano. Jilliro imino mududicamaaje. ³ Amiihaiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo amiihai momooninoco aatyimemere igaajaqui. ⁴ Tolli momoonihachijji, imiya toomominaafi agasedi amiihai magaayiciji imino chaahimigaco, milli icajitinoco.

⁵ Jaabadiro bu amiihai sicafe quillahuto iijiguiinovi miminifoto. Jaamoro sabadiro sicujeebima mihicamoro fahigovavi: Jii, monoocasi: Miiro Moocaani imogotih: Aivo uujoho sihidi jeevahi, eneefimoco. Jaanoti naha sicujeebima iicamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiiha sihidi ejeevano Moocaaniguiino* miminifoto amiihaico diibo unuufucu agasedi sihidi mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiiha paryi amiihai esamaajeque Moocaani usefañoro mificu. Miiro diibo amiihai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro bu imino magaajamoro mehesicini. Miiro oono amiihaiminaafi iji jicubadi niigooboro iguehi, aatyimeme miyaavogoco ifinisiqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofañodi sefano mihicamoro, tolliro bu fahigova iicamo amiihai nahabomi, tobadiro bu idaasuno iicanoco magaajamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno idaasuno mihicanobuunati Moocaani amiihaico imino imibachujiibo, bu quehecuno, mitiyano, sefano icano ficujiibo. Jaabo

* 5:6 Griego iijiri janaanici jilli noonicino: Moocaani useguiino.

diiboro Moocaani paryi fanoovaaco aaciifiibo mihaico cuuhuvahi Jesucristoma sano ifinijitino fiivofaño miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fahiijivaro. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi eesiciniubo Silvano onoobofeenedi jihaamegayico caatinihi amhaico fajiniiboro miyaano iicanoco oono Moocaaniti paryi magaayicineheje Moocaani mihaico sihidi agaijinoco ijiibogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babiloniari iicajaminaa Moocaani amhaico iicaubadiro #cimo amhaijaago iijico galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo amhaijaago iijico galluhi.

¹⁴ Jaanegui fahigovavi mihibicicasimoro midillucasi.

Jaamo paryi amhai Jesucristota mihicamo sajeebma mihica.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatinuuno.

¹ Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeeçivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amihaidi jihaameque caatinahi, mihai mihi-cabadiro imino mimiyaavogomedi. Miïro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro imiyaavogodimoco acihi iimico. ² Jaaneguiha Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo icamisico magaa-janofeenedi amihaiico sihidi imino omooninoco, bu sajeebhi icaco icano magaaçici.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

³ Miïro Moocaani mihaico imityafañodi paryi mofiguiha mucuujivaachunoco, bu diiboco mejeecivequi mucuujivaachunoco icano aciïbo, toonofeenedi diiboco magaaçiqui, sihidi ejeevanofeenedi, bu ovosinonoco eheetavonofeenedi icano mihaico ucuuhuvaoboco. ⁴ Jaanehejefeenedi unuunoco mihaico aciïbo, jaano ajashutino, sihidi ijaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofeenedi amihai Moocaani iicabadi miminifetehi iimitino imogo jinijehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiha mesefaquifotomoro amihai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amihai ificoro imino matajibaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiciri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeciveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amihai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

⁸ Jaano jinehejema mihicanoco miguiraatuhachijii amihai ifino mihi fonoti icajitihii, bu Mohaivojibo Jesucristoco magaaçano sicamañovi feejitihii. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaallinoma chahahi, jabaiyimo; iticoniono iimiti initica futuunoco ajabavecuumo. ¹⁰ Jaaneguiha tañahabomi, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amihaiico hiciuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachijii ufucuro imitinofaño mahaquetejitihii. ¹¹ Jaachijii amihai imino tihitino mijicafeteji Mohaivojibo, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifinijitinofaño.

¹² Jaaneguiha amihaiico jinehejeque magaaçacurunoco esaayuuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miïro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amihaiico esaayuuboro afajinino. ¹⁴ Miïro Mohaivojibo Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiha uujoho tasefadino moonihii. Jaamo uujoho iguijevene buuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Sihidi Ejevauboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miïro amihaiico Mohaivojibo Jesucristo mityati, bu jiijehallivi asaanoti icanoco mijibuguno sicamañoooco mihairyo meheetavomoro mijibuguno icatino. Miïro mihai mohaalliri mahatyimeuhi Mohaivojibo sihidi jeevaaboco. ¹⁷ Jaaboco mihai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaciisumi, bu tolliro mugubuuhi Moocaani ihovosiri: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niquejefañoti unuunoco mihai monohojneri mugubuuhi Mohaivojiboma imibaaïri mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaaahi Moocaani iimaaminaa acaatinunoco. Jaanoco amihai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatinuno ifuvusuhi oono civohigoti cijigaimecu mesesevetinohachutaro ifuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onooboadi asaacudi amihai jeebinoco achicijibo janaanici imino Moocaanico magaaajui. ²⁰ Jaaneguiha iticoni jinooco magaaaja, chahano Caatinahaamefaño inoro ihesamaajeriro onoono. ²¹ Miuro toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeebitiro onoomoro acaatinuno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi jibuguumo.

2

Sicamañoooco Ijibeguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifaño icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo abañififimo. Jaabadiro bu icajimo bañifira jibogominaa. Jaamo amihafeenevi toovono ijicafotomoro sicamañehejeque jibeguejimo amihai miyaavogoco ifinisiqui, oono Aivojibo aamibo ataajasuuboti bañimoro. Jaarumo goovajino ificoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho imiyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli iicanoti sita miyahiji jibogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nihibamico sihidi iimogomoro amihaiico nanijimo sicamañehejeque jibogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo miuro siicjetiro diitoco Moocaani ahaaminofaño icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomominaa icaurumo imitico omoonimoco gajjutibo jilliro diitoco jigaiñehiri isisiuboro cijigaifaño icivohigo gañihuhi, tahi iicaqui jaadusufucu agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu siicijeo miyaminaaco iimitihalliti gajjutibo nifaibari amacanisuuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro idibocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: Imino mihica, nooboro tomiyaminaaco jibuguboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sietedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco cijigairi ijigasuuboro, baiguijiti miniiyuuhi, toonobuunati iicano imiti miyaminaa toonoti igaaajui. ⁷ Jaanoti idibocoro Lot onooboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aatyimeebere idaasuno icahicauboco. ⁸ Miuro diibo imino icahicaubo fafucuvaaciviro iimijeebifañodi idaasuno icahicauhi diito imitino omooninoco aatyimeebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivojibo taajasufihi iji abañino inisunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imooniqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno mooniji janaanici oono idicunoco ifi iimogonoco omoonimoro, bu diibo tajibaco iimeguehaticimoco icano. Jaamo jenaaufifimo, jeebatiro moonifimo, iguitimo inihicunoono mityati imitinoono ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomominaa sihidi imityama icarumo diito Aivojibo imefeenevi: Imitino, onoomoro ibatiji.

¹² Jaamo diito asimibadi ihesicinibama chahahi, oono sahijitiro iicabadi iicamo iimitimo, ifivomoco agaayicimoro agaicaufimo asimibadi iicacuumo. Jaamo diito agaajatnoti imitino iimaahicahi. Jaamaño asimi iicanicibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji

sitaaco idaasuno omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueenene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amihai jihbaimonofaño ofoomoro amihaiho nucufevesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigoco jilli ticovono ifinicihicatimo, bu iimitico jeevesuhicatimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro icinoco. Jilli Moocaani afajacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino jihaiti imitacumo, johono Moocaani iimaaminaafi Balaam onoobo Beor achibadi jeevamo. Miuro diibo imuguuhi iimitinoco omoonunohallivi nihibamico agaayicujirunoco. ¹⁶ Jaaruuboco iimitihalliti asi burro ibauhi miyaminaafibadi ihimauboro. Jaamaño fuutiibo jeejavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai inifaihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhuba sihigo asatyonibadi jeevahi icano. Jaamo ficucinicui fahijivaviro aivo icivonoguiino iicacuuqui, ¹⁸ mihifonehejeque sihidi ejeevamobadi ihimaahicamaño. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoyihicanofenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofaño icahicaumoti miyanotiro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Amihaiho iimino icaco mahaciji, neehicamo, diito bu jiovoto icarumo. Miuro fanoohimiti iguiinonicumo imiti jiovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivojibo, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jiniije imititi atajacuuro siino dojicuviro tonehejefaño imitamamo siino tonehejeguiino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajautino janaanivivi imitino minifetehi. ²¹ Jaamedi imijiruno oono imino jihaiho gaajatimo icano. Jaanoti iimino tajibaco diitoco aacunoco gaajacuuro siino ejeevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino ifotono jilli onoonicino: Jicu siino iguibamaajeque dojicuviro faiyih, bu faafabaco initicuubo siino dojicuviro caamefaño jeefiji, onoono.

3

Aivojibo Asajino.

¹ Agaijimo tañahabomi, jino siino amihaidi acaatinhaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afajininofaño miyanotiro amihaiho eesamaaisunoco. ² Jaanegui mehesafoto johono Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivojibo Taajasuminaafi tajibaco galluminaa amihaiho ijibugunoco icano.

³ Jaaneguiiha jinooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaaninehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onoobadiro iicamo. ⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Miuro jiniijeque ifiivusuunoti moheedetemihavivi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jiniije iicabadiro icahi, noomoro. ⁵ Miuro diito imogotihagaajanoco niquejene sicijetiro ifiivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufañoti jiniije iinuunoco jaaniunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jinijehalliri iicaunoco ifinisunoco icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jiniije icano jino iicano cijigaiguiiharo ficucinih, diiboro Moocaani onoobadi. Jaagai cijigai toonoco jigasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihicatimo finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco majabajevedino, miuro Mohaivojibedi safucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro

jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivoj#bo unuunoco ajabajevacuuno icatino, oono saatoho eneehicabadi. Jilli m#haico ajaabic#boro imogoobo famooro iimitico ejeevesunoco, m#hai#ooba c#jigaifa#o footimo iicaqui.

¹⁰ M#ro Mohaivoj#bofucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaajacirat#nofucu asaanic#badi. Jaasumi niquejene pary# dubaicamaaji #ihicuno guubuvusunoro. Jah# pary# iicaneheje c#jigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jiini#e pary# toojehall#ri iicanoma j#gasucafeteji icano.

¹¹ M#ro pary# jilli finisucafetejino. Jaaneguiiha aivo imino Moocaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano. ¹² Jaaneguiiha Moocaani fucu agasejinoco motoomomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niquejene c#jigairi finicafeteji. Jaano ic#jigairi tah# iicaneheje pary# chucucamaaji. ¹³ Jaanoti naha m#hai meteemehi Moocaani eetaveji unuunoco bohono niquejeneque, bu bojiini#eque icano. Jahigo pary# famooro imifiimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiiha, agaijimo ta#ahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica am#haico Moocaani sajeeb#ma mihicamoco, bu m#h#nivati#moco ihatyimequi. Jaanoti iimitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaa#amoro Mohaivoj#bo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. M#ro bu jinooco tolliro am#haidi caatin#ubo magaij#bo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri. ¹⁶ M#ro pary# ihaamenefa#odi jinehejeque am#haico neehicaabo, sama#osafa#o tih#no noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniiyuhicahi, bu tolli oono Caatinihaamefa#o sima#oohaamefa#o ononehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonihicamo icano. Jaama#o ifiinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiiha agaijimo ta#ahabomi, jinooco imegaviro magaa-jacuma#o imino am#hai ifiico motoomo. Jaamo iimitimo am#haico aba#inofa#o minifototimoro am#hai miyaavogofa#o quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha aivo janaanici imino Mohaivoj#bo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaa#amoro diibo gaijifa#o imino mujusi. #Jaaboco macahacisu jisumi, bu fahii#ivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Iimaa Cristo.

¹ Amiihaidi macaatiníhi jino iticoni jiniije ifivutinaacaro iicacuno miihai muguubuunoco, mohaallineri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mududiciuhi. Jaabo jino Fiivo Iimaa iicaabo. ² Jaabo miyaminaaco fiivusuuhi. Jaaboco miihai mahatyimeumoro toonoti mijibeguehicahi. Jaamo amiihaico mijibeguehi jino ifinijitino fiivoco, Moocaanima iicauhiiji miihaivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amiihaico mijibeguehi muguubuunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo miihaima manahabovahi Moocaanima miihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanegui amiihaidi jilli macaatiníhi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Moocaani Seseene Aachiciníbo.

⁵ Jibogoco Jesucristo miihaico jibuguhi. Jaanoco amiihaico mijibeguehi Moocaani seseene aachiciníbo iicanoco. Jaabovi ajashuno icivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo civohi mihicamo jilli mabañihi moojiri, sicamañoooco monoomaño, bu momoonimaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani icabadi seseehi mihicahachiiji diiboma magataaciníhi. Jaamaño miihaico Illi Jesucristo tiijoho mohimitico paryi nitíhi.

⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofico mabañihi. Jaamaño mojeebifaño miya iiji chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mijibogohachiiji diibo aivo imihuseebe abañitatíbo, mohimitico ubusuuboro paryi nitíjiibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoohachiiji Moocaanico: Bañififiibo, meneehi. Jaamofaño diibo iiji chahahi.

2

Iji Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohalliti Iicaabo.

¹ Taseeme amiihaidi jilli caatiníhi. Jaamo iimitinoco moonitimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitinoco momoonihachiiji Moocaani imefeenevi mohalliti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofeedi mohimiti jaaducafutucuuhi. Jaano miihaidiro icatino, faajinijeminaadiro bu icano.

³ Jaanoti Moocaani atajibabadi mihicahachiiji magaajaji diiboco magayicunoco. ⁴ Jaanoti saatoho: Diiboco gaajacuhi, onoomo, itajibaco imiyaavogotimaño, bañififimo. Jaamofaño miya iiji chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajibaco imiyaavogoobo Moocaanico aivo imino agaijiibo. Jilliti magaajaji diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onobo Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Tajíba.

⁷ Tañahabomi, botajibaco amiihaidi caatiníhi amiihai Cristoco mimiyaavuguunotiro amiihaico atajibacunoco. Jaano jino sicijetiro atajibauno jibogoco amiihairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajibaco amiihaidi acaatinino jino bohonobadi minifetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amiihaifañodi icano. Jaamaño icivono afatyucunoguiinodi miya sese achicinicuhi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuui, nuuruubo inahaboco ijiihegueebe civohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agaijii bo seseehigo icahi. ¿Jineje bu diiboco iimitinofaño gañii sujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijiihegueebe civonofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatih, iciveri aatyimetimaño.

¹² Taseeme, jaaneguiha amiihaidi caatinih, Moocaani amiihai imitico Jesucristofeenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amiihaidi caatinih, iticoni jiiinije fiivutinaaca iicauboco magaajacumaño. Sicafe, amiihaidi caatinih, iji Satanasco miguiinonicumaño.

Taseeme, amiihaidi caatinih, Moocaanico magaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amiihaidi caatinih, iticoni jiiinije fiivutinaacaro iicauboco magaajacumaño. Sicafe, tolliro amiihaidi caatinih, mequehecufimaño Moocaani jiiibogoco amiihai jeebii faño magaayicimoro ijico miguiinonicumaño.

¹⁵ Jaaneguiha jiiinijeque magaijdino, bu jiiinijehalliri iicanoco magaijdino icano. Jaanoti saato ho jiiinijeque agaijimo Moocaanico gaijitih. ¹⁶ Miiro paryi jiiinijehallivi iicano imiti Moocaaniti saatih. Jilli jiiinijehallitiro asaano, oono mofi imitinoco iimogoneheje, mohaalli imitinoco iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidi jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jiiinijeonehejere. ¹⁷ Jaano jino jiiinije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuui. Jaanoti Moocaani iimogobadi iicahicaabo finijitih.

Abañififibo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuui. Amiihairyo magaajacuui Cristominaaniminaafi asaajinoco. Miiro jino jisumi icacumo Cristoco iminaanihicamo. Jinoti magaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo miihaioto icautimo, miihaioto iicauruva miihaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaajaqui paryi famooro miihaioto iicatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amiihaico Cristo Igaijaco acicui. Jaamaño amiihai famooro imino magaajacui. ²¹ Jaaneguiha amiihaidi caatinih miyaanoco magaajacumaño, magaajatimaño icatino. Miiro amiihairyo magaajacui miyaanofañoti sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacu miijoho abañififibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatii bo, eneehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Miiro Moocaani Achi Jesuco utuunamaaihicaabo, bu Moocaanico tuunamaaihicaabo icano. ²³ Miiro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico ijiiibogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiha amiihai jeebii faño mificu oono iticonitiro muguubunoco. Jaano amiihai jeebii faño iicahachiiji Moocaanima, Illima icano mihicahi. ²⁵ Miiro Jesucristo miihaico aciguui ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiha jino amiihaidi caatinih jilli amiihaico abañihicamoditi. ²⁷ Jaanoti naha amiihai Moocaani Gaijama mihicahi Jesucristo amiihaico aaciuboma. Jaamaño sita amiihaico jiiibeguejitirahi, Moocaani Gaijaro amiihaico paryi ijiiibogomaño. Jaabo jiiibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amiihaico ijiiibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiha amiihaico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucufevetimo, bu ñihicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Miiro

amiihairyo magaaJacuhi Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadiro bu oono iimihuseeme Moocaani seeme iicamo.

3

Moocaani Seeme Iicamo.

¹ Jaaneguiiha magaaJa miiro sihidi Moocaani miihaico agaiiiboro, iseemeti miihaico oovicihi. Jaano miyaano diibo seeme miihai. Jaamaño jiiijeminaa miihaico gaajatihii, Moocaanico agaajatimaño. ² Agaijimo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacuui. Jaarunaaca miihaico gaajasutiibehiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magaaJahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, miiro iicabadiro iicaaboco mahatyimejimaño. ³ Jaanoco paryi eesicinimo, jeebii imibachucafetehi diibo Jesu imiibo iicabadi.

⁴ Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani tajiibaco imitino moonihi. Miuro imitinoco momoonino Moocaani tajiibaco: Jii, monootihii. ⁵ Miuro amiihairyo magaaJacuhi Jesucristo mohimitico ibuusuqui asaunoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma paryi iicamo imitico moonitihii. Jaanoti imitico moonimoro iicamo diiboco atyimetimo, gaajatimo icano. ⁷ Taseeme, miihaiiiooba amiihaico bañidino. Jaanoti imino iicaabo Cristo imihuseebebadi jeevahi. ⁸ Jaanoti imitino iicaabo ijitahe. Miuro iji sahiijitiro iimitinoco omoonifilbo. Jaanegui Moocaani Achi saauhi iji omoonisunoco ifinisiqui.

⁹ Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonitihii, Moocaani ifico mojeebiiifaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicutihii, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰ Miuro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agaijitimo Moocaani seeme icatihii.

Sabadiro Fahigova Magaijicasi.

¹¹ Miuro mimiyaavuguunotiro muguubuno jiiibogo jino: Sabadiro fahigovavi magaijicasi, onoono. ¹² Cainbadi mihicadino. Miuro ijitahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicautimaño, jaanoti inahabo iimihicaumaño.

¹³ Tañahabomi, majabafitedino jiiijeminaa amiihaico ijiihevehachiiji. ¹⁴ Miihai naha guijeveti buheefaño mafatyucuhi. Jaanoco magaaJahi monahabomico magaijimaño. Jaanoti inahaboco agaijitiibo guijeveti taajatihiiica. ¹⁵ Miuro paryi inahabomico ijiihegueme gaicaauminaa. Amiihairyo magaaJahi gaicaauminaa ifinijitino fiivoma ijeebiiifaño achahanoco. ¹⁶ Miuro jilliti magaaJahi magaijicasinoco Jesucristo mohallivi ifico aaciunoti. Jaabadiro bu miihai mofico mahacjirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehejema iicamo inahabo idasuno iicanoco atyimecuurumo diiboco iidaasugotimo. ¿Milli bu: Moocaanico gaijiihi, neejirahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo iijiriro magaijidino, miyanotiro magaiji imino momooninofañodi.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magaaJahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeebii mofi iimitinoco gaajacufihii. Jaarunofaño Moocaani ajashutiibo mojeebiiifaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaijino nahabomi, mojeebii Moocaani imefeenevi miihaico milli onootihachiiji Moocaani

imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo miihaico siinoco midillunoco aciji diibo tajiiibaco: Jii, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itajiiiba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magaijicasino icano, diibo atajiiibaubadi. ²⁴ Jaamo itajiiibaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magaajahi diibo miihaima iicanoco Igaijaco miihaico aacinofeenedi.

4

Moocaani Gaija, Bu Abañifibo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Miiro jiiinjehallivi sihidi gahafucumo bañifiraminaa: Moocaani iijico mijiiibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaajajirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Miiro paryi oono Jesucristo miyaminaafibadi ifivuuboro saauhi, nooboro ijiiibogoo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootiibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Miiro amiihairyo muguubuhicacuui togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiiinjehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amiihai Moocaanita. Jaamo abañifimoco amiihai migu-iinonihu. Miiro amiihaifaño iicaabo janaanici mitiyahi jiiinjeminaa iicamofaño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiiinjeminaa. Jaamaño jiiinjeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiiinjeminaa iicamo diitoco guubunichi. ⁶ Jaanoti miihai Moocaanioto. Moocaanico agaa-jamo miihaico guubunichi. Jaanoti Moocaanioto iicatimo miihaico guubunichi. Jilliti magaajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abañififibo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Miihaico Gaijahi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicasa. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijiibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijitiibo Moocaanico gaajatihica, Moocaani saatohoco agaijifihicaaboco. ⁹ Miiro Moocaani miihaico agaijinoco ifusuhi miihaidi idiiibocoro Illico jiiinjehallivi agalluunofeenedi, diibofeenedi fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai Moocaanico magaijinioti gaiji saatih. Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijiburo Illico galluui mohimitico ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, miihaico Moocaani agaijibadiro miihai tolliro sabadiro magaijicasiqui. ¹² Miiro Moocaanico miihaifiooba atyimetatih. Jaanoti sabadiro magaijicasihachiiji, Moocaani miihaima icaji. Jaano igaiji miihaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magaajahi Moocaan-ima mihicanoco, bu miihaima diibo iicanoco icano Igaijaco miihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Miiro miihai mahatymeumoro mijiiibeguehi Moocaani Illico jiiinjeminaaco itaajasuqui agalluunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesu-cristo: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jilliti magaajamoro mimiyaaveguehi Moocaani miihaico agaijinoco. Miiro Moocaani saatohoco agaijifihicaabo. Jaabo gaijama iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jilliti gaiji

miihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñihicugotimo miicaqui. Miiro miihai jiihahallivi Jesucristo iicabadi mihicahi. ¹⁸ Miiro gaiji iicamañovi ñihicugo chahahi, gaiji ñihicugoco buhi agañmaño. Miiro ñihicugo iidaasuhigovi miiinoco satyehi. Jaamaño iiguiibovi gaiji imino jusitihica.

¹⁹ Jaanoti naha miihai Moocaanico magaijiji iticoni miihaico diibo agaijiumaño. ²⁰ Jaanoti saatoho: Uujoho Moocaanico gaijiji, onoomo inahaboco ijiihegueme bañififhi. Jaamo miiino nahabo mahatyimeebeque magaijitimo, ¿milli bu Moocaanico magaijjirahi mahatyimetiboco? ²¹ Jaabo miihaico atajibauno jino Moocaanico agaijibo tolliro inahaboco igaijiqui.

5

Miyaavogo Jiinijeque Guiinonihí.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro iseemeque gaijifhi. ² Jaamo Moocaanico magaijimo, diibo tajiiibaco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³ Miiro Moocaanico magaijino itajiiibaco momoonino. Jaano itajiba sihidi jeevatihí. ⁴ Miiro oono paryi Moocaani seeme iicamo jiinijeque guiinonihí. Jaano momiyaavogofeenedi jiinijeque miguiinonihí. ⁵ Miiro idiboro jiinijeque guiinonihí Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogoobo.

Jesu Moocaani Achi Iicano.

⁶ Miiro diibo Jesucristo asaauno jiiibogocafutuuhí nifaihufeneedi, bu itiihohofeneedi icano. Jaabo inificafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija jiiibeguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo iicamaño. ⁷ Jaano jiiibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idino; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinoodimo icarumo saafiiviro gataacinihi.* ⁸ Jaabadiro bu minooci, sano idino icahi jiinijehalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu tiihoho icano. Jaano jino minooci, sano idino iicano sabadiro iimaahi. ⁹ Miiro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonicihi. Jaamo bu, ¿milli mimiyaavegejitirahi Moocaani Illi Jesucristo iicanoco jiiibogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono jiiibogoma icahi ijeebifaño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogotibo Moocaanico: Bañififiboti, neehi, Moocaani Illiditi jiiibogonoco imiyaavogotimaño. ¹¹ Jaano jino Moocaani onoono: Diibo miihaico ifinijitino fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinijitino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofiivoma chahahi.

Niino Fajini.

¹³ Jaamo amiihaidi jinoco caatinihí Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinijitino fiivoma mihicanoco.

¹⁴ Miiro miihai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco siinoco midillunoco, ijeebii onobadi, miihaico uguubunoco. ¹⁵ Jaano miihai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubuunoco magaajabadiro, bu magaajacuhi diiboco midillunoco miihaico aacicunoco.

* 5:7 Sahaamefaño ficuutimo: Jaano jiiibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idino, onoonoco.

¹⁶ Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevefaño ñfutusutinehiica iicahachijí, diibohallívi Moocaanima ihiimaaquí. Jaadi diiboco Moocaani acijí fiivoco, guijevefaño ñfutusuno imití iicatihachijí. Míiro jaanoti icano guijevefaño ñfutusuno imití. Jaanoti uujoho nootíhi toonohallívi Moocaanima mihimaaquí. ¹⁷ Míiro paryí fanooro imití imitíhi. Jaarunofaño icano sanoodino imití guijevefaño ñfutusutino.

¹⁸ Míiro magajahi paryí Moocaani seeme iicamo iimitinoco omoonitatínoco. Jaamoco Moocaani Achi ootomomaño jí diitoco dudíicitatíhi.

¹⁹ Míiro míhai Moocaanioto mihicanoco magajahi, bu tollíro paryí jíníjeoto jí mityaguínoví iicanoco icano.

²⁰ Tollíro bu magajahi Moocaani Achi asaaboro míhaico gaajaco aacinoco, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magajajú. Míiro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifiníjitino fiivoma iicaabo. ²¹ Taseeme, mehesicini jihovo jíñita caanimítí.

2 SAN JUAN AAME

Cristo J#bogofaño Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatiníhi jihaameque monagoti Moocaani ificuuguedi, tolliro bu iseemeque uujoho miyaano agaij#medi. Saafiro uujoho icatino, bu paryi oono miyaanoco agaajacumo icano.

² Jaabo uujoho am#haico gaij#hi miyaano mojeeb#faño iicanofeenedi. Jaano fahij#varo m#haima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivoj#bo Jesucristo icamisi am#haico imino mooniji, bu idaasugueji, bu sajeeb# icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaij#fañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani m#haico ataj#babadi imino #gomoco aatyimeneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi mas# sabadiro magaij#casiqui. Jino ico onono bohono taj#ba icatino, iticonitiro toonoma mihicacuunoco neehi: ⁶ M#ro Moocaani ataj#babadi mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono taj#ba iticonitiro muguubucuuno, gaij#casifaño mihica, onono.

Bañ#minaa.

⁷ M#ro jino jijn#jehalliri sihidi icamo bañ#firam#naa, Jesucristo jijn#jehall#vi miya miyam#naafibadi asauboco utuunamaaimo. Tolli iicaabo, jilli bañ#minaaafi, Cristom#naanim#naafi iicaabo. ⁸ Jaanegui am#hai imino mehesicini am#hai dudicamaajeti mihicicuunoco mimitasudino. Jaamo ufucu ijaadaco paryi magaay#cihi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo ij#bugunoco ejeevesumoro sihigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo j#bogofaño mihicahachij#i Moocaanima mihicahi, bu tolliro Illima mihicahi icano.

¹⁰ Jaaneguiha saatoho j#bogom#naa am#hajaago agasevamoro Cristo j#bogoma ofootimoco am#hai ij#jafaño magaay#cidino, bu: Tah# imino difoo, meneedino icano. ¹¹ M#ro diitoco ifitacumo diito imit#faño bu minifetefihi.

Niino Iimaa.

¹² Sihidi am#haico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogot#hi aamefeenedi, acaatininoco. Cusumihacho feeji am#haima faño mih#imaa-casiqui. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³ Moocaani #c#cugo, dinago seeme dijaa ij#ico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatinihi jihaameque agaijibo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaijibedi.

² Agaijibo tañahabo, dihallivi Moocaanima iimaahicahi. Fanoova ima imino ifeequi tolliro guihuvatibo diicaqui, bu oono imino dijeebi ofoobadi diicaqui icano. ³ Miïro saatoho monahabomi asaamo imino dijeebi miyaanofañodi iicanoco, bu imino jibogo onoobadi idiicanoco icano ijibugunoco uguubuhiniboro imo imo icahi. ⁴ Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodi imino mihiigonoco guubuhi.

⁵ Agaijibo tañahabo, imino aivo moonihicahi monahabomico adaamusuubo sihiḡoti asaamoco adaamusunofeenedi aivo imino moonihicahi. ⁶ Jaanoco diito Moocaani iijanominnaafeenevi jibeguehicahi ijoho sihidi gaijima idiicanoco. Jaanegui diitoco imino daamusu, ucuujivaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷ Miïro diito Cristo dudicamaajeguiha ijigomo. Jaamo imogotihî Moocanico agaajatimo aacinehejeque agaayicinoco. ⁸ Jaaneguiha miḡhai diitoco imino momooninofeenedi mahamusuqui iimino jibogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Icano.

⁹ Uujoho caatiniuhi aameque Moocaani iijaminaadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutihî miḡhai iijico, diitofeenevi aivojiboti iicanoco imogooboro. ¹⁰ Jaaneguiha ofoohachijî faamo imefeeneviro neeji: Miḡhaiditi sicamañoooco ihiimaaboro abañihicanoco, bu tolliro monahabomi tahi ifotomoco gaayicihicatibo, bu agaayicigomoco gaayicisuhicatibo icano. Jaaboro Moocaani iijati diitoco gañihicaabo.

¹¹ Jaaneguiha agaijibo tañahabo, diito imitino omoonibadi diicadino iminoro diica. Miïro iiminoco omoonibo, Moocaanitahe. Jaanoti iimitinoco omoonibo, Moocanico atyimetihîica.

Demetrio Imino Omoonino.

¹² Jaanoti famooro Demetrioti imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedi gaajacafetehi. Jaanoco miḡhai bu tolliro mijibeguehi. Bu jaanoco amḡhai magaaajahi miyaano iicanoco.

Niino Imaa.

¹³ Sihidiico neejirahi. Jaaruubo imogotihî caatinitafaihu, bu caatinitai icanofeenedi eheetavonoco. ¹⁴ Imeguehi goovano ico aatyimeneque. Jaadi jari mihiimaacasijî faño.

¹⁵ Jaanegui sajeebi diica. Juuga nahabomi dijaa iijico galluuhî. Ijoho bu paryi famooro monahabomico moojico daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatiniuhi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeeçivominaafi, Jacoobo nahabo, jihaameque caatinihi Moocaani ocoovaaboro itati ijevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinihi Jesucristofenedi. ² Jaabo Moocaani amiihaico sihidi idaasugueji, bu gaijiji, bu sajeebii icaco aciji icano.

Sicamañoooco Abañifimo.

³ Agaijimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amiihaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amiihaidi caatinihi. Jaamo momiyaavogohalliti mejenaauqui, Moocaanita iicamoco aacinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amiihaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amiihaifeenevi jicamaaimo siçijetiro Caatinihaamefaño diitoti jiiibugucumo, çijigaiñaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico iicimoro siibadi mini-iyuhicamo fanoova imitinocoro iimoyiçiqui. Jaamoro idiiiboro Mohaba-jaabo Aivojiiibo Jesucristoco tuunamaaihicamo.

⁵ Amiihairyo magaajacurunoco siino amiihaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiiinjetei taajasuui. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuubo. ⁶ Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajibauno mityaco aacijirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuui. Jaamoco Moocaani çivojaniuhi çivonoguiino ifinijitino jigaiñehineri isisiuboro niinofucuguiiha ificumo. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra onooicumici miyaminaa, bu ifiitino iicaucuumijeminaama Moocaani ifinijitino çijigairi jigasuuhi, itoomominaa imitino iicaumoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifimiro gaifiimama iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli mooniiibo. Jaanoti famooro igaaajiqui tolli iicahicamo ifinijitino çijigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gaija onobadi omoonimo ifico idicuno moonihi. Moocaani iijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojiiibo Miguel icaruubo Moise chuuhuhalliti ijima iiii bacasiusumi idicuno nuutihidi idinoro nuubo: Moocaani jei ico iibaji, nooboro. ¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaajatnoti. Jaamo sahiijitiro jibogoratino gaajamo bajio asimi ihesicinima chaharumo agaajamoro omooninibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui. ¹¹ Idaasucani icajimo! Cain imiticoro agaajaumo, nihibamico iimoyiçimaña mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isifiratuuboro Moocaani onoonoco imuguutimaña guijeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amiihai imo imo mamachuqui mihigaivomoma ofoomo amiihaico nucufevesuhicahi iimitiri. Jaamo amiihaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itaadimo iicarumoco jeeçivotimo ificoro toomomo. Aimuufai nifaihuma achahanoco guibuhuba asatyonibadi ejevamo. Imoho onooafisumi onooatihobadi aivo ifahifema agaijuyicaho aivo ochoomonicibadi ejevamo. ¹³ Muuai tyuucai aivo

isifiirano ijivaaseque agañinibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meeerigai ijihaiti imitaabo icabadi. Moocaani diitoco ficuji cívono fucuro ifinjitinoguino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onoobofenedi, diitediti Moocaani nuuhi: Memeeci, Aivojibo Jesu ajashutino itoomominaama asaajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco cijigaifaño gañiji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano, nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati famañovaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico iguiraasumo, ifihalliviro ifico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti amihai, agaijimo tañahabomi, mehesicini, sicijetiro amihaiico Mohaivojibo Jesucristo minisuminaa unuucuunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeebi onoobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo amihaiico dugaacusuji, jinije iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti amihai, agaijimo tañahabomi, quehecuno mihica amihai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiimaa Moocaani Gaija mityafañodi. ²¹ Moocaani gaijifaño mihicamoro, motoomo Mohaivojibo Jesucristo idaasugofenedi ifinjitino ifico mihaico aacjinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu cijigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu jiiheguemere icano.

Niino Imaa.

²⁴⁻²⁵ Idiboro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari amihaiico teemeji acototimo miicaqui, mihinivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihidi ejeevanoco, imityaco, itajibaco, Mohaivojibo Jesucristofenedi sicijetiro, bu jisumi, bu fahijivaro icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristoco aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iicajinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi.

² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihifinimico. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miho tufucu fiitivucuuhi.

Jua Moocaani Iijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jinijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebi icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaajiibo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiici icano imino gaijami Moocaani aivoji icaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco jibogoobo, bu iguijevemefeeneti iticoni ubuheeteubo. Jaabo jinijeminaa aivojito aivojiibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiboro itijeheri mohimitico nitiuhi. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuuhi diibo Caani Diosco mejecivequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahijivaro finiratio. Fine.

⁷ Memeeci oono Cristo aimuufaifeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jinijeminaa aatyimemere taaji. Jihitolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, abecedario iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojiibo Moocaani sihidit ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asaajiibo icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amihai nahabo. Jaabo amihaima sano idasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabicico Jesucristo aacinofaño icano. Jaabo uco icivojaanijirunohachuta uco ganihimo Patmo onochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco jibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojiibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gaijafeenedi esamaihicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi.* Jino adaatyimeneque aamefaño caatini. Jaaboro Asia jinijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiiha acafesaavooboro meeciuhi: ¿Mijoho ico, fine, uuma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minoci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco. ¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivubo ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihaicivi ifotocinichehuco

* **1:11** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

jiciniiboco jaachehu oro niivigaimееheri siyiciniuhi ifeeyijevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeeneu aivo seseene jadiotobadi. Jaanoti ihaallinonu cijigaiguihunobadi jeevauhi. ¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecoto ifuvusuhi bronco aparyicisucinobadi, cijigaifañodi eheetavocininobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuhi sihidi guisino uguubvusunicibadi. ¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idiimo. Jaanoti iijifañoti inoociniga niisuga sijevaga fahigovahaciti sijivasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicinisumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiinovi acutuuhi chuuumhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuuboro uco nuubo: Diguetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijeveurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutiibo iicaqui. Jaabo uujoho guijeve janaanici mityacuui. Jaaneguiiha guijeve minaa iicahigo uudi sihidi jeevatino. Jilli iimogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaajaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooci icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofeenedi iigoobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano dudicamaajeque edeetavehicanoco, bu adaabicihicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabicitinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa eehicarumo miyaano iicatimoco ijoho inisuuboro bañiminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihidi daabicihicahi, sihidi idaasuno dicahicahi, bu uuguiha sihidi dudicamaaihicahi niinovatotibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Miro iticoni imiyaavuguusumi uco sihidi gaijuhi. Jaaruubo jisumi midinoro gaijicuui. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonitihachiji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti duniticiji, dihimitico edeevesutihachiji. ⁶ Jaarunofaño jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiheguene. Jaanoco bu uujoho jheguahi. ⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani gohasihalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija j̄bogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaooobo, bu diiboro allivioobo icano iicaabo, iguijeveuru-ubo, siino ubuheeteubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idaasuno idiicahicanoco, bu fanoovati ucuujivaachutihi. Tolliro bu uujoho gaajahi: Miihai judiom, unuurumo iditi imitino ihiimaahicanoco. Jaamo judiom unuurumo jilli Satanas iji igaivominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idaasuno idiicajinoti. Miiro iji amiihaiti saatohoco civojafaño j̄hacusuji. Jaamo paryi amiihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihicaji. Jaarunofaño suufenitibo diica iguijevejinohachuta. Jaachijji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Amiihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifaño feejitih.

Pergamo Cuumijaago Iijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija j̄bogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti isijevasucinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanas ataj̄bahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco jeevesutibo diicahicahi. Bu tamiya j̄bogominaafi Antipa onoboco amiihaifeenevi oono Satanas iicamañovi agaicaaasumi uco imiyaavogonoco jeevesutibo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofaño dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi iima iicamo saatoho Balaam j̄bogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onooBo Balac onoboco faj̄niuhi israelmi imitico imooniqui jihovo caanimi jeevivo asimico uduuneri, bu gaigoomima imitinoono iicaqui icano. ¹⁵ Tolliro bu iima icamo oono Nicolaitami j̄bogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho ij̄heguene. ¹⁶ Jaaneguiiha iimitico mejevesu. Jaanoti mejevesutihachijji goovano amiihaijaago feeji. Jaaboro diitoma amocasiji taajifañoti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isijeva iicagari. ¹⁷ Amiihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicaaboco toovono iicano manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatiniciniji. Jaamomoco mijoho gaajajitih idiiboro toonoco agaayicibo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja j̄bogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino cijigaiguiihunobadi iicaabo, bu itihaiño bronze aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, gajima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edeevivehicanoco, dijaabicico icano. Bu gaajahi iticoni omoonuno janaanivivi jisumi omooninoco. ²⁰ Jaarunaaca sano icahi dihallivi. Oono Jezabel onooGo: Moocaanijaagodi iimaahi, onooGoro tajeecivominaaco ij̄begueneri abañihicagoco adaabicihicanoco. Diigo j̄beguehicahi diitoco gaigoomima imitinoono iicaqui, bu tolliro jihovo caanimi jeevivo asiminooco iduuhicaqui. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqui. Jaarunofaño ihajevaco jeevesuhicatico. ²² Jaaneguiiha diigo omoonihicanoco diito ejevesutihachijji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efehicao idaasuno iicaqui. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jilliti paryicino Moocaani iijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeneque paryi

agaajanoco, bu paryi ijeeb#nofaño iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi am#haico am#hai momoonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu am#haiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejeevano agaajaratino Satanas iiji eneehicanoco minisutumoco neehi: Sibogoco siino am#hahallivi ficutihi. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mificu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiha mityano iicamoro uujoho iimogonoco eetavomoro nijequevi #fotomoco aciji mityaco jiinjem#naahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jiinjem#naaco taj#baji sefano jigaifnehiri nifaqui illunoco magasuucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetavio meecirigaico aciji. ²⁹ Am#hai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanom#naaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija j#bogom#naafidi: Jilli noobo sahuse juugahuseti miimi#iici id#ino Moocaani gaijam#ma iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaim#ma iicaabo: Uujoho gaajahi pary#cino ijoho omoonihicanoco, bu saatoho: Buheebe, ico eneehicarunoco. Jaarunaa ico dijeebi iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiha deesicini#boro sefatusu imino omooninoco, mi#ro oono fiticuuno m#noco imitasuquiguiha. Mi#ro uujoho gaajahi toono ijoho omoonihicano Moocaani imegavi imino iicatinoco. ³ Jaanegui desafoto oono j#bogoco agaayicinoco deevesudino. Jaaboro dihimitico deevesu. Jaanoti edeesicini#hachijji oono nanivam#naafi ofoonicibadi gaajaciratino uujoho dijaa feeji ico dihimitihalliti aamiqui. ⁴ Jaarunofaño iima icamo tahi Sardi cuumivi mi#dimo imino iicamo imitico eetavotimoro iicamo. Jaamo uuma sesechehujefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo sesechehujefaño j#cucafeteji. Jaamo ifinijitino fiivoma iicamo momoco caatinih# fiivohaamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitih#i. Jilliro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomom#naa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Am#hai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanom#naaco onoonoco.

Filadelfia Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija j#bogom#naafidi caatini: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivoj#bo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicinoco mi#joho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco mi#joho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco. Jaabo uujoho di#imegavi guhugaco faayicih# di#beguequi. Jaanoco mi#hai#nooba jilli: Di#beguedino, neejitirahi. Mi#ro sihidi sefatiruubo taj#bogoco agaayiciboro uco tuunamaaitih#i. ⁹ Jaaneguiha Satanas igaivom#naaco galluji: Mi#hai judiom#i, noomoro aba#i#fihicamoco. Jaaboro diguiinov#i diitoco taj#baji imemum#namaaiqui, toonoti ico uujoho agaijinoco igaajaqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho ataj#banoco imino moonih#i ijoho fanoovaaco adaabic#bo. Jaaneguiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi jiinjehallivi asaajinoti, pary#cino jiinije miyam#naaco nisufucu. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiha imino ficu #ma iicanoco, sita dihacitaco dumit#cidino.

12 Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi iijafaño ficuji tooja imahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucutuimo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatiniji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañoti asaacuumi momo bohono Jerusale onocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo bomomo iicamomoco caatiniji. 13 Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

14 Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco eneefiibo, diiboti paryi Moocaani ifiivusuno atanocinibo: 15 Jaabo uujoho gaajahi ijoho paryi omoonihicanoco. Jaabo ijoho midino miyaavogoma idiicaabo miivi nifaihu aigucufaihubadi edeevanoco gaajahi. 16 Jaaneguiiha iijifañoti foomovaiba iicafaihuco agañinibadi ico uujoho esicinahi. 17 Miho: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino fono neehicahi, bu jinejebati ucuujivaachutahi, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacitahi idaasuubo idiicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaallinoma achahanoco, bu botibo idiicanoco icano. 18 Jaaneguiiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco cijigairi imino imibachucinunobadi iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseeene gaachunoco. Jaabo idicamaaiboro nucufesono scaibo diicacujitahi. Tolliro bu uuditi aallino taabutaco anaajeebere dihaallinofaño ficu. Jaabo imino daatyimehi. 19 Uujoho agaijimoco ibahi, aamihicano. Jaaneguiiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico devesu. 20 Meeci jino uujoho dihimigari julleecinahi coovaaboro. Jaanoco cajaanoyohacho uco uguubuaboro: Tajaa disaa, onoboma icaji, bu diibo uuma icaji icano.* 21 Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tajojivi casihacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasivobadi. 22 Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

4

Niquejefaño Moocaanico Iimono.

1 Jinobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefaño guhuga faayicinuhugaco. Jaanaaca oono uuma miriicu ojibadi iticoni ihiimaano uco nuuhi: Juu caamovi disaa, jinobuunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

2 Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovivi minifutu- uhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefaño iicagaco. Jaagahallivi saafi giciniboco atyimeuhi. 3 Jaanohalliri igicinibo ifi ifuvusuuhi namecuno jasje onono guisiyi namecubadi, bu cornalina onono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tihi cajetacinuhi esmeralda onono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. 4 Jaagahallidi bu sigaaje veinticuatro digava gicinigaaaje icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefaño jicucuucinuhi, bu inigainohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. 5 Jaagafañoti

* 3:20 Griego iijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga imegari julleecinahi teteuaboro. Jaanoco cajaanoyohacho uco uguubuaboro iguhugaco afaayicimo iijafaño jicafeteji diiboma imachuqui, diibo bu uuma imachuqui icano.

anamebanoro sefano sisiimi guubuvusuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minooci idiino cuugahunoro. Jaano toono Moocaani gajano sahuse juugahuseti minooci idiino iicano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuabadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono ifuvusunoro. Bu jaagahallidi icaumo igueenemehejedimova fahigovati sihidi ihaallinoma iicaumo. ⁷ Jaamoti saafu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo cimimi mogaaje agahafotoobobadi jeevauhi. ⁸ Jaamo paryi diito iticovoocivi sahuse juugahuseti sacu idiino ijijecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficiniuhi alliomoti faoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuujehachuta icano suufenitimo neehicauhi:

Imiibo, imiibo, imiibo, Aivojibo, Moocaani sihidi ejeevaabo. Diiboro iicaubo, bu diiboro iicaabo, bu diiboro asaajibo icano, noomoro.

⁹ Jaamoro diito ihaivoji icagafano igiciniubo ufucuro ifinijitiboco achacisusumi, iimosumi, obocigosumi icano ¹⁰ oono veinticuatrodimoro quillahuto iicamo diibo imegavi ememuivomoro imehichahi ono ufucuro ifinijitiboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

¹¹ Aivojibo Moocaani, ijoho aivo sihidi edevamaño gaayici; cahacisuco, bocigoco, mityaco icano, ijoho fanoovaaco edeetavumaño, ijoho idiimogomaño ifiivunoro icano, noomoro.

5

Afaayiciratio Aame.

¹ Jaadi atymeuhi ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagovi usefano aame paimicinihaame fahigovaaciti caatinicinihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooci idiineri kuhufono sisiciniuhi. ² Jaanaa guubuuhi Moocaani toomominaafi sefano idilluhicaunoco: ¿Cajaani fine aivo iimiibo isisitaaco udubaiciboro jihaameque faayicijirahi? nooboro.

³ Jaarunofaño niquejefaño, bu jiniijehallivi, bu jinijeguiino icano mihaiñooba aivo chahauhi toohaameque afaayicimoro emecijirumo. ⁴ Jaaneri uujoho sihidiro taahicauhi. Sano imifitimoro iicauneri toohaameque afaayiciboro jilli ajashunogayi emecijiruubo achahauneri. ⁵ Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: ¡Taacadino! Miuro Juda cuumi Leon onoobo, aivojibo David Iyaachimihaiobo iicaabo fanoohimitico guinonicuui. Jaaboro paryi toohaame sisitaaco udubaiciboro ifaayiciqui.

⁶ Jaanaaca ihaivoji icaga, bu igueenemehejedimova iicamo, bu quillahutofeenevi icano atymeuhi saafi Corderobadi iicaabo julleeciniuboco. Jaabo agaicaucinibo ifibadi ifi ifuvusuuhi. Jaabo sahuse juugahuseti minooci idiino iinicunoma icaubo, bu tonoodinoro icauno ihaallino. Jaano toono ihaallino sahuse juugahuseti minooci idiino iicano Moocaani gajano paryi faajiniijehalliviro agalluuno. ⁷ Jaanaa diibo Corderobadi iicaabo ufuuboro ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagohusefano toohaameque icijeuhi.*

⁸ Jaahaameque gaayicubaaca igueenemehejedimo iicaumo, bu veinticuatrodimoro quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo imega memuinamaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovoocivi iharpanoma

* 5:7 (Lc 1.33)

icauhi, bu oro guirihillunofaño maaniguijinoma icauhi icano. Jaamo Moocaañita iicamo diiboma ihiimaasumi maaniguijico ijigasuno diibojaa uusunicibadi jeevahi. ⁹ Jaamo jiji bohono masijico jilli masivahicauhi:

Hjoho aivo idiimimaño toohaameque idiciboro isisitaaco sinaayu. Miro iguijeveumaño ditijeheri diitoco Moocaanidi naajeuhi fahigova miyaminaati, fanoohiji miyaminaati, faacuumivati, bu fanoojiñije cuumino miyaminaati icano. ¹⁰ Jaaboro diitoco Moocaanidi aivojitoti, bu sacerdotemiti icano deetavehi. Jaamo diito jiiñjehallivi tajibaji, noomoro.

¹¹ Jaadi emeciubo guubuuhi ajashutimo Moocaañi toomominaa ihi-imaunoco, togahallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi, bu quil-lahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomominaa aivo ajashuutimo millones y millonesimo iicamo sefano neehicauhi:

¹² Jaani Corderobadi iicaabo agaicaucafutuubo aivo iimimaño, jaafa gaayicibo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahacisuco, bu imoco icano, onoonoco.

¹³ Tolliro bu guubuuhi fanoova Moocaañi ifiivusuuno niquejefaño iicano, bu jiiñjehalliri iicano, bu jiiñjeguiino iicano, bu muuaifaño iicano, paryi tonehejefaño iicano jilli unuuno:

Bocigoco, bu imoco, bu cahacisuco, bu mityaco icano jaafa acicafetehi oono ihaivoji icagahalliri igiciniboco, bu tolliro Corderobadi iicaaboco fahiijivaciviro, unuunoco.

¹⁴ Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro.

Jaanoti bu veinticuatrodimo iicamo iquillahuto ememu#vuumoro imuumo fahiijivaro iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Idino Isisita Icano.

¹ Jaadi atyimeuhi Icorderobadi iicaabo toohaame sisitaati sanoco iticonibo isinaayuunoco. Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiiriribabadi: ¡Juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

² Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi caballo sesebeque. Jaabohalliri iicaubo usefaño tibuga icauhi. Jaaboco Moocaañi aciui chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniboro, bu fahiijivaro guinoniboro iicaqui.

³ Jaanaa allivio sisitaaco siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: ¡Juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁴ Jaabo atyimeuhi sicaballo tifaibo ihiinuuboco. Jaabohalliri iicaubo mityaco gaayicuihi jiiñjehalliti sajeeb# icaco ifinisuiboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisuqui. Jaaboco Moocaañi ajashutino niisugaco aciuihi.

⁵ Jaano allivionoco bu siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: ¡Juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeciibo atyimeuhi saafi caballo civooboco. Jaabohalliri iicaubo oovota meecuco gaayicuihi. ⁶ Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicaumofeneti unuunoco: Safucuo ducicamaaje jaada trigoti

† 5:14 (Filipenses 2.9-11)

sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudicamaaje jaada cebadati tres kilodivoviro ifeteji icano. Jaanoti diiribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

⁷ Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicaumoti niinoobo: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁸ Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaabohalliri iicaubo momo Guijeve onoobo. Jaabo dojicuti saubo saafi guijeveminaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onooboco Moocaani mityaco aciuhi jiinije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuvvari, bu jiinjehalliri iicamo ñihicufiino asimiri icano iguijeniqui.

⁹ Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeevivoco omoonifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijibugunohalliti iguijenimo jeebinoco. ¹⁰ Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimiibo Aivojibo, onoonoco abañitatibo, ¿mihachutahiica diicaji miihaico iguijenimo jiinjehalliri iicamoco emeciiboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

¹¹ Jaasumiro diitoco Moocaani aciuhi seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisihiica jaafahi amihai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihovovi ifetehi, jaamoco amiihaico iicaubadiro agaicaaunohachuta, nooboro.

¹² Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeciubo atyimeuhi jiinije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tijohobadi minifutuuhi. ¹³ Bu meeciri niquejefanoti jiinjehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri baavi aafonicibadi. ¹⁴ Bu niqueje sano finiuhi aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañehejevi jeeneuhi. ¹⁵ Jaano ñihicuti jiinije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitoma, sihidi inihibaminoma iicamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejeevafimoma, bu paryi faaboho jijovotoma, bu jijovoto iicatimoma icano ¹⁶ ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro miihaico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igicinibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

¹⁷ Miho jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu miijoho jaabicijirahi? noomoro.

7

Israel Cuumiminaati: Ficimo.

¹ Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jiinijejinibacihalliri julleleecinimoco. Jaamo igueenemehejedimo iicano jiinije guibuhubaco gaayiciniuhi, jiinjehallivi ajashuno guibutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. ² Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijjaagoti saauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jiinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayicumoco. ³ Jilli nooboro: Jiinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco

icano Moocaani jeeçivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

⁴ Jaamo diito iicafutuumo oovoco jinoodino guubuui: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. ⁵ Jilli faacuumivaototi iiciubo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuui, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuui, ⁶ bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Nef-tali cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuui, ⁷ bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuui, ⁸ bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuui icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Sesechuhujefaño Ijicucucinimo.

⁹ Toonobuunati emeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojiijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleecinuihi aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo oovorautimo sesechuhujefaño jicucucinimo tucojihunoco gaayicinimo. ¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa julleleecinuihi Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedino icaumohallidi icano. Jaamo toga imega jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico iimomo nuuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano. Jaafa Moocaanidi icahi fahiijivaro icano. Fine, noomoro.

¹³ Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluui: ¿Mijoho jino jito sesechahunofaño ijicucucinimo, cuucati asaamo? nooboro.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivojiibo iro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano idaasufañodi afaty-omo. Jaamo imifiutumoco Corderobadi iicaabo tñjери iimitusucuumo.

¹⁵ Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icamo. Jaamoro cujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeeçivomoro icahic-ahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igicinibo imityaguino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui? ¹⁶ Jaamo ajebari, bu adufirari icano idaasuno icacujitihi, bu nihiba ihaiguucuri diitoco jigasucujitihi, bu jinejeba aiguucu diitoco idaasuno moonicujitihi icano. ¹⁷ Oono mñro Corderobadi iicaabo aivoji iicagafeeneri iicaabo diitoco teemeji ovejamico motoomonicibadi. Jaaboro fiivoco aacino nifaihunojaagovi diitoco satyejiibo, bu jaamo taafirico Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

¹ Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño lliivi icauno fine sano nihiba oovofeene ticovoviro. ² Jaadi atyimeuhi sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani toomominaa

Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovoocivi aciuono miriicunoco. ³ Jaanobuunati saaubo sifi Moocaani toomominaafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeecevobuje imegavi julleveuhi. Jaaboco saafi aciuhi sihidi maaniguiijinoco paryi Moocaanita iicamo Moocaanima ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeecevobuje oro eetavotahallivi ificuboro ijigasiqui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. ⁴ Jaano imaaniguiijinoco ijigasuuono aimuufai itoomominaafi usefañoti Moocaanijaagovi fuuhi sano Moocaanita iicamo diiboma ihiimaanehejema. ⁵ Jaadi bu imaanijigasuta iilluco itoomominaafi iciuboro tubuje cijigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiinijehallivi ganicaruhi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiinije sefano guubuvusuuhi, sihidi namebahicauno, bu jiinije sefano maryibauhi icano.

Miriicuno.

⁶ Jaanaaca sahuse juugahuseti miimisiiçi idino iicaumo Moocaani toomominaa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuuhi iguisiqui.

⁷ Jaadi saafi ticoniuhi imiriicuco iguisiubo. Jaano ticovovi jiinijehallivi aifuono nifaihu ifigatyono guisiyinobadi ejevano, bu cijigai icano sano tijjohoma caisecinino. Jaaneri samañooje jiinije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti samañoono jigauhi, bu faijihuti icano.

⁸ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ifabaibadi jeevano jiganoro muuaifaño acutuuhi. Jaaneri samaño muuai tijjohoti minifutu- uhi. ⁹ Jaaneri tumuuajefaño iicaumoti samañooto guijeveuhi, bu tolliro cijigai meeneneti samañoono finiuhi icano.

¹⁰ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefañoti acutuuhi nifotociniboro teehinoti samañoonohallivi, bu pisirigañoti samañoonohallivi icano. ¹¹ Jaabo momou Namita onoobo. Jaaneri paryi nifaihunoti samañoono namitati minifutuuhi. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuuhi inifaihu faafaño iminifutuuneri.

¹² Jaanaa allivioobo bu imiriicuco iguisiuno ticovovi nihibati samañoobo jabaavuuhi, bu fucuooboti samañoobo jabaavuuhi, tolliro bu meeciriti samañoobo jabaavuuhi icano. Jaamaño diitoti samaño achicicuutih. Jaamaño cuujeti samañoono achicicuutih. Jaabadiro fucuti samañoono achicicuutih.

¹³ Jaadi emeeçubo atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi niqueje- feenedi çimimi mogaaje agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! İdaasucani jiinijehalliri iicamo icaji siino miimisiiçi, saafi idinehiica iicamo Moocaani toomominaa imiriicunoco iguisiidi, nooboro.

9

¹ Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguisino ticovovi bu atyimeuhi saafi meecirigai jiinijehallivi aacutuuno. Jaaboco inihicuno oji llaveque aaciunoco atyimeuhi. ² Jaahojico afaayicuneri tohojifañoti sihidi aimuufai inuuhi gaicuhai aimuufaibadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacuuhi. Jaaneri jiinije civutuuhi. ³ Jaano toono ihaimuufaifañoti inuuno sihidi chahacami jiinijehallivi gahafomoro. Jaamo mityaco gaayicuihi iniqui oono jiinije juuvemi iicabadi. ⁴ Jaamoco tajiibaubo: Jiinije faijihuco imitino momoonidino, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idimocoro miyaminaaco Moocaani gaajatarı ihimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro.

5 Jaaruumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahaivuvusu, nooboro. Jaamo iniino aivo juuvehu iniino aivobadi jeevauhi. 6 Jaasumi miyaminaa guijeveque guineje. Jaarumo atyimejitihi. Iguijevequi moonirumedi guijeve chahaji.

7 Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadi jeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadi jeevano icauhi ihmeneu miyaminaa imenebadi jeevauhi. 8 Jaanoti imeebaiguino gai-goomi meebaiguinobadi jeevauhi. Jaanoti igaiño jicu igaiñobadi jeevauhi. 9 Jaanoti imeehene kuhufunuuhi jigaiñomeehunobadi. Jaanoti bu ijjecuno sefano guubuvusuuhi aamocasivi ofoomo sihidi caballomi icarronoco iguicino uguubuvusuunicibadi, 10 bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadi jeevauhi nijequeneti ituunoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofaño imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. 11 Jaabo ichahacami aivojibo toono inihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi iijiri Abadon onoobo. Jaanoti griegomi iijiri Apolion onoobo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoobo.

12 Jino imegao idaasu fatyuuhi. Jaarunaaca icanehiica minooci.

13 Jaano allivioobo imiriicuco iguisiuno ticovovi guubuuhi Moocaani imegari iicano ijeevobuje oro eetavotabuje inicuno igueenemeheje iicaunofañoti diiboco unuunoco: 14 Sinaayu oono igueenemehejedimo iicaumo imitino toomominaa Eufrate onoomuuijiniri isisicinimoco, noonoro.

15 Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuuhi miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi icano tolli imooniqui ifivusuumo. 16 Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuuhi.

17 Jilli uujoho icaballomico gajafeenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyijehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaño, bu atyivano, bu guiguivano icaneri tifaucininoma iicaunoco. Jaanoti icaballomi nigainou jicu nigaijadi jeevauhi. Jaamo iijinoti cijigai, aimuufai, azufre icano ineehicauhi. 18 Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooci, sano idiino icano imiti diito iijinoti ineehicauneri. Jaano toono minooci, sano idiino iicano imiti cijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. 19 Jaamo diito icaballomi mitya icauhi ijinofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jininimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

20 Jaanoti sanoodimo diitoco idaasuno omoonicuurunoti guijevetimo ataajaumo iimitico jeevesuutihi. Jilli suufenitimo imitino gajamico, bu oro, plata, bronze, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeevichicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. 21 Bu tolliro suufenitimo sitaaco agaicaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono iicanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toomominaafi Aamegayima Iicaabo.

1 Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi miniciniibo, inigaihalliti tihi cajetaciniuboma niqejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achiciniuhi, bu idiino cijigai

imahacinobadi jeevauhi. ² Jaabo usefaño aamegayi faayicinahaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotihaco muuaihaliivi ficuuhi, jaanoti inaninaagotihaco jinijehalliivi ficuubo icano. ³ Jaaboro sefano coovadi-ivuubo oono jicu sefano inigonicibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimiisiici idino sisiimi ojuhi. ⁴ Jaamo isisiimi oojunoco uujoho caatiniqui mooniunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuuhi: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

⁵ Jaanaaca Moocaani toomominaafi jinijehalliivi, bu muuaihaliivi icano ujulleecinibo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi gañiiviiciuhi. ⁶ Jaaboro fahiijivaro iicaabo niquejeque, jinijeque, muuainooco, bu paryi tonehejefaño iicamoco icano ifivusuubo momofañodi miyaano iicanoco nuhi: Tusumi mihicacuui. ⁷ Niinoobo imiriicoco iguuisicudi Moocaani esamaaje agaajarahicatinico icacuui ijeevivominaa, ihiimaaminaa iicamoco unuubadi, nooboro.

⁸ Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiimaauno siino bu uco nuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toomominaafi johono muuaihaliiri, jinijehalliiri icano ujulleecinibo usefaño iicaahaame afaayicinahaamegayico, nooboro.

⁹ Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluuhi uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Ifaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino imihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaitvejino, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico icuboro machuuhi. Jaano taajifaño imino iimihu imobadi. Jaanoco amachuuno taabafaño faafaituuhi. ¹¹ Jaadi uco nuumo: Siino dibogo ajashutinico cuuminoditi, jinijeminaaditi, siijiminaaditi, bu aivojituditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimiisiici Moocaaniti Ihiimaamisi.

¹ Jaadi uco acumo noofaijicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuhi: Gañivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijeevivobujeque doovo icano, bu doovo, ¿naa minoodimo tomanovi ejeevivehicamo miyaminaa icahi? ² Jaanoti idinocoro igoohasico devedino tohasi siicumijeo miyaminaaguuiharucu icano. Jaamo diito tuucuumi imino cuumico quicuji cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. ³ Jaasumi uujoho tajibogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijjibeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jicininisico.

⁴ Jaamisi diitisi Moocaani jinije Aivojibo imega iicahooci olivohooci, bu cuugahu ficuta mihiicuuci icahicuci iicanobadi jeevamisi.

⁵ Jaamisico saatoho imitino omoonigohachiiji diitisi iijiti cijigai iineeji diito iminaaco ijigasiqui. Tolli guijevejimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. ⁶ Jaamisi jinijehalliivi Moocaaniti ihiimaanohachuta aigotinico iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco tjjohoti iminiyujino mityama icahi, bu jinijeminaaco idasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. ⁷ Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi inihicuubo oono inihicuhojifañoti asaaboro diitisico moonivaji. Jaabo diitisico

* **10:11** Sahaamefaño: nooboro, noono.

iguinon#boro gaicaauji. ⁸ Jaamisi chuuhuhuno tuucuumi sihidi ejeevacuumi, Mohaivoj#boco etetecuucuumi j#haifaño acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinihi. ⁹ Bu jaamisi c#rajitihifufucuci, safucu, bu sifucutifeenedi icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajiinije miyaminaa icamo ihatyimequi. ¹⁰ Jaamisi iguijeveneri j#inije miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo iicamoro sinehejeque fahigovavifufucuci; Oono diitisi Moocaaniti ij#beguehicamisi diitoco idaasuno omoon#hicamisi iguijeveneri. ¹¹ Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucutifeenedi icano nijequeti Moocaaniti diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatyimemere sihidi iguetejimo. ¹² Jaanaa diitisico sefano niquejefaño: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaane guuiha caamo fuumisi aimuufafeenedi. Jaanoco iminaa atyimeuhi. ¹³ Jaano ticovovi aivo sefano j#inije amary#bauneri tuucuumiti fahuseecijaava iicamaño sajaaro callajaavehicauhi. Jaabadiro tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuui. Jaaneri siete mildimo miyaminaa guijeveuhi. Jaaneri saatohofuugituumoro Moocaaniti niquejefaño iicaabocofuui.

¹⁴ Jino allivionofuui ityehi. Jaano allivio imiti goovajino asaano.

Niino Miriicuco Iguisino.

¹⁵ Jaadi niinoobofuui Moocaaniti toomominaafuui imiriicuco iguiisino ticovovi sefano guubuvusuunofuui niquejefaño ajashutimofuui jillifufuuno:

J#inije aivojino Mohaivoj#bedi, bu Icristodi icanofuui icacuui. Jaabofuui taj#bajifuhijivaro, noomoro.

¹⁶ Jaanaa veinticuatrodimofuui quillahutofuui Moocaaniti imefeeneri ihaivojifuhicaganohallirifuhicauumofuui j#inijehallivifuhicauumofuui Moocaanitifuhicauumofuui, ¹⁷ jillifufuuno:

Ico mihimehifuhicauumofuui Moocaaniti sihidi mityama idiicaabocofuui. Ijohofuui idiicaabocofuui, bu idiicaabocofuui, bu asaajiibocofuui icanofuui, bu dimityacofuui agaayic#borofuui ataj#bacuumafuui icanofuui. ¹⁸ M#iro j#inijeminaa dijaa sifiratehi. Jaarunofaño ijohofuui adaamijifucufuui, bu uchuumucuumocofuui udugaacujifucufuui icanofuui gasecuuhi. Jaasumifuhicauumofuui dijeevivominaa ijohofuui ononocofuui ij#beguehicamocofuui, bu #dirofuhicauumofuui iicahicamocofuui, bu dimomocofuui obociguehicamocofuui icanofuui sabadirofuhicauumofuui sihidi ejevamehejeque, bu sihidi ejevafimehejeque icanofuui adaadujifucufuui, bu tolliro j#inijeque ifinisuhicamocofuui ifinisujinofuui icanofuui, noomoro.

¹⁹ Jaasumiro niquejefaño Moocaaniti templojafuui faayic#cafutuuhi. Jaaneri Moocaaniti unuunohaameque ificuuba cajonbacofuui atyimeuhi. Jaasumiro sisiimifuhicauumofuui sihidi namebauhi, j#inijefuhicauumofuui guubuvusuuhi, bu sisiimifuhicauumofuui giriribauhi, bu j#inijefuhicauumofuui sefanofuui mary#bauhi, bu guisiy#inobadifuhicauumofuui ejevano sihidi sefanofuui aifuuhi icanofuui.

12

Iñihicuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

¹ Jaanobuunatifuhicauumofuui niquejefaño jabafirano #fuvusuunofuui: gaigo nihibarifuhicauumofuui imibocin#gobadifuhicauumofuui aricunofuui #fuvusuunofuui, fucunofuui nihibahallirifuhicauumofuui julleecin#gobadifuhicauumofuui meecirifuhicauumofuui ichaahimigafuui eheetavocin#gobadifuhicauumofuui javucin#gobadifuhicauumofuui. ² Jaagofuui oovagofuui icagofuui iseemevaquifuhicauumofuui aivevenerifuhicauumofuui gaibahicauuhi. ³ Jaanobuunatifuhicauumofuui

bu siino niquejefaño ifuvusuuhi: dragon ñihicuubo tifaibo, sahuse juugahuseti miy#ci idi#no inigainoma icaubo, bu fahuseecidino inicuno, bu inigaino ticovocivi ichaahimiganoma icaabo. ⁴ Jaabo ibuhuri samañooto meecirico niquejefañoti ubuutuucuboro jiinjehallivi gañ#uhi. Jaaboro iseemevaqui omoonuigo imegavi julleveubo diigo eseemevasumiro tooseeque iduuqui. ⁵ Jaago gaifi seemeneque seemevauhi. Jaabo jiinjeminaaco sefano taj#baji jigaiñohiri iicanicibadi. Jaabo niquejefaño satyocafutuuhi Moocaani aivoji icagahalliri iicaabojaago. ⁶ Jaanoti igaigo gaauhi sicaihigo icahigovi Moocaani diiguedi imibachuhigo tahi diigoco machuco ihaciqui mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi.

⁷ Jaanobuunati niquejefaño idragon fuuhi iyotoma. Jaamoma moonicasiubo Moocaani toomominaa aivoji#bo Miguel onoo bo iyotoma. ⁸ Jaaruubo idragonco sahigotiro guinonimo, bu tahi niquejefaño diito icajirumaño samaño chahauhi. ⁹ Jaamaño diibo sihidi ejeevano dragonco baavi gañ#umo, johono siicijeo jiinimo oono imomo iji, Satanaa iicaaboco. Jaabo jiinjeminaaco abañihicaaboco iyotoma baavi jiinjehallivi gañ#umo.

¹⁰ Jaanaa guubuuhi sefano niquejefañoti unuunoco: Moocaaniti asaano taajasu, bu imitya, bu ihaivoji icano, bu Icristo mitya icano gasecuuhi. Mi#ro baavi gañ#cafutucuubo Moocaanico monahabomihallivi imitino iji#beguehicaabo fucuhachuta, cuujehachuta icano. ¹¹ Jaaruboco monahabomi guinonucuuhi Corderobadi iicaabo tijohofañodi, bu Moocaani j#bogo miyaano iicanoco iji#beguehicaneri icano. Mi#ro ifico gaijutimo, bu gujiveque iguihiutimo icano. ¹² Jaaneri niquejefaño iicamo imo imo icahi, bu am#hai tahi paryi mihicamo icano. Jaanoti idasucani mihicaji am#hai jiinjehalliri, bu muuaiñoñaño mihicamo icano. Mi#ro oono iji tahigo sihidi isifiratooboro niitehi guenene iicajitinoco agaajaaboro.

¹³ Jaabo idragonco agañ#unoma iicaabo oono gaifico eseemevaugoco bucasuubo. ¹⁴ Jaanegui diigoco cimimi mogaaje jjecuucico aciumo jiinimobadi iicaaboti tehesino igaaqui sicaihigovi diiguedi iimibachuhigovi. Tahi diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu saficaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. ¹⁵ Jaago dojicuti ijinimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluui muuaiti ifiivotonoro diigoco ibecasiqui. ¹⁶ Jaarunofaño jiinije diigoco amusuui, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. ¹⁷⁻¹⁸ Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiratuuboro fuuhi diigo iyaachimhai aatyuvuudimo sanoodimo Moocaani taj#baco imino omoonimoro, bu Jesucristo j#bogoco jeevesutimo icahicaumoma ihamocasiqui.

13

Ñihicumisi.

¹ Jaadi muuai jiinigaibaahohallivi ujulleveubo atyimeuhi ñihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miy#ci icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iiniicuno iticovocivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatinicinuno Moocaaniditi idicuno onono momo icano. ² Jaabo ñihicuubo jicubadi ejeevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi boci

ijji icanoco aciuhi. ³ Jaabo ñihicuubo nigaiti sahití icauno itu-jaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno diiboco buuhi. Jaaneri paryi jiniije miyamínaa ajabafituumoro diiboco miyaavuguhu. ⁴ Jaamoro idragonco cahacísuumo diibo ñihicuuboco mityaco aacíumaño. Jaabadiro bu ñihicuuboco cahacísuumo jilli noomoro: ¿Mijoho fine jaani ñihicuubobadi jeevahi? ¿Mijoho fine diiboma amocasiirahi? noomoro.

⁵ Bu tolliro diibo ñihicuubo Moocaaniditi idicunoono ihiiamauno jaabicafutuuhi cuarenta y dosdi nihíbava ticovovi tolli imooniqui.

⁶ Jaamaño ticovaubo Moocaaniditi imitino ihiiamaoro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. ⁷ Tolliro bu ajaabicuboro jilli ñihicuboro Moocaanita iicamoma amocasiuboro diitoco iguinionunoco. Bu gaayicuboro mityaco fahigova miyamínaahallívi, bu faacuumivahallívi, fanoohijji miyamínaahallívi, bu faajiniije miyamínaahallívi icano. ⁸ Jaabo diibo ñihicuuboco cahacísuumo paryi jiniijehalliri iicamo oono jiniije ifiivunotiro dito momono Corderobadi iicaabo agaicaaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

⁹ Amíhai nohojima mihicamo jinooco imino muguubu. ¹⁰ Sitaaco civojafaño asatyomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu nisugari sitaaco agaicaaumo, bu nisugari gaicaaucafeteji. Jilli iicanegui-íha Moocaanita iicamo imiyaavogomoro ijaabicíhicaqui.

¹¹ Jaanobuunati sifi ñihicuubo jiniijefañoti asaunoco atyímeuhi. Jaabo iiniicuuci cordero iniicuucibadi jeevauhi. Jaaruubo dragonbadi iimaahicauhi. ¹² Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayicuihi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jiniijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajiibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itu-jaavo ubuhuuboco icahacísuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyamínaa imefeenevi jiniijehallívi ciijigaico iniitusunehejeque icano. ¹⁴ Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofeenedi jiniije miyamínaaco bañíubo. Jaaboro diitoco tajiibaubo diibo iticonio ñihicuubo nisugari agaviríunoma iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallívi asauno ñihicuuboco mitya acicafutuuhi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebíico aacíuboro ihiiamaasuqui. Jaaboco iimotímoco igaisiraicísuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajiibaubo paryi miyamínaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihímecunoti icano ificuuqui; sihidi ejeevatímoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idaasumehejeque, bu sihidi inihíbamíma iicamehejeque, bu miyaamoco, bu jijovotoco icano. ¹⁷ Jaadi miihaiñooba ticovono naajejitíhi diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo ñihicuubo momo, bu imomo oovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino ñihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyamínaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeciubo atyímeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cuumibaihalliri julleecíniuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyamínaa ihímecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatiniciniumo. ² Jaadi guubuui niquejefañoti

sihidi teehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano igiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco oojsunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocaani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico miihaiñooba aivo gaajahicautihi idimoro diito ciento cuarenta y cuatro mildimo iicaumo jiiñije miyaminaafeeneti atajasucafutumoro. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuutimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojicuti feehicahi diibo fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuhi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi atajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifira atyimerautihi.

Moocaani Toomolinaa Miiñisiici, Saafi Idino Ijibogono.

⁶ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomolinaafi niquejeguiinodi ifinijitino taajasujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jiiñijeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miiro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jiiñijeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiiha niquejeque, bu jiiñijeque, bu muuainooco, bu pisirigañooco icano ifivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi paryi jiiñijeminaaco ihajevari iguiriicavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono iñihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuusumoco ¹⁰ Moocaani ñihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomolinaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratio fucuhachuta, cuujehachuta icano jaguisisuratino diito iñihicuuboco, bu ihijico icano acahacisumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

¹³ Jaanaa guubuuihi niquejefañoti: Jinooco caatini, noonoro uco unuunoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojibo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jiihi tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajavechujimo icano.

Basuta Ujusicinoco Mihicinibadi Moocaani Niinofucu Naniji Imifimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Imitifimoco Imitino Imooniqui Icano.

¹⁴ Jaadi emeeuubo atyimeuhi aimuufai seseeneque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijevahuco gaayiciniuboco. ¹⁵ Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomolinaafi inuui. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticibo basuta noovataco diicicu tufucu mihicacuui. Jino jiiñije basuta noova tifaicuui, nooboro.

¹⁶ Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jiiñijehallidi iguuiyicuboro jiiñije basuta noovataco icuui.

¹⁷ Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuuhi niquejefaño iicaja templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijejavahu meeyuhu icahuma. ¹⁸ Jaanaaca bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeecivobujejaagoti saauhi cijigaihahallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijejavahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticibo dici jiiniye baacuco oono icivucuunoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diibo imeeyuhuco jiiniyehallidi iguiyicuboro icuui jiiniye baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifira nitibafaño gañuui imahamicafetequi. ²⁰ Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuui. Jaano initibafañoti tihoho ucuuno trescientos kilometrohachuta ifutuui fahigovavi, bu ifaicuva ifutuui caballomi ujulleecinimo iijihachuta icano. Miyaminaa tihoho eneejiruno baacutofahuviro oovicafutuui.

15

Niino Imiti Iicajino.

¹ Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ifuvusuuno jabafiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisiici idimo Moocaani toomominaa iticovoocivi niino idaasuno omoonijnoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifirataco.

² Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cijigaima icano foovono sinaagonovi ifuvusunoco. Jaanojiniri julleleecinimo Moocaani aaciuno iharpanoma johono inihicuuboco, bu ihijico icano iguiinonimoro, bu diibo momo oovotaco agaayicitimo.

³ Jaamo masivahicauhi Moocaani jeecivominaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi ihoho edeetavono Aivojibo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiquevehi, bu aivo miyaano icano, ihoho jiiniye miyaminaa Aivojibo idiicaabo.

⁴ ¿Mihoho bu ico, Aivojibo, nihicugotimo icajirahi? Paryi famooro ico cahacisuji. Miuro ihoho idiboro imihinivatibo. Jaamaño fanoojiiniye miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo ihoho imino omoonino aatyimecafotomaño, noomoro.

⁵ Jaanobuunati emeeciubo atyimeuhi niquejefañoti temploja iimi-mañoma iicauja afaayacafutuunoco. Tomañovi tajiiba guisibabujecico ificuhicaumaño. ⁶ Jaamaño iimimañoti inuumo diito sahuse juugahuseti miimisiici idimo Moocaani toomominaa Moocaani idaasuno omoonijnoma iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehujе, aricuchehujе, mihinivatichehujefaño jiciniimo. Jaamo oro niivigaimeheneri ifeeyjehallidi siyiciniuhi. ⁷ Jaamoco igueenemehejedimo iicaumoti saafi acuihi iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanofaño Moocaani fahijivaro iicaabo sifira gahaficinoma. ⁸ Jaasumiro iimimaño onoomaño aimuufairi gahafuui Moocaani sihidi ejeevano, bu mityati icano asaano. Jahigo mihaiñooba jicafutuujitirahi oono sahuse juugahuseti miimisiici icano iicaumo Moocaani toomominaa iticovoocivi Moocaani idaasuno omoonijnoco asatyumo toonoco omoonimo imivuutinohachuta.

16

Moocaani Sifira Guirihilluno Aamitaditi Ijibogono.

¹ Jaanaa guubuui templojafaño iicano iimimañoti Moocaani toomominaa sahuse juugahuseti miimisiici idiño iicaumoco sefano unuonoco: Mofoomoro jinijehallivi mutucaruto toono sihidi ejeevano Moocaani sifira iguirihillunofaño iicanoco, noonoro.

² Jaaneguiha diitoti saafi ticoniuihi jinijehallivi iguirihillufaño iicaunoco utucaruubo. Jaaneri paryi miyaminaa oono ñihicuubo oovotaco agaayiciumoco, bu ihijico iiumumoco icano fiivuuno idicuno canisino sihidi aivonoono.

³ Jaanaa allivooobo bu iguirihillufaño iicaunoco muuaiñofaño tucaruuihi. Jaaneri inifaihuno chuumuhu tñjohobadi minifutuuihi. Jaaneri paryi tumuuajefaño iicaumo chuumuuihi.

⁴ Jaanaa allivooobo bu iguirihillufaño iicaunoco teehinohallivi, pisirigañohallivi icano tucaruuihi. Jaaneri inifaihuno tñjohoti minifutuuihi.

⁵ Jaanaa guubuui diiboro unuonoco: Aivojñibo Moocaani, ñjoho aivo imino omoonifiibo, idiimiibo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano. ⁶ Mñiro diito ñdiro iicaumoco, bu dijiñbogoco ihiiamaumoco icano itñjohoco agaññumoro guijeniuihi. Jaamaño ñjoho jisumi diitoco tñjohoco diisuihi tolli diito imogomaño, nooboro.

⁷ Jaanaaca bu guubuui saafi Moocaani jeevivobuje iicauhi goti unuonoco: Jii, Aivojñibo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moonihi, nooboro.

⁸ Jaanaa allivooobo bu iguirihillufaño iicaunoco ñihibahallivi tucaruuihi. Jaaboro inihibaco mityaco acubo miyaminaaco ihaiguucuri ijigasuqui. ⁹ Jaaneri paryi miyaminaaco ñihicuuno jigasuubo. Jaarunofaño iimitico jeevesuutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jilliro diibediti idicunoono iimaumo toono ñihicuunoono imitihallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano allivooobo iguirihillufaño iicaunoco oono ñihicuubo aivoji icagahallivi tucaruuihi. Jaaneri diibo aivoji jiniije cìvonoguiino minifutuuihi. Jaanaa miyaminaa aavovomoro kuhufono imicicifotomoro majaabicinibadiro diito inehejebanoco jimicamaaihicauhi. ¹¹ Jaarumo iimitico jeevesutimo omoonimoro Moocaani niquejefaño iicaubediti imitinoono iimauihi icanisiino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano allivooobo bu iguirihillufaño iicaunoco sihidi ejeevamuuai Eufrate onoomuaifaño tucaruuihi. Jaaneri tumuuai fiigatyuuhi jñhaiti iminifetequi tojiri aamijjaagoti jiniije aivojito isaaqui.

¹³ Jaadi atyimeuihi dragon iijifañoti, bu ñihicuubo iijifañoti, bu jihovo iimaaminaafi iijifañoti icano inuumoco, miimisiici, saafi idimova iimitino gajami jacucugamibadi jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitou iji gajami sihidi ejeevanehejeque omoonihicaumo, bu jinijeminaa aivojitoco iigaiyicituumo Moocaani sihidi ejeevaaboma ihamocasiqui. ¹⁵ Jaanegui mehesicini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asaanicibadi. Imicani icajibo ifiico imino imibachuubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucufeguecujitiibo sicaiibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gajami aivojitoco igaiyicuihi hebreami iijiri Armagedon onoomañovi.

¹⁷ Jaanobuunati niinoobo iguirihillufaño iicaunoco tucaruuihi sicaisituvi. Jaanaa niquejefaño iicaja iimimañoti Moocaani aivoji icagati sefano unuono guubuvusuuihi: Fine imivocafutucuno, noonoro.

18 Jaasumiro sihidí namebauno, bu jiinije ñihicuno guubuvusuuhi, bu sihidí sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidí sefano jiinije maryibauhi jiinjehalliri miyamínaa iicanoti amaryibahicauno janaaníivi. 19 Jaaneri sihidí ejeevacuumi dujavavuuhifeedeñi minooci, sano idíno. Tolliro bu jiinije miyamínaa cuumino callajanamaaiuhi icano. Jaadi bu Moocaani sihidí ejeevacuumi Babilonia cuumiti esafutuuhi. Tuucuumico isifiirafaihuco ifayí#suqui tuucuumijaago isifiiratuuboro agalluufaihuco. 20 Jaaneri bu ifachugaiño, bu ifabaíno icano buhicauno. 21 Tolliro bu miyamínaahallívi niquejefañoti guisibanobadi ejeevano aifuuhi. Jaanaa saba bocí cuarenta kilodino icauhi. Jaanohalliti miyamínaa Moocaanico: Imitínoono, nuuhi jihishítineri diitoco idaasuno omooníunohalliti.

17

Sihidí Ejeevano Ajevamínaagoco Ahaamíno.

1 Jaanaa tajaago saubo oono Moocaani toomomínaa sífira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, íco ífusuqui oono sihidí ejeevano ajevamínaago muuaíñohalliri ígícinígoco ahaamínoco, nooboro. 2 Míiro jiinijemínaa aivojito diigoma imitíno icahicahi. Jaaneri jiinjehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guiriicavehicahi.

3 Jaanobuunati Moocaani Gaija uco ífusuunofañodi Moocaani toomomínaafi uco sícaihígoví satyuuhi. Jahígo atyímeuhi gaigoco íñihicuubo tífaibohalliri gícinígoco. Jaabo íñihicuubohallí sihidí caatiníciníuno Moocaaniditi ídicuno ononeheje, bu jaabo nígano sahuse juugahuseti miyíci idíno, bu fahuseecidíno iinicuno icano.

4 Jaago diigo diibohalliri ígíciníugo jíciníuhi tífaihibá ícachehuri, bu atyívachehuco icano. Jaago imibaiquimaacíníuhi orori, bu imínoono guisíyíneri, bu perlari icano. Jaago gaayíciníuhi oro guirihilluco ídicuneneri, bu ihajeva ídicuri icano gatyuuci íchilluco. 5 Jaago ímecuri caatiníciníuno ítíhíno momo: Sihidí ejeevano Babilonia cuumi ajevamínaa seejí, bu paryí jiinjehalliri iicano ídicunoono seejí icano, onoono. 6 Jaadi uujoho gaajacuíhi diigo Moocaanita iicamo tíjeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco íjibeguehicaumo tíjeheri icano imo imo íicagoro guiriicavocínígoco. Jaanoco aatyímeuboro sihidí jabafítuuhi.

7 Jaaneguíiha Moocaani toomomínaafi uco nuuhi: ¿Collíhi daabafítehi? Íco uujoho gaajasuji oono ítíhíno diigoco adaatyimene millí eneejirunoco, bu íñihicuubo sahuse juugahuseti miyíci idíno, bu fahuseeci iinicuno íicaabo diigoco ífiisebeti icano. 8 Díibo íñihicuuboco adaatyímeebe johono ícahíníbo. Jaaruubo jisumi chahacuíhi. Jaaruubo síino íñihicuhojifañoti saajíibo ífínícujiíhígoví efeejino ímegaví. Jaaneri jiinjehalliri iicamo jiinije ífiívuunotíro fíivohaamefaño imomono achahamo sihidíro jabafíteji oono íñihicuubo ícahíníbo, achahacuubo, síino asaadí.

9 Jimañeri onoonoco gaajama iicamo gaajaji: Míiro oono ínigáino, sahuse juugahuseti míbaici idíno ífabáino iicanoco eneejiruno: Tobajehalliri diigo ígíciníbaíjediti. 10 Jaayíjere bu sahuse juugahuseti míimísiici idíno aivojito íicamediti eneejiruno. Jaamoti sahusedímo fínícuuhi. Jaanoti saafi jíno ícahi. Jaanoti saafíhíica gasetíhi. Jaaruubo agasedí guenene ícajítíhi. 11 Jaabo oono íñihicuubo ícahíníbo, achahacuuruubo díitobuunati asaajíibo aivojíbóti ícaquí. Jaaboma

ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juugahuseti miimiisiici idiino iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifiniciujihigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onono. Jaamo tajibatihiica. Jaarumo sano nihiba oovoti aivoji iijico gaayicijimo sano onono inihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihiimaamoro imitya, bu ihaivoji icanoco onono inihicuuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaabo guinoniji, miiro diibo aivojito Aivojibo, bu tajibaminaa Tajibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro icuhi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuaiñooco ajevaminaago tumuuaiejhalliri gicinigoco adatyimemuuaije onono cuumino miyaminaa, bu fanoohiji miyaminaa, bu jinijeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu onono inihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco ijiihevenere sicaigoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco cijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Miiro Moocaani diito jeebifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihiimaamoro ihaivoji iijico inihicuuboco acijimo Moocaani unuuno imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigoco adaatyimene onono sihidi ejevacuumi jinije miyaminaa aivojitoco atajibahicacuumiti onono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifinijino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama icaabo niquejefañoti iniituunoco. Jaabo seseene jinijeque achiciuhi iharicuri. ² Jaabo sefano nuuhi: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi ijimi ijanotiro fiivutucuuno, bu fanoohimiti gajami ijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo idicufimo, bu ijiihechufimo icamo ijanurucu icano. ³ Miiro paryi jinijeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi, bu jinijeminaa aivojito diigoma ihajevari imitineheje icahicahi, bu jinije naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuhi niquejefañoti unuunoco: Amihai tatyami hichamo tuucuumiti mihiino tuucuumi imitifañodi mihicadino, bu tuucuumico idaasuno omoonijino amihaiivi ifetedino. ⁵ Miiro tuucuumi imiti ajashutino jinijeti niquejevi ifutucuuhi. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuuhi. ⁶ Jaanegui diigoco mahaci onono saatohoco diigo aacihicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu onono diigo omoonuno allinocivi. Bu onono diigo sitaaco iimitino eheetavehicano janaanivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihadiro aivono, idaasuno icano diigoco momooni onono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miiro diigo ijeebifañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo iicatimaño idaasuno icajitih, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro diigoco idaasuno omoonijino ihallivi gaseji: guijeve, bu idaasu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetejigo icano. Miiro jishitibo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jiiñjeminaa aivojito diigoma iicahicamo, bu imitico sihidi iimeguehicamo icano ataacasimoro sihidi diigueri idaasuveji digo ijigano aimuufaico aatyimemere. ¹⁰ Jaamoro diigoco idaasuno omoonino ñihicuti tehesino iicahigoti neejimo: ¡Ayí! Idaasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiraacuumi, sihidi edeevacuumi. Dihallivi sano goovanogayi ico idaasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jiiñje naajeminaa tuucuumico ñdaasuvomoro taacasiji diito inaajeteque isivanoco miñhaiñooba anaajecuujiñeri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneheje, bu oovosino guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoono gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tñfaiñiba iicaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono afacicinooño, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoneheje, bu ucuhufono guisibano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacicinooño, maaniguiijino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, ñiribano, bu harinaguiijino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jijovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: Ijoho sihidi idimeguehicano chahacuui, bu fahiiñvaro chahacuujino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi inihibamivahicamo tehesinotiro iicajimo tuucuumico idaasuno omoonino ñihicuti, ihidaasuri ataamoro neeji: ¹⁶ ¡Ayí! Idaasucani sihidi ejeevacuumi icahi. Miñro gaigo imichehujefaño, itñfaiñiba iicachehujefaño, aatyivachehujefaño icano jicñigo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucñigobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayi finhi, noomoro.

Jaabadiro bu paryi cñjigaimene aivojito bu togajeri ñgomo, bu togaje ducicamaajeminaa, bu paryi muuaiñoñaño ududicamaameheje icano tehesinoro julleecamaaji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico aatyimene idaasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jiiicumii ñvibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jiiñinoco gavaracuuji ñdaasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ayí! Idaasucani sihidi ejeevacuumi icahi. Miñro tuucuumi busumijeri paryi muuaifaño icñjigaimenenema iicamo sihidi nihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finhi, noomoro.

²⁰ Jaarunofaño amñhai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu amñhai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani ijico miñbeguehicamo, bu diibota mihicamo icano. Miñro tuucuumico tolli omoonineri amñhaiño jaadaco Moocaani icahi, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyiñgabaco gaññiyicñuhi machuta cahasutaguisibatyiñgababadi iicabaco. Jaaboro muuaifaño gaññuhi, jilli nooboro: Jilli gaññicafetejicuumi baavi sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujitihi. ²² Bu ufucuro dijñhaiñoñaño arpa, bu siru, miñricuno icano guubuvusucuujiñi, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco acahasuno guubuvusucuujiñi icano, ²³ bu ico achicñihicano cñjigaimecuno ñfuvusucuujiñi, bu ufucuro ñvi guubuvusucuujiñi taabava jñbaimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejeevamo paryi jiiñje miyaminaaco dihapichuneri abaññicaumaña.

²⁴ Miiro tuucuumifaño Moocaani iijico ijibeguehicaumo tiihohoco agaaniuno atyimecafetehi, bu tolliro Moocaanita iicamo tiihoho, bu paryi jiiinjehallivi agaicaahicamo tiihoho icano, nooboro.

19

¹ Jaanobuunati niquejefañoti sefano sihidi miyaminaa unuunoco guubuuhi:

¡Aleluya! Itaaasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino. ² Miiro diibo imino miyaanoro emeeciboro dugaacufihi. Miiro sihidi ejevano ajevaminaago jiiinjeminaaco ihajevari imihininigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijecivominaa tiihohoco agaaniuno jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai suufenitino aimuuji, noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatro dimo quillahuto iicamo, bu igueenemehejedimo iicamo icano jiiinjehallivi ajavucamaaiumoro Moocaani ihaivoji icagahalliri iicaaboco imuumoro neehicauhi: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuuhi: Moocaanico mihimo paryi amihai diibo jecivominaa, diiboco mihiguimo mequehefimo, bu munumefimo icano, noomoro.

Corderobadi Iicaabo Jibaimo Iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhi sihidi miyaminaa ihiimaabadi iicano, sefano guubuvusuuhi guisino uguubuvusunicibadi iicano, bu sefano sisiimi igiriribanicibadi icano, jilli neehicauhi:

¡Aleluya! Aivojibo Moocaani sihidi mityama iicaabo atajibacumaño.

⁷ Masii imono mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco macahacisuqui. Miiro jino Corderobadi iicaabo taabava jibaimo iicajino gasecuuhi, bu mogai iicajigo imibaivucuuhi.

⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mihinivatichehu, aricuchehufaño jihacucuumo, noonoro.

Jaano toono iimichehufaño jihacuno onono Moocaanita iicamo mihinivatimo iicanoco eneejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani icajimo Corderobadi iicaabo taabava jibaimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaani iiji aivo miyaano iicano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguino memuvuuhi diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Tollii moonidino uujoho, bu tolliro Moocaani jecivominaafi ijihoho idiicabadiro, bu dinahabomi Jesu jibogoco suufenitimo ijibeguehicaabadiro icano. Jaanegui Moocaanicoro diimo, nooboro.

Miiro toono Jesu jibogoco ijibogomo Moocaani iimaa jibogominaa.

Eseene Caballohalliri Iicaabo.

¹¹ Jaadi atyimeuhi niqueje faayicinunoco. Jaanofañoti inuubo seseebe caballo. Jaabohalliri iicaubo momou Abañitaiibo, Miyaabo icano. Jaabo imino atajibahicaaboro miyaano iimitinoco iguiinoniqui minaaco eheetavefibo. ¹² Jaabo aallino ciijigaiguuihunobadi jeevauhi, bu inigaihallivi sihidi chaahimigano icauhi, bu imomo caatiniciniuhi. Jaanomoco idiiboro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo tiihohori jeesucinichehufaño

jiciniuhi. Jaabo momou Moocaani Iimaa. ¹⁴ Jaabo dojicuti fuumo niqueje amocasiminaa imichehujе, mihinivatichehujе, sesechehujе faño jicucuciniimo. Jaamo bu tolliro seseefiimo caballomihalliri icaumo.* ¹⁵ Jaabo iijifañoti sivevaga niisuga inoociniuhi. Togari jinijeminaaco iguinioniqui. Jaaboro tajubajiibo jigaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aamijiibo oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iquicunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaani imityaabo idaasuno mooniji. ¹⁶ Jaabo idihallivi igaachehuti caatiniciniuno aivojito Aivojibo, bu tajubaminaa Aivojibo icano onoomomo.

¹⁷ Jaadi bu atymeuhi saafi Moocaani tomominaafi nihibahalliri julleeciniboco. Jaabo sefano coovadiivuhi paryi joomi asimiquijejuinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro mihigaivova ajashutino Moocaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amocasiminaa aivojito uucunoco, bu esefafimo uucunoco, bu caballomi uucunoco, bu diitohalliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu jijovoto uucunoco bu unumefimo uucunoco, bu equehefimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹ Jaadi atymeuhi inihicuuboco, bu tolliro jinijeminaa aivojito ihamocasiminaama igaivuumoro oono eseseene caballohalliri iicaaboma, bu diibo amocasiminaama icano imoonicasiqui asaumoco. ²⁰ Jaadi inihicuuboco, bu jihovo iimaaminaafico icano sano agaayiciuboro sisiibo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi inihicuubo imegavi jabafiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefenedi diibo jihovo iimaaminaafi miyaminaaco bañihicauhi oono inihicuubo oovotaco agaayiciumoco, bu jaamoro diibo ijico iiumumoco icano. Jaamisico gañiubo buheemisico cijigai jicooba azufrema ijigabafaño. ²¹ Jaanoti diitisi yoto guijenicafutuuhi oono eseseene caballohalliri iicaubo iijifañoti niisuga inoociniugari. Jaamo uucuneri paryi añimi sihidiro tuvauhi.

20

Mil Año Ticovovi Imino Iicajino.

¹ Jaanobuunati atymeuhi Moocaani tomominaafi ihusefaño inihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefañoti niituuboco. ² Jaaboro dragonco agaayiciuboro tohiri sisiuhi. Jaaboco siicijeo jininimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo. ³ Jaaboro diiboco inihicuhojifaño agañiuboro ihallivi maaniniuhi. Jaaboro tuhuga imega igaajataco ficuuhi siino miyaminaaco bañicuutiibo iicaqui mil año ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo guenene icajitiibo.

⁴ Jaanobuunati atymeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniimo itajubaqui mityaco agaayiciumo. Tolliro bu atymeuhi johono Moocaani ijico Jesucristofañodi jibeguehicaunohalliti iniganoco iquitiimo jeehinoco. Jaamo diito inihicuuboco, bu ihijico icano imuutihi. Tolliro bu diibo oovotaco ficusuutimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheeteumoro Cristoma mil año ticovovi tajubauhi. ⁵ Jaano toono iticonio buheete iicajino. Jaanoti saatoho uchuumucuumo buheeteutihi. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶ Imicani icamo

* **19:14** Griego iijiri noono: Jaaboro diitoco iisujiibo Moocaani imityaabo sifira aivofaihuco.

Moocaanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheetefañodi iicajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco ciijigaifaño agañiijirunoma. Jilliro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotemitiro icajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajiibajimo.

⁷ Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji iñihicuhojifañoti. ⁸ Jaadi feejiibo paryi jiiinjeminaaco ibañiqui. Jaaboro Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiiinigaiyihaiñobadi iicamoco igaiyicijiibo minaguiha. ⁹ Jaadi saajimo jiiinjejinibacidi. Jaamoro Moocaanita iicacuumico, Moocaani agaijicuumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Moocaani ciijigaico agalluuno paryi diitoco jigasuji. ¹⁰ Jaanoti iji diitoco abañiuboco gañiijiiibo ciijigai azufrema ijigano jicoobafaño; oono iñihicuubo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agañiubafaño. Jahigo idaasuno aivono moonicafetejimo fahiijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejevano Eseseene Aivoji Icaga.

¹¹ Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igicinuboco icano. Jaabo imefeenetí niqueje, jiiinje icano sano finiuhi atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimerautihi. ¹² Jaadi atyimeuhi paryi iguijevehicaumo unumefiimo, bu equehefiimo icano sahigo Moocaani imefeenevi julleleecinimoco. Jaadi faayiciumo aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi aachuumucuumo jaaducafutuuhi omoonihicaunoco toohaamejefaño iicaubadi. ¹³ Jaasumi iguijeveumo teehinofaño, bu muuaiñofaño icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famooro iguijeveumo jeebino buheeteuhi guijeveminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehejeque emeeçiboro. ¹⁴ Jaadi guijeve, bu guijeveminaa iicahicaumaño icano gañicafutuuhi ciijigai jicoobafaño. Jaaba toba ciijigai jicooba allivio guijeve iicano. ¹⁵ Jahigo bu tolliro gañicafutuumo fiivo aamefaño imomono acaatinirautimo icano.

21

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jiiinje Icano.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jiiinjeque icano. Miïro iticonio niqueje, bu iticonio jiiinje icano ifinicumamaño, bu tolliro muuaiño chahacuui icano. ² Uujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeenetí inituucuumico. Jaacuumi imino imibachuciníuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³ Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuuhi: Meeci, jino Moocaani miyaminaafeeneri jisumi iicacuunoco. Jaabo diitoma icajiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Moocaani diitoma icaji diito Caaniti iicaqui icano. ⁴ Jaamo taafiirafaihunoco Moocaani filluji. Jaadi siino guijeve chahacuui, bu taafiira chahacuui, bu idaasuhiica, bu aivehicano chahacuui, eedeene achahacuujimaño, noonoro.

⁵ Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igicinuboco nuuhi: Meeci, paryi uujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahiiji aivo miyaano iicano, nooboro. ⁶ Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutucuuno. Uujoho imegaobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo.

Jaabo uujoho adufirari iicaaboco pisirigai nifaihu fiivoco aacifaihuti isuuji jaadusuratino. ⁷ Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinicibadi. Jaamo Caaniji uujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸ Jaanoti iñhicuguehicamoco, bu imiyaaveguehicañimoco, bu fanoova imitiminaaco, bu agaicaaufhicamoco, bu gai-goomima imitinooono iicahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani ijimico ejeecivehicamoco, bu paryi abañifihicamoco icano gañijimo cñijigaima azufre ijigano jicoobafaño. Jino allivio guijeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idino niinoono Moocaani sifira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asaaboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba iicagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰ Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofaño atyimeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai nijequevi asatyuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejeevacuumi, Jerusale cuumi niquejefaño Moocaani imefeeneti iniitucuumico. ¹¹ Jaacuumi sesene achiciniuhi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jasje guisiba aricu imino oonogoonovi ifuvusunicibadi. ¹² Jaacuumihallidi kuhufono guisiri meeguecinuno ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idino iicuumije momono caatiniciniuhi icano. ¹³ Jaano aamijinaagocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idino, bu nijequenaagocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idino icano. ¹⁴ Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idino guisibaneri eetavociniuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatiniciniuhi.

¹⁵ Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico iheevequi iguhuganoco, bu imeguetaco icano. ¹⁶ Jaacuumi thesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachutaruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciuhi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷ Jaadi bu imeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciuhi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovonicyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸ Jaanaa imegueta jasje guisibaneri eetavociniuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicuciniuhi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹ Jaanoti bu imegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachuciniuhi: Iticoniooba jasje guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba zafiro onono guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba agata onono guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba esmeralda guisibari imibachuciniuhi; ²⁰ Jaano alliviooba onice guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba cornalina guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba crisolito guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba berilo guisibari imibachuciniuhi; jaano alliviooba topacio guisibari imibachuciniuhi;

jaano allivioaba crisoprasa guisibari imibachucinuihi; jaano allivioaba jacinto guisibari imibachucinuihi; bu niinooba amatista guisibari imibachucinuihi icano. ²¹ Jaanoti iguhugano docedino iicano perlanorou. Jaahugaje iticovoocivi sano perlariro eetavocinuihi. Jaanoti tuucumifeene jihai sano ororiro eetavocinuihi, imino vidriobadi foovono onoogoonovi ifuvusuuhi.

²² Jaacuumifaño templojaco atyimeutihi Aivojibo Moocaani sihidi imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famañovaviro tuucuumifaño mejeeciveji. ²³ Jahigo cuujeo nihiba, fucuo nihiba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahachicinimaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aachicinibo iicamaño icano. ²⁴ Jaacuumi seseefañodi jijnijeminaa ataajasucafutuumo igueji. Bu jijnijeminaa aivojito tuucuumijaago imitya, iboci icanoco satyeji. ²⁵ Jaacuumi guhugano fobocirahicajititahi tahigo fucu achahacujimaño. ²⁶ Jahigo jijnijeminaa imityaco, ibocico icano satyeji. ²⁷ Jaanoti imihinivanoba tahigo feejititahi, bu idicunoonoco, bu bañifiraco icano omoonihicamo tahi feejititahi icano. Jaanoti naha idimoro Corderobadi iicaabo haame fiivo haamefaño imomono acaatinicinimo feeji.

22

¹ Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino inifaihu fiivoco aacimuaaico. Jaamuuai nifaihu jaacuhi crystalbadi icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icagati inoocinuihi cuumifeenedi. ² Jaacuumi iicauji jihai imiyaji guirraaji. Jaaji guiraaro tumuuaijinicidiro icaji. Jaanojinivi fiivo imohooci icahi fanaagovaacijjinivi. Jaahooci faficabavaviro ifanibavava ticovovi noova icahi fanibavavaviro. Jaahooci aamene jijnijeminaaco itaabuqui iicano. ³ Bu jahigo afaijacinino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icaga icaji. Jaamisico ijeecivominaa imehicaji. ⁴ Jaabo bu diiboco faño ihimeque atyimehicaji, bu diibo momo ihimecunoti icanoma icajimo icano. ⁵ Jahigo fucu chahaji. Jaamaño tuucuumifaño iicamo siino seseequa esucuujiititahi cijigamecuno seseequa, bu nihiba seseequa icano esucuujiititahi Aivojibo Moocaani diitoco ahachicinijimaño. Jahigo diito fahijivaro aivojitoti icaji.

Jesucristo Asaajino Fiiticuuhi.

⁶ Jaadi bu uco siino Moocaani toomominaafi nuuhi: Jino aivo miyahiji. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivojibo Moocaani ihuimaaminaaco, Igaijaco aacifiibo itoomominaafico jino galluuhi ijeecivominaafico ihifusuqui goovano iicajinehejeque.

⁷ Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajiibo jihaamefaño Moocaani jibogo acaatinicinino onoobadi omoonibo, nooboro.

⁸ Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuuhi, atyimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomominaafi tonehejeque uco ifusuuboguiino memuvuuhi diiboco imeequi. ⁹ Jaarunofaño uco nuubo: Tolla moonidino. Miro uujoho Moocaani jeecivominaafi jibadiro, bu oono dinahabomi Moocaani iijico ijibeguehicamobadi, bu paryi oono jihaamefaño acaatinicininoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanicoro dihimo, nooboro.

¹⁰ Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani jibogo jihaamefaño acaatinicininoco toovono ficuudino. Miro fiiticuujiino toneheje iicano.

¹¹ Jaanogui jaafa iimiti#bo iimitico mooni#boro icahi. Jaanoti bu #dicuubo jaafa ihidicuunoco mooni#boro icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco mooni#boro icahi. Jaanoti bu Moocaanidiro iicaabo diiboco jeevesuti#bo iicaqui.

¹² Jiihi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaciqui. ¹³ Jaabo uujoho imegaoo#bo, bu allivioobo icano, bu iticonioobo, bu nijequeoobo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴ Imicani icamo imifiuti#moco iimitusucuumo fiivoco aacino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵ Jaanoti #dicufiimo, bu apichuco ihiiimaahicamo, bu gaigooma imitinoono iicafifimo, bu sitaaco agaicaaufifimo, bu jihovo ijimico ejeeceivefimo, bu paryi famooro bañifiraco iimogomoro omoonifimo icano buhigoro icaji.

¹⁶ Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijibeguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihai#oobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cuu-jetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷ Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa.

Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifinijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸ Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño onoonehejeque janaanici ucubaryuhachijji, bu diitohallivi Moocaani galluuji isi#fiira #daasuno omoonijinoco jihaamefaño enehicacuunoco.

¹⁹ Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañoooco agañihachijji, diiboco fiivo imoho noovatati icitibocoro imicumifañoti gañijji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuuhi.

²⁰ Jinehejeque ijibogoobo jilli neehi: Jiihi goovajino asaano, nooboro.

Jiihi. ¡Disaa, Aivoj#bo Jesu!

²¹ Jaafa Mohaivoj#bo Jesucristo paryi ami#haico imino moonihi. Fine.